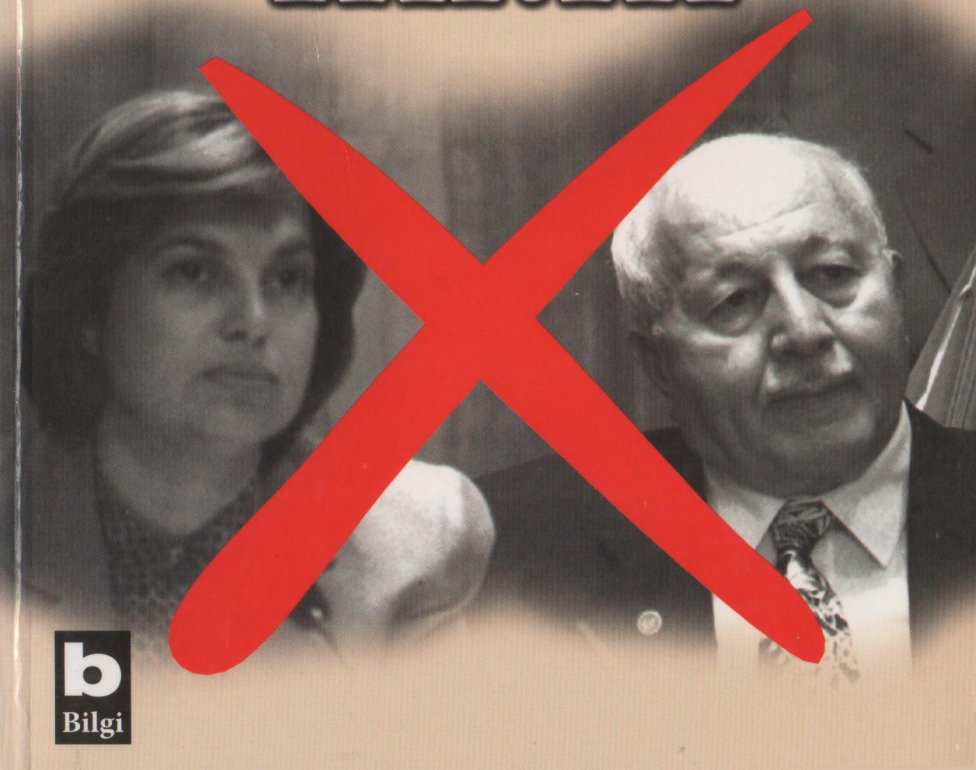
CÜNEYT ARCAYÜREK

Büyüklere Masallar
Küçüklere Gerçekler • 11

UZAKTA KALAN TARİH

b
Bilgi

BİLGİ YAYINLARI / BİLGİ DİZİSİ: 33
CÜNEYT ARCAYÜREK ANLATIYOR: 11

ISBN 975 - 22 - 0060 - 5
2003 . 06 . Y . 0105 . 2322

Birinci Basım
Kasım 2003

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A, Yenişehir 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 49 98 - 434 49 99 - 431 81 22
Faks : (0-312) 431 77 58

BİLGİ KİTABEVİ
Sakarya Caddesi, No: 8/A, Kızılay 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 41 06 - 434 41 07
Faks : (0-312) 433 19 36

BİLGİ DAĞITIM
Narlıbahçe Sokak, No: 17/1, Cağaloğlu 34360 / İstanbul
Tlf : (0-212) 522 52 01 - 520 02 59
Faks : (0-212) 527 41 19

www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr

CÜNEYT ARCAYÜREK

"Büyüklere Masallar
Küçüklere Gerçekler" : 11

UZAKTA KALAN TARİH

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni: bilgi yayınevi
kapak fotoğrafı: kerem gezer

baskı: cantekin matbaacılık
yayıncılık ticaret ltd. şti.
(0-312) 384 34 35 - 384 34 36 - 384 34 37

İÇİNDEKİLER

Son Söz 7

Yankılar 9

Birinci Bölüm
Yol Ayrımı 13

İkinci Bölüm
İrticaya Darbe 69

Üçüncü Bölüm
Toplantı Yankılanıyor... Yankılanıyor ve... 169

Dördüncü Bölüm
Demirel, MGK'yı Anlatıyor... 195

Beşinci Bölüm
Sonun Başlangıcı 205

Altıncı Bölüm
Aylardan Nisan 281

Yedinci Bölüm

Mayıs 1997..... 345

Sekizinci Bölüm

"Uyu ve başka yerde uyan!" Haziran 1997 413

SON SÖZ

Ön söz yazmak âdettendir.

"Büyüklere Masallar – Küçüklere Gerçekler" başlığı altında 1999 Kasım ayından Ekim 2003'e kadar 35 aydır –yaklaşık üç yıldır– yayımlanan 11 kitaplık diziyle ilgili olumlu, olumsuz, kimi zaman yakışıksız söylemleri-yazıları izledikten sonra; "son söz" galiba yazarın doğal hakkı oluyor.

Hemen her kitabın yayımından sonra pek çok övgü içerikli yazılar yayımlandı. İçten teşekkürler.

Şu veya bu nedenle diziyi ve yazarını küçümsemeye çalışan sonradan görme kimi yazarlarla yazılara değinmek abesle iştigal. Değmez.

Ne çare; magazin ahlakıyla, yaklaşık 600'er sayfalık her bir kitabı 30 satırla özetleyen gazete haberlerine her sayfasında en az bir-iki kez adı geçen 9. Cumhurbaşkanı'nın itibar ederek görüş bildiren açıklamalar yapmasını...

... Bir Cumhurbaşkanı'nın kitapların içeriğindeki üstelik bizzat yaşadığı olayları, sorunları irdelemek yerine –tarihsel kişiliğine yakışmayacak biçimde– yazarı karalamayı yeğlemesini –en basit tanımıyla– hayretle karşılamamak olanaksız.

Üstüne üstlük yazarı Çankaya'da bulunduğu sırada Cumhurbaşkanı; devlet sorunları üzerindeki etkilerini ve tepkilerini, olayların gelişmesini saptayan notlar almaya defalarca teşvik etti. Hatta birlikte yazacakları kitaplarda bu notlardan yararlanmasını salık veriyordu.

Galiba yazarın kabahati –mesleki ilkeler doğrultusunda– devlette gördüklerini saptırmadan, olayları yaratan ve yaşatanları kayırıp kollamadan olduğu gibi yazmak!

Belki de tepkilerin asıl nedeni, yazarın, yazdıklarını yayımından önce zamanın Cumhurbaşkanı'na göstererek önereceği bilgilerle metinlerde değişiklik yapmaması, olayları ve insanları gördüğü ve algıladığı gibi değil, okura ve tabii tarihe gösterilmek istenildiği biçimde yazmaması!..

* * *

Son Söz'ün son sözü:

Başta Bilgi Yayınevi'nin sahibi 55 yıllık dostum, arkadaşım Ahmet Tevfik Küflü'ye, kitapları titizlikle okuyan Biray Üstüner'e, yayınevinin bütün çalışanlarına ve...

Bu diziyi armağan ettiğim kederde ve sevinçte 43 yıllık can yoldaşım, desteğini esirgemeyen eşim Esin'e teşekkür ediyor, esenlikler dileyerek "Büyüklere Masallar – Küçüklere Gerçekler" dizisinin sonuncu kitabına son bir tarih düşüyorum: 9 Eylül 2003 Pazartesi, saat 16.35.

Kalın sağlıkla benim sevgili okurum, eyvallah!

YANKILAR

10. kitabın yayımından sonra dostum, kardeşim **Tuncay Özkan** Akşam'da "Ordunun altı memnun değil" başlığı altında dikkate değer bir yazı yayımladı.

Yazıyı aynen veriyorum:

Bu söz **"Genç subaylar"** olayıyla karıştırılmasın. "Ordunun altı memnun değil" sözü 28 Şubat sürecinde darbelerin adamı dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e ait. Demirel'in bu sözü aslında **"Genç Subaylar"** yaklaşımının neyi ifade ettiğini ortaya koyuyor. Cüneyt Arcayürek ustanın **"Büyüklere Masallar - Küçüklere Gerçekler"** serisinin 10. kitabı **"Geri Gidişe İzin Yok"**ta bu konuda epey malzeme var. Daha doğrusu Arcayürek'in bütün kitaplarında olduğu gibi bu kitabında da büyük dersler var alınacak. Tarih yazarlığı bu demek zaten. Hele böylesine yetkin bir gazetecinin kaleminden bilinmeyen tarihi okumak apayrı dersler veriyor insana. Recep Tayyip Erdoğan dahil bütün AKP'lilere bu kitabı satır satır okumalarını tavsiye ederim.

Arcayürek kitaba koyduğu bölümde bir görüşmesinde Demirel ile konuşuyor.

CA: "Efendim; bu ordu-RP gerginliği ne olacak, nereye varacak?"

SD: "Görünürde gerginlik yok. Ama İstanbul'daki Deniz ve Hava Kuvvetleri törenlerinde tribün Erbakan'a nispet olsun diye beni alkışladı. Erbakan'a hiç alkış yok!"

CA: "Evet, televizyonlara yansıdı bu manzara. Sizi alkışlamalarının nedeni, son konuşmalarınız. Laiklik üzerine, Atatürk devrimleri ve Cumhuriyet üzerine son konuşmalarınızda söylediklerinizi. Bu sözler yıldırım gibi yayılıyor kademelerde."

SD: "Ancak, bana gelen bilgi, ordunun altı memnun değil."

CA: "Alttan üste doğru baskı yavaş yavaş yükselir. Siz bunların örneklerini geçmişte gördünüz."

Bir de Kuzey Irak ile ilgili gerçekler var. Onu da kitaptan aynen aktarıyorum. Türkmen ne, Kürt ne, biz nasıl algılıyoruz? Bugünkü sonucu bunları okuyunca daha net anlayacaksınız. Aslında ne olup ne olmadığı ayan beyan ortadayken, bakın nerelerden nerelere gelmişiz:

ABD, Kuzey Irak Kürtlerini ayaklandırıyor.

11 Eylül günü Ankara'yı şoka sokan haber patladı: ABD, Kuzey Irak'ta gizli Kürt ordusu kurmuştu! Amerika, Kuzey Irak'taki iki bin peşmergeyi silahlandırmıştı. Bu, müthiş, sarsıcı bir gerçekti. Daha sonra iki bin Kürdü Kuzey Irak'tan alıp götürdü Amerika. Türkiye'de bu Kürtlere **"CIA'nın Kürtleri"** adı verildi. ABD, bu insanları maaşa bağlamış, vatandaşlık sözü vermişti. Olay, Amerika'nın **"Ankara'dan, bu Kürtleri Kuzey Irak'tan çıkarmak için yardım istemesiyle"** ortaya çıktı. Amerika, Kuzey Irak'tan çekilince CIA Kürtleri paniklemişti. CIA'nın Saddam'ı devirmek üzere eğittiği rejim muhalifleri dağlarda sıkışıp kaldı. Iraklıların kurtarılması için ABD, Ankara ile pazarlık yapıyordu.

CA: "Haber müthiş: ABD'nin paralı askerleri, peşmergelerden kurulu Amerika'nın CIA ordusu. Nedir bu işin içyüzü efendim?"

SD: "Hiçbir tanesi doğru değil. Orada (Kuzey Irak'ta) Amerikalılar birtakım insanları kullanmış."

CA: "Her zaman her yerde yaptığı gibi."

SD: "Şimdi onları Kuzey Irak'ta bırakmak istemiyor. Amerika'ya götürmek istiyor. Kime hizmet ettirdi ise...

Bizden istediği Amerika'nın, bizim tarafa geçirelim bu adamları. Saddam'ın tecavüzüne maruz kalmasınlar. Sonra alıp Amerika'ya götürecek. 'Hayır, bu adamları bizim topraklara geçirmeyin' denilebilir mi? Biraz Türkmen falan da var içlerinde. Onları biz alıyoruz."

CA: "Irak'taki Türkmenlerin yaygarası, biraz da haklı galiba."

SD: "Hiçbir haklılığı yok. Güç yok ki... Türkmen diye bir güç yok orta yerde. Arap bunları öyle ezmiş ki... Bir şey yeşertebilirsek..."

Eline sağlık Cüneyt Ağabey, eline sağlık, iyi ki varsın ve yazıyorsun. (9 Haziran 2003)

* * *

Tanışıklığımız, arkadaşlığımız 50 yıl önce başlıyor.

Baki Kurtuluş şimdi önemli bir yayınevinin sahibi. "Kurtuluş Yayınları" pek çok alanda hizmet veriyor.

10. kitaptan sonra bir mektup gönderdi.

Dizinin önemine, dizinin amacına değinen ve içeriğine kimi yanlış bakışların anlamsızlığını içeren bir mektup. Şöyle yazıyor:

Bir vak'anüvis gibi... diye söze başlamak istedim. Fakat, vak'anüvisin sözlükteki karşılığını biraz değiştirerek: (...zamanın olaylarını tespit eden ve en önemli ayrıntılarına kadar yazan kişi) anlamını yükleyerek.

Vak'anüvisi, bu anlamı içinde kullanarak, rahatlıkla söyleyebilirim: Türkiye'de, demokrasinin ilk yıllarından başlayarak, günümüze kadar, elli yılı aşan bir süre içindeki bütün siyasal olayları, bir vak'anüvis gibi bize sunmaktasın. Bu büyük azim karşısında, ancak saygı duyulur.

Özellikle son yazdığın "Büyüklere Masallar - Küçüklere Gerçekler" adlı dizide anlattıkların, ibret dolu satırları ile, bizlere geniş çapta ahlak dersleri de vermekte. Sen, "Geri Gidişe İzin Yok" derken, aslında "Yalanlara İzin Yok" demektesin. Vak'anüvis görevini üstlenmiş bir yazar için, bir gazeteci için, bundan daha büyük bir mertebe olabilir mi?

Aldırma, bu yazdıklarını, bir kişinin sana tevdi ettiği söylenen "sır"ları açıklamanın etik bakımdan doğru olmadığını söyleyenlere. Ortada öyle bir durum yok ki! Ortada, bir devlet adamının, siyasal kişiliği olanların, bilmemiz gereken düşüncelerinin açıklanması var. Bu açıklamalarda o kişilerin tutarlı ve tutarsız bütün yanlarını ortaya çıkarmak, bir yazarın, bir vak'anüvisin asli görevidir.

Tarihimize ışık tutan bu üst düzeydeki eserlerin için, seni candan kutlarım. Daha nicelerine... (11 Temmuz 2003)

*
* *

Prof. **Talat Halman**'dan gelen mektup, her kitabın yayımından önce olduğu gibi, bu kez de beni mutlu eden, belki de layık olmadığım övgüler içeriyor.

10. kitap için yazdıkları benim için çok değerli. Bana yöneltiği övgülere gelince; teşekkürümü ifade edecek sözcük bulamıyorum.

Sayın Halman'ın kısa mektubu:

"Sayın Arcayürek,

Hazirandan beri 'Geri Gidişe İzin Yok' başlıklı yeni önemli eseriniz için teşekkürlerimi ifade etmeye fırsat bulamadım. Hoşgörmenizi rica ederim. Bu sürükleyici ve aydınlatıcı eserinizi ancak geçtiğimiz hafta sonu okuyabildim. Hoş bir tesadüf, televizyon sohbetinizi de dün izlemek fırsatını buldum. Aydın yüreğiniz ve güçlü, gıllıgışsız, çarpıcı gözlemlerinizle hepimize ışık tutuyorsunuz. Var olun." (8 Eylül 2003)

Birinci Bölüm

YOL AYRIMI

"Çözüm: Doğru yol - Yanlış yol -
Bir de askeri yol"
'Generalin Kızı' filminden

"Kimi yanılgılar olmuş bitmiş sayılmalı ve
günün politikasında çıkış noktası
olarak benimsenmelidir."
A.Thiers

1

Yeni yıl. Ne getireceği ne götüreceği bilinmeyen 365 gün.

Bilinen tek şey: REFAHYOL hükümetini Türkiye'nin daha uzun süre taşımayacağı.

Geçen yıl, siyasal gelişmeler toplumda, belirli kurumlarda önemli rahatsızlıklara neden oldu.

Rahatsızlıklar bu yıl da süreceğe benziyor.

İrtica tehdidi giderek yaygınlaşıyor, yoğunlaşıyor.

Cumhuriyet'in yeni yılın ilk günü yayımladığı başyazı kısaca anımsattığımız gerçeği gözler önüne seriyor:

Başyazının başlığı: "Yol Ayrımı"

Hemen her şeyi özetliyor ve son paragraflar şöyle diyor:

"Ülkemiz bir yol ayrımına yaklaşıyor.

Ya laik Türkiye Cumhuriyeti'nin seçtiği yol yeğlenecek ya da içine düştüğümüz umutsuzluk ortamından yararlanan çağdışı güçler başarı kazanacaklardır.

1997'ye bu yol ayrımına biraz daha yaklaşmakla başlıyoruz. Ancak şunu dile getirelim ki bu ağır sınavı başarıyla vereceğimize ilişkin umudumuzu hiç yitirmedik."

2

Çankaya zirvesi (10. kitapta yer alan) tutanaklarının ortaya çıkardığı gerçeği, Milli Gazete –yılın ilk günü– şöyle özetledi:

"Bu işi Erbakan çözer"

Neydi 'bu iş':

"Zirve tutanaklarında yer alan liderlere ait konuşmalar, devlete sızan mafya ve şer odaklarını ancak Başbakan Erbakan'ın temizleyeceği gerçeğini ortaya çıkardı. Zirveye katılan tüm liderlerin iktidarları zamanında mafyanın devlet içinde kök salması ve ciddi hiçbir çözüm önerisi sunamaması, çözüm için tek umudun, Başbakan Erbakan'ın olduğu gerçeğini gözler önüne seriyor."

Tabii orta yol gazeteler –örneğin Hürriyet– "97 temiz toplum yılı olsun" diyordu.

Cumhurbaşkanı Demirel gece (2 Ocak 1997 Perşembe) Ankara'ya döndü ve bana 'geçen seneye kıyasla bu sene neler yapılabileceğini' saptamakla günlerini geçirdiğini söyledi.

Sıralıyordu:

"İç gezilerde, dış gezilerde neler yapalım?" (Daha önce göreve başladığı ilk yıl, bana 'her ay bir dış ülkeyi ziyaret edeceğini' söylemişti. Geçen üç yıl bu kararını aksatmadan yürüttü.)

"Fakat toparlayamadım" diye yakındı:

"Bir-iki gün çok fazla kabul yapmayacağım. Hafta başına kadar kendimi toparlayayım. Geçen seneden kalan kâğıtlar var, onları da kaldırayım. Hafta başından itibaren gireriz devreye."

Sonra sordu: "Ne var ne yok?"

Yanıtladım: "Ne var... Ne yok... Doğrusu fazla bir şey yok."

Güya soruşturma başlatılmıştı. Başbakanlık Teftiş Kurulu, "Zaten biz başlamıştık" diyordu. Gelecek hafta üç özel tim polisini dinleyecek kurul.

CA: "Sonra TBMM'deki Susurluk Komisyonu Genelkurmay Başkanı Karadayı'yı da dinleyecekmiş!"

SD: "Karadayı'yı niçin dinleyeceklermiş? Bu işlerle hiçbir ilişkisi yok ki..."

CA: "Belki Jandarma Genel Komutanı nedeniyle! Koman Paşa'yı dinlemek istiyorlar ya."

SD: "JİTEM mitemdir herhalde. Eğer biri gelip orada öttü ise... Belki."

CA: "Mesut Bey bir şey söylemiş olabilir mi JİTEM'le ilgili?"

SD: "Olabilir."

CA: "Sizinle daha önce böyle konuşmaları var mı?"

SD: "İşte daha evvel, Güneydoğuda böyle adamlar öldürülmüş. Askerlerin bundan haberi var gibi (Mesut Yılmaz) laflar ediyordu.

Sedat Bucak'ın adamları öldürüldü. 'Bundan askerlerin de haberi var' lafları vardı ağzında."

CA: "Şimdi benim dikkatimi çeken bir nokta var: Meclis'teki bu komisyon bazı meseleleri söküyormuş numarası altında fazla gerilere gitme istidadında. O da şu: Mesela Kenan Evren. Hangi dönem için çağrılıyor komisyona?"

SD: "Abdullah Çatlı için çağrılıyor. 1982-84! Ermeni hikâyesi için."

CA: "Tamam! Bu, doğru değil mi diyecek."

CA: "Evet."

SD: "Evren geçende bir demeç verdi: '(Ermeni örgütü ASALA'nın Türk diplomatlarına giriştiği silahlı eylemlere karşılık vermek amacıyla Çatlı ve benzerlerini devlet, Ermeni terör örgütü elemanlarını vurdurmak için kullanmıştı. Bu olaylar, Evren'in Cumhurbaşkanı olduğu döneme rastgeliyor) benim haberim olmadı' dedi. Hatta 'Aşağıda tezgâhlanır ve yapılırdı' dedi.

Oysa, benim bildiğim, Kenan Evren zamanında Köşkte damadı (Erkan Gürvit), hem MİT'çiydi, hem de MİT'in kimi önemli elemanlarını kullanır, hatta Evren'le görüştürürdü. 'Bazı dış operasyonlarda' (Hiram Abas).

Belki de bu operasyonlara sizi de karıştırmak istiyorlar?"

SD: "Ben yokum ki hiçbir yerde."

CA: "Ama Şevket Kazan, yaptığı konuşmada 'Susurluk örtüsü kalkınca altından ANAP, SHP ve eski DYP'liler çıkıyor' dedi. Çok dikkat çekici bir ifade efendim!"

SD: "Eski DYP'liler mi çıkacak?"

CA: "Eski DYP'liler kim olacak ki... Hedef belli."

SD: "Hüsamettin'dir o. Baybaşin hikâyesi."

CA: "Baybaşin'le Hüsamettin'in alâkası ne?"

SD: "Eee, işte söylüyor. 'Para verdim' diyor adam. 'Doğru Yol'un kuruluşuna para verdim' diyor. Hüsamettin aracılığıyla. Biliyorsun bu Baybaşin, üç sene önce külliyetli miktarda eroinle yakalandı. Bu işte Ermenilerin adamıdır. O zaman da pislik sıçratmak istedi. O günkü gazetelere bakılınca görülecektir. BEKO raporu var ya, Baybaşin orada da vardır.

Şevket Kazan o beyanında çok adice bir şey yapıyor. 'İşte,' diyor. O Aczimendi şeyhini basmışlar ya, dürzüyü 'teşhir etmemeleri lazımdı,' diyor. Yani 'Nataşaları bastıklarında teşhir ediyorlar mı' diye de soruyor. Koruyor şeyhi."

CA: "Zina yapan, hele dini alet ederek bu işe girişen adam korunur mu? Hele bir Adalet Bakanı savunur mu böyle bir adamı?"

SD: "Zaten polisin gayesi teşhir değil. O hadiseyi avucunun içine almaya çalışıyor."

3

Özdemir Sabancı'nın katili teslim oldu.

Türkiye her şeyi unuttu, Mustafa Duyar adındaki teröristin itiraflarını izliyor ve konuşuyor: "Suriye'de 24 Aralıkta teslim olmak için Şam Büyükelçiliğine gittim. Ancak kimseyi Sabancı'nın katili olduğuma inandıramadım."

Ateşim var. Demirel, "Geçmiş olsun" diyor (5 Ocak 1997 Pazar).

"Ne var ne yok?"

CA: "Yürüyüş vardı, olaysız bitti, kalabalıktı." (Ankara'da Türk-İş yöneticileri, DSP'li Mümtaz Soysal ve ADD Başkanı Suphi Gürsoytrak'ın başında olduğu kortej "Dağ başını duman almış" marşıyla Kızılay'a girdi. Yüzbinden fazla işçi 'laik-demokratik hukuk devletine' sahip çıktı. Slogan: "Mollalara geçit yok."

Yavaş yavaş şeriata ve köktendinci eğilimlere, şeriatçı kadrolaşmasına demokratik kurumların sesi yükseliyor.)

SD: "Sabah bana verilen bilgiye göre, 1.800 otobüs gelmiş. 85-90 bin kişi. Resmi makamların tahmini. Bu rakam asgarisidir. Geçenlerde bana geldiler, 'Miting yapacağız,' dediler. 'Yapmayın demiyorum size. Haklarınızı kullanın. Yalnız kırıp dökme olmasın. Ülkenin meydanları sokakları hür. Bunların kullanılmasının rejimin işlemesine yararlı olacağına inanıyorum. Söyleyeceğiniz bir şey varsa, söyleyin kardeşim.'

Bu sözlerimi televizyonlar almış. 'Cumhurbaşkanı mitingi destekliyor' diye yayın yaptılar. Ben miting hakkının kullanılmasını destekliyorum.

Bu, bir sübaptır. Bırak adam gazını boşaltsın!

Türkiye'yi yönetenlerin ya da yönettiğini zannedenlerin aklı varsa bu mitingden bir ders çıkarırlar. Bakın, ne söylüyor adamlar.

Başlangıçta zammı yaparken öbürlerine de yapmayı göze almalıydı.

Benim Başbakanlığı bıraktığım Mayıs 1993'te 1 dolar 10 bin liraydı. Şimdi 110 bin. O gün 500 dolar maaş alan bugün 50 milyar lira alması lazım.

Bunların bütçesi zaten 17 milyar dolar açık. Bu zamlar ücretlere gelirse 1-2 milyar dolar daha açık olsa bütçe ne olur? Hiperenflasyona gider.

Bunlar içeride dışarıda geziniyor, denk bütçeden bahsediyorlar. Herkes gülüyor.

Ben de kaç gündür bu gidişin kaygısı içindeyim. Ne olacak bu hal?"

CA: "Bu işler hiçbir şeye benzemez. Mide işi."

SD: "Tabii. Hafta ortasında konuşacağım bunlarla. 'Nereye gidiyorsunuz?' Soracağım."

CA: "İstanbul'da D-8'ler tiyatrosu oynuyor?"

SD: "Tam bir tiyatro. Mısır delegesi diyor ki: 'Yahu İslam Konferansı var. İSEDAK var,' diyor. İslam Birliği dışında bu organizasyon ne olacak? 'Eğer ülkelerimiz arasında işbirliği olacaksa bu kuruluşlar içinde olacak,' diyor. 'Eğer D-8'ler olursa biz İslam Konferansını böleriz,' diyor."

CA: "Mısır'ın işine gelmez D-8'ler."

SD: "Mısır delegesi 'Arap olanlar/olmayanlar diye ayrım yaparsanız bölünür bu örgütler,' diyor."

4

Medya; Çatlı ve Fadime ile dolu.

Susurluk raporunun Başbakanlığa verileceği haberleri basında geniş yer alıyor.

Erbakan, Ağrı'da "Doğuya 'şefkat paketi' açılacağını" müjdeliyor.

Cumhurbaşkanı (9 Ocak 1997) Başbakan Erbakan'ı kabul ediyor.

Başbakan; "35 yeni kişi hakkında soruşturma açılması, 85 tanığın dinlenmesi kanaatine varıldı" diyor.

"Raporun konusunu hukuki meseleler oluşturduğu için Adalet Bakanlığına intikal ettirilecektir.

Kurumlar hakkında genellemeler yapmak, fikirler ileri sürmek kesinlikle yanlış ve hatalıdır."

ANKA haber ajansı; Başbakanlık Teftiş Kurulunun hazırladığı raporun Demirel'e iletildiğini bildiriyor.

Rapordaki 35 isim arasında; Mehmet Ağar, Sedat Bucak, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Halil Tuğ ve emniyet görevlilerinden bir grup.

Bu sırada (10 Ocak 1997 Cuma) Kıbrıs'a Rumların getirmeyi planladığı S-300'ler bunalımı patlak verdi.

Genelkurmay Başkanı Karadayı, Erbakan'a "Ada'daki Rum füzeleri Türkiye için tehdit. Silahlı Kuvvetler gereğini yapmaya hazır" dedi.

ABD Büyükelçisi Marc Grossman ile görüşen Erbakan, "Füzelerin oraya konuşlandırılmasını kabul edemeyiz" dedi. Daha sonra Köşke çıktı ve "Kıbrıs'taki vatandaşlarımızı koruyacak güçteyiz" diye bir demeç verdi.

5

Ramazanın ilk günüydü 10 Ocak 1997 Cuma.

"Allah kabul etsin" demek için Demirel'i aradım.

Oruca başlamış. "Günler kısa" diyor. Zaten 10-15 saat aralarla yemek yediğine göre, 'oruç fazla fark etmiyor' yaşamında.

"Ne var ne yok"un bugünkü karşılığı basit:

"Bu sefer füze işi patladı. Füzelerin konuşlandırılmasında uyuduk mu?" diye sordum.

SD: "Yok canım, uyuduğumuz falan yok. Benim 28 Aralıkta yaptığım konuşmada, hepsi var onların. Basın toplantısında. Bu yaygara başlamadan önce Kıbrıs Başbakanı beni ziyaret etti. Ben bu kabulün basına açık bölümünde bunların hepsini söyledim. 'Olmaz, yapamazlar.' Sonra, hani Rauf'un ters tarafı var ya. Ters bir laf bu olaya sebep oldu."

CA: "Rauf, 'Türkiye füze işine tepki göstermedi,' diyor."

SD: "'Kapatın. Türkiye'nin bununla ilgilenmediği gibi bir lafı kapatın,' dedim. Derviş Eroğlu buraya geldiği zaman ben kendisine –ajans haberlerinde vardır– 'Bak kardeşim; Edirne'nin Muğla'nın güvenliği neyse, Kıbrıs'ın güvenliği de bizim için odur... Biz Kıbrıs'ı Türkiye'nin parçası saymıyoruz ama, o, resmen.

Ama fiilen Kıbrıs'ı Türkiye'nin parçası sayarız.

Hiç telaşlanmanıza gerek yok,' dedim."

CA: "Peki Rauf Denktaş bunu niçin yapıyor?"

SD: "Rauf da siyaset yapıyor."

CA: "Türkiye'yi eleştirerek politika yapmak, pek o kadar kabul edilebilir bir şey değil."

SD: "Kıbrıs'ta gayri memnunluk var. Kıbrıs'ta herkes maaşa bağlı. Maaş almakta gecikince... Her şeyi buradan alıyorlar. Hiç gayret yok kendilerinde."

CA: "Bu kadar büyük patırtı yapılan bu füzeler nedir? Saldırı silahı sayılmıyor galiba."

SD: "Karadan havaya füzeler. Saldırı değil. Uçak saldırılarına karşı."

CA: "Sen jetleri gönderirsen ben de onları vururum, anlamında."

SD: "O manada. Yoksa bizim sahillerimizi vuracak gücü yok. 16 ay sonra konuşlandırılacakmış. Şimdi tabii burada da siyaset lazım. Efelik lazım. Kahramanlık lazım. Hani vururuz, kırarız gibi.

Yani şey yarışı başlar.

Bunlar şimdi 'Sabancı'nın katilini bulduk, yakaladık' diyorlar. Doğru değil. Bir de Koç'un mezarından kaçırılan kemikleri de ortaya çıktı. (Gülmeye başladı)

İstanbul'a 5'te vardım. Vali ile Emniyet Müdürü orada, şaşkın. 'Efendim 20 dakika evvel Koç'un kemikleri bulundu!' 'Yahu demeyin. Koç'un kemikleri değilse fiyasko çıkar. Emin misiniz?' 'Eminiz efendim.' Ondan sonra... (Gülüyor)

Geçen gün birisi diyor ki; 'Ne olacak bu işin sonu?'

Hükümet işinin sonunu soruyor. Ben dedim ki; 'Yahu niye telaşlanıyorsunuz? Bak' dedim:

'Türkiye'nin işleri çözülerek gidiyor.

İşte Susurluk meselesi. Bugün yargıya gidiyor. Yahut pazartesi... Neyse.

Arkasından gelen ne? Sabancı'nın katili bulundu.

Koç'un kemikleri bulundu.

Fadime de Aczimendileri rezil etti.

(Beraber gülmeye başladık. Demirel gırgır geçiyor.)

İşte meseleler çözülüp gidiyor. Bir gün hükümete de gelir, değil mi?

Bu işin sonu ne olacak dediğiniz olay var ya, meseleler ona da gelir, geliyor...'"

CA: "35 kişi için suç duyurusu. Ne olacak bunlar, mekanizmayı anlamadım."

SD: "Mekanizma şu: Tetkikat yapıyor. İsimleri geçenleri savcıya veriyor. Savcı fezleke yapacak ve dava açacak!

Savcı kaç tane dava konusu varsa o kadar dava açar. Herkes için dava açmaz, her konu için açar.

Başbakanlığa benim intikal ettirdiğim konular, Doğu Perinçek'in, Mesut'un intikal ettirdiği... Hepsi tetkik edilmiştir.

21 tane konu çıkıyor. Öyle dedi bana Erbakan.

Ondan sonra bu raporda adı geçenler var... Necdet Menzir'den

Mehmet Ağar'a kadar. Menzir o hadiselerden birinin üstünü örtmekle giriyor işin içine."

CA: "Dikkati çeken bir şey var: Açıklamalar çete havası vermiyor."

SD: "İşin içinde adı geçen polisler var. Yani bu işlere adı karışan polisler. Birlikte hareket edenler var. Onlara 'çete' deniliyor tabii. Şunların adı geçiyor diyor."

CA: "Ama olaylar çete falan diye patladı."

SD: "Bugün söyledim: Muhdes suç diye bir şey var. İhdas etmek! Her şeyin üzerine gidelim dedim basına. Ama hukukun genel prensiplerini, heyecanla, çiğnemeyelim. Genel prensiplerde suç yoksa, suçlu da yok. Ceza da yok.

Eğer siz suç olmadığı halde suçu icat ediyorsanız, muhdes suç ona diyorlar. O itirafla meydana çıkarılıyor.

Hukuk işlesin. İşleyecektir. Hiç endişem yok."

CA: "DYP, Demirel'e vuracakmış! Haberi gördünüz mü?"

SD: "Gördüm. Neyle vuracak?"

CA: "İşte 1970'lerde 41'ler hareketini Hüsamettin'le DTP'yi kurmakla ilişkilendireceklermiş."

SD: "Mazide kalmış silahlarla bir şey olmaz.

Onlar küflenmiştir. İstiklal Harbinden kalan silahlar var depolarda. (Gülüyor)

Yeni nesiller gelmiş. 25 yıl geçmiş o hareketin üzerinden. Bugünkü nesillerin bir kısmı ne Cumhuriyeti biliyor, ne o olayları."

CA: "Cumhurbaşkanlığına çıkarken 'Ben siyaseti geride bıraktım' dediniz."

SD: "Bıraktığıma Allah şahit! Benim de canım sıkılmıyor değil; ama bıraktığıma Allah şahit.

Hüsamettin 'Cumhurbaşkanlığı Demirel'in hakkıdır' demedi mi? 'O olmalıdır' dedi. Arkasından bir kısım adamlar bunun etrafında toplandı. Bunu tahrik ettiler. Bu, bu defa böyle söylediğine pişman oldu. Ama dönemedi o dediği laftan. Sonra (Hüsamettin) çevresinde arkasındaki adamların hepsini bu hatunun arkasına sevketti.

İsmet'e olan hıncından. Kendisi de söyler."

CA: "Niye hınç duyuyor İsmet'e?"

SD: "İsmet'i pek sevmez."

CA: "Ama, şimdi DYP'de beraberler."

SD: "O ayrı mesele. (Benim anlayamadığım meselelerden biri) Ben bunları birarada tutacağım diye neler çektim."

CA: "Erbakan'a sordunuz mu? Bu memur işini ne yapacak?"

SD: "Söyledim: Dedim ki, 'Bak, buradaki birinci işim iç güvenliktir. Ben sokakları beğenmiyorum' dedim. MGK'da da söyledim. 'Aman olacaklara dikkat edin,' dedim. Bak, Ankara'ya 100 bin kişi geldi. 5 bin kişilik iki toplantı daha oldu. Bir ay zarfında. Bu çok iyi. Demokrasi işliyor. 'Meydanlar demokrasinin ciğeridir' diyen biziz. Ama dikkat ederseniz bu meydanların işlemesinin bir yararı olur.

Etmezseniz, karambola gideriz. Birinci meselem bu.

İkinci mesele, terör meselesini hafife almayın.

MGK'da da söyledim: Her kışa girerken bitti diyoruz. Baharda yeniden başlayacağız.

Kıbrıs'taki silah işini iki yıldır takip ediyoruz. Her hafta 'Aman burada uyanık olun, baskına gelmeyelim' diyoruz."

CA: "Bizde 40 kilometrelik füzeler yok mu?"

SD: "Hayır. Bizde orayı vuracak füzeler yok."

NATO ülkesiyiz. Füze alamıyoruz.

Yunanistan da. Rusya'dan alamayız. Füzeyle yapılacak işi çok kolaylıkla havadan yaparız.

Çin'den alamayız. Füze bizim yumuşak karnımızdır. Sistemimizde füze yok.

NATO ordularında füze yok.

Birbirine karşı kullanırlar diye yok!"

6

"Siyasal İslamın ayak izleri"

REFAHYOL'un almış başını giden politikalarından sonra, yeni yılın ilk günlerinden itibaren hemen her çevre; 'bir şeylerin olmasını' bekliyordu.

O 'bir şey' ise, biliniyordu, belliydi ve hemen her gün kulislerde konuşuluyordu.

Ama 'ne zaman?'

İşte bunu kestirmek, "olacak bir şeyin' zamanını saptamak olanaksızdı.

DSP –sonradan CHP– Milletvekili Bülent Tanla, kamuoyu araştırmaları yapan bir kurumun başında. Bana –tabii pek çok kişiye ve çevreye– yaptırdığı bir araştırmanın sonuçlarını gönderdi. Hemen yeni yılın ilk günü.

Araştırmanın özetini sunan metnin başlığı "Siyasal İslamın Ayak İzleri":

> Refah Partisi toplumda ahlaksızlık, yolsuzluk gibi karamsarlık yaratan konuların çözümünün kendisinde olduğu söylemi ile yola çıkmış, bu söylemin de olumlu sonuçlarını hızla almaya başlamıştır.
>
> Refah Partisi'ni tercih eden seçmenlerdeki, "karamsarlık" ve "sığınma ihtiyacı"; Refah Partisi'nin "adalet getirecek parti" ve "çözüm Refah Partisi'nde, huzur İslamda" sloganları ile uyum sağlamış ve bütünleşmiştir.
>
> 24 Aralık 1995 milletvekili seçimlerinde, Refahlı seçmenlerin yüzde 65'i, Refah Partisi'ne oy vermelerinin nedenini dürüst ve güven veren, dini değerleri savunan ve adil düzen vaadeden bir parti olmasıyla açıklamaktadırlar.
>
> Dinin güç durumda kalan insanlar için bir sığınak olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan yoksulluk arttıkça, Türkiye terör ve ekonomik çöküntünün baskısıyla geleceğe umutla bakamayan insanların ülkesi haline geldikçe, Refah Partisi saflarının daha da artacağı sonucuna varılmaktadır.
>
> Sonuçlar Refah Partili seçmenlerde İslamın politik özbilincinin hızla geliştiğini göstermektedir. Refahlı seçmen için öncelikle çözülmesi gereken ekonomik sorun "işsizlik"tir. Refahlı iki seçmenden biri, günümüzde zenginlerle fakirler arasındaki gelir-yaşam farkının giderek arttığını düşünmektedir.
>
> Refah Partili seçmenlerin üçte birinden fazlası gelecekte Refah Partisi'ne "çağdaş dindar aydınlar"ın hâkim olacağı kanaatindedir.
>
> Refah Partısi, diğer partilerin ahlak çöküntüsü, fakirleşme, yolsuzluklar, kirlilik vb. olumsuzlukları karşısında yeterli tavır göster-

medikleri tezini işlemiş ve farklı parti oluşunu iddia ederek iktidarı ele geçirmiştir. Refah Partisi "tavşana kaç, tazıya tut" tavrı içinde hem kendi ortağını kollayarak yolsuzlukları körüklemekte, hem de bu yolla kirliliklerden klasik partileri sorumlu tutarak "çözüm Refah'ta" umudunu canlı tutmaktadır.

Solda ve sağdaki siyasal partilerin geçmişteki icraatları ve siyasal dağınıklık Refah Partisi'nin iktidarı ele geçirmesine büyük ölçüde imkân yaratmıştır. Sağ ve sol partilerdeki hizipleşme ve kavga ortamı, seçmende güvensizliğine yol açarken, Refah Partisi'nin yek vücut bir görüntü vermesi seçmenler üzerinde olumlu etki yapmıştır. Türkiye, geçmişte kişisel hırs ve çekişmeler yüzünden oluşmuş kopma ve bölünmelerle tekrar karşı karşıya kalmıştır.

Solda ve sağda parti önde gelenleri ve yöneticilerinin, laik Türkiye Cumhuriyeti'nin karşı karşıya bulunduğu bu ortam karşısında, bütünleşme, birlikte davranabilme ve toparlanmayı hiç vakit geçirmeden gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu yolla halkın güvenini kazanmak, halka umut vermek, moralini yerine getirmek ve ülkeyi içinde bulunduğu bu durumdan çıkarmak yerine, geçmişteki kişisel problemler, basit suçlama ve tartışmalar, küçük çıkarlar peşinde sürüklenerek, kendi kişiliklerini aşamayan siyasilerin sonuçtaki sorumlulukları, altından kalkamayacakları kadar ağır olacaktır.

Sonuçlar, Türkiye'de Cumhuriyetin ilanı ile geçilen laik ve demokratik yapılanmadan ve gerçekleştirilen devrimlerden bir geriye dönüş sürecinin başladığını ortaya koymaktadır. Bu durum Refah Partisi'nin tek başına iktidar olması halinde daha da hızlanacağını, seçmenlerinin özlemlerini yerine getirmek hususunda ciddi baskılara maruz kalacağını göstermektedir.

7

Tarikatlara iftar yemeği

Atatürk; "İyi biliniz, ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz!" demişti.

Fakat, başkenti Ankara, 11 Ocak 1997 Cumartesi günü;

'Şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi' oldu!

Tam bir rezalet yaşandı Ankara'da. Sakallı şeyhler, tarikat reisleri, İslami cemaat reisleri... Üstelik Başbakanlık Konutunda iftar yemeğine oturdular.

Başbakan (hem de sıfatı Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı) olan adam, Necmetin Erbakan, artık dilediği gibi hareket hakkını kendinde bulduğunu ispat ediyordu.

Bu davranış, laik Cumhuriyete karşı şeriat gösterisiydi.

Yayın organlarından bir tutam örnek bu davranışı kanıtlıyordu:

"On türbe törenle açıldı - Kutsal emanetleri ziyarete koşun" vs.

Tarikat liderlerine Erbakan'ın verdiği iftar yemeği, basında birinci sayfalarda, ama küçük gösterilerek yer aldı.

Hürriyet 3. sayfasında yemeği 'tarikat saltanatı'na benzetiyordu.

Tarikatçıların Başbakanlık Konutuna gelişinde değerleri 15-20 milyara ulaşan lüks otomobiller geçidi izlendi.

Erbakan yemekte yaptığı konuşmada tarikatçılara, "Sizlerin dualarınızı bekliyoruz" dedi ve "birlik beraberliği muhafaza edin" diye tamamladı.

Haber kanalı NTV'nin yaptırdığı araştırmada "Tarikatlar laik düzen için tehlikedir" diyenlerin oranı yüzde 62.1 olarak belirlendi. Tarikatları İslama aykırı ve halkın inançlarını suiistimal edici görenler yüzde 57.4 oldu.

Şeyh ve hocaların olağanüstü bilgi ve keramete sahip olup olmadığı yolundaki soruyu "gerçek dışı ve safsata" şeklinde yanıtlayanların oranı da hayli yüksekti: Yüzde 78.4!

Tabii, bu rezaletin orta yerinde olmasına karşın, Türkiye'nin başka işleri vardı. Milliyet, Kıbrıs'a konuşlandırılacak S-300'ler konusunun olağanüstü toplanacak olan MKG'da ele alınacağını manşetten duyururken, kararımızı da ilan ediyordu:

"MKG'dan vur emri"

Gazetelerde tarikat reislerine devletin iki numaralı konutunda verilen yemek haberinin yer aldığı o pazar günü (12 Ocak 1997) Demirel, evinde 'kâğıt okuyor'. Ama sormadan edemedim:

"MKG olağanüstü toplanıyor mu?"

Toplantıya çağıracak olan Cumhurbaşkanı. Gündemini düzenleyen de Cumhurbaşkanı.

SD: (Güldü) "Vallahi" dedi. "Ben de gazetelerden duyuyorum."

Sonra ciddileşti:

"MGK'yı toplantıya çağırmak için bir gerek yok ki... Herkes söyleyeceğini söyledi" dedi. (Başbakanlık Konutundaki 'olaya' Demirel'in bu kadar uzak duruşu beni şaşırttı.)

Bir süre sonra, "Son yapacağınız şeyi en başta niye kullanacaksınız ki... Fikret, işte Milliyet'te. Zaman zaman yapar öyle" dedi ve sürdürdü:

"Bir günlük işlerden değil ki bunlar pat diye gelsin Ada'ya. Sonra S-300'lere herkes karşı çıktı. Kullanın bunları birader. İngilizler, Fransızlar, Amerikalılar... karşı çıktı.

Biz dünyayı tanımıyoruz diyorsanız o ayrı. O zaman AB'ye falan girmeye gayret sarfetmeyin. O zaman Avrupa güvenlik şemsiyesi falan... Yok efendim Avrupa'nın güvenlik şartları gibi, Avrupa'nın mimarisini yapmaya biz de talibiz gibi şeylere girmeyin.

Avrupa ile birçok işimiz var. Evvela Irak işi var. Kürt işi var. Kıbrıs'ın dışında bunlar. Bizzatihi Yunanlılarla başka işlerimiz var, Kardak'tan bilmem nereye kadar giden. Batı Trakya işi var. Adaların tahkimi meselesi var.

Eğer bunları dünyadan koparark yapacaksanız dünyaya bağlı olmayın. Ama bir çerçevenin içindesiniz.

Bunlar çerçeve merçeve tanımıyor."

CA: "Ne yapacaklar yani?"

SD: "Ecevit de tanımıyor çerçeve filan. O da 'Özerklik ilan edelim. Yani Kıbrıs'ın savunmasını da dışişlerini de biz alalım üstümüze...' diyor. Yahu kardeşim; bırak!"

CA: "Ecevit'in söylediği olacak gibi mi?"

SD: "Ben de onun için söylüyorum. İşinize geldi mi 'Kıbrıs'ın bizimle ilişkisi yok,' diyorsunuz. 'Orada yaşayacak olan onlardır, onlar yapsın bu işleri' deyip çıkıyorsunuz işin içinden.

Kıbrıs'takiler evvela ayaklarının üstünde durmayı öğrensinler."

CA: "Maaşları falan kendileri sağlasınlar?"

SD: "Evet, evet. Ben de onu söylüyorum."

CA: "Efendim; Mesut Bey'le Ecevit, 'Susurluk dosyaları adliyeye... DDK'yı da Cumhurbaşkanı harekete geçirsin,' diyorlar."

SD: "Nesini harekete geçireceğim DDK'nın?

'Suç yoktur' demiyor ki adam. 'Mahkemeye, adliyeye veriyorum,' diyor. 'Tetkik ettirdim, araştırdım, adliyelik bir durum görünmüyor' da demiyor.

Bu kafayı bozdu canım.

Beni mutlaka o işin içine çekecek."

CA: "DDK harekete geçse dosyaların dışında bir şeyler bulabilir mi acaba?"

SD: "Adliyeye intikal etmiş bir meseleye kimse karışamaz. Anayasanın 138. maddesi. Siyaset yapıyor adam. Beni siyasete sokturmaya çalışıyor. Yanlış hedef. Devleti daha çok sıkıntıya sokacak."

8

Çiller, Erbakan'la uyum içinde!..

Aslını ararsanız, Demirel'i bu pazar günü aramamın tek amacı vardı:

Başbakan Erbakan'ın Başbakanlık Konutunda tarikat liderlerine verdiği iftar yemeğiyle ilgili görüşlerini öğrenmekti ana hedefim.

"Tarikat şefleri Başbakanlık Konutunda beyefendi" dedim:

"Değişik bir iftar yemeği!"

Demirel şöyle yanıtladı:

"Vallahi ne varsa çıksın orta yere. Kim varsa çıksın orta yere. Hadise budur.

Gizli örtünün altında hiç kimse kalmasın.

Türkiye'nin lehindekilerle aleyhindekilerle bir hesaplaşalım."

İşte bu kadardı Demirel'in, Türkiye'yi ayağa kaldıran, televizyonlardan görüntüleri verilince müthiş bir tepki çeken tarikatlar yemeğiyle ilgili sözleri. Bu kadardı.

Başka lafa geçtik:

CA: "Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı Kıbrıs'a gidiyor. Yunanistan'a ve Güney Kıbrıs Rumlarına mesaj verecekmiş."

SD: "Verilecek yeni mesaj filan kalmadı. Bana sorarsan; kitaplardaki mesajların hepsi döküldü ortaya."

9

Refah, açıkça görülüyordu ki, askeri karşısına almış. Kendine çekmeyi, zorla da olsa bunu gerçekleştirmeyi istiyor.

RP'nin Anayasa hocası Mustafa Kamalak "Meclis, askerin gölgesi altında" diye bir açıklama yapıyor. Akit'in manşeti: "Asker, Meclisi yok sayamaz" (14 Ocak 1997 Salı)

Bir başka kıvançları: Başbakan Erbakan'ın İslam cemaati önderlerine verdiği iftar yemeğini sindiremeyen CHP Genel Sekreteri Adnan Keskin'e indirme yapılıyor.

Keskin, iftarı protesto etmek için Başbakanlık Konutu duvarlarına siyah çelenk bırakıyor.

Ya övünmeleri, yalan-dolan üzerine övünmeleri:

"D-8 dünyayı titretti" (Milli Gazete)

Karadayı, Kıbrıs'tan seslendi: "Rum füzelerine seyirci kalamayız!"

Genelkurmay Başkanının sözleri –Demirel'in varsayımının aksine– gazetelerde manşette.

İlginç gelişme: Adalet Bakanı Kazan Susurluk tartışmalarını bitirmek istiyor ve "Komisyona gerek kalmadı" diye demeç veriyor.

Ortaya çıkan ilginç manzara ise şu: BBP, hükümete verdiği desteği çekiyor. Ama ilginç nedeni BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu açıklıyor:

"RP-DYP hükümeti kurulurken Erbakan'la bir konuşma yaptım. Kendisine 'Bu hükümeti birbirinize yönelik bazı yolsuzluk iddialarını örtmek için kurduğunuz söylentileri var' dedim. Hoca, 'Yok böyle bir şey' dedi. Kendisine sordum:

'Geçmişte ortaya attığınız iddialardan vazgeçecek misiniz?' 'Hayır' cevabını verdi.

'Öyleyse bu yolsuzluk iddiaları gündemden çıkmalı. Aksini ya-

parsanız iki elimiz yakanızda olacak,' dedim. Bunları Meclis kürsüsünden de söyledim."

BBP'nin, örneğin TEDAŞ, TOFAŞ ve mal varlığı ile ilgili komisyon kararları Meclise geldiği zaman ne yapacağını Yazıcıoğlu şöyle yanıtlıyor:

"Meclise elbette gideceğiz. Dosyaları tek tek inceleyeceğiz. Bir komisyon 7'ye karşı 8 oyla karar almışsa, tartışma devam ediyor demektir.

Demek ki bu konuda bazı endişeler var. Biz komisyon kararlarına karşı oy kullanacağız."

Erbakan, "Ben dosyaları inceledim. İçim rahat. Siz de inceleyin. Kararınızı ona göre verin" diyor Yazıcıoğlu'na.

O da dosyaları inceletiyor.

Köktendinci çabaların yanı sıra; bir de karşılıklı aklama olayları!

Ve:

(17 Ocak 1997 Cuma)

Çiller, mal varlığı komisyonunda da aklandı. Başkentte Erbakan'ın iftar yemeğinde konuşan Çiller, "RP ile DYP'nin birleşmesinin ülkemiz hayrına olduğunu" savunduğu gibi, şunları da söylüyor:

"Bu vesileyle Allah'tan bizim önümüzü aydınlatmasını, bizi yanlışlardan korumasını niyaz ediyorum. Çünkü, özellikle Türk siyasetinde yanlışlıklara yer kalmayan bir dönemden geçiyoruz. Gördüğünüz gibi Sayın Erbakan'la uyum içinde memleketimize hizmet ediyoruz."

Kısacası şu: Tansu Çiller ve Erbakan, ortaklıklarına şükrettiler:

"Bizi Allah birleştirdi!"

10

"'O' korkuyu yenmeye çalışıyorum"

Demirel, rahatsız, "Hastalıkla cebelleşiyoruz" diyor (19 Ocak 1997 Pazar).

Sesi düzelmiş, ama 'bütün gün yattığını' söylüyor.

Dün hastalığa karşın ayakta ve GAP fotoğraf sergisini açmış:

"Söz vermiştim, gittim. Bu kadar güzel konu, bu kadar fotoğrafçıya rağmen hiçbir düzgün resim yok! Bir şey de demiyorum, moralleri bozulmasın diye. Çok kötü resimler. Dağ başında yıkılmaya yüz tutmuş bir evi çekmiş, geliyor. İyi mi? GAP sergisi diye.

Kanallar var. Kanallardan toprağına su dağıtılmış köylüler. Üstünü başını düzeltmiş. Evinin ortasında traktör, kamyonet... Halk pamuk çuvallarının üzerine oturmuş. Gidip böyle resimler bulun. Hayır!

Dedim ki; 'Bu, bir olay. Bunu sanata çevirin. Sizin fotoğrafını çekemeyeceğiniz hususları ben söyleyeceğim. Ben diyorum ki, bu, bir Fırat sistemidir. 600 km. Buradan Edirne'ye kadar olan mesafedir bu. 600 km. göl bu. Bunun resmini sen çekemezsin, ben dillendiririm. Değirmen gibi. 5 tane değirmen. Bu değirmenlerden Fırat geçince yaktığınız ışığın 3'te biri çıkıyor işte.

Bunun neticesinden biraz bahsetmeniz lazım. İşleyen fabrikalar, birbirinden güzel arka arkaya dizilmiş. Ta Gaziantep'e kadar otoyol gelmiş.

Okullar, üniversiteler harıl harıl.' Yani savaş veriyoruz canım. Bir fetih savaşı. Kimse farkında değil.

İyice kafayı Fadime'ye, Emine'ye taktılar. Böyle gidiyor."

CA: "O iş bir rezillik haline dönüşüyor. Bu tarikat işi falan ne olacak?"

SD: "Hayır. Tarikat işi de... Hani ya ne kadar da mensubu varmış bir yalancının? Değil mi?

Üç kâğıtçı. Bu adam yalancıdır, sahtekârdır diyemiyor Melih Gökçek."

CA: "Tayyip de söyleyemiyor."

SD: "Evet, evet. Şimdi bakın. Hani efendim kirli toplum, mirli toplum. Tamam!

Nasıl aklanacak bu? İşte böyle aklanacak. Hani çamaşır yıkarlar ya leğenin içine çamur koyar, yuyar boyuna. Böyle aklanacak, başka yolu yoktur bunun."

CA: "Korkumuz şu beyefendi: Bu adamlar yavaş yavaş bu toplumu kendilerine benzetecekler!"

SD: "Vallahi o korku... Eğer korku toplumun hür ve serbest olmasını önlerse bir yere varamayız."

CA: "Bilemem ki..."

SD: "Biz bundan korkmayız."

CA: "Korkmamaya çalışmak, doğru da... Ama bu adamlar o kadar gizli kapaklı hareket ediyorlar ki..."

SD: "Yok, yok. Sizin söylediğiniz... Benim sıkıntım o korku!

Ben o korkuyu yenmeye çalışıyorum.

Yani ben o korkuyu 'devlet çapında' yenmeye çalışıyorum.

Benim aylardır uğraştığım o. (Devlet çapında? Çok içerikli bir söz. Askerler de 'bu adamların toplumu kendilerine benzetmesinden' korkuyorlar herhalde ki, Demirel üstü kapalı 'o korkuyu yenmekten' söz ediyor.)

Ben aylardır söylüyorum; bu serbest toplum, o korkuyu kendi kendine halledecektir.

Bir yerde adam 'ya halletmezse' diyor."

CA: "Evet?"

SD: "Halletmezse, serbest toplum olamazsın kardeşim."

CA: "Bilemiyorum ama, görüntüler parlak değil beyefendi.

Bu adamlar, bu RP?"

SD: "Ama başka çare yok."

11

RP'nin idealleri

CA: "Bu RP, bu adamlar böyle radikal tedbirlerle düşüncelerini uygulamaya geçirmeye çalışıyorlar, hatta ötesine geçmeyi. Bunlar başka türlü metotlar içerisindeler."

SD: "Bunlarla..."

CA: "Yavaş yavaş kemiriyorlar bu toplumu."

SD: "Bunlarla açık toplumda mücadele edemezsek o zaman yine yasaklar dönemine (tabii askerlerin müdahalesiyle kapalı rejim geleceğini söylemek istiyor) gireriz.

O da Türkiye'yi 50 yıl geriye götürür.

Ne yapıp edip bunlarla (RP'yle) toplumsal bir şuurla, devleti de toparlayarak açık toplumla mücadele etmemiz lazım."

CA: "Bu adamlar... Örneğin Cumhuriyet tarihinde olmadık bir şey oluyor efendim. Memurlara Ramazan ayına göre çalışma saatleri ayarlanıyor. (Köşkte de bu uygulama yapılır) Bunlar ne biçim işler? Ne gerek var? Zaten her kurum kendi bünyesinde bu ayarlamaları yapıyor. Neredeyse yasalaştıracaklar."

SD: "Onun o kadar önemi yok!"

CA: "Ama yarın için? Bu davranışlar birer ipucu, bir işaret değil mi?"

SD: "Yok!"

CA: "Bunlar böyle yavaş yavaş..."

SD: "Hiç kimsenin kimseye bir zararı yok orada. Saat 08.00'de başlıyor, 12.00'de bırakıyor. 12.30'da başlıyor, 16.30'da bırakıyor.

Onu her zaman yapmak mümkündür. Havalar sıcak olduğu zaman da yapılanın bundan farkı yoktur.

Kimseye zararı yok bunun."

CA: "Zararı var demiyorum. Ama adam (Erbakan) şöyle ilan ediyor: 'Ramazan nedeniyle ben çalışma saatlerini ayarladım.'"

SD: "Ramazanla kaç kişi alâkadarsa..."

CA: "Yarın çıkıp diyecektir ki, 'Cuma günlerini de ayarladım.'"

SD: "Dur bakalım, hele, ne yapacak?"

CA: "Yarın-öbür gün 'Pazar değil, tatil günü cuma olacak' diyecek."

SD: "Yok, yok, oraya falan gidemezler."

CA: "Bu adamın adamları ABD'ye gidiyor ve oraya da yalan söylüyorlar."

SD: "Söyler. Onlar başka. Ama öyle hafta tatilini filan değiştiremez."

CA: "Bunlar her haltı ederler."

SD: "Aaa, hayır. Değiştirilemez. Şimdi bakın mübarek Ramazan ayına karşı çıkılamaz."

CA: "Çıkılamaz ama, bugüne kadar böyle işlemiyor muydu?"

SD: "İşliyordu, ama işlemiyordu. Halkın yüzde 75'i Türkiye'de, oruç tutuyor."

CA: "Tutsun!"

SD: "Binaenaleyh bu halkın memurunun yarısından fazlası oruç tutuyor."

CA: "Zaten oruç tutana karışan eden yoktu. İftar saati gelince çekip gidiyordu. Kimse ses etmiyordu. Böyle davul zurna kurallara bağlamak?

Ben Köşkten biliyorum. Saat 16.30'a geldi mi? Oruç tutanı da tutmayanı da kapıda. Evlere doğru."

SD: "Bunlar şekil meselesi."

CA: "Efendim, niçin yasal hale getiriyoruz bu olayı?"

SD: "Yasallıkla alâkası yok. Gelecek sene Ramazanda başka uygulama olur.

'Her Ramazanda' demiyor ki adam. 'Bu Ramazanda' diyor. Zaten bunları vilayetler tanzim eder.

Şimdi, bunlara karşı çıkmak, halkın hislerine karşı çıkmaktır. O zaman bunların işini daha çok kolaylaştırırız.

Buna itiraz eden de yok, şeklidir çünkü."

CA: "Ama bunlar da Müslüman halkın hisleridir diye her geriliği kabul ettirmeye çalışıyorlar."

SD: "Halkın hisleri bunlar gibi olsa, halkın yüzde 50'si bunların arkasından giderdi canım. Olur mu öyle şey?"

CA: "İnşallah halkımız bunların arkasından gitmez!"

SD: "Vallahi giderse, kendi bileceği iştir. Başına öyle bir büyük bela açar ki... İşin içinden çıkamazsınız."

CA: "Şimdi bakın, ABD'ye gönderdiği Fehim Adak. Koyu köktendinci. Kadın eli sıkmaz. Bunu ABD'ye gönderiyorsunuz. 'Batıdan bizi kimse koparamaz' diye demeç veriyor."

SD: "Batıdan bizi kimse koparamaz diye?.."

CA: "Evet! Amerika'nın umurunda mı Türkiye'ye şeriatın gelmesi? Din devletine dönüşmüş Türkiye... O, kendi ulusal yararlarına ve dengelere bakar. Ötesi fasa fiso!"

SD: "Kendi menfaatlerini yürütmek!"

CA: "Eğer bunlar (RP) ABD ile içli dışlı olursa, biz burada hiçbir şeyi çözemeyiz."

12

"Ben rahat değilim..." Ve "Basın arkasını hükümetten bir çift menfaate dayarsa..."

SD: "Şimdi tabii... Sen gazetecisin. Sen birçok şeyi önceden düşünmek zorundasın. Bunları gayet haklı buluyorum da...

Ben rahat filan değilim. Biliyorsun. Ama..."

CA: "Bu Adak'la ilgili ABD'den size bilgi geldi mi?"

SD: "Bir şey yok canım. Orada birkaç kurumla konuştu. O kadar."

CA: "Gazeteler bu geziyi 2-3 gün aleyhte verdiler. Sonra birden lehte vermeye başladılar. 'RP-ABD arasında ılımlı hava esiyor' diye."

SD: "Gazete dediğin iki-üç gazete. Hürriyet, Milliyet ve Sabah. Onlar da Washington'dan yazmıyorlar ki haberlerini."

CA: "Buradan mı yazıyorlar?"

SD: "Buradan yazıyorlar. Adam diyor ki; 'Hükümet aleyhine yazmayın!' Dün biri söyledi: Bunu Ertuğrul Özkök söylüyormuş."

CA: "Peki nedenini biliyor musunuz? Söylentiye göre Milliyet-Hürriyet elektrik santrali almak istiyor."

SD: "Onu bilmem ben. Şu veya bu. Şimdi basın olarak arkanı hükümetten bir çift menfaate dayarsan... Halkı da şaşırtırsın. İyi mi gidiyor, kötü mü gidiyor diye...

Amerika'ya gelince; sadece karşısında seçilmiş bir hükümet olduğunu kabul eder, bununla görüşmeyi sürdürür, o kadar."

CA: "Bari sırası gelmişken sorayım: Genelkurmaya neden gittiniz? Program dışıydı. Bu ziyaretten sonra çok spekülasyon oldu. Değişik yorumlar... Kuzey Kıbrıs olayı mı?"

SD: "Evet."

CA: "Fakat askerlerin size tarikat olayı ile birlikte laiklik konusunda, başka konularda da 'bazı sıkıntılarını' aktardıkları da yaygın."

SD: "Her zamanki sıkıntılar. Genelkurmaya gidişim on gün önceden planlanmıştı. Benim günlük programımda da yazılı idi.

Gittim Genelkurmaya, baktım ne gazeteci, ne de kameraman var.

'Hah' dedim: 'Şimdi değişik yorumlar yapılır!'"

CA: "Fakat askerlerin gidişten memnun olmadıklarını size söylediklerinden yoğun biçimde söz ediliyor?"

SD: "Canım; sizin güncel olarak konuştuklarınızı onlar da konuşuyorlar." (Not: Yani şeriatçı gidiş... Tarikatların Konuta iftara çağrılması ile şov. TSK'nın gerici akımlardan şikâyetçi olduğunu Demirel de reddetmiyor. Bu davet, Demirel'in anlattığı manzara, doğruluyor bildiklerimizi.)

CA: "Ya Cindoruk'un söyleşisi? Sonucun böyle olacağını bilseymiş, sizi dinlemez, genel başkanlığa aday olurmuş o tarihlerde."

SD: "Genel başkan olmasını isteyenleri unut; İsmet seçilmesin diye kadını desteklemeye hepsini kim gönderdi? Kendisi! Daha ben seçilmeden Anayasayı çiğneyeceğimizi söyleyen kimdi? Hüsamettin!

Bugünü böyle kapayalım. Bakalım yarın neler getirecek?

İyi akşamlar!"

13

REFAHYOL övünüyor, ama IMF kriz uyarıları yapıyor.

Zıtlaşma sürüyor: İstanbul, Sultanbeyli'de kiralık adliye binasını açan Adalet Bakanı Şevket Kazan, ilçe meydanına Atatürk heykeli diken Tuğgeneral Doğu Silahçıoğlu'nu eleştiren imalı bir konuşma yaptı:

"Kimse kaynağını Anayasadan almayan bir yetkiyi, devlet adına kullanamaz" dedi.

Ortaklar marifetli: İçişleri Bakanı Akşener'in emniyet müdürleri taslak kararnamesini Erbakan'a onaylattıktan sonra değiştirerek Demirel'e sunduğu ortaya çıktı (21 Ocak 1997 Salı).

"Adamlar buz gibi..."

14

Demirel'in rahatsızlığı, öksürükle sürüyor. Nezle de başlamış (21 Ocak 1997 Salı).

"Rauf olayı sürüyor" dediğim zaman, "Dün akşamki konuşması çok iyi idi" dedi:

"'Türkiye olmasa biz yanmıştık' mealinde bir konuşma yaptı. Bu çeşit konuşmalara buranın da ihtiyacı var."

CA: "Biraz da hakşinaslık olmaz mı?"

SD: "Ne yaparsan yap bunlara makbule geçirmek mümkün değil. Meclis konuşması güzel bir konuşmaydı. Kendisine bu istikamette konuş diye tavsiye ettim:

'Biz Türkiye'ye medyunu şükranız. Evlatlarını gönderip şehit olmuşlardır. Türkiye son zamanlarda bizi beslemiştir.'"

CA: "Zaten konuşmasında aşağı yukarı bunları söyledi.

Bizde de Kalkancı mı istersiniz, Erdoğan Tayyip Recep mi istersiniz? Aman efendim neler var, neler!"

SD: "İyi ki bizde bir fare çıktı. Enayi! Biliyorsunuz tabii, Zeki Çeliker'in kardeşidir o.

Bizim eski il başkanımız."

CA: "Peki soyadları niye değişik?"

SD: "Mehmet Fahri Çeliker. Zeki Çeliker'in kardeşi."

CA: "Nereye varacak bu olaylar, bilemiyorum."

SD: "Birkaç gün sonra yatışır."

CA: "Yatışmaz efendim, her gün bir şey çıkacak.

Çıkmaması mümkün değil."

SD: "Çıksın. Türkiye'de bu çeşit adamlar varsa bunlar da teşhir edilsin ve Türkiye kendi kendini 'kirli' olmaktan kurtarsın."

CA: "Devlet-hükümet böylelerinin Türkiye'nin her yerinde olup olmadığını araştırmayı düşünmüyor mu?"

SD: "Suç olmayan yerde... oturmuş orada dua ediyor, suç izafe edemez bir devlet. Bunların cılkı çıktığı zaman devlet el koyar. O zaman da yahu derler, adamların din ve vicdan hürriyeti ile oynuyorsun!"

CA: "Efendim, kimsenin aklına böyle bir şey gelmiyor. Neden bunu istismar ediyorlar, bilemiyorum. Ne dini, ne de vicdan özgürlüğünü istismar etmek kimsenin aklına gelmiyor. Nereden çıkıyor bu?"

SD: "Şimdi geçmez o. Başka zaman olsa kıyafetine karıştığına bile bir şey der.

Yani bu memlekette 'gardrop inkılabı' diyen bir sürü dangalak var."

CA: "Affedersiniz ama, şu sarıklı marıklı bir yığın dangalak herifler..."

SD: "Yok, onlara (devletin) müdahale etmesi lazım. Kanunun uygulanması lazım. Devrim kanunları olarak muhafaza edilmiş, şalvarlıya malvarlıya dokunmamak lazım. Adamın milli kıyafeti o."

CA: "Şalvarlıya kim dokunuyor ki?.."

SD: "Mahalli kıyafet. Maraşlıların kara donunu kıçından alabilir misiniz? Gerek de yok. Onlar mahalli şeyler."

CA: "Onları almaya çalışan da yok. O başka. Ama sarık, cübbe?.."

SD: "Ama bu serserilerinkine gelince (Aczimendilerin), o kıyafet filan değil."

CA: "Filmlerdeki o başını iki yana sallayan sar'alı insanlar benzeri insanlar?"

SD: "Bence o ağaç devrilmiştir. Hiç çaresi yok."

CA: "Erbakan grupta, 'MGK'da Kıbrıs milli politikasını görüşeceğiz,' dedi. Bugüne kadar izlenen politika milli değil miydi? Üstelik 'füzelerin gelmeyeceğini ilan etsin,' dedi."

SD: "Yarın da adam geleceğini ilan eder. Kalakalırsınız.

Halbuki adamlar (dış dünya) diyor ki; 'Bu mesele varacağı yere kadar varmıştır. Daha fazla meseleyi ırgalamayın. Netice almaksa mesele, netice alınacaktır. Mütemadiyen tahrik etmenin âlemi yok.'

Rumları, füzeleri gelmeye zorlayarak aksi bir açıklama yapmaya zorlamanın, o duruma bırakmanın âlemi yok. 'Kediyi köşeye sıkıştırırsan' diyor adam, 'yüzünü tırmalar. Kaçacak bir yer bırakacaksın,' diyor. Kennedy'nin sözü bu, Küba krizinde."

CA: "Gruptaki açıklamaları arasında bir de şu var: 'Amerika'ya bir extrem gönderdik' dedi. Adam, baktı, 'Extrem bu mu?' diye sefaretleri vasıtasıyla sordular. Bizde 'işte extreminiz bu' dedik (Fehim Adak)."

SD: "Bal gibi adam ha?"

CA: "Amerikalılar da 'Yaşasın' demişler sefaret kanalıyla. 'Extrem bu ise' ohooo!..

Yahu beyefendi, bu adam böyle şeyleri nasıl söylüyor? Hiç ABD sefareti böyle bir diyalog yapar mı kuzum?"

SD: "Ben bu zatın (Fehim Adak'ın) orada (ABD'de) her kimle konuştu ise, konuşmalarını okudum.

Adamlar buz gibi canım. Hep İran gidiyor, hep İran."

CA: "Buraya da güya 'İran'la ilişkilerimize Amerika olumlu bakıyor' diye yutturuyorlar."

SD: "Yok öyle şey. Hep İran gidiyor. İran."

CA: "IMF'de tavır değişikliği, yumuşama var mı?"

SD: "Yok efendim. Şimdi Dünya Bankası Başkanı diyor ki: 'Kötüye gidiyorsunuz.'"

CA: "Yani 'Kriz geliyor,' diyor."

SD: "Evet. Açıkça! Dünya Bankası Başkanı söylüyor bunu.

Ama burada bir dalkavuklar grubu teşekkül etti. Milliyet ve Hürriyet... Sabah... Cansen'den tut da Salih Neftçi'ye kadar.

'Fena değil yahu, iyi de gidiyor yani?' gibi sözler.

Dünya Bankasındaki adam da diyor ki; 'krize gidiyorsunuz.'"

CA: "Peki, Erbakan'ın adamları ne gibi ödünler verdiler ABD'de?"

SD: "Hiçbir şey. Ne aldığı ne de verdiği var. Bir sürü laf. 'Biz sizinle dostuz,' falan. 'Biz Amerika ve Avrupa ile iyi geçinmek istiyoruz.' Amerika'nın söylediği ise: 'Biz Türkiye'nin değerini biliyoruz.'"

CA: "Her zaman söylüyorlar bunu."

SD: "Evet ama, Amerika, laf arasında İran'ı sokuyor sürekli. Irak meselesinde de 'Yaptığınız yardımlara teşekkür ederiz. İşte oradan mültecileri de boşalttık. Destek verdiniz buna da, teşekkür ederiz.' Bütün laf bu."

CA: "Ya İçişlerindeki rezaleti ne yapacağız? İçişleri kadın bakan, kararnameyi değiştirmiş, Bakanlar Kurulundan çıkan kararnameyi, size göndermiş. Cumhurbaşkanı ne yapmalı?"

SD: "Cumhurbaşkanı bakmalı... Sonra iade etmeli ve etti. Dedi ki; 'filana filana dokunmayın,' dedi. Bizim önümüze gelen kâğıt Bakanlar Kurulundan sonra değiştirilip mi gelmiş, biz ona karışmayız, işimiz değil.

Hiçbir kural tanımayan insanlara devleti teslim ederseniz, böyle ağzına yüzüne ederler.

Sanki Türkiye'nin meselesi Genelkurmayın Milli Savunma Bakanlığına bağlanmasıymış gibi."

15

Demirel'in bulduğu 'tek çare'

SD: (Devam etti) "Şimdi bunların hepsi geride kalmış düşünceler. Bugün Türkiye'nin tek sorunu var. Türkiye'de rejimin işlemesi için, herkesi layesul olmaktan çıkarmak için birisinin eline sopa vereceksin.

Cumhurbaşkanı'na diyeceksin ki; 'Bu Meclisi feshet!'

Böylece birisinin (tabii söylemek istediği ortada, askerlerin) gelip feshetmesine gerek kalmayacak.

Tek eksiğimiz budur.

Bunu yaptığınız (yani Cumhurbaşkanı'na TBMM'yi feshetme yetkisi verildiği) zaman bakın her şey nasıl şakır şakır işler.

Hiçbiri bu gerçeğin farkında değil.

Bu yol hepimizi disipline edecek olan yoldur."

CA: "Bu noktaya gelmezler efendim. Bu Meclis böyle bir şeyi yapmaz."

SD: "Gelecek canım, gelecek. Bir gün gelecek. Bu sistem devam edip getirecek."

CA: "Başbakanlık Konutundaki iftar unutulacak gibi değil."

SD: "O, dalgalanarak gidiyor. Ben bu kadar dangalaklığı anlamıyorum.

Bu kadar basiretsizliği anlamıyorum. Bunlar zannettiler ki 'Bizim dışımızda kimse yok artık. Hayat hakkı bizimdir.'"

CA: "Hâlâ da aynı havadalar."

SD: "Ah bu kafa, ah bu kafa!

Türkiye ellerinde. 'Seçime bile lüzum yok' diyor, değil mi?"

16

Haber: Başlık, "Komutanların gündemi iç politika"

Donanma Komutanlığı Harp Oyunu tatbikatı gerekçesiyle Gölcük'te biraraya gelen Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarının, hükümet icraatı ve ülkedeki son gelişmeler konusunda değerlendirme yaptıkları yönündeki görüş, Meclis kulislerinde (24 Ocak 1997) sıkça dile getirilmeye başlandı.

Gölcük'teki değerlendirmelere tanık olan TSK dışından bir kaynak, "Orduda kıpırtı var. Bazı parti liderlerine de 'hazırlıklı olmaları' yönünde bilgi verilmiş olabilir" dedi.

Komutanların, Başbakan Erbakan'ın Başbakanlık Konutunda tarikat liderlerine verdiği iftar yemeğine fena halde tepkili oldukları kaydediliyor.

TSK'da laiklik karşıtı gelişmeler konusunda fevkalade rahatsızlık olduğu bildiriliyor (Cumhuriyet).

17

TSK nabız yokluyor

Anladık ki; ordu nabız yokluyor.

On gün önceden kararlaştırılan akşam yemeği (25 Ocak 1997 Perşembe) Gazi Orduevinde özel bir salonda yenildi. Saat 19.00-22.15 arası.

Mustafa Balbay ve ben... Genelkurmay Genel Sekreteri Erol Özkasnak Paşa ve Halkla İlişkiler Başkanı Albay Hüsnü Dağ.

Yemek havadan sudan laflarla açıldı ve sonunda siyasete döndü.

Konuşmaları bütünüyle yazmak olanaksız. Ancak tepe noktaları. Anladığımız kadarıyla gazete temsilcileri ve kimi yazarlarla bir dizi görüşme yapıyorlar.

Sonradan gördüm ki; Erol Paşa'nın cebinde kenarı mavi renkli bir karton kâğıtta notlar var. "Cumhuriyet'le konuşulacak konular" diyor. Albaya "Cüneyt Bey'e soracaklarımızda eksik kalan var mı?"

deyip kartondaki notlara bakınca anladım düşünülüp taşınılıp düzenlenen bir akşam yemeği.

Genelkurmay, laiklik karşıtı hareketleri durdurabilmek için 'demokratik bir yol ve yöntem arıyor' anlaşılan. Örneğin, Cindoruk'un Mecliste grup kurarak bir çıkış yolu bulup bulamayacağını araştırıyor.

Ben fazla olasılık tanımadım bu görüşe. Cindoruk, ne yapacaktı ki? Hiç! Cindoruk'a fazla umut bağlamak yersizdi.

Bana göre –söyledim de– "Mecliste bir çözüm fikrine asla karşı değilim. Ama 'bu Meclis' bitmiştir, tükenmiştir. Görevini yapmıyor."

Sonra:

CA: "Şimdi burada mademki açık yüreklilikle söyleşiyoruz.

Öyleyse; RP'nin olası bir manevrası var. ABD'yle anlaşmak ve TSK'ya karşı ABD'yi pasifize etmek! Etkisiz bırakmak. TSK'nın olası bir hareketini önlemek.

Biliyorsunuz bu Amerika..."

General Erol Özkasnak: "Ne tarikat dinler, ne şeriat..."

CA: "Ulusal menfaati olunca dinlemez. ABD kendi yararları açısından RP'ye ılımlı bakar, hatta himaye ederse bu, sizi, yani Genelkurmayı etkiler mi?"

General Özkasnak: "Etkilemez!"

CA: "Şimdi bir başka nokta daha: RP'nin projesi açık. Nasılsa Genelkurmaydaki bugünkü kadro gelip geçecek. Yerine gelecek olan generallerin bir kısmının RP anlayışında olması... yeter ve tamam!"

General Özkasnak: "Biz RP anlayışındaki generalleri 'tasfiye' ederiz."

Albay Dağ: "Aramızda kalsın. Genelkurmay Başkanı, çok yakını bir subayın ihracı disiplinsizlik nedeniyle önüne getirildi, 'getirin evrakı' dedi ve imzaladı."

CA: "Ordu, RP'liler ve karşı olanlar diye bölünürse, iç savaş çıkar. Şimdi içten konuşuyoruz: 1980 darbesinde TSK, 'terörü temizleyeceğim' diye geldi..."

General Özkasnak: "Memleketi kurtarmaya girişti."

CA: "Öyle ki, Türkiye'yi yeniden yapılandırmaya girişti. Yasa-

lar falan. (Burada İslami örgütleri kurutmayı ihmal ettiğini söylemeyi unuttum.)

Bu nedenle başarısızlık geldi.

Eğer TSK'nın 'bir amacı' varsa, acaba bu konuda bir hazırlığınız var mı?" (Balbay daha sonra, bu soru üzerine "Baktım general yutkundu" dedi. Ben "Darbe yapacaksanız, ya da herhangi bir müdahaleye hazırlıklı mısınız?" diye soruyorum.)

18

"Biz hazırlıksız hiçbir şey yapmayız"

General Özkasnak: "Biz hazırlıksız hiçbir şey yapmayız."

General ve Albay: "Cumhurbaşkanı'nın Yavuz'a söylediklerini okuduk. Cumhurbaşkanı bu sözleriyle tarikatları koruyor. Size göre bir şey yapabilir miydi, müdahale edebilir miydi?"

CA: "Nasıl müdahale edecek? Ancak ince üslupla bir yol bulabilir; örneğin gazetecilerin olduğu bir kabulde, pek çok kez yaptığı gibi tarikat olayına Konuttaki iftar yemeğini eleştirebilirdi. Yapmadı."

Albay Dağ: "Siz ona danışmanlık yaptınız?"

CA: "Evet. Ben Cumhuriyet'te başlarken de yazdım. Ben gazetemde ne yazıyorsam, orada da (Çankaya'da da) onları Cumhurbaşkanı'na söylüyordum.

(Ben Çankaya'da Erbakan'ı Çiller'i nasıl gördüğümü her defasında Cumhurbaşkanı'na yeterince söylüyordum. 50 yıllık gazetecilik yaşamımda böyle bir döneme rastlamadığımı ekliyordum sık sık.)

Generalle Albay Cumhuriyet'teki yayınlardan memnun.

Balbay: "Gölcük'teki toplantıda generaller herhalde genel durumu görüşüyorlar, konuşuyorlar."

General Özkasnak: "Olabilir tabii. Yazın ama, Genelkurmay veya askeri çevrelere dayamayın haberi.

Susurluk Komisyonu Başkanı Genelkurmay Başkanını davet etti. Gitmeyecek Karadayı. Teoman Koman, Jandarma Komutanı da gitmeyecek."

CA: "Bunlar (RP) ordu ile Susurluk konusunu birleştirmek istiyorlar. Şöyle: 'İşte biz generalleri çağırdık, ayağımıza geldiler, sorguladık' diyecekler."

General Özkasnak: "Bizim saptamamız da bu. Ama Koman Paşa gitmeyecek komisyona."

CA: "Yazı ile yanıt versinler. Sonra ordunun Susurluk'la ne ilgisi var ki?.. TSK'da Söylemez çetesi tasfiye ediliverdi."

(Bu görüşmeler, ordunun hem bir şeyler yapma hazırlığında olduğunu gösteriyordu, hem de gazetelerin olası tutum ve davranışlarını ya da neler yapılacağı hakkındaki düşüncelerini almayı hedefliyordu.)

19

TSK'da 2 koldan hareket

(24 Ocak 1997 Cuma) Uğur'un katledilişinin yıldönümündeki tören İstanbul'da. Gazetede.

İlhan Selçuk aradı:

"Bugünkü törende bir-iki kişi, hatta daha da fazla... 'ordunun bir şey yapacağını' söylediler. Bir kişi değil!"

"Darbe mi?" diye sordum.

İlhan; "İki koldan faaliyet varmış. Biri Demirel'de... İkincisi daha alt rütbedekilerin hareketi" dedi.

"Demirel'e sormayı denedim" dedim İlhan'a:

Genelkurmay Genel Sekreteri Paşayla yaptığımız görüşmeyi özetledim.

20

"Amerika bizi bağlamaz"

General Özkasnak ve Albay Dağ ile akşam yemeğinden sonra (24 Ocak 1997 Cuma) hâlâ rahatsız olan Cumhurbaşkanı Demi-

rel'e, "Etraf karmakarışık; daha doğrusu her şey düzgün görünüyor, galiba hiçbir şey düzgün gitmiyor" dedim.

Kimi gelişmeler dikkat çekiyordu. Örneğin, askerlerin durumu. ABD ile RP arasında yakınlaşmalardan söz ediliyordu. Amerika ile Refah'ın uzlaşarak 'orduyu kafakola almaları' acaba olanaklı mıydı?

Böyle bir durumda TSK ne yapacaktı? Laikliğin savunulması gibi önemli bir görev üstlendiklerini her zaman söylediklerine göre, nasıl bir tutum izleyeceklerdi?

Verilen yanıt ilginçti: "Bizi bağlamaz Amerika!"

RP'den kulislere taşan, hatta yazılan bir başka görüş daha vardı:

"TSK'ya egemen olan bugünkü kadro ağustosta gidici. Yerine gelenlerin bir kısmı bize yakın olabilir. O zaman her şey çok değişik sonuçlar verebilir."

Askerlerin, Susurluk Komisyonu Başkanının sözlerine büyük tepki gösterdikleri söyleniyor. Komisyon Başkanı Elkatmış mı nedir, o da generallere takmış. "TBMM üzerinde hiçbir güç yoktur" diye demeçler veriyor.

Demirel, Elkatmış için;

"Farkında değil" dedi. "Bunun tüzüğü var. TBMM gücünü sınava çıkarmış değil ki..."

CA: "Bunların yapmak istedikleri basit: üniformayı oraya getirmek, karşılarında oturtmak. Sorguya çekmek!"

SD: "Evet, hikâye budur."

CA: "Fakat askerler bunu yemezler. RP'nin yapmak istediğini söylediğiniz zaman, 'Bizim saptamamız da bu' diyorlar. O nedenle Koman Paşa çağrıyı kabul edip komisyona gitmedi."

SD: "Evet, evet."

CA: "Bir yazı göndermiş. 'Yazıyla istediklerinizi bildirin, yanıtlayayım,' demiş.

Fakat askerlerin bugünkü gidişe iyi bakmadıkları ortada."

SD: "İyi de... Yani şeriat dediği şey de aslında... ben bugün yine çıkarttım bu adamları askeri mahkemede beraat ettiren kararı.

Bu adamlar 5 sene hapiste yatmış. Sonra askeri yargı beraat ettiriyor."

CA: "MSP'yi?"

SD: "Gayet tabiii. Ondan sonra din tedrisatının mecburi olmasından şikâyet ediyorlar. Anayasaya mecburi din dersini koyan bunlar değil mi?"

CA: "Kenan Paşa ve dört arkadaşı!"

SD: "Kimden ne istiyorlar, kardeşim. Kimden ne istiyorlar?"

CA: "Ama vaziyet tersine dönmüş durumda."

21

"Bu işi, bırakın, demokratik yollardan götürelim"

SD: "Bakınız Cezayir'de 150 kişiyi kestiler. Bunlara (askerlere) söylüyoruz.

Bu işi, bırakın, demokratik yollardan götürelim.

Bir senedir söylediğimiz bu." (Demek ki, Demirel askerlerin bir yıldır 'bir şey yapacağını' görüyor ve demokratik yoldan gitmeyi öneriyordu. "Bir senedir söylediğimiz bu" derken, başka neyi amaçlamış olabilirdi ki?.. Ama ilk defa 'bir yıldır' askerlerin ateşini almaya çalıştığını söylüyordu. Gidişin nereye varacağının farkındaydı.)

CA: "Evet!"

SD: (Yineledi) "Bir senedir söylediğimiz bu."

CA: "Peki efendim; siz böyle söyleyince ne diyorlar?"

SD: "Orda duruyor. Hiçbir şey söylemiyorlar."

CA: "Yani?"

SD: "Hiçbir şey demiyorlar ama, 'biz rahatsızız' demekle yetiniyorlar. (Demirel ilk kez ordudaki rahatsızlığın nedenine değiniyor ve hissettiği bir askeri olguya karşı çıkıyordu.)

Yahu, kardeşim Türkiye'de şeriat nasıl olacak?

Kanunla olacak! Kanun yok!

Var mı şeriatla ilgili bir kanun? Yok!

Eğer böyle bir şey olursa bunun karşısında varız.

Bunun karşısında olmamız yetmiyorsa, şayet veto eder de geri gelirse kanun... Anayasa Mahkemesine gittik. Anayasa Mahkemesi şeriat kanununu onayladı, diyelim, öyle yaptığını varsayalım.

Eeee, sokaklar var, meydanlar var.

Biz de varız. Biz varız meydanlarda."

CA: "Yani şeriat yasası gelirse, bütün Anayasal olanakları kullanıp da başarılı olamazsanız, halkoyuna mı gideceksiniz?"

SD: "Oraya, aşağıya inerim. Kamuoyuna inerim. Onlara (askerlere) söylüyor değilim de, hani o anlama gelecek şeyler söylüyorum (askerlere).

Kanun yok. Bu devletin temel teşekkülleri var.

Biri sizsiniz (ordu)!

Eeee, 'Bize sızma oluyor!'

Size sızma oluyorsa, eee, sızdırtmayın."

CA: "Tabii ki biçiyorlar."

22

Tezat!

SD: "Tamam. Sızdırtmayın. 30-40 tane adamı attın (ordudan ihraçlar). Kimse bir şey demedi. Değil mi?"

İki. Eee, 'polis teşkilatı var'. Polis teşkilatında bir şey yapılmış değil ki... Konya'daki polis müdürü alınmış, Zonguldak'a konulmuş. Onlara teker teker baktırdım ben. (Emniyet Müdürleri arasında tarikatçıların olduğu ve listeyi Çankaya'nın geri çevirdiği yazıldı.)

Orada bir kadrolaşma bilmem ne, yok.

Eee, 'üniversitede var'. Üniversiteyi, hepsini ben temizledim.

Daha Şanlıurfa rektörünü yeni tayin ettim. 3-4 gün evvel.

Eee, 'yargı teşkilatı var'. Başsavcıyı yeni tayin ettim.

Bugün konuştum adamla (yeni Yargıtay Başsavcısı Savaş'la)."

CA: "Başsavcı nasıl bir adam?"

SD: "Çok iyi... Fevkalade iyi."

CA: "Giden Başsavcı 'bazı şeyleri', örneğin antilaik hareketleri bir türlü incelemeye almıyordu. Yeni Başsavcı alacak mı?"

SD: "Bu şıkır şıkır adam. İyi bir adam."

CA: "Görelim bakalım. İnşallah!"

SD: "Ve bu cezacı. Ceza işini çok iyi bilen bir adam. Ondan

sonra, yargı bu, üniversite bu, polis bu... MİT diyorsan başındaki adam duruyor. Oraya sızma mızma yok.

Hani bunları değiştirmeye kalkarlar.

Eee, TRT? TRT'nin başına (bu hükümet) adam tayin etmiyor. Etmiyor ama içine de bir şey girmiyor TRT meretenin."

CA: "RTÜK'te özel televizyonlardaki dini yayınları inceleme varmış. Yanlış anlaşılmasından ve Refahçıların bunu istismar etmesinden korkarım."

SD: "Çok yanlış olur. Ben de onu diyorum: Dine karşı bir inisiyatif yaptığınız takdirde, adamları büyütürsünüz. Bunları (Refahlıları) büyütürsünüz."

(Ordu ile Demirel'in 'olaylara' bakış açısı birbirinin zıddı. Bu ve bir önceki geceki yemekte dinlediklerimizden bu anlam çıkıyor. Ayrıca Demirel'in, askerlerdeki görüş ve düşüncelere tam karşı çıkması da çok ilginç.)

CA: "Ama kaygı şu: Bu adam, her türlü yalanı kullanarak bu kadınla seçime gidebilir. Birlikte de daha güçlenerek gelebilirler.

Daha güçlü gelirlerse artık her haltı ederler."

SD: "O zaman düşünürüm onun çaresini. (Her şey olup bittikten sonra mı?)

Sen de dereyi görmeden paçayı sıvıyorsun."

CA: "İyi ama adam belli... kadın da..."

SD: "O da belli. O da belli.

Dereyi görmeden paçayı sıvarsan daha da kötü yaparsın."

CA: "Askerler sizin bazı şeylere müdahalenizi istediler mi? Hoş, müdahaleniz de nasıl olacak ya?"

SD: "Hayır, yok. Zaten ben her şeye bakıyorum."

CA: "Bu tarikat meselesinde 'bir şey söyleseydi' gibi bazı mırıltılar var."

23

"İftar yemeği için 'bir şeyler' söyleseydiniz!"

SD: "Tarikat meselesine ben niye gireyim?

Ben niye gireyim? Ben niye her meseleye gireyim? Zamanı gelir ben girerim, girilecek meseleye."

CA: "Ama Başbakan'ın iftar yemeği çok şeyi bulandırdı."

SD: "Doğru."

CA: "Kafa bulandırdı."

SD: "İyi oldu demiyorum ki..."

CA: "Evet ama, konuttaki iftar yemeğine bir şeyler söyleyebilirdiniz."

SD: "Yok! Benim o çeşit meselelere gitmem çok yanlış bir şey.

Beni alâkadar eden bir şey değil.

Zaten herkes kâfi derecede söylüyor.

Ben niye gireyim yani? Herkes söylüyor.

Ben tasvip ediyor değilim, değil mi?

Tasvip etmediğime göre, benden her meseleye müdahil olmam istenemez canım."

CA: "Siz onu öyle bir söylerdiniz ki, herkes mesajı alırdı. Onlar da. O açıdan herkes söylüyor bu eleştiriyi. Bu bir rezalet oldu diye söylemezsiniz ama, bir üslup içerisinde gerekeni söylerdiniz."

SD: "Ben de biraz geri duruyorum doğrusu. (Bu sözün hemen yanına bir not yazmışım: 'Tebrikler!')

Bilerek geri duruyorum. Şeyi de kaybetmek istemiyorum."

CA: "Ben 50 yıllık gazetecilik yaşamımda bir Ramazan ayının bu kadınla adamın elinde bu kadar istismar edildiği kadar istismar edildiğine hiç tanık olmadım.

Bu kadın camilere gidiyor, namaza duruyor. O adam ellerini kaldırmış, söylemediğini bırakmıyor."

SD: "Tamam, bunlar rahatsız edici, tamam.

Bunlar rahatsız edici diye insanın kendisini apartmanın 13. katından atmasını gerektiren şeyler değil ki...

Herkes koysun reaksiyonunu."

CA: "Biz apartmanın 13. katından kadınla adamı atmaya çalışıyoruz."

SD: "Tamam."

SD: "Kafa üstü."

SD: "Tamam. Ama kendisini atmasına gerek yok."

CA: "Komutanlar Gölcük'te toplandı, nedir bu?"

SD: "Harp oyunu."

CA: "Harp oyunları içinde acaba başka şeyler de konuşmuyorlar mı?"

SD: "Konuşurlar. Başka şeyler de konuşuyorlar."

CA: "Haberlere göre, oraya bazı profesörleri de çağırmışlar."

SD: "Harp oyunları hep yaptıkları şey."

CA: "Başka kanallarda başka şeyler de söyleniyor, konuşuluyor."

SD: "Konuşurlar. Başka kanallar o işe hazır!"

CA: "Bizim gazetedeki bir törende iki kanal orduda iş döndüğünü söylemiş. Biri yüksek rütbelerde. Öteki küçük rütbelilerdeki hareketlenme.

Belki size bir telkinde bulunurlar yüksek rütbeliler."

SD: "Yok, yok!"

CA: "Hani şöyle, Hüsamettin'in sözünü ettiği gibi, milli mutabakat hükümeti gibi."

24

"Ordudaki hareketler... Hepsi senaryo, hepsi uydurma!"

SD: "Bugünden yarına böyle bir şey görünmüyor. Siyaset bu. Bir hafta bile uzun zamandır."

CA: "Ya ordudaki hareketler?"

SD: "Bunların hepsi senaryo, hepsi uydurma şeyler."

CA: "Çok sözü edilmeye başlandı. Her yerde konuşulur hale geldi. Kimi görseniz, 'Oluyor mu, olmuyor mu' diye başlıyor söze."

SD: "Vallahi, 150 sene uğraş demokrasi diye. Sonra gel bunu denize at. Olacak şey değil."

CA: "Ben darbeye varacağını sanmıyorum. Ama bir çözüm arayışı var.

Gölcük'teki toplantı... Söylentiler... Bunların hepsi boş değil. Size gelip 'rahatsız' olduklarını söylemeleri."

SD: "Bir şeyin de kaidesi var." (Kapalı bazı açıklamalara girdi)

CA: "O kaidelerle bu işin içinden çıkamayız."

SD: "Eeee... Hayır. O kaidelerin dışında kaide yok."

CA: "Kaide dışı olunca da malum iş oluyor."

SD: "Eksik kaideniz var. Cumhurbaşkanı'na verin fesih yetkisini... (Demirel'in herhangi bir askeri harekete karşı önlemi) Bunların hiçbiri olmaz.

'Bana verin' demiyorum. 'Cumhurbaşkanı'na verin' diyorum.

Sistemin noksanı o. Sistemin yaptırım gücü yok."

CA: "Bunları yazabilir miyim?"

SD: "Ben bunları daha önce söyledim, ama şöyle yazabilirsiniz: 'Adam (Demirel) bunları söylüyor ne zamandan beri,' diye.

Bugün söylüyor değilim. Bu sistemin hiçbir noksanı yok. Bir tane var. O bir tane de sistem dağınıklığına sebep oluyor.

TBMM'nin fesih yetkisini Cumhurbaşkanı'na tanımadığınız sürece bu böyle.

Şimdi ben size bazı bilgiler vereyim. 7 tane ülkenin anayasalarına baktırdım. 6'sının anayasasında cumhurbaşkanlarında bu yetki var."

CA: "İlginç."

SD: "Öyle kuruntular içinde olmaya gerek yok canım.

Gelin, kurumu düzeltin."

25

Erbakan: "Gidişat çok iyi. Bu hükümet 2000'e kadar gider!"

Bu görüşmelerin yapıldığı ve dikkat çekici izlenimler alındığı gün; Milli Gazete'nin manşetine belki şaşıracak, belki de güleceksiniz:

"Gidişat çok iyi"

O kadar iyiydi ki; Cumhurbaşkanı, olacakların sezgisiyle askerlerin eğilimlerine karşı çıkan görüşler sıralıyordu.

Fakat Cumhurbaşkanı da 'tedirgindi.'

'Gidişatın çok iyi' olduğundan emin görünen Erbakan, 'Yeniden Büyük Türkiye Projesi' adı altında 35 proje açıklıyordu Ankara'da.

Mehmet Barlas'ın yazı başlığı ise ilginç ve anlamlı:

"Bu iyiye gidiş hepimizi rahatsız ediyor!"

Ama, REFAHYOL'cuları rahatsız etmediği ortada.

Erbakan, 35 projeyi ve geleceği her gazetenin kimi yazarlarıyla paylaşıyor. Bir yanıyla komediye dönüşen bir Erbakan-gazeteci diyaloğu.

Örneğin: Erbakan gazetecilere 'iyiye gidişi' anlatıyor:

"Yine denk bütçe olmadı. Bu kez bütçe açığı yok, fazla geldi. Vur derken öldürdük" diyor. Salonda kahkahalar yükseliyor.

Dışarıda darbe söylentileri, üstelik bu kez ciddi. Ama Erbakan'da;

"Hükümetimiz 2000 yılına kadar gider" umudu.

"Artık tren raya girdi" diyor.

Evet, ocak ayı sonlarına doğru 'rayına giren bir şey var' Türkiye'de ama, kuşkusuz bu, Erbakan'ın 2000 yılına kadar gideceğini söylediği politikaları değil!

26

Almanya ile Türkiye arasında bir 'skandal' patladı.

Frankfurt Eyalet Mahkemesi yargıcı, Çiller'i uyuşturucu satan şebekeleri korumakla suçladı. Avrupa'da eroin ticareti yapan şebekelerin 'bir bayan bakan tarafından himaye edildiğini' öne sürdü.

Gerçek dışı bir sav. Derhal tepkiyle karşılandı. Yargıcın özür dilemesi istenildi.

Demirel, "Uyuşturucu ticareti yapanları hükümetin himaye ettiğini söylemek, çok ayıp" diyordu.

Demirel, eroin işini PKK'nın yaptığına değinerek, "Bu heriflere (Almanlara) söyledik. 'Bunları (PKK'yı) himaye etmeyin, bir gün ayağınıza dolaşır,' dedik. 'Helmut Kohl arkadaşım, önce senin ayağına dolaşır' dedim Rio'da. Bu adamlar adinin adisi. Cinayet şebekesi bunlar. Gözlerini kırpmadan insan öldürüyorlar.

Bunlar para için her şeyi yaparlar.

Eroini Türkiye'den götürmeleri şart değil ki. Nereden bulsa oradan götürecek. Orada satacak.

Almanlar PKK ile kötü kişi olmak istemiyorlar. Neden? Zarar görmesinler diye. Bunlarla barış içinde yaşamak istiyorlar. Tek istedikleri PKK'nın kendilerine zarar vermemesi.

Kohl'un en yakın adamı Limmet diye biri, Şam'da Apo ile konuştu.

Ben bunu Kohl'a söylediğim zaman, 'Ne beni temsil eder ne de partimi' dedi, çıktı işin içinde."

CA: "Tabii Batı basını aleyhimizde yayın yapacak."

SD: "Koro halinde. Yangının üstüne benzinle gidecekler. PKK'nın yaptıkları, uyuşturucu işini, şimdi Türkiye'nin üzerine yıkıyorlar."

CA: "PKK'nın yaptıklarını bize nasıl mal ediyorlar, hâlâ anlayamıyorum."

SD: "Gene malum çeteler. Çatlı'lar falan. Susurluk'la irtibatı olanlar. Mesut çıktı, 'Devleti çeteler sardı,' dedi. Çatlı'nın karısı Meral ifade veriyor: '1990'da geldi, bize İstanbul'da şahane bir daire tahsis ettiler, Levent'te' diyor. İşte bunlar... Çetelerle devlet ilişkisi derken... Uyuşturucu çetelerini hükümetin himayesine kadar dayanıyor.

Ama bakın, dikkat edin; bizim iktidarda olduğumuz dönemler var ya, 1993'ler. Kimsenin oraya bulaştığı yok. Çünkü biz 'gayri meşru olan hiçbir şey istemiyoruz.'

Ama Mesut devleti çetelerle dolu addederken, öbür tarafta kendi hükümeti zarfında bütün bu pislikler olmuştur."

CA: "Bugün Dışişleri bir açıklama yaptı: 'Tam Avrupa Birliği ile Türkiye ilişkileri düzelirken bu uyuşturucu işi çıkarıldı,' diye."

SD: "Gördüm. Buna 'geveleme' denir. Daha üç gün önce Avrupa Parlamentosu'nun aleyhimize çıkardığı bir karar var."

CA: "Fakat bütün bunlar Türkiye'ye bir biçimine getirip kazık atmanın öncüleri olabilir."

SD: "Benim korkum da o."

CA: "Biz Almanya'dan özür dilemesini bekliyoruz. Ama bir hükümet, bir hâkimi böyle konuştu veya davrandı diye özür diler mi başka ülkeden?"

SD: "Siz kendi hâkiminize özür diletebilir misiniz?"

CA: "Böyle uğraşılar varken, birileri gündeme bazı şeyler getiriyorlar.

Örneğin türban!"

SD: "Fevkalade manasız."

CA: "Kurban (derisi)!"

SD: "Fevkalade manasız!"

CA: "Türban siyasal bir olay. Kurban ise para. Dinci kesim 3 trilyonlara varan kurban derisine el koymak istiyor."

SD: "Ben de onlardan hoşnut değilim."

CA: "İstanbul, Taksim'de çadır kuruyorlar. Orada namaz kılıp 27 Martta caminin temelini atacaklarını ilan ediyorlar.

Daha neler, neler! Bu son yaptıkları ideallerini simgesel hale getirmekten başka bir şey değil."

SD: "Her şeyi tepetaklak getiren bir olay."

CA: "Bunlar her şeyi ayağa kaldırıyor. Ne yapacağız?"

SD: "Dur bakalım."

CA: "Bu kadın bütün bunlara, gidişe 'evet' diyor."

SD: "Hepsine diyecektir. Dur bakalım."

CA: "'Türbanı serbest bırakmayı bayramdan önce yapacağım' diyor.

İnşallah bir kararname konusudur."

SD: "Gelir bana takılır."

CA: "Yönetmelik değişiklikleri size gelmiyor mu?"

SD: "Bilmiyorum. İnşallah öyledir de, gelir bende takılır.

Gün be gün gideceğiz."

CA: "İnşallah (umutsuz bir ses)! Kurban derisi sorunu Bakanlar Kurulu kararı ise size gelmek zorunda mı?"

SD: "Zorunda!"

27

Genelkurmaydan gelen faks

Şimdi de İngiltere: İngiltere İçişleri Bakan Yardımcısı Sackville, 'Türk yetkililerin uyuşturucuya karıştığı yolunda bulgular olduğunu' söylüyor.

İçerideki olaylar: Kurban derisini toplama yetkisini Türk Hava Kurumu'ndan alan ve türbanı serbest bırakacağını bildiren haberler gündemde baş sıraya geliyor.

Köktendinci gazeteler, 'Gölcük telaşında.' Akit, Cumhuriyet'te çıkan "Ordu laiklik karşıtı uygulamalardan rahatsız" başlıklı haberi ele alarak, "Karadayı niçin susuyor?" diye manşetlerle çıkıyor (26 Ocak 1997 Pazar).

Bu son gelişmeyi Güngör Mengi şöyle yorumluyor:

"Tansu Çiller konusunda milletçe (bizler dışında) düştüğümüz yanılgının, çok yüklü ve çok pahalı yeni bir faturası yakında önümüze geliyor" diyor; türban ve kurban derisiyle ilgili Refah girişimini eleştiriyor.

Yazdığı son yargı şu Mengi'nin: "Refah'ın elinde rehine olan Şaibe Hanım, Türkiye'nin geleceğini karartıyor."

Gelişmeler hızla tırmanıyor. TÜSİAD'ın Prof. Bülent Tanör'e hazırlattığı "Demokrasi Perspektifleri" başlıklı rapor, sadece Genelkurmayın Milli Savunma Bakanlığına bağlanmasını salık veren içeriğiyle değil, çeşitli açılardan karşı çıkışlarla dikkat çekiyor.

Genelkurmaydan gelen faks, oldukça uzun. Ama ordu-hükümet, daha doğrusu ordu ile Refah arasında dozu giderek artan gerilimli günlerde daha değişik alanlarda yorumlanıyor.

Cumhuriyet, ordunun tepkisini uzun bir haberle duyuruyor:

Genelkurmay, Milli Savunma Bakanlığına bağlanması konusunda 'en büyük tehlikenin TSK'nın siyasete çekilmesi' olacağını bildirdi.

Bu istekte ve öneride bulunanları Genelkurmay tasnif etti:

"Eski Marksistler veya Marksist dönekler, askerlik görevlerinde başarısız olanlar, 12 Eylülde menfaatleri zedelenip mağber olanlar, aşırı dinci gruplar ve samimi olarak Batıyı model almak isteyen bilgisiz fikir sahipleri."

Genelkurmay şu noktayı özellikle vurguluyordu:

"Türkiye Cumhuriyeti'nin muhalifleri, Silahlı Kuvvetleri kendi nüfuz sahalarına almak için zayıf bir Silahlı Kuvvetlerin oluşmasını yaratacak fırsatı kollamaktadırlar.

Amaç, Silahlı Kuvvetleri parçalamaktır."

Dolaylı bir demeçle 'dışarıdan müdahaleye' yanıt TBMM Başka-

nı Mustafa Kalemli'den geldi: "Her türlü sorunun tek çözüm yerinin Meclis olduğunu" vurguladı.

Demirel, Konuttaki iftar yemeğine 'karışmak istemediğini' söylerken askerlerden gelen faksın 'barut gibi' olması da yakında büyük gürültülerin kopacağına işaret sayılıyor.

(27 Ocak 1997 Pazartesi) Yeni Şafak'ın etekleri zil çalıyor:

"Başörtüsüne özgürlük yönetmeliği bayrama yetiştirilecek"

Elbette köktendinci gazetelerin REFAHYOL hükümetinden haber alma yetenekleri daha kuvvetli: "Başbakan Erbakan, Ramazan Bayramını 'başörtüsü yasağı kalkmıştır' müjdesiyle kutlamaya kararlı. Hükümetin Refah kanadı Bakanlar Kurulunda imzaya açılmış olan yeni kılık-kıyafet yönetmeliğinin bayramdan önce bütün bakanlar (DYP dahil) tarafından imzalanması için çalışıyor" diyor Yeni Şafak.

Bu gelişmeleri söylediğim zaman; Demirel, kimi konularda olduğu gibi, 'türban konusunda başarılı olamayacaklarını' söylemedi bana, "Dur bakalım" dedi.

Demirel'in, Konuttaki tepkiler yaratan iftar yemeğine 'karışmak istemediğini' söylemesi, günlerdir kafamı kurcalıyor.

28

Demirel'in "durun bakalım"larına askerlerden tepki!

Sedat Ergin aradı (27 Ocak 1997 Pazartesi).

Erbakan'ın gazetecilerle yaptığı söyleşi üzerinde konuştuk, ama sonunda TSK'dan söz açıldı:

"Sonuna kadar demokratik yolun denenmesine çalışıyorlar" dedim.

Onayladı, doğruladı. Ancak;

"Cumhurbaşkanı'ndan şikâyetçiler" dedi. Askerlerin;

"Bize 'Hele durun bakalım' dedi. Sonunda bu noktalara geldik," dediklerini nakletti.

Bir de ABD Büyükelçisi Grossman'la Erbakan arasındaki görüşmeden bir bölüm anlattı:

"Erbakan demiş ki elçiye: 'D8'ler tuttu. D8'le G7'ler diyaloğunu kuracağız. G7'ler adına bu görevi Clinton üstlensin... Bakın sayın büyükelçi, Fransa ve İngiltere bastırıyor. Ancak ben bu şansı Clinton'a vermek istiyorum.'"

Türban kararnamesi doğal olarak derhal tepki çekti.

İlk çıkış Türkiye Barolar Birliği Başkanı Prof. Eralp Özgen'den geldi:

"Hükümet yargı kararlarını yok sayıyor."

Eski Dışişleri Bakanlarından ünlü Kissinger ise, 'Türkiye'deki İslamcıları durdurmaktan' söz açan bir demeç verdi Time dergisine:

"Türkiye'ye stratejik değerinin hakettiği şekilde davranmanın zamanıdır. Köktendincilerin kazanacağı bir zafer Türkiye'deki seçeneğimizi ortadan kaldırmadan önce harekete geçmemiz gerekmektedir."

29

İlhan Selçuk (27 Ocak 1997) "Asker Tedirgin" başlıklı başyazıda, 'gidişatı' olanca açıklığıyla irdeliyor:

Yazımızın başlığını okuyanlar "Siviller tedirgin değil mi?" diye düşüneceklerdir ki haklıdırlar.

Ülkeyi tepeden tırnağa saran gerilimin, 'ordu'ya yansıması doğal sayılmalı.

Doğal olmayan nedir?

Türkiye tam bir kuşatma altındadır ve yöneticilerin bu alandaki vurdumduymazlığı inanılmaz boyuttadır.

Askerin sırtına vurulan yük doğal sayılamaz.

Aklı başında hiçbir siyasi yönetim, ordusunu bu kadar çok ve çeşitli cephelerde birden savaş olasılıklarının içine süremez. Ege'de Yunan'a karşı teyakkuz devam ediyor. Kardak krizinden Kıbrıs'ta füze bunalımına dönüşüm, Rum ile Yunan'ın hazırladığı tuzağın derinliğini vurguluyor; ordunun sorumluluk alanı deniz ötesine taşıyor. "Su savaşı" Şam'ın Anadolu'ya yönelik terörü üslendirmesine yol açıyor. Kuzey Irak'taki bataklık, cepheyi alabildiğine genişletmektedir. Sivil yönetimler, Güneydoğu'daki

terör sorununu da bütünüyle askerin sırtına vurmuştur. Trakya'dan başlayıp Ege'ye geçen, Akdeniz'i aştıktan sonra Suriye sınırını izleyerek Kuzey Irak'tan İran'a dek ulaşan bir coğrafyada ordudan görev beklenmektedir.

Bu ne aymazlıktır?

Peki, bitti mi?..

Hayır.

Ordu içe dönük yüzünde de tedirgindir; laik Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik şeriatçı politika, dinsel temele dayalı bir devlet modelini öngörmekte, bu yolda adım adım ilerlemektedir.

Askerin bu alanda çoğunluğun kaygılarını paylaşmaması olanağı var mı?

Ya demokrasi?..

Evet, bu bir demokratik sorundur; çünkü laiklik temeline oturmayan bir demokratik devlet modeli, şu güne dek yeryüzünde icat edilemedi.

*

Tam bu ortamda ülke içinde –deyim yerindeyse– ana baba günleri yaşanırken bir biçimsel sorun ortaya çıkmasına ne anlam verilebilir?

Genelkurmay Başkanlığı nereye bağlanmalı?

Milli Savunma Bakanlığı'na mı?

Başbakanlığa mı?

Eğer Türkiye bu sorunun yanıtlanmasıyla demokratik düzene kavuşabilecekse işimiz ne kadar kolay!..

Ancak –ne yazık ki– gerçeğin yüzü başkadır. Bu yüzeysel konu üzerine Silahlı Kuvvetler'e yönelik eleştirilerin yoğunlaşması, daha başka amaçlar taşıyor, Türkiye içeride birbirine düşürülecek sağlıklı kuvvetlerin kördövüşüne doğru çekilmek isteniyor.

Demokrasi için sivil güçlerin, önce "12 Eylül mevzuatı"nı –başta Anayasa olmak üzere– demokratik hukuk devleti koşullarına göre parlamentoda değiştirmeleri gerekir. Güneydoğu'da temel çözümlerin sivil önlemlerini almak, devletin içine yuvalanmış çeteleri temizlemek de ivedi görevlerdendir. Parlamentonun öncelikli görevlerinin başında, laik Cumhuriyeti dinci azınlığın elinden kurtaracak çoğunluğun iktidarını kurmak geliyor. Çıkarları uğruna hükümeti dincilere teslim edenler aymazlıktan uyandıkları zaman iş işten geçebilir.

Bu ortamda bütün ülkede sivil çoğunluğu saran tedirginliğin askeri de kaygılandırması doğal değil mi!..

30

"Olmuyor, gitmiyor, bitmiyor"

Çiller, 'Türkiye'yi savunmak ve itibarını korumak' için AB toplantısının yapılacağı Roma'ya giderken; bizzat kendisinin Batı nezdinde ne denli 'itibarsız' olduğunun ayırdında mı, bilinmiyor.

Ama, Batıdan esen rüzgârlar öyle sert ki... Bonn, "İmajınız çok fena sarsıldı" derken; Çiller'in Batıya köktendincilik ve Refah konusunda verdiği güvencelerin tam tersi davranışları başrol oynuyor.

Nitekim; Fransa'dan "Çiller'in itibarı yok oldu" sesleri geliyor.

ABD 'yeni bir liderle reform'dan söz açıyor.

(29 Ocak 1997 Çarşamba) Demirel arıyor. Ben o sırada Danıştayın, Ramazan günlerine özgü memurlara çalışma saatleri kararnamesini iptal eden kararına bakıyordum.

Susurluk Komisyonundaki çalışmalara değiniyorum. Çatlı'ya devlet 10 bin dolar borçluymuş.

Demirel, "Bu komisyon yalama oldu" dedi:

"Bu komisyonu başkanı yalama etti. Komisyon bir şov haline geldi. Her gün birtakım adamları dinleyecek. Bunların aslında kazai bakımdan yani yargı bakımından hiçbir önemi yok.

Ne yapacaklarsa bir an evvel bitirip raporlarını yazıp Meclise vermeleri lazım. Sonra bu, bir araştırma komisyonu. Hiçbir değeri yok. Yargı bakımından.

Bu komisyon tamamen 64 kısımlı filmler var ya, o hale geldi. Dejenere ettiler işi.

Evet, bu komisyonun bir an evvel toparlanması lazım. Bugün TBMM Başkanını da çağırdım, söyledim. Dedim ki; 'Meclisi küçültüyorlar durmadan.'

Yanlışlıklar olabilir. Kazara olur. Olabilen şeyler. Ama, bir sistem düşün ki, sistemin kalbi olan bu Meclis, araştırma yapıyor. Ama Meclise güven yüzde 15! TSK'ya güven yüzde 85!

Bir ülke 'ben serbest ve hür olmak istemiyorum' diyebilir mi?"

CA: "Mümkün mü?"

SD: "Ama oraya gidiyor. (Yine darbe kaygısı) Yaptığı iş o! Öfkeden herkesin ayağı yerden kesik."

CA: "Efendim, Türkiye'de şöyle bir izlenim doğdu: Her kurum dejenere oldu. Bu izlenim gelişiyor."

SD: "Ama sonra ne olacak? (Aynı kaygıyla araştırıcı soru)

Her şeyi sil baştan yapabilir miyiz?"

CA: "Kalemli'nin o sert gibi görünen çıkışı da yeterli değil."

SD: "Ben de biliyorum. Bir şeyler yapması lazım. Ben de onu konuştum Meclis Başkanıyla."

CA: "Peki ne yapacak, ne yapmasını önerdiniz?"

SD: "Ordaki adamlarla konuşup 'batıyoruz' demesi. Yapacağı bu. Parti liderleriyle. Teker teker konuşacak. Şu şekilde. Bunu resmiyete dökerseniz, böyle bir şey varmış gibi gene ortalığı telaşa verirsiniz. Şimdi aşağı yukarı 4 aydır 'devleti hedef almayın, hedef kimi alacaksanız, bu işleri kim işlemişse onu alın' kavgası yaptık. Bu oturdu.

Toktamış Ateş bile, geçen gün bir televizyonda konuşuyordu, 'Niye devleti hedef alıyorsunuz' diyordu.

Geniş çapta devletin hedef alınması bitti. Şimdi yeni bir olay çıktı ortaya."

CA: "Nedir o?"

SD: "'Olmuyor, gitmiyor, bitmiyor'. Bu işin sonu ne? Değil mi?"

CA: "Bir bakıma evet."

31

"Adam (Erbakan) diyor ki: 'Yeni bir hayat tarzı empoze edeceğim!'"

SD: "O da olmaz. Daha doğrusu imparatorluk rejimlerinde olur. Birisi gelmiş sizin idarenizi, ülke idaresini gasp etmiş olur. Oturmuş başına olur. Bundan rejim ümitsizliğini anlarım. Ama bur-

daki böyle bir şey değil. Kurallar yürüyor. Tamam. Ama kuralların verdiği neticeden hoşnutsuzluk var. O neticeye karşı mücadele yapılacak. Eee, nasıl çıkılacak bu işin içinden?

Çıkılır kardeşim. Siz o istikamete çevirin şeyinizi... Daha doğrusu bugünkü hoşnutsuzluk çok enteresan bir olay bu.

Bu olay bir sistemin içerisinde A partisi ile B partisinin C partisinin mücadelesi değil bu. A-B-C partileri, hepsi aynı istikamete yönelmişse bunlar itişir kakışır, inerler çıkarlar, anladık.

Hoşnutsuzluk onda değil. İyi yaptıda kötü yaptıda değil.

Adam diyor ki (Erbakan): 'Ben yüzde 20 oyla yeni bir hayat tarzı empoze edeceğim.

Şeriatta değil. Yeni bir hayat tarzı empoze edeceğim.'"

CA: "Kendine göre bir şeriat düzeni?"

SD: "Her meselede yeni bir hayat tarzı empoze edeceğim.

Meydana gelen olay: 'Senin empoze ettirmek veya etmek istediğin yeni hayat tarzını empoze ettirmeyeceğim!'

Türbana karşı direnme olayı, hayat tarzı empoze ettirmeyeceğimin simgesidir."

CA: "Ama türban konusunda Erbakan, 'ya kökünden hallederiz, ya da edemeyiz' diye ortada. Türbanda önce üniversite... sonra devlet... Kademeli çalışıyorlar."

SD: "İşte bu yine Meclisteki partiler olayıdır. Ondan sonra herkesin uyanması ve ne oluyor diye bakması lazım.

Adam arkasına öbürünü taktı. Öbürü de buna (türbana) dayanamaz."

CA: "Çiller?"

SD: "Evet. Dayanamaz. Mümkün değildir. Homurdanma o kadar açık ki... Son 4-5 gündür fevkalade düzgün yazılar çıkıyor. Ne yapıyor, nereye götürüyorsunuz gibi.

Mesele şu: Türkiye'de çağdaşlık devam edecek mi? Burdaki mesele A partisi ile B partisinin siyasi felsefe farkı değil.

Dünya görüşü farkı!

Ben Meclis kürsüsünden de söyledim bunlara: 'Sizin dünya görüşünüz Türkiye'nin seçmiş olduğu dünya görüşünden farklıdır.'"

CA: "Galiba Meclisimiz ne yaptığını bilmiyor?"

32

"Ben mahsus geride duruyorum"

SD: "Yalnız Meclis değil. Dışarısı da. Şuursuz iş çevreleri ve onlara destek veren bir kısım basın!

Sabah gazetesi her sabah Türkiye'yi şaşırtmakla meşgul. Öbürleri de kendileri şaşırmış vaziyette. Hürriyet'le Milliyet!

Geçen günkü Cumhuriyet'teki başmakale, 'Asker niye tedirgin' çok güzel bir makaleydi.

Şu gösteriliyor: Sizin yaptığınız (öteki gazetelerin) Türkiye'yi 70 sene hedeflediği istikametten başka yere götürmek. Bu yanlış!

Şimdi ben mahsus geride duruyorum.

Yani bir şey arıyorum. Söyleyeceğim lafların güme gitmemesi lazım. Bir kargaşaya gitmemesi lazım."

CA: "Özür dilerim ama, sizin geride durmanız olumsuz yorumlanıyor."

SD: "Ne gibi?"

CA: "Diyorlar ki; 'Cumhurbaşkanı bu gürültülü ortamda ne yapıyor?'"

SD: "Sadece ben tartışmalara girmiyorum."

CA: "İkincisi; askerler de sizden hoşnut değil. 'Bu noktaya gelinceye kadar durun bakalım dedi ve sonra çekildi kenara' diyorlar. Bunları ben işitmedim, ama askerlerle konuşan bir arkadaşım anlattı."

SD: "Öyle bir durum yok."

CA: "... gibi yorumlar."

SD: "Ben kimseye 'durun bakalım' falan da demedim."

CA: "Ama dışarıda söylenen bu."

SD: "Belli de... Benim kozlarım gayet açık.

Ben zaten açık olmayan hiçbir şeyin içinde olamam."

CA: "Zaman ve zemin... Bir fırsat. Önünüze türban ve kurban konuları kararname olur, gelebilir."

SD: "Hepsinin canına okurum benim önüme geldiğinde."

CA: "Ama önünüze gelecek bunlar."

SD: "Gelsin! İşte o zaman ben varım."

CA: "Kurban derisi işini yasaya çevirmek istiyorlar. THK cebine koymasınmış!"

SD: "THK iyi bir kurum. Niye cebine koysun?"

CA: "Büyük patırtı başta Fethullah. Bu derilerin toplanmasının serbest bırakılması. Gazetesinde geniş yayın var."

SD: "Tabii, tabii. Önüme geldiğinde hepsini nizama koyarım. Tartışmaya gelince: Onu da zamanı gelince yaparım."

CA: "Bu Fethullah Gülen'le Köşkte konuştunuz mu?"

SD: "Ben Fethullah Gülen'le hiçbir yerde konuşmadım. Fatih Üniversitesinin açılışında vardı. Onun dışında ben Fethullah'la bir defa Eyüp Sultan camiinde rahmetli Menderes'in hanımı vefat ettiğinde namaz kılarken yan yana geldim. O kadar mesafeliyim."

CA: "Siz Kalemli'ye telkinlerde bulunuyorsunuz ama, bir şeyler yapılmıyor."

SD: "Dur bakalım, bir süre sonra ben başlarım. Benim Kalemli'ye söylediğim şeyler, kolay olacak şeyler değil. 'Liderlerle konuşun. Komisyon işi bir Karagöz oyunu haline geldi. Buna bir çare bulun. Bir an evvel bitirin şunu. TBMM zemininde bir miktar harekete geçirin. Şu dokunulmazlık meselesini bir yere koyun. Dokunulmazlık meselesi bir nefes aldırır Türkiye'ye. Meclise puan getirecek bir şeyler yapın.' Benim telkinlerim bunlar."

CA: "Bir dağınıklık yaşanıyor Türkiye'de?"

SD: "Bu dağınıklık Ramazanın eseridir!"

33

Türban, türban...

Türban krizi giderek hemen her çevrede büyüyor.

RP Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk, "Türbanın kamuda serbest bırakılmasına ortağımızdan itiraz var" diyor (29 Ocak 1997).

Asiltürk şu ayrıntıları veriyor:

"Türban konusunda ortağımıza iki kademeli öneri paketi götürdük. Bunların biri üniversitelerdeki uygulamanın kaldırılmasıydı. Diğeri ise kamu kurum ve kuruluşlarındaki uygulamanın kaldırılmasıydı.

Özellikle kamu kurum ve kuruluşlarının kapsam dışı tutulmasını istiyorlar. Orduevlerindeki ve polisevlerindeki uygulamaların devam etmesini istiyorlar.

Sorunu müzakere ile çözeceğiz."

Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna:

"Türban konusundaki kararnameyi imzalamam. Atatürk'ün Anıtkabir'de kemiklerini sızlatmaya kimsenin hakkı yok."

34

Cumhurbaşkanı'nın, rejimle ilgili irdelemeleri (gazetecilere):

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın ben size bir şey söyleyeyim. Ben genellikte perşembe günleri devletin önemli güvenlik meselelerini konuşurum. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile konuşurum, MİT Müsteşarıyla konuşurum ve eğer gezide falan değilse, genellikle Genelkurmay Başkanı ile konuşurum. Benim bir numaralı işim, devletin güvenliğidir. Binaenaleyh, her konuşmadan mana çıkarmanın, her konuşmadan anlam çıkarmanın gereği yok. Zaten haftanın başında MGK toplantısı oldu ve o toplantının arkasından da kamuoyuna açıklamada bulunduk. Gizli saklı bir şey yok."

Soru: "Konuşmanız ilginç mesajlar içeriyor. Bir rahatsızlık mı hissettiniz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Neyin rahatsızlığını hissedeceğiz ki, açık rejim, burada bir Anayasa devleti, bir hukuk devleti; Anayasa devletinin bütün kuralları hâkim, millet iradesinin üstünlüğü hâkim, hür ve serbest bir ülke, neyin rahatsızlığını hissedeceğiz? Ve nihayet Türkiye Cumhuriyeti'nin sahipleri belli. Türkiye Cumhuriyeti'nin sahibi, Türk milletidir. Onun için söyledim bunları."

Oysa, Cumhurbaşkanı Demirel, 'neyin rahatsızlığını hissettiğini' görüşmelerimizde açık seçik söylüyor.

35

"Benim bildiğim?.. Askerlerin rahatsızlığı yazılanlar kadar..."

"Etrafta bir sürü söylenti var" diye başladım söze (30 Ocak 1997 Perşembe):

Demirel'in "Nedir" demesine meydan vermeden;

"Bir" dedim: "Bu söylenti pek ciddiye alınır cinsten değil. TSK, sizin kanalınızla Erbakan'ı türban konusunda uyarmış. 'Olmaz böyle şey' içerikli bir şey."

Demirel araya girdi:

"Ne zaman gelmiş bu mesaj?" diye sordu.

"Onu bilemem" dedim: "Zamanı belli değil. Ama askerlerin uyarısı sizin kanalınızla Erbakan'a ulaştırılmış."

Cumhurbaşkanı gayet sakindi:

"Vallahi" dedi: "Ben, Genelkurmay Başkanını gördüm. Her perşembe olduğu gibi bu perşembe günü de. Gelir bana tekmil verir. Geldi, gayet muntazam tekmil verdi. Ama 'türban konusunda biz rahatsızız, işte bunu hükümet başkanına söyleseniz,' ne şu ne bu dedi. Ondan sonra Kıbrıslı çocuk var ya; Reha Muhtar. Ateş Hattı mateş hattı... Onun yayınında 'kapalı kapılar arkasında ne konuşuldu' gibi.

Nerden biliyorsun ne konuşulduğunu? Askerler bana uyarı mektubu vermişler de... Hemen tekzip ettirdim.

Uğur Dündar beni 8'e doğru veya 7.5'a doğru... Aramış. Uğur Dündar genellikle beni pek aramaz. Ben pek açık değilim öyle şeylere biliyorsun.

Ben de aradım Dündar'ı. Onunla bizim bir hukukumuz var. Muhalefet döneminden kalma.

Dedi ki; aynen bu söylediklerinizi söyledi. 'Yok öyle bir şey' dedim. Bunlar (askerler) rahatsızmış... Dedim: 'Bunların rahatsızlığı... Bunların rahatsızlığı yazılıyor, çiziliyor.'"

CA: "Saklı tutmuyorlar ki görüşlerini, açıkça söylüyorlar."

SD: "'Benim de bildiğim yazılanlar kadar, bundan ibaret' de-

dim. Yani 'benim bildiğim gazetelerde yazılanlardan ibaret,' dedim. 'İşte odur hadise,' dedim!"

CA: "Askerler açıkça şunları da söylüyorlar: YÖK yasasında değişiklik yaparak rektör atamalarının Milli Eğitime bağlanmasını istemiyorlar. Bu, bir. İkincisi tabii, türbanı serbest bırakacak olan kararname."

SD: "Doğru; istemiyorlar. Ben de istemiyorum. Yani YÖK yasası benim önüme geldiğinde geri çevireceğim. Bugün de bizimkilere söyledim: Bakın kanunlara nizamnamelere. Bilmem nelere. Önüme geldiğinde bu kanun, çevireceğim. Hazırlanın."

CA: "Türbanla ilgili kararnameyi incelettirdiniz mi?"

SD: "Ha, şimdi onu incelettiriyorum.

Şuymuş mesele: Bir kıyafet yönetmeliği varmış. Bunda kıyafetin nasıl olacağı tarif edilmiş. Bir de üniversitelerin kıyafet yönetmeliği varmış. Ayrı bir şey. Üniversite yönetmeliği hükümetin değil, YÖK'ün işi imiş."

CA: "Yani YÖK bunu değiştirirse değiştiriyor."

SD: "Evet."

CA: "O zaman üniversitelerdeki düzeni hükümetin değiştirmesi söz konusu değil."

SD: "Öyle. Söz konusu değil.

Ya öteki? Türbanla ilgili hükümet değişikliği Danıştaydan geçer mi? Şimdi onu tetkik ediyorlar.

Hemen, bu değişiklik yasaya değil de kararnameye bağlı ise, hemen bana gelecek. Zaten kararnameye bağlı olmasaydı hemen değiştirirlerdi. Bana 'Birçok vekâleti içine aldığı için kararnameye bağlı olması lazım' dediler. Ama ben 'Bir tetkik edin' dedim."

CA: "Bakanlar Kurulu kararı gerekiyor. Bütün bakanların imzalayacağı."

SD: "Kararname dediğiniz o. Bütün bakanların imzaladığı kararname bana gelecek. Ben de onu geri çeviririm. Benim imzam olmadan o kararname Bakanlar Kurulu kararı olamaz.

Anayasanın 8. maddesi 'Yürütme' diyor, 'Cumhurbaşkanı ile Bakanlar Kurulundan ibarettir.' Cumhurbaşkanı'nın imzasının olmadığı bir Bakanlar Kurulu kararı yok.

Bu işi bir genelgeyle halletmeleri de mümkün değil. Onun da kavgası ayrı. O da Danıştaya gider.

Bu arada güzel bir şey oldu: Bir Bartınlı çıktı, çalışma saatlerini Ramazan ayına uydurmayı bozduruverdi."

CA: "Koca koca partilerin aklına Danıştaya başvurmak gelmiyor, bir Bartınlı başvuru yapıyor ve sonuç alıyor! Başta Deniz Baykal!"

SD: "Deniz Baykal rejimi tahriple meşgul. Baykal manşet attırıyor.

Baykal, Meclis kürsüsüne çıkıp Hoca'ya 'Ne halt ediyorsun?' niye demiyor?

Yahut meydanlara çıkıp 'Ne halt ediyorsun?' niye demiyor?

Halbuki, sistem kendini savunacak birtakım silahlara sahip. Medeni yoldan işletin şunları.

Şimdi YÖK işini (Sağlam'ın yasası) getirmeye kalkarlarsa 6 ay sürer bu. 6 aydan evvel netice almaları mümkün değil."

CA: "Nasıl?"

SD: "Şimdi Meclisten geçirirlerse benim önüme gelecek. 15 gün tutup geri çevireceğim.

Mecliste 1-2 ay daha uğraşacaklar. Çıkaracaklar. Yine bana gelecek. Bir 15 gün daha tutacağım. Yürütmeyi durdurma talebiyle Anayasa Mahkemesine gideceğim.

Bu kadar tartışılan bir konuda Anayasa Mahkemesi beni mahcup çıkarırsa o zaman Anayasa Mahkemesi işlemiyor demektir.

Diyoruz ki; 'Yahu endişe etmeyin. Bu sistem muhkem' (bu sözü sadece rejim tartışmaları yapan sivillere değil, tabii askerlere de söylüyor).

Yani sistem içerisinde Cumhurbaşkanı'nın iki tane eksik yetkisi var. Bunlardan bir tanesi Meclisi fesih yetkisinin olmayışı. Bir tanesi de kanunları referanduma götüremeyişi.

Kanunlar referanduma götürülse o zaman bu tarz Anayasa Mahkemesinden de iyi.

Sistemin içinde böyle bir şey yok. Anayasayı götürebiliyor da kanunları götüremiyor.

Başka ülkelerin anayasalarında kanunları referanduma götürme yetkisi var cumhurbaşkanlarının.

Önümüzdeki günlerde söyleyeceğim ben bunları; sistemi muhkem (sağlam) hale getirmek!

Ya, şu sistemi bir çalıştırın! Şunun imkânlarını bir kullanın!

Tek başına Mümtaz Soysal özelleştirmede 4 sene kök söktürdü. Tek başına!

Bugün devlet günümdü. Biliyorsun. Evvela MGK Genel Sekreterini kabul. Ondan sonra MİT, sonra Genelkurmay Başkanı."

CA: "Bu kabullerde beş hassas konu; cami, kurban, türban, YÖK falan."

SD: "Vallahi hiçbiri bu kabullerin konusu değil. Bu kabullerin bir rutini var. O da şöyle: Bir metre kar altında terörle uğraşanlar. Bugün 30 terörist öldürdüler. Bingöl hattını temizlemekle meşgul asker.

Ondan sonra kış gelmiş. Neyimiz var neyimiz yok? Hep bunu sorarım. Bayramdan sonra hudut karakollarından birine gideceğim.

Ondan sonra, bunun... Kıbrıs'ı var. Adaları var. Yunan'ı var. Kafkasyası var. Bunları gelir anlatırlar bana. Her hafta elime yazılı çok güzel bir not verirler. Her ikisi de. Genelkurmay ve MİT!

Türkiye'nin neresinde ne var; içinde dışında, verirler.

Devlet, güzel devlet canım!

Bunlar (siyasal partiler) büyük bir müessesenin üzerinde tepiniyorlar. Nasıl batıracağız, diye."

CA: "Sonra itibar yüzde 85'le orduya. Yüzde 15 TBMM'ye. Bozuluyorlar. Oysa bu sonucu kendileri hazırlıyor."

SD: "Seçilip gelinceye kadar 40 takla atıyor. Seçildikten sonra havasından, rüzgârından, cafcafından geçilmiyor adamın.

Ondan sonra her rezaleti yapma hakkını kendinde buluyor."

36

'O şeyi' önlemek!

Ocak ayını, müdahale olasılığını her zamankinden daha somut biçimde duyuran olaylarla geçiriyoruz.

Demirel, 'müdahale' demiyor, 'darbe' sözcüğünü ağzına alını-

yor. Ama sürekli yinelediği bir konu var: Sorunları demokratik kuralları içinde çözmek!

Arada bir "Bir yıldır anlatıyorum" diyor. Kime? Doğrusu kapalı bir laf, sınırı belli değil gibi. Ama, konuşmaların akışı içinde sık sık bu cümleyi kullandığına göre:

Sorunları demokratik yöntemlerle çözmeyi askerlere 'telkin ettiği' açık!

Kimi zaman sesi sinirli. Kimi zaman sakin. Ama kesin olan, Demirel'in, sezdiği veya gördüğü 'o şeyi' önlemeye çabaladığı.

REFAHYOL'un gidişi karşısında; hem askere hak vermek, hem de askerin hızını kesmeye çalışmak... Zor!

İkinci Bölüm

İRTİCAYA DARBE

"Kötü bir düş gibiydi; kimliği elden ele dolaşıyordu"

En kral ay: Şubat

37

Demirel: "Türkiye geriye gidemez!"

Türk siyasal tarihine adını büyük harflerle yazdıran ay: Şubat; laiklik karşıtı hareketleri doruğa ulaştıran olaylarla başladı.

Refah Partisi'nin türban, kurban derisi, hac ve Taksim'e cami konusundaki çıkışları ve ısrarı zaten Ankara'da havayı gerginleştirmişti.

Şubat, Refah'a üç uyarıyla başlıyordu:

Demirel, "Bugünkü Türkiye geriye gidemez" diyor ve ekliyordu:

"Ben Atatürk'ün mekânında oturan, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekçisi olarak milletimize diyorum ki; laik, demokratik, çağdaş ve bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti benim güvencem altındadır."

Herhalde başkomutanı olduğu 'TSK'nın güvencesi altındadır' demek istiyordu. Bu sözler o sırada böyle yorumlandı.

Zira; başta Cumhurbaşkanı olarak Demirel'in ve diğer kuruluşların Refah'a yönelik uyarıları herhangi bir etki yapmıyordu. Refah bildiği yolda ilerliyordu.

İkinci olarak, Yargıtay Başsavcılığından, Erbakan'ın Kayseri gezisi sırasında üniforma giydirilmiş özel bir grup tarafından korunma-

sına Başsavcı Vural Savaş'tan tepki geldi. Savaş, "Bu timi oluşturan Kayseri İl Yönetim Kurulunun 30 gün içinde görevden el çektirilmesini" istedi.

Aksi halde Refah Partisi aleyhine kapatma davası açılacağını bildirdi.

Üçüncü uyarı: "DYP'li Milli Savunma Bakanı Turhan Tayan, Diyarbakır gezisini neden göstererek Bakanlar Kuruluna katılmadı.

Demokratik kitle örgütleri, Baykal ve Ecevit'le görüştü. Türk-İş, DİSK, TESK, Atatürkçü Düşünce Derneği, Türk Eczacılar ve Tabipler Birliği, hükümete karşı 'birlik çağrısı'nda bulundular.

"Laikliğin Türkiye ile ilişkilerdeki rolünün önemli olmadığını" söyleyerek büyük eleştiri alan ABD Dışişleri Sözcüsü Nicholas Burns, soruları yanıtlarken en az 30 kez 'laik ve demokratik Türkiye' sözcüklerini kullandı.

Temiz siyaset, temiz toplum için birçok parti, sendika ve demokratik kitle örgütünün de desteklediği "Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" kampanyası başlatıldı.

Bu gelişmeler izlenirken; RP lideri Erbakan ne yapıyordu?

Silahlı Kuvvetlerin RP'nin son çıkışlarından duyduğu rahatsızlığı devletin üst kademelerine ilettiği sıralarda, partisine katılan bir emekli albaya el öptürüyor ve şöyle diyordu:

"Kahraman ordumuzdan emekli olanlar RP'de muvazzaf olur. RP ile kahraman ordumuzun arasını açmak isteyenlere bu fotoğraf en güzel bir şamardır."

38

Şubat ayı sonlarındaki büyük olayın öncüsünü Sabah gazetesi patlattı (2 Şubat 1997 Pazar):

Ankara Sincan'da tam bir şeriat çılgınlığı yaşandı.

Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın düzenlediği 'Kudüs Gecesi'nde salonun her tarafına, terörist olarak nitelenen Hizbullah ve Hamas liderlerinin posterleri asıldı. Geceye katılanlar sık sık tekbir getirirken, Bekir Yıldız'ın çağrılısı olarak geceye katılan İran'ın Büyükelçisi Bagheri, adını vermeden Türkiye'yi kastederek, "Gençler

ayakta, Amerika ile İsrail ile her gün anlaşma imzalayanlara Allah cezasını verecektir" dedi.

Refahlı Belediye Başkanı ise şöyle konuştu: "Başımızdaki insan nasıl 30 yıldır sabrediyorsa, Allah bize de vaadini verecektir. Türban bizim sancağımızdır. Bunun mücadelesini veririz."

Sabah, "Bu ne rezalet" başlığı altında verdiği haberde, "İran'ın Ankara Büyükelçisinin Sincan Belediyesinin düzenlediği Kudüs Gecesinde şeriat çağrısı yaptığını" duyuruyordu.

Amerika'nın en etkin gazetelerinden Wall Street Journal "Amerika'nın izlediği yanlış politikalar yüzünden İran'ın kaybedildiğini" öne sürdü.

Kudüs Gecesi rezilliğini bir kat daha büyüten sözler, Davos'ta Dünya Ekonomik Forumuna katılan İran Dışişleri Bakan Vekili Muhammet Javad Zarif'ten geldi: "Refah; Türkiye'de İslami düzen amaçlıyor. Refah'ın programı İran'dan daha köktenci."

39

"Türkiye rayına nasıl girecek?"

Şeriatın sesini yükselttiği, Türkiye'deki aydın ve laik çevreleri sarstığı o pazar günü (2 Şubat 1997), Demirel, bütün gün 'kâğıt okuduğunu' söylüyor ve bana;

"Türkiye herhalde rayına girecek. Ama, ne gün girecek, nasıl girecek?" diyordu.

Cumhurbaşkanı ile her pazar güncel olaylar üzerinde konuşuyorduk. Bu pazar daha değişik bir gündü. İran Büyükelçisinin şeriat çağrısı, Ankara'nın göbeğinde Hamas ve Hizbullah gibi iki terör örgütü liderinin posterleri altında düzenlenen şeriatçı gösterileri görüşmekti amacım.

"Yarın görüşelim" dedi Demirel. Bir plan yapmamı, aydınlığa kavuşturulması gereken konuları sıralamamı istiyordu.

Pekâlâ! Gerekçesi de şuydu: "Kamuoyunu istikametlendirmek bakımından bazı şeyleri söylememiz gerekecek. Günün meselelerini... Hepsini söyleyeceğim" diyordu.

CA: "Sincan felaketini gördünüz mü?"

SD: "Bagheri... Felaket! Onun beyanı daha felaket, sonra İran Dışişleri Bakan Vekilininkiler de..."

CA: "Davos'taki."

SD: "Davos'taki sözler de felaket!

Hani biz fellek fellek bu şeyleri örtmeye çalışıyoruz. Ama kaçtıkça boyuna açılıyor. Felaket ama."

CA: "Öyle bir olay olduğu anda Dışişlerinin harekete geçmesi, o gün yani bugün, bu elçi sıfatlı adamı çağırıp 'sen ne demek istiyorsun?' demesi gerekmez mi? Şu saate kadar, neredeyse gece inecek, böyle bir hareket yok!"

SD: "Yok öyle bir bakanlık."

CA: "Peki Dışişleri yoksa, kim söyleyecek bu adama, kim haddini bildirecek?"

SD: "Yok öyle bir yer, bir makam. Bugünkü sıkıntı da o zaten. Sıkıntı da o.

Hani adamın ağzındaki dişleri dökülür ya. Dişleri dökülmüş adamın. Birkaç tane var, birkaç tane yok. Öyle bir olay."

(Bagheri olayı bu kadarla kaldı ve Demirel, bizzat harekete geçeceğini ima eden hiçbir şey söylemedi.)

CA: "Hani türban konusu yönetmelik sorunuydu? Şimdi Bakanlar Kurulundan kararname geçirmeye çalışıyor."

SD: "O şöyle: Onları yarın söylerim size. Ben hepsini tetkik ettirdim."

CA: "Yani üniversitelerde türban serbestisi Bakanlar Kurulu kararnamesiyle oluyor mu?"

SD: "Olurmuş! Olur. O daha iyi aslında. Çünkü bana gelecek. Kıyafet genelgesi var. Vaktiyle çıkmış, 1982'de (Bülent Ulusu'nun Başbakanlığı sırasında). Eğer bu değişecekse yine kararname ile değişecek."

CA: "Efendim, siz Necmettin Bey'le tam bir uyum içindeymişsiniz. Öyle yazıyorlar."

SD: "Çoook! Fevkalade! Vallahi fevkalade!

Aramızdan su sızmıyor."

CA: "TSK ile de. Kucak kucağa imiş."

SD: "İşte bu lafların hepsi daha çok sıkıntı çıkarır. Bunların hepsi yeniden sıkıntı çıkarır.

Bu beyanların hepsi tencerenin altına odun atmaktır. Hepsi!"

CA: "Bu rejim, eksikliğine karşın yürüyordu."

SD: "Eksiği tamamlanacak."

CA: "Taksim'de cami, bir de Çankaya Köşküne cami?"

SD: "Anında tekzip ettim."

CA: "Nereden çıkıyor bunlar?"

SD: "Şurdan: Köşkün bahçesinde Muhafız Alayının bir camisi var. Bu yıkılıp yenisi yapılacak. Hadise o.

Buranın (Köşkün) master planında böyle bir olay var.

Ama bugünden yarına bu camiyi yıkıp yenisini yapmak diye bir şey yok."

CA: "Köşke yeni binalar yapılıyor. Muhafız Alayına. Bu master planının bunlarla ilgisi var mı?"

SD: "Evet. Yani yeniden cami yapılacak değil de, o yıkılıp yenisi yapılacak."

CA: "Bunu çok kötü istismar ederler."

SD: "Yok öyle bir şey. Plan o. Hemen tekzip ettim. Cami yapımına karşı çıkan yok. Camiye karşı çıkan yok."

(Demirel'in, "cami yapımına kimsenin karşı çıktığı yok" dediği Türkiye'de 70.213 cami olduğu, her camiye 200 erkek düştüğü açıklandı ve:

"Her gün 4 cami ibadete açılıyor. Rekor 2.553 cami ile Konya'da. Onu, Ankara ve İstanbul takip ediyor. En az cami ise Yalova'da. 107 cami var.

Her 6 saatte yeni bir cami ibadete açılıyor.")

CA: "Caminin de ibadetin de karşısında olan yok. Ama bir Müslümanlık yarışıdır gidiyor."

SD: "Öyle.

Dün şeye (herhalde güncel programına) baktım. Bir defa bu zatla görüşmüşüz. Onu da istismar ediyor. 3 defa Genelkurmay Başkanıyla, 3 defa TBMM Başkanıyla. Bir defa Erbakan'la (son bir ayda).

Eee, konuşma mecburiyeti var. Zaten konuşuluyor da.

Sıcaklığı yok işin.

Neyse! Dur bakalım ne olacak?"

40

(3 Şubat 1997 Pazartesi)

Türkiye ayağa kalktı! Tepki yağıyor.

İran Büyükelçisinin şeriat çağrısı Türkiye'yi ayağa kaldırdı.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ile DGM Başsavcılığı, Kudüs Gecesi ve geceyi düzenleyen Refahlı Belediye Başkanı Bekir Yıldız hakkında ayrı ayrı soruşturma açtı.

Deniz Baykal, eski bir Dışişleri Bakanı olarak "İran Büyükelçisinin davranışı konusunda Bakanlığı tepki göstermeye çağırıyorum" dedi.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler, "Olayı son derece yadırgadık" diye konuştu.

Fakat asıl haber Genelkurmaydan geldi: Toplantıyı basından öğrenen Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı; "İşte gerçek yüzleri. Söylenecek söz bulamıyorum" diye olayla ilgili görüşlerini özetledi.

Asker kanadın görüşlerini hükümete aktaran, zaman zaman uyarılarda bulunan Milli Savunma Bakanı Turhan Tayan, şöyle konuştu:

"Tüyler ürpertici. Bunu nasıl yaparlar, anlayamıyorum. Burası Türkiye Cumhuriyeti. Herhalde Cumhuriyet Savcıları gereğini yapar."

Yüzsüzlüğün dikâlâsını İran Büyükelçiliği gösterdi:

İran Basın Ataşesi Haydarzade, "Büyükelçimiz, Kudüs toplantılarında hep aynı görüşleri ifade eder. Bu görüşler İsrail-Filistin barışına yönelik sözlerdir" dedi.

Dışişlerinin Bagheri'nin sözleriyle 'sarsıntı' geçirdiği haberleri dolaşır, Bakanlıktan herhangi bir eylem görülmezken, askerler, görüşlerini kamuoyuna açık açık söylemeye başladılar:

"Türkiye, karanlık bir uçuruma sürükleniyor. Ancak siyasi çıkar ve hesaplaşmalar nedeniyle bu gidişe dur denemiyor."

Askerlere göre, İran Büyükelçisi derhal Ankara'daki görevinden uzaklaştırılmalı, Bagheri 'istenmeyen adam' ilan edilmeliydi.

Milliyet'e göre, 'koalisyon sallanıyor'du. Çiller'le olanaksızdı ama, umuda açılan bir haberdi! O kadar.

Bunca eyleme, onca gelişmeye karşın Refah cephesinde durum neydi?

Erbakan, 'Ordu-Köşk-Hükümet ilişkilerine açıklık getirdi':

"Uyum içindeyiz."

Cumhuriyet, Bagheri'nin durumunun incelendiğini bildiriyordu.

Fakat, Bagheri olayı, İran'ın ilk 'vukuatı' değildi.

Bagheri'den önceki Büyükelçileri Manuşer Muttaki yaklaşık 8.5 yıl önce muhalefette olan Refah'ın Konya'daki Filistin Halkı ile Dayanışma Mitingine katılarak and içmişti. Muttaki'nin bir parti toplantısına katılması dahi Türkiye'nin içişlerine müdahale olarak nitelendirilmiş ve dönemin Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz tarafından uyarılmıştı.

41

Demokratik sabır eşiği

(3 Şubat 1997 Pazartesi) Saat 16.30'da Demirel'e;

"Önce bir rivayeti söyleyeceğim, sonra bir rivayeti soracağım.

Askerler size yazılı bir metin bıraktılar mı?" dedim.

SD: (Kesin bir sesle) "Hayır!"

CA: "Söylendiğine göre bu, bir muhtıra değil. Rahatsızlıklarını ifade eden bir metin. Şunlar şunlar gibi."

SD: "Hayır. Her hafta Genelkurmay Başkanı bana yazılı bir metin bırakır. Ama bunda iç politika hemen hemen hiç yoktur veya pek azdır.

(Yazı masasına gitti Demirel. Bir dosya ile geldi. Gazete kupürleri var içerisinde. Sonuncusu Sedat Ergin'in yazısı. Bu kupürü gösterdi bana ve "Bunu askerler yazdırmışlar" dedi.

Şimdi bu duyarlı konuya değinirken, Sedat'ın yazısını anımsatmakta yarar görüyorum; 2 Şubat 1997 Pazar günü yayımlanan yazıyı, Cumhurbaşkanının kesin bir ifadeyle "Bunu askerler yazdırtmış" diye nitelediği yazıyı.

Yazının başlığı: "Ordu ne yapacak?"

Metin şu:

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, Refahyol Hükümetinin kuruluşundan sonra, Cumhuriyet'in "olmazsa olmaz" temel kurumlarında ortaya çıkan "aşınma"dan memnun olmadığını, sokaktaki vatandaş da bilmektedir.

Dolayısıyla üst düzey politikacılar kadar, sokaktaki vatandaş da askerlerin ne yapacağını merak etmektedir. Ankara, bir kez daha bu sorunun yanıtıyla meşguldür.

Türkiye'nin Refahyol koalisyonunun 28 Haziran tarihinde kuruluşundan bugüne dek geçen süreyi rejim sıkıntısı yaşamadan atlatmasında, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in önemli bir denge işlevi gördüğü söylenebilir.

Demirel'in bu süre içindeki temel önceliği "demokrasinin bu sıkıntılı dönemden yara almadan çıkması" şeklinde özetlenebilir.

Cumhurbaşkanı'nın bu amaçla geliştirdiği formül, "demokratik sabır doktrini"dir.

Ordu, bu süre içinde Demirel'in verdiği güvencelere dayanarak, söz konusu doktrine uygun bir tahammül çizgisinde durmuştur.

*

Türkiye'nin bu sancılı dönemdeki bir şansı, Genelkurmay Başkanlığı makamında oturan Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı'nın, demokrasiye samimi olarak inanmış, sağduyulu ve mütevazı bir şahıs olmasıdır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde bu döneme damgasını vuran anlayış, "Türkiye'nin sorunlarını bu kez Türk Silahsız Kuvvetleri çözsün" ifadesinde somutlaşmaktadır.

Bu tahammül çizgisini ayrıca mantıklı kılan şu iki olgunun da altı çizilmelidir:

– Türk toplumunda askerlerin müdahale etmesi yolunda güçlü bir beklenti de yoktur.

– Türkiye'nin, Avrupa'dan hızla uzaklaştığı bir dönemde rejime müdahil olmak, bu kopma sürecine ivme katacak, bundan da olsa olsa yüzü Doğu'ya dönük olan kesim kazançlı çıkacaktır.

Bu anlayışla hareket eden askerler, geride bıraktığımız dönemde rahatsızlıklarını aktarmak için başlıca üç kanal kullanmışlardır.

Birinci kanal, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'dir.

İkinci kanal, üst kademenin güvenini taşıyan Milli Savunma Bakanı Turhan Tayan'dır.

Üçüncü önemli kanal, Milli Güvenlik Kurulu toplantılarıdır.

Ancak bu kanalları işletmek, sonuç getirmeyen, nafile bir çaba olmaktan ileri gitmemiştir.

Çünkü Refah Partisi, koalisyon ortaklığını toplumla bir uzlaşı aramaktan çok, kendi dünya görüşünü merkezdeki büyük çoğunluğa empoze etmek için kullanmayı tercih etmiştir. Koalisyon ortağı partinin lideri ve kadrolarının zafiyetleri, Refah'a bu cesareti vermiştir.

*

Son günlerde Başbakan'ın cami inşaatlarına girişerek, dini açıkça siyaste alet etmesi, türban yasağının kaldırılması, kara yoluyla hac gibi konularla simgeleşen Refah'ın sürekli zemin kazanma çabaları, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bütün kademelerinde duyulan rahatsızlığı doruk noktasına çıkartmıştır.

Geçen hafta 15 orgeneralin Gölcük'te üç gün süreyle kapanmaları, "Nereye gidiyoruz?" sorusuna yanıt arayıştır.

Askerlerin rahatsızlığı, "demokratik sabır" eşiğini geçmiş midir?

Rejimin sekteye uğramaması için gösterilen tahammül Cumhuriyet kurumlarının onarılamayacak bir şekilde yara almasına yol açıyorsa, farklı bir tutuma mı yönelmek gerekir?

Doğrusunu söylemek gerekirse, alınan işaretler bu eşiğe yaklaşıldığı izlenimini vermektedir.

Kuşkusuz, öncelikle dini duyguların yükseldiği ramazan ayının geçmesi ve bayramın geride kalmasını beklemek gerçekçi olacaktır.

Bundan sonraki aşamada, kilit rol yine büyük ölçüde Cumhurbaşkanı'na düşmektedir.

Cumhurbaşkanı, rejimin üzerine çökmekte olan belirsizliği dağıtacak ve Türkiye'nin önünü açacak kuvvetli bir çıkış yapmak durumundadır.

42

Medya aracılığıyla

Ve... Cumhurbaşkanı Demirel, Sedat'ın yazısının son cümlesini okudu:

"Cumhurbaşkanı, rejimin üzerine çökmekte olan belirsizliği dağıtacak ve Türkiye'nin önünü açacak kuvvetli bir çıkış yapmak durumundadır."

Bu yazı askerlerin Çankaya'ya duyurmayı istediklerini içeriyordu. Bunu, Demirel de kabul ettiğine göre, ayrıca gürültüler koparacak 'bir muhtıraya' gerek var mıydı?

Muhtıra, gazete sütunlarından Çankaya'ya yansıyordu.

Ben, Cumhurbaşkanı'na;

"Siz ordunun rahatsızlığını bana doğruladınız. Ama, 'uyarı mektubu' yok diyorsunuz. Şimdi rivayetleri aktardığımda da...

Ama hiçbir zaman 'rahatsızlıklarını bana söylemediler' de demediniz" dedim.

Demirel, "Her hafta Genelkurmay Başkanının 'bir yazı' bıraktığını, ama bunda iç politika olmadığını" yineledi.

Bu konuşmalardan sonra bir şaşkınlık ânı yaşandı. Suskunluk!

Fakat, konuya başka yönden yaklaşmak, Demirel'in kimi televizyonlarda yapacağı görüşmelerde kullanacağı –bana göre– temel öğeler üzerinde durmak gerekiyordu.

Dedim ki:

"(Sol elimle gösterdim) Şurada olaylar var. (Sağ elimle başka bir noktayı gösterdim) Burada da Cumhurbaşkanı. Olaylar gelişiyor. Sadece askerler konuşuyor. Kimi demokratik kurumlarla siyasetçiler...

Ama Cumhurbaşkanı susuyor. Müdahale etmiyor diye bir izlenim var.

Bu iki durum birbirine karışıyor.

Askerler, 'Cumhurbaşkanı bu meselelere karışmıyor, bizi yalnız bıraktı' gibi bir kanıya varıyor.

Bana göre, haksız da değiller. Mesela türban konusu... Siz diyorsunuz ki içinizden 'kararname önüme gelsin, icabına bakarım.'"

SD: (Başıyla onaylıyor)

CA: "Türban, kurban, DGM ve YÖK!"

SD: "Hepsine bakarım."

CA: "Ama bu havanızı toplum da bilmiyor, kurumlar da. Siz susarken olaylar gelişiyor. 'Laik demokratik Cumhuriyeti koruyacağız' söylemi artık aşılmış, aşınmış oluyor.

Laiklik karşıtı olaylar ön plana çıkmış oluyor.

Bence bu konulardaki tavrınızı televizyonlardan açıklamalısınız.

Burada bir gösteri olayı var. Bu kelimeyi şov anlamında kullanmıyorum. Bu gidişe dur demenin yollarını söylemelisiniz.

Perşembeye az zaman var. Yaparsınız yapmazsınız, elbet bilemem.

Ama şu yapılabilir, somut bir gösteri olarak: Bu adamı, Erbakan'ı çağırırsınız perşembe günü, önce televizyonlarda söyleyeceklerinizi yüzüne söyler ve 'bu gidişe dur demenin zamanı geldiğini' ince üslubunuzla söylersiniz.

Sonra televizyonlarda yinelersiniz.

Sizin televizyonlarda çıkmanızdan önce, Erbakan'la görüşmenizde neler söylediğinizi ertesi günü medya yayımlar.

Sonuçta Erbakan'ı gerçek anlamda uyardığınız kanısı egemen olur kamuoyuna."

SD: "Ben Necmettin Erbakan'ı uyaracağım ama başka şekilde."

CA: "Nasıl? Yazı ile mi?"

SD: "Evet! Ben bu adama sözlü olarak anlatsam da anlamaz ki..." (Mektup yazacağını ima ediyor)

CA: "Anlamasın. Siz zaten sözlü görüşmede gerekenleri Erbakan'a söylerken anlasın diye değil, kamuoyuna 'uyarı görevinizi' yaptığınızı kanıtlamak için söylüyorsunuz."

SD: (Yine değiştiriyor –kendi deyimiyle– vitesi) "Bu (Erbakan) medyaya 'geveze' diyor. Aslında geveze kendisi.

Yapmak istediği, yaşam tarzını kendisine göre değiştirmek. Şeriat değil. Çağdaşlığa karşı yeni bir yaşam tarzını yerleştirmek.

Bu ülkede Medeni Kanun var, Veraset Kanunu var.

Bu adam kadını kaldırmak istiyor yaşamdan."

CA: "Bu söylediğinizi hiç söylemediniz."

SD: "Evet, yeni!"

CA: "Asıl önemli tehlike efendim... Bu adam veya adamlar Türkiye'yi laik ve antilaik diye bölüyor.

Altı ay, bir yıl önce yoktu bu durum."

SD: "Üç ay öncesine kadar yoktu."

CA: "Ama bu adam bilinçli olarak Türkiye'yi bölüyor. Korkarım bu gelişme daha da hızlanacak. Korkarım çok daha kötü sonuçlar doğuracak."

SD: (Düşündü, yanıtlamadı) "Türban Anayasaya aykırı. Mahkeme kararları var. Sağlam."

CA: "Kurban?"

SD: "O da sağlam.

Ben bu konularla çok iyi mücadele ederim ve hazırım."

CA: "Herkes Cumhurbaşkanı'ndan bu sorunlara karşı çıkmasını, vaziyet almasını bekliyor. Ama?

Bu adama bunları anlatmanız lazım. YÖK yönetmeliğini değiştirerek türbana yol açmak...

Türban da cami de siyasal sömürü.

İran Büyükelçisi işi tam bir rezalet.

Kadından (Çiller) umut yok!"

SD: "Kadın, TBMM'de temize çıkıncaya kadar hükümetten ayrılmaz."

CA: "Ve sonra, bir sorun çıkarıp kahramanlık gösterileriyle ayrılır."

SD: "Evet.

(Ayağa kalktık) Mesaj alındı. Vakit var. Sizinle yine konuşuruz."

43

Cumhuriyet'in başyazısı toplumun sesini yansıtıyordu (4 Şubat 1997 Salı):

Başlık: "Persona Non Grata"

Bir yabancı büyükelçi, dünyanın neresinde olursa olsun, görev yaptığı ülkede devletin temel ilkelerine ve toplumun bağlandığı kavramlara saygılı davranmak zorundadır.

Refah Partili Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın düzenlediği 'Kudüs Gecesi'nde konuşan İran Büyükelçisi Muhammed Rıza Bagheri, Atatürk Türkiyesi'nde hiçbir aklı başında yurttaşımızın içine sindiremeyeceği sözlerle özlemlerini dile getirmiştir. Humeyni rejimini Türkiye'ye ihraç etmek, belki Sayın Büyükelçi'nin ve Tahran'ın gönlünde yatmaktadır; ama, terörist Hizbullah örgütünün gölgesi altında yapılan Sincan toplantısında Türkiye'ye yönelik şeriat çağrısını yapan Sayın Büyükelçi'nin, bu olaydan sonra Ankara'da kalmasına olanak yoktur.

Çünkü elçiler, devletten devlete ilişkilerin çerçevesinde kalmak zorundadırlar; Sayın Bagheri, Tahran'ın Refah Partisi'ni desteklemek için yolladığı bir görevli değildir.

Bagheri'nin durumuna düşen diplomatlar 'persona non grata' ilan edilirler ve hükümetleri tarafından geriye çağrılmak durumunda kalırlar.

Atatürk'ün laik cumhuriyetinde bir elçinin şeriatçılık propagandası yapması, "Müslüman mahallesinde salyangoz satmak" diye de nitelenebilir.

Sayın Bagheri ülkene dön!..

Medya kilitlendi: Camili, türbanlı, kurbanlı tartışmalar ve Sincan'daki olaylar, bir gazeteciye (Interstar muhabiri Işın saçlarından yerlerde sürüklendi) yumruklu saldırı... Basın hemen hemen aynı başlıklarla çıkıyor:

"Tehlikeli gidiş"

Çiller, hâlâ "Korkmayın, laikliğin teminatı benim" diyor. DYP'de iç kanama başladı.

RP basına çatıyor: Grup Başkanvekilleri Kapusuz, "Uyumsuzluk ve kriz tellallığı ülkemize de, milletimize de, basınımıza da fayda sağlamaz" diye konuşuyor. Tehdit havalı bir konuşma.

Cumhuriyet'teki haber ilginç:

"Genelkurmay Başkanlığı son gelişmeleri Cumhuriyet için değerlendirirken 'Meşru yollardan iktidara gelen hükümetin cumhuriyet rejimini hedef alarak meşruiyet zemininden kaydığına' dikkat çekti."

(4 Şubat 1997 Salı)

Olayların dönüm noktası:

Sincan tank sesleriyle sarsıldı. Sincan sabah saatlerinde Yenikent'teki tatbikat alanına giden 15 tank ve 20 kadar kariyerin geçişiyle uyandı.

Sincanlılar darbe olduğu sanısıyla büyük şaşkınlık yaşadılar.

Askeri konvoy Sincan'dan geçişini tamamladıktan sonra iki tank Kudüs Gecesinin yapıldığı meydana hâkim olan bir yerde kaldı.

Park eden tanklar, Sincan meydanında konvoyun akşamüzeri dönüşüne kadar bekletildi.

Genelkurmay, "motorlu yürüyüş denilen bu geçişin normal faaliyet olduğunu" belirtti. "6 ayda bir icra edildiğini ve Kudüs Gecesi sonrasına denk gelmesinin tesadüf olduğunu" açıkladı.

Sincan'da yaşananları 'münferit' diye nitelendiren Erbakan, tepkileri de 'glu glu' diye değerlendirdi. Erbakan, Sincan'daki tanklı sabah için "Cumhuriyet Bayramında 240 tane geçiyor" dedi.

Ya Çiller? O gün Cumhurbaşkanı ile görüştü ve Sincan olaylarını şöyle değerlendirdi:

"Densizlik!"

Ama, Batı Çiller gibi düşünmüyordu:

Fransız AFP ajansı dünyaya geçtiği 55 satırlık haberinde; "Türk ordusunun tanklarla yaptığı gövde gösterisi, Kudüs Gecesinde bardağı taşıran dincilere son derece açık bir uyarıydı" yorumunu yaptı.

Burns ise, 'müdahale izlenimi veren tankları' soran gazeteciye, "Türkiye, laik, demokratik ve istikrarlı bir ülkedir. Siyasi istikrara ilişkin herhangi bir kaygımız ya da bunun için bir neden bulunmuyor" yanıtını verdi.

Erbakan'ın olayı hâlâ geçiştirmeye çalıştığı uzun demeciyle ortaya çıkıyor.

Başbakan, Kudüs Gecesini ve tankları bakınız nasıl açıklıyor:

"Türkiye'de 70 milyon insan, 3 bini aşkın belediye var. Demokratik ülkelerde elbette çeşitli etkinlikler yapılır. Bu yapılanlar arasında yasalara aykırı bir durum varsa, bu tespit edilir. Bir hata yapılmışsa gerekenler yapılır.

Bazı insanların resmi buraya asılmış... Bir adam eline bez al-

mış... Bir tane bezden değil 6 milyar adam eline bez alıp gelse bu devlete yine bir şey olmaz. Türkiye hukuk devletidir, gerekenler yapılır. Burada yapılması gereken, soğukkanlı, vatanını, milletini seven insanlar gibi hareket etmektir. Bu glu glu dansının hiç kimseye yararı olmaz.

Türkiye'de rejim bellidir. Demokrasi ile yönetilen bir ülkedir. Halkın tasvibi ile bu yönetimin en iyi olmasıdır. Türkiye'de herhangi bir rejim meselesi yoktur. İş tatbikat meselesidir."

Başbakan Erbakan, Türkiye'nin bugünkü en önemli meselesinin 'yeniden büyük Türkiye'nin kurulması' olduğunu bildirerek, şöyle konuştu:

"Her şey Anayasada gösterilmiştir. Türkiye, demokratik, laik bir ülkedir. Buradaki mesele, demokrasiyi tahakküm meselesi olarak kullanmak isteyenlerin rahatsızlığıdır.

Mesele laiklik değil, laikliği din düşmanlığı olarak kullanmak isteyenlerin rahatsızlığıdır. Bunları yapmak isteyenler de bir avuçtur. Onlar da fosil olmuşlardır.

Sivas'ın bir köyüne veya başka bir ilin bir köyüne gitseniz de 'Taksim'e belediye cami yaptırıyor, ne dersin?' diye sorsanız, 'Allah razı olsun' der. Bazıları da 'Taksim'e cami yapılmasın' diye kuduruyor. Şimdi diyorlar ki, 'Cami yapılmasına karşı değilim, caminin simge olarak kullanılmasına karşıyım.' O halde cami yapmayalım. Yapılan camileri de yıkalım. Bu sözler aczin ve iflasın simgesidir.

Nasıl Susurluk ile ilgili suni gündem yapılmak istendi tutmadı ise, şimdi yapılmak istenilen suni gündem de tutmayacaktır."

44

Özkasnak: "İktidar gayri meşru duruma geçiyor!"

Oysa, tankların yürüyüşünden bir gün önce komutanlar biraraya geldi.

Erbakan, gazetelere yansıyan bu haberi değerlendirmekten uzak bir mantıkla böyle demeçler veriyordu.

Mustafa Balbay, Genelkurmay Genel Sekreteri Erol Özkasnak Paşa ile konuştu:

"Meşru ihtardır. Gayri meşru duruma geçiyorlar."

Tank yürüyüşünü bir asker bundan daha açık biçimde nasıl yorumlayabilirdi?

Etraf çalkalanıyor.

Dillerden düşmeyen tek sözcük: Darbe!

Hemen her çevre Demirel'in televizyondan yapacağı konuşmayı bekliyor.

Heyecanla!

Cumhuriyet, Balbay'ın genel sekreter paşayla yaptığı konuşmadan önce edindiği 'TSK izlenimlerini' "Ordudan dört uyarı" başlığı altında topladı:

"1) Son günlerdeki uygulamalarla hükümet meşru zeminin dışına çıkıyor. 2) Sincan olayı kabul edilemez. Ülkemizin değerleri ayaklar altında, 3) Dur diyecek müesseseler işlevini yerine getirmek zorundadır, 4) Toplumdaki hareket olumlu, ancak insanlar kurumlardan soğutuluyor."

45

Çiller'e: "Burası duman!" Ve: "Asker ne Avrupa tanır, ne Asya!"

(4 Şubat 1997 Salı) Demirel'e TGRT'deki söyleşi için "Herhalde yarına hazırsınız" dedim. "Yarın akşama kadar vakit var" diye yanıt verdi.

"TGRT'cilerin istediği daha çok dış ağırlıklı bir konuşma" diye sürdürdü:

"Dış ağırlıklı olunca o daha kolay. Dış ağırlıklı olup da içeriye ait bir şey söylememek de olmaz. Onu da söyleyeceğiz. Sebahattin (Önkibar) öyle istedi. Onun isteğini yerine getireceğim. Avrupa Birliği'ne girme çıkma işlerini söyleyeceğim. Biraz Rusya'dan biraz Avrasya'dan bahsedeceğim. Bunu da şunun için yapacağım:

'Dünyada bu kadar önemli işler cereyan ederken, burada Sincan olayı ile uğraşıyoruz.'

Onun önemini ortaya koyacağım. 'Dünya nereye gidiyor, gözünüzü açın, siz nereye gidiyorsunuz!' Olur mu böyle şey!"

CA: "Çiller bugün Çankaya'ya çıkmış. Herhalde size AB'de ne kadar büyük bir zafer kazandığını anlatmıştır. Çıktığında 'AB hakkında Cumhurbaşkanı'na bilgi verdim,' dedi de. Bunu TGRT'de anlatırsınız herhalde!"

SD: "Anlatırız da... 'Anladık bunları da, sen buraya bak, duman burası. Gazetelere bak, yeter. Başka hiçbir şey söyleme, lüzum yok' dedim.

Buradan çıkınca ne söylediği önemli değil. Yani böyle bir şey ki bu (Sincan olayı), yüzde 7 kalkınma hızını, beş sene yüzde 5 enflasyonla yürüttük. Sonra 'uçurumun kenarına memleketi getirdiniz' dediler (askerler), başımıza vurdular. (Sincan'ı böyle anlatıyor)

Ne Avrupa tanır adam (askerler), ne Asya. Anlatabildim mi? (Yine 'darbe' ürküntüsü)

Zaten büyük meselelerden olmaz. Küçük meselelerden sıkıntı çıkar."

CA: "Peki Çiller farkında mı bu söylediklerinizle nereye varılacağının?"

SD: "Bu ufuneti görmemeleri mümkün değil canım."

CA: "Belki kulağı kesik olduğu için adam görüyordur ama bu hatun?"

SD: "O görmez."

CA: "Çiller görmez?"

SD: "Hayır, hayır. Kadın görür de o görmez.

Onun (Erbakan'ın) hiç ayağı yere basmaz."

CA: "Tabii siz bu adamı (Erbakan'ı) iyi tanıdığınız için bu yargılara varıyorsunuz?"

SD: "Aman kardeşim; nasıl tanıyorum. Keşke tanımasam daha iyi. Tanımasam rahat olacağım. Tamamen rahat edeceğim."

46

Demirel: "Kendi halkına karşı tank çıkarılmaz!"

CA: "Bugün bir laf daha çıktı. Çiller, program dışı geldi ya size. Demişsiniz ki Çiller'e: 'Bu hükümet işini hafta sonuna kadar çözün.' Rivayet bu."

SD: "Olur mu öyle şey? Hükümet benim işim mi?

Ben zaten o noktaya geldiysem savaş ilan ediyorum demektir. Artık nereye varırsa varır.

Ben de oraya varmak istemiyorum.

Oraya varıldığı zaman zaten başka varılacak yer yok."

CA: "İp tamamen kopar?"

SD: "Tabii, tabii."

CA: "Herhalde 'Sincan'dan tankların geçişi nedir?' diye sordurdunuz?"

SD: "Söylediler. Sordurdum, 'Bu nedir?' diye. Efendim tatbikatmış.

Yalnız...

Kendi halkına karşı, tank çıkarılmaz! (Birdenbire bu cümle önüme düştü)

Eğer o ise, kim yapıyorsa, onlar çok yanlış.

Ben yarından sonra Genelkurmay Başkanı ile konuşacağım. Haftalık konuşmamda."

CA: "Komutanlar dün gece toplanmışlar."

SD: "İyi ama tank çıkarıp ne yapacak? Kendi halkına karşı tank çıkarılır mı? Bir serserinin yüzünden. Bir serserinin veya birçok serserinin yüzünden.

Türkiye Sincan'dan ibaret değil ki..." (Erbakan da grup konuşmasında buna benzer bir şey söylüyor.)

CA: "Sizinle konuştuktan sonra hemen aşağıya indi ve adamla bir saat konuştu, herhalde sizin söylediklerinizi Erbakan'a aktardı?"

SD: "Tabii, tabii. Türbandan bugün haber var mı?"

CA: "Sincan türbanı katladı."

SD: "Türban kararnamesi?"

CA: "DYP yatar gibi."

SD: "İşin ruhu 18 Şubatta. Çünkü TBMM'de o gün TOFAŞ falanla ilgili oylama var. Her şey oraya endeksli.

Bu soruşturmalardan kurtuldu mu, daha serbest olacak. Etrafındaki çemberi bilmemesi imkânsız.

Görmek için durumu, istihbarata filan da gerek yok.

Aç gazeteleri bak. Her şey var. Her şey haber kısmında da

var, makale kısmında da. Siyasetçilerin beyanatları. Deniz Baykal gene 'darbe' beyanatları vermiş."

SD: "DSP de ortaya çıktı. 'Bu hükümetten kurtulmalıyız' diyor. 'Bir an önce'!"

SD: "İyi, çok iyi olur."

CA: "Ama, bunu yapabilmek için milletvekili sayısı yeterli değil. 276'yı bulup düşüremedikleri zaman parlamento dışındaki çözümler güçlenmez mi?"

47

"Baykal, 'Darbe geliyor' diyor"

SD: "Tabii. Oraya gelmeye gerek yok. Önce siz ikiniz biraraya gelin. Deniz'le Ecevit!"

CA: "Gelmezler."

SD: "Ha, siz çekişeceksiniz! Türkiye bunun (Erbakan'ın) elinde kalacak. Sonra darbeden yardım isteyeceksiniz!"

CA: "Darbeye karşı çıkarken darbeye yardımcı malzeme verecekler?"

SD: "Darbeye karşı çıkmıyor ki Deniz Baykal. 'Darbe geliyor' diye haber veriyor.

Bülent ise 'Yapmayın çocuklar ayıp oluyor' diye konuşuyor."

CA: "Yani o havalarda?"

SD: "'Şimdi sırası mı? Daha önce yaptınız. Bir bok çıkmadı bundan. Niye uğraşıyorsunuz bununla?' gibi konuşuyor."

CA: "O zaman TRT'de yapacağınız konuşma önem kazanıyor?"

SD: "Ben de onun ipuçlarını arıyorum."

48

İki siyasal karakter:

(Sonradan birçok kez gazetelerdeki yazı dizilerine konu olan bir Çiller portresi)

Cumhuriyet'te (5 Şubat 1997) haber:

"Cumhurbaşkanı Demirel, önceki gün Çankaya Köşkünde gerçekleşen görüşmede Çiller'e 'Günlük gelişmeleri görüyorsunuz. Toplum ayakta. Görevinizi yapın' uyarısında bulundu: Çiller'in, Köşk çıkışında Sincan'da tankların geçiş yaptığını öğrenince telaşlanarak Demirel'in yanına geri döndüğü öğrenildi."

Oysa, cesur ve kahraman kadın rolü oynamaya ne kadar meraklıydı!

Aynı gün, Milli Gazete'nin manşeti:

"Başbakan Erbakan, suni gündem peşinde koşanları uyardı:

'Boş vaktimiz yok'..."

49

"Reçete laiklik"

Cumhurbaşkanı Demirel, (5 Şubat 1997 Çarşamba) TGRT'de konuştu.

75 yıllık Cumhuriyeti, geçmişi, Osmanlıyı anlatan uzun bir girişten sonra 'beklediği soru'ya şu bağlantının ardından geçildi:

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Herkese birden sesleniyorum; gelin, Türkiye'yi bölünmeye götürecek her şeyin karşısına çıkalım. Bunun reçetesi de laikliktir. Yani, işte cami buyurun, kim istiyorsa camiye gitsin ve ibadetini yapsın, duasını yapsın; yapmayan varsa ona da kimse karışmasın. Yapana kimse karışmasın; yapmayana kimse karışmasın. Eee, biz bunu Cumhuriyetin başından beri hâkim kılmış geliyoruz. Ve şartlar böyleyken, benim halkım Müslümanlığı çok güzel kabullenmiş, çok güzel benimsemiş, çok güzel yaşatmıştır; ama sanıyorum ki, Türkiye'nin bugün, laik-antilaik diye bölünmeye hiç tahammülü yoktur. Bu istikametteki tahriklerin, Türkiye'ye yapılabilecek en büyük kötülük olduğu kanaatindeyim.

Madem ki, konuyu böyle açtın, şöyle bağlayayım; Türkiye'de din ve devlet, Cumhuriyetin kuruluşunda ayrılmıştır, 73 senedir ayrıdır; Cumhuriyetin başarılarının kökünde yatan budur. Türkiye'ye ba-

rış lazımdır ve şimdi, Türkiye gelişmiş, yeni bir sıçrama yapma noktasına gelmiştir.

2000'li yıllara geliyoruz, dünyayla bağdaşmasını başarabilmiştir, yarışa girmiştir. Böyle bir zamanda Türkiye'nin, içinde bir çekişmeye girmesi; hele din ile devleti ayırmışken, din ile devletin tartışmasına girmesi ve devlete dini esasları getirecek birtakım hareketlerin içerisine girmesi fevkalade yanlıştır."

Soru: "Bir-iki hafta önce, sanıyorum Gölcük'te, komutanların bir zirvesi, toplantısı vardı; bütün orgeneraller katıldı. Hemen ardından Sayın Genelkurmay Başkanı sizi ziyarete geldi.

Efendim, Silahlı Kuvvetler rahatsız mı? Dün Sincan'da tanklar güzergâh değiştirerek bir gösteri yaptı. Kamuoyunda kimi kesimler gösteri olarak yorumladı ya da gözdağı olarak yorumladı. Silahlı Kuvvetlerin bu bağlamda, laiklik noktasında bir rahatsızlığı var mı Sayın Cumhurbaşkanım?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın, Türkiye'de Silahlı Kuvvetler tartışması fevkalade nazik bir meseledir. Ve bu, rahat rahat tartışılabilen bir konu da değildir. Çünkü Türkiye, çok partili siyasete girdiğinden bu yana geçen 50 sene zarfında hür ve serbest olmayı, çok partiyi yürütememiştir. Hadise odur. Hep krize gelmiştir. Niye krize gelmiştir? Türkiye, sorunlarını tartışamamıştır; asabı yetmemiştir Türkiye'nin. Ve bir de Türkiye, 'Parçalanıyoruz, yıkılıyoruz, uçurumun kenarına geldik' gibi bir korkunun içine itilmiştir. Ve bu korku, tabii, madem ki parçalanıyoruz, parçalanmayalım; madem ki uçurumun kenarına geldik, öyleyse kurtaralım gibi birtakım düşüncelerin içine Türkiye'yi itmiş, Türkiye büyük bunalımlara gitmiştir. Yani, Türkiye askeri müdahalelere ve darbelere gitmiştir.

Şimdi, dünya tatbikatı şudur ki –bizim tatbikatımız da odur– ne zaman bir millet, Silahlı Kuvvetlerini siyasetin içine sokar ki, ülke yönetiminin içine girmesi odur o Silahlı Kuvvetlerine en büyük kötülüğü yapar.

Silahlı Kuvvetler bir ülkenin çok önemli bir kurumudur. Silahlı Kuvvetlerin, gerek eğitim, gerek disiplin, gerek cihazlanma bakımından fevkalade iyi durumda olması lazımdır; ama bir ülkenin Silahlı Kuvvetleri, eğitimini, disiplinini, cihazlanmasını, silahlanmasını; o ül-

keye yönelmiş tehditler için gerekli tedbirleri almak varken, bir de ülke idaresini üstlenirse, o takdirde onların hepsi aksar.

Ve netice itibariyle Türkiye tecrübesinde görülmüştür ki, bundan evvelki müdahaleler Türkiye'nin hiçbir meselesini çözmemiştir. Bugün, 1997 senesinde siyasetteki rahatsızlığın sebebi, 1980 müdahalesidir. 1980 müdahalesi, gelmiştir, siyaseti, içinden çıkılmaz şartların içine itmiştir.

Ve netice itibariyle, siyaseti çok partiyle yapacaksınız; siyaseti bu ülkenin insanlarıyla yapacaksınız ve bu ülkenin insanlarını eğer siz muteber saymazsanız, bir kısmını muteber sayıp, bir kısmını muteber saymazsanız, 'birleştiriyoruz' derken parçalarsınız.

Ve Türkiye, bakınız geçen 50 sene zarfındaki geçmişten aldığı yaraları henüz saramamıştır. Türkiye'nin yeni yaralar almaya tahammülü yoktur.

Açıklıkla söylüyorum; Türkiye'nin yeni yaralar almasına Türk halkı hevesli olamaz. Ve nihayet, bugün sahip olduğunuz sistem ne, bugün neye sahipsiniz ona bir bakın. Bugün, Türkiye 65 milyon; zannediyor musunuz ki siz 65 milyon nüfuslu bir ülkenin idaresi kolay? Ve hele bugünkü ulaşım ve iletişim dünyasında, bugünkü dünyada; dünyanın en uzak bir yerinde bir şey olsa yarım saat sonra burada. Bu, iletişim devrimi denilen devrimin bütün toplumları silkelemediğini mi zannediyorsunuz; bizim toplumumuzu silkelemediğini mi zannediyorsunuz; birtakım problemlerin vasatını hazırlamadığını mı zannediyorsunuz?

Ve tabii ki çağın gereği olarak ülkenin idaresi zorlaşmıştır. Yalnız, bu zorlaşma karşısında arayacağınız şey, yine ülkenin sorunlarını hukuk devletinin icaplarıyla çözeceksiniz.

Cumhuriyet, sanıyorum ki geçen 73 sene zarfında 10 milyon, 12 milyon nüfuslu bir Türkiye'yi alıp, 65 milyon nüfuslu hatırı sayılır bir ülke yapmıştır. Ve Cumhuriyetin başarıları çok övgüye değer ve bu başarıları eğer Cumhuriyet yapabilmişse, bunu barış sayesinde yapmıştır; iç barış ve dış barış sayesinde yapmıştır.

Türkiye, barışın, dış barışın değerini biliyor; ama dış barışta birtakım meseleler var ki, sizin elinizde olmaz. Birtakım zorluklar vardır, dikkat edersiniz, barışı korumaya azami gayreti gösterirsiniz;

ama Büyük Atatürk, 'Yurtta sulh, cihanda sulh' derken bunu çok dengeli söylemiştir.

Ben burada herkese birden sesleniyorum. Gelin, Türkiye'yi idare edilemez hale getirmeye doğru gitmeyin ve gelin –bütün vatandaşlarıma sesleniyorum, herkesten sorumluluk bekliyorum– Türkiye'yi kutuplaştırmayalım; Türkiye'yi kamplaştırmayalım. Bunlar fevkalade yanlıştır."

Soru: "Efendim, kim kime karşı olacak?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi burada, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bir çerçevesi var. Bu çerçeve, demokratik, laik, hukuk devleti. Nasıl olunacak laik, antilaik? Yani, zaten laik olacak olan devlettir. Niye olacaktır? Antilaik dediğiniz kişi veya kişiler, laik devlet düzenine karşı olacaklardır. Nasıl olacaklardır? Kanunlar devleti korumuştur ve gayet açık söylüyorum; acımasızca devlet kendisini korur ve devlet kendisini koruyamaz hissini vatandaşa verdiği takdirde işte o zaman Türkiye'de kaos olur.

Açıklıkla ifade ediyorum ki, benim başında bulunduğum devlet kendisini koruyacaktır; ama hukukun içinde kalarak koruyacaktır; ama demokratik kuralları uygulayarak koruyacaktır. Ve kişi, şahsi fikirleri bakımından şöyle düşünür, böyle düşünür, ama Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşı ise, o Anayasayla bağlıdır; Anayasa herkesi bağlar."

Soru: "Efendim, siz Devletin başı, Cumhuriyetin başı olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin laiklik noktasında karanlığın eşiğinde olduğuna inanıyor musunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "İnanmıyorum. Niye karanlığın eşiğinde olacak?

Birtakım kaygı verici olaylar var; saydınız siz bu olayları. Ama bunların hemen hepsine devlet el koymuş. Yani, dediğiniz olay, işte Aczimendi olayı. Bu Türkiye'nin her köşesinde her gün olan olay değil. Olmuş, devlet de buna el koymuş. Koymamış mı? Koymuş.

Sincan olayı. Devlet buna el koymamış mı? Koymuş. Ve Türkiye'nin neresinde bu çeşit olaylar olursa devlet buna el koyar."

Soru: "Münferit diyorsunuz?.."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın, 'münferit-yaygın' tartışması da söz konusu değil. Burada söz konusu olan şey;

bir devlet var, bu devlet hukuk devletidir. Bu devlet, hukuk devletinin usulleriyle iş görür; ama vatandaş sabırsızdır. Vatandaş hemen, bir hadise olduysa, o hadiseyi meydana getirenlere cezası neyse tertiplenmesini ister. Bu o kadar kolay değildir. Bunu yapmaya kalkarsanız adaletsiz işler görürsünüz. Ne yaparsanız yapın, ne kadar rahatsız olursanız olun, ne kadar üzülürseniz üzülün ama; hukukun genel prensiplerini incitmeyin. Yani, suç olmadan suçlu bulmaya kalkmayın. Suç varsa, suçlusu kimse onun yakasına yapışın ve –suçun cinsi ne olursa olsun– suçluya da savunma hakkını tanıyın.

İşte hukukun üstünlüğü bu. Bunların olmadığı bir memlekette yaşanmaz."

Soru: "Evet efendim!

Efendim, kamuoyu son günlerdeki sıcak gelişmelerin etkisinde, pek çok sorun var sırada ama; bunları sormak durumundayım.

Siz 'türban' olayına nasıl bakıyorsunuz, 'Taksim'e cami' olayına nasıl bakıyorsunuz, 'Çankaya'ya cami' olayına nasıl bakıyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi, sorduğunuz suali tamamlamadık ki. Tamamlayalım."

Soru: "Çok sorum olduğu için..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hayır, hayır tamamlayalım."

Soru: "Buyurunuz efendim."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Yani, efendim, 'Silahlı Kuvvetler rahatsız mı?'

Silahlı Kuvvetler, bu toplumun içinde yaşamıyor mu? Yaşıyor. Bu gazeteleri okumuyor mu? Okuyor. Bu televizyonları seyretmiyor mu? Seyrediyor. Bütün bu olup-biten hadiselere karşı, Silahlı Kuvvetler, bu ülkenin, 150 bin kişilik entelektüel bir varlığı. Ve onların, ülke meseleleri hakkında düşüncesi olmaz mı? Olur; ama ülkenin meseleleri hakkındaki düşüncelerini, bir siyasi parti gibi ortaya çıkıp söylemezler.

Ha, rahatsızlıkları nerede olur? Çünkü onlar devletin güvenliğinde hassasiyet sahibidirler. Çünkü, eğer devletin güvenliği tehlikeye girerse, görev yapma işi yine onlara düşecektir. Yani, siyasi otorite, hukuki otorite o görevi onlara verecektir.

Onun içindir ki, zaten devletin düzeninde bir Milli Güvenlik Kurulu düzeni vardır. Bu Kurul, devletin güvenliğine ârız olabilecek birtakım tehditleri, tehlikeleri daha önceden görüp, tedbirlerini hükümetlere tasviye eder.

Binaenaleyh, modern dünyada Silahlı Kuvvetler kışlasında otursun, hiçbir şeye karışmasın; olup-bitenlerden de hiç rahatsız olmasın; rahatsız olduğu zaman da kimseye bir şey demesin şeklinde düşünülemez."

Soru: "Ama 10 yılda bir müdahale yapsın şeklinde de düşünülemez değil mi efendim?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Müsaade buyurun. Benim söylediğim şey, 'müdahale yapsın' değil ki. Benim söylediğim şey, Silahlı Kuvvetler de bu ülkenin varlarındandır, önemli varlarındandır.

Sen dedin ki, 'rahatsız mıdır?' Başkası rahatsız oluyorsa, gayet tabii ki Silahlı Kuvvetlerin mensupları da rahatsız olur. Yani, esasen böyle bir suali cevaplamakta benim hiç müşkülatım yok; çünkü, onlar da bu ülkenin insanları değil mi? Evet; ama, onlar çıkıp bir siyasi parti gibi veya bir serbest vatandaş gibi düşüncelerini meydanda, sokakta söylemezler; rahatsızlıklarını, gayet tabii ki ülkenin yönetimine söylerler ve söyledikleri rahatsızlık da genelde, bu ülkenin diğer insanlarının hissettiği rahatsızlıktan farksızdır."

Soru: "Size söylediler mi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Neyi?"

Soru: "Bu noktada rahatsız olduklarını."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Bu her gün ortada cereyan eden olay bu. Hiçbir şeye gerek yok, gazeteleri al bak, gazetelere bakın. Öyle büyütülüyor ki bu, siyasetçisi darbe tartışması yapıyor, basını darbe tartışması yapıyor, bana neyi soruyorsunuz? Ben diyorum ki, bunlar fevkalade yanlış. Niye yanlış? Bu ülkenin bir hukuk düzeni var. Bu hukuk düzeninin içerisinde normal hukuk kuralları var; bırakın devlet işlesin ve devleti de, demokrasiyi de öfkenin kurbanı yapmayalım. Hayır, devletin işlemesine tahammül etmeyeceksiniz, ondan sonra herkes birbiriyle konuşacak, 'darbe olacakmış, ne zaman olacak' diye; o zaman bu demokrasiyi çalıştırmak imkânı olur mu?

Bakın, bu demokrasiyi biz sokakta bulmadık ve bugün eğer gecenin şu saatinde Ankara'nın herhangi bir sokağında yürüyorsanız –4 milyon nüfuslu şehir burası veya terör bölgeleri dışındaki, terör olan bölgelerin dışındaki bölgelerde de çoğu yere gidebilirsiniz– veya İstanbul'un herhangi bir yerinden bir yerine gidebiliyorsanız, hür ve serbestseniz, meydan hürse, sokak hürse, zihin hürse, vicdan hürse, bu demokrasi sayesinde. Bunu bu kadar ucuza harcamanın manası yok.

Niçin bu devleti işletmeye, niçin bu demokrasiyi işletmeye çalışmıyoruz da, hemen bundan ümit kesip bundan cayıyoruz?.. Yanlış olan o.

Şimdi bakın, efendim, tanklar Sincan'dan geçmiş. Resmen deniliyor ki, 'bu bir manevradır;' yani..."

Soru: "Ama, güzergâh değişik."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın, bu bir manevradır. Silahlı Kuvvetler kendi vatandaşına karşı ordusunun tankıyla bir tehdit ortaya koyar mı? Koymaz. Bu nereden geliyor? İşte, deminki söylediğim tartışmalardan geliyor.

Şu ülkedeki serbestiyete bakın yani, her şeyi tartışıyorsunuz, her şey tartışılıyor. Ama bakın, bu tartışmalar devlete ve rejime olan güveni sarsıyor.

Gelin, Sincan'daki hadiseden de, İstanbul'daki tarikat hadisesinden de, başka hadiselerden de, sizin sayıp döktüğünüz hadiselerin hepsinden hassasiyete kapılalım, üzülelim de, 'keşke bunlar olmasaydı' da diyelim; ama, 'madem ki bunlar olmuştur, öyleyse biz bu rejimin, bu demokrasinin ipini çekelim...' Hayır, hayır bunu yapamazsınız ve Türkiye'yi 50 sene geriye götürürsünüz. Ya ne yapalım? 'Bunların her birisinin üstüne varalım...' Varılmamış mı? Varılmış, her birisinin üstüne varılmış. Buyurun, Sincan Belediye Reisini hemen o gün görevden almışlar. Diğer saydığınız meselelerin hepsi yargının..."

Soru: "'Gereken yapıldı, yapılıyor' diyorsunuz."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Gayet tabii, gereken yapılıyor. Şunu isteyeceksiniz, herkes onu isteyecek: Gerekeni yapın. Gerekeni yapın derken de, gayet tabii ki yargısız infaza da dikkat etmek lazım.

Bakın, benim aradığım şey, bu ülkede huzur ve sükûnun muhafazasıdır. Huzur ve sükûnun muhafazası adalet ve nasafet üzerinde olur. Yani, evet, 'Öfkelendik, öyleyse biz kanun, nizam, hukuk, yargı vesaire tanımayız; madem ki bu adam bu hadiseyi işlemiştir veya bu suçu işlemiştir, bunun hakkından birisi geliversin o gün.' Yok öyle şey!"

Cumhurbaşkanı'nın din, laiklik, laik devlet ve son olaylara değinerek 'darbe'yle ilgili söylemleri, gerçekten önemli.

Şu bakımdan önemli: Demirel, bir devlet adamı. Ama örneğin:

Benimle konuşurken, 'tankla halkın karşısına çıkılmayacağını' söyleyerek askerlerin Sincan eylemini bal gibi eleştiriyordu.

Televizyonlarda konuşurken bu saptamayı şöyle anlatıyor;

"Silahlı Kuvvetler kendi vatandaşına karşı ordusunun tankıyla tehdit koyar mı? Hayır!" diyordu.

Daha önceki görüşmelerimizle televizyonda söyledikleri arasında da hayli farklılıklar vardı.

50

"Sonra süngüyü görünce..."

Televizyondaki konuşmasından bir gün sonraki görüşmemizde:

SD: (Partilere işaret ediyor) "Yani her gün cihet-i askeriyeyi bombardımana tutmanın... 'Ne duruyorsunuz, darbe yapmıyorsunuz' diyeceklerine, demokrasiyi işletsinler."

CA: "Susurluk Komisyonu Başkanı Elkatmış (RP) askere küfrediyor. Darbelere karşı olabilirsiniz ama askere küfredilmesine... asla!"

SD: "Onlar çıldırdı canım. Asker de bu devletin bir parçası. Halkın bir parçası. Bana soruyor adam, asker bunaldı mı? Yahu sen bunaldı isen, o niye bunalmasın?"

CA: "Dolaylı olarak 'sıkıntılarını yönetime iletiyorlar' dediniz."

SD: "O da gayet tabii. Yönetime söylüyorlar, herkese söylüyorlar.

TSK'yı öcü halinden çıkarmak lazım. Ramazan Bayramı mesajında buna biraz değineceğim."

CA: "Her yerde asker... Görev yapıyor. Güneydoğuda, Ege'de. sonra kalkmış bunlar, asker tükaka."

SD: "Her türlü densizliği yapıyorlar. Sonra süngüyü görünce fevkalade riyakâr biçimde hizaya geliyorsun. Kavgayı yine bize bırakıyorsun."

CA: "Evet, kenara çekiliyorlar. Çiller, sizinle konuştuktan sonra Sincan olayını işitince koşarak ve korkarak geri gelmiş, 'Tanklar geliyor' demiş, doğru mu?"

SD: "Doğru. (Gülüşmeler)

Tam kapıdan çıkıyordu. Dışardan biri haber verdi herhalde. Geri döndü. Tankların geldiğini söyledi. 'Ben bakarım onlara' dedim." (Gülüyor)

CA: "Sonra bu kadına 'Git hükümete söyle, türbandan vazgeçin' dediniz mi?"

SD: "Yok canım. Söylediğim şu: 'Dün akşam söylediğin şeyler fevkalade yanlıştı, zamansız, yersiz ve lüzumsuzdu. Ülkeyi gerginliğe götürdün'.

İlhan, sizdeki başyazıyı herhalde o yazdı, bana 'vaziyet al' diyor.

Daha başka nasıl vaziyet alayım?

Ben söylüyorum: Yeminime sadığım. Taraf olduğumu gösteriyor ve söylüyorum. Şunu yap, bunu yapma diyorum. Kanunları uygula!" (6 Şubat 1997 Perşembe)

Sözünü ettiği Şeker Bayramı konuşmasında –benimle yaptığı görüşmeyi– ayrıntılarıyla vurguluyor, "vaziyet al"ı yanıtlıyordu:

> Bu noktada şu hususu özellikle vurgulamakta yarar görüyorum:
>
> Cumhurbaşkanı olarak siyasi partiler karşısındaki tarafsız konumum ve bu anlamda siyaset üstü olmam yanlış anlaşılmamalıdır. Cumhurbaşkanlığı görevini üstlenirken ettiğim yemin ve Anayasadaki görev ve yetkilerim çerçevesinde Anayasadan, hukukun üstünlüğünden, demokrasiden, Atatürk ilke ve inkılaplarından, laik Cumhuriyet ilkesinden yana tarafım. Bu ilkelerin ve Cumhuriyetimizin te-

mel yapısının korunacağı konusunda kimsenin endişe etmemesi gerekir. Esasen, Cumhuriyetimizin temel ilkelerine vatandaşlarımızın da her zaman sahip çıkacağına güvenim tamdır.

Laikler ve Müslümanlar şeklinde ayrım yapılması dinen caiz olmadığı gibi, hukuka da aykırıdır. Türkiye'de halkın tamamı Müslümandır. Anadolu'daki 1000 yıllık tarihimizin yarattığı gelenek de dinsel hoşgörünün en güzel ve canlı örneğini ortaya çıkarmıştır. Din uhrevi alanı, hukuk ise dünyevi alanı tanzim eder. İslamda zorlama yoktur. İnanç ve ibadet özgürlüğü Cumhuriyetin titizlikle savunduğu bir ilkedir. Dini siyasallaştırmaya çalışanlar hem günah, hem de suç işlemektedirler.

Anayasamızın ilgili maddeleri ve özellikle 24. maddesinin son paragrafı din-devlet ilişkileri konusunu açık biçimde düzenlemiş; laikliği sağlam güvencelere bağlamıştır. Bu çerçevede dinin, din duygularının, dince kutsal sayılan şeylerin siyasi amaçlarla istismar edilmesi siyasal bir suçtur. Bu düzenlemenin dini açıdan temel dayanağı Allah ile kul arasında kimsenin bulunmamasıdır.

Bütün vatandaşlarımı bir kere daha temin etmek istiyorum ki, demokrasi, laiklik ve İslamın birbiri ile bağdaşabilirliğini kanıtlamış olan Türkiye, çağdaşlaşma hedefi doğrultusunda yoluna kararlılıkla devam edecektir. Cumhuriyet felsefesine ve yaşam tarzına bağlılığımızı sürdüreceğiz. Aynı zamanda dinlerin en yücesi ve en hoşgörülüsü olan İslam dinini bir saadet, barış ve sevgi dini olarak gönül rahatlığıyla ve iç huzuruyla yaşamamıza kimsenin engel olmasına da hiçbir zaman izin vermeyeceğiz.

51

Tahran çıkışlı bir habere göre; İran "Türkiye'nin Bagheri'yi azarlayamayacağını" yayın organlarında öne sürüyor.

Fakat AFP'nin haberine göre; RP Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk "Bagheri'nin Türkiye'den ayrılacağını" bildirdi.

Zaten, gazeteler, "Niye hâlâ burada" sorusunu manşetlerden soruyorlar.

"Kudüs Gecesinde şeriat çağrısı yapan İran Büyükelçisi Bagheri, hâlâ Ankara'da koltuğunda otururken, bu kez de İstanbul Başkonsolosu Rıza Raşit laik düzene açıkça dil uzattı." (Hürriyet, 6 Şubat 1997 Perşembe)

Sonunda; Genelkurmayın uyarısı ve isteği açığa çıkıyor:

Genelkurmayın Dışişleri Müsteşarı Onur Öymen'e "Büyükelçi Bagheri neden hâlâ Ankara'da tutuluyor?" diye sorduğu yazılıyor ve:

TSK'nın istemi –tırnak içinde– "Bu adamı İran'a geri gönderin!" kamuoyuna duyuruluyor.

Elkatmış (RP), kafayı Jandarma Komutanı Teoman Koman'a takmış; "Komisyona gelmeyen ya kendisini halkın üzerinde görüyordur ya dabir şey saklıyordur. Meclisten gizlilik olmaz" diyordu.

Tabii, tepkiler çoğalınca, "Sözlerim çarpıtıldı" diye tornistan ediyordu.

Gelişen olaylardan, hele RP'nin İran'a sahip çıkmasından sonra, birdenbire ortaya çıkan DYP'deki muhalefete Çiller meydan okudu:

"Bu hükümet 2000 yılına kadar iktidarda kalacak. Seçimde RP ile ittifak bile yaparız" dedi.

RP'ye bu denli yamanmanın ne denli yakışık aldığının tartışıldığı saatlerde, Çiller'i sarsması gereken iki haber kulise yayıldı:

RP'liler, Sincan Belediye Başkanını suçsuz buldu. İran Büyükelçisinin iftarına RP'li Bakan Esengün de katıldı.

Tabii, 'paçayı kurtarmak' isteyenler için bu somut olayların bir değeri olamazdı.

İran Büyükelçisi Bagheri'yi 'yolcu etmenin' yolu da bulundu. Erbakan, Bagheri'nin 'istenmeyen adam' ilan edilmesine bir türlü razı olamıyordu.

Ama, 'istenmeyen adam' ilan edilmeden Bagheri'nin gönderilmesine bir yöntem bulundu: Büyükelçi, bayram için Tahran'a gidecek, 'daha sonra geri dönüp veda edecek'ti.

Bu yeni yöntemi RP'liler "Elçi zaten Türkiye'den ayrılacaktı" diyerek kullanmaya başladılar.

52

7 Şubat 1997 Cuma günü; aslında Cumhurbaşkanı Demirel'i sarsması beklenen açıklamayı Hürriyet'te Ertuğrul Özkök yapıyor.

"5 Mayıs 1980" diyor başlığında.

Ve yazıda; başta Cumhurbaşkanı Demirel'in, ama hâlâ TBMM'de bulunan Köksal Toptan'ın, Esat Kıratlıoğlu'nun, İsmet Sezgin'in, Sümer Oral'la Hasan Ekinci'nin Bakan olarak imza koydukları bir kararnameyi açıklıyor.

Başbakan Demirel 12 Eylül darbesinden dört ay önce hazırlattığı bu kararnameyi Resmi Gazetede yayımlatmıyor.

Ama, bu kararnamenin konusu REFAHYOL döneminde Refah'ın eylemlerine koşut. Konu; Taksim'e cami yapılması için o bölgedeki gayrimenkullerin satın alınmasıyla ilgili.

Özkök'ün ifadesiyle, "yani Taksim'e cami yapılması sürecini fiilen başlatan" bir karar.

Şimdi Özkök'ü okuyalım:

"Ama önceki akşam Sebahattin Önkibar'ın (TGRT) programında Demirel; 'türban ve cami konularının gündemden çıkarılması gerektiğini' söylüyor.

Demek ki, insan tarafsız bir koltuğa oturduğu, bağnaz partici şapkasını çıkardığı zaman bazı meseleleri daha iyi görüyor."

Bu noktada sorulması gereken bir soru var: O insan tarafsız bir koltuğa oturduğu zaman mı gerçekleri 'daha iyi görüyor'; yoksa, oturduğu koltuğun gereksinimleri neyse onu yerin getirmek için mi başka türlü hareket ediyor?

Zira, düşününüz ki, 5 Mayısta Demirel 12 Eylül darbesini yemeden önce, üç-üç buçuk ay önce Başbakandı ve hükümeti 'dışardan kerhen Milli Selamet Partisi'nin desteğiyle ayakta durabiliyor'du.

Kulislerde neler rol oynamış elbette bilinemez ve elbette, MSP'nin isteğiyle böyle bir kararname hazırladığını bugün Demirel'e doğrulatmak da olanaklı değildi.

53

Köktendinci yayınlar Demirel'in TGRT'deki "Cami ve türban bu ülkenin hangi meselesini çözmüştür" cümlesini ele aldı ve Çankaya'ya yazmadıklarını bırakmadılar.

Yeniden Doğuş Partisi lideri Hasan Celal Güzel, Demirel benzeri konuşuyor: "Ordu milli iradenin üzerine yürüdü" diyor.

Sincan olayından sonra elçilikteki iftar yemeğine katılan gazeteci Sebahattin Önkibar, gazeteci İlnur Çevik'le birlikte olduğu o geceyi anlatıyor.

Tabii, Bagheri'nin savunma özündeki demecini de birlikte yayımlayarak.

54

"Mesut Yılmaz, RP tabanının silahlandığını söylüyor" dedim Demirel'e ve tepkisini bekledim. Bayramın ilk günüydü, Cumhurbaşkanı'nın bayramını kutlamak için aramıştım.

RP silahlanıyorsa, devlette elbette bilgi olurdu!

Demirel, "Onu Deniz Baykal söylüyordu ya" dedi.

"Ama efendim, bu fazla 'aleni!'"

Demirel, "Bu da söylüyor" dedi ve açıklama niyetine bir şeyler söyledi:

"Şey canım... Meşhur bir vakıf var ya, vakıf!"

CA: "RP'nin mi?"

SD: "Onlara bağlı bir vakıf var."

CA: "Almanya'daki mi?" (Herhalde Milli Görüş Vakfını söylüyordu)

SD: "Evet. İşte onları kastediyor."

CA: "Ama, Türkiye'de RP silahlanıyorsa bu çok vahim."

SD: "Yok canım, öyle bir şey olamaz da... Vakıfla ilgili bir şey!"

CA: "Onlarda var mı böyle bir hikâye?"

SD: "Av tüfeği falan. Var öyle bir şeyler. Ama silahlanma şeklinde değil, ruhsatlı av tüfeği."

CA: "O bile... Silahlanma deyince, üstelik gizli... Çok vahim bir şey değil mi?"

SD: "Yok canım, olur mu öyle şey? Derhal el konur, olur mu öyle şey, derhal!"

CA: "Herhalde devletin istihbaratı vardır."

SD: "Şimdi böyle endişeler var. Bu endişeler de böyle olursa, Cezayir olur. Anlatabildim mi?"

CA: "Evet ama, biraz işte... Karışık durum."

SD: "Demin 'konuşmalarla birinci raundu tamamladık' demiştim. Bir de ikinci raunttan söz etmiştim. 'O raunda gireceğiz,' demiştim. İkinci raunt dediğimiz de o ya zaten. Bunlar konuşulmaya böyle devam edecek."

CA: "Belki ortaya bir şeyler çıkar?" .

SD: "Arnavutun dediği gibi 'du bakalım.'"

CA: "Askerler nasıldı, size geldi?"

SD: "İyi. Daha sakindi, çok daha sakindi!"

55

Refah silahlanıyor mu?

Fakat, ANAP lideri Yılmaz'ın "Refah tabanı silahlanıyor" savına ordudan destek geldiği gazetelerde yer aldı (10 Şubat 1997 Pazartesi, Radikal).

Gazeteye göre, '50 bin Refah muhafızı' vardı.

Silahlı Kuvvetler, RP'nin 'özel koruma' adı altında yaklaşık 50 bin yoksul genci 'muhafız' eğitimine aldığını içeren istihbarata sahipti. Bu muhafızlar kesik namlulu yakın dövüş için üretilmiş tüfeklerle silahlandırılıyordu.

Öğle üzeri geldiğinde Cumhurbaşkanı'nın arattığını Esin'den öğrendim ve telefonda Demirel, "Evdeyim, gazete ve kâğıt okuyorum. Burası da (İstanbul) güzel, günlük güneşlik" diyordu.

Eh, Ankara da öyleydi.

Demirel, "Günlük güneşliğin bana faydası yok" dedi. Biraz çıkıp 'hava alsa?' Yok, gelen giden... 'Başka havalar alıyor.'

CA: "Peki nasıl o havalar?"

SD: "Vallahi, karmakarışık. Ne var, ne yok?"

CA: "İyilik. Bu RP'nin silahlanması işi büyüyecek galiba."

SD: "Onları (RP'nin silahlandığını) belgelendirmek mümkün değildir. Şimdi böyle belgelendirilmesi mümkün olmayan şeyler ortaya atılıyor.

Sonra altından bir şey çıkmıyor. Sonra bir taraftan da deniliyor ki; 'bulamadılar, etmediler' deniliyor. Bir taraftan da öyle bir şey varsa nerdeyse legalize oluyor.

O lafları ederken uluorta etmek yerine izanlı etseler daha iyi.

Şimdi gene o beyanların sahibi (Mesut Yılmaz) biliyorsun, 'devleti çeteler sardı'dan başladı.

Daha öncesi de örtülü ödenek meselelerinde hiçbir şey koyamadı orta yere. 'Belge koyacağım, belgeleyeceğim" diye... Yine aynı istikamatte. Bundan endişe ederdim.

Bir de kaygım ve kuşkum şudur:

Yani bir çeşit... Biliyorsun bizim hep itirazımız; 'Memleket uçurum kenarına geldi. Öyleyse kurtaralım'dır."

CA: "Evet."

SD: "Tamam mı? Bir de tedai etmek lazımdır ki; bu halkı silahlandırmak davası, Yassıada davalarındandır."

CA: "Evet! Ahmet Topaloğlu'nun Adana Valisiyken başına gelen."

SD: "'Kıbrıs'a gönderilen silahları halka verdiler' diye, 'halkı devlete karşı silahlandırıyorlar' diye. Bugün aynı şeyleri tedai ettim (çağrıştırdım).

Ben biliyorum bunların nereden gelip nereye gittiğini... Bu iddiaların kimin ağzında olduğunu da biliyorum.

Devlet bunların şumulünü, vüs'atini biliyor. Organize şeyler değil.

Devlet bunların üzerinde dikkatle duruyor (silahlanmayı doğruluyor). Ama organize şeyler değil.

Şimdi silah ruhsatı vermek valilerin elinde. Vali silah talep edene ruhsat veriyor. Sonra başka bir olay daha var: Biliyorsun, 1980 sonrasında silahları topladılar. 1 milyon!"

CA: "Sonra?"

SD: "1984'te geri verdiler. O topladıkları silahları geri verdiler.

O zaman dedik ki; 'Niye topladınız, niye geri verdiniz?'

Değil mi ama?

Şimdi bunlarda (silahlanma konularında) çok ihtiyatlı olmak lazım.

(Birden) Bugünkü başyazı çok iyi."

(Bugünkü başyazı [10 Şubat 1997 Pazartesi] Demirel'in bayram mesajına değiniyor, "Atatürk ilke inkılaplarından, laik Cumhuriyet ilkesinden yana tarafım" dediğini ele alarak;

"Bu açık seçik tavır alış, gerçi Çankaya'nın doğal görevidir; ama, yaşadığımız ortamda vurgulanmasının özel bir değeri bulunmaktadır" diyor ve bir yerinde, "Köşk bayram mesajıyla Konuta doğru yolu göstermiş, gerekli uyarıyı yapmıştır" diye hükme varıyordu.

Son cümle ise, Demirel'in 'çok iyi' tanımına kaynak olmuştu:

"Çankaya, bayram mesajıyla Konutun haddini belirledi.")

SD: (Sürdürdü) "Yani başyazı yerini bulmuş."

CA: "Bunları söylemeniz bekleniyordu. Rahatlık getirdi."

SD: "Sizin gazete ile Hürriyet'in iki gündür hadiseleri gösteriş şekli fevkalade iyi."

CA: "Bugünkü haber ise, sizinle Erbakan'ın küs olduğu."

SD: "Yahu daha 27 Ocak günü beraberdik. 24'ünde MGK vardı, beraberdik. Önünde konuştuk, arasında konuştuk. Araya Ramazan girdi. Bayram girdi. 5-6 gün önce adamın beyanatı yok mu, aramızda bir şey yok diye.

(Birilerine) 'Hoş geldiniz.' Hadi görüşürüz yine. Misafirim geldi."

56

"Rüzgâr eser, ayıp yerin görünür!"

Bayramın son günü (11 Şubat 1997 Salı).

İstanbul'dan aradı. Döndü sanısıyla;

"Hoş geldiniz" dedim. "İyi bayramlar ama gelmedim" dedi.

CA: "Çankaya üzerinde helikopter sesleri işittim de geldiğinizi sandım."

SD: "Hayır, hayır. Yarın öğle üzeri geleceğim. Ne var, ne yok?"

CA: "Bildiğiniz laflar! RP, silahlanma falan filan. RP'den Erbakan'la Asiltürk'ten size biraz, dolaylı eleştiri."

SD: "Niye?"

CA: "Dolaylı olarak. 'Demokrasiyi sindirmeli' gibi."

SD: "Demokrasiyi sindirmek?"

CA: "Siz de hâlâ demokrasiyi sindiremediyseniz!.."

SD: "Hayır. Demokrasiye bir şey diyen yok ki... Ama demokrasi ve laiklik beraber gelecek.

Ve hukukun üstünlüğü. Üçü beraber gelen olay."

CA: "Belki de şu: Hani sizin bir sözünüz var: 'Dini siyasete alet etmek hem dine aykırı hem de günah.' Belki de ifadeye alındılar."

SD: "Yarası olan gocunur. Affedersin ama, dini alet etmiyorlar da ne yapıyorlar? Cami lafı neye lazım? Camiye itiraz eden yok ki Türkiye'de. Senede bin tane cami yapılıyor. O kadar itiraz yok ki camiye, 65 bin camide beş vakit ezan okunuyor. İtiraz ona değil ki... Onun (Erbakan'ın) ağzındaki camiye.

Daha doğrusu caminin onun (Erbakan'ın) ağzına düşmesine itiraz."

CA: "Politik camiye daha doğrusu."

SD: "Hayır. Onun ağzına düşmesine. Affedersin ama, cami gibi mübarek bir olay onun ağzına düşmemeli."

CA: "Bugüne kadar böyle bir şey olmadı."

SD: "Hiç olmadı. Evvela şunu bil: 'Milli irade' diyor. Sen milli irade misin yüzde 20 oyla?

Ondan sonra arkana düşürmüşsün. 'Gel benimle beraber ol. Benimle olmazsan işte ayıp yerlerin görünür. Hani Havva Ana durumuna düşersin'... Anlatabildim mi?

Rüzgâr eser, ayıp yerin görünür. İncir yaprağı. Vermişin eline incir yaprağını. Ayıp yerini örtüyor.

Hem önergeleri getireceksin (Çiller hakkında), hem kendin getireceksin; hem affedersin, kendin yalayacaksın.

Dünyanın hangi memleketinde sana adam derler?

Adam mı derler yani? Sen yüzde 20 oyla neyin milli iradesisin? Yüzde 20 oyla nerenin milli iradesisin sen?"

CA: "Bunlar, ikisi birlikte Türkiye'ye hâkim olduklarını sanıyorlar."

SD: "Yüzde 40 oyla! Nerenin milli iradesisiniz yahu?"

CA: "Yüzde 40 oy yok ki..."

SD: "Hayır, varsayalım ki var yüzde 40 oyunuz. Nerenin ve kimin milli iradesisiniz siz? Kaldı ki, milli irade dahi bir referandumla kendini kayıtlamış.

Yani şöyle kayıtlamış; milli irade bir ülkenin insanlarını bir Anayasaya angaje etmiş. O Anayasada 2. madde var ya, 'Türkiye laik, demokratik, hukuk devletidir' diyor. Onu ne zamandır söylüyorum. Bu, karşılıklı bir taahhüttür. Buna riayet edeceğini devlet taahhüt ediyor, buna riayet edeceğini vatandaş taahhüt ediyor. Birbirine taahhüt ediyorlar.

Ha, bunu değiştireceksin, öyle mi? Bunu değiştirmek için üçte iki oy lazım."

CA: "300 küsur oy."

57

"Sen ne zannediyorsun kendini!"

SD: "Üçte iki oy. Yetmez! Niye? Referandum girer araya. Anayasa Mahkemesi girer. Anayasa Mahkemesi de bir milli irade müessesesi. Şöyle:

Sen bu Anayasayı referanduma sunduğun zaman o mahkemeyi kabul ediyorsun. O mahkemenin yetkilerini kabul ediyorsun.

Yani sen ne zannediyorsun kendini?

Bu (Erbakan) zannediyor ki, her istediğini yapar.

Halbuki üçte iki oyla da gelsen her istediğini yapamazsın. O şeyle kayıtlısın. Ben bunu anlatmaya çalışıyorum. (Hiddetliydi, birden yavaşladı, hız kesti)

Bu, bir Anayasal devlet yahu. Bu Anayasal devletle, ben milli iradeyim deyip siyasal iktidarı arkasına, bir çoğunluk toplamış, siyasi bir iktidar her istediğini yapamaz.

Nitekim yapamadı!

Sonra Türkiye'de bazı gerçekler daha var. Defakto durum var. Herkesin kabul ettiği, benim itiraz ettiğim bir olay daha var.

27 Mayısta da milli irade vardı orta yerde. 12 Martta da, 12 Eylülde de milli irade vardı.

Bunu demeyin, bunu dedirtmeyin.

Sen devleti ve ülkeyi idareye memursun. Ve... hem kendini ezdirirsin. Ondan sonra adam gider... 12 Eylülden sonra Kenan Evren Diyarbakır'da nutuk veriyor. Diyor ki, 'Bu partiler yaptı her şeyi' diyor.

Ahali bağırıyor: 'Kahrolsun partiler!' İyi mi?"

CA: "Konya'da da 'Tencereyi pislettiler' dedi. Partiler için."

SD: "Hiç unutmam birader orayı. 'Kahrolsun partiler'! İyi mi?" (Ama, unuttu: Evren'le, "Geçmişi unutmak gerek" diyerek pek yakın dostluk kurdu Demirel.)

CA: "Sonra halk Kenan'ı da silkeledi. Halkımız böyle işlerde çok iyidir."

SD: "Türkiye'nin daha epeyce zamana ihtiyacı var. Biz onu kazanmaya çalışıyoruz. Yüzde 20'yle milli iradeymiş!

Benim zayıf noktam; şimdi ben milli irade savunucusu olduğum için 'Sen kimsin, milli irade kim' diye çıkamıyorum.

Şimdi bununki azınlık tahakkümü.

Demokrasi değil bununki (Erbakan'ınki). Azınlık tahakkümü.

Bu nasıl azınlık tahakkümü yapıyor?

Arkasına düşürdüğü mahkûm.

Şimdi hukukta bir tabir var: Gabin! Yani eğer reşit olmayan birisine mukavele imzalatırsanız, hukuken makbul değil.

Gabin davası açarsanız, mahkeme bozar onu. O taahhüt makbul değil.

Bunun arasındakinin de taahhüdü makbul değil. Çünkü o mahkûm (Çiller)!

Onun iradesi hür değil. Bir gabin davası açılsa (gülmeye başladı) bunları götürür."

CA: "Bunlar sözleşmiş gibi, 2000'e kadar iktidarda kalacaklarını söylüyorlar."

SD: "Siyasette bir haftadan fazla programın, projenin önemi yoktur.

Hele Necmettin Hoca'yla! Biliyorsun, Necmettin Hoca'yı ilk hukuklaştıran Bülent Ecevit'tir.

1974'te! 'Tarihi yanılgı. Ecevit, 'Bunlar hakkında yanılmışız' dedi."

58

"Pırıl pırıl adamlar"

(RP, Şubat 1996'da, Erbakan'ın iktidara gelmemesini savunan 1974'teki Ecevit'i gündeme getirdi. MSP-CHP koalisyonunu [1974'te] imzaladığı gün yaptığı konuşmayı Milli Gazete'de açıkladılar: "Dine bağlılığın laiklikle çelişmesi gerekmez. Hem dine bağlı olunabilir, hem de laiklik benimsenebilir" diyordu Ecevit.

Ecevit'in MSP, yani Erbakan'la hükümet olmaya hazırlandığı günler söylediği sözler Hürriyet'te böyle manşet olmuştu:

"Ecevit: 'Refah bize daha yakın.'")

SD: (Sürdürdü) "Yanılmış!"

CA: "İsmail Cem'le birlikte 'tarihi yanılgı' tezi." (Demirel, İsmail Cem'in değerini yıllar sonra anladı! 55. Yılmaz hükümetinde Dışişleri Bakanlığına İsmail Cem'in getirilmesini istedi. Cem de seçim bölgesi Kayseri'de verdiği demeçte Cumhurbaşkanı'ndan öylesine övgüyle bahsetti ki çoğu kesimlerde 'Demirel'e diyet borcunu ödediği' şeklinde yorumlandı.)

SD: "Ama ikinci yanılgıyı söyleyeceğim: İkincisi de bizim bunlarla (MSP ile) hükümet kurmamız 1975'te. Birinci Milli Cephe. Bizden çok, rahmetli Fevzioğlu'nun işidir.

Fevzioğlu bize dedi ki; 'Bunlar (MSP'liler, Erbakan) pırıl pırıl insanlardır yahu!'

Sonra, hükümet olduk bunlarla. 10 ay sonra Bakanlar Kurulu içinde sakallı Fehim (Adak) ile Fevzioğlu dövüştüler. İyi mi? (Gülmeye başladı Demirel) Hani pırıl pırıl adamlardan Fehim var ya, onunla dövüştüler."

CA: "Ağır hakaretler..."

SD: "Evvvet! Ayağa kalkıp birbirlerine dünyanın lafını ettiler."

CA: "Yok canım?"

SD: "Pırıl pırıl adamlar!

Ben bunları, halbuki Bülent Ecevit'ten, hepsinden, herkesten iyi biliyorum. Bildiğim adamlar bunlar. Nereye kadar giderler, ne yaparlar, ne olur? Fikirleri nedir, zikirleri nedir? Ben bunları biliyorum.

Ama şimdi halk bunları iktidar mı yapmış? Hayır!"

CA: "Kadın yaptı!"

SD: "Hah, tamam. Buna (Erbakan'a) denilecek ki, 'Arkadaş, boyun veya oyun kadar konuş!'

Aslında şu ayıp da sana yeter! Kadını pisliklerden ayıklamak için... Onu taahhüt etmişsin. O da seni hükümet yapmış.

Sen neyle böbürlenip geziniyorsun yahu?

Ah, kardeşim, ah! Laf söyleyemiyorum diye kahroluyorum."

CA: "Siz konumunuza uygun bir şeyler yaptınız."

SD: "Daha yapacağım, daha yapacağım.

O konuşma (Şeker Bayramı mesajı), daha ucu. Bu, işin başlangıcı daha."

CA: "Siz açık mücadele ile değil ama, davranışlarınızla bu adama haddini bildirebilirsiniz, diyorum."

SD: "İşte, ona uğraşacağız. Ankara'ya gelince konuşuruz daha.

Şimdi aslında bugün haketmediği bir şeye tesahüp ediyor.

Yani, hükümet etme bunun hakkı değildir.

Şeklen evet! Bana göre hukuken değildir."

CA: "Neden?"

SD: "Değildir! Çünkü bu, Türk Anayasasına ters bir adamdır.

Ve... Bugün ne varsa, Başsavcının görevini yapıp, bunları (RP'yi) kapatmadığından dolayıdır.

Giden Başsavcı diyor ki; bugünkü gazetelerde var: 'O kadar ustaca yapıyorlar ki' diyor. Çünkü, eski Başsavcı Halûk Yardımcı itham altındadır."

CA: "Şimdi kendini savunuyor?"

SD: "'Efendim,' diyor eski Başsavcı; 'bu sözlerin genel başkan, yardımcıları, genel sekreter seviyesinde söylenmesi lazım ki, biz oradan alalım meseleyi' diyor."

CA: "Öyle mi? Yoksa bir partinin üyesi, il başkanı veya milletvekilleri bu haltı karıştırırsa o söylemler partiyi bağlamaz mı?"

SD: "Kanuna bakmak lazım. Mantıken doğru olanlar bazen kanunen doğru olmuyor.

Ve bunlar, sanki Türkiye'nin yüzde 80'i imiş gibi çalım atıyorlar.

Bunlara hadlerinin bildirilmesi lazım.

Dur bakalım, bayram geçti, yarına gelelim de..."

CA: "Partilerden hayır yok. Bu kadın kalacak, hatta Başbakan olacak değil mi?"

SD: "Vallahi gün ola harman ola!"

CA: "Daha çok zaman var ya!"

SD: "Bu zamana kadar akla ters gelen çok şey olmadı değil, oldu.

Ama hep olmadı da.

Dere yukarı doğru akmıyor.

Aşağıya doğru akacak!

Hele dere kayaların içinden yolunu bulsun.

Oldu. İyi akşamlar."

(İkinci raunt? Ne zaman geliyor ve hangi içerikte geliyor?

Göreceğiz.)

İkinci görüşme: Aynı gün. Gece. Saat 21.45.

Bu kez ben aradım Cumhurbaşkanı'nı: "Efendim, MGK gündeminde RP'nin pompalı tüfekleri var mı?" diye sordum.

SD: "Gündemde öyle şeyler olmaz da... Ama, gündemde iç tehlikeler konuşulurken iç tehditle ilgili her şey konuşulur."

CA: "Tabii arada bu sorun da az-çok söylenir?"

SD: "Tabii, tabii."

CA: "Pompalı tüfek... İnsanı ürpertiyor!"

SD: "Bu, devletin bilmediği bir şey değil canım. Yani bu olayın ciddiyeti şurada: Türkiye'de sivil halk devlete karşı silahlanıyorsa, işte ciddiyeti burada.

Yalnız bu ciddiyet, gündüz de söyledim, bugünkü bir olay değil. Bu, ta 1960 ihtilalinin gerekçesi olmuş ve 27 Mayıs Yassıadası'nda 'halkı silahlandırmak davası' diye mahkemeye çıkmış.

Bu, onun devamıdır."

CA: "Galiba Asiltürk de onu söylemeye çalışıyor?"

SD: "1980 ihtilalinden önce Yenimahalle'de bunların (MSP'li-

lerin) bir yeri vardı. Binaları vardı. O binanın altında silah falan talim ettirdikleri yer vardı."

CA: "Mücahitlerin mi?"

SD: "İsmi başka bir şeydi. Garip bir şey. O zaman Sıkıyönetim Komutanı Nihat Özer Paşa burayı bastı. Bunları aldı. Bunlar (MSP'liler) mırın kırın ettiler. Hükümeti destekliyorlardı. O zaman bu defaki olay gibi Milli Görüş Vakfının üstünde düğümleniyor.

Bu zamana kadar halk devlete karşı silahlanmış da devletin haberi olmamış! Böyle şey olur mu?

Silahları veren vali!"

CA: "Herhalde kontrol görevi de onların."

SD: "Öyle tabii. Yine sizinle konuştuk. 1980'de aynı şeyler söz konusu oldu. 'Halk silahlı' dediler. Bir milyon silah topladılar."

CA: "Sonra geri verdiler."

SD: "Hatta bu işte o kadar eziyet oldu ki; Türkiye'nin bu işle ilgisi olmayan köylerine dahi dediler ki; '25 silah getirin, falanca yere koyun.' Köylüler silah satın alıp söylenen yere koydular.

Bu meseleleri çığrından çıkarmamak lazım."

CA: "Ama medya? MGK'da tek konunun bu olduğu havasında."

SD: "Basın bazen çok güzel şeyler yapıyor. Bazen meseleyi öyle sınırları dışına taşırıyor ki... Yani makûliyet sınırları içinde konuşulmaz hale geliyor."

59

11 Şubat 1997 Salı günkü gazete manşetleri;

"Pompalı MGK'da" diyordu.

İlk kez 28 Şubat 1997 günü toplanacak olan MGK'ya dikkatler çekiliyordu. ANAP liderinin gündeme getirdiği pompalı tüfekler sorununun o günkü MGK'da ele alınacağı bildiriliyordu.

Oysa, 28 Şubat... Bambaşka bir 'olayın' başlangıç tarihi olacaktı.

RP Genel Sekreteri Asiltürk hemen yanıtladı:

"Bizim en büyük silahımız, imanımız" dedi.

Erbakan da hâlâ burnunun dikine gidiyordu:

(Antalya'dan konuştu) "Kimse milletin egemenliğinin önüne kayıt koyamaz."

RP Milletvekili Mustafa Kamalak ise;

"Sincan'dan geçen tank değil, cehennem ateşi olsa bağrımızda söndürürüz. Darbeden korkmuyoruz" diyordu.

(13 Şubat 1997 Perşembe) Aydın Menderes sağduyunun gösterdiği yolu işaret etti:

Darbe söylentilerinin ciddiye alınması gerektiğini belirtti ve Erbakan'dan, orduya "Rahatsızlığınız nedir?" diye sormasını istedi.

60

Demirel'e "Herkese bir beklenti egemen. Daha çok 28 Şubatı bekliyorlar" dedim.

Demirel, o gün "Ankara'ya geldik" dedi.

"Geldiniz de ne oldu? Hemen çalışmaya başladınız" dedim.

SD: "Başladık. Bugün devleti dinledim. Sonra DİSK'te konuştum. 'Devlet husumet tutmaz' dedim. 'Doğru yolu bulmuşsunuz' falan dedim.

'Herkes devlete ve rejime sahip olsun' dedim. Bir vesile idi o. 'Ben burada konuşmaya geldim, barış istiyorum onun için geldim' dedim. Ne var, ne yok?"

CA: "Pek fazla bir şey yok! Herkese bir beklenti egemen:

18-19 Şubatı... Ama daha çok 28 Şubatı bekliyorlar. Bir şey olacak diye.

18-19'da Çiller'i Yüce Divana göndermeyecekler. Rivayet ise, DYP'de 10-15 adam varmış da..."

SD: "Hiçbir şey çıkmaz!"

CA: "Tabii çıkmaz. Ağızlarda 'Çiller'i hele bir aklayalım da, sonra gereğini yaparız' gibi laflar."

SD: "Tabii, tabii. Hiçbir şey çıkmaz ordan.

Orayı samyeli vurmuş. Hani samyeli vurunca kurutur ya ekinleri... O ekin kurumuş."

CA: "Ne yazık! Bu Meclisten bir şey çıkmaması. Temiz toplum adına."

SD: "Ama... Ufunet çok dağılmış değil.
Yarın seni arayayım da akşamüzeri bir görüşelim."
CA: "Hay hay efendim."
SD: "Sabahtan ararım."

61

Demirel'in sözünü ettiği ve basında Erbakan'a uyarı diye nitelenen DİSK'teki konuşmasında söylediği 'uzlaşı ve barış'la ilgili irdelemeler şöyle:

Dönüp geliyorum: Uzlaşı. Sanıyorum ki, uzlaşı için yapacağımız şey, demokratik Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri etrafında buluşmaktır. Türkiye Cumhuriyet Anayasasının birçok yerini beğenmeyebilirsiniz. Onların değişmesi için mücadele de verebilirsiniz. Ama Türkiye Cumhuriyeti demokratik bir Cumhuriyettir, laik bir Cumhuriyettir, bir hukuk devletidir, bir sosyal devlettir ve hepimiz bu ülkenin eşit vatandaşlarıyız ve Türkiye, milleti ile, ülkesi ile bölünmez bir bütündür. Biz iyisiyle, kötüsüyle bunun geçmişine de sahibiz, geleceğine de sahibiz dediğimiz yerde müştereği bulmuş oluruz.

İşte benim buradan vermek istediğim mesaj şudur: Devlete geçmişte olup bitenler bakımından şiddet ve öfke yakışmaz. Devlet hiç kimseye düşman değildir. DİSK vaktiyle şunu yapmış, başka birisi bunu yapmış; bunlar devletin hafızasında duran şeyler değildir. Şimdi bundan sonra ne yapacağız? Bundan sonra bu ülkenin insanları, bu ülkenin kurumları hepimiz, doğulusu-batılısı, kuzeylisi-güneylisi, işçisi, köylüsü, çiftçisi, memuru, serbest meslek erbabı, siyasetçisi; hepimiz el ele vereceğiz. Ne ki, Türkiye'yi rahatsız ediyor, bunun karşısında olacağız. Ne ki, demokratik Cumhuriyete ters düşer, bunun karşısında olacağız. Ne ki, laik Türkiye Cumhuriyeti'ne ters düşer, onun karşısında olacağız. Ne ki hukuk devletine ters düşer, bunun karşısında olacağız.

Bir ülkenin halkı, eğer kendisine bu faydaları sağlayan sisteme sahip çıkarsa, o zaman sistem yaşar. Yok, bunaldığı zaman –bunal-

mak her zaman mümkündür– alternatif aramaya girişir ve demokrasiden vazgeçmeyi aklına koyarsa, "Aman bu demokrasi de neyin nesi, bir işe yaramıyor" gibi birtakım fikirlere kapılıp da, birtakım başka yollar aramaya kalkarsa, bu ülkede huzur da olmaz, mutluluk da olmaz, güven de olmaz; hiçbir şey olmaz.

62

Laiklik tartışmalarına Atlantik ötesinden de sesler karıştı:

ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright Amerikan Kongresinde açıkladı:

"ABD laik bir Türkiye istiyor"du.

Bayan Bakan; "Türkiye'de laikliğin devamının yaşamsal değerde olduğunu" söylüyordu.

RP zembereği boşalmış gramofon gibi hâlâ; "Ordumuz olsa muhalefet sokağa çıkamaz" gibi saçma sapan savunular içindeydi.

İçerdeki gerginlik, dışarıya yansıdı:

The New York Times "Askerin sabrı taşıyor" başlığıyla yayımladığı makalede;

"İslamcı Refah Partisi'nin iktidara geldiğinden bu yana, Türklerin 'laik devleti zedeleme' korkusu yaratan adımlar attığını ve ordunun, Başbakan Necmettin Erbakan'ı adım adım izlediğini" bildirdi.

Yazıda; "Sincan olayı, kendilerini 1923'ten bu yana laik ideolojinin savunucusu olarak gören üst düzey askeri yetkilileri, artık cevap verme zamanının geldiğine inandırdı. Sabırlarının azalmakta olduğu yönünde açık bir mesaj vermek üzere, tankların Sincan sokaklarından geçiş yapmasını emrettiler" denildi.

63

"Türkiye bu zihniyetle yönetilemez!"

Demirel artık hemen her gün sahnede. Örneğin, o günlerdeki yayınlarını beğendiği Hürriyet'in Genel Yayın Müdürü Ertuğrul Öz-

kök'e "Türkiye'de bugünün meselesi, kadının toplum içinde kalıp kalmayacağı meselesidir. Devletle vatandaşın bu konuda bir mutabakatı vardır" diyordu.

Katı ve yalın bir yargıyı da beraberinde söylüyordu:

"Refah ve ortağı, Türkiye'yi bu zihniyetle yönetemezler!"

Ama, demokratik toplum artık eylem halinde. Kadınlar yürüyor, ama 15 Şubattaki Kadınlar Yürüyüşüne, ANAP, 'laik-antilaik cepheleşmede taraf olmamak için' katılmıyor!

Benim görüşüm daha değişik: Demirel'e de söylüyorum. "Çankaya, TBMM'yi, laik demokratik rejimi korumaya çağırmalı!"

Tabii böylesi bir eyleme geçmeyi istemiyordu Çankaya!

Konuşmalarındaki uyarı niteliğiyle yetinmeyi yeğliyordu.

Fakat, Cumhurbaşkanı Demirel'in ola ki saptadığı ama söyleyemediği bir gerçek vardı:

Türk Silahlı Kuvvetleri bu hükümet gitmedikçe tatmin olmayacaktı!

Bildiklerimiz ya da sezdiklerimiz bu yargıya büyük olasılık tanıyordu.

64

Cumhurbaşkanı ile 'çok' önemli bir görüşme: Tarih: 14 Şubat 1997 Cuma Demirel 28 Şubatın işaretlerini çok açık biçimde veriyor.

(14 Şubat 1997 Cuma) Bir kez daha belirtmeliyim:

Özel Müşavirlikten Ergun'un bildirdiği saatte, tam 18.30'da;

Cumhurbaşkanı'nın yanına girdim.

Pencere kenarında gül bahçesine bakan köşedeki koltuklara oturduk.

Hemen lafa girmek istedi: "Ne var, ne yok?"

CA: "Önce TSK'nın, dün Genelkurmay Başkanı ile görüştüğünüz için soruyorum: TSK'nın tavrı nedir? MİT'in ortamla ilgili değerlendirmesi nasıl?"

SD: (Düşündüğü zaman hep yaptığı gibi başını hafif kaldırdı, karşıya baktı ve) "Karadayı dün daha sakindi. O her zamanki telaşlı hâli yoktu. Bana 'Bayram mesajınız yatıştırıcı oldu' dedi.

Ancak TSK yatışmış değil. Onlar da biliyorlar. Şeriata açılan yasa geçmedi. Geçse bana gelecek. Kararname (türbanla ilgili) gelmedi. Gelse bende kalacak. Ben bu noktaları çok dikkatle izliyorum. Bunu biliyorlar. Ancak, bunlarla (Refahçılarla) yine de şeriata yol alınacağı kaygısını, kuşkusunu taşıyorlar.

Ben, DİSK toplantısında 'barış' dedim. 'Demokratik yollardan sorunlarınızı çözün' demeye getirdim.

Şimdi ben çok iyi biliyor ve izliyorum. Bunları (askerleri) darbeye kışkırtanlar var. Bir tanesi Coşkun Kırca."

CA: "Harika gerekçeler yazabilir, hazırlayabilir!"

SD: "Doğan Beyazıt var, Ankara'da. Bir emekli orgeneral.

Ben, Karadayı'ya daha başlarda 'Bakın bu Doğan Güreş, (eski Genelkurmay Başkanı - DYP Kilis Milletvekili) ne söylerse TSK'ya size bağlarlar' dedim. Bir emekli general konuşur, öyle tanımlanır olay. 'TSK darbe istiyor' derler."

CA: "Muhsin Paşa da girdi işin içine. NTV'deki konuşmasıyla."

(Muhsin Batur, "Darbe tepki görür" demişti.)

SD: "Yine o mantıklı ve dikkatli."

CA: "Doğan Güreş'ten bahsettiniz mi?"

SD: "Daha işin başında. Bu hükümet güvenoyu almadan önce. Gazetelerde 'TSK bu hükümeti istemiyor' diye yazılar çıktı ama, Güreş gitti, güvenoyu verdi. Hemen 'TSK da hükümeti onaylıyor' denildi.

Dediğim oldu. Sadece Doğan Beyazıt değil, birçokları var. 'Aman gelsinler. Biz de bir yer kapalım' diye darbe isteyenler var. Hepsini biliyorum.

Şimdi ordunun içinde bulunduğu durum:

– İran rejimi gelmesin istiyorlar. Humeyni iktidara geldiğinde yaptığı gibi subayları keseceklerini düşünüp korkuyorlar.

– Türkiye'nin Cezayir gibi olmasından korkuyorlar."

CA: "Büyük kan dökülecek, iç savaş çıkacak çünkü..."

SD: "Evet. Hem de 'içlerine sızmalarından çok çekiniyorlar'.

Bünyede Alevi subaylar var. Bunlar Erbakan'dan ürküyor. Dur-

madan söyleniyorlar. Ben, TSK'daki durum böyledir diye Çiller'e anlattım. Erbakan'a da hükümet işe başladığında uzun uzun bu gerçekleri sıraladım, anlattım.

Bunların (komuta kademesindekilerin) üçü bu yıl gidecek. Bir de bu sorun var. Geçen yılki gibi. (Güreş'in görev süresinin uzatılmasında yaşananları anımsatıyor.)

Üçünün de gitmesi istenilmiyor."

CA: "Yani görev sürelerinin uzatılması?"

SD: "Evet.

Devlet (yani Cumhurbaşkanı) çok sıkışık vaziyette.

Dört duvar arasında hep bunları düşünüyorum. (Darbe olasılığını, TSK'daki karmaşa ve sonuçlarını.)

Kimseyle konuşamıyorum.

Çünkü; şu kapıdan çıkıyor ve hemen birilerine anlatıyorlar. (Yalnızlığını ilk kez bu kadar açık duyuruyor.)

Şimdi, siz de yazmışsınız. Bu TBMM'den umut yok.

Askerler de umutlu değiller Meclisten.

Ancak kadın için hayati oylamalar 18-19 ve 25 Şubatta. Sonra?

Bir şeyler olabilir." (Çiller'in Erbakan'a bu oylamalardan sonra daha çok sarılacağını o sırada söyleyemedim.)

CA: "Şimdi bakınız efendim: Notlarımın birinci maddesi şu: 'Bu hükümet gitmedikçe TSK rahat etmeyecek, tatmin olmayacak!'"

SD: "Kesinlikle!"

CA: "Bu da olası değil. Gideceğini gösteren tek bir işaret yok. Bakınız ne hallerdeyiz:

Bizler kitlesel tepkiler öneriyoruz. ANAP bugün bir karar alıyor. Laik-antilaik ayrımında taraf olmamak için yarınki kadın yürüyüşüne katılmayacak!"

SD: "Oysa, bu veya başka hükümet olsun, rejimin temel kurallarına uymak zorundadır."

CA: "Geçen gün söylediğiniz Anayasamızın 2. maddesi nerede?"

SD: "Yüzde 20 oyla ülkeye egemen olmak ve ulusal iradeyi temsil etmek! Olacak şey değil.

Yahu, diyorum. Bir kez, hiç değilse bir kez demokratik yollardan, darbe olmaksızın sorunu çözmek.

Bakın, ayın 28'inden sonraki hafta 'demokratik çözüm' gelebilir."

CA: "TBMM'yi, laik Cumhuriyeti korumaya çağırsanız?"

SD: (Durdu düşündü) "Bu ayın 28'i çok önemli. Tarihi bir gün olacak."

(28 Şubat sürecinin başlayacağını ya biliyor ya da gelişmeleri asker kanadından da izlediği için neler olacağını kestiriyordu. Ama açık söylemiyordu. Yalnız soru üzerine...)

CA: "MGK toplantısı mı?"

SD: "Evet.

(Tarihsel değinmeler, saptamalar yapıyor) Evet. Her zamankinden farklı bir Milli Güvenlik Kurulu.

Bugünü konuşacağız. (Refah'la köktendinciliğe açılışı ve gidişatı demek istiyordu Cumhurbaşkanı.)

Şikâyetler, olaylar var mı (asker kanadında)? Buyrun konuşun!"

(Anlaşılan MGK'yı böyle açmayı düşünüyordu.)

65

Önemli açıklamaların devamı... Demirel: "Askerler bıçak gibi!"

Cumhurbaşkanı Demirel, 28 Şubat toplantısının önemini vurgulamayı sürdürüyordu:

"Ve" diyordu: "Milli Güvenlik Kurulu tarihinde ilk kez oylama yapılacak." (Ne üzerine oylama? Ben soramadım. O da tabii söylemedi. Herhalde 'rejim' üzerine diye tahminde bulundum. Bir Cumhurbaşkanının bu kadar açıklama yapması bile çok anlamlıydı ve ilginçti.)

CA: "Müthiş bir şey. Bakınız notlarıma, 'Meclise çağrı, MGK'nın önemi' yazmışım."

SD: "Lisan-ı münasiple açıklama yapılacak."

CA: (Ne kadar saf olduğumu 28 Şubat günü ve gecesi anlayacaktım, ama Cumhurbaşkanı'nın kapalı sözlerinden sezebildiğim kadarıyla konuşuyordum elbette) "Bu görüşmeler bildiride yer alsa veya hafif sızdırılsa...

Ve... (sanki gündemi onlar yapmıyormuş gibi tam bir saflık eseri şu söylediklerim) askerler MGK toplantısına neler olacağını bilseler de ona göre emrivaki ile karşılaşmadan gelseler..." (Oysa, birkaç aydır şeriatçı gidişi konuşmak isteyen askerlerdi. Ocak toplantısında Deniz Kuvvetleri Komutanı Güven Erkaya, "Cumhurbaşkanı'na şeriat veya laiklik konusunda görüşme açılmasını aylardır istediğini, ancak gündeme alınmadığını" söylemiş, Demirel de "Şubatta konuşalım" diye oturumu kapatmıştı. Şubat ayına Demirel'in de bu kadar önem vermesinin nedeni perşembenin gelişini çarşambadan kestirmesindendi.)

SD: (Beni rahatlattı) "Merak etme. Bıçak gibi onlar. (Askerler demek istedi. O günkü notum: 'Anlaşılan Genelkurmay Başkanı ile mutabık'.)

Bu Susurluk Komisyonunun her şeyi alargaya alan, askerlere vaziyet alan tutumu, askerleri tekrar kuşkucu yaptı.

Anlayacağın; askerler daha çok kendilerinin ne olacağının telaşına düştüler." (Bu da Demirel'in yanlışı ve aykırı saptamasıydı.)

CA: "Yaparsınız yapmazsınız bilemem. Ama liderleri ya toplu ya da ayrı ayrı çağırıp bu nazik vaziyeti anlatsanız diyorum."

SD: "Birlikte iyi olmuyor. Susurluk için yaptık, denedik. Ben de söylediğinizi düşündüm. Ayrı ayrı daha iyi. Ama henüz karar vermedim.

(Durdu) Burada (Köşkte) konuşmamız iyi oldu. Telefonda bir şey anlatılmıyor."

66

"Çok sıkıntıdayım"

Ayağa kalktık. "Yarınki yazıda sizi 'laik cephenin komutanı' diye yazdım" dedim. Şöyle bir durdu. Pek beğendiğini söyleyemem. Sustu. Şöyle düşünebilir: Antilaik cepheye askerlerle birlik olup karşı vaziyet aldı, diye düşüneceklerini hesaplayabilir.

Demirel'e, "TBMM'ye laik demokrat Türkiye çağrısının sonraki gelişmelere bir zemin teşkil edebileceğini" söyledim.

Cumhurbaşkanı, "Zaten eninde sonunda ben bu hükümete karşı çıkacağım. Burası kesin" dedi.

Bu ara, Pakistan Başbakanı Benazir Butto hakkında devlet başkanı kararının Çiller'e 'tamamen uygunluğu' üzerinde konuştuk ve şöyle dedi:

"Bana Pakistan'daki durumu, orada Cumhurbaşkanının davrandığı gibi hareket etmemi öneriyorlar. (Kimler? Söylemedi.) Ama hukuk dışına çıkamam ki..."

Türk Anayasasında Pakistan'da olduğu gibi Başbakanı azletme yetkisi yoktu!

CA: "Ne yapılacaksa hukuk çerçevesinde olmalı..."

SD: "Evet. Hukuktan ayrılamayız. Kendimi inkâr edemem. Ben hukuk dışı bir hareketle davranabilir miyim? Çeşitli yollar var tabii." (Hangi yollar?)

CA: "Evet, var. Askerler çağırırlar Erbakan'ı, eline mektubu verirler. Veya sizin kanalınızla duyururlar. Ya da açık seçik bir demeçle 'git' derler.

Ama hepsinde kapı, 'darbeye' çıkar.

Ne var ki, bu hükümetin gittiği gün, hatta o dakika zirvede olan bunalım, rahatsızlık bir anda deniz seviyesine, sıfıra inecek."

(Demirel bu söylemleri yanıtlamadı.)

67

"Her şeyi harekete geçireceğiz. Adaleti de!"

SD: "Bunları sana 'ilerisi' için anlatıyorum. Her şeyi harekete geçireceğiz. Sana daha önceleri söylemiştim. Eski Yargıtay Başsavcısı görevini tam yapsaydı, bugünlere gelmezdik." (Eski Başsavcı RP'nin kapatılmasına önayak olsaydı" demek istediğini REFAHYOL iktidarda iken yeni Başsavcının [Vural Savaş'ın] kapatma davası açmasından anladık.)

CA: "Size, giden Başsavcıyı kaç kez şikâyet ettim. Mesela Mercümek davasıyla ilgilenmedi bile."

SD: (Başıyla söylediğimi doğruladı.)

CA: "Ama giden savcı yapmadı. Oysa Anayasa Mahkemesi de RP'yi kapatmaya bence hazırdı."

SD: "Yargıtay Başsavcısı dışarda. Şimdi onu alacağım. Sonra Yekta'yı çağıracağım." (Demirel hızlı bir faaliyet içinde. Yargı organlarıyla görüşüyor ve 'devletin tepesinde' bir şeyler dönüyor, kotarılıyor gibi.)

CA: "Bakın efendim; Kayseri Belediye Başkanının laikliğe karşı o konuşmasından sonra Başsavcı 'Ya bu adamı at partiden ya da kapatma davasını açarım' dedi, sonuç aldı. İşte yargı, laik Cumhuriyeti koruyacak olan yargı bu."

SD: "Bu savcı ile atamadan önce ve sonra konuştum."

(Bu görüşme 'en kral ay' şubatta ve ondan önceki aylarda Cumhurbaşkanı ile yaptığım konuşmaların en önemlisiydi.

Demirel, 28 Şubattaki MGK'da REFAHYOL'un nasıl silkeleneceğinin ve daha sonraki gelişmelerin ipuçlarını 14 Şubat 1997 Cuma günü söylemişti.

Ne ki; ben bu önemli öğeleri ne yazabilir ne de başkalarına söyleyebilirdim. Yazsam veya söylesem; Demirel'in 'kapı önüne çıkıp dinlediklerini açıklayan arkadaşlarına' benzeyecektim.

Zamanı geldi. Artık yazmak gerekiyor.

68

Başsavcılık yarışı

Yazılması gereken bir başka 'izlenim' daha var:

28 Şubata doğru hızla ilerlerken, Ocak 1997 başlarında Cumhurbaşkanı; Yargıtayın saptadığı beş aday arasından oylamada ikinci sırada olan Vural Savaş'ı Cumhuriyet Başsavcılığına atadı.

Mustafa Balbay, 6 Ocak 1997 tarihli yazısında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı yarışını ayrıntılarıyla anlattı:

> Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in önünde beş isim var: Yargıtay 9. Ceza Dairesi üyesi Mater Kaban, 1. Ceza Dairesi

üyesi Vural Savaş, 21. Hukuk Dairesi üyesi Adnan Hamzaoğulları, Cumhuriyet Başsavcı Vekili Yılmaz Alasu, 11. Ceza Dairesi üyesi Sabih Kanadoğlu...

Bu kişiler, görev süresi 20 Ocakta dolacak olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Haluk Yardımcı'nın yerine gösterilen adaylar.

Yargıtay üyeleri 24 Aralıkta seçime gittiler ve bu listeyi oluşturdular.

Anayasanın 154. maddesine göre, Yargıtay Genel Kurulu, kendi üyeleri arasından gizli oyla beş aday belirliyor. Cumhurbaşkanı bunlardan birini dört yıllığına seçiyor.

Yardımcı, 1987-89 arasında başsavcı vekili idi. 89'dan bu yana da başsavcı. 20 Ocakta yerini yukarıda sıraladığımız kişilerden birine bırakacak.

Önce Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın iki önemli anayasal işlevini anımsatalım:

– Siyasi partiler hakkında kapatma davası açmak. Madde 69.

– Yüce Divan'da savcılık görevini üstlenmek. Madde 148.

Yakın geçmişte Refah Partisi'nin birinci madde ile başı derde girdi. Yurtdışından geldiği iddia edilen paralar ve benzeri iddialarla... RP'nin gelecekte de bu tür durumlarla karşı karşıya kalma olasılığını genel gidişe bırakalım...

İkinci madde de Tansu Çiller açısından büyük anlam, önem, değer taşıyor. Komisyonların yıpratamadığı lider Çiller, ola ki Yüce Divan'a gider de yargılanma durumuyla karşı karşıya kalırsa...

İddia makamında başsavcı oturacak...

İşte bu yüzden yeni Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının kim olacağı iktidar için çok önemli...

Yargıtay üyeleri sözünü ettiğimiz beş adayı belirlerken isterlerse beş ad birden yazıyorlar, isterlerse sadece bir ad yazıyorlar. Kimi adayların "tek başına tercih edilen kişi" olması, doğal olarak önemli bir ayrıcalık.

Beş adayın 236 üyeli Yargıtay Genel Kurulu'ndan aldığı oyları aktaralım. Parantez içindekiler alınan tek oy:

Kaban 101 (14), Savaş 96 (19), Hamzaoğulları 95 (45), Alasu 85 (21), Kanadoğlu 80 (6)...

Yargıtay üyeliğine yükselmiş bir kişinin özellikleri de tartışma

konusu yapılamaz. Ama adaylar arasından ikisinin özelliği benim dikkatimi çekti. Bu özellikleri kesinlikle olumsuzluk anlamında aktarmıyorum. Aksine, kimi çevreler bunları yükselme nedeni olarak da görebilir.

Vural Savaş'ı Adalet Bakanlığı Hâkim-Savcı Eğitim Merkezi'ndeki hocalığından tanıyorum. Geçen dönem ders verirken CMUK'a sık sık dokundurmuştu. Savaş'ın öğrencilere söylediği şu:

"Arkadaşlar bizdeki sanıklar Hindistan'daki kutsal inekler gibidir..."

Hâkim-savcı adayları, Savaş'ın bu sözlerini ilginç bulmuş olmalılar ki, 25. Dönem Adli Yargı Yılı Albümü'ne aynen koymuşlar.

CMUK'u yamuk bulan kişiler oldu ama, Yargıtay içinde CMUK'un yadırganması biraz yadırgatıcı durum...

Yılmaz Alasu da çok özellikli bir kişi. "Hukukumuzda Ateşli Silahlar, Bıçaklar ve Patlayıcı Maddeler" adlı eserinin önsözünü de kendisi yazmış. Bir paragraf aktaralım:

"Bu eserden, kıymetli tatbikatçılarımız meslektaşlarım... Emniyet, jandarma ve asayiş teşkilatı mensupları... Savunmada büyük görevler yüklenen avukat arkadaşlarım ve silaha çok düşkün ve onu çok seven Türk milletinin kıymetli mensuplarının faydalanacağını ummaktayım."

Ben yargı mensuplarının aklına silah deyince "suç aleti" geldiğini sanırdım, amma demek ki "düşkünlük" ve "sevgi" de geliyormuş...

Alasu, 1970'li yıllarda bir ara Emniyet Genel Müdürlüğü Siyasi Daire'de de görev yapmış.

Emniyet kökenli adalet bakanları görmüştük, yoksa sırada başsavcılar mı var?

Her neyse... Konunun başında vurguladığımız gibi, dikkat çektiğimiz konular toplumda tümden olumlu ya da olumsuz bakılan şeyler değil... Herkesin kendi değerlendirmesi var...

Görevi bırakacak olan Yardımcı için, İhlas Holding'e yönetim kurulu üyesi olacak söylentisi çıkarıldı. Yardımcı ile dün konuştum. "Ne İhlas'la ilgim var, ne siyasete girmeyi düşünüyorum. Övüncüm şu ki benim bunlar için açtığım tek dava geri dönmedi. Askerin kılıcı, yargıcın kararı konuşur" dedi.

Yardımcı'nın son değerlendirmesi de şu oldu:

"Hukukun üstünlüğünün sağlandığı bir Türkiye'yi canı gönülden diliyorum."

Biz de...

Cumhurbaşkanı Demirel'le çeşitli görüşmelerimizde eski ve yeni Cumhuriyet Başsavcılarıyla ilgili söyleşilerimiz oldu.

Fakat bunlar kısa değinmelerdi. Zaman geçtikçe bu 'değinmelerin' önem taşıdığını anladım.

Örneğin, 26 Ocak 1997 Cuma günü Başsavcılığa atadığı Vural Savaş'ı Demirel şöyle övüyordu bana: "Bu, şıkır şıkır bir adam. İyi bir adam. Üstelik cezacı."

11 Şubat 1997'de, bir salı günü söz eski Başsavcıdan açılıyor, gazetelerde yer alan savunusu söyleşimizde söz konusu ediliyor. Eski Başsavcı, 'RP'ye neden dava açmadığını' kendi üslubuyla açıklıyor.

Demirel bu açıklamalar üzerine şöyle diyor:

"Bugün ne varsa Başsavcının görevini yapıp, bunları (RP'yi) kapatmadığından dolayıdır.

Giden Başsavcı diyor ki: Bugünkü gazetelerde var. 'O kadar ustaca yapıyorlar ki' diyor. Çünkü Başsavcı Haluk Yardımcı itham altındadır. Eski Başsavcı 'Bu sözler (yani antilaik irdelemeler) genel başkan yardımcıları, genel sekreter seviyesinden söylenmesi lazım ki, biz (Başsavcılık) oradan alalım meseleyi' diyor."

Bir kezinde oylamada ikinci sırada olan Vural Savaş'ı niçin öteki adaylara, örneğin en çok oyu alan Mater Kaban'a yeğlediğini sordum.

Beş aday arasından dilediğini seçmekte hak sahibi olduğunu söyledi.

Doğruydu. Ne ki, Başsavcılığa atamadan 'önce' Vural Savaş'la görüşmüştü. Atadıktan 'sonra' bir kez daha konuşmuştu Savaş'la.

Cumhurbaşkanı'nın Cumhuriyetin temel ilkelerini, örneğin laiklik gibi demokratik rejimin değişmez, değiştirilemez ana ilkesini savunmak göreviyle yükümlü Cumhuriyet Başsavcısı ile konuşması, görüşmesi doğaldı.

Hiçbir dayanağı olmayan, sadece sezgiyle bütünleşen kanım o sırada şuydu:

Eski Başsavcının yapmaya cesaret edemediklerini yapacak değerli bir hukuk adamı Cumhurbaşkanı tarafından bu önemli göreve atanmıştı.

69

Bir din adamı ile bir Cumhurbaşkanı

"Galiba bir hoca sizi tahrik etmiş, çıkmışsınız kürsüye bir güzel..." dedim Demirel'e, belki anlatacağı yoktu, ama zaten etkinliklerinden mutlaka söz açacaktı.

İyisi mi, ben sorayım, dedim.

Üstelik, olay 'günün gelişmelerine uygundu.' Bir din adamı ile bir Cumhurbaşkanı arasında geçen bir olay.

"Tahrik şöyle" diye başladı Cumhurbaşkanı:

"Çok güzel bir köy Saray. Hamdi, kum alır o köyün derelerinden.

Zengin bir adam. ANAP milletvekili. Okul yaptırmış. Açılış için bir ay öncesinden bir gün vermişiz.

Kalabalık, ama güzel bir kalabalık.

Orda kurban kesiyordu kasap. Başında hoca kılıklı bir adam. Sakallı makallı. Dua etti. 'Allah' dedi. 'Şeriat yolundan ayırmasın.'

Dövüşecek halim yok adamla. Dua... Serseri affedersin. Öyle görünüyor ki, bu böyle dalgalanacak. Türkiye şeriattı değildi diye. Sağda solda böyle bu çeşit şeylere rastlayacağız.

Bu adam ne istediğini bilse, ne istiyor onu da bilse?"

CA: "Şeriat sözcüğünü bir sindirtebilseler..."

SD: "Hayır, hayır. Ne istediğini bilse! Çünkü şeriat dediği olay; Türkiye'de bugün 'ben Müslümanım' diyen adamın hiç isteyeceği bir şey değil. Her hakkı var. Sadece olmayan hukuk düzenidir."

CA: "Ya şer'i hükümler?"

SD: "Şer'i hükümler, Kur'an'daki işte hırsızlık yaparsan ne olur, hukuku ne olur, kadın hukuku ne olur?

Kaç gündür çağdaşlık diyoruz. Cumhuriyet aslında o işte. Tür-

kiye'yi geliştiren o. Şimdi yeni baştan baktım. Hafızamda tazeledim. Yani Medeni Kanunun yıldönümü diye.

Adam diyor ki, Medeni Kanunun gerekçesinde:

'Dini kaideler değişmez. Binaenaleyh değişmeyen kaideler üzerine bir devleti oturtmak, o devletin gerilerde kalmasına sebep olur.

Bu sebeple dünyayı düzenleyen dini kaidelerden, dini yasalardan ayrılıyoruz' diyor.

Ondan sonra Borçlar Kanunu. Bunu yaparken de Anayasadaki madde, 'devletin dini İslamdır.'"

CA: "1924 Anayasası?"

SD: "Evet. 1925-26-27'de Anayasada bu hüküm var.

Biraz bunlar işlenecek."

CA: "Ben hâlâ Mesut Yılmaz'ı anlamıyorum. Hatta kınıyorum. Kadın derneklerine para yardımı yapıyor, bu mitingi yapsınlar diye..."

SD: "Harika!"

CA: "Sonra pankartlar için milyonlar veren Mesut Yılmaz, korkuyor. 'Yapın mitingi' derken, korkuyor ve vazgeçtiklerini duyurmak için bütün üyelerine telefonla 'gitmeyin' diye haber salıyor.

Beyefendi bu hareketlerin hangisini tasvip edelim?"

SD: "Hadise; 'şeriata karşıyım' dediğiniz zaman dine karşı olmuyorsunuz.

Şimdi bunlar... Hasan Celal Güzel'in yüzünden... Affedersiniz. Şeriatla Müslümanlığı birleştirdiler. Şeriat Müslümanlık falan değil."

CA: "İslam hukukuna karşı olmakla İslamiyete karşı olmanın ne alâkası var?"

SD: "Hadise o! Kim diyor İslama karşıyız diye? Adamın dediği Türkiye Cumhuriyeti'nin oturduğu modern hukuk sisteminin yerine şer'i hukuk sisteminin konulmasına karşıyız."

CA: "Bunlar şeriat sözcüğünü sindirirken buna karşı olmak dine karşı olmak diye yayıyorlar. Bunu kırmak lazım geliyor mu?"

SD: "Kırarız, kırarız!"

CA: "Asiltürk diyor ki, 'Kadın mitingleri yapılıyor. Ya bu mitinglerin karşıtları yapılırsa,' diyor. Bir çeşit tehdit değil mi bu?"

SD: "Çıksınlar da bir görelim."

CA: "Dünkü mitingde dine karşı tek sözcük söylenmedi.

Laikliği savundular."

SD: "1926'da Medeni Kanun çıkarken, kafamı oraya taktım da, işin ruhu komisyon başkanı bir hoca! Medrese hocası.

Mustafa Fevzi Efendi. İyi mi? Yani onlar bu işi, Medeni Kanunu Müslümanlığa aykırı bulmamışlar."

CA: "Şimdi bu gerçeği söyleseniz bu adamlar ortaya dökülüp, 'Mustafa Kemal başlarına dikildi, aksini yaparsanız asarım dedi de yaptırdı' diyecekler."

SD: "Ama şu var: Bu kanunların bir kısmı Osmanlı döneminden alınma. O zaman padişah vardı, şeyhülislam vardı.

Borçlar, ticaret hukuku gibi kanunların önemli bir kısmı Osmanlı döneminden kalma ve Cumhuriyet bunları, oturmuş 'hadi şöyle kanunlar çıkaralım da çağdaş bir devlet kuralım' diye bir günde bulmuş değil. Bu, bir tekâmül..."

CA: "Bir gelişme..."

SD: "Hayır. Dağılmaya yüz tutmuş Osmanlı Devletini kurtarmaya yönelmiş Osmanlı aydınının sözleri..."

CA: "Mustafa Kemal de Osmanlı aydını."

SD: "Evet. Yani evveliyatı var. Yani konuşulmuş, düşünülmüş, tartışılmış. Netice itibariyle bunları icra etmek Mustafa Kemal'e kalmış.

Bunu şunun için söylüyorum: Onun hizmetini küçültmek için değil. Padişahlık devrinde dahi bu gibi kanun ihtiyaçları duyulmuş, görülmüş.

Ama her şey rayına oturacak canım. Herkes doğruyu eğriyi öğrenecek."

CA: "Temenni ediyorum ki, dediğiniz gibi olur.

Mitingler iyi."

SD: "Memnun oldum. Bütün bunlar, mitingler 'silahsız güçler'. Bunların ortaya çıkması iyi.

Ben bölünme falan saymıyorum bunları. Meydan boş değil.

Öbür taraf, 'iyi sıhhatte olsunlar da' (eskiden beri askerler için kullandığı bir deyim) 'Türkiye'de bizden başka bu işlere tepki gösterenler var diye biraz oturalım oturduğumuz yere' noktasına gelsinler." (Askerlerden 'bir şey' geleceğine inanıyor artık.)

CA: "Fakat efendim; askerler doğrusu 'bir şey' yapmak ister gibi değiller. Ben öyle görüyorum durumu. Yani fiili bir müdahale havası yok askerlerde."

SD: "Hayır."

CA: "Daha doğrsu fiili bir müdahaleyi yapmak istemiyorlar."

SD: "Birtakım yerlerde... Birtakım yerler okyanus ötesidir. Oralardan (askerler) iyi hava almazlarsa..." (Pentagon'dan kuşkulanıyor. Oradan 'yapın' gibi bir hava eseceğinden çekiniyor. Öteden beri ABD'nin Türkiye'deki müdahalelere yeşil ışık yaktığından kuşkuludur.)

CA: "Tabii perde gerisinde neler olup bittiği bilinmez. Ama, Amerika açıktan söyledikleriyle askeri bir rejime karşı. Ne olursa olsun. Köktendinci gelişmelerin doruğa ulaşmasına karşın.

Ben askerlerden kimilerine, 'Şeriat yani köktendinci bir rejimin geleceği görülürse, Amerika'nın yapmayın demesine karşın, siz harekete geçer misiniz?' diye sordum. 'Hiç kimseyi dinleyemeyiz' diye yanıtladılar."

SD: "Evet açıktan müdahaleye karşı!"

CA: "Ama gizli olarak?"

SD: "Değil mi?" (Tam bir kuşkulu değinme)

CA: "Bu hanımefendi sizinle gene 1,5 saat konuşmuş?"

SD: "İşte onunla biraz konuştuk. Ona gene söyledim 'Türkiye'nin içini'..." (Hani Erbakan'la içine ettikleri Türkiye'yi...)

CA: "Bir çerçeve verdiniz mi gene?"

SD: "Verdim, verdim."

CA: "Peki bu adamdan kurtulmak için bir şey yapmayı düşünüyor mu?"

SD: "Bütün hikâye oylamalardır. Bunların 25 Şubattaki oylamadan telaşları var."

CA: "Mesela mal varlığı?"

SD: "Göstermedi. Zaten bana bir şey göstermesi apolitiktir."

70

"Ne Cezayir, ne İran olan Türkiye'de şeriat istenemez!"

Laik-antilaik diye cepheleşme olmadığı ne kadar irdelenirse irdelensin, köktendinci gazetelerin kışkırtmaları aksi yargıları pekiştiriyor.

Çağdaş Hukukçular ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneğinin düzenlediği "Şeriata Karşı Kadın Yürüyüşü"ne Akit saldırdı:

"Ahlaksız yürüyüş"

Ankara'da bir avuç azınlık, "Kahrolsun şeriat" diye bağırmış.

Bir de Prof. Hatemi var: "Şeriata küfretmek geri zekâlılıktır" diyor.

Asiltürk de "Şeriata Karşı Yürüyüş"e karşı çıkıyor. Dediği şu: "Laikliği dine karşı kullanmayı istiyorsanız yürütemezsiniz. Çünkü RP var."

Cumhuriyet'in başyazısı yine genç ve diri (16 Şubat 1997 Pazar):

> Şimdi Refahçı iktidar, Osmanlı'dan da geriye giderek Suudi Arabistan ya da İran'dakine benzer bir şeriat yorumunu hükümette benimsiyor.
>
> Refahçı, hükümete damgasını vurmuş, DYP'yi teslim almıştır; elindeki devlet olanaklarını kullanarak şeriatı İslamla bir saymak görüşüne yönetimde öncelik vermeyi sürdürecek midir?
>
> Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir.
>
> Ankara'da kadın yürüyüşüne katılan yurttaşları İslama karşı bir eylem içinde göstermeye çalışmak, çok tehlikeli bir oyundur, yürüyüşe katılan on binlerce insanı "din düşmanı" ilan etmek hiçbir cumhuriyet hükümetinin üstlenemeyeceği bir sorumsuzluk örneğidir.
>
> Şeriat en kısa tanımıyla "Kuran'a dayalı İslam hukuku"dur.
>
> Şeriatın içinde "devlet düzeni, aile, ceza, miras, ticaret, borçlar hukuku" da vardır.
>
> Eğer şeriatı İslamla bir tutarsak, Türkiye'de yaşayan hiçbir yurttaş, Müslüman sayılamaz; 19'uncu yüzyılda çıkarılan çoğu Osmanlı kanunuyla birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasasından başlayarak bütün yasalarını "küfür" olarak nitelemek gerekir.
>
> *
>
> Şeriat ikiye ayrılır. Birinci bölüm "Ahret"e ilişkindir ki, buna "ibadat" (ibadetler) denir, "kul"un "Tanrı"ya dönük inanç alanını kapsar.

İkinci bölüm, İslam hukukudur ki, dünya işlerine ilişkindir; Osmanlı'dan başlayarak şeriata aykırı yasaların birbiri ardına çıkarılması kaçınılmaz olmuştur.

Fakat, toplumu iyiden iyiye gerginleştiren Refah, skandallara da doymuyor:

Adalet Bakanı Şevket Kazan, DGM'nin tutukladığı Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'la cezaevinde 'gizlice' görüşüyor. Görüşme savcının odasında gerçekleşiyor. Bakan, cezaevine sivil plakalı bir araba ile gidiyor ve Yıldız'a 'güvence veriyor.'

Medya damgayı vuruyor: "Bakan değil militan"

Cumhurbaşkanı'nın; şeriatla ilgili sözlere sinirlenerek yaptığı konuşma yine gazetelerde ilk sayfada yer alıyor: "Aydınlıktan alıkoyamazlar."

Sabah, 28 Şubatı 18 Şubat günü (benim Demirel'le o ilginç ve önemli konuşmayı yapmamdan dört gün sonra) manşete çıkarıyor:

"En kritik MGK" diyor: "28 Şubattaki Milli Güvenlik Kurulunda Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı'nın çok önemli bir konuşma yapması bekleniyor."

Bunalım doruk noktasına doğru artık hızla ilerliyor.

Cumhurbaşkanı ile konuştuktan ve 'Çankaya'dan yine bir çerçeve' ile kente döndükten sonra Çiller;

"RP'nin son çıkışlarından rahatsız olduğunu" söyleyerek, "Başbakan Erbakan'ı bu konuda ikaz edeceğini" ekliyor.

Aynı gün (18 Şubat 1997 Salı). Bu kez Güneri Civaoğlu; Cumhurbaşkanı Demirel'le bir görüşme yapıyor:

Cumhurbaşkanı uyarılara devam ediyor ve Civaoğlu'na "Rejim beklentileri yüzünden devletin yönetilmesi sıkıntılı hale geldi. Siyasi otorite dinlenmez oldu" diyor.

"Şeriatı kimse getiremez" diyen Demirel şunları söylüyor:

"Ne Cezayir, ne de İran olan Türkiye'de şeriat istenemez. Şeriat isteyen, Atatürk Cumhuriyetinin koyduğu hukuk sistemine ve hukuk devletine karşı çıkıyor demektir."

Çiller'in 'uyarıda bulunacağını' söylediği Erbakan'a elinin ne denli mahkûm olduğu, 18 Şubatta TBMM'deki oylamalarda bir kez daha ortaya çıkıyor:

DYP lideri, RP sayesinde TOFAŞ ve TEDAŞ'tan Yüce Divana gitmekten kurtuluyor.

Brüksel'de olan Çiller, "İftira dönemi bitsin" diyor. Ama gözler, mal varlığında. Yüce Divana bu konuda gitmek veya gitmemek!

71

28 Şubat öncesi antilaik cephe

28 Şubat MGK toplantısındaki olası tartışmaların provası gazete sütunlarında yapılıyor.

Bu kez (19 Şubat 1997 Çarşamba), Erbakan'ın 28 Şubattaki MGK'da partisinin 'rejime yönelik bir art niyeti olmadığını' anlatıp, 'paşalara güvence vereceği' yazılıyor.

Fakat aynı gün Erbakan'ın demeci Milli Gazete'de manşette:

"Kendimiz fesat merkezi olmayacağız. Oyuna gelmeyeceğiz. Artık halkın dediği olacak."

28 Şubat bir zirve. Artık köktendinci çevreler de o günü önemsiyor ve "28 Şubatta toplanacak olan MGK'da Erbakan'ın 'askerleri rahatlatmayı' planladığını" yazıyorlar.

Demek ki, 'askerleri rahatlatacak' bir şeyler olacak. Köktendinciler de kabul ediyor bu gerçeği.

Yeni Şafak "Gözler 28 Şubata çevrildi" diyor ve şöyle yazıyor:

"Başbakan Necmettin Erbakan'ın bazı siyasi ve askeri elitlerin hükümeti bozma girişimlerine, 28 Şubatta toplanacak olan MGK zirvesinde son noktayı koymaya hazırlandığı öğrenildi. RP'li bir milletvekili, Erbakan'ın bu zirvede çok yumuşak bir üslup izleyerek RP'nin demokrasi ve laikliği yıpratacak en ufak girişimde bulunmayacağı yolunda güven telkin edeceğini kaydetti."

Gazeteye göre, 'iki seçenek' vardı:

"8 Şubatta toplanacak olan MGK'nın, ya hükümetle ordu arasındaki gerilimi daha da tırmandıracağını ya da, bu iki kanal arasında yeni bir 'diyalog süreci'ni başlatacağını kaydeden bazı DYP'liler, 'Ramazan Bayramında gerçekleşen Çiller-Karadayı görüşmesi çok olumlu geçti. Çiller, Karadayı'ya güvence vererek TSK'yı sağduyulu

davranmaya çağırdı. Bu görüşmenin ardından bazı medya kuruluşlarında çıkan, isminin açıklanmasını istemeyen bir askeri yetkili hükümeti sert bir dille eleştirdi türünden haberler de kesiliverdi' diye konuştular.

Başkentte tüm bu gelişmeler yaşanırken, siyasi kulislerde 28 Şubat zirvesinin ardından açıklanacak ortak bildiri hakkında tartışmalar gündeme geldi.

İktidar kanadı, söz konusu bildirinin hükümet ile TSK arasında yeni bir dönemi başlatacağına inanırken, 'kriz senaryolarına bel bağlayan' muhalefet kanadı 'gri bir bildiri' bekliyordu."

Yeni Şafak'taki haberden anlaşılıyordu ki; Refah'ın kulağına kar suyu kaçmıştı.

28 Şubatta 'bir şey olacağını' sanıyor, hatta bekliyorlardı.

Ama TSK'yı Erbakan'ın yatıştıracağından da kaygı duymuyorlardı.

Hele, 28 Şubat toplantısından sonra çıkması beklenen bildirinin 'tonu üzerinde derin kaygılar' besliyorlardı.

Ne yazık ki; köktendinci çevreler, TSK'yı tam bir hasım kuruluş gibi gören ve gösteren hava içindeydi.

Bir yandan da korkuyorlardı. Yeni Şafak'ta Erbakan'la Genelkurmay Başkanını birarada gösteren fotoğrafın altında yazılanlar bu korkunun o çevrelere egemen olduğuna kanıttı:

"Karadayı mesaj verecek" diyor ve şöyle sürüyordu:

"Türkiye'de darbenin konuşulmasından bile rahatsız olan Genelkurmay Başkanı'nın bir yandan ordu içindeki darbe taraftarlarını ikna etmeye çalıştığı, diğer yandan ise 28 Şubat için hazırlık yaptığı bildirildi.

Karadayı'nın bir taşla iki kuş vurmayı hedeflediğini kaydeden bir üst düzey bürokrat 'Karadayı zirvede o denli dengeci bir politika izleyecek ki, hem darbe yanlılarına biz darbe yapmaksızın taleplerimizi iletebiliriz göndermesinde bulunacak, hem de RP'nin üyelerini daha sıkı takibe almasını isteyecek' dedi."

"Refah'la ortaklık çok zor " diyen Çiller'e, Refah, desteğini mal varlığı soruşturmasında da yinelendi. Çiller'in mal varlığı TBMM'de aklandı (19 Şubat 1997 Çarşamba).

Aynı gün, 20 Şubat günü; bir başka 'bomba haber' patladı:

TBMM Milli Savunma Komisyonuna bir mektupla, ona ilişkin "asker kanada ait 'gizli bir genelge' geldi."

Mektup ilginçti, bir darbe uyarısı gibiydi.

Demirel, o gece Show televizyona çıkacak. Ona hazırlanıyormuş.

Ama, acaba MS Komisyonuna gelen imzasız mektupla genelgeyi biliyor muydu ve nasıl değerlendiriyordu?

Mektup ve genelgenin giriş bölümlerinde şunlar yer alıyordu:

Genelge (sadece giriş bölümü):

T.C.
KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
2 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI
GELİBOLU

HRK: 13 OCAK 1997

KONU: Muharebeye Hazırlık
Seviyesinin Yükseltilmesi.

1. GENEL:

Milletimizin ve Ülkemizin düşmanları son zamanlarda kötü niyetlerini açığa vuran davranışlar içerisine girmişlerdir. Düşmanların kötü niyetlerini ortadan kaldıracak tek vasıta elimizdeki silahları etkili kullanmaktadır. 13 OCAK 1997'den 15 NİSAN 1997'ye kadar 2 nci Kolordu tüm gayretlerini sefere dönük planların başarı ile uygulanması için hazırlık faaliyetlerini artırmaya hasredecektir. Bir günlük zafer için bilinçle harcanmış yıllara ihtiyaç olduğunu üniforma giymeyi hak eden herkes bilir. Türkiye Cumhuriyetinin tüm düşmanları ülkemize dönük bir savaşın politik, ekonomik ve psikolojik tüm boyutlarını alabildiğine uygulamaktadırlar. Dış düşmanlarımızla açıktan silahlı mücadele mevcut değildir, fakat onların uzantıları

olan iç düşmanlarla silahlı mücadeleye de girmiş bulunmaktayız. Ne zaman başlayacağı belli olmayan silahlı mücadele için içerisinde bulunduğumuz zaman dilimini bir ateşkes dönemi olarak değerlendirip muharebeye dönük her türlü hazırlığımızı yukarıda belirttiğim zaman dilimi içerisinde en yüksek duruma çıkararak ulaşmış olduğumuz seviyeyi muhafaza edeceğiz. Bunu yapmak için:

a. Kendi birliklerinizi iyi tanıyın, tüm malzemenizi elden geçirin.

b. Eğitiminizi sadece sefere dönük konuları içerecek şekilde yeniden gözden geçirin ve uygulayın.

c. Düşman hakkındaki, muharebe edeceğiniz arazi hakkındaki bilgilerinizi geliştirin.

d. Görev tipi emir verme, rapor verme melekelerinizi geliştirin.

Mektup:

Sayın Milli Savunma Komisyonu Üyeleri,

Ordumuzun nedeni belirsiz, sonuçsuz ve hedefi karanlık birtakım hesaplara alet edilmesi her zaman olduğu gibi bugün de rahatsızlık yaratmaktadır. Ülkemizin ve insanlarımızın her zamankinden daha fazla toplumsal barışa ihtiyaç duyduğu bir dönemde bu tür bir hareket son derece tehlikeli sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle, Türk Silahlı Kuvvetlerinin şerefli bir üyesi olarak karşılaşmış olduğum konu beni ve mesai arkadaşlarımı derinden sarsmış, "Acaba ne yapılmak isteniyor? Ordumuz yine bir oyuna mı alet edilmek isteniyor?" sorularını kafalarımızda çağrıştırmıştır.

Eğer bu ifadeler daha aşağı rütbelerden birinden kaynaklanmış olsaydı belki gülüp geçmemiz mümkündü, ancak Kolordu Komutanı seviyesinde bir kişinin kaleminden çıkması endişelerimizi haklı çıkartmaktadır. Ekte sunulan, 13 Ocak 1997 tarihli ve 2. Kolordu Komutanı Hasan Muratlı imzasını taşıyan ve niteliği şüphe uyandıran emir okunduğunda sizlerin de aynı düşünceleri paylaşacağınıza inanmaktayız.

Emirde yer alan "iç düşmanlarla silahlı mücadeleye girmiş bulunmaktayız. Ne zaman başlayacağı belli olmayan silahlı mücadele için..." satırlarını iyi niyetli bir şekilde anlamak pek mümkün görül-

memektedir. Türkiye'de sadece PKK ile ciddi bir şekilde kısmi silahlı mücadele yürütülmektedir ve başlayalı yıllar olmuştur. O zaman, kastedilen PKK terör örgütü olmadığına göre, acaba kimler, ne adına, kimlerle silahlı mücadeleye girmiştir? Bunun açıklanması gerekir. "Ne zaman başlayacağı belli olmayan silahlı mücadele..." ile neyin kastedilmekte olduğunun, kimlerle silahlı mücadele başlatılmak istendiğinin mutlaka aydınlığa kavuşturulması gerekir.

"...içerisinde bulunduğumuz zaman dilimini bir ateşkes dönemi olarak değerlendirip..." Kimlerle savaş halinde idik de şu anda onlarla ateşkes dönemine girdik ve kendimizi tekrar başlatacağımız savaşa hazırlamak istiyoruz? Bildiğimiz kadarıyla ülkemiz en son 1974 yılında Kıbrıs'ta bir savaşa girmiş, ondan sonra da hiçbir cephede savaşmamıştır. Bizim bilemediğimiz kimlerle savaşılmış da, ateşkes dönemine girilmiştir?

"Önümüzdeki aylarda bütün memleketin gözü sizde olacaktır. Nasibiniz zafer olsun..." Satırlardan anlaşıldığı kadarıyla önümüzdeki aylarda, içerdeki henüz bizce meçhul düşmanlarımızla büyük bir savaşa başlayacağız.

Bir an önce, önümüzdeki aylarda savaşa gireceğimiz içeride saklanmış düşmanlarımızı öğrenmeye hakkımız vardır zannediyorum. Böylece Türk milletinin de öğrenmesini ve kendisini içeride saklanmış bu düşmanlarıyla savaşa hazırlamasını sağlamış oluruz.

Bütün bu satırlar yalnızca bir şeyi çağrıştırmaktadır, o da yeni bir "askeri darbe". Ülke gündeminde sık sık yer alan darbe söylentilerinin en üst düzey komutanlarımızca yalanlanması, bu tahminimizi de boşa çıkartmaktadır. Geriye bir tek tahmin kalmakta, kendi çıkarlarını devletin ve milletin menfaatlerinden önde gören birtakım kişilerin, komuta hiyerarşisi dışında planlar yaptıklarını, ordumuzu daha önce örneği yaşandığı gibi bir maceraya sürüklemek istediklerini akla getirmektedir.

Hiç kimsenin, milletimizi kısır çekişmeler ve hesaplar uğruna birbirine düşürme ve ulu önder Atatürk'ün bizlere emanet ettiği bu güzel yurdun geleceğini tehlikeye atmaya, tarihi şan ve şerefle dolu ordumuzu basit çıkarlarına alet etmeye hakkı yoktur ve hiçbir zaman olmamalıdır da.

Beklentimiz siz değerli büyüklerimizin bu konuyu ciddiye alıp,

ülkemizi ve ordumuzu muhtemel bir maceraya sürüklemek isteyenlerin planlarını boşa çıkarmalarıdır.

73

Teyakkuz 'kime' karşı?

Demirel'e, "MS Komisyonuna bir mektup geldi" dedim.

Haberi yoktu. Sıkıntılı bir sesle, "Nerden?" diye sordu.

CA: "Bir başka metin daha var. İkinci Kolordu Komutanının gizli genelgesi. Bir subay tarafından komisyona gönderilmiş. Size gelmedi mi bu bilgi?"

SD: "Söylediklerinizden çıkardığım şu:

Gelibolu'dan söz açıyor. Orada düşman yok ki... Trakya'da da yok. Teyakkuz var şeye karşı."

CA: "Yeni Şafak'ta Çörekçi, Koman ve Doğu Paşaların bayram mesajında Trakya'daki birliklere 'hazır ol' dedikleri yazıldı."

SD: "O şeye karşı. (Demirel pek çok şeyi ya bilgisizliğinden ya da nasıl yanıtlayacağını bilemediğinden 'şey' diye karşılıyor ve tabii, 'müphem!')

Yunanistan hikâyesi o.

Başka hiçbir şey değil. Biliyorsun, bunlarla (askerlerle) her hafta her şeyi konuşuyorum. Adam... Mesela Amerikan sözcüsü bile veya Amerika Dışişleri sözcüsü bile (Demirel çok dağınık konuşuyor) 'Trakya ile Yunanistan arasında savaş çıkabilir' diye laflar ediyor. Daha on gün önce söyledim.

Teyakkuz hali ona karşıdır. Yoksa Trakya'da hiçbir şey yok. Trakya pırıl pırıldır."

CA: "Trakya'da askeri havaalanı da yok. Kime emir veriyor?"

SD: "Onu da bilmiyorum. Niye verir onu da bilmiyorum. Anlaşılmaz bir şey. Yarın Genelkurmay Başkanı ile konuşacağım."

CA: "Bu bilgiler Akit'le Yeni Şafak'ın eline geçerse büyütürler. 'Darbe hazırlığı' filan diye."

SD: "İyi ama darbe hazırlığı neye karşı? Erbakan da diyor ki:

'Darbe marbe yok. İşinize bakın.'" (Sanki Erbakan'ın darbe hazırlığından haberi olabilirmiş gibi.)

CA: "Show televizyonda ilginç sorular birden geliverir karşınıza."

SD: "Onların hepsini karşılarım. Ben onun (Kadir Çelik'le konuşacak) suallerine cevap vermekten çok kendi mesajlarımı vereceğim. (Politikacının gazeteciyi kullanmasına en iyi örnek)

Ve benim bugünkü mesajım, Cumhuriyet devrimidir.

Cumhuriyet kurulduğu zaman neyin üzerine kurulmuş?

Ve... İslam hukuku ile Batı hukukunu nasıl ayırmış. Buna o zaman kimse nasıl hiçbir şey diyememiş, onları anlatacağım."

CA: "Çiller'in verdiğiniz derslerden hâlâ bir şey anlayamamış olduğu anlaşılıyor."

SD: "Anlamamıştır. Kadın Yürüyüşü bugünkü hukuk düzeniyle bir de kadının yerinin değişemeyeceğini söyledi. Dün Yardımseverler Derneğinin toplantısında kadının yerini ve kadının Cumhuriyetin alâmeti farikası olduğunu söyledim."

CA: "RP dışındaki partilerin laiklik konusunda bir cephe olması gerekmez mi? Rejim içinde bir cephe!"

SD: "Önümüzdeki günlerde, hani sizinle konuştuk ya, belki liderleri teker teker veya belki de başka şekilde göreceğim."

CA: "Partilerden istenen tek şey: Laik, demokratik Cumhuriyeti korumaları.

28 Şubat Sabah'ın başlattığı bir haberle kaynatılıyor."

SD: "Birisi orayı fıştıklıyor. MGK çevrelerinde birtakım geveze adamlar var."

CA: "Bir amaçla mı yapıyorlar?"

SD: "Hayır. Şeyden... Gevezeliklerinden!"

74

Show televizyonda Kadir Çelik'in sorularını yanıtlayan Demirel, Sincan olayı ve tanklarla ilgili olarak kısa konuştu.

Bu konuşmasında Demirel; yine, Sincan'daki vahim Kudüs Gecesine karşı tanklarla yanıt vermenin karşısına çıktı.

Soru ve yanıtta Demirel'in bu saplantısı bir kez daha görülüyordu:

Kadir Çelik: "Peki, efendim şimdi tekrar Sincan'a döneceğim. Çünkü Sincan olayı birtakım şeylerin de başlangıcı oldu. Olayların bir gün sonrasında artık tesadüfen mi, yoksa birtakım şeyleri göstermek amacıyla mı tanklar Sincan'dan şöyle bir geçtiler!

Bu birtakım şeylerin duyurusu muydu, asker tarafından, Genelkurmay tarafından bazı kişilere, 'Ayağınızı denk alın' mı dendi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakınız, ben size şunu söyleyeyim: Bu hadiseyi ben de soruşturdum. Bana, 'Daha önceden hazırlanmış bir manevradır' dediler. Bence makulü budur. Devlet, tankı yani silahlı gücünün en önemli unsurlarından olan tankı kendi halkına tehdit için kullanır mı? Kendi halkını korkutmak için kullanır mı? Devlet kendi halkına karşı tank kullanır mı? Olmaz öyle şey. Binaenaleyh, verilen izahat doğrudur. Herhangi bir şey olmamıştır zaten, hiçbir şey olmaz, ama bir şey bile olsa devlet kendi halkına karşı tank kullanmaz. Bir hadise olsa onu başka türlü yatıştırma yollarını bulur. Devlet kendi vatandaşını korumakla mükellef. Tank niçin lazım? Vatandaşını korumak için lazım. Eğer vatandaşı bir kanunsuzluk yapıyorsa, onun usulleri vardır vatandaşı kanunsuzluktan alıkoymak için. Herhalde ilk akla gelen, kanunsuzluk yapan vatandaşının karşısında tank çıkarmak değildir."

75

Orgeneral Bir: "Demokraside balans ayarı yaptık!"

Sincan'dan geçen tankların RP'nin yüreğine oturduğu anlaşılıyor. Yeni Şafak'taki manşet haber bu yargının kanıtı:

"ABD'li yetkililer Abdullah Gül'e Sincan'da tankları yürütenlere (yani TSK komuta heyetine) ne ceza verileceğini sordular" diyor.

Manşet altındaki spotlarda bu soruların 'hemen hemen tüm gazetecilerden' geldiği yazılıyor. Böylece haberin masada yazılıp gazeteye konulduğu anlaşılıyor.

Fakat, Washington'da bir toplantıda konuşan Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir;

Tahran'ı, rejim ihracı, PKK'ya destek ve kitle imha silahları konusunda suçlayarak "İran'ın teröristliği tescil edilmiştir" diyor (21 Şubat 1997 Cuma).

İran Büyükelçisi Bagheri'nin Ankara'da bulunduğu saatte General Bir, "Elçi ülkesine döndü" ifadesini kullanarak dikkatleri çekiyor.

'Dönmeyeceğini' söyleyen Bagheri ise; General Bir'in dediği gibi, ülkesinin yolunu tutuyor.

Savunma Bakanı Turhan Tayan da, "RP, 'İran PKK'yı himaye etmiyor' derse aramızda görüş ayrılığı olur" diye konuşuyor.

Dışarda da RP yalnızlığa itiliyor. General Bir'i kabul eden BM Genel Sekreteri Kofi Annan, "TSK Türkiye'de demokrasiyi çok iyi dengelemektedir" diyerek destek veriyor.

ABD'de bulunan Abdullah Gül'ün 'Washington'a pek güven vermediğini' gazeteler –sanki ağız birliği yapmışlar gibi– yazıyor.

ABD'de bulunan General Bir'e Sincan'daki tankların geçişinin nedeni soruluyor. Genelkurmay İkinci Başkanı kısa ve sonraki günlerde gündeme damgasını vuran bir yanıt veriyor:

"Demokraside balans ayarı yaptık!"

(21 Şubat 1997 Cuma) Cumhurbaşkanı Demirel'i ziyaret eden Başbakan'a 'balans ayarı' soruluyor. Erbakan'ın yanıtı inanılacak gibi değil:

"Gazetelerin yazdığı haberlere inanmayın, bir kere daha söylüyorum."

"Cumhurbaşkanı ile görüşmenizde inanç özgürlükleri gündeme geldi mi?" sorusunu ise şöyle yanıtlıyor:

"Gelmedi. Gündemimiz yeniden büyük Türkiye."

76

RP: "Laiklik Anayasaya yabancı bir kelime!"

Bir'in İran'ı 'terörist devlet' diye nitelemesi RP'de 'nahoş karşılanıyor' ve RP Grup Başkanı Vekili Salih Kapusuz, bu açıklamayı

'önyargılı' kabul ettiklerini söyledikten sonra, "Anayasaya yabancı bir kelime olan laiklik yakışmıyor" diyor.

CA: "Show'daki konuşmanız iyiydi, güzeldi. Fakat bazen karamsarlığa kapılıyoruz. Sonra 'sonuna kadar savaşırız' diyoruz."

SD: "Her şey olur. Fakat Türkiye mağlup olmaz."

CA: "Neden olalım ki?"

SD: "Mağlup olmaz Türkiye. Şimdi bakınız: Ben o konuşmayı yaptım. (Birden telefon kesildi, sonra yeniden aradı Demirel)

Telefon kesildi?"

CA: "Eh beyefendi, Köşkün telefonlarında da bunlar oluyorsa, bizimkilerde haydi haydi."

SD: (Gülmeye başladı) "Hiçbir şeyi baştan savma yapmam. Show'daki konuşmayı yapabilmek için bir hazırlık yaptırdım, yaptım. O gün sizinle de konuştuk. 7-8 saat çalıştım.

Ben bu konuları 35 senedir konuşuyorum.

Konuştuklarıma bir daha baktım ki çizgimde bir kırıklık olmasın.

Tabii Türkiye'de bir şeyler bilgisizce konuşuluyor, tartışılıyor.

Evvela, siyasi partiler: 'Efendim şeriata saygı duyuyoruz!'

Hangi anlama geliyor senin söylediğin laf? Hangi anlama?

Herife, senin karşına gelmiş cayır cayır 'şeriat isteriz' diyen adama, sor bakalım ne istiyor."

CA: "Adamın istediği sizin söylediğiniz. 100 yıl öncesi."

SD: "Evvvet! Adamın istediği çağdaş hukuk sisteminin ortadan kaldırılması. O konuşmanın bir kısmı eksik. Bilerek eksik bıraktım. Her şeyi birden söylemeyeyim, dedim. Bir artı daha. Adamın istediği çağdaşlığa karşıdır, kadın haklarıdır. Çağdaş yaşamın üzerine bir şey getirmek istiyor.

Bir kâbus! 'Ben bunlara karşıyım,' diyor. Yani bir çuval inciri berbat.ediyor."

CA: "Adam, adam olacak gibi görünmüyor. Sizin dünkü görüşmeniz (Erbakan'la) nasıl geçti?"

SD: "Vallahi... Muhatabıma, öyle diplomatik tabirdir, muhatabıma (gülmeye başladı) şunları söyledi diye... 'her şeyi söyledim'.

Yani aklınıza ne gelirse söyledim. Fakat muhatabım çok hassas değildir. Ama, söylenen lafları algıladığı çıkışta verdiği beyanattaki

hırçınlığında görülüyor. Gazetecileri azarlamış. Uzun zamandır ilk defa bu kadar hırçın."

(Buraya bir not koymak gerekli: Demirel-Erbakan ilişkileri yıllar sonra özellikle köktendinci gazeteler tarafından irdelenmeye başlandı.)

77

Dünün Gül'ü, bugünün Gül'ü

17 Mayıs 1999'da Akit gazetesinde Abdullah Gül'ün Star gazetesine söyledikleri yayımlandı. Gül, yazar Ali Bayramoğlu'na verdiği uzun demeçte, "Hoca da (Erbakan) bu Demirel'e güvenir nedense" başlığı altında kimi irdelemeler yapıyor.

Demirel-Erbakan ilişkilerine değinen bir bölümde Gül'ün şu ifadeleri yer alıyor:

> "Mesela, seçimlerin hemen ardından ANAP'la görüşmeye başlamıştık. Herkes hükümetin kurulmasını bekliyordu. Her şeyde anlaşmıştık. Diyaneti bile ANAP'a vermiştik. O günlerde emekli profesör İlhan Arsel, Demirel'e bizi keyfi fikirlerle suçlayan şahsi bir mektup yazmış. Demirel, ne ilginçtir, tutup bu mektubu Genelkurmay Başkanlığı'na göndermiş. Onlar da TBMM Başkanı Mustafa Kalemli'ye havale etmişler. Kalemli almış mektubu Mesut Yılmaz'a götürmüş. Yılmaz hemen çark etti, hükümeti kurmaktan vazgeçti. Mektupta bir şey yok ama prosedür önemli. Bunu başlatan da Cumhurbaşkanı. Askeri daha bu aşamada devreye sokan o. Erbakan bunları sonra öğrendi."

Gül, devlet-RP ilişkilerinde de hayli ilginç irdelemeler yapıyor:

> "Evet yanlış adımlar attık. Libya seyahati de bunlardan biridir. Biz karşı çıktık. Hoca ısrar etti. Uyardık Hocayı ama, 'Ne var, Çiller gitti, Baykal gitti, ben niye gitmeyeyim' dedi..."
>
> Devleti tanımadığımız o kadar barizdi ki... Mesela askerlerle ilk gerilimimiz Milli Savunma Bakanlığı bütçesi konusu oldu. MSB'de

ihaleler genellikle acil olur. Yani ihale olmaz, istenilen şey istenilen yerden alınır. Hoca, 'Yerli sanayii geliştirmek için 60 trilyonluk bir Ar-Ger kuralım' dedi. Kuruldu. Ama bunu MSB'nin genel bütçesinin içinden alıp, Başbakanlık Stratejik Yatırım Takip Merkezine bağlamaya, yani paranın acil alımlarla erimemesi için Başbakanlık ile Bakanlığın ortak imzasına tâbi kılmaya kalkınca, kıyamet koptu. İlk gerginlik orada başladı."

Gül, geçmiş RP döneminden, 28 Şubattan "Ne, nasıl yapılır" konusunda ders alındığını söylüyordu o demecinde:

"Geçen dönem başımıza gelenler, Türkiye'nin gerçeklerini tam tanımadığımız için oldu. Hatalarımız çatışmanın yükselmesine, üzerimize gelinmesine fırsat verdi. En büyük eksikliğimiz devleti tam tanımamaktı. Hatalar yaptık. Bazı yaptıklarımız gayet tabii idi. Ama bu ülkenin farklı hassasiyetleri olduğunu iyi bilmemiz gerekirdi. Devletin kurallarını da bilmiyorduk. Vehbi Dinçerler, 'Bir Kırmızı Kitap vardır, sizin ne yapabileceğiniz, neleri yapamayacağınız orada yazılıdır' dedi bir gün. 28 Şubatın ertesinde bu tür belgeleri Erbakan, Başbakan olarak makamına getirtti. Biz de odasına toplandık, birlikte okuduk. Belgelerde Hoca'nın adı, Milli Görüş Teşkilatı'nın adı, adresi, tarihçesi, bazı ülkücüler, soldan bildik isimler vardı. 'Bunlar kabul edilemez, bizim varlığımız tehlike olarak işaret ediliyor, bunları değiştirmek gerek' dedik. Üstelik o günlerde bu belgeleri yenileme zamanı da geliyordu. Ama Hoca tuttu bir grup toplantısında bu konuda konuştu. Üstü kapalı konuştu, ama yine de konuştu. Kanaatim o ki, 28 Şubatın netice alma operasyonları bundan sonra hızlandı."

Şimdi gelelim Gül'ün anlattıklarının devamına...

Deneyimsizlik içinde yapılan hataları anlatırken zaman zaman Erbakan'a işaret etmesi dikkat çekici.

Şöyle diyor:

"Hoca aslında bunları bilir. Zamanında bir MGK toplantısında Demirel Başbakan, Hoca Başbakan Yardımcısı iken bir MİT raporu

gelmiş önlerine. Bakmışlar bazı sayfalar Demirel'de başka, Hoca'da başka. Konuşup 'Bunlar bizi aldatıyor, bu işe el atalım' demişler. Yani Hoca bilir devletin nasıl işlediğini."

78

Demirel: "Önümüzdeki günlerde bazı gelişmeler olması lazım." (22 Şubat 1997)

Söyleşiyi sürdürdük Demirel'le:

SD: "Tabii Erbakan'la bu görüşme iyi bir konuşmaydı. Sonra görüşürüz bunu."

CA: "Herhalde sizin konuşmalarınız iyiydi de... Adamınki, kapı önündeki açıklamalarından anlaşılıyor, pek ipe sapa gelmez cinstendi."

SD: "Anadolu'da bir tarif var: 'Azdan çok anla' diyor.

Yani 'her şeyi söyletme' diyor.

Benden Derya (Sazak) randevu istemiş. 'Gel öğle yemeği yiyelim,' dedim. Hasan Cemal de, Ertuğrul Özkök de. Sedat da. Onlar da istemiş. Hepsiyle görüşeceğim.

Ben neyin peşindeyim, anlatacağım onlara.

TC Anayasasının kurmuş bulunduğu sistem ve TC'nin kurmuş bulunduğu sistem.

Benim peşinde bulunduğum şey. Türkiye bu iki sistemi korursa rahat eder.

Zaten Türkiye, tarihinden gelen parçalılığı ancak böyle aşıyor."

CA: "Önümüzdeki günlerde bir hükümet meselesi olacak mı? Umut var mı?"

SD: "Ne zaman?"

CA: "Önümüzdeki günlerde?"

SD: "Önümüzdeki günlerde bazı gelişmeler olması lazım."

(Demirel önümüzdeki günlere değinen bu olasılığı söylediğinde, tarih 22 Şubat 1997 idi ve 28 Şubata altı gün kalmıştı.)

SD: (Laf değiştiriyor) "Şimdi önümüzde duruyor. Çiller, 'D-8 birliği hayal' dedi. Bu, önemli bir olaydır."

CA: "Çiller için hiçbir şey önemli değil, Başbakanlık dışında!"

SD: "Sebebi var: Başkası için değil. Kendisi için. Kaybettiği itibarını, özellikle dışarda, yeniden kazanmak için bir gayret gösterecektir." (Demirel, acaba Çiller'de hâlâ bir umut mu arıyor?)

CA: "Ne yaparsa yapsın fazla işe yaramaz. Bakın Amerika'da iki grup var. Biri (General Bir) laikliği savunuyor. Öteki Gül, İran'la işbirliğini, dostluğu övüyor. Böyle bir devlet olur mu efendim?

Bir de Çiller var ortada. Üçe bölünmüş."

SD: "Bremen mızıkası!"

CA: "Bu gösteriler onu da geçti."

SD: "Evvelki akşam da söyledim: Bremen mızıkası!

Her biri bir alet çalıyor. Her biri ayrı şeyleri çalıyor.

İşte Bremen mızıkası."

CA: "Dün bürodaki faks akşama kadar bana çalıştı. DYP'den emir vermişler. Van'dan Edirne'ye kadar DYP örgütüne bağlı insanlar 'Şaibe Hanım' dememi istiyorlar, protesto ediyorlar."

SD: "Hıı!" (Ne demekse bu ses)

CA: "'Neden Şaibe Hanım diye yazıyorsun, bak Mecliste aklandı' diyorlar.

Tabii parti genel merkezinden basmışlar düğmeye. Faks metinlerindeki ifadeler hemen hemen aynı.

Şaibe Hanım demeye devam edeceğim. Bir de 'Takkeli' lafını tutturabilsem!"

SD: "Takkeli de tutacak. Harika bir laf. 'Takunyalı'dan sonra."

CA: "Siz büyük gazetelerimizle konuşuyorsunuz. Peki Cumhuriyet'in kabahati ne? Onunla konuşmuyorsunuz."

SD: "Cumhuriyet'in hiçbir kabahati yok. Cumhuriyet başımızın üstünde."

79

Sabah yazarlarıyla (22 Şubat 1997) yaptığı görüşmede Cumhurbaşkanı'na "28'indeki MGK'nın gündeminde özel olarak bu konular (Sincan-REFAHYOL'un davranışı-İran Büyükelçisinin durumu gibi konular) olacak mı?" sorusu geliyor. O da yanıtlıyor:

"Şimdi, Milli Güvenlik Kurulunun gündemi her defasında Türkiye'ye yönelik iç ve dış tehditlerdir. Her defasında bu tehditler kısmında terör konuşulur. Her defasında bu köktendincilik, radikal İslam konuşulur. Her defasında bu aşırı sol cereyanlar falan var. 1980 öncesinden kalma, onlar da konuşulur. Devlet onları çok iyi takip ediyor, çok yakından takip ediyor; iyi takip ediyor yani.

Binaenaleyh, bu defaki gündemimizde yine devlete yönelik tehditler enine boyuna konuşulacaktır.

Yalnız, hiç kimse böyle bir toplantıda hükümetle askerler karşı karşıya kalacak gibi bir şey beklemesin. Çünkü bu Kurul, büyük Kuruldur. Ve uygarca her meseleyi tartışır. Gene öyle tartışma olacaktır."

Demirel, bu yanıtıyla 28 Şubata 'bir fevkaladelik' vermemeye çabalıyor. Olağan bir MGK... Her zaman olduğu gibi, terör konusunun ele alınacağı bir toplantı!

Oysa, 28 Şubatta 'bir şeyler' bekleniyor.

Görüşme kimi irdelemelerle gelişiyor:

Soru: "Ama efendim bir şey söyleyeceğim. Bunu söylemek zorundayım Ankara'da gazetecilik yapan biri olarak. Biz zaman zaman –bunu da açık açık söylüyorum– Genelkurmayla konuşuyoruz ve bize de söyleniyor, 'Biz de bundan rahatsızız, bunu da yaz kardeşim açık açık' diye..."

Yanıt: "Siz de yazıyorsunuz."

Soru: "Güzel de... Bu MGK'da dile getirilir mi? Yoksa bizi kullanıyorlar mı? Yoksa postacı durumuna mı düşüyoruz? Büyük bir merakımız var."

Yanıt: "Yok yok! Milli Güvenlik Kurulu Türkiye'nin her meselesini büyük bir vukuf ve şekilden ibaret değil büyük bir açık kalplilikle tartışıyor.

Çünkü, Milli Güvenlik Kurulu şu: Milli Güvenlik Kurulundaki üyeler, orada filan kuvvetin kumandanı, filan bakan durumunda değil. Orada ikinci şapka var; o Kurulun üyeleri. Kurulu Anayasa kurmuş.

Binaenaleyh, o Kurulun üyeleri olarak herkes Anayasanın verdiği bu görevi rahatlıkla yapıyor. Ve bilhassa ben çok istiyorum bunu, hakikaten Milli Güvenlik Kurulu bugün Türkiye'de meselelerin en iyi tartışıldığı bir zemindir. Çok güzel tartışılıyor, çok güzel getiriliyor olay. Yani, tetkik edilerek getiriliyor, fevkalade iyi tartışılıyor."

Cumhurbaşkanı istediği kadar yatıştırıcı yanıtlar versin; kamuoyunun kafasına takılı olan olay, 28 Şubatta MGK'da 'bir şeyler olacak.'

80

Ne ki, gazetecilerin Demirel'den öğrenmek istediklerinde hemen hemen fazla bir değişiklik göze çarpmıyor. Milliyet ekibi de aynı konular üzerinde duruyor: Türkiye'ye egemen olan gerginlik!

Basın, olayların nereye doğru kaydığına değinen ipuçlarını sergiliyor; ancak nasıl bir sonuçla karşılaşacağımızı saptayıp söyleyemiyor.

Derya Sazak'ın "Ramazanla birlikte cami, türban, kurban derileri derken, işte Sincan'da tankların ortaya çıkışına kadar" diye özetleyerek sunduğu aynı içerikte soruya Demirel'in yanıtı:

"Aslında Türkiye'de gerginlik, tansiyon, rahatsızlık yok desek, bu doğru değil. Var dediğimiz takdirde bunun ölçülerini bulmak da zor."

İşte; Demirel! Hem ülkenin, hem de kendisinin ikilemi bu.

Sorudan soruya geçiliyor, ama dönüp dolaşıp rejimle ilgili kaygılar gündeme geliyor, konuşmalara özel anlam veren sorgulamalar, yanıtlar izleniyor.

Derya Sazak soruyor: "Genelkurmay İkinci Başkanı Amerika'da 'Demokrasiye balans ayarı yaptık' dedi.

Sincan'daki hadise üzerine. Yani bu direkten mi döndü?.."

Demirel: "Ne döndü direkten?"

Sazak: "Hani böyle mektup falan, şu bu falan bir şey vardı da..."

Demirel hemen yanıtlıyor: Söyledikleri oldukça ilginç; ancak gerginliğin nereye varacağına açıklık getirmeyen irdelemelerle:

"Bazı sıkıntılarımı söylüyorum zaten; ilgililere söylüyorum. Ve aslında bugün Türkiye o hale geldi ki, öyle açık veya gizli istihbarata falan lüzum yok, her gün yazıyorsunuz. Ben de sizin verdiğiniz istihbaratı kullanıyorum.

Ben şahsen bir şey demiyorum, gazetelerde... Yani, dışarıdan bakanlar da zaten gazetelerimize falan bakarak, siyasetçilerimizin sözlerine bakarak... Ben size off the record bir şey söyleyeyim. Bakın, şimdi siyasetçi diyor ki 'efendim bunlar rejimi değiştiriyor', 'bunlar halkı silahlandırıyor', 'bunlar işte bilmem milli gençlik teşkilatı filan diye teşkilat kuruyor. Acaba İtalya'da, daha önce Almanya'da rastlanan Hitler, Mussolini, onlarla benzer mi...' Bunları söylüyor, bunları söyledikçe çok büyük rahatsızlık oluyor.

Çünkü, bunları tamamen ortaya koymak... Asker birkaç şeye çok dikkat eder. Bunlardan bir tanesi kendi güvenliğidir. Çünkü, asker kendi güvenliğinin içinde olmazsa kendisine verilecek görevi yapamaz. Asker parçalanmaktan çok korkar. Çünkü, parçalanmayı bütün tarihi boyunca görmüştür –Cumhuriyet tarihinde değil de– Osmanlı tarihi boyunca görmüştür. Türkiye, bir Balkan Savaşı sonunda, Adriyatik'ten Enez Hattına 4 ayda geldi. Ve Anadolu ne kadar Türkse, Balkanlar da o kadar Türktü.

Ben 30 seneden beri söylerim; bu Balkan işini iyi okuyun ve iyi okutun. Askeri mekteplere, hep söylerim onlara. Onun için birinci meselesi, ordunun kendi güvenliğidir."

"Sizin mutlaka bilginiz vardır" diye başlayan bir başka soru: MS Komisyonuna darbe hazırlığı diye jurnal edilen, Demirel'in bana yaptığı ilk açıklamalara göre içeriği bambaşka nitelikte olan ünlü genelgeye geliyor sıra.

Cumhurbaşkanı; hem genelgeyi anlatıyor, ama hem de darbeyle ilintisini irdeliyor yanıtında:

"Hayır... Gene off the record söyleyeyim. Dün Genelkurmay Başkanıyla konuştum ben o meseleyi. Nitekim bana meseleyi intikal ettirdiği zaman ben gördüm ki, Yunanistan'a karşı Türkiye çok dikkatli olmaya mecbur.

Yunanistan boyuna fırsat kolluyor. Mesela, benim elime istihbarat raporları geliyor, diyor ki 'Türkiye bir savaş kararı alamaz bugünkü şartlarda.'

Halbuki biz bu Kardak hadisesinden bu yana gördük ki, herhangi bir zaman, herhangi bir çatışma çıkabilir, çatışma uzun sürmez, çatışmanın altından Türkiye mutlaka galip çıkmalıdır.

Bunu Amerika Dışişleri Sözcüsü de söylüyor, açıkça söyledi. 'Türkiye ile Yunanistan'ın çatışma ihtimali vardır' filan diye. Benim en büyük kaygılarımdan biri bu. Ve askerlerin bir şeyi var; askerler bir yerden fazla cephede uğraşmayı kâbus sayarlar; tek cephe olacak onlar için ve doğrusu odur, çok doğru bir kaidedir.

Şimdi 200-250 bin kişiyle Güneydoğuda terörle uğraşırken, yeni cepheler açılmasını ben de istemem. Ama mecbur olursa, öyle bulaştığınız zaman, onlar da nihayet bu batıdaki garnizonları, batıdaki kuvvetleri filan çok gizli tutuyorlar.

Ben de dedim ki, bu budur. Hakikaten sonra Genelkurmay Başkanına da söyledim, 'Biz konuştuk bunu' dedi. Bizim o tarihlerde Yunanistan'daki hareketlere göre –en güçlü birliklerimizdir Trakya'daki birlikler– bunlar buna göre kendi şeylerini aldılar, ama nasıl yazılmıştır şey, benim elimin altında var o, ben de baktım ona.

Şimdi tank hadisesine gelince, şudur: Böyle Sincan'da –bu, gene off the record– adamın biri çıkmış, bir çılgınlık yapmış, hadi bunu madem yapmış, öyleyse devlete el koyalım; bunu kimseye anlatamazsınız; kimse kimseye anlatamaz; açık söyleyeyim.

Başka olaylar var. Türkiye'de, bakın 1960'da, 1971'de, 1980'de, hiçbir tanesinde laikliğe karşı hareketler var diye hareket yapılmadı. Binaenaleyh, hareketi yaptığı zaman Silahlı Kuvvetler, o zaman irticadan da şikâyeti vardı, hepsinde de vardı. İrtica tabirini kullanmadı; hiç kullanmamıştır. Çünkü, onu kullandığı zaman bizim Silahlı Kuvvetler de bilir ki, laiklik savunuculuğu yaparken; başka savunuculuklar da yaparken Müslüman kütleyi incitecek bir şey yapmamak lazımdır.

Müslüman kütle dediğimiz zaman, yüzde 99'u halkın. Eğer bunun içersinde yobazlar, bunun içerisinde birtakım mürteciler, bunun içerisinde birtakım istismarcılar olabilecektir. Onları Müslümanlığın temsilcisi sayarak Müslüman kütleyi incitmemek lazımdır."

Nihayet son soru 28 Şubat MGK toplantısı oluyor:

"28 Şubattaki MGK'da bunların açık açık konuşulabileceği bir şey var mı, yoksa biraz geride mi kaldı?"

Demirel, yine ve ısrarla 28 Şubatı REFAHYOL'un bir viraja girişi olarak değerlendirmeyi veya böyle bir yorumla başka görüşleri ayağa kaldırmayı istemiyor. Olağan bir toplantı havası vererek açıklamayı deniyor:

"Bakın, –off the record söylüyorum– 28 Şubatta yapılacak toplantı, askerlerle hükümet itiş kakış toplantısı olmaz. O gayet yanlış bir şey olur. Ama Milli Güvenlik Kurulu toplantılarında –35 senedir filan bunların içindeyim– her defasında devlete ve rejime yönelmiş tehditler konuşulur. Her defasında konuşulur. Bunun içinde Kürtçülük de konuşulur, ondan sonra köktendincilik de konuşulur, başka şeyler de konuşulur.

Geçen defa, terör karşısında devlet –eylülde söz konusu olmuştur– ne çeşit tehdidin altındadır, bu radikal dinciler, köktendincilerin karşısında devlet hangi çeşit tehdit altındadır, bunları konuşalım gelin dedik, olmadı, konuşulamadı, bu defa konuşulacak. Raporları daha önceden yapılmıştır.

Burada yapılacak olan şey; devlet olarak takvim yapılacaktır, müzakere edilecektir. Bununla ilgili birtakım yapılacak beyanlar olacaktır, beyanat olacaktır. Belki hükümete tavsiye edilecek birtakım tedbirler olacaktır. Yani oradan Türkiye güçlü çıkacak, yani yara alarak çıkmaz. Güçlü çıkması da lazım."

81

Sırada Hürriyet var. Ama kafalardaki genel tablo şu:

Bunalımı hükümet getiriyor. Vatandaş huzursuz ediliyor. Rejimi tehlikede görmesi için zorlanıyor. Birtakım kurumların (tabii TSK'nın) sabrı zorlanıyor. Bunu da yapan toplum değil veya toplumun birtakım kesimleri değil; devleti yönetmekle, milleti yönetmekle görevli olan hükümet!

Demirel, "Hükümet savunması yapamam ama" diye başladığı cümleyi, "devleti ve rejimi savunmak benim görevimdir" diye tamamlıyor.

"Eğer" diyor Demirel: "Sokakta 'bunaldık' deniliyorsa, bu öfkedendir, hiddettendir."

"Sizin gözleminize göre var mı böyle bir hiddet?"

"Var" diye hemen yanıt veriyor Demirel ve kafasından bir türlü atamadığı 'soruna' indirgiyor 'hiddeti', şöyle konuşuyor:

"Var. Her gün darbe tartışıyorsunuz. Bu tartışmaları şahsen size söylemiyorum. Türkiye'de darbe tartışılıyorsa, bu bir hiddetin eseridir. Ben, bunun karşısında çıkıp diyorum ki, 'Darbenin bir çare olmadığını gördünüz.' Darbe ne yaptı? Geldi, Meclisi kaldırdı, siyasi partileri kaldırdı, Anayasayı kaldırdı. Zaten, darbe dediğiniz zaman Anayasayı, Meclisi, siyasi partileri kaldırıyor. Ve ülkede siyasetin yetiştirdiği kişileri sildi, darbetti.

İyi mi oldu? 'İyi oldu. Bunaldığımız zaman, sıkıldığımız zaman çare budur. Daha öncesi iyi oldu' şeklinde Türkiye'de kimse diyemez.

Bugünkü sıkıntıların sebebi de darbedir. Ve bugünkü sıkıntıların sebebi darbe ise yeniden darbeden medet ummak kadar yanlış bir şey yoktur.

Öyleyse, bugün sistemden şikâyet varsa, sistem işlemiyorsa, darbe gelip ne yapıyor? Meclisi kaldırıyor orta yerden. Sisteme onu ithal edelim. Yani, bu Meclis kendi kendisini seçime götürmüyorsa, bu Meclisi Cumhurbaşkanı seçime götürsün. O zaman ikide bir ülkenin askerini siyaset içine sokup hem rejimi tahrip ederek, hem silahlı gücünüzü zaafa uğratarak bir yere varmıyorsunuz. Türkiye'ye iyilik yapmıyorsunuz."

Gerçekçi bir soru: "Askerlerin endişesi gereksiz bir şey midir sizce, gereksiz bir endişe midir?"

Demirel, "Ben öyle bir şey demiyorum" diyor hemen. Ama 'darbe söylentileri' veya 'darbe olacağına ilişkin gelişmeleri' bir noktaya getirip bağlıyor: "Çok provokasyon oluyor."

Provokasyonu anlatıyor: "Askerlere alt kesimlerden falan provokasyon olduğu gibi, eski askerlerden provokasyon olduğu gibi,

birtakım hiçbir devirde kendisi bir yere gelemeyecek adamlardan provokasyon oluyor."

Gazeteci, "Kimi kastettiğinizi anlıyorum" deyince: "Hayır, hayır" diye giriyor söze ve sürdürüyor:

"Geçmiş zamanda da oldu bu. Askerler, aslında –kimsenin günahını almayayım– geçmiş zamanda parlamentodan çok provokasyon aldılar. Bugün de alıyorlar. 'Ne duruyorsunuz, ne duruyorsunuz...'

İşte, birisinin bir yere gelmiş olmasından, bakan olmasından filan rahatsız olan adamlar da provokasyon yapıyor. Kendisi bir şey olamayan da provokasyon yapıyor. Neticede askerlere benim dikkatle söylediğim bir şey; dün yine söylediğim şey, bu sistem işleyecek. Bu sistemi tahrip ettiğiniz takdirde, yeniden tahrip ettiğiniz takdirde, yahut edildiği takdirde bu defaki iş o kadar kolay değil. Çok büyük sıkıntıya sokarsınız ülkeyi.

Bir tarafta 250 bin kişi terörle meşgul, bir tarafta Yunanistan'a hazır ol vaziyetindesiniz, öbür tarafta Suriye'nin Hatay'a bugünlerde adam geçirme birtakım şeyleri var, daha çok terörist kısmından. Öbür tarafta Rusya Kürt kozu kullanıyor. O zaman Türkiye'yi batırırsınız.

Bu sistem işleyecek, kimsenin endişesi olmasın, işleyecek. 'Biz acaba fundamantalizm mi oluruz?..' Bu pembe tablo hikâyesi değil bunlar. Teker teker hepsinin mücadelesini yaparız... Yani, adam Sincan'da o haltı işlemiş de serbest mi kalmış? Bakın, onun taraftarları, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bunlardan daha güçlü olduğunu görünce, bunların arasında pusuya yatacaklardır, sineceklerdir. Yağma yok öyle. Ve çok iş düşüyor savcılara ve hâkimlere."

82

E. Özkök (Demirel'e): "Müthiş bir siyasi deha ile götürüyorsunuz bu işi."

Çevik Bir'in Amerika'dan verdiği haber doğru çıktı:
Bagheri, apar topar (22 Şubat 1997) Tahran'a döndü.

'İstenmeyen elçi' olayı kapanırken; Cumhurbaşkanı'nın 'hükümetten, belediyelerdeki köktendinci kadrolaşmanın derhal araştırılmasını istediği' öne sürüldü.

Oysa, askerler titizlikle 'devlet içindeki Refah kadrolaşmasını izliyor'du.

Mesut Yılmaz da DYP'ye "Rejimi kurtaralım" çağrısı yapıyordu.

ANAP lideri;

"Refah Partisi İran benzeri bir rejimin peşinde. Türkiye'yi bundan kurtarmak için DYP ile hiçbir ön şart olmadan koalisyona hazırız" diyordu.

ANAP'tan bu sağduyulu sesler duyulurken; Refah, 'ANAP'ın kaynadığını öne süren' demeçler veriyordu.

Hasan Celal Güzel'in Çankaya ile ilgili savı şuydu:

"Demirel ilkesizdir. Sayın Cumhurbaşkanı esen yellerden her zaman etkilenmiş ve günün politikasına göre tavırlar takınmıştır."

Oysa, Ertuğrul Özkök, Köşkte arkadaşlarıyla birlikte Cumhurbaşkanı ile konuşurken Demirel'e şöyle diyordu (22 Şubat 1997):

"Zaten biz sizin tarihi bir görev yaptığınıza içten inanıyoruz. Bunu yayınlarımızda da ortaya koyuyoruz. Yani size, Türkiye'nin şu anda –gelirken de konuştuk– çok ihtiyacı var. Siz de bana sorarsanız, müthiş bir siyasi dehayla götürüyorsunuz bu işi. Benim şahsi kanaatim budur efendim."

Hangi görüş acaba doğruyu, ama sadece doğruyu yansıtıyordu?

83

"Ben bu zata ordudaki duyarlılığı söyledim"

Demirel, laik karşıtlığını irtica diye tanımlıyor.

Bugün yine pazar (23 Şubat 1997). 18.00'de eski Köşkteki görüşme tam bir saat 45 dakika sürdü.

Havacı Yaver, çalışma odasına aldı. Ayaktaydı. Oturur oturmaz, "Ne var, ne yok?" diye sordu.

Bu kez ben; "Haber sizde" dedim.

Güldü: "Canım, hemen 'haber' sorma" dedi.

"Benimki ağız alışkanlığı" dedim gülerek. Zaten neyin olduğunu benden daha iyi izliyordu Cumhurbaşkanı. Neyin bir türlü yok olmadığını da... 28 Şubat, ülkenin gündeminde günlerdir ilk sıraya oturmuş. Herkes öyle bekliyor.

Her şey ayakta. En ufak olasılık birden alevlenebilir. Cumhurbaşkanı, bu gelişmeler veya sonuçlar içinde üzerine düşen hangi görevi yapacak? ABD'de, Türkiye'de ikilem ortaya çıkmış. Çevik Bir bir yanda, Abdullah Gül bir başka yanda.

Amerikalıların bu gelişmeyi izledikten sonra kimi sonuçlar çıkarmadığı söylenebilir mi?

RP-TSK arasında giderek büyüyen uçurumun dışarıda da tartışılmasını kim önleyebilir?

Şimdi... Bu gelişmelerden sonra 28 Şubat için şunu söylememek olanaksız:

Bu MGK ya TSK ile RP arasındaki gerilimi yumuşatacak ya da daha da gerginleşmesine yol açacak!

Bu konulara değindiğim sırada çaylar geldi. Zaten Demirel de önündeki dosyalardan bir şey arıyordu. Buldu.

SD: "Bu sabah başyaver telaşla geldi. Sabah'taki bugünkü saçma manşetten sonra..."

(Bu manşet "Muhtıra gibi" başlığıyla çıkıyor ve şunları içeriyordu:

"Atatürk ilkeleri, laiklik konusunda kimseye taviz veremeyiz. Hükümetin de bu prensiplere tam olarak uymasını bekliyoruz."

Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir, içeriği bu olan konuşmayı Washington'da Türk-Amerikan Konseyinin önceki geceki kapanış balosunda yaptı.

Çevik Bir'in konuşması "üstü kapalı bir muhtıra" diye değerlendirildi. Bir şunları söyledi:

> "Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün demokratik parlamenter sistemi Kurtuluş Savaşı öncesinde uygulamaya koyduğunu" belirterek şunları söyledi: "Atatürk ideallerinin bekçisi olarak onun Anayasamızdan kaynaklanan demokratik ideallerine büyük önem veriyoruz. Demokrasimizin öteki temel unsurları olan, laiklik

kadar hükümetin birleştirici sistemi içinde kişisel hak ve özgürlüklere de büyük önem veriyoruz. Sözünü ettiğim temel prensiplere hükümetin tam olarak uyması ve dikkat etmesini bekliyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri Anayasamızın bekçisi ve halkımızın parçasıdır."

Orgeneral Bir, insan haklarıyla ilgili ise şunları söyledi:

"İnsan hakları konusunda da kaygılarını gündeme getiren Avrupalı meslektaşlarımıza insan hakları ile ilgili her türlü belgeyi imzalamaya hazır olduğumuzu daima söyledik. Türk Silahlı Kuvvetleri, ülkemizde, insan haklarının genişletilmesi veya demokratikleşme süreci önünde erteleyici veya karşıt bir faktör olarak sunulmamalı. Bu arada insan hakları konusu, toplumu yanlış yöne sevketme veya ülkenin parçalanması için kullanılmamalı. Türk Silahlı Kuvvetleri, bölge barışı ve istikrarının destekleyicisidir. Yunanistan da dahil komşularımızla karşılıklı çıkar esasına dayalı anlarda işbirliğini memnuniyetle karşılarız.

Daha önce de sert çıkışlarıyla tanınan Orgeneral Çevik Bir'in konuşmasını, salonda bulunan çoğu Türk, binin üzerindeki davetli ayağa kalkarak hararetle alkışladı.

Toplantıya katılan Abdullah Gül, Bir'in konuşmasını önce oturduğu yerden alkışladı. Ancak herkesin ayakta olduğunu görünce ayağa kalkarak alkışa katıldı.)

SD: "... Evet... Başyaver telaşla geldi ve Genelkurmay Başkanının bana bir yazı gönderdiğini söyledi. İşte yazı. İşte Çevik Bir'in konuşması. İngilizce. Ben size aktarıyorum:

'Atatürk, TBMM'yi ulusal savaştan önce kurdu.

Anayasal rejim, demokratik ilkeler koruyacağımız ilkelerdir.

Laiklik... Koruyacağımız ilkedir.

AB'ye girilmesini destekleriz.

İnsan haklarına ait bir anlaşma getirin, hemen imzalayalım. Ancak, ülkenin bölünmesine karşı olan hareketler dışında insan haklarına saygılıyız.'

(Bu söylemlerle Sabah'ta çıkan metin arasında fazla fark yoktu.)

Şimdi bu metindeki ilkelere imza atmayacak insan var mı? Söyledikleri bu. Çok dikkatle yazılmış."

CA: "Efendim; Çevik Bir'in ABD'de okuduğu metnin gitmeden

önce burada hazırlandığını söyledim size. Yoksa yüksek komuta heyetinden izin almadıkça böylesi bir konuşmayı yapmaz. Üstelik onun yerinde kim olsa, bunları söylerdi."

SD: "Ben Genelkurmaya bu metnin Türkçeye çevrilip basına verilmesini söyledim. Metnin İngilizcesi de çok iyi."

CA: "Fakat ben sizin ve herkesin uyarılarına karşın Erbakan'la Çiller'den ümitli değilim. 28 Şubatta gelecekler buraya, laiklikten, Atatürk'e bağlılıktan söz edecek, bu konudaki konuşmaları 'Ne kadar iyi ifade ettiniz' diye karşılayacaklar.

Tabii, generaller bu sözlerden hiçbirine inanmayacak!"

SD: "Ben bu zata son görüşmemizde meseleleri olduğu gibi söyledim."

CA: "Ordudaki duyarlılığı da söylediniz mi?"

SD: "Evet söyledim. Bir bir saydım. Bildiğimiz şeyleri ve dedim ki: 'Bak, bu ülkede güvenliği sağlamakla görevli iki kişi var. Sen ve ben! Devlet Başkanı ile Hükümet Başkanı. Buna göre; biz beraber çözmeliyiz sorunları. Şimdi TSK'daki duyarlılığı... Anayasanın maddesi ne diyor. Laik, demokratik, sosyal hukuk devleti. Laikliğin korunmasında ne kadar titiz oldukları ortada. Bir de geçmişe bak: Neler geçirdik (darbeleri anımsatıyor). Hapse girdin, beş yıl yattın.'

Ama bu konuşmada böyle gidilirse 'darbe olur' demedim."

CA: "Daha ne diyeceksiniz! Bunları dinleyen adam, artık... Her şeyi söylemişsiniz ve bir de 'geçmişi anımsatmışsınız'. Bu darbe olur demek değil mi?"

84

Genelkurmaydaki asıl beyin ve "Bu adam gitmeli!"

SD: "Karşımda başka biri olsa... Ama bu, algılar, fakat umursamaz. Benden ayrıldı gitti, kapıda, 'Anayasa çerçevesinde büyük Türkiye'yi yapacağız' dedi.

Oysa ben ona dedim ki; 'Maddi olanaklar bulunur. Ama imkân Anayasa olmazsa nerede?' O demek böyle anladı.

Karadayı benden hiçbir şey saklamıyor.

(Yumuşak ve ancak duyulur sesle) Asıl beyin Genelkurmaydaki Doğu Paşa."

CA: "Görevi?"

SD: "Genelkurmay Plan ve Prensipler Daire Başkanı. Her şey oradan çıkıyor. Hani 12 Mart 1971'de darbede Celil Gürkan Paşa vardı. O sırada bu dairenin başkanıydı."

CA: "Peki efendim; acaba ABD ile TSK arasında 'darbe' konusunda bir gizli uzlaşma, görüşme var mı?"

SD: "Hayır. Yok!

(Birden) Bu adam gitmeli!"

CA: "Yoksa ne gerginlik kalkacak, ne de düzlüğe çıkacağız. Bu adam gitse... İşler yine rayına girecek."

SD: "Bir on yıl daha... Demokrasi rayına oturacak."

CA: "Ama bu adam nasıl gidecek? Mesele o!

Bu parlamento ve bu kadınla. İmkânsız. Bunlarla olmaz."

SD: (Şimdi dikkat) "Ben 28 Şubattan sonra, martta parlamentoda bazı hareketler bekliyorum.

Daha doğrusu bir hareket olmasını (olacağını) umut ediyorum."

CA: "Bu parlamentodan hiçbir şey beklemiyorum. Bu ikisi ne kadar rahat efendim!"

SD: "Öyle değil. Dışarıya öyle görünmek zorundalar. Her ikisi de tedirgin!

Şimdi... 28 Şubattaki MGK'dan sonra 7 Marta kadar konuşmayacağım. 7 Martta Ali Kırca gelecek. Siyaset Meydanı'nı burada yapacağız. O herkesten sorular alıp gelecek. Soracak. Senden de senaryo düşünmeni istiyorum. Nasıl yapalım Siyaset Meydanı'nı.

Sonra parti liderlerini çağıracağım. Geçen görüşmelerimizde hep liderler konuştu. Bu sefer 'ben' konuşacağım.

Bir süre bekleyeceğim. Parlamentodan ses gelecek mi diye."

(Demirel'in o gün söylediklerindeki anlamı, ancak 28 Şubat geçtikten sonra anlayabildim. Cumhurbaşkanı 28 Şubatta hükümete yönelik 'bir şey olacağından' emindi. Tabii söylemiyordu. Fakat 28 Şubatta olacaklara göre, 'kafasını hazırlıyor' ve bir de program yapıyordu. 28 Şubattan sonra parlamentodan gelecek sesi beklemesindeki anlam neydi? Hükümete yönelik bir hareket bekliyordu.

Cumhurbaşkanı, şubat ayı başından beri başka yönden de 'beklenti' içindeydi.

Çünkü Cumhurbaşkanı şunu biliyordu: Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven Erkaya, son iki aydır MGK'larda laiklik ve irtica konularında konuşmak istediğini söylüyordu. Her seferinde Cumhurbaşkanı, bu istemi 'gelecek MGK'ya bırakıyor'du. Ocak 1997 toplantısında Oramiral Güven Erkaya, bu kez ısrarla görüşmenin yapılmasını istedi. Demirel, "Şubat toplantısında" diye yanıtladı. 28 Şubat gündemi belirlenmişti.

Cumhurbaşkanı; başta 'kendisinden bir şey saklamayan' Genelkurmay Başkanı ile görüşüyor, ordunun havasını alıyordu. Orgeneral Karadayı 'saklanacak yanı olmadığı için' TSK'nın bu hükümet dönemindeki laiklik karşıtı gelişmelerden duyduğu kaygıyı elbette Demirel'e söylüyordu, söylemesi de göreviydi.

Bütün bu bilgileri 28 Şubattan sonra edinebildik.

Bu nedenle Demirel'le hem 14 Şubat 1997'de hem de son olarak 23 Şubat 1997'deki önemli görüşmelerimizde çarpıcı dokundurmalarını daha açık ve net değerlendiremedik.

Fakat 'bir şeyler geleceğini' görmemek olanaksızdı.)

CA: "Parlamento ölü. Hiçbir hareket yok. Kafalar mapus. Ağızlar kilitli. 120 kişilik DYP grubunda tık yok. Takılmışlar bu kadının peşine..."

85

"Erbakan'ı Milli Görüş Vakfı zorluyor."

SD: "Ses gelmezse bu kez parlamentodan... İkaz edeceğim parlamentoyu. Uyaracağım.

Şimdi... (Dikkat) Zaman kazanmaya çalışıyorum.

Askerlerle (hafif güldü, sanki 'artık yüz-göz olduk' der gibi) her şeyi konuşuyorum. Allah var. Benden hiçbir şeyi gizlemiyorlar. Ne varsa getirip veriyorlar.

Ama Genelkurmay Başkanı çok rahatsız. Erbakan'ın ikide bir 'Orduyla aramızda hiçbir sorun yok' demesinden... Geçende Eston-

ya Cumhurbaşkanı karşılanırken Erbakan'ın sırtını okşarken gazetelerde çıkan resimden fevkalade rahatsız.

Evet, sadece Karadayı değil, altındaki generaller de subaylar da çok bozuluyorlar.

Bana söylemedi ama; Karadayı 'Bu adamdan kurtulmamız lazım' diyor.

MİT Müsteşarı ile son zamanlarda daha sık görüşüyor Genelkurmay Başkanı. Ona söylemiş." (MİT Müsteşarı da Karadayı'nın sözünü Demirel'e. Hay Allah. Devleti tanıyorum artık!)

CA: "Fakat bu kadın da anlaşılır değil. Erbakan'a sarılıyor. Şayet bir şey olsa (darbe) edindiği menkul ve gayrimenkullerin hesabını sormazlar mı buna? Anlamıyor mu bu gerçeği?"

SD: (Bu irdelemelere yanıt vermedi; sadece) "Bakma, anlıyor durumdaki vehameti. Kadın da Erbakan da aslında 'tedirgin' ama ne söyleyebilirler?

Erbakan'ı teslim almışlar. Artık tek başına değil. Altındaki kadro, örgüt, onu zorluyorlar!"

CA: "Kimler? Parti örgütü mü?"

SD: "Hayır. Milli Görüş Vakfı örgütü! Daha önce verdiklerinin karşılığını istiyorlar artık. Zorluyorlar Erbakan'ı!"

CA: "Siz ordunun duyarlılığından söz edince, vahim durumu sıralayınca ne yaptı Erbakan?"

SD: "Yutkundu. Öyle kaldı."

CA: (Yüzüne baktım, sanki söylediğini anlamamışım gibi).

SD: (Yineledi) "Yutkundu. Öylece kalakaldı."

CA: "Partiniz yok. Aklıma gelmişken sorayım. Necmettin Cevheri'nin sık sık Köşke geldiği söyleniyor."

SD: (Düşündü) "Bir ay önce gördüm Cevheri'yi. Geldi, ona içinde bulunduğumuz durumu anlattım."

CA: "Evet ama hâlâ kadını destekliyor."

SD: (Yanıtlamadı) "Bu parlamentodan iş çıkmaz. Bakın, bugün Güneri, Pakistan'ı, Benazir'i yazmış. Ama buraya bağlamamış.

Bizim sistemimizde tek eksik, Cumhurbaşkanlarına Meclisi fesih yetkisinin verilmeyişi. Eğer bende böyle bir yetki olsaydı, bu parlamento böyle mi olurdu?"

CA: "Yani parlamento fesih korkusuyla harekete geçerdi."

SD: "Tabii değil mi?

Şimdi ben laiklikten söz edenlere 2. maddeyi anımsatıyorum. Oktay Ekşi yine anlamamış. Ben 'devlet laiktir' diyorum. Kişi şuna inanır, buna inanmaz.

Benim Erbakan'a olup biteni söylememe gerek de yoktu.

Benden önce 11 Ocak 1997'de Milli Savunma Bakanı Turhan Tayan açıkça söyledi.

Zaten Türkiye'de olup bitenleri öğrenmek için birisinin gelip söylemesine gerek yok.

Gazeteleri oku, yeter! Her şeyi görebilir, anlayabilirsin.

(Sonra bir dosya açtı. İki gün önce Milli Savunma Komisyonuna gelen mektupla genelgeyi gösterdi.)

Ben sormadan Genelkurmay Başkanı getirdi verdi. Tamamen Yunan'a kârşı bir tedbir. Amâ tamimdeki şu giriş saçma. Ancak gönderilen mektup bir felaket."

CA: "Yakalamışlar mı?"

SD: (Başıyla doğruladı) "En korktukları şey bu. Orduya tarikatların sızması."

CA: "MGK'da oylama nasıl olacak? Sabah'a göre Genelkurmay Başkanı konuşacakmış?"

86

Demirel: "Zaman... Zaman kazanmak..."

SD: "UBA bir haber vermiş. Erbakan, MGK'da kendi durumunu, partisinin tutumunu 'kayda geçirmek' istiyormuş. İlginç.

Nasıl müzakere yapacağız? Henüz kararlaştırmadım. Dışarıya içerdeki tartışma veya konuşmaları veremeyiz. (Çevik Bir'in Amerika'daki konuşma metnini gösterdi) Buna benzer bir açıklama olabilir."

CA: "Buna karşın, her şey başka şeyler aramayı sürdürecek!"

SD: (Düşündü) "Bir açış konuşması ve sonra herkes söz alıp konuşacak. Oylama yapıp yapmayacağımız oradaki duruma bakar.

Şurada Cumhurbaşkanlığı var. Ortadaki noktada hükümet duruyor ve sağdaki nokta parlamento.

Alınacak tedbirler çıkınca... (Demek ki, MGK'dan önce Cumhurbaşkanı, çıkacak kararı, alınması istenilen kimi önlemleri daha önceden biliyordu.) Hükümetin bunları yapıp yapmadığına bakılır.

Ve... eğer hükümet burada (MGK'da) suçlanıyorsa, suçlanandan tedbir alınması istenebilir mi?"

CA: "Tekrar ediyorum efendim: Bize göre 28 Şubat MGK'sı bir dönüm noktası, Anayasal kimi önlemlerden söz edilmesi doyurucu olmayacak."

SD: "Zaman... Zaman kazanmak!" (Kaçıncı kez zaman kazanmaktan bahsediyor, ama ne için 'zaman kazanmak'?.. Bir müdahaleyi önlemek için mi, bu soruya yanıt vermiyor, suskun.)

CA: "Bugün için bir 'darbe' olasılığı var mı?"

SD: (Yanıt yok. Önüne baktı. Sükût ikrardan mı geliyordu? Sanki bir şeyler biliyor, ama söylemek istemiyor gibi duruyor.)

CA: "Darbe olasılığı yoksa... Evet, Amerika laik Türkiye istiyor, bu gidişe karşın darbe istemiyor?"

SD: (Kuşkucu) "Ama gizli olarak ne istediğini bilmiyoruz."

CA: "Bir kez daha sorayım; askerler, Amerika ile darbe konusunu 'gizlice' görüşüyorlar mı?"

SD: "Hayır!"

CA: "Ama Pentagon Türkiye'ye daha başka gözle bakıyor?"

SD: "Evet. Pentagon hem coğrafi hem de siyasi açıdan bize daha dost bakıyor."

CA: "Çevik Bir'in Amerika'daki konuşmasında satır aralarında kalan bir sözü var: 'Terörü marjinal hale getirdik. Gerisi siyasetçilere kalmış bir şey.'"

SD: "Terörü marjinal hale getirdikleri ağızlarında var. Genelkurmay Başkanı da 'şunu yaptık, bunu yaptık' diyor. Geçen konuşmamızda aynı şeyler söylendi. Ona şunu söyledim: 'Geçen yıl dağlarda 6.000 kişi vardı, bu yıl da 6.000!

Bingöl hâlâ sorunlu duruyor.

İlkbahar geliyor, ne yapacaksınız?' İşte şunu yaparız, bunu yaparız.

'Bakın, her ilkbahara girerken aynı şeyler söyleniyor. Yine aynı şeyler.'

(Demirel, terörün marjinal hale geldiğini asla kabul etmiyor.)

MİT bana her hafta haritalarla rakamlı raporlar getiriyor. Adamlar hâlâ dağlarda.

(Konuşma bitiyordu) Geçen gün bizim ikizler (Ali Şener'in çocukları, Demirel'in torunları veya evlatları) yatağa bir şeyler sermişler oynuyorlar. 'Ne yapıyorsunuz?' diye sordum. 'Zekâ testi yapıyoruz' dediler. (Güldü) Eh, bugün biz de iyi bir zekâ testi yaptık."

(Cumhurbaşkanı'na bir türlü şu soruyu soramadım: Ya parlamentodan uyarınıza da ses gelmezse?..

Kıyamet kopacak!)

87

Darbe ve çare

Hep darbe, hep darbe!

Akıllarda ve ağızlarda bu sözcük: Darbe!

(24 Şubat 1997 Pazartesi) Sabah ekibi, bu kez Demirel ve Çiller'le yaptığı görüşmeleri manşetten, neredeyse tam sayfa veriyor ve iki siyasetçiden ortak bir manşet çıkarıyor:

"Çare demokrasi"

Birinci başlıkta, "Cumhurbaşkanı ve DYP lideri, rejime demokrasi dışı bir müdahalenin Türkiye'ye büyük zarar vereceğini söyledi" diyor.

Tabii, ne için darbe? Laiklik karşıtı gidiş, Refah'ın köktendinci hareketleri, kadrolaşma vs.

Demirel soruyor: "Acaba bir müdahale ile müdahele ettiğiniz şeyi güçlendirmez misiniz?"

Çiller ise şöyle diyor: "Demokrasi aleyhine bir oynama Türkiye'de müthiş çöküntü yaratır."

Hürriyet ise; "Sokakta hiddet var" başlığıyla haber yapıyor.

RP ne yapıyor bu arada?

RP, Çevik Bir'in, Amerika'da Sincan manevrası için söylediği

"Demokrasiye balans ayarı yaptık" sözleri için Divan-ı Harpte yargılanmasını istedi.

Bütün gazetelerde Demirel manşetlerde. Hiç kimse darbe istemiyor. Ama hiç kimse darbe olmadan 'bu gidişe nasıl dur denileceğini' söyleyemiyor.

Gazetelere gönderilen Çevik Bir'in Amerika konuşması ise şöyle yorumlanıyor: "Askerler 'Bir'in tavrı ortak tavrımız' mesajını verdiler."

TSK ile ilişkilerini yumuşatması beklenen Refah'tan öyle bir yanıt geliyor ki... Hayret verici:

Abdullah Gül, Amerika'da Bir'i, konuşmasından sonra ayakta alkışladığı haberlerini yalanlıyor.

88

"Böyle gitmez"

(25 Şubat 1997 Salı)

Cumhurbaşkanı Demirel, İlhan Selçuk başkanlığındaki Cumhuriyet heyetini kabul etti. Selçuk'la baş başa yarım saat konuştuktan sonra, yemeğe geçildi ve orada da –diğer gazetelere yaptığı gibi– sorular yanıtlandı.

Sayın İlhan Selçuk ve arkadaşlarına verilen öğle yemeğinde bakalım neler yenmiş:

"Tavuklu talaş böreği, karışık ızgara, pilav, patates kızartma, haşlama sebze, salata, zeytinyağlı bakla ve yoğurt, fırında sütlaç, meyve, kahve."

Cumhuriyet, Demirel'le yaptığı görüşmeyi manşetindeki şu iki sözcükle özetledi:

"Böyle gitmez"

Bu saptamanın bir öncesi var manşette:

"Cumhurbaşkanı Demirel yasaklara karşın dinci siyaset ısrarı konusunda MGK öncesi uyardı."

Aynı gün –Demirel'le konuştuğumuz gün– Deniz Kuvvetleri Ko-

mutanının Milliyet'te (daha sonraki günler niçin söylendiğini öğreneceğimiz) bir demeci yer aldı.

"İrtica PKK'dan tehlikeli" diyordu. (Nitekim; MGK, irticayı birinci tehlike ilan etti.)

Oramiral Erkaya, "Aşırı dinci akımlar Türkiye'nin birinci sorunu haline geldi" diyordu.

28 Şubatta –gazeteye göre– Güven Erkaya'nın önerisi MGK gündeminin baş maddelerinden biri olarak müzakere edilecekti. Erkaya, daha önceki toplantıda (Ocak MGK'sı) "aşırı dinci akımların devletin geleceğini tehlikeye düşürmemesi için hükümete tavsiye kararı alınmasını" önermişti.

Deniz Kuvvetleri Komutanı şöyle diyordu:

"Yıllardır, devletin geleceği için birinci tehlike PKK terörü idi. Ancak güvenlik güçleri görevini yaptı ve PKK kontrol altına alındı. Aşırı dinci akımlar ise bugün, PKK tehdidinden daha büyük bir tehlike haline geldi.

Tehlike üç boyutludur. Laik Cumhuriyete, çoğulcu demokrasiye ve sosyal hukuk düzenine yönelik tehlike."

Cumhurbaşkanı'nın yatıştırıcı demeçlerine karşın;

Askerlerin 28 Şubatta MGK'da hangi konuya ağırlık vererek hükümete 'bazı tavsiyelerde bulunacağı' artık belli olmuştu.

28 Şubat 1997 tarihinde MGK:

Türk siyasal ve toplum yaşamında bir dönüm noktası olacaktı.

89

Cumhurbaşkanı Demirel, Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı:

Cumhuriyet: "Partinin programına baktığınız zaman Anayasaya uygun, ancak örtüyü kaldırdığınızda iş değişiyor..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hayır, sadece parti tüzüğü, programı yok ki. Eğer halkı arkasına dini duyguları istismar ederek düşürüyorsa o zaman bu, Anayasanın 24. maddesini, 14. maddesini ihlal halinde olur, Siyasi Partiler Kanununu da ihlal halin-

de olur. Ve nitekim 1970'li yıllarda bu sebeple davalar açılmış, parti kapatılmıştır. Şimdi bu 1980'li 90'lı yıllarda devam ediyorsa o zaman devlet, Anayasasını ve kanununu uygulamıyor demektir. Türkiye'de eğer dini istismar eden siyasi partiler olacaksa; hem din istismarı Anayasada yasak gibi bir durum olacak hem de din istismarı serbest olacak. Bu ikilem gitmez. Bir süre sonra siyasi partiler din istismarı prim yapıyor diye birbiriyle yarışacaktır. Onun için devlet, kanunlarını icra ile mükelleftir. Kim dini istismar yoluna sapıyorsa devlet onun peşine düşmek mecburiyetindedir."

Cumhuriyet: "163. maddenin kaldırılmasının bugün gelinen noktaya ulaşılmasında etkili olduğunu düşünüyor musunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "163 dediğiniz zaman 141, 142 hepsi beraber gelir onların. Türkiye bunları çok tartıştı. Yeniden o tartışmaya girmemek lazım. Bugünkü rejimi korumak için kanuni mevzuat ne var? Terörle Mücadele Kanunu var, 1., 7. ve 8. maddeleri var. Başka ne var? Türk Ceza Kanununun 312. maddesi var. Başka ne var? Anayasanın 174. maddesindeki devrim kanunlarının korunması var. Elde olan mevzuat bu. Bu yetmiyorsa, eh ne yapayım, mevzuat yetmedi, iş de çığrından çıktı. Olmaz böyle bir şey. Devlet, kendisini koruyacak hukuki çerçeveye sahip ve kanun uygulayıcısı bunu uygulamıyorsa devlet işlerliğinde aksama vardır. Geçmişte hukuki çerçeve olmasına rağmen uygulamada birtakım sıkıntılar olmuş, işin içinden çıkılamamış. 1980'e gelirken sıkıyönetim 'Uyarı mektubu hadisesinde siz neyi uyarıyorsunuz?' dediğimiz zaman bize demiştir ki, o günkü Genelkurmay Başkanı (Kenan Evren): 'Olmadı, yapamadık, altından kalkamadık.' Sonra da kendisi söylemiştir, 'Yetkimiz yoktu, yetki kâfi değildi' diye. Bu tartışmalar yapıldı. Türkiye bir daha bunları tartışmamalı."

Cumhuriyet: "Türkiye'nin altına imza attığı bir demokrasi hukuku da var. Bu demokrasi hukukuna karşı bir zihniyet Türkiye'de yüzde 99.9'la sandıktan çıksa bu, demokrasi olur mu?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben şunu demek istiyorum, mesele şudur: Bu ülkenin uygar milletler camiası içerisinde yerini alırken hüviyeti var; demokrat, laik, sosyal hukuk devleti, insan haklarını ve ülkenin bölünmez bütünlüğünü koruyarak bir hüviyet kazamış. Bu hüviyeti bu ülkenin bütün fertleri benimsemelidir.

'Ben buna karşı çıkıyorum' demek rahatsız edici olabiliyor, fakat bunu değiştiremez. 73 senelik Cumhuriyetin okullarında okumuş, cumhuriyetçi düşünceyi hazmetmiş, çağdaşlığı hazmetmiş bir toplum artık. Bu toplumun 73 sene evvel kabul ettiği şeylerden bugün vazgeçmesi düşünülemez. Yani sizin çizdiğiniz bu tablo doğru ve korkutucu. Yalnız bir eksiği var tablonun, diyelim ki A partisi veya A grubu bu çeşit işleri yaparken B, C nerede? B, C, D'nin yokluğu söz konusu olmaz. Ülke halkı uyanıksa, ülke halkı bundan tedirgin oluyorsa o kendi gücünü ortaya koyacaktır."

Cumhuriyet: "Yüksek Askeri Şûra kararlarının yargı denetimine açılması istemini nasıl değerlendiriyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Yok öyle bir şey. Silahlı Kuvvetlerin bir özel durumu var. Silahlı Kuvvetler şart koymuş, diyor ki benim şartlarım şudur, bu şartlara uyanlar buraya gelsin. Nitekim Silahlı Kuvvetlerin Yüksek Askeri Şûra kararlarına karşı siyasi itirazlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre yapılmış. O mahkemenin kararlarının birinde, mahkemenin başka türlü kararı olabilir, ama birinde 'Siz eğer bu şekilde hareket etmek istediyseniz o kuruluşun içine girmeyin. O kuruluşun şartları var' diyor. 'Efendim ben vicdan hürriyetini yerine getiremiyorum vs. diyorsanız o kuruluşun içine girmeyin, onun dışında kalın' diyor. Buradaki olay şu; Silahlı Kuvvetler hukukun bütünlüğünü, kendi birliğini, kendi ahengini muhafaza etmeyi bir numaralı sorun sayar.

O zaman kendisine devredilecek bu görevi başarıyla yapabilmek için kendi kumanda kademesi içerisinde yekvücut kalmak ister. Bu, doğru bir hassasiyettir, çok yerindedir... Onun içindir ki, bizim ordu kendisinden başka silahlı güç istemez, bir. İkincisi, kendisine yönelik pazarlıklardan fevkalade rahatsızdır. Ve bölünmek, parçalanmak meselesinden fevkalade rahatsızdır."

Cumhuriyet: "28 Şubattaki Milli Güvenlik Kurulunun öncelikli gündemi köktendinci gelişmeler mi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Çok iyi hazırlanan bir kuruldur. Her ayki toplantısında devletin maruz kaldığı tehditler, tehlikeler konuşulur. Bunun içerisinde hem bölücü terör, hem köktendincilik, hepsi vardır. Bu defa da yine öyle olacak. Köktendincilik de dahil her şey konuşulacak."

Cumhuriyet: "Orgeneral Çevik Bir'in ABD'deki açıklamalarına ilişkin yapılan tartışmaları nasıl karşılıyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Amerika'da Türk-Amerikan dernekleri var, her sene toplantı yapıyor. Her sene yapılan konuşmalar kimsenin dikkatini çekmiyor da bu sene niye çekiyor? İşte Türkiye'deki bu tartışmalardan dolayı dikkat çekiyor.

Eğer Türkiye'de darbe her gün tartışılıyorsa üniformalı bir kişinin söylediği ve yaptığı her hareket dikkat çekecektir. Kaldı ki Genelkurmay 2. Başkanı Çevik Bir'in söylediklerine baktım. Diyor ki mealen, 'Biz Türk Silahlı Kuvvetleri olarak Anayasal bir kuruluşuz, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin dayandığı birinci prensip milli iradedir. Bununla birlikte sekülarizm yani laiklik, insan hakları, ülkenin bölünmez bütünlüğü Anayasanın temel nitelikleridir. Biz Silahlı Kuvvetler olarak bu Anayasaya ve bunun koyduğu prensiplere sadığız.' Adam bunu demesin de, neyi desin? Bunda en ufak bir siyasi taraf yok."

Cumhuriyet: "Türkiye; insanlığın evrensel değerlerine dayanan hukuk sistemini mi, şeriat hukukunu mu kabul edecek tartışmasına mı geldi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Evet, geldik. Geldik dediğimiz zaman bazı kimseler böyle diyebiliyor. Ama madem ki burası hür ve serbest bir ülkedir, bazı kimselerin böyle demiş olmasından ne kadar rahasız olmak lazım? Efendim böylece ülke ikiye mi bölünüyor? Ülke ikiye bölünmüyor, ama iki tane karşıt fikir ülkede oluyor demektir. Ama bugün rejime yönelmiş bu çeşit tartışmaları Türkiye kaldırabilecek durumda değil. Çünkü bu tartışma Anayasal değil...

Yani 'Biz bu hukuku istemiyoruz, bu hayat tarzını da istemiyoruz, başka bir şey istiyoruz' dediği yerde ister istemez büyük reaksiyon meydana getirir. Çünkü ülkenin en az yüzde 85'i bir hayat tarzı, hukuk sistemi ve rejimi benimsemiştir. Buna karşı bir şey istemiyor."

Cumhuriyet: "Darbe olursa ülke 20 yıl, bu iktidar sürerse 200 yıl geriye gider iddiaları da var..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "İkisi de olmasın. Bu bir miktar rejim inançsızlığı. Rejim dediğiniz olayın canı halktır. Eğer halk bu rejime inanıyor ve ona sahip çıkıyorsa ve diyebiliyorsa ki

'Ne darbe ne öbür türlü rejimler, ille de demokrasi', buna bir şey olmaz. Bu sistemi ayakta tutmak Türkiye için hayatidir. Çünkü Türkiye buraya 150 senede geldi. İkincisi, Türkiye bunun nemalarını gördü. Lincoln'ün çok güzel bir sözü vardır, 'Ekmek ve güvenlik için hürriyeti terk edenler yakın zamanda ikisinden de olurlar.' Darbelerin hiçbir şeyin çaresi olmadığı görülmüştür. Bugünkü sıkıntılar da darbenin neticesidir. Yani Türkiye bu hür ve demokrat rejimi hiç yapamayacak mı? Her bunaldıkça darbeye gitmek suretiyle biz bunu hiç yapamayacağız demektir.

Hangi ülkede bu kadar darbe tartışılır? Bir tane gösterin. İtalya zaman zaman bu kadar bunalıyor, Fransa, İspanya bunalıyor. Ama darbe akıllarından geçmiyor. Bulunduğumuz bölgede başkalarından 100 sene ilerideyiz derken bu, açık demokratik hür serbest rejim sayesindedir. Türk milletinin gururu, demokrat, laik sosyal hukuk devletidir. Buna sarılacağız. Demokratik sabır tavsiye ediyorum. Bunu derken, 'unutun bunu' demiyorum. Bir vakte kadar hep beraber bekleyelim. O zamana kadar da vakti iyi kullanalım. Tek yol demokrasi."

Cumhuriyet: "Sistemin işlerliği açısından nasıl bir öngörünüz var?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben 15 sene istiyorum Türkiye'nin bir sisteme oturabilmesi için. Değişik fikirlerin, değişik düşüncelerin, insanların birbirini kabul etmesi için ve ülkenin değerini daha iyi anlayabilmek için... Türkiye olumsuz şeylere takmış, olumlu pek çok güzel şey var. O hale geldik ki olumlu şeyleri söylemek cesaret istiyor. Bir fıkra anlatayım: İp cambazı ipin üstünde yürüyor.

Şimdi iyimserlik kötümserlik var ya. Aşağıdan izleyen bir grup, cambazı, 'Ha şimdi geçti ha şimdi geçecek, ha şimdi geçti ha şimdi geçeceeek.. Geçtiii!' diye izlermiş.

İp cambazını izleyen diğer bir grup da, 'Ha şimdi düştü ha şimdi düşecek, ha şimdi düştü ha şimdi düşeceeek... Düştüüüü!' dermiş. Türkiye de, biraz bu gruptakiler gibi izleniyor!"

Cumhuriyet: "Söylediklerinizi, sanki parlamento feshedilmezse bir darbe olasılığının bulunduğu yorumlarına da yol açtı..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Benim talebim zaten

bugüne ait değil ki. Benim talebim sisteme ait. Bugünkü bunalımı çözme meselesinin ayrı tarafları var. Benim söylediğim, bunu benim cumhurbaşkanlığım zamanında yapmayın. Türkiye bugün için var değil ki. Türkiye ilelebet, ebediyete kadar var. Yani bunca zahmetle elde edilmiş demokrasiden hemen vazgeçivermek... Başka alternatifler aramak gibi bir durumla karşı karşıyayız. Benim şikâyetim bu. Gelin Türkiye'de bu istikamete kayılmasını önleyecek bir tedbir bulalım. Tedbir de bu."

Cumhuriyet: "Parlamentoya, seçime gitme kararı alması için de yol mu göstermiş oluyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "O olmuyor. O kolay değil."

Cumhuriyet: "Rejime subap gibi bir arayış mı?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Onu arıyoruz."

Cumhuriyet: "Sanayileşme sürecine karşın dinci siyasetin RP'yi birinci parti yapması çelişki değil mi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Türkiye'de dini esaslara dayalı parti kurulamaz. Anayasanın 24. maddesinin son fıkrası, 'Kimse devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasi veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz' diyor. Anayasanız buysa ve buna rağmen din istismarı yapılabiliyorsa burada kusur halkta değil. Yanlış, demokraside de değil. O zaman gayet tabii ki o şuraya geliyor. Demek ki bu Türkiye Cumhuriyeti Devleti, kanunlarını uygulayamıyor."

Üçüncü Bölüm

TOPLANTI YANKILANIYOR...
YANKILANIYOR VE...

"Hükümetin ve ordu komutanlığının işleri ne kadar ayrı olursa olsun birbirine bağlı oldukları su götürmez... Politika adamı ve asker birlikte yaptıkları işe çok değişik özellikler, yollar ve kaygılar getirirler.

Politika adamı hedefe dolambaçlı yollardan, askerse dosdoğru gider.

Biri ufuklara bulanık bir görüşle bakar, karmakarışık gerçekleri tartar ve onları kurnazlıkla, hesapla yakalamaya çalışır. Öteki açık ama yakın görüşlüdür, gerçekleri basit bulur ve kararlı olmak şartıyla hepsinin üstesinden geleceğine inanır.

Günün olayı karşısında politika adamı ne diyecekler diye düşünür, askerse doğru bildiği ilkelere başvurur."

Charles de Gaulle

90

Gözler 'cuma'da.

MGK toplantısında.

Bir izlenim: "MGK toplantısı arifesinde Demirel uyardı, Erbakan sertleşti, Çiller ortağının dikkatini çekti." Şu eksiği var izleniminin: "Askerler kararlı."

Ama, hedefe doğru yürüyor gelişmeler.

Bir başka kanı: "Herkes çok gergin."

Erbakan; grupta, 'yine parazitlere seslenmiş':

"Oturunuz oturduğunuz yerde. Yüzde 3'lük bir kesim laikliği din düşmanlığı olarak yutturmak istiyor."

Akit'in Erbakan değerlendirmesi: "Ağzına sağlık Erbakan"

Fakat, Hürriyet bir 'şok mektup' açıklıyor.

Demirel'in Erbakan'a yazdığı tarihi bir uyarı mektubu. Rejim konusunda endişelerini dile getiriyor.

Mektubun bir suretini de Genelkurmay Başkanına gönderiyor. Özetle diyor ki:

"Hükümetinizin davranışları nedeniyle rahatsızlık var. Rejimin tehlikede olduğuna dair yaygın kanaat var. Bu tip davranışlarla Türkiye hiçbir şekilde laik demokratik sistemden geriye döndürülemez.

Hükümetinizin girişimleri ve bazı hareketler kötü yankılar uyandırıyor. Laik demokratik Cumhuriyetin hedefinden saptığınız şekilde yaygın kanılar var. Benim de inancım bu doğrultuda.

Size şunu kesin olarak belirtmeliyim ki, laik demokratik Cumhuriyete ters düşen hiçbir kararname ve kanun, buradan geçemez. Ben yemin ettim. Yeminimden vazgeçmem.

Eğer hükümet olarak bu tutumunuzda devam ederseniz, rejim tehlikeye girer. Bunun da ne sonuçlar getireceği kestirilemez. Bugün ordu, üniversite ve sokak rahatsızdır. Bu rahatsızlığı sürdürecek girişimlerden kaçının."

Doğrusu, bu mektubun içeriği Cumhurbaşkanı Demirel'le yaptığım son görüşmelerdeki söylemlere benziyordu. Ama içinde 'darbe' sözcüğü de geçiyordu. Oysa, Demirel Başbakan Erbakan'la yaptığı görüşmelerde darbe sözcüğünü kullanmadığını yinelemişti bana.

Fakat, (27 Şubat 1997) Cumhurbaşkanı'nın Hürriyet gazetesi Genel Yayın Müdürü Ertuğrul Özkök'e bir açıklama gönderdiği de açıklandı.

Bu açıklamasında Demirel şöyle diyordu:

"Gazetenizin bugünkü nüshasında 'Şok Mektup' başlığı ile bir haber neşredilmiştir.

Bu haberde;

Sayın Başbakan Prof.Dr. Necmettin Erbakan'ı 21.2.1997 Cu-

ma günü kabul ederek konuştuğum ve arkasından da kendisine bir mektup yazarak, endişelerimi yazıya döktüğüm ifade edilmekte ve bu kapsamda mektup muhtevası ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Sayın Başbakan Prof.Dr. Necmettin Erbakan'ı 21.2.1997 tarihinde kabul ederek görüştüğüm doğrudur. Daha sonra kendilerine bir mektup yazdığım kesinlikle gerçek dışıdır."

Ne ki, Köşkün açıklaması böyle bir mektubun varlığının yadsınmasına yol açmadı. Tersine, mektubun varlığını kanıtlar nitelikte kabul edildi.

Zira; açıklamada Demirel, Erbakan'ı kabul ettiği 21 Şubat 1997 tarihinden 'sonra' kendisine bir mektup yazdığını yalanlıyor, ama bu tarihten 'önce' böyle bir mektup yazmadığını söylemiyordu.

Henüz yalanlamanın çıkmadığı saatlerdi. 28 Şubattan bir gün önce (27 Şubat 1997), Başbakan Cumhurbaşkanı ile görüştükten sonra Köşk kapısında kimi açıklamalar yaptı ve soruları yanıtladı:

Soru: "Yarınki MGK toplantısına ilişkin bir ön değerlendirme yaptınız mı Sayın Cumhurbaşkanımızla?"

Erbakan: "Her ay bir Milli Güvenlik Kurulu toplantısı yapıyoruz bildiğiniz gibi. Bu Milli Güvenlik Kurulu toplantılarının gündemi daha önceden hazırlanır. Hazırlanırken Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterimiz Başbakan'ın fikrini alır, Sayın Cumhurbaşkanımızın fikrini alır, konular, gündemler böylece aynı şekilde tam bir mutabakat içerisinde hazırlanır. Yarınki Milli Güvenlik Kurulu da bizim normal aylık toplantılarımızdan biridir, aynı şekilde hazırlanmıştır."

Soru: "Bugün kamuoyuna bir mektuplaşma yansıdı efendim. Gerçi böyle olmadığına dair açıklamalar yapıldı ama siz ne diyeceksiniz?"

Erbakan: "Bizzat Sayın Cumhurbaşkanımızın yapmış olduğu tekliflerde inşallah ümit ediyorum ki, böyle artık aslı esası olmayan haberler bundan sonra yazılmaz. Tabii bunları yapanlar halkımızın önünde mahcup olmaktadırlar ve değer kaybetmektedirler."

Soru: "Kabinede bir revizyon düşünüyor musunuz?"

Erbakan: "Hayır, ne münasebet, bu tamamen suni bir sözdür. Hükümetimizin bütün üyeleri canla başla çalışmaktadır. Çok başarılı

bir hükümetiz çok şükür. Bu üyeler canıyla başıyla memleketimiz, milletimiz için çalışmaktadırlar. Bugüne kadar nasıl büyük işler başardılarsa hepsi noksansız. Bundan sonra da başarılı hizmetlerini sürdüreceklerdir."

Soru: "Efendim, Sayın Cumhurbaşkanımız mektup konusunda tam olarak ne söyledi size?"

Erbakan: "Bildiğiniz gibi hiçbir şey söylemedi. Çünkü bu hususta söyleyeceği şeyi bugün zaten gazetelere açıklamıştı. Dolayısıyla onlara ilave edecek bir şey yoktur. Bu birtakım sözlerin hepsi gördüğünüz gibi uydurma sözlerdir. Kimse bu kabil uydurma haberlere iltifat etmesin. Gündemimiz, 'yeniden büyük Türkiye'dir. Onun için mektupmuş, yazıymış, şuymuş, buymuş; bunlara kulak asmayın, atılımlara, hamlelere bakın."

91

"Askerlerin önünde dört takla atar, dört!"

Artık 28 Şubatta neler olabileceği üç aşağı beş yukarı belli olmuştu.

MGK, şeriatı görüşecekti! Bu, kesindi. Fakat askerlerle REFAHYOL hükümeti arasındaki tartışma nasıl geçecek ve sonuçları ne olacaktı?

Sağ gazeteler mektup haberini 'büyük başlıklarla' yalanladılar.

'En uzun gün' 28 Şubat Cuma günüydü!

Cumhurbaşkanı ile 'mektup' haberinin manşetlerde görüldüğü günden bir gün önce (26 Şubat 1997 Çarşamba) görüştüm.

O gün Çiller, Çankaya'ya çıktı.

Demirel'den randevu istemiş. Cumhurbaşkanı Hürriyet'e verilen ödül töreninde bulundu ve döndü.

"Kafalar 28 Şubata endekslendi. Başka bir konu yok" dedim.

Fakat, Erbakan'ın bir sözü kulislerde hararetli tartışmalara yol açmıştı:

"Herkes otursun oturduğu yerde" demişti Erbakan.

CA: "Bu söz şöyle yorumlanıyor: Askerlere söylenmiş bir söz diye algılandı, algılanıyor."

SD: "Yok canım sen de!"

CA: "Böyle bir numara yapabilir mi Erbakan?"

SD: "Diyebilir mi canım?"

CA: "Bilmem ki... Böyle bir laf eder, sonra işine geldiği yerde, 'o sözü askerlere söylemiştim' der, çıkar işin içinden."

SD: "Askerlerin önünde dört takla atar, dört!"

CA: "Herhalde cuma günü de öyle olacak?"

SD: "Tabii."

CA: "Mesut Yılmaz 'Siyasetteki tıkanıklığı siyaset yoluyla açmak gerekir' diyor. Eee ne yapalım? 'RP dışında DYP ile bir şey yapalım.' Bu çıkmaz, kadın da buna yanaşmaz."

SD: "Çıkmaz. Yanaşmaz!"

CA: "Çünkü Çiller, Başbakanlık bekliyor. Buna niye yanaşsın?"

SD: "Kadın çok angaje öbürüne."

CA: "Ama şimdi koşullar değişti."

SD: "Ben 'öbürünün' buna (Çiller'e) Başbakanlık falan vereceğini sanmıyorum."

CA: "Bilinmez ki..."

SD: "O noktaya geldiklerinde –tabii o noktaya gelebilirlerse– Çiller'e Erbakan, 'Vallahi, bu işi ben iyi yapıyorum. Biraz daha yapayım' der."

CA: "Bu size geldi bugün. Siz mi çağırdınız, yoksa?.."

SD: "O istedi görüşmeyi. Görüşme sırf dış meseleler değil. Burada olup bitenler de var o görüşmenin içinde."

CA: "Nedir tavrı?"

SD: "Uçuyor bunlar. Uçuyor, dünyanın farkında değil."

CA: "Demokrasiye kimse müdahale edemez havasındalar!"

SD: "Sanki müdahale olursa şeyle önleyecek!"

CA: "Hiçbir şeyle önleyemez."

SD: "Olan bitenden hiçbir şey anlamamışlar."

CA: "Yani 28 Şubat günü MGK'ya böyle mi geliyorlar? Askerlerle böyle mi cenkleşecekler?"

SD: "Bilmiyorum nasıl geleceklerini. Gene biraz anlatmaya çalıştık. Eğer aklı varsa söylediklerimi anlaması lazım.

Bunlar siyasi hayata gireli beri durmadan dayak yediler, dayak. Bir araba sopa. Kurdukları parti 70'lerde, Nizam Partisi kapatıldı. Başka şeyler oldu. Sonra MSP. Gittiler 4-5 sene hapishanelerde yattılar.

Devlette barışık hiçbir şeyleri yok. 7-8 ayın dışında.

'Efendim' diyor. 'Ben şeriatı getirmek için kanun mu çıkardım?' Kanun çıkarmadın da Sincan'da bir iş yaptın. Efendim 'Geçen senelerde de Kudüs geceleri yapılırmış!' Geçen senelerde bu ülkenin savcıları, polisi müdahale etmemişse görevini yapmamış, demek ki... Zaten bu hale bu yüzden geldik."

CA: "Bir de Kozakçıoğlu'nun sözleri var. Askerlerin şikâyeti savcılardanmış. Yoksa hükümet değilmiş."

SD: "O bir gemi arslanı. Gemi arslanı."

CA: "Bu adamcağız İstanbul Valiliği de yaptı."

SD: "O işi yaptığında iyi yaptı. İyi yapıyor da valiliği, bu işi (politikayı) yapamıyor. Bu ayrı bir iş."

CA: "Çapını valilikte mi bıraktı? 'Darbe olursa 360'la geliriz' falan diyor. Kafa tutar gibiler askerlere."

SD: "İşte ondan korkulur. Bunlar daha fazla gelir mi diye:"

CA: "Onu kullanıyor."

SD: "Onu kaşıyor. 30 sene meydanı boş buldunuz. Ancak yüzde 21 oyla gelebildiniz. Yüzde 40 olmanız için daha 30 sene lazım.

Çiller çıkıp ne diyecek? Dinle diyanetle hiçbir ilgisi olmamış. Doldurma, kulaktan dolma birtakım bilgilerle gitti Denizli'ye, 'Manisalılar' dedi. Manisa'ya gitti, 'Balıkesirliler' dedi. Karmakarışık etti işi.

Ordan kopan burdan kopan böyle bir şey oldu."

CA: "Bu cumaya kargaşayla gidiyoruz."

SD: "Cumaya her kafadan bir ses çıkarak gideceksiniz. Başka türlü olmaz zaten."

CA: "Öyle gidiliyor."

SD: "Doğal o."

CA: "Peki ama siz bu sesleri toparlayıp bir noktada nasıl odaklayacaksınız?"

SD: "O sesler beni ilgilendirmez. Benim dünyam ayrı."

92

Nihayet: O gün!

28 Şubat 1997:

Milli Güvenlik Kurulu saat 15.00'te toplandı ve toplantı tam 9 saat sürdü.

Toplantı uzadıkça sinirler gerildi, olasılıklar çoğaldı. Askerlerle siviller arasında yoğunlaşan tartışmalar üzerinde duruldu ve...

Çeşitli sonuçlara varıldı.

Heyecanın gemlenemez noktaya geldiği sıralarda, gece yarısı Milli Güvenlik Kurulu'nun aşağıdaki tarihsel bildirisi yayımlandı:

1- Milli Güvenlik Kurulu, 28 Şubat 1997 günü Sayın Cumhurbaşkanı başkanlığında Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı, Milli Savunma Bakanı, İçişleri Bakanı, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri'nin iştirakleri ile Çankaya Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde aylık olağan toplantısını yapmıştır.

2- Kurulun bu toplantısında, bölücü terörle mücadelede şimdiye kadar alınan tedbirler ve elde edilen sonuçların genel bir değerlendirmesi yapılmış, bu mücadelenin devletimizin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne gönülden inanmış, bu inancı sonsuza dek sürdürmeye azimli halkımızın, basınımızın, devletin bütün kurum ve kuruluşları ve milli iradenin sembolü olan yüce parlamentonun destekleriyle çok olumlu bir noktaya ulaştığı müşahade edilmiştir.

Elde edilen bu sonuçların bundan sonra halkımızın huzur ve güvenliğine, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yaşamına olumlu olarak yansıması için bu konuda alınacak tedbirlerin bir plan dahilinde süratle yürürlüğe konulması gerektiği hususunda görüş birliğine varılmıştır.

Alınacak olan bu tedbirlerin güvenlik içinde gerçekleştirilebilmesi bakımından, halen 9 ilde devam etmekte olan Olağanüstü Hal uygulamasının 30 Mart 1997 tarihinden itibaren 4 ay daha uzatılması uygun bulunmuş ve bu görüşün Bakanlar Kurulu'na bildirilmesine karar verilmiştir.

3- Toplantıda Kıbrıs sorunu ve Yunanistan ile ilişkilerle ilgili durum değerlendirilmesi yapılmış, bu konuda Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hak ve menfaatlerini korumayı amaçlayan siyasi, ekonomik ve askeri tedbirler uygun bulunarak, Bakanlar Kurulu'na bildirilmesine karar verilmiştir.

4- Toplantıda bilhassa Anayasa ile Atatürk milliyetçiliğine bağlı demokratik, laik, sosyal hukuk devleti olarak belirlenen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne karşı çağdışı bir kisve altında zemin oluşturmaya yönelik rejim aleyhtarı faaliyetler de gözden geçirilmiş;

– Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığını, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş medeniyet yolunda, demokratik sistem içerisinde ilerlemesini teminat altına alan Anayasa ve Cumhuriyet yasalarının uygulanmasından asla taviz verilmemesi gerektiği,

– Anayasa'nın tanımladığı Cumhuriyetin demokratik, laik ve sosyal hukuk devlet ilkelerinin sağlıklı bir şekilde düzenlenmesine imkân sağlayacak güvenlik, huzur ve toplumsal barışın önem ve öncelik taşıdığı,

– Cumhuriyet ve rejim aleyhtarı yıkıcı ve bölücü grupların laik ve antilaik ayrımı ile demokratik ve sosyal hukuk devletini güçsüzleştirmeye yeltendikleri,

– Türkiye'de laikliğin sadece rejimin değil, aynı zamanda demokrasinin ve toplumun huzurunun da teminatı ve bir yaşam tarzı olduğu,

– Devletin yapısal özünü oluşturan sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri anlayışından vazgeçilemeyeceği, yasalarla belirlenmiş kuralların gözardı edilerek yapılan çağdışı uygulamaların da hukukun üstünlüğü ilkesiyle bağdaşmayacağı,

– Türkiye'nin 1997 yılı içinde AB'ye tam üye olacak ülkeler listesine girmeyi öncelikli bir hedef alarak sürdürdüğü, böyle bir dönemde resmi ve sivil kurum ve kuruluşların bu sürece katkıda bulunmasının gerekli olduğu, bu sebeple demokrasimiz hakkında kuşkulara yol açacak, Türkiye'nin yurtdışındaki imajını ve itibarını zedeleyecek her türlü spekülasyona son vermek gerektiği, Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik, insan haklarına saygılı, sosyal bir hukuk devleti olduğu yolundaki temel ilkelerinin Anayasamızın ve devletimizin teminatı altında olduğu, rejimin, kendisine ve geleceğine

yönelik tartışmaların, içinde bulunduğumuz ortamda Türkiye'ye yararlardan çok zarar verdiği,

– Açıklanan bu esaslar aksine davranışların, toplumumuzda huzur ve güveni bozarak yeni gerginliklere ve yaptırımlara neden olacağı değerlendirilmiş, bu konularda alınacak ve alınması gereken tedbirlerin Bakanlar Kurulu'na bildirilmesine karar verilmiştir.

Doğal olarak bildiri üç sözcükle özetlendi:

"Laiklikten taviz yok."

Bildiri metninde "laikliğin sadece rejimin değil, aynı zamanda demokrasinin ve toplum huzurunun da teminatı ve yaşam tarzı olduğu"nun yer alması dikkat çekiciydi.

Zaten ertesi gün, 1 Mart 1997 Cumartesi, gazeteler laik rejimle ilgili 'ince ayar'dan söz eden başlıklarla çıktı.

Fakat dokuz saat süren, hayli tartışmalı geçtiği anlaşılan MGK'yı şu biçimde yorumlamak da olanaklıydı:

"Ne darbe, ne şeriat!"

Milliyet: "9 saatlik zirvede rejime ince ayar. Tarihi MGK'da askeri kanat laiklik, hükümet darbe spekülasyonları üzerinde durdu. Yeni gerginliklerin 'yaptırımlara' yol açacağı bildirildi."

Sabah: "Zehir zemberek. Türk halkının büyük çoğunluğunu 'darbe mi oluyor?' diye gece yarısına kadar televizyonları başında oturtan MGK toplantısından çok sert bir laiklik uyarısı çıktı."

Hürriyet: "Tarihi karar. MGK'nın 9 saatlik tarihi toplantısında Atatürk ilke ve inkılaplarının ödünsüz uygulanması kararı verildi.

Toplantı sonunda yayımlanan bildirinin özeti şu oldu: Laik rejim bütün kurumlarıyla korunacak, darbe tartışmaları ise gündemden çıkarılacak."

Gazete, askerlerin toplantıda Anayasanın 174. maddesinde yer alan İnkılap Kanunlarının uygulanmasını istediklerini yazdı.

Hürriyet'e göre; "Cumhurbaşkanı Demirel bildiride 'sivri ifadelerden kaçınılmasını' istedi. Erbakan'la Çiller gergin, Demirel ve Karadayı rahattı."

Cumhuriyet: "MGK'nın 9 saatlik toplantısında özellikle şeriat girişimlerine karşı çıkılması istendi:

'Muhtıra gibi tavsiye'

4 maddelik ayrıntılı bildiri, 'hükümete muhtıra niteliğinde uyarı' olarak değerlendirildi. Bildiride; 'Anayasa ve Cumhuriyet yasalarının uygulanmasından asla taviz verilmeyeceği, laikliğin sadece rejimin değil, demokrasinin de güvencesi olduğu, çağdışı uygulamaların hukukun üstünlüğüyle bağdaşmayacağı' vurgulandı.

Cumhurbaşkanı ve kurulun asker üyelerinin, devletteki şeriatçı kadrolaşma ve girişimlerden rahatsız oldukları, Başbakanlıkta cuma namazı kıldıktan sora MGK'ya giden Erbakan'ın yaklaşımlarına tepki gösterdikleri bildirildi."

Son olarak, sağ kesimin sesi Türkiye gazetesinin, kurul toplantısını nasıl değerlendirdiğine bakalım:

"Büyük uzlaşma

9 saat süren tarihi MGK toplantısından darbe şakşakçılarını memnun etmeyen tavsiye kararı çıktı. Toplantıda terör, Kıbrıs, Türkiye'nin dış itibarını sarsıcı spekülasyonlar ve rejim tartışmaları üzerinde duruldu."

93

Erbakan, "Suni olarak meydana getirilmiş gerginlikleri ortadan kaldırmaktan" söz ediyor ve... "MGK'da tam fikir birliği..."

Tozdan dumandan göz gözü görmüyordu. Ama, medya 'laik Cumhuriyete sahip çıkan MGK'yı olanca gücüyle destekleyen haber ve yorumlarla doluydu (1 Mart 1997 Cumartesi)

Ya, Necmettin Erbakan'la yardımcısı Çiller, MGK'dan çıkan bildiriyi, toplantının içeriğiyle ilgili bilgileri öğrendikten sonra neler söylediler? İlginç kimi söylemlerle kamuoyunun önüne çıkmışlardı:

Erbakan, RP il başkanlarıyla il müfettişleri toplantısında;

"MGK toplantısında ülkede barış ve huzurun korunmasına herkesin dikkat etmesi hususunda tam bir fikir birliğine varıldığını" söyledi.

"Demokrasiye gölge düşürecek beyanlar ve görüntüler veril-

memesi hususunda kurul üyelerinin tam bir fikir birliği içinde bulunduğunu" ifade eden Erbakan, "şimdi hepimize düşen görev, suni olarak meydana getirilmiş gerginlikleri ortadan kaldırmaktır" diye konuştu.

MGK'nın 9 saatlik toplantı yaparak bir rekor kırdığını söyleyen Erbakan, tabii görüşmelerin içeriğine şu veya bu şekilde değinmeyi aklının ucundan geçirmiyor, şöyle konuşuyordu:

"Her şeyden evvel, dünkü çalışmalardan duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. Devletin en üst kademesinde hizmet gören başta sayın Cumhurbaşkanı olmak üzere, ilgililerle birlikte 9 saat Türkiye'nin her türlü meselesini baştan sona gözden geçirdik. Bütün konularda tam bir fikir birliği içinde olduğumuzu gördük.

Hal böyleyken, bir kısım medyanın çırpınışlarını düşününüz. Nasıl balonları sönmüştür. Nasıl iflas etmişlerdir. İşte gördüğünüz gibi, önce Susurluk'la uğraştılar 2 ay. Sonra Fadime'yle, sonra Ayşe ile uğraştılar. Arkasından ülkede tedirginlik, huzursuzluk meydana getirmek için bir yalan temellere istinaden birtakım uydurma haberlerle halkımızı rahatsız etmek için ellerinden geleni yaptılar.

Halkımızın sağduyusu çok yüksek. Bütün bunları en güzel şekilde değerlendiriyor. 'Böyle mi yapıyorsunuz, öyle ise biz de RP safında yer alıyoruz' diyor. Partimize katılmalar da bunu ortaya koyuyor. Onun için 70 milyon RP bayrağı altında toplanıyor."

Bildirideki 'bölücü ve yıkıcı faaliyetlerden' neyin kastedildiğinin sorulması üzerine Erbakan, şu karşılığı veriyor:

"Bildirinin içerisinde, bu bölücü ve yıkıcı faaliyetlerin ne olduğu açıkça ifade edilmiştir. Türkiye'yi laik, antilaik diye bölmek bunların başında geliyor. Demokrasiden yana olanlar, olmayanlar diye bölmek... Bunlar ülkede huzursuzluk çıkaran suni faaliyetlerdir."

Kuşkusuz Erbakan, bildiriyi kendine göre yorumlayıp saptırırken tek bir şeye güveniyordu:

MGK'nın gizli ve MGK'nın içeriğiyle ilgili haber yazmanın yasak olduğuna.

Tabii yanılıyordu.

Zira; MGK görüşmeleri, alınan kararın içeriği kısa süre sonra bütün ayrıntılarıyla medyada yer alacaktı.

94

Tepkiler... Görüşler...

Ya Çiller? Neler söylüyordu MGK'dan sonra, ilk gün, 1 Martta:

Toplantıyı gazetecilere değerlendirirken; "Okumadınız mı? Gayet iyi. Avrupa Birliği" dedi.

4 maddenin baştan 3'ünü atlıyor, sadece MKG'nın AB ile ilgili istemini ele alıyordu.

Fakat, bu dehşetengiz yorumundan sonra gazetecileri Dışişleri Konutuna çağıran Çiller, basının RP'yi uyardığı biçiminde yorumladığı kimi söylemlerde bulundu:

"TSK, demokrasinin ve Türkiye'nin önündeki hedeflerin bekçisidir. Ancak şu da bilinmeli ki, bu ortamda hükümet olan partilerin son derece dikkatli davranması gerekiyor. Kendi tabanlarına sahip çıkması gerekiyor. Din üzerinden siyaset yapmaması gerekiyor" dedi.

Kimi cümleleri ise adeta Demirel'le konuştuğu izlenimini veriyordu:

"Türk kadını, çağdaş dünyanın içinde yer alacaktır. Daha da ileriye gidecektir. Atatürk'ün verdiği haklardan hiçbir biçimde geri dönme olamaz. Çağdaş yasalardan en ufak bir geri dönme olamaz."

Arada, daha sonra sürekli kullanacağı bir malzemeden söz etti:

"İcraatımız laikliğe aykırı değil. Tek bir kanun, tek bir kararname gösteremezler laikliğe karşı çıkan veya laikliği bozan."

DSP lideri Ecevit, "Bildirde laiklik konusunda gösterilen duyarlılık hükümet uygulamalarına da yansımazsa, toplumdaki huzursuzluk artarak devam eder" diye konuştu.

95

"Bu, yeni bir 12 Mart muhtırasıdır!"

Ecevit'e göre; "Laiklik, devletimizin can alıcı niteliği" idi.

Fakat, çarpıcı açıklama yeni kurulan Demokratik Türkiye Partisi Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'tan geldi:

"MGK tebliği, bir 12 Mart muhtırasıdır. Bunu kimse gizleyemez. Saklayamaz!" dedi.

'MKG kararının yeterince belirgin olmadığına' işaret eden Cindoruk, sürdürdü:

"Ben Sayın Cumhurbaşkanı'ndan, hükümetten, MGK Genel Sekreterliğinden talepte bulunuyorum:

Hükümete tavsiye ettikleri tedbirler nelerdir? Daha doğrusu öncelikle uygulanmak üzere neyi bildirmişlerdir? Bunların açıklığa kavuşması lazımdır. Bu tedbirler nelerdir ki, bunların uygulanmaması halinde 'yaptırım' kullanılacaktır? Bir demokraside 'yaptırım' ne demektir? Bir demokraside yaptırımı sadece parlamento ve yargı kullanabilir. Bu yaptırımın niteliğinin açıklanması ve ortaya çıkarılması gerekiyor.

Parlamentolar, hür ve demokratik seçimlerle oluşurlarsa üstün güç olurlar. Bu şartlarla seçilmiş parlamentoların üstünde başka güç olmazsa, bu üstünlüklerini koruyabilirler.

Bugün MKG, bu kararı ile Türkiye'de parlamentonun, hükümetin ve halk iradesinin üstüne çıkmıştır."

Cindoruk, bir başka gerçeğe de parmak bastı:

"Parlamentonun görevini yerine getirmediği için 'bir boşluk' oluştuğunu" söyledi.

Zaten; 28 Şubata varmamızın tek ve önemli nedeni de buydu.

Hükümetin, köktendinci çabalarıydı.

Kendini, bünyesindeki kurumlarla denetleme gücünden yoksun bir rejim, nasıl ayakta durabilirdi? Üstelik Türk demokrasisinin can damarı laiklik konusunda ters rüzgârların estiği veya estirildiği günlerde.

Cindoruk'un sözünü ettiği 'boşluğu' doldurmayı bir kurumun üstlenmesi gerekirdi ve işte, 28 Şubatta TSK bu görevi üstlenmişti.

MGK kararına medyada –tabii köktendinciler dışında– karşı çıkan, gereksiz bulan tek bir kişi yoktu.

96

Cindoruk: "RP'yi merkeze çekelim derken, demokrasiyi Merkez Komutanlığına çektiler."

Nitekim, Cindoruk da hakkı teslim etti: "Bu boşluğu doldurma görevi, bir başka Anayasal kuruma düşmüştür" dedi. Ancak yeni bir aşamaya girilmişti, askerlerin sonradan 'post-modern darbe' adı konulan Anayasal müdahalelerinden sonra "Sıkıntı nasıl aşılacak" sorusuna yanıt aradı:

"Çare sadece bu hükümetin gitmesi, çok yakın hazırlıksız bir seçim değildir. Bugün Türkiye'de demokrasi, iskân raporu almamış bir yapıya benziyor. Dediklerimiz zamanında yapılsaydı Türk demokrasisi bugün bir muhtıra ile karşılaşmazdı.

RP'yi merkeze çekeceklerdi. 'RP'yi merkeze çekelim' derken demokrasiyi Merkez Komutanlığına çektiler."

ANAP liderine göre; "MGK bildirisi bir suç duyurusu" idi.

"Bu hükümet, bildiride belirtilen suçların faili" idi.

"Bu hükümetten, bildiride belirtilen hususların düzeltilmesini beklemek, kediye ciğer emanet etmekle eş anlamlıdır" diyordu Mesut Yılmaz.

Bir bakıma, saptaması doğruydu. Antilaik hareketlerin mimarı RP'ye antilaik eylemleri ortadan kaldırma görevi veriliyordu.

Bir başka doğru sözü daha vardı Yılmaz'ın: "Kararlar gizli, bildiri açık"tı. O da Cindoruk gibi, 'yaptırım' sözcüğüne dikkat çekiyordu:

"Anayasada yazıldığı kadarıyla MGK yaptırım uygulayan bir organ değildir. Bu yaptırımı kim, kiminle ilgili olarak uygulayacaktır? Bu, herhalde önümüzdeki günlerdeki gelişmelerle açıklığa kavuşur."

CHP lideri Baykal, MGK toplantısını değerlendirirken dedi ki:

"Hükümetin, bu bildiriden sonra, Anayasanın öngördüğü bir hükümet olarak varlığını sürdürme olanağı kalmamıştır.

TBMM, kendi Anayasası, kurumları ve kendi toplumu ile sürtüşmeyecek bir hükümeti ortaya koymalıdır."

Ya RP kurmayları?

RP Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk; MGK bildirisini şöyle yorumladı:

"Bir gerginlik var diye çırpınanlar mahcup oldu.

Ordu siyasi yaşama girmeye niyetli değil. Ama medya patronları ve bazı çevreler böyle olmasını istiyor."

12 Martı gerçekleştiren generallerden biri olan Muhsin Batur ise, gerçekçi bir saptama yaptı:

"Burada inisiyatifin askerlerde olduğu belli. Askerlerin isteğini de hükümet tarafı kabul etmiş görünüyor. Kabul edilmese bu bildiri yayımlanmazdı."

Daha sonraki günler edinilen bilgiler, yapılan açıklamalar Muhsin Batur'un öngördüğü durumun gerçek olduğunu kanıtladı.

Milli Savunma Bakanı Turhan Tayan, ordunun kararlılığını açıkladı:

"Laik demokratik hukuk devletinin (Anayasanın 2. maddesi) hüküm sürmesi için mücadelemizi sonuna kadar sürdüreceğiz."

Hava Kuvvetleri Komutanı Ahmet Çörekçi, TSK'nın kararlılığını özetledi:

"Cumhuriyet, Atatürk ilke ve inkılapları, demokrasi, insan hakları, çağdaş hukuk düzeni ve tüm milli değerler, vazgeçemeyeceğimiz öğelerdir."

Bir yıldönümü, ama Türkiye için yaşamsal değeri olan 'tevhid-i tedrisat ve devrim kanunlarının yıldönümü' 28 Şubatla örtüştü.

28 Şubat, laik düzen içinde 8 yıl kesintisiz eğitimin mutlaka uygulanmasını istedi. Tevhid-i tedrisatın yıldönümünün aynı güne gelmesi ilginç bir rastlantı değil miydi?

Türkiye Emekli Subaylar Derneğinin düzenlediği 'tevhid-i tedrisat ve devrim kanunlarının yıldönümü' toplantısında konuşan Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden, laik dünyaya sımsıkı sarılmış herkesi heyecanlandıran bir konuşma yaptı:

"Kimi belediye başkanlarının ulusa gözdağı verdiği, resmi kuruluşlarda kadrolaşma söylentilerinin ayyuka çıktığı bir dönemde hepimize büyük görevler düşmektedir" diyor ve şöyle sürdürüyordu:

"Atatürk, hepimizin şerefi, namusu ve onurudur. Yüce Ata-

türk'e karşı söz söyleyen, karşısında bizi bulur. Ölmek de yok, dönmek de yok!"

Yabancı haber kaynaklarına gelince:

Örneğin AP, "MGK, radikal İslamcı tehditlere karşı uyarıda bulundu" diyordu 1 Martta abonelerine geçtiği haberde.

AFP ise: "Erbakan hükümeti, ordu tarafından yola getirildi."

97

Demirel aradı ve dedi ki...

MGK dün gece saat 24.00'te sona erdi.

Cumhurbaşkanı Demirel bu sabah (1 Mart 1997) saat 10.10'da aradı:

"Kâhin gibisin" dedi: "MGK'da ikisi de (Erbakan'la Çiller) senin bugün yazdıklarını söylediler. İrticaya karşı kendilerini savunurken, 'Tek bir gericilik kokan kararname yapmadık, kanun çıkarmadık' dediler.

MGK'da Genelkurmay tarafı çok iyi hazırlanmıştı.

Bir de tavsiyeler listesi hazırlandı.

Ordu ile hükümet karşı karşıya gelmedi.

Bu durum ne kadar sürer? Ne kadar gider?

Bir Sincan, bir Kayseri olayı yapılıncaya kadar..."

Sordum Cumhurbaşkanı'na:

"Ne yaptı komutanlar konuşunca Erbakan?"

Demirel, "Komutanlar bir değil bir-iki defa söz alıp konuştular. Benim çabam şuydu: Devlet-i askeriye ile hükümeti karşı karşıya bırakmamak!

Ne diyorlar? Anayasanın 174. maddesini ve kanunları uygulayın" diye yanıtladı.

Yine sordum: "Oylama yapıldı mı?"

Demirel: "Hayır! Konsensüsle sonuç alındı. Bildirinin her maddesi okunduktan sonra sordum; 'İtiraz eden var mı?'

'Yok'. Geçiyoruz ve bildiri ittifakla kararlaştı.

Eğer ayakları yere basarsa bunların (Erbakan'la Çiller'in) bu gider.

Yoksa? Bu iş yürümez.

Ne kadar giderse gider" dedi.

Demirel'le bu kısa konuşmadan sonra o gün çıkan yazımı bir kez daha okudum. 'Kâhin gibi' yazdığım yazıyı. Başlığı: "Savunma"

Takkeli ile Şaibe'ye göre, her olumsuzluğun başı medya! Olayları saptırıyor, yapay gündemler hazırlıyor, halkı, devletin önemli kurumlarını REFAHYOL'a –özellikle Refah'a– karşı kışkırtıyor.

Cumhurbaşkanı, sanırız bir aya yakın süredir aralıklarla Takkeli ile Şaibe'yi ayrı ayrı kabul ediyor. Ülkenin içinde bulunduğu koşullarla "rejim bunalımını" anlatıyor, anlatıyor.

Söylenenleri algılıyorlar mı? Cumhurbaşkanı görüşme sonrası gelişmelere bakıyor ve şu yargıya varıyor:

"Havada uçuyorlar."

Takkeli, Anayasanın 2. maddesini yadsıyan hareketleri yaptıktan, her türlü naneyi yedikten sonra... Türkiye'de "laik faşistlik"ten söz açıyor.

Şaibe Hanım sadece Bakanlar Kurulu'nda değil, Çankaya Köşkü'nde de "laikliğe karşı hiçbir girişimleri olmadığını" söylüyor, Takkeli'yi savunuyor.

Örneğin Cumhurbaşkanı'na, "Şu âna kadar laikliğe aykırı tek bir kararname çıkarılmamış, kanun sevk edilmemiştir" diye başlıyor:

"Hükümetimizin laikliğe aykırı tek bir icraatı olmamıştır, olması da mümkün değildir" diye sürdürüyor.

İşte, ikilinin MGK'daki temel savunma stratejileri...

Bu arada, televizyonlardan Refah'ın kadrolaşma hareketi rakamlarla duyuruluyor. Tam 60 bin küsur "militan" antilaik hareketin öncüleri olarak devletin odak noktalarına yerleştiriliyor.

Ama, Şaibe Hanım'ın gözlerini iktidar, Temmuz 1998'de oturacağını sandığı Başbakanlık koltuğu kör etmiş. Ne başka gerçekleri görüyor, ne söylenenleri duyuyor!

Takkeli, son kez sözlü uyarılardan geçtiği Çankaya'dan çıkarken hükümetin misli görülmemiş bir "ahenk içinde" olduğunu söylü-

yor. Şaibe Hanım ise "Hükümet bir aile gibi devam ediyor" diye destek veriyor.

Şaibe Hanım'la Takkeli, laikliğe karşı davranışları olmadığını söylerken "Sincan'daki şeriat törenlerinin geçen yıllarda da düzenlendiğini" öne sürüyor, olayın büyütülmemesi gerektiğine hem çevrelerini hem de Çankaya'yı inandırmaya çabalıyorlar.

Aldıkları yanıt basit: Demek ki, geçen yıllar Sincan'daki şeriat gösterilerinde önce polis, sonra savcılık, üstüne düşen görevi yapmamış. Takkeli ile Şaibe Hanım yanıtı "es" geçiyor, dinlemiyorlar bile.

Asıl olan

Mantıkları şu: Biri kişisel ikbal, öteki Türkiye'yi de çölde çadır devletine dönüştürme uğruna... El ele vermiş, laik Cumhuriyeti karanlığa sürüklüyorlar.

MGK toplanıyor, askerlerin nelere parmak basacaklarına dair türlü rivayet dolaşıyor. Açıp bakınız gazetelere; RP Genel Sekreteri Asiltürk umursamıyor. "Türban kararnamesinin yeniden imzaya açılacağını" müjdeliyor!

Türkiye'de kafalar karışık. O kadar ki umutlar parlamentoya değil, MGK'ya bağlanmış. Olumlu sonuç bekleyenler azınlıkta. Karamsar olasılıklarla yorum yapanlar giderek artıyor.

Bir yanda demokrasi. Öte yanda, RP kaynaklı olayların tırmandırdığı darbe söylentileri. Ortada "rejimin kalbi" parlamento.

Darbe istemiyoruz, güzel. Demokrasi yaşasın diyoruz, tamam. Evet, ama parlamento bunalıma çözüm ya da çare bulmamakta adeta direniyor! Rejim iki arada bir derede sıkışıp kalmış.

Bu ülkeyi karanlık kafaların eline bırakırlar mı?

Öyle ki; Cumhurbaşkanı Demirel'in Takkeli'ye yazdığı –kopyasını Genelkurmay'a gönderdiği– bir mektup irticaya karşı giderek kabaran duyguları doruğa taşıyor.

Özellikle Hürriyet'teki haberi önce yalanlıyor Çankaya. Ne var ki, yalanlama "ince bir üslupla", haberin içeriğine yönelik bir biçimde yazılmış.

Çankaya'nın Takkeli'ye, son görüştükleri "21 Şubattan 'sonra' bir mektup göndermediği" açıklanıyor. Deneyimli gazeteciler "21

Şubattan 'önceki' günlerin tarihini taşıyan bir mektup" araştırıyorlar.

Başka kurumlara da gönderildiği yalanlanmayan mektubun, böylesine duyarlı günlerde ve hele MGK toplantısından önce "gizli kalması" olası mı? Elbette hayır!

Takkeli'ye rejim konusunda uyarılar içeren mektup "mealen" de olsa bir gün sonra, üstelik bu kez Demirel'in doğrulayan sözleriyle, kamuoyuna sunuluyor.

RP dışındaki hemen her kesimde onaylanan bir mektup üzerinde "tarih tartışmaları"na gerek var mıydı?

Mektubun tarihi önem taşımıyor.

Önemli olan mektubun "tarihsel" içeriği.

98

"Erbakan kendi kafası doğrultusunda burayı (MGK'yı) kullanmaya kalkar!"

Demirel aradığında (2 Mart 1997 Pazar) saat 14.30'du.

Saat 18.00'de eski Köşkte bekliyordu.

"Gelmeden önce bir şey söylemek istiyorum" dedim Cumhurbaşkanı'na:

"Genelkurmay Başkanlığı Genel Sekreteri Özkasnak Paşa, Erbakan'ın 'uyum içindeyiz' sözlerine tepki gösteren sözler söylüyor. 'Biz Atatürk ilkelerini yaşama geçirenler ve gönül verenlerle'..."

Demirel cümleyi tamamlamak istedi: "...beraberiz."

"Hayır" dedim: "'Uyum içindeyiz. Onun dışında hiç kimse ile uyum halinde değiliz'."

Demirel gülmeye başladı:

"Şimdi esas mesele" dedi: "Siz onu yazdınız. Bunların ayağı yerden kesik, bu bir. İkincisi, bu Erbakan kendi kafası doğrultusunda burayı dahi kullanmaya kalkar, dedim size."

CA: "İşte yapıyor onu."

SD: "Yani? Taraftarlarına dönüp 'Görüyorsunuz, ben bu meseleleri hallettim' gibi..."

CA: "Ama kimse bu durumu yemiyor."

99

Çiller MGK'da; "Laikliğin teminatıyım" dedi. Ona dediler ki: "Sen neyin teminatsın!"

SD: "Yalnız biri değil. Öbürü de 'Generalleri ben yatıştırdım' diyor ya.

Çiller MGK'da dedi ki (of the record söylüyorum): 'Ben laikliğin teminatıyım' dedi de, ona dediler ki, 'Sen neyin teminatısın yahu?' İyi mi?"

CA: "Böyle dediler mi?"

SD: "Evet. Hem ikisi yan yana oturuyor. O zaman söylediler.

Onun yanında, Erbakan'ın yanında oturuyor. Çiller 'Ben laikliğin teminatıyım' diyor.

(Yani ortağına karşı ve ortağının yanında otururken askerlere böyle söylüyor Çiller.)

İşte bunu söyleyince komutanlardan biri 'Sen neyin, nasıl teminatısın?' dedi. Şudur söylemek istediği: 'Burada olup bitenlere rağmen sen hâlâ teminat olduğunu söylüyorsun. Sen neyin teminatısın, neyin?'

Bir de 'ben yumuşattım' falan... Gazetelerde var.

Bu, neyi ve nasıl yumuşatmış? Bu lafı yedin!"

CA: "MGK toplantıları gizli. Ama Dışişleri Bakanı çıkıyor toplantıdan, yabancıları arayıp içerde olup biteni anlatıyor. Tuhaf değil mi, bu toplantıyı 'dışarıya' anlatabilir mi?"

SD: "Hayır.

Tabii bu tutum bağımsızlık kavramına da ters düşüyor."

CA: "Basında MGK toplantısına ait bilgiler olması bile suç sayılırken böyle davranması neredeyse adi casusluk olaylarına girecek!"

SD: "Canım deveye sormuşlar, 'Boynun neden eğri?' 'Nerem doğru ki!' demiş.

Türkiye'de bugünkü sıkıntının nedeni, şu 5-6 ayda gelinen sıkıntının sebebi, halk değil. Rejimde devlette yanlışlık yok. Bir tane yanlış var.

Her ülkede Susurluk benzeri olay olur, cinayet olur.

Ama böyle iş olmaz. Yani nasıl böyle iş olmaz:

Bakın devletin nizamına karşı çıkmış bir parti. Milli Nizam diye çıkmış, kapatmışlar. Sonra Milli Selamet Partisi'ne dönüşmüş. Diğer parti gibi kapatılmış, mahkemeye gitmiş.

AP ile CHP de kapatılmış. Ama bunlarınki mahkeme kararı ile.

Mahkeme bunlara ceza vermiş, gelgelelim Askeri Yargıtay bunları beraat ettirmiş.

Bugünkü sıkıntı hep öyle bir partiden. Türkiye Cumhuriyeti'nin genel istikametine, genel çerçevesine karşı olan partiden.

Bunlar Anayasanın 2. maddesine karşı.

Peki, bu TC'nin genel istikametine karşı olan bir parti Türkiye'de nasıl oluyor da hükümet oluyor?

Yanlış bu işte. Neden bu yanlış?

Bunlar aslında illegaldir. Ama defakto varlardır.

İşte bu terslikten dolayı... Bunların biraraya gelişi bence Susurluk'tan da kötüdür.

Biri (Çiller) kendini kurtarmaya çalışıyor. Onun için bu tarafa yamanıyor. Neyin pahasına yamanıyor: Ülkenin alışılagelmiş, gelenekleşmiş gidişatının tersine çevrilmesini göze alarak yamanıyor. Bir taraftan da 'Avrupa ile ben sizi birleştirmeye çalışıyorum,' diyor.

İşte bu keşmekeştir Türkiye'nin bugünkü sıkıntısı!

Yoksa Türkiye'de her şey güzel, her şey! Yani birtakım çirkinliklere rağmen her şey güzel.

65 milyonluk ülkede çirkinlik olmaması da mümkün değil."

100

"Netice itibariyle; A zait B zait eşittir sıfır altı. Sıfırın altındayız canım."

CA: "Bu kadını askerler bir şey mi zannediyorlar?"

SD: "Hayır, hayır. Çiller askerleri kullanıyor. 'Benim arkamdalar' diye. Askerler de bundan çok rahatsız. Fevkalade rahatsız."

CA: "Olmaları da gerekir."

SD: "Bir de ortada Doğan Güreş faktörü var. Askerler ondan

da rahatsız. Şöyle rahatsız. Doğan Güreş sanki onları temsil ediyormuş gibi.

O (Güreş), böyle bir hükümetin gidişine karşı çıkmadığı için askerlerin de hükümete karşı çıkmadığı gibi bir hava vermesinden dolayı çok rahatsızlar."

CA: "Ama Güreş de bu havayı basıyor."

SD: "Netice itibariyle topluyorsunuz: A zait B zait eşittir sıfır altı.

Sıfırın altındayız canım.

Gelince görüşürüz."

101

Makam, Köşkteki çalışma odası.

Tarih: 2 Mart 1997 Pazar.

Saat: 18.00-19.30 arası. Yaklaşık bir buçuk saat.

Demirel, çay söyledi.

Görüşmeyi aktarmadan önce 'genel tabloyu' anımsamakta yarar var:

2 Mart tarihli gazeteler MGK'da saptanan ve kurul kararı olarak üyeler tarafından imzalanan 'şartlar' üzerine kuruluydu.

Örneğin; Hürriyet, 'askerin 20 şartı'ndan söz ediyordu.

Gazete –daha sonra 16 madde olduğu anlaşıldı– bu koşulları edindiği istihbarata göre, sıralamıştı:

Birinci madde: "Demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olan (Anayasanın 2. maddesi) Türkiye Cumhuriyeti'ni hedef alan rejim aleyhtarı faaliyetler karşısında ödün verilmemelidir."

Zaten, bu maddenin titizlikle korunmasını istediği öğeler çerçevesinde tartışmalar yapılmıştı MGK'da.

Gazetenin verdiği koşullar arasında temel eğitimin 8 yıla çıkarılması, devlet dairelerindeki köktendinci kadrolaşmanın önüne geçilmesi, tarikatlar, sarık ve cüppeli giyim şeklinin engellenmesi (vesaire) vardı.

Hürriyet, MGK-hükümet pazarlığından söz ediyordu. Erbakan'ın hükümete sunulacak önlemler taslağındaki (taslak yoktu,

MGK'da alınan kararlar vardı ve bu kararların Bakanlar Kurulundan geçmesi yasal zorunluluktu) kimi ifadeleri yumuşatmaya, ya da kimi önlemleri tavsiye kararından çıkartmaya çalıştığını yazıyordu.

Oysa aynı gazetede Başbakan Erbakan'ın MGK kararının ardından partisinin örgüt temsilcilerinden "gerginliğe yol açabilecek her türlü söz ve davranıştan kaçınmalarını" istediğini bildiriyor ve;

"Eğer çok sıkılırsanız tek başınıza ormana gidin, orada bağırın, kimse duymasın" dediğini de ekliyordu.

Ertuğrul Özkök ise,"Maksat hasıl oldu" diyordu.

Oysa daha işin başlangıcındaydık.

Fakat en parlak siyasal saptama RP Genel Sekreteri Asiltürk'ten geldi:

"Bildiri bizim istediğimiz gibi" dedi:

"Yıllardır savunduğumuz söylediğimiz şeyleri içeriyor. Gazetelerin, televizyonların yazdıklarının yanlış olduğu ortaya çıktı. Bu kurulun yarısı hükümetten olduğuna göre, hükümet, kendi kendine talimat, muhtıra verir mi?"

Sabah, MGK toplantısından sonraki aşamayı 'yeni dönem' diye niteledi:

"Tarihi MGK toplantısıyla birlikte Türkiye yeni bir siyasal yapılanma sürecine girdi."

Güngör Mengi, "kararların 'tavsiye' olmaktan çok 'hükümete bildirim' olduğunu" yazdı. 'Bildirim'?.. Mengi, 'muhtıra' ya da 'ültimatom' sözcüklerini kullanmak istememiş olacak ki, 'bildirim' diyordu.

Tabii, Demirel'le telefonda konuşabilen her gazeteci Köşkün kapısını çaldı.

Hasan Cemal'e Demirel; "Gerilimin nedenlerinden biri askerdeki rahatsızlıktı. Oturuldu, konuşuldu. Bu, rejim açısından önemli bir aşama ve başarıdır" diyordu.

Fakat, günlerdir bir darbe kaygısıyla yaşayan Demirel'in şu cümlesi pek çok anlama gelebilirdi:

"Rahat bir nefes aldım."

Milliyet: "163 geri geliyor"

Yavuz Donat; 'demokrasi içinde çözüm'den söz eden Cumhurbaşkanı Demirel'le ilgili bir gerçeği anımsattı: "Askerin düğmeye

bastığı tarih 17 Ocak 1997 Cuma. O gün Genelkurmayda Demirel'e verilen brifingde 'aşırı dinci akımlar... kadrolaşma... silahlanma' anlatıldı" diye yazdı.

(Zaten Demirel'in 'durum üzerinde' yaptığımız görüşmelerdeki kuşkuları bu brifingden sonra artık 'kaygıya' dönüşmüştü.)

Fakat Cumhuriyet, değişik bir başlık ve değişik bir haber içeriğiyle okuyucunun karşısındaydı:

Manşetinde "MGK, uygulanmasını istediği kararları Erbakan ve Çiller'e iletti. Hükümete 2. bildiri" diyordu.

Haberde ise, MGK'nın önceki günkü önemli toplantısının ardından ikinci bir bildiriyi hükümet ortaklarına ilettiğinden söz ediyor, "MGK Genel Sekreteri Orgeneral İlhan Kılıç, dün sabah Başbakan Yardımcısı Çiller'le görüşerek 'hükümete uygulanması istenen önlemler' metnini verdi" diyordu.

Cumhuriyet'in başyazısındaki şu satırlar gerçeği saptıyordu:

MGK (Milli Güvenlik Kurulu) anayasal bir kuruluştur; Batı'da demokrasinin anayurdu sayılan ülkelerde benzerleri bulunuyor. Hükümet, MGK'nin hem üstündedir, hem içindedir. MGK'nin toplantısı ve aldığı karar, hem biçim hem içerik açısından anayasaldır. 54'üncü hükümetin laiklik ilkesine karşıt bir davası yoksa MGK'nin aldığı karardan gocunmaması gerekir. Biçim ve içerik açısından, MGK'nin bildirisi demokrasiye bir katkı niteliğindedir.

Öyleyse tedirginlik nereden kaynaklanıyor?..

MGK'nin kararını Refahçı koalisyon benimseyecek midir?

İşte soru ve sorun budur.

*

Başbakan Erbakan, bilinen esnekliğiyle MGK'nin kararını benimsemiş görünüyor. Ancak koalisyon ortaklarının kafalarının arkasındaki fikir nedir?

Argo deyimle bu işi 'uyutmak' niyetleri varsa işte o zaman ülkenin sakıncalı bir sonun başlangıcında olduğu söylenebilir. Çünkü MGK'nin konuya bakış açısı ve yaklaşımı iyi irdelenmelidir. Bugün gazetemizde okuyacağınız ikinci bildiride somut öneriler bir bir sayılmıştır.

Peki, bu öneriler ülke yaşamında uygulamaya geçirilmezse ve gerekli önlemler alınmazsa ne olur?

Bu soruya 'Darbe olur' diye yanıt vermek, olaya çok yüzeysel ve kaba açıdan bakmaktır. Ancak Türkiye tehlikeli eğik düzeyde kaymaya devam eder, bu işin sonunun nerede biteceğini de kimse bilemez.

Köktendinci yayınlar, "Halkın kafasının karıştığından" dem vuruyordu.

RP cephesi, kuşku yok, MGK bildirisini, 9 saatlik toplantının içeriğiyle bağlantılı bilgileri görmezlikten geliyordu.

Erbakan'dan inciler yine bu sırada ardı ardına geldi:

RP lideri, "Geveze Türkiye dönemi kapandı" diyordu.

Fakat, partisinin MKYK'sında;

"Gerek Kuvvet Komutanları gerek koalisyon partileri ve Cumhurbaşkanı ülke meseleleri hakkında tam bir uyum ve beraberlik içindedir.

Ülkenin güvenliğinden Bakanlar Kurulu sorumludur.

MGK istişari kuruldur.

Bakanlar Kuruluna yardımcı olur" dedi.

Medyaya da seslendi Erbakan: "MGK'nın işaret ettiği barış, yumuşama ve kardeşlik çağrısına siz de uyun. Yalan haberlerle halkımızı meşgul etmeyin."

Fakat Erbakan'ı Genelkurmay yanıtladı:

Genelkurmay Genel Sekreteri Erol Özkasnak, Erbakan'ın "Askerlerle tam bir uyum içindeyiz" ifadesini (daha önce de gördüğümüz biçimde) "TSK Atatürk'ün kurduğu, laik çağdaş Cumhuriyetin ilkelerini hayata geçiren insanlarla ve onlara gönül verenlerle uyum içindedir" diye karşıladı.

Diplomatik gelişmeleri yakından izleyen Sami Kohen ise MGK kararlarını irdeleyen yazısında; "ABD'nin demek istediği şu: Türkiye'de ne dinci, ne askeri bir rejim kurulması iyi olmaz. Bugünkü kriz (Sincan olayı ile başlayan kriz) siyasal yoldan halledilmelidir" diye bir yargıyı seslendirdi.

Dördüncü Bölüm

DEMİREL, MGK'YI ANLATIYOR...

102

2 Mart günü akşamüzeri, Cumhurbaşkanı Demirel'in yanına girdiğimde, medyadan siyasal odak noktalarına kadar 'genel manzara' böyleydi.

Demirel'e "Erbakan'ın 'ordu komutanları ile tam bir uyum içindeyiz' demesinden sonra Genel Sekreter tarafından verilen yanıt, pek çok noktayı aydınlığa çıkarıyor. Tek bir gerçeği de ifade ediyor: TSK, MKG'da alınan kararların peşini bırakmayacak! Burası kesin! 20 madde diye sıralanan koşulların gerçekleşmesini, yerine getirilmesini dikkatle izleyecek!" dedim.

Dinledi ve yanıtladı:

"20 maddenin hepsinin yerine getirilmemesi önemli değil" dedi ve sürdürdü sözlerini:

"Bahane, sebep bunlar.

Hepsi yerine getirilse başka bir neden, bir sebep bulacaklar.

Zaten ortaya konulan önlemlerin önemli kısmı DYP kanadına ait. İçişlerinin, Diyanet İşlerinin, Milli Eğitim Bakanlığının... Yapabilirler.

Şimdi durum –bugün telefonda konuşmaya başlamıştık– şöyle:

MGK toplandı. Askerler önce projeksiyonla anlattılar. Çok güzel toparlanmıştı. Bir soru söylüyor ve tedbiri şu diyorlar.

Nitekim daha sonra bir mitingde örtünmüş kadınlar da gösterildi."

CA: "Kara çarşaflı kadınlar!"

SD: "Evet. Bunu gösteren, Arapça yazılı pankartları... fotoğra-

fı Genelkurmay Başkanı çevirip, bu ikisine (Erbakan'la Çiller'e) gösterdi ve eliyle işaret ederek, 'İşte bu, İran' dedi.

Sonra komutanlar tek tek konuştular.

Sıra sivillere geldi. O İçişleri Bakanı... Meral. Onlara söylemiştim (ifadesinden anlaşılıyor ki; Çiller'e ve belki Erbakan'a): 'Bizatihi bu kadının kendisi Bakan, hele İçişleri Bakanı olamaz' demiştim. Öyle bir konuşma yaptı ki... Ne söylüyor, ne istiyor?.."

CA: "Tabii Çiller'e dalkavukluk eden bir konuşma?"

SD: "Evet! Sonra sıra geldi Tansu Çiller'e. İşte... Biraz AB falan... Bir ara –telefonda da söyledim ya size– 'Biz (DYP), ben, laikliğin teminatıyız' deyince... Karşı sırada oturan Jandarma Komutanı Teoman Koman Paşa;

'Onca olay geldi geçti' dedi. Yani Sincan, Kayseri gibi demek istedi. 'Siz neyin teminatısınız?' dedi. Tabii Denizci de..."

CA: "Güven Erkaya Amiral."

SD: "O da sıraladı olayları. 'Siz neyin teminatısınız? Siz laikliğin güvencesi olamazsınız' dedi. 14, 24 ve 174. maddelerin uygulanmadığını söyleyerek...

Erbakan garip bir konuşma yaptı."

CA: "Acayip bir konuşma dediniz. Ne dedi?"

SD: "Önce, 'Bu gerici hareketler büyümeden tedbir alınmalı' dedi. Sonra, 'Müslümanlık iyi öğretilse bu millette bu hareketler olmaz' dedi."

CA: "Dışarda da buna benzer laflar ediyorlar."

SD: "Şimdi ben bu adama yazdığım mektupta, MGK bildirisine giren ve MGK'da yüzüne söylenen her şeyi yazdım."

CA: "Kanal D'deki metnini gördünüz mü o mektubun? Daktilo ile yazılmış kısa bir metin. Cumhurbaşkanlığı anteti bile yok."

SD: (Güldü) "Tarih bile yok."

CA: "Evet, Kanal D metninde tarih bile yok, uydurma. Peki, o mektubun tarihi ne?" (Büyük tirajlı gazetelere sızdırılan ama Demirel'in hemen yalanladığı mektup. Ama, bu yalanlamaya karşın, Demirel'in Erbakan'a bir mektup yazmadığına kimse inanmadı. Şimdi Cumhurbaşkanı mektubu doğruluyor ve tarih veriyor.)

SD: "4 Şubat 1997. (Zaten, Demirel yalanlamasında 21 Şubat 1997'de Erbakan'la yaptığı görüşmeden 'sonra' gazetelerde yayımla-

nan mektubu yazmadığını açıklamıştı. Gazeteler ise, Demirel'in tarih vererek yalanlamasından mektubun 21 Şubattan 'önce' yazıldığı sonucunu çıkarmıştı. Kuşkusuz 'kaynak', mektubun 21 Şubattan 'önceki bir tarihte' yazıldığını medyaya sızdırmıştı.)

(Demirel mektubun tarihini yineledi) 4 Şubat 1997!

Ben bu zata tam 4 mektup yazdım."

CA: "Şubata kadar mı?"

SD: "Hayır. 4 Şubatta 4 tane. Aynı gün. Beş mektup da Necdet Seçkinöz'den."

CA: "Neden Necdet Bey?" (Genel Sekreter)

SD: "Bunların (askerlerin) bana söylediklerini ben 4 mektupta yazdım. 5'ini de benim değil, Necdet'in yazması doğru olacaktı. Mesela Milli Eğitime vs.'ye o yazdı.

Benim ilk mektubumda laikliğe aykırı hareketlere yasaların, 174. maddenin uygulanması... Biri de Milli Eğitim Bakanlığıyla ilgili.

Bir başkasında, Dilipak diye bir yazar var ya... Atatürk'e söven adamı beraat ettiren hâkimi, kurul meslekten uzaklaştırınca yanına, Bakanlığa aldı. Onun için yazdım.

Ve:

Bu mektupları 4 Şubatta alan Necmettin Erbakan, ne geldi, ne telefon etti.

Hiç!

Milli Savunma Bakanı Turhan Tayan'ın 10 Ocak 1997'deki açıklamasına çok dikkat etmek lazım.

Çok önemli.

Mektubu Genelkurmay verdi."

CA: "Belki de sizi yanlarına alabilmek için? Örneğin Çevik Bir!"

SD: "Tahmin ederim.

Sonra 21 Şubatta (Erbakan) geldi. Ona anlattım. İşte, biliyorsunuz 12 Mart nasıl geldi, nasıl oldu.

Ve... TSK ile siyasi iktidar, 1950'den sonra sürekli çatışma içinde olmuşlardır. (Güldü) Ve askerler, hatalarını asla kabul etmiyorlar, etmezler.

Bana Genelkurmay Başkanı bir şey söylemişti. Ben 'Bunların bir kısmı doğru değil' dedim. 'Ama inceleyeyim.'

İnceledim. Ona (Genelkurmay Başkanına) 'bir kısmı, şunlar doğru değil' dedim. Gitti, geldi. 'Size konuları bir kere daha anlatmamız lazım' demez mi?

'12 Martta ne vardı?' dedim. Hiç! Kalkınıyoruz. Enflasyon sıfır. Önüme mektubu koydular; 'Ülkeyi uçurumun kenarına getirdiniz!'

Nasıl? Soramadık. Kütt!

12 Eylülde?.. Sordum; '12 Eylülde duran kan, 11 Eylülde neden akıyordu?'

Yine aynı. Ama bu kez amaç, Cumhurbaşkanlığına oturmaktı. (Evren) Oturdu.

'Sana bu şartlarda Büyük Türkiye'yi yaptırmazlar.'

MGK'da okunan MİT raporu çok iyi hazırlanmış. 29 sayfa. Öyle hükümler var ki, doğrudan bunlara (RP'ye) ait. Şunu yaptı, bunu yaptı gibi.

MİT Müsteşarı bu raporu Erbakan'a da vermiş. Raporda uzunca bir de önlemler bölümü var. Büyük kısmı MGK'nın saptadığı önlemler. Zaten MİT raporu askerlerle beraber yazıldı.

Perşembe günü –27 Şubat 1997, MGK'dan bir gün önce– (Erbakan) bana geldi. MİT raporu için 'Bu rapor uzun. Önlemleri çıkaralım' dedi.

Baktım; o 29 sayfalık bölümü yutmuş. Kabullenmiş. Hiç söz etmiyor."

CA: "Bu önlemler daha sonra bildiriye geçti ve Erbakan bunlara hiç sesini çıkarmadı, değil mi?"

SD: "Hayır!

Onayladı. Yalnız ben dedim ki; 'Buradaki ifadelerde mesela Kur'an kursları kısıtlanmalı diyor. Bu halkı incitir. Arkamıza almamız gereken halkımızı karşımıza getirir. Öyleyse Kur'an kursları denetim altına alınmalı dersek hem halkı karşımıza almayız, hem iş yürür' dedim.

Eee, adam (Erbakan) ne demişti? 'Bu önlemlerin bir kısmı bizim partimizin programına aykırı. Mesela ortaöğretimin 8 yıl olması veya imam-hatiplerin, okulların kısıtlanması...'

Dedim ki generale (hangisine, söylemedi) 'Daha vuzuha kavuşması için karar metni üzerinde çalışın. Daha sonra hükümete verin'. (MGK Genel Sekreterine bu sözleri söylediği şundan anlaşılıyor:

MGK önlemleri metnini, hemen ertesi gün Genel Sekreter İlhan Kılıç Paşa, Çiller'e veriyor. Ufak tefek sözcük değişimleri veya düzeltmeleriyle.)

Şimdi bakın, önemli olan şu: Eğer bu önlemlerde partisinin programına aykırı önlemler varsa, Erbakan'ın 'ben bunlara muhalifim' diye muhalefet şerhi veya bir işaret koyması gerekmez miydi? Nitekim daha önceleri MGK'da böyle uygulamalar oldu."

CA: "Ne zaman verecekler hükümete MGK Genel Sekreterliğinden bu metni ve Erbakan alacak mı?"

SD: "Pazartesi (yarın). Verecekler ve alacak ve imzalayacak!"

CA: "Önlemler MGK'dan geçti, değil mi?"

SD: "Tabii. Ben okunurken her maddede Erbakan'a soruyordum: 'Buna itiraz eden var mı?' diye soruyordum.

Elini kaldırarak bana, 'Hiç buna itiraz edilir mi?' diyordu.

(Kahkahalar)

Şimdi... Bu adam (Erbakan) hükümetten gitmemek için her şeyi yapar."

CA: "Tabii kadın da. Köşkteki MGK toplantısından çıkıyor, yabancı bir memleketin dışişleri bakanına buradaki gizli toplantıyı anlatıyor."

SD: "Kadından da rahatsızlar. 'Arkamda ordu var' diye konuştuğu için."

CA: "Çiller, dün sabah bazı gazetelerin yayın müdürlerini aramış."

SD: "Zafer Mutlu'yu."

CA: (Nereden biliyorsunuz gibi yüzüne bakıp) "Evet!"

SD: "Siz anlatın hele."

CA: "Türkiye gazetesinden Yalçın Özer'i. Ve, 'MGK'da darbeyi ben önledim' demiş. Bir habere göre, Albright'a da söylemiş bunları."

SD: "Rahatsızlar... Bana kaç defa söylediler. Aramızda tabii."

CA: "Siz bu DYP'lileri tanırsınız. Örneğin Cevheri ile bir şeyler yapmak mümkün değil mi?"

SD: "Üç buçuk yıl sonra Cevheri'yi çağırdım. (Cevheri ile siyasi konuşmalar yapmadığını her soruşumda söyleyen Demirel) 'Memleketin hali bu' dedim. Anlattım. Asıl Münif (İslamoğlu) Cevheri'ye

her gün neler söylüyor, aramızda kalsın. Biz de boş durmuyoruz ki..."

CA: "Sanırım. Şunu açıkça söyleyelim: Bunalımdan çıkmanın tek çaresi, bu hükümetten kurtulmaktır."

SD: "Evet. Bu hükümetten kurtulmak!"

CA: "Ama nasıl?

Eline bir mektup vererek Erbakan'ın. Bir yol ama, bunun darbeden, askerin rejime müdahalesinden farkı yok ki..."

SD: "Meclis?"

CA: "Umutsuz! Maaşları alıp yatıyorlar. Kıpırdanma gözlenmiyor."

SD: "Bu gelişmelerden sonra bir kıpırdanma olmaz mı?"

CA: "Bana göre olmaz. En makulu diye nitelediğimiz Ecevit, 'MGK'daki kararları TBMM almalıydı' diyor. Sanki bu Meclis bu kararları alabilirmiş. Fantezi.

Sadece Baykal, 'Rejim gidiyor' diyor."

SD: "Bu adama (Erbakan'a) 'Bak sen gazetelere' dedim. Biri 'köktendincilik geliyor' diyor. Bir diğeri 'silahlanıyorlar' diyor. Zaten öyle bilgiler de var. Bir diğeri 'Kayseri, Sincan olayları ve Türkiye'yi İran'a benzetecekler' diyor."

CA: "Duruma teşhis koysun diye söylüyorsunuz bunları. Ne diyor?"

SD: "Hiç! Sanki anlamıyor. Oysa askerlerin korkusu (a) İran'a benzemek, (b) Cezayir'e dönmek.

ABD'ye gidenlere (isim vermedi) CIA şunu söylüyor:

'Demokrasiden vazgeçmeyin. İran'a benzemeyin'.

Kırmızı ışık yok (darbe için)."

CA: "Sarı."

SD: "Sarı! Demokrasiden vazgeçmeyin diyor ama İran'a benzemeyin diyerek..."

CA: "Sarıda tutuyor."

SD: "Evet. Sonra kadın geldi. Ona da durumu anlattım. Mektuplardan söz ettim. Sizin yazınızda bir sözünüz var: 'Ayakları yere basmıyor, havada geziyor bunlar' diye. İşte o durum.

Peki, liderleri çağırayım mı? ATV ile görüşmem ne olacak?"

CA: "'7 Marta kadar konuşmayacağım,' diyordunuz. Ama bu-

günkü gelişmeler sürerse konuşmak zorunda kalabilirsiniz! Ya Ali Kırca?"

SD: (Güldü) "İsmail Cem olayında (TRT Genel Müdürlüğünden ayrılması için Demirel'in Başbakan olarak Cem'e karşı verdiği mücadeleyi anımsatıyor) Ali Kırca'yı da kapı dışarı ettikti TRT'den. Ama Allahı var, adam çok iyi televizyonculuk yapıyor."

CA: "İzleyicilerden gelen soruları size daha önce verecek mi? Sizin üzerlerinde çalışma yapabilmeniz için."

SD: "Ne sorarsa sorsun, ben istediğim mesajı veririm. Halka yeni bir hava. 'Yahu şu mesele, bak öyle değilmiş' dedirtecek bir mesaj.

Ya liderlerle?"

CA: "ATV'deki konuşmanızdan sonra."

SD: "Veya daha önce."

CA: "O da olabilir. Bakınız, siz 'ben tarafım' dediniz, doğruydu. Şimdi MGK kararlarıyla askerlerin de artık taraf olduğu ortaya çıktı. Bugüne kadar liderlerle konuşurken bu sorunu dokunduruyordunuz. Artık daha açık konuşmalısınız. Yani gidişattaki vahameti..."

SD: "Evet. Peki, TBMM'ye bir çağrı, kısa bir metin?"

CA: "Yapmalısınız. Çok yerinde olur."

SD: "DSP ve CHP... O hiç sevmediğim genel başkan, Yazıcıoğlu. Şimdi de Cindoruk... Çok ters. Konuşacaklarım..."

CA: "Ya DYP ile RP?"

SD: "Onlar hükümet. Onlarla hep konuşuyorum.

ATV'den ne mesaj vereceğiz?"

CA: "Daha vakit var. Perşembe konuşsak?"

SD: "Çarşamba!"

CA: "Peki efendim, çarşamba."

SD: "Dediğiniz gibi bir-iki gün siyasi olaylara bakalım.

(Arada bir öykü anlattı. "Bal Mahmut dört duvar arasında olduğumuz günler gelir ve 'vaka-ı nazar' diye fıkra anlatırdı.

Bir Osmanlı paşası Hazer'in güneyine gitmiş. Asmış kesmiş. Sonra kıtlık başlamış ve halk duaya çıkmış. 'Ne kıtlık ne veba. Ali Paşa gitsin' diye yalvarıyor."

Güldü Demirel. 'Bu adam da böyle' der gibi.)

SD: (28 Şubata nasıl gelindiğini anlattı kısaca) "Geçen toplantı-

da (ocak) Deniz Kuvvetleri Komutanı Güven Paşa toplantının sonuna doğru söz istedi. Açtı önüne bir dosya, başladı okumaya. Hem de Erbakan'ın yüzüne. 'Siz Anayasanın 12, 24 ve 174. maddelerini uygulamıyorsunuz' diye. Müdahale edemedim.

Nasıl kanalize edecektim: Gelecek (şubat) toplantıya bırakarak. Bir rapor hazırlanmasını ve görüşmeler yapılmasını isteyerek..."

CA: "Bir soru efendim: Erbakan imzalamazsa öneriler içeren kararları?"

SD: "İmzalamasın! 4 Komutan bir de ben. 5 kişi. (Hafifçe güldü) Yani çoğunlukla alınmış olur kararlar."

CA: "163. maddenin geri gelmesi... Erbakan bugün 'MGK'da böyle bir şey yok,' diyor."

SD: "Doğru. 163. madde denilmiyor ama 'dinci hareketlerin durdurulması' diyen bazı satırlar...

Bunlar bir âlem. Durup durup 'Laikliğe aykırı yasa mı çıkardık?' diyorlar. 'Kararname mi yolladık Çankaya'ya?' diyorlar.

Sanki o yasaları yapabilirlermiş gibi."

103

Trafik

Cumhurbaşkanı 10 Ocak 1997 tarihinde Milli Savunma Bakanı Tayan'ın demecine dikkat edilmesini –2 Mart 1997 tarihindeki– konuşmamızda özenle belirtti.

Tayan'ın bu demecini 28 Şubatın gelmekte olduğunun ilk ve önemli işareti saydığı söylemlerinden anlaşılıyor.

Zira; çizgi şu oluyor: Tayan, 10 Ocak 1997'de 'sivil muhtıra' diye adlandırılan bir demeç veriyor.

Cumhurbaşkanı, bu demeci çok iyi değerlendiriyor.

Tabii, bu arada Genelkurmay Başkanı ile görüşmelerde aynı konulara değiniliyor. Belki kimi başka kaynaklardan da bilgi alıyor.

4 Şubat 1997'de Erbakan'a dört mektup yazıyor. Ağırlıklı olan konu gericilik, köktendincilik ve Anayasanın bilinen maddelerine riayet edilmemesi.

17 Şubat 1997'de Genelkurmay, Demirel'e 'tek başına katıldığı' bir brifing veriyor.

Demirel, yine Erbakan'la Çiller'le konuşuyor.

Hatta bu görüşmeler 27 Şubata kadar sürüyor.

28 Şubat kararları patlıyor!

Milli Savunma Bakanı (tabii askerlerin görüşlerini yansıtan) 10 Ocak 1997 demecinde;

"Türkiye İslamiyetin en samimi, en doğru uygulandığı ülke iken bu konuda büyük sapma belirdi. Bu gidişi endişe verici buluyorum.

Bu gidişi, İslamiyet için, din ve vicdan hürriyeti için, laiklik, demokratik Cumhuriyet için, Atatürk ilke ve inkılapları için, insan hakları için tehlikeli buluyorum.

Gerçek İslamiyetin dışına çıkan hareketlere karşı devlet üzerine düşeni yapmalıdır. Kanunlar eksiksiz uygulanmalı, yetersiz ise yeni kanunlar çıkarılmalıdır. İnkılap yasaları, kıyafet yasaları, Türk Ceza Kanunu ödünsüz uygulanmalıdır.

Aksi halde vakit geçebilir ve bu gidişatı önleyemeyiz. Olay samimi Müslümanları aşar.

Peygamberimize eş koşanlar, cami yerine tekke ve dergâhı öne çıkaranlar çoğaldı. Türkiye İslamiyetin en güzel, en doğru uygulandığı bir ülke iken bu konuda büyük bir sapma belirdi.

Bu gidişi endişe verici buluyorum" dedi.

28 Şubat MGK bildirisiyle alınan bilgilerin ışığında Milli Savunma Bakanı Tayan'ın demecini irdeleyiniz.

Ortaya TSK'dan günler öncesi 'uyarı' çıkar!

Beşinci Bölüm

SONUN BAŞLANGICI

104

"Kâğıt üzerinde 'O' görünmesine karşın kaptan köşkünde başkaları vardı!"

Erbakan'ın "Uyum içerisindeyiz" sözüne Genelkurmaydan gelen tepki gazete manşetlerinde yer aldı (3 Mart 1997 Pazartesi).

Fakat asıl merak çeken olay; Erbakan'ın MGK kararlarını imzalamamakta ve kimi ifadelerin yumuşatılmasını istemekte direnmesiyle ortaya çıktı.

Üstelik kimi ifadelerin değiştirilmesini de istiyordu.

Nelerdi bu istekler: 163. maddenin kaldırılmasının yarattığı boşluğun doldurulması, imam-hatiplerin sayısının azaltılması, YSK kararı ile ordudan atılan subay ve astsubayların devlet memuru olmasının engellenmesi, köktendinci kadrolaşmanın önlenmesi vs...

Asiltürk, "Bu kararları kabul etmemiz mümkün değil," diyordu.

Demirel, yakın bulduğu gazetecilere demeç vererek; "Esasta bir sıkıntı yok. Redaksiyonu üzerinde çalışılıyor. Sayın Başbakan'ın imzasını esirgeyeceğini zannetmiyorum" dedikten sonra, "MGK kararlarının 'çoğunlukla' alındığına" dikkat çekiyordu.

Erbakan'ın direnmesi elbette başka biçimde de yorumlanabilirdi. RP liderinin bu davranışı askere kimsenin gösteremediği cesaretle karşı çıktığı gibi bir anlam da taşıyabilirdi.

Bir başka değerlendirmeye göre; MGK'da saptanan önlemlerde

'mutabık kaldığını' bildirdikten sonra imzada direnişe geçmesi bu yorumu destekler nitelikteydi.

Fakat Erbakan'ın bir kararı, imza olayına yeni bir boyut getirdi: RP lideri parti liderleriyle teke tek görüşmeye karar vermişti. Liderlerle 'tansiyonun nasıl düşürüleceğini, hem de 28 Şubat uzlaşmasının yaşama nasıl geçirileceğini' konuşacaktı.

Yabancı basın, özellikle ABD basını bildiriyi 'sert uyarı' diye niteliyordu.

Washington Post, Çiller'in MGK toplantısından hemen sonra telefona sarılarak ABD Dışişleri Bakanı Albright ile İtalya Başbakanı Romani Prodi'yi aradığına değindi.

New York Times ise, "Laikliği savunan Türk Ordusu yöneticileri uyardı" başlığıyla bir haber kullandı.

Şaşırtıcı bir demeç, Türk-İş Genel Sekreterinden geldi. Şemsi Denizer, "Rejim tehdit altında. Ancak teminatı bizleriz. Unutulmamalıdır ki, TSK ile sivil toplum kuruluşları birlik ve beraberlik içindedir. Eğer darbe gerekiyorsa, Silahlı Kuvvetler devreye girer, biz de bunu destekleriz" dedi.

Cumhuriyet'in, "Ahlaksızlık ve Din" başlıklı başyazısının son paragrafları bir özet içeriğindeydi:

> "Türkiye'nin sorunu askeri darbe değildir. Darbe; yüzeysel, sığ, dar ve demokrasiye aykırı bir kavramdır. Oysa günümüzde karanlık bir düzenin ülkenin başına musallat olacağı korkusu toplumu sarmıştır. Bu korku, darbeyle değil, laikliğin güvence altına alınması ve demokrasinin tam anlamında yaşama geçirilmesiyle dağılabilir.
>
> Ahlaksız pazarlıkla kurulmuş koalisyon, bir korkunun yönetimine dönüşmüştür. Bu hükümetle ülkenin aydınlığa ve istikrara kavuşması olanaksız...
>
> Bu koalisyon hükümeti gitmeli, din, ahlaksızların elinde siyaset piyasasında pazarlanmaktan kurtarılmalıdır."

Erbakan RP grubunda "MGK ile ilgili haberlerin yüzde 90'ının yalan olduğunu" öne sürüyordu.

Başbakan lider görüşmelerine yardımcısı ile başladı. Çiller'le yaptığı görüşmeden sonra bir açıklama çıkmadı.

Baykal, Erbakan'a "Hükümetin ya bakış açısını değiştirmesi ya da istifa etmesi gerektiğini" söyledi.

Bülent Ecevit; "Ya devleti başta laiklik ve demokrasi olmak üzere içinize sindirin ya da bir süre hükümetten uzak durmayı göze alın" dedi.

O gece saat 22.30 dolaylarında Cumhurbaşkanı Demirel'e "Haber organlarının 'Erbakan MGK'nın 20 önerisini reddetti' başlığı ile çıkacaklarını" söyledim.

Fakat, öğrendiğim şuydu: MGK kararı henüz yazılıp Erbakan'ın önüne gitmemişti. Bu nedenle imzalamadığına dönük haberler de pek tutarlı değildi.

Cumhurbaşkanı doğruladı. Hatta metnin bir gün sonra gideceğini söylediğim zaman bu bilgiyi de onayladı.

CA: "Bir başka habere göre MGK'da kabul edilen maddeler redaksiyon sırasında artmış, 23-24 olmuş?"

SD: "Sanmıyorum. Madde sayısının artması için bir gerek yok."

CA: "Belki bir maddeyi bölmüşlerdir?"

SD: "Hayır. Bölünecek bir durum da yok. Yarın gidecek mi? Beni MGK Genel Sekreteri aramadı. Hazır olsa, Başbakan'a götüreceği metni getirir bana."

CA: "Fakat komutanlar aralarında bir toplantı yapmışlar.

Saat 16.00'dan sonra Erbakan, 'Şu âna kadar karar metin bana gelmedi' deyince medya bunu 'reddetti' diye kullandı."

SD: "Reddetsin! Ne olacak? Karar o. Herkesin anlamadığı şey şu: Bunun (önerilerin) karar olması Erbakan'ın imzasına bağlı değil ki..."

CA: "MGK'daki çoğunluğun."

SD: "Tabii. Zaten var çoğunluk." (Daha önce bana söylediği oy dengesine yine değiniyordu.)

CA: "MSB, DYP'den olmasına karşın, bu önerilere evet demez mi?"

SD: "Tabii, tabii. Ona hepsi evet der. Evet demeseler de var çoğunluk. Şimdi Erbakan bunu reddederse... Ecevit de Baykal da çok iyi söylüyor: 'Devletle karşı karşıya olan bir hükümet duramaz' diyorlar ya, çok doğru."

CA: "'Yarın MGK kararlarını uygulamayacağım derse, istifa etmesi lazım' diyorlar.

Bunu söyleyenler Yıldırım Aktuna ve Yalım Erez. Çiller, merkez yönetimi topladı, sonra Erbakan'a gitti.

Fakat Erbakan dikkat çekiyor. 'MGK, Meclisin yerine kendini koyamaz' gibi yüksekten uçan laflar söylüyor."

SD: "Bunların hepsi karanlıkta ıslık çalmaktır. Korku!"

CA: "Peki size göre, imzalayacak mı?"

SD: "Bu öneriler MGK'da okunurken bunlara 'hayır' demedi ki...

Hayır, demedi. Ayrıca açıklama yapıldığı zaman, dikkat ediniz. Açıklamanın altında 'hükümete ilgili tavsiyelerin bildirilmesine karar verildi' diyor.

Ona da evet dedi.

Bildirinin içinde 'kanunları uygulayın, Anayasayı uygulayın' gibi hükümler var.

Onların nesine karşı çıkacak?

Karşı çıkarsa perişan olur."

CA: "Kadın da kendini kimseye inandıramaz."

SD: "Bu tür hadiseler bir yerinden patlak verir canım. Patlamadıktan, cerahat akmadıktan sonra durulmaz o iş. Bir yerinden patlayacaktır."

CA: "Belki de bu hükümetten kurtuluş yolu açılır? Hani, inşallah!"

SD: (Gülmeye başladı) "Hiç kimse kalmadı. Bunlar da gider canım. Oyunun kaidesi bu.

Benim yazdığımla Necdet'in yazdıklarının sayısını vermekte hiçbir zarar yok. Mahzur yok. Zaten laikliğe ters düşen fiillerin önlenmesi için bunları yaptık."

CA: "Herkes MGK'ya verilen MİT raporunun peşinde."

SD: "MİT raporu enteresan da, esas enteresan olan Genelkurmay raporu. Esas rapor o."

CA: "Mealen versek?"

SD: "Biraz geçsin. Bir görelim bakalım. Hadiseler nereye varacak!"

105

Darbe mi? Ne darbesi? Hükümete devam!

Bir önemli görüşme daha:

Önce genel tablo:

Kimi yayın organında Ecevit'le Baykal'dan "Ya uy, ya çekil" diye özetlenen uyarı manşette. Kiminde ise DYP'deki rahatsızlığın "hükümetten çekiliriz" biçiminde özetlenmesi.

Fakat Erbakan üzerinde 'geniş ve genel bir baskı' var.

Erbakan, istifasını isteyenleri yanıtlıyor: "MGK'nın işi yasa yapmak değil. Türkiye'de hükümet TBMM'de kurulur, MGK'da değil. Türk halkını temsil eden parlamento hükümete olan itimadını hergün daha da artırıyor."

Askerler de Cumhurbaşkanı gibi konuşuyor: Bir üst komutan Milliyet'e, Erbakan'ın kararları imzalamayacağı yönünde eğilim göstermesini "İmzalamış, imzalamamış, önemi yok" biçiminde değerlendirdi.

Bir habere göre, Çiller de "İmzalasın" diye baskı yapıyor Başbakan'a.

(4 Mart 1997 Salı) Türkiye gazetesi, genel olarak bu yönde giden haberlerin tam aksini gösteren bir manşetle çıktı:

"Erbakan ve Çiller dün akşam 2.5 saat süren bir görüşme yaptı. Çiller, hükümetin devam ettiğini ve MGK'dan çıkan kararların Bakanlar Kurulunda ivedilikle ele alınacağını söyledi."

Bu açıklamayı görüşmeden sonra Çiller yapmıştı.

Ya Akit: "Hoca kararlı" diyordu: "Meclise kimse dayatmada bulunamaz."

4 Mart günü parti gruplarında aynı konu tartışılıyor:

Baykal, kestirme konuşuyor: "Ortada darbe yemiş bir hükümet var" diyor ve bu sefer ki darbeyi açıklıyor: "Günümüzde darbe ortadan kalktı, bu işler daha ince, daha hassas yürütülüyor."

Doğrusu, günümüzdeki darbeyi çok güzel anlatıyor Baykal.

İnce yürütülen işler sonunda... MGK kararı gibi 'darbenin ta kendisi' bir kararlar manzumesi çıkıyor.

Ecevit ise, Erbakan'ın MGK'ya ve kararlarına karşı takındığı olumsuz tavrı "Erbakan devlete meydan okuyor" diye yorumluyor.

Erbakan da grupta konuşuyor:

"Hükümet TBMM'ye karşı sorumludur. TBMM'nin güveni devam ettiği sürece hizmetini yürütür. Bitti... Kimse konuşamaz. Millet de, TBMM de sözünü söylemiştir."

Gergin bir ortam.

İzlenim ortada: RP, askerlerle olan ilişkilerini gerginleştiriyor. İpi koparmak ister gibi davranıyor.

Fakat, Çiller dışında 'müttefiği yok.'

Çiller ise, o gün Çankaya kapısındaydı ve MGK'dan sonra birden gelişen olaylara Demirel'in bakış açısını saptamak istiyordu.

Cumhurbaşkanı ile görüştükten sonra; öyle cümleler sıraladı ki, Demirel konuşuyor sanırdınız. İşte örnekler:

"Ülkemizde reimin bütün kurumları işlemektedir. Bunun içerisinde Anayasal kurumlar, meclisimiz, hükümetimiz, devletimizin bütün kademelerindeki kurumlar işlemektedir ve rejimin sibobu olarak görevlerine devam etmektedirler."

Ne ki arkadan; Erbakan'la yaptığı görüşmenin sonucunu açıkladı:

"Türkiye Cumhuriyeti'nde hükümet vardır, iş başındadır ve bu hükümetin icraatında çok hayırlı hizmetler devam etmektedir ve edecektir."

Hükümetin istifasını beklemek –bu açıklamaya göre– artık hayaldi.

Oysa bu hükümet gitmeden bunalımlı günlerin, ayların arkası kesilmeyecekti.

Erbakan'la Çiller bu gerçeği görmemekte kararlıydılar.

Ama, bu hükümetle aydın günlerin gelmeyeceğine inananlar da laik cephede toplananlardı.

Çiller, MGK ve kararları üzerinde şu değerlendirmeyi yaptı:

"Ancak, tekrar ediyorum: Hiç kimse laikliği partizanlık veya kendilerinin tekelinde bir olay olarak görmesin. Hiç kimse, din üzerinden oy avcılığına çıkmasın. Din Allah rızası için yerine getirilen bir olaydır, siyasallaştırmak doğru değildir. Siyasi etkisi olabilir. Yani

insanları bu yolla etkilemek, bu çok seçkin bir duygu olan bu yolla etkilemek mümkündür, ama doğru değil. Biz hep bunları savunarak yolumuza devam ediyoruz.

Şimdi Milli Güvenlik Kurulu irtica konusunda bir toplantı yapmıştır. Milli Güvenlik Kurulunun önerileri olmuştur. Anayasamızın 118. maddesine göre, Milli Güvenlik Kurulu bir Anayasal kurumdur. Bunun elbette düşünceleri ve önerileri olur. Ancak bu öneriler ve düşünce çerçevesinde hiç kimse 1997 yılında Milli Güvenlik Kurulunun oybirliğiyle aldığı şu kararı unutmasın; 97 yılı önemli bir yıldır. Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne taşıyacağımız bir yıldır. Büyük Türkiye'yi büyükler arasına taşıyacağımız bir yıldır. Hiç kimse bunu baltalamaya çalışmasın. Bir büyük mücadeleyi biz verirken, yurtiçinde veya yurtdışında biri bunu baltalamak uğruna Türkiye'yi şikâyet etmek hiçbir siyasetçi ve hiçbir genel başkana yakışmaz. Sonra bunun vebali üstünde kalır. Eğer Türkiye bu savaşında kazanamazsa bunun vebali, buna çanak tutanlarda olur; açıkça söylüyorum."

106

Demirel: "Etraf karıştığı kadar karıştı."

Kafamda bir yığın soru. Saat 22.10. Erbakan'ın kararları imzalamadığı başta gelen soru. Aydın Menderes'in arabuluculuğundan söz ediliyor. Neden Menderes? Köşkteki görüşme. 3. bir metin hazırlamış Çiller'le Erbakan.

Spekülasyondan geçilmiyor. Askerler bir adım geri gitmeyecekler.

Ortam bu. Demirel'le konuşuyoruz:

CA: "Etraf karmakarışık?"

SD: "Böyle olacak."

CA: "Daha da karışacak galiba?"

SD: "Karıştığı kadar karıştı. Hiç değilse iki gündür 'bu hükümet istifa etmeli' telaffuz edilir hale geldi. Bu önemli bir olay. Düşün ki; Aydın Menderes 'Bunlar ordu ile karşı karşıya hükümet yapamazlar, istifa etmeliler' diyor.

Sonra Ayvaz Gökdemir. '9 saat generaller tarafından azarlanmış bir hükümet olmaz' diyor." (Ben 'azarlanma' yerine 'sorgulanan hükümet' diye yazmıştım.)

CA: "'Muhtıra yemiş,' dedi."

SD: "Ha işte... İşte bunlar yeni söylenmeye başladı. Fevkalade önemsiyorum."

CA: "Şimdi benim anlayamadığım bir şeyi söyleyeyim: Bir Başbakan var, bir Genelkurmay Başkanı ve bir de Ayaş'ta hastahanede oturan bir arkadaş (Menderes) var. Ama makul laflar ediyor. Bu arkadaş sizi arıyor, diyor ki: 'Ben elçi kılındım. Siz lütfen RP ile ordu arasını bulun, ortamı yumuşatın' diyor.

Tabii bu görevi Aydın Menderes'e Erbakan veriyor."

SD: "Doğru."

CA: "Bu bir. Sizi araması her zaman mümkün olan Başbakan neden kendi aramıyor da, bir elçi tayin ediyor?"

SD: "Ne hakla arayacak?"

CA: "Ama sıfatı bunu emrediyor?"

SD: "Efendim; kendisi nasıl arayacak? Kendisinin pozisyonu şu: Toplantı sonunda açıklama yapılıyor. Bu açıklamada burada MGK'da bunlar konuşuldu. 'Hükümete gerekli tavsiyeler yapılacaktır.' Ondan sonra 'Bu açıklama hakkında ne diyorsunuz' diyoruz.

İki elini birden kaldırıyor. (Erbakan) 'Buna ne denir?' diyor."

CA: (Gülüyor) "Gülüyoruz ama acıklı bir sahne!"

SD: "Kardeşim, böyle maskaralık olmaz."

CA: "Onun için arabulucu koyuyor?"

SD: "Tabii efendim. Şimdi ne olmuştur? Bu iş patlamıştır.

Ben size daha evvel söyledim ya; 'Söylemiyoruz ama bu bunalımdır' dedim. Bu iş patlamıştır."

CA: "Yani bunalım patladı?"

SD: "Şimdi zaten bunların hükümet olma hakları değildir. Gene bir tabiri size söyledim. Moralite olayı! Yani arkanda rey olsa ne olacak, parlamento olsa ne olacak?

Moral destek yok!

Çünkü; yaptığın işler maskaralık.

Ondan sonra Erbakan, 'ince bir siyasetin içinde' bugün.

Bunun yapmak istediği şey; 'Orduyu da yola getirdik. İşte görüyorsunuz' dedirtmek!"

CA: "Orduyu da istediği gibi yumuşattı."

SD: "Ha, yumuşattı! Bu, şimdi halat çekiyor. Yoksa ben bunlara daha önce söyledim. Bu toplantıya girmeden önce 'yapılacak deklarasyon üzerinde bir anlaşma sağlayalım' dedim.

Gezindiler ortalıkta. (Şimdi Demirel, RP'ye Çiller'e 'yardımcı olduğunu' anlatmaya çalışıyor.)

Sonra deklarasyon geldi ve okundu.

Tavsiyeler hakkında. Orada hiçbir şey demedi tavsiyelere.

Hiçbir şey demedi. 'Acaba, yazılış tarzı acaba?'

Ben dedim: 'Bu yazılış tarzı ile olmaz.'

Nitekim yazılış tarzı tamamen değişmiştir."

CA: "Yani üslup değiştirildi?"

107

Erbakan, "Orduyu yola getirdim"in peşinde!

SD: "Evet efendim. Ters türs üslup. 'Bu muhtevayı muhafaza edin ama yazılış tarzını değiştirin.' (Cumhurbaşkanı metnin yazılışını beğenmiyor ve değiştirttiğini kabul ediyor.)

Şimdi Erbakan ne yapmak istiyor?

Dün Tansu gitti, bununla 2.5 saat görüştü.

Yeni bir metin ortaya çıkardılar. Yeni metin eski metinden çok farklı değil."

CA: "Askerler mi yaptı yeni metni?"

SD: "Hayır, hayır. Erbakan'la Çiller!"

CA: "Aaaa!"

SD: "Fakat çok farklı değil. Ama netice itibariyle hadise başka bir istikamete döndü. İşte, bak."

CA: "'Biz kendimiz yazdık metni' demek istiyorlar."

SD: "'Biz dikte ettik' gibi bir olay. Ondan sonra... Öbür tarafı (TSK'yı) sıkıntıya sokar.

Ben bunlara söyledim de:

Dedim ki; 'Bakın. Bu adamlar da (askerler) gidecek ve altlarına diyecekler ki, biz sizin sıkıntınızı anlıyoruz. Ama biz bunlarla (hükümetle) görüştük, anlattık, anladılar. Şöyle tavsiyeler oldu. Bu tavsiyeleri kabul ettiler. Hükümete tebliğ edildi' deyip altını rahatlatacak adam.

Şimdi Çiller bu olayın farkında değil. Erbakan ise, altına..."

CA: "Hasan Hüseyin Ceylan'lara..."

SD: "Aaaa, işte onlara, var ya bazı mollalara 'görüyor musunuz, orduyu nasıl yola getirdim' demenin peşinde.

Bunun peşinde. Bunun kendi dünyası dışında bir dünyası olmadığı ve kendi maksadı ve menfaati için her şeyi kullanacağı kesindir.

Elinden gelse beni bile kullanır.

Aydın'a (Menderes) müracaat etmesinin sebepleri de bunlardır."

CA: "Böyle bir teması herkes yadırgadı ama...

Herhalde bu kadın hazırladıkları metni size getirdi bugün."

SD: "Bu metni getirdi. İki metin arasında çok fark yok. Ama esprisi var işin.

Bir-iki şey düzeltilebilir ama askerler yeni bir metin kabul etmiyor."

CA: "Tabii etmezler. Ne olacak şimdi?"

SD: "Olacağı şu: Yarın general (MGK Genel Sekreteri) konuşacak bunlarla.

Yarından sonra kararı göndeririz bunlara.

Karar, karardır. Bunların (Erbakan'la Çiller'in) imzalaması şart değil.

Karar çoğunlukla alınan bir karardır.

Bunlar karara muhalif kaldılarsa hiçbir şey değişmez."

CA: "Çıkıp söylesinler, 'Biz muhalif kaldık, muhalifiz' diye."

SD: "Ama o zaman çıkıp sorulacak, 'Neye muhalifsin'."

CA: "Buyur, gel anlat!"

SD: "Adam diyor ki; 18. maddede. Bir diyor, 'laikliği koruyan kanunlar uygulanacak'. Uygulanmayacak diyebilir misin?"

CA: "Hayır. Zaten hiç kimse diyemez."

SD: "Bunun gibi din meselesinde bir-iki şey var.

Dini konularda incelik var. Onları düzelttiler yazarken. Bir biçime koydular. Yine de onların bir kısmı istismar edilebilir.

Ama başka çaresi de yoktur. 'İmam-hatip okullarını bir düzene koyun' dediği zaman 'vay efendim, imam-hatip okullarına karşı çıkıyorlar' diyebilirler.

Eee ama, başka çaresi de yoktur."

CA: "Şu durum ortaya çıkıyor: Menderes'in elçi olup size başvurusundan sonra...

Ordu bir yanda... Hükümet, daha doğrusu Erbakan bir yanda."

SD: "Evet! 'Böyle bir hükümet yapamazsınız,' diyor."

108

Demirel: "Cumhuriyete karşı bir cumhuriyet hükümeti!"

CA: "Kamuoyundaki izlenim: Ordu ile hükümetin karşı karşıya oluşu. Arada da Cumhurbaşkanı."

SD: "Hadise o zaten."

CA: "Durum bu hale getirilir miydi?"

SD: "Başından beri bu. Cumhuriyete karşı!"

CA: "Allahın belası."

SD: "Cumhuriyete karşı bir siyasi parti Cumhuriyet hükümeti. İyi mi?

Ben size söyledim geçen gün: Cumhuriyet hükümeti ama Cumhuriyete karşı. Bu tezat şundan ileri geliyor: Bunlar bana göre döjure, illegaldir. Ama defakto mevcuttur.

O da nedendir? O Başsavcının (eski Cumhuriyet Başsavcısı) vazifesini yapmayışından."

CA: "Bu perşembe Bakanlar Kurulu toplanacak ve siz başkanlık edecekmişsiniz?"

SD: "Yok canım. Ben niye hükümete başkanlık edeyim?

Affedersin; bunların kırdığı potları ben mi tamir edeceğim?

MGK'da kabul etmediğini söylediği takdirde muhalefet şerhi koyacak.

Onu da yapmadığı takdirde..."

CA: "İstifa edecek!"

SD: "Onu da yapmadığı takdirde halkın önünde orduya karşı bir hükümet! Tamam mı?"

CA: "O çıkıyor şimdi."

SD: "Fiili durum bu zaten. Böyle şey olmaz diye öbürleri bastıracak.

Bugün Meclisin içi epeyce allı güllü. DYP hayli karmakarışık. Ne çıkar ayrı mesele. Bir süredir devrede olmayan yeni güçler geliyor. Meclis, devreye girmeye mecbur."

CA: "Çiller, Akşener 'ya imzala, ya biz ayrılırız' gibi laflar ediyorlar, Erbakan'a böyle denilmiş güya. Ben buna inanmıyorum. Çiller bugün size geldi, 'biz çekiliriz' dedi mi size?"

SD: "Hayır."

CA: "Kabineden çekilmemek için her şeyi yapıyor!"

SD: "Evet."

CA: "Orduyu da karşısına alıyor."

SD: "Kendisine söyledim: 'O zat MGK'yı kullanmaya kalkıştı. Birkaç gündür efe efe beyanatlar veriyor. Halbuki ona MGK hükümeti değiştirir, MGK kanun yapar diyen var mı?'"

CA: "Bugün de 'Milletin temsilcisi TBMM'dir,' diye söyledi."

SD: "İyi!"

CA: "'Oyumuz yüzde 60'lara vurdu. Bizden başka kudret yok' diyor adam."

SD: "O vehmediyor, hayal ediyor öyle derken."

CA: "Bu kadını yine tehdit ediyorlar. Bu kadın bu adamın sırtından ne iner, ne de onu sırtında taşımaktan vazgeçer."

SD: "Belli de... Bunun etrafındaki adamlar... Yalım Erez bana niye geliyor?"

CA: "Geldi mi?"

SD: "Geldi."

CA: "Ne diyor?"

SD: "Ben çağırmadım ki..."

CA: "Dün şöyle yayıldı: 'GİK'ten önce Çankaya'ya geldi, görüştü, gitti' diye."

SD: "Erez diyor ki: 'Bizim bu işin içinden çıkmamız lazım'. Bakın bunlar bu saate kadar olmadı. Bunları ben önemsiyorum."

CA: "Ama durum başından beri böyleydi, söylenmiyor idare ediliyordu."

SD: "Örtüyorduk. Bu hale geldi. Bunalım ortada. İran'la falan sarmaş dolaş olunca bu, arkasından da çok şey patlayınca, hadise çıktı orta yere."

CA: "Gerginlik türlü çeşit söylentinin çıkmasına yol açıyor. Mesela Hava Kuvvetlerinde alarm gibi. Kuşkusuz bazı arzuları da kamçılar bu ortam."

SD: "Tabii, tabii!"

CA: "Ama bu iki insan bu gerçekleri göremiyor."

SD: "Ben onlara dedim ki; 'Bunlar (askerler) altlarını yatıştırma durumunda. Bunları ezmeyin, ezmeyelim.'

Tavsiyelerini yaparsın. Ne ölçüde o ayrı mesele.

Şimdi askerlere karşı Erbakan kuvvet gösterisi halinde."

CA: "Ama bilmediği bir şey var: askerler bir adım geri atmazlar."

SD: "Bilmediği pek çok şey var da. İlaveten devlet idaresi hakkında hiçbir fikri yok. Bugün anlattım bana gelene (Çiller'e): 'Askerler' dedim: 'şu cümleyi söylemek için 3 ay düşünmüşler' dedim. Bütün kademelerden de geçirmişlerdir."

CA: "Onay da almışlardır."

SD: "Hepsi ezberlemişlerdir." (Gülüyor)

CA: "İrtica 20 yıl önce başlamış!"

SD: "Ne zaman başlamışsa başlamış. 'Bugün var' diyorsun ya sen!"

CA: "Geçmişte olanları söyleyerek bugünkü sorunu çözemezsin ki.."

SD: "Tabii. Sen bugünü çözmekle mükellefsin.

Sen de bunu çözmemekte inat ediyorsun.

Dur bakalım önümüzdeki saatler ne gösterir."

CA: "Ordu karşısında bir hükümet... Sevmedim."

SD: "Ama hadise bu.

Dün yine tavsiye ettim. Hani bir-iki şey düzeltin de...

Du bakalım!"

CA: "Ama genel sekreter gitmiş. 20-30 dakika kalmış?"

SD: "Yok. 'Orada heyet vardı, konuşamadık' dedi. Yarın konuşacak."

CA: "Öyle mi? Ne heyeti bu? Türkiye'nin önemli meselesi dönüyor."

SD: "Umurunda değil. Yarın konuşacaklar."

109

Direnen kafa!

(5 Mart 1997 Çarşamba)

Cumhuriyet'in manşeti:

"İmzalamayacağım"

Sabah, yangına benzin döküyor:

"İrticai örgütlerce açılan Kur'an kurslarında, öğrencilere 'din devleti kuruluncaya kadar savaş' yemini ettiriliyor."

Gazete andın tam metnini de yayımlıyor:

"Ben Muhamed Müslüman ümmetindenim. Türkiye dinsiz, laik bir memleket haline gelmiştir. Hayatımı Mustafa Kemal dinsizliği ile savaşa adayacağıma, Türkiye'yi din ve şeriat devleti haline getirmek için mücadele edeceğime, kısa zamanda ümmet esasına dayanan şeriat devletinin kurulması için çalışacağıma dinim, Allahım ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ve kasem ederim."

Fakat, köktendinci cephe giderek yalnızlığa itiliyor.

30 milyonluk bir kitleyi temsil eden 6 milyon üyeli, Türkiye'nin en büyük üç işçi ve esnaf konfederasyonu, MGK kararlarına tam destek veriyor.

Bir haber: Erbakan dün de imzalamadı!

Bu gerilimli ortamda sonun başlangıcını gösteren bir başka haber ilk planda gündeme girmedi ama, çok dikkat çekti:

Çiller, bunalımdan yararlanmaya hazırlandığının ilk işaretini verdi:

"Çiller, MGK'nın laiklikle ilgili kararlar paketini imzalamayarak hükümette ciddi bir krize yol açan Başbakan Erbakan'dan 'Temmuz

ayında Başbakanlık görevini kendisine devretmesini' istedi. RP kulislerini karıştıran bu isteğe Erbakan 'Hayır' dedi."

Çiller bu isteğini Erbakan'la yaptığı uzun konuşmada dile getirdi.

Çiller'in, Erbakan'a koalisyon kurulurken sözlü olarak üzerinde anlaşmaya vardıkları "Başbakanlık görevi, şartlara göre iki yılın dolması beklenmeden bir yılın sonunda devredilir" hükmünü anımsattığı belirtildi.

Erbakan'ın bu isteği "Merak edilecek bir şey yok. Bütün bu sıkıntılar gelip geçicidir. Çok yakında bütün bunlar arkada kalacaktır" diyerek geri çevirdiği öğrenildi.

Ya Akit: "Kaosun başı Demirel" diyor da başka bir şey demiyor.

110

"İmzaladı!.." ve: "Tek kelimesine dokunmadan!"

Aynı gün. 5 Mart. Saat 18.00'de Şefika Kutluer'in flüt resitali vardı Köşkte.

Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Güven Erkaya hararetle elimi sıktı:

"MGK'da bu kadınla adama neler söyledim neler" dedi:

"Onca olaydan sonra Çiller'e, 'Siz laikliğin nasıl güvencesi olursunuz? Sizin söylemlerinizle eylemleriniz birbirini tutmuyor' dedim" diye kısa bir anlatımda bulundu.

Hava Kuvvetleri Komutanı Çörekçi Paşa da "Arcayürek, seni burada iken daha sık görüyorduk" diye şakalaştı.

Genelkurmay Başkanı Karadayı –ilk kez karşılaşıyorduk– elimi sıktı, uzun uzun yüzüme baktı. "Deneyim" dedi. Çevrede gazeteciler vardı. Sedat Ergin, "Ooo! Maşallah" dedi iğneli bir ses tonuyla. Oysa biz Karadayı ile hiç konuşmamıştık ama, söylediğine göre her sabah görüşüyorduk: Paşa, Cumhuriyet okuruydu.

Demirel'le o gece saat 22.00'de görüştük. Konu, ATV'de yapacağı söyleşi idi.

Ama, görüşmenin hemen başında Demirel'e;

"Aratmışsınız, ama buraya gelmek üzere yoldaydım" dedim.

"Aratmamın sebebi şuydu: Erbakan imzaladı. Onu haber verecektim."

Başbakan, saat 16.00'ya doğru MGK kararlarını imzalamıştı.

Cumhurbaşkanı bu kısa bilgiyi verdikten sonra:

"Bu sabah Savunma Bakanı Turhan Tayan'ı çağırdım. Hani, Çiller, bakanlarına 'imzalayın' der. Bir ihtimal. Bana 'İmzaladım' dedi Tayan. Ona da içinde bulunduğumuz şartları bir kez daha anlattım. Gitsin, bu kadına anlatsın diye. Zaten imzalamasalar ne olacak? Karar tamam. Bakanlar Kuruluna gidecek.

Adam imzalamasa, kadın imzalasa DYP hükümetten çekilmek zorunda kalacak.

İkisi imzalamasa hükümetin istifası söz konusu.

MGK Genel Sekreteri (Orgeneral İlhan Kılıç) geldi bana.

Erbakan için, 'İmzaladı. Tek kelimesine dokunmadı' dedi."

CA: "Resitalde generalleri gördüm. Rahatlamışlardı. Ama bana göre kriz sona ermedi. Bu hükümet kaldıkça sürecek. Krizin sona ermesi için hangi koşul gerekli, biliyoruz."

SD: "Evet. Bu hükümetin gitmesi lazım.

Geçen gün bana söylediğiniz bir söz aklıma takıldı. 'Hükümetle TSK'yı karşı karşıya getirmek istiyorlar'. (Oysa böyle dememiştim, daha önce yazdığım konuşma geçmişti aramızda.)

Bu, çok vahim olur."

CA: "ATV'deki görüşmenizde bu cepheleşmeye karşı çıkan irdelemeler yapabilirsiniz.

Tuhaf bir manzara var: RP'nin yapmak istediğini DYP üstleniyor. RP, MGK kararlarını bir genel görüşme önergesiyle TBMM'ye getirmek istiyordu. Bu görevi Çiller üstleniyor. Bu da parlamento ile TSK arasında bir gerilime neden olabilir."

SD: (Genel görüşme önergesine pek önem vermedi) "Çiller, içeride ve dışarıda prestijini düzeltmek istiyor.

Erbakan imzalamış.

Yarayı TBMM'de saracak.

TSK'ya saldırtacak.

Mecliste de bir kıpırdanma var."

CA: "Güya bazı DYP milletvekilleri bir deklarasyon hazırlıyorlarmış?"

SD: "Yanlış değil. Olabilir. Kaynama sürüyor.

Bu Yalım Erez, Çiller'e ne demiş, biliyor musun?

'Seni koruduk, savunduk. Artık tamam. Senin yapacağın en iyi iş siyaseti bırakmandır. Zira darbe olursa seni rahat mı bırakacaklar sanıyorsun!'"

(Sonra ATV'de hangi konuların üzerinde duracağını konuştuk.

Daha sonra yine iç politikaya döndük.)

CA: "Menderes gibi aklı başında bir insanı RP'ye kim itti? Eşi mi?"

SD: "Etrafındakiler. Biliyorsun Demokrat Parti Hüsamettin'le birleşiyor. Cindoruk, eski Hava Kuvvetleri Komutanı Burhan Paşa'yla konuşmuş, bana anlattı. Demiş ki Paşa: 'Darbe için hiç hazırlıkları yok.'

Karadayı da biliyorsun, efendi bir insan. Bana 'Sizden hiçbir şey saklamıyorum, saklamam' dedi.

Ancak benim anladığım şu: Eğer bir şey yapmaya karar verseler, Karadayı'yı aşacaklardır!"

CA: "Yani?"

SD: "İster kabul etsin, ister etmesin. Ona rağmen yapacaklardır.

Orduda alt taraf meselesi bu. Mesela, Erbakan'ın sırtına elini koymasını gösteren o fotoğrafa hâlâ bozuk. Hâlâ!"

111

Erbakan'ın en ufak bir değişiklik yapmayarak MGK bildirisine ve kararlarına imza atması, "Çark etti" diye yorumlandı.

Yorum gerçeği yansıtıyordu.

Devletin tepe noktalarında da yumuşama gözleniyordu:

Şefika Kutluer'in flüt resitali başlarken yan yana gelen Cumhurbaşkanı ile Genelkurmay Başkanı arasında çok kısa bir görüşme izlendi:

Demirel, orgenerale eğilip "Nasılsın?" diye sordu ve ara vermeden düşük bir ses tonuyla ekledi: "Tamam!"

Erbakan (5 Mart 1997) ANAP lideriyle görüştü.

Yılmaz, görüşmeden sonra, "Başbakan'ın MGK ile uzlaşmasını fevkalade uzak görüyorum. Uyarıların gereğinin yapılmaması, bunalımı bugün geldiği noktadan daha ileriye taşıyabilir" dedi.

Ya, imzadan sonra Erbakan'ın sözleri:

Başbakan, MGK kararlarını imzalayıp imzalamadığını soran gazeteciyi;

"MGK kararları gizli kararlardır. İmzaladık mı imzalamadık mı, hangi mürekkeple imzaladık; bunlar kimseyi ilgilendirmez. Biz işimize bakalım" diye tersledi.

Beş gün direnmişti. Fakat 'arkası geldi':

Şimdi 'sıra uygulamada' başlığı altında yeni bir aşamaya giriliyordu.

Cumhuriyet, "Meclis'in Görevi"ni başyazıda tanımladı:

> Sağla sağın, solla solun didiştiği bir Meclis'te nasıl bir çözüm bulunacak?
>
> MGK tehlikeyi önlemek için neyin yapılması gerektiğini ortaya koymuştur; ama, Refah bu işi kaldıramayacağına göre çözümün iki ayağı var: Ya Meclis'ten yeni bir hükümet çıkarılacak ya da asker doğrudan müdahaleyle gereğini yerine getirecek.
>
> Ok yaydan çıkmıştır.
>
> Türkiye'nin bugünkü "acil" sorunu, bu açıdan bakılınca nedir?..
>
> Sağın sağla solun solla barıştığı bir Türkiye, kısa sürede istikrara kavuşabilir. Dincilik tehlikesi geriye itilir, şeriatçıların tehlikeli umutları suya düşer, toplumdaki gerilim yumuşar, dış ilişkilerde düzelmeye doğru bir ortam kendiliğinden oluşur.
>
> Kısa vadede çözüm açık seçiktir.
>
> DYP ile ANAP'ın ve DSP ile CHP'nin yapılanması, ülkenin ulusal çıkarlarını gözetecek kadrolaşmadan bu kadar mı yoksundur?.. Sayın milletvekillerimiz göz göre göre uçuruma sürüklenmeyi göze alacak kadar mı körleşmeyi yaşıyorlar?..
>
> Eğer parlamentoda sorunu çözebilecek sayıda bilinçli ve na-

muslu insan biraraya gelemezse tarihsel yazgımız bellidir: Parlamento dışı güçler, Meclis'i aşarak şeriat devleti tehlikesinin üstesinden gelmek noktasına erişecektir.

Çünkü bu bir ölüm kalım sorunudur.

En büyük dileğimiz, Meclis içindeki çoğunluğun biraraya gelerek demokrasiyi şeriatçıların elinden kurtarmasıdır.

112

"Hükümet, 'tedbir getiren' bir reçeteyi 'uygulamam' diyemez!"

Cumhurbaşkanı; ATV'den Ali Kırca ile uzun bir söyleşi yaptı. Görüşmede 'uygulama' bölümü dikkat çekiciydi.

Bu konuda Kırca'nın soruları ve Demirel'in yanıtları şöyle:

Ali Kırca: "Peki yine 35 yıllık siyasi deneyiminize sığınarak soruyorum ve Sayın Başbakan'a da 'eski dostumdur, hukukumuz vardır, severim kendisini' dediniz, yani tanıyorsunuz. Bugünkü siyasal iktidarın, bu 18 maddenin takipçisi olacağına Cumhurbaşkanlığı makamında bulunan kişi olarak değil, 35 yıllık siyasi deneyime sahip kişi olarak inanıyor musunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın, hükümetler fevkalade sorumlu kurumlardır, dünyanın her tarafında fevkalade sorumlu kurumlardır. Ülkenin bir sorununa tedbir getiren bir reçeteyi uygulamıyoruz demezler. Ama, söylediğim gibi, müddet tanımak lazım. Veya hükümetlerin, bir Anayasa kuruluşu olan Milli Güvenlik Kurulunun kararlarına bu zamana kadar karşı çıktığını görmedim. Şimdi, karşı çıkacağını varsaymayı havsalama sığdıramıyorum."

Ali Kırca: "Ve bunlar tabii kendiliğinden çıkmadı, beş günlük, sizin unutalım dediğiniz imza krizi, sonra Meclise taşıma girişimleri ve o arada iktidar partisine mensup bazı milletvekillerinin sızan kararlara ilişkin bazı olumsuz beyanları bunları doğurdu. Bir milletveki-

linin öyle bir karar alınırsa, örneğin örtünmeyle ilgili hapse girerim demesi vesaire; yani, o partinin siyasi kadroları içerisinde veya tabanı içerisinde buna karşı birtakım tepkiler olabileceği izlenimlerini doğurdu da, ondan ilk defa bir Milli Güvenlik kararının uygulanmaması ihtimalinden söz ediliyor; siz de bunu görüyor musunuz diye ben soruyorum."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Böyle varsayımlara yer vermemek lazım."

Ali Kırca: "Varsayımlar ipuçlarından çıkıyor."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Tabii, olabilir ama, gene onlar spekülasyon olur. Sağduyunun hâkim olacağını kabul etmek lazım, iyi niyet asıldır."

Ali Kırca: "Anladığım kadarıyla birkaç ay dediniz. Yani, hemen bir ay içerisinde Milli Güvenlik Kurulu gene..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "O bir ay çok kısa bir süre canım, yani..."

Ali Kırca: "Niçin kısa efendim; bunların uygulanması açısından mı?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Her bakımdan kısa. Yani, bir ay ne?.. Birkaç ay zarfında bir değerlendirme yapılır. Öyle yapıyoruz zaten. Yani, daha önce yaptığımız kararları, birkaç ay geçtikten sonra bunlar ne olmuş diye bakıyoruz; burda da aynı şey yapılacaktır."

Ali Kırca: "Kapatacağım; tekrar hep soruyorsunuz, ısrar ediyorsunuz diyeceksiniz; ama birkaç ay sonra da eğer Milli Güvenlik Kurulunun önüne Genel Sekreter, 'hayır, bu kararların büyük bir bölümü ya da ağırlıklı olarak uygulanmamıştır' derse?.."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Herhalde ceza tertip edecek hâlimiz yok."

Ali Kırca: "Ne tertip edilecek?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Yeniden konuşuruz. Yani, nihayet devletin işleri konuşa konuşa gider. Kavga edecek de kimsenin hâli yok; ama, bunlar niçin olmamış diye birbirimize sorarız, ne düşünüyorsunuz diye sorarız ve bunların yapılmasını yeniden isteriz."

113

Demirel: "Bu kararları icra etmek başka hükümete kalacak."

Önlemler, sonunda 18 madde olarak belirlendi.

Çiller'in belki de en zayıf günleriydi. DYP grubundaki dalgalanmalara karşı çıkacak güçte değildi, hatta en ufak kıpırdanmayı yatıştırmak için her türlü ödünü verebilecek durumdaydı.

RP'nin kışkırtmasıyla MGK kararlarını TBMM gündemine taşımayı düşündüğü sıralarda; Meclis grubundan beklemediği ölçüde bir direnmeyle karşılaştı. GİK'ten ve Başkanlık Divanından sert tepkiler geldi.

DYP yönetici kadrolarının, "MGK kararları hükümetin sorunudur. Mecliste görüşülemez" dayatmaları, Çiller'i geri adım atmaya zorladı.

Çiller, MGK kararlarını genel görüşme önergesiyle TBMM'ye taşımaktan vazgeçti.

Fakat, MGK kararlarına imzada direnemeyen RP, bu kez tabanı doyurabilmek için "Bu kararlar arasında istediklerimizi uygularız" demeye başladı.

Ancak, parlamento kulislerinde artık yeni bir hükümet arayışı, öncekilere oranla daha içten hareketlerle başladı.

DYP iç bünyesindeki tartışmalar, 'hükümeti en fazla 15 gün izleyip sonra bozma' kararı alınacak düzeye getirmişti. Çoğu milletvekili "Erbakan'ın MGK kararlarını uygulamayacağını ve bu kez, bunalımın daha da artacağını" söylüyordu.

114

Abdullah Gül'ün değişen ağzı

Böyle konuşmalarına neden olan sözler ise; Erbakan'ın 'çok' yakın çevresinde yer alan Abdullah Gül'ün sözleriydi:

"Uygulamak zorunda değiliz" dedikten sonra şunları eklemişti sözlerine:

"Uygun bulduğumuzu uygular, bulmadığımızı uygulamayız. Tabii rejim değişmezse..."

Ancak 'asker darbesi' ile iktidardan ineceklerini sanıyorlardı.

Siyasal bir manevra ile hükümetten gidecekleri akıllarının ucundan geçmiyordu.

Köktendinci çevrelerin adam olmaya niyetleri bulunmadığını Akit manşetiyle kanıtladı:

(7 Mart 1997 Cuma) "Darbe hizaya geldi" diyordu.

Manşeti açıklayan satırlarda ise şunlar yazılıydı: "Medya tahrikleriyle hükümete karşı verilmiş muhtıra gibi gösterilen 28 Şubat Çankaya bildirisindeki maksadı aşan ifadeler, yasal çerçeveye sokuldu."

Cumhurbaşkanı Demirel; Ali Kırca ile televizyonda söyleşiye geçmeden önce "bütün gün 'kâğıt' okuduğunu, kanunlara baktığını, beyanları gözden geçirdiğini" söyledi. Hazırlanıyordu.

"Tabii bugün hareketli bir gün" diye devam etti: "'MGK kararlarının Meclise gideceğini kim söylemiş' diyor adam (Erbakan)."

Demirel, MGK kararlarının Meclise gitmesine karşıydı.

TBMM Başkanı Kalemli bu yolda demeç verdi ve aylık görüşmede Cumhurbaşkanı'nın bu davranışını onayladığını açıkladı.

Demirel; "Erbakan 'Ne zaman gitmiş ki böyle kararlar Meclise, şimdi gitsin?' diyor. İyi mi?" diyordu ve tabii Başbakan'la alay ediyordu.

CA: "Beyefendi Türkiye'de yalan ve yalancı gördük, işittik ama bunlar kadarı?.."

SD: "Şimdi eğer insanlar Türkiye'de şaşkına dönmüşse... Bu ne demokrasiden, ne halkın okuma-yazmasının az olmasından, ne dünya şartlarından, ne de bulunduğumuz bölgeden... Bu, doğrudan bu iki kişiden ileri geliyor."

CA: "Evet, inanılmaz bir şey. İyi oldu aradığınız. Birkaç dikkati çeken şey var. Erbakan, dün gece gazetecilerle yemek yemiş. Orada, 'Cumhurbaşkanı'nın bana gönderdiği mektubun tarihi 3 ay önceki tarih' diyor."

SD: "Ben ne yapayım kardeşim? Tarih 4 Şubat!"

CA: "Tabii. Ama belki bugün böyle bir soru gelebilir diye söylüyorum. Üstelik mektup değil mektuplar."

SD: "9 mektup! Budur sıkıntı... Yani ne diyeyim?"

CA: "Dahası var: Komutanlar 28 Şubattan sonra Erbakan'a ne demişler biliyor musunuz? 'Medya rezalet' demişler. Oysa dün geceki resitalden önce ayak üstü konuşmalarda Genelkurmay Başkanı Karadayı, medyadan övgü ile söz etti.

Şimdi görünen o ki; kararları uygulamamak için her şeyi yapacak."

SD: "Yapsın.

(Önemli bir saptama yaptı)

Zaten bu kararları icra etmek başka hükümete kalacak."

CA: (Bir şey biliyor da mı böyle konuşuyordu, yoksa bir olasılıktan mı söz ediyordu, renk vermedi. Onun üzerine sordum)

Yeni bir hükümet için umudunuz var mı?"

SD: "Hükümetlerde de devamlılık vardır.

Yahu Türkiye'de hükümetler kaç ay sürüyor?

Mahkeme kadıya mülk mü?

(Doğrudan bir yanıt değildi, ama Erbakan hükümetinin 28 Şubattan sonra 'gideceğine' inanıyordu.)

Sen buna bakma! Bir gün pat diye kopar her şey."

CA: "İnşallah!"

SD: "Ecevit de 'MSP'lilerle iyi, çok iyi geçiniyoruz' diyordu. Pat diye koptu."

115

Öğle saatlerinde (8 Mart 1997 Cumartesi) Genelkurmay Başkanlığından ilginç ve önemli bir açıklama çıktı:

> Genelkurmay Başkanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, "Yüce Türk milletinin güvenliği ile Anayasa'nın temel niteliklerinin korunmasında ve yasaların kendisine verdiği yetki ve sorumluluğun hudutlarının tayin ve tespitinde son derece hassas olduğunu" bildirdi.

Genelkurmay Başkanlığı Genel Sekreterliği'nden yapılan yazılı açıklamada, "28 Şubat 1997 tarihinde yapılan Milli Güvenlik Kurulu toplantısından sonra Türk Silahlı Kuvvetleri'ni hedef alan bazı beyan, yorum ve açıklamalar yapıldığına" dikkat çekilerek, şöyle denildi:

"Türk Silahlı Kuvvetleri Anayasal bir kuruluştur, görev ve sorumlulukları yasalarla tespit edilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, geleneksel görev bilinci ve vazife anlayışı gereği,

Emrinde olduğu yüce milletimizin güvenliği ile Anayasamızın temel niteliklerinin korunmasında ve yasaların kendisine verdiği yetki ve sorumluluğun hudutlarının tayin ve tespitinde fevkalade hassastır.

Bu hassasiyet, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin özünde var olan demokrasiye bağlılığından doğmaktadır.

Yüce Türk milleti, Atatürk'ün kendilerine emanet ettiği laik ve demokratik Cumhuriyetin tüm imkânlarından istifade ederek, çağdaş medeniyet yolunda azimle ilerleyecektir. Buna hiç kimse mani olamaz ve olamayacaktır.

Hal böyle iken, zaman zaman Türk Silahlı Kuvvetleri'ni siyasi polemiklere konu etmek veya şu veya bu şekilde Silahlı Kuvvetler'i siyasetin içindeymiş gibi göstermek, üzüntü vericidir.

Milli Güvenlik Kurulu yasal bir platformdur. Komutanlar, görüş ve düşüncelerini, Milli Güvenlik Kurulu'nun bir üyesi olarak, burada özgür bir şekide dile getirmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur."

Genelkurmay açıklamasının çıktığı gün; Başbakan Erbakan'ın kimi gazetecilerle yaptığı toplantıda söyledikleri (örneğin, Türkiye'nin manşetinde) gazetelerde yer almıştı.

Erbakan, 'basına sitem etmişti': Başbakan, 'basındaki spekülasyonlardan Silahlı Kuvvetlerin de rahatsız olduğunun' altını çizmiş, MGK kararlarının Meclise getirilmesine gerek olmadığını söylemişti.

MGK bildirisini 'neden geç imzaladığına' da açıklık getiriyordu Erbakan:

"Komutanlar her şeyin farkında. Medyanın tavrından dehşet bir şekilde rahatsızlar. Ordu adına bir sürü yalan söyleniyor. Yok muhtıra, yok şu, yok bu. Hepsi yalan.

Halk yanlış değerlendirmesin, ordumuza halel gelmesin diye geç imzaladım."

116

Erbakan savunurken saptırıyor

Genelkurmayın açıklaması özü ve sözü itibariyle Erbakan'ın gazetelere yansıyan yalan beyanlarına tam anlamıyla karşılık değil miydi?

Erbakan'ın irtica örgütleri ile ilgili beyanları da ilginçti:

"İrtica denilen örgütler 200-300 kişiden oluşuyor. Bunlar inançlı 70 milyona kriter olarak alınabilir mi? Dindarlarla savaşmayı Hitler, Stalin, CHP denedi ama hepsi çarpıldılar. 163 geri getirilemez."

Bir miktar da Köşke:

"Cumhurbaşkanı'nın tavrını medyaya bağlıyorum. Medya sormazsa Cumhurbaşkanı bir şey söylemez. Siz pinpon topunu bir yere atarsanız o da uzanacaktır. Demirel 'konuşayım ve krizleri bertaraf edeyim' diyor."

Demirel'in ATV'deki kimi sözleri; pek çok çevreyi, tabii başta RP'yi rahatlattı:

"MGK kararları muhtıra değildir, darbe spekülasyonları yapmak yanlıştır."

MGK kararlarının TBMM'de görüşülmesinden geri adım atılmasını medya, "yeni bir krizin önlenmesi" olarak niteliyordu.

117

Beş yıl sonra; Demirel...

28 Şubat olayının üzerinden 5 yıl geçtikten sonra, eski Cumhurbaşkanı Demirel; 6 Eylül 2002 tarihinde Vatan gazetesine verdiği demeçte, 28 Şubatı şöyle değerlendirdi:

"AKP ve HADEP rejim sorunu çıkarmaz. Eşit şartlar içinde bu ülkenin bütün insanları kurdukları kurumlar legal ise yani yargı bu kurdukları kurumlara bir şey dememişse, o zaman seçimin sonrasında "sen illegalsin, sen ükenin rejim çerçevesine sığmıyorsun" diye hadise çıkarmanın yanlış olduğu kanaatindeyim."

Soru: "Ama 28 Şubatta dendi?"

"28 Şubat diye bir olay yok. 28 Şubatta bazı tedbirlerin alınması lazımdı, o günkü hükümet de katıldı. O hükümet 3 ay sonra istifa etti. 28 Şubat hükümet sorunu çıkartmadı ki. Yani 28 Şubatta alınacak kararlar hukukun emrettiği kararlardır ki o günkü hükümet de ona katıldı. Tabii ama yani mesele REFAHYOL hadisesi bir tepkiden dolayı kapanmış değil, onu Anayasa Mahkemesi kapattı. Yine bu siyasi parti çizginin dışına çıkarsa bunu da kapatırlar. Sistemin içinden söz ediyorum, sistem dışına çıkıldığında, ihtilal oluyor, askerler kapatıyor, o başka mesele."

Demirel, aynı görüşü 13 Mayıs 2003'te yineledi:

Bolu – 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, "28 Şubat bir darbe değildir, MGK'nın Anayasa gereği aldığı bir tavsiye kararıdır" dedi.

Demirel, Abant İzzet Baysal Üniversitesi (AİBÜ) Rektörü Prof. Dr. Yaşar Akbıyık'ı ziyaret ederek İzzet Baysal Vakfı'nın çalışmaları ve üniversite hakkında bilgi aldı. Demirel, bir gazetecinin "Bugün bir gazetedeki röportajınızda, '28 Şubat darbe değildir,' diyorsunuz. Darbe değilse nedir?" sorusunu şöyle yanıtladı:

"28 Şubatta kimseye ve hiçbir kuruma dokunulmamış, hiçbir hükümet görevden alınmamış, Erbakan hükümeti görevi 20 Şubattan 3.5 ay sonra, 18 Haziranda bırakmıştır. 28 Şubat o yüzden bir darbe değildir. MGK'nın Anayasa gereği aldığı bir tavsiye kararıdır. Onlar darbenin ne olduğunu görmemişler, gelsinler bana sorsunlar. Bu ülkeye iyi sahip olmamız lazım."

118

Demirel, Meclisi fesih yetkisi arıyor

İstanbul'dan döndükten bir süre sonraydı (8 Mart 1997).

ATV'de hemen her şeyi söylediğine değindim ve "İyiydiniz" dedim Demirel'e.

"Söyledik" dedi Cumhurbaşkanı ve;

"Lazım geldiği şekilde söyledik. Anlayan anlasın" diye ekledi.

Fakat Cumhurbaşkanı artık yetkisi olsa TBMM'yi hemen seçime götüreceğini sık sık yinelemeye başlamıştı. ATV'de de söyledi:

"Evet söyledim. Takdir ediyorum Meclisi, insanlar iyi. Ama Meclis halktan kopuk! Halktan kopuk Meclis olur mu?"

CA: "Siz söylediniz: 'Bu Meclise halkın yüzde 20'si güveniyor,' diye."

SD: "Asker meselesini iyi söyledim sanırım."

CA: "Bir tebliğ çıkardılar bugün, gördünüz mü, bir açıklama?"

SD: "Gördüm. Böyle bir açıklamayı ben istedim dün."

CA: "Öyle mi? Demek dün Karadayı Paşa size bunun için alelacele geldi?"

SD: "Açıklama için geldi işte. Evet, ben istedim o tebliği. Yani şu yangını söndürelim. Mecliste MGK kararları tartışılır. 'Ne zaman tartışıldı ki...' dedi ya. (Başladı gülmeye)

Yatıştıralım, dedim."

CA: "Biraz yatışma var gibi. Siz de söylediniz: 'Şayet kararlar uygulanmazsa sistem çöker' dediniz."

SD: "Sistem çöker. Şudur mesele: 'MGK'yı tanımıyorum. MGK bir danışma meclisi değil, istişaridir kararlar' diyor ya.

MGK kararları mecburidir diye Anayasa yazsa... İşte o, milli hâkimiyet prensiplerine ters düşer.

MGK, hükümetin amiri değil. Ama hükümetin dairesi de değil. Anayasa Mahkemesi hükümetin dairesi mi? 'Verdiği kararları ister uygularım, ister uygulamam!' Hayır! İster uygulayıp ister uygulamamayı yapamazsın. Öyle şey olmaz.

Uygulamazsan?.. O zaman MGK'ya ne lüzum var, ne gerek var?"

119

Demirel: "Zamanı gelince bu önemli gerçekleri kâğıda koyalım sizinle."

CA: "O zaman 'OHAL'i şu kadar ay uzatın' diye çıkan MGK kararları... uygulama, tavsiye kararı onlar da."

SD: "Tabii, tabii.

Bunlar henüz Türkiye Cumhuriyeti'nin kanunlarını, fonksiyonunu anlamış değiller. Böbreğin, ciğerin, kalbin fonksiyonları ayrı. Anlamış değiller."

CA: "İlkellik içlerinde. Bu adama 'Bu çarşaf ne olacak' diyorlar. 'Kanunu yok' diyor. Kıyafet kanunu var ya."

SD: "Kıyafet Kanunu var. 'Uygar biçimde giyineceksiniz,' diyor.

Sonra kanun olsa ne olacak, olmasa ne olacak?

Adam diyor ki; 'İran'a dönüyoruz.'"

CA: "Fotoğraflar da gösteriyor."

SD: "Ha, tabii evet! Eğer İran olmayacağız diyorsak işte kara çarşaflar da olmayacak."

CA: "Herhalde siz frenlediniz. Ordu içi çok homurdandı. Ama aşırı bir hareket de yapmadı doğrusu."

SD: "Şimdi olmaz. Zamanı gelince bu önemli gerçekleri kâğıda koyalım sizinle.

Bu olayın bilinmeyen çok tarafı var.

Bu olaylardan şu çıkıyor ortaya yeniden:

Türkiye Cumhuriyeti Devletinde asker bir vakıadır.

Askere teslim olmayın, evet!

Ama askeri de küçük düşürmeyin.

Ben bunların (askerin) kazığını yedim." (Gülüyor)

CA: "Ama, askere küfredilemez."

SD: "Hayır efendim!"

CA: "Bunu yaptırtmayız."

SD: "Hayır, bunu yaptırtmayız. Onu söyledim. Böyle bir şey olamaz."

CA: "Sonra Türk ordusunu İran ordusu ile mukayese kimse edemez. O, Şah ordusu. Bizimki ulusal ordu.

Türk ordusu ulusal savaştan gelen bir ordu. Geçmişi sağlam."

SD: "Dün akşam (ATV'de) 'ordumuz, milli ordudur' dedim."

CA: "Ordumuz, İran ordusu gibi şeriatçı devlet girişimlerine lakayt kalamaz.

Erbakan hâlâ bunu anlamıyor."

120

MGK kararlarına nasıl gelindi?

Aşağıdaki metin tarih sırasıyla olayları aktarıyor.

"MGK kararlarına nasıl gelindiğini"

Cumhurbaşkanı Demirel, tarih sırasıyla olayları anlatan bu metni gönderdi. Daha önceki konuşmalarımızda MKG kararlarına nasıl gelindiğini anlatmaya başlamadan önce Demirel, bu metni okudu:

26 Şubat 1997

Tarih	Konu
30 Ekim 1996:	Başbakan Necmettin Erbakan'ın partisi tarafından Amasya Aydınca'da düzenlenen açık hava toplantısında yaptığı konuşmada, "Başörtüsü yasağı kalakacak, karayolu ile hacca gitmeyi serbest bırakıyoruz. Kurban derileri de gardiyan gibi toplanmayacak" şeklindeki sözleri.
10 Kasım 1996	RP'li Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe'nin, "İnancımıza saygı duyulmadığı bir dönemde içim kan ağlayarak bu törenlere katıldım... Bu düzen değişmeli... Müslümanlar, içlerindeki hırsı, kini, nefreti eksik etmesin" şeklindeki sözleri.
11 Kasım 1996	Atatürkçü Düşünce Derneği ile bazı sivil toplum örgütlerinin 10 Kasımda ortaklaşa düzenlediği "Atatürk'e Saygı

Yürüyüşü"nü Başbakan Necmettin Erbakan'ın "provokasyon" olarak nitelemesi ve Adalet Bakanından konu ile ilgili soruşturma başlatmasını istemesi.

16 Aralık 1996 RP'li Milletvekili Mustafa Kamalak'ın, Genelkurmay'ın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması ve Yüksek Askeri Şûra kararlarının yargıya açılması konularında Anayasa değişikliği yapmak için çalışma başlattıklarına dair açıklaması.

11 Ocak 1997 Azimendi lideri Müslüm Gündüz'ün bir kadınla birlikteyken yakalanması ve daha sonra kendini şeyh olarak tanıtan Ali Kalkancı ile ilgili olayların yaşandığı günlerde Başbakan Necmettin Erbakan'ın Başbakanlık Konutunda tarikat şeyhlerine iftar yemeği vermesi.

25 Ocak 1997 Başbakan Necmettin Erbakan'ın Taksim'de kurulan Ramazan Çadırında Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan'ın kıldırdığı namazdan sonra Taksim Camiinin, en kısa zamanda "anıt eser" olarak yapılması için, her türlü hazırlığın başlatıldığını söylemesi ve "Taksim Camiinin temeli, –eğer bir aksaklık olmazsa– 27 Martta atılacak ve 29 Mayısta da mutlaka inşaatına başlanacak. Caminin kaba inşaatı 2 yıl içinde bitirilerek, cami ibadete açılacak" şeklindeki açıklaması.

26 Ocak 1997 Başbakan Necmettin Erbakan'ın bazı açılış ve temel atma törenlerine katılmak üzere gittiği Kayseri'de siyah üniformalı ve siyah bereli özel korumalar tarafından korunması.

28 Ocak 1997 Sultanbeyli'de İkinci Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral Doğu Silahçıoğlu'nun girişimleriyle Atatürk Anıtının yaptırılması (10 Kasım 1997) ve RP'li Çalışma Bakanının Silahçıoğlu ve orduyu eleştirmesi üzerine Genelkurmay Başkanlığının Bakan hakkında suç duyurusunda bulunması (9 Ocak 1997); daha sonra Sultanbeyli'nin RP'li Belediye Başkanının da Silahçıoğlu hakkında imar kanununa muhalefetten suç duyurusunda bulunması.

30 Ocak 1997 Başbakan Erbakan'ın, partisinin Ankara İl Örgütü yöneticilerine verdiği iftar yemeğinde Ankara'yı "Selçuklu pa-

yitahtı" olarak nitelemesi ve "İnşallah yakında Çankaya Camiinin de temelini atacağız" şeklindeki sözleri.

31 Ocak 1997 — 31 Ocak 1997'de Belediye Başkanı Bekir Yıldız tarafından Sincan'da düzenlenen "Kudüs Gecesi"nde İran'ın Ankara Büyükelçisi Bagheri'nin şeriat çağrısı yaparak "Yüzde 99 Müslümansa, Türkiye'nin tümü şeriatçı demektir" şeklindeki sözleri ile Bekir Yıldız'ın "Sabrederek istediğimiz yere geleceğiz. Başımızdaki insan nasıl 30 yıldır sabrediyorsa Allah bize de vaadini verecektir. Türban bizim sancağımızdır, bunun mücadelesini veririz" şeklindeki ifadeleri...

01 Şubat 1997 — Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in katıldığı bir televizyon programında Çankaya'ya cami yaptırılması konusundaki açıklamaları ve "Bu senenin içerisinde Allah kısmet ederse, benim aldığım bilgiye göre, bizzat Köşkün içersine de Sayın Cumhurbaşkanının önderliğini yaptığı minareli bir cami yapılacak. Kimse bir şey diyor mu? Alkışlıyoruz" şeklindeki sözleri.

04 Şubat 1997 — Etimesgut Zırhlı Birlikler Okulu ve Eğitim Tümen Komutanlığına bağlı tankların Sincan şehir merkezinden geçerek daha önceden planlandığı belirtilen tatbikata gitmeleri, bu olayın "darbenin ayak sesleri" söylentilerine yol açması.

04 Şubat 1997 — Başbakan Necmettin Erbakan'ın partisinin grup toplantısında Sincan'da düzenlenen "Kudüs Gecesi" ile ilgili olarak "Türkiye'de herhangi bir rejim meselesi yoktur. İş tatbikat meselesidir. Sincan'da bir adam eline bez almış.. Devlet çökecekmiş. Bir tane bezden değil, 6 milyar adam bez alıp gelse bu devlete yine bir şey olmaz. Bunların hepsi suni gündemdir, tutmaz" şeklindeki açıklamaları ve RP'ye yöneltilen eleştiriler için "Glu glu, yamyam dansı" ifadesini kullanması.

10 Şubat 1997 — Başbakan Erbakan'ın "Bir dakikalık karanlık" eylemine sert tepki göstermesi ve eyleme katılanları "parazitler, fesatlar, hasetler" olarak nitelendirmesi; yine aynı eylemle ilgili olarak Adalet Bakanı Kazan'ın büyük tartış-

ma ve tepki yaratan "Elektrikleri söndürerek mum söndü oynuyorlar" şeklindeki sözleri (11 Şubat 1997).

13 Şubat 1997 Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın Ankara DGM tarafından tutuklanarak cezaevine gönderilmesi.

15 Şubat 1997 Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ı cezaevinde ziyaret etmesi.

20 Şubat 1997 Erzurum'un RP'li Belediye Başkanı Ersan Gemalmaz'ın, İran'ın Erzurum Başkonsolosluğunca düzenlenen "İran İslam Cumhuriyetinin 18'inci Kuruluş Yıldönümü Törenleri"nde, İran'ı överek, "İran bizden daha gelişmiş, gıpta ediyorum. Baştakiler halkın dertleri ile ilgili" şeklinde konuşması.

121

Karadayı: "Müdahale etmek gibi bir niyetimiz yok." Demirel (9 Mart 1997): "Erbakan istifa edecek, Çiller Başbakan olmak için bana gelecek. O zaman, bak neler döner!"

"Saat 18.00'de çay içelim" dedi Cumhurbaşkanı.

Eski Köşkte. Günlerden pazar. 9 Mart 1997.

Bir buçuk saat birlikte olduk. Önce ATV'deki söyleşiden 'olumlu izlenimler' aldığını söyledi.

SD: "Yarın Belçika Veliahtı ile Başbakan Yardımcısını kabul edeceğim. Velayeti geliyor, onu da kabul edeceğim."

CA: "Sizin Rafsancani'ye gönderdiğiniz mektuptan sonra mı geliyor?"

SD: "Bizim elçi de burada (ama ayrıntı vermedi) ve (gözleri gülüyor, alayla) sonra bizim Rafsancani'yi kabul edeceğim."

CA: "Bizim Rafsancani?"

SD: "Canım kim olabilir? Tabii Erbakan'ı. (Kahkaha atıyor)

Perşembeden önce Bakanlar Kurulundan önce... Ben yarın gelsin, dedim."

CA: "Şimdi bir siyasal portre çizelim: Salih Kapusuz (RP) bugün '8 yıllık eğitim protokolde de yazılı. Ancak 5+3 olur' dedi. 'Protokolde olanları kabul eder, yaparız. Kur'an kurslarında bir hata varsa, savcılar baksın. Tevhid-i Tedrisat zaten uygulanıyor' diyor. Gölhan ise (DYP) MGK kararlarının aynen uygulanacağını söylemiş.

Bu, neyi gösteriyor? RP, MGK kararlarından işine gelmeyenleri uygulamayacak. Çiller ise ne ölçüde sözünde duracak? Mesele bu. Parti içinde kıpırdanma olsa da..."

SD: "Parti içindeki kıpırdanma çok önemli. Hükümet ne yapar?

Şunu yapması lazım. MGK'nın tavsiye kararlarını Bakanlar Kurulu kararına dönüştürmesi lazım."

CA: "İşte bunu yapamazlar."

SD: "Yapması lazım. Yapabileceklerini hemen yerine getirmeli. Olmayacakları gelecek MGK'da tartışmaya bırakmalı ve gelip nedenini anlatmalı.

Ben 18 öneriyi, tavsiyeyi gruplara ayırdım. Hangileri yasayla, hangileri kararnameyle veya genelgeyle uygulanabilir diye. 4 konuda yasa lazım. Mesela muhalefet partileri 8 yıllık eğitim için yasa önerse ne olacak?"

CA: "Zaten önerdiler."

SD: "Geçecek Meclisten o zaman? 'İmam-hatipleri kapattım' diye bu işi çözemesin. Nasıl kapatacaksın? İmam-hatip liselerinden mezun olanlar üniversiteye girebiliyor. Yılda nüfus artışına paralel olarak 2 bin imama ihtiyaç var. Fakat 180 bin mezun veriyor bu liseler. Ne olacak bunlar?

Kur'an kursları kolay. Genelgeyle."

CA: "Silah, pompalı... Valiler bunları av tüfeği diye veriyor. Pompalıya valiler izin vermesin."

SD: "Şimdi bunlar (askerler) neden korkuyor, silahlanmalarından!

Cezayir'e dönersek diye kaygılanıyorlar. Haklılar.

Bugün Sedat Ergin aramış. Dün de aradı. Bana diyor ki: 'Genelkurmay bildirisi niye?' Yahu, sokakta bile darbe konuşulup tartışılıyor. Adamlar 'demokrasiye sadığız' diyorlar, fena mı?

'Efendim, sık sık homurdanıyorlar...'

Homurdanırlar. Haklılar."

CA: "Genelkurmay açıklaması ya da bildirisi neydi?"

SD: "Karadayı Avusturya'ya gidecek. Geldi bana. Çantasını açtı. El yazısıyla bildiriyi yazmış. Giderken havaalanında okuyacak. Okudu bana, iyiydi. Komutanlara okuyup okey almış.

'Ben bu gece ATV'de konuşacağım. Siz de bu bildiriyi yarın verin' dedim. Verdi. Mesele bu."

CA: "Askerlerin darbe yapmaya niyetleri yok. 'Bize kalmasın, demokratik kurumlarla kuruluşlar harekete geçsin,' diyorlar."

SD: "Orgeneral Karadayı bana geldi: 'Samimiyetle söylüyorum. Bizim müdahale etmek gibi düşüncemiz yok' dedi. 'Size doğruyu söylüyorum' dedi.

Şimdi bak, bildiri işi işte bu. Bu kadın (Çiller) bidiriyi duyunca hemen Zafer Mutlu'yu aramış. 'Ben yayımlattım' demiş."

CA: "Acaba doğru mu?"

SD: "Ertuğrul (Özkök) aradı. 'Çiller bildiriyi ben çıkarttım diyor' dedi bana.

Ortalıkta geziniyor. Size Amerikalıların (daha önce CIA demişti) ABD'ye giden Türklere ne dediğini söylemiştim: 'Darbe yapmayın. İran gibi olmayın.'

Descartes'in bir sözü var: 'Problemlerinizi toplama ve çıkarma ile çözün. Çarpma ve bölmeyi kullanmayın. Zira çarparsanız artar, bölerseniz bölünür' diyor. Ne demek istiyor Descartes? Böylece ekler veya çıkarırsınız!

Ama ABD'nin söylemek istediği şu: Darbe yapmayın ama İran'a benzemek söz konusu olunca..."

CA: "Darbe yapınız!"

SD: "Toplama ve çıkarma ile sorunu çözünüz!"

CA: "Çiller her ne gerekiyorsa yapar. Ta ki Temmuz 1997'de Başbakan oluncaya dek."

122

Çiller Başbakan olabilir mi?

SD: "Gitmez mi hükümetten? Bakalım hükümet kalabilecek mi? (Sürekli bu hükümetin gideceğini yineliyor) Sonra... Bu kadının Başbakan olabilmesi için Erbakan'ın istifa etmesi gerekmiyor mu? Ohooo, oraya kadar neler olur, neler?

(9 Mart 1997 günü eski Köşkteki söyleşimizde bu söylemlere yazdığım not: Yani şunu mu demek istiyor Demirel: "Erbakan'ın istifasından sonra hükümet olabilmek için Çiller bana gelecek. O zaman bakalım neler olacak veya ben ne yapacağım?")

(Bana doğru eğildi ve...) Bu (Erbakan), kadına asla, ama asla Başbakanlığı vermez. Erbakan ve bunlar (RP'liler). O zaman Çiller nasıl Başbakan olacak.

Ha, Erbakan istifa edecek ve ben... Çiller'e görev vereceğim!..

Bak, o zaman neler döner! ("Başbakanlığı vermeyeceğim" demiyor ama, onu anımsatan söylemlerde bulunuyor Demirel.)

(Nitekim 15 Temmuz 1997'de Erbakan istifa etti ve... Demirel, Çiller'e Başbakanlığı vermedi. Mesut Yılmaz'ı hükümeti kurmakla görevlendirdi.)

Bu kadın Başbakan olsun, RP'den ayrılmalar başlar. Daha şimdiden bazıları oylamalara girmiyorlar."

CA: "Peki ama efendim; Bakanlar Kurulu, 'MGK tavsiyelerinin bazılarını kabul etmiyoruz,' derse?"

SD: "MGK Genel Sekreterine sordum, olumsuz yanıt vermedi."

CA: "Adam içerde (MGK'da) evet diyor, dışarı çıkıyor başka türlü konuşuyor."

SD: "Evet ben de onun için diyorum ki, 'MGK'da niçin karşı çıkmadın?' Ben olsam, MGK tavsiyelerini Bakanlar Kurulu kararı haline sokarım.

Ama bunlar devlet nasıl işler, kurumları nedir, bilmiyorlar ki..."

CA: "Mehmet Ali Birand iyi bir yazı yazmış."

SD: "Ali Kırca'nınki iyi. Kısa ama iyi. Mehmet Barlas hâlâ Turgut Özal'ı yazıyor."

CA: "Boşverin. Yazsın. Lehte aleyhte yazanlar. TÖ; bu memleketi..."

SD: "PKK'yı küçümsedi. Federasyonu ilk o teleffuz etti."

123

Demirel: "Anlattım, anlamadılar!"

CA: "'Anayasayı bir kez delsek ne olur' diyerek..."

SD: "Hâlâ dağlarda eşkıya geziyor. Terör bitti mi? Hayır. PKK dışında Türkiye'de tam 1.000 tane silahlı solcu içerde. Dışarda da 700 tane."

CA: "Almanya'nın Erbakan'ı resmen davet etmesine ne dersiniz?"

SD: "Zaten 6 aydır vardı. Orada bazı kuruluşlar var, RP'li. Onların harekete geçmesinden korkuyorlar.

Nasıl ki; PKK'ya 'Almanya'da bir şey yapmayın, sizi idare ederiz' dedi Almanlar. Bunlara da öyle.

Ulusal menfaat meselesi."

CA: "MGK kararları sizin bunun kararı değil ki... Devlet kararı."

SD: "Ahhh, bunu bir anlatabilsek!

Bu olaylar çok önemli. Bir dönüm noktası. Gidince bunlar hükümetten yazalım. Şimdi olmaz.

Ben buna (Erbakan'a) 'Bak, yanıyor etraf. MGK Genel Sekreteri ile konuş. Aklı başında bir paşa. Çıkarılacak açıklama var. Kararı konuş. O da Genelkurmay Başkanına götürür' dedim. Kadına bunları anlattım, anlamadılar.

PİAR'ın anketini söyleyeyim: Parlamentoya yüzde 21, milletvekillerine yüzde 19. Halkın güveni. Askerlere yüzde 80,4. Cumhurbaşkanı'na yüzde 69. Sorunları hangi lider çözer? Hiçbiri!

İşte parlamentonun halktan koptuğunu bu anket gösteriyor.

Coşkun Kırca ABD'de kalp ameliyatı geçirmiş."

CA: "Ya! Ama yazılara devam ediyor."

SD: "Yazar. Yeni bir Anayasa hazırlıyor. Emekli olan orgenerallerle temasta."

124

RP'li Meclis Başkanvekili Hatipoğlu'nun, iki komutanı –Oramiral Güven Erkaya ile Orgeneral Çevik Bir'i– kastederek ağır bir dille yazdığı şiir ordu-RP tartışmasını yine alevlendirdi (10 Mart 1997 Pazartesi).

Şiirde Bir'in adı açıkça, Erkaya'nınki ima yoluyla geçiyor ve işte olaylı şiir:

"Her mitingin fıtratı var, şagol'u yaşa'sı var.
Sobayla ısınanın küreği, maşası var.
Mülayim olmak güzel, lakin hani nerede
Her grubun bir tane Çevik Bir paşası var.
Manadan, ruhtan yoksun
şekilciler arıyor
Toplumu dışlayarak
tekilciler arıyor
Soyu şüpheli olan Meclisi
tahkir ile
Özgür ruhlu ve soylu
temsilciler arıyor
Zırha bürünmüş ödlekler
ortalığı gülşen görür
Evladına ağıt yakan anaları
hep şen görür
Müslümanı PKK'dan
tehlikeli addeder de
Acı görmemiş ahmaktır
PKK'yı ehven görür"

Yeni Şafak, "Hükümetle ordu arasında oynanan satranç oyununda... Kriz şimdilik dondurulduu" diyor.

Cumhurbaşkanı Demirel, "Şiiri duydum. Haberim var" diyor. Hatipoğlu'na ait olan dizileri "çok yanlış" diye niteledikten sonra konuşuyor:

"İster şu kişiler olsun, ister bu kişiler kurulu temsil etsin etmesin, siyasi kişilikleri olmasın, Silahlı Kuvvetleri hedef alan her şeye hep beraber karşı çıkmamız lazım."

Ortadan giden sözlerdi ama; Erbakan, hâlâ ordu ile dikine gitmeye çalışıyor:

"Hiç kimse milletin önüne çıkamaz, onu tehdit edemez" diyordu.

Tabii, 'millet' dediği, RP'ydi, kendisiydi!

125

Demirel: "Eğer devlet ve hükümet askerleri koruyamazsa, bunlar kendilerini korur."

Demirel, "Kimi misafirlerim vardı" dedikten sonra;

"Tabii, ön önemlisi 'bu zat' geldi" diye sözünü tamamladı.

"Türk Rafsancani'si" dedim.

"Evet" dedi Demirel:

"Biraz ayağı suya ermiş gibi görünüyor. Eğer takiyye değilse. Bu işin ciddiyetini kavramış gibi görünüyor, biraz onu konuştuk.

Bu perşembe günü Bakanlar Kurulunun birinci maddesine, basına da söylemiş zaten, bu meseleyi (MGK tavsiye kararlarını) koyacak.

Orda da (MGK yasasında) zaten diyor ki: 'Öncelikle dikkate alınır' diyor.

Yani 'Bakanlar Kurulu kararı çıkarılır' diyor.

Daha evvelki uygulamaları da tetkik etmiş. Daha evvel neler yapılmış? Bir kısmında Bakanlar Kurulu kararı icap ediyormuş. Bir kısmında icap etmiyormuş. Ona göre icabını yapacak.

Ben de 'Yeni bir sıkıntı çıkarmadan yap bunu" dedim. 'İcabı neyse onu yap, ama sıkıntı çıkarma' dedim.

'Anayasaya ve Milli Güvenlik yasasına uygun biçimde neyse yapılacak onu yap,' dedim.

Süreç neyse... Sizinle de konuştuk. Bunlar ertesi gün sabahleyin yapılacak bitecek bir şey değil ki... Başlayacaksın. Şunları şunları yapın diyeceksin. Talimatlar vereceksin. Bir de iyi deklarasyon yapın, Bakanlar Kurulundan sonra. Bu yangın sönsün.

Sonra nedir o şiir? Bunlar iyi şeyler değil.

Bu hakaretler... Dedim ki Erbakan'a: 'Bak geçmişte Cevdet Sunay Meclise mektup yazdı. Askere hakaret ediliyor diye. Yarın bunlarla karşı karşıya kalırsınız' dedim."

CA: "Evet, doğru. Yarın Genelkurmay Başkanı ortaya çıkar ve 'Bize hakaret edemezsiniz' derse ne yapacaklar?"

SD: "Geçen de açıkça söyledim: 'Eğer devlet ve hükümet askerleri korumazsa bunlar kendilerini korur,' dedim."

CA: "MGK kararlarını Çiller, kısa, orta ve uzun vadeli diye sınıflandırdı mı size?"

SD: "Hayır, hayır. Bana böyle bir şey söylemedi. Hakikaten önlemlerin bir kısmı bugünden yarına olacak bir şey değil.

Ama başlayacaksın, gidecek."

CA: "Bir kısmı genelgeyle çözülecek şeyler?"

SD: "Çoğu aşağı yukarı öyle. Genelgeyle emredersin ama izlemek lazım. Yine de netice çıkmayabilir."

CA: "Abdullah Gül, 'İlk gelen metinde 8 yıl için sürekli ifadesi vardı. Bunu çıkarttık. Ama MGK kararı olarak çıkan metinde 8 yıl sürekli olacak' diyor. Ama söylediği şu: 'Biz 5+3 yaparız eğitimi.'"

SD: "Bana söylemedi bir şey (Erbakan). Ama Bakanlar Kurulu şunu böyle şöyle yaparız demeyecek. Bu işi Milli Eğitime havale edecek. 'Al bakalım kardeşim, tetkik et bunları ve gereğini yap.'"

CA: "Metinden 'sürekli' sözcüğü çıkmış?"

SD: "Dosya çantamda, bakarım şimdi."

CA: "Eğer bu sözcük çıkarıldı ise RP, 5+3'te direnir."

SD: "Hayır, çıkarıldığını sanmıyorum. Ama bakarım.

'Bak' dedim. '28 Şubattan önce ben sana bazı şeyler söyledim. Önemsemedin.'"

CA: "Peki ama, siz bunları anımsatınca ne diyor?"

SD: "Dinliyor. İşte odur. Hatta 'Ben sana bunları yazdım' dedim.

'Ben bunların bir kısmının doğru olmadığı kanaatindeyim. Bunu askerlere de söyledim. Bir kısmını da sana yazdım' dedim. 'Sana ben haber verdim bunları.'"

CA: "Peki ama beyefendi, herhalde bir şeyler söylüyor bu anlattıklarınızdan sonra?"

SD: "Dinler!"

CA: "Bakanlar Kurulundan saçma sapan bir karar çıkarsa?"

SD: "Yine alevlenir bu işler."

Görüşmeyi tamamladık. Ama aradan 10-15 dakika geçti. Demirel santral aracılığıyla yine arattı ve:

"3A... 8 yıllık 'kesintisiz' eğitim. Tüm yurtta uygulanmaya konulmalı" dedi. Kararı okuyordu.

CA: "Abdullah Gül yalan söylüyor o zaman."

SD: "Altı imzalı bu kararın. '8 yıllık kesintisiz eğitim'..."

126

Yaşanan gerginliğin nedeni: Medya!

Yüz kızartan haber:

"Başbakan Erbakan, iki ülke arasındaki gerginliğin giderilmesi amacıyla Türkiye'ye gelen İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Velayeti'yi kabul etti. Burada yaptığı açıklamda, yaşanan gerginliğin medyadan kaynaklandığını söyledi. Diplomatik bunalımın iki ülke arasındaki işbirliğini etkilemeyeceğini de vurguladı." (11 Mart 1997 Salı, Cumhuriyet)

Hürriyet ise; "Dün Ankara'ya gelen İran Dışişleri Bakanına Demirel ve Çiller 'İçişlerimize karışmayın' mesajı verirken, Erbakan ise özür dileyen bir havada konuştu" diyordu.

Cumhuriyet'in manşeti Erbakan'ı özetliyordu:

"Erbakan İran'dan özür diledi"

Cumhurbaşkanı'nı (11 Mart 1997) ziyaretten sonra; Erbakan, "Perşembe günü Bakanlar Kurulunda MGK'da alınmış olan kararlar

görüşülecektir. Anayasanın ve Milli Güvenlik Kurulu kuruluş kanunlarının gereği çerçevesinde. Ve bunlara gereken her türlü ilgi ve ihtimam gösterilecektir" dedi.

Ya 8 yıllık eğitim? İşte soru, işte yanıt:

Soru: "Milli Güvenlik Kurulu kararları perşembe günü gündeme gelecek. Ancak, tartışılan bir şey var. Acaba milli eğitimin, temel eğitimin sekiz yıla çıkarılması konusundaki tartışmalara sizin bakışınız nedir efendim? 5+3 hükümet protokolünde var, farklı mı?"

Yanıt: "Bunların hiçbirisinin detayına şu anda girmeye lüzum yoktur. Genel olarak söylenmesi icap ettiğini söyledim. Ondan dolayı ayrıca herhangi bir detay konuşmamıza lüzum yok. Hepinize teşekkürlerimi sunuyorum. Hayırlı akşamlar."

127

8 yıl kesintisiz eğitim sorun oldu

RP ve köktendinciler MGK kararları içinden seçtikleri 8 yıl kesintisiz eğitime yüklenmeye başladılar.

AKİT'e göre, 8 yıl 'ham hayal'di.

8 yıllık kesintisiz eğitimin uygulama şansı bulunmuyordu. Uzmanlar –gazeteye göre– "Ağaç yaş iken eğilir" atasözüne dikkat çekerek "14-15 yaşından sonra hiçbir öğrenciye ne meslek öğretilir ne de lisan" diyordu.

Bu arada; milletvekilliği ve eski Genelkurmay Başkanlığından başka hiçbir sıfatı olmayan Doğan Güreş, parti liderleriyle görüşmelere başladı: 'Yeni bir hükümet için nabız yokluyor'du.

DYP kanadı ise, 'kriz çıkarma pahasına' hükümetin MGK kararlarını uygulamasında direniyorlardı.

Parti yöneticileri, "Bakanlar Kurulu toplantısında REFAHYOL'un kaderinin belli olacağını" söylüyor ve "MGK kararlarını uygulamayıp bize başka şeyler anlatırlarsa DYP buna izin vermez" diyorlardı.

DYP grubunda Çiller, aynı koşutta konuştu. DYP Genel Başkanı, bir yandan din ve siyaseti birbirinden ayrı tutmak gerektiğine değiniyor, öte yandan orduyu 'gözbebeğimiz' diye niteleyerek okşuyordu.

Fakat yeni bir deyim ortalığı hayli hareketlendirdi: "Sarık harekâtı".

"Cübbe ve sarık yasaklanıyor. Özel Kur'an kursları kapatılıyor. Tekke ve dergâhlar da kapatılıyor"du. Zaten devrim yasalarına göre, yasaklanacağı söylenen çağdışı kıyafetlerle türbe ve dergâhlar yasak değil miydi?

Yasaktı, fakat yasalar delinmişti. Örneğin İstanbul'un Fatih ilçesinde sarıkla cübbeyle gezenlerin sayısı günden güne artıyordu. Hele RP'nin güçlenmesinden ve REFAHYOL hükümetinin işbaşı yapmasından sonra bu kıyafeti benimseyenlerin hem sayısı hem cür'eti artmıştı.

Bakanlar Kurulunun perşembe gündemindeki ilk madde artık belli olmuştu: 8 yıllık kesintisiz eğitim!

MGK kararlarının kalbi bu maddede atıyordu!

Kabinenin toplanacağı gün; Sabah, MİT'ten Başbakanlığa verilen bir raporu açıkladı: 473 gizli Kur'an kursu.

Küçük yaşta 5 bin çocuk 'Atatürk ve laiklik düşmanı' olarak yetiştiriliyordu.

Aynı gün, "Güreş'e TSK'dan 'tepki'" başlığı altında kimi haberler görüldü:

Güreş'in parti liderleriyle yaptığı temaslarda 'ordunun düşüncelerini aktardığı' yorumları üzerine Genelkurmaydan bir üst düzey yetkili, "Bizim komutanımız Sayın Güreş değildir. Bizim adımıza konuşamaz" dedi. Üstelik aynı yetkili Güreş'i eleştirdi de:

"Ordunun Başkomutanı Genelkurmay Başkanıdır. Ama Genelkurmay Başkanı görev süresini tamamladı mı emekli olur, köşesine çekilir. Artık komutanlığı bitmiştir. Kendisine eski bir komutan olarak saygı gösterilir. Ancak emekli olduktan sonra TSK adına konuşma görevini üstlenmesi, ordunun görüşlerini aktarması gibi bir görevi üstlenmesi söz konusu olamaz."

128

Erbakan: "Kararlar uygulanacaktır!"

Bakanlar Kurulu toplantısında Başbakan; önce MGK'nın 18 maddelik önlemler paketini okuttu. Sonra da "Bunların çoğu yürürlükteki yasaların uygulanmasıdır. Kimse tereddüt etmesin, bu kararların hepsi uygulanacaktır" dedi.

Erbakan'a göre, MGK kararları kısa, orta ve uzun olmak üzere üç vadede uygulanacaktı. Bir DYP'li bakan, "Hoca, ilk kez irtica ile mücadeleyi ifade etti. Takiyye bile olsa bu gelişme önemlidir" diyordu. Oysa, Erbakan'ın sadece zaman kazanmayı ve kararların hiçbirini uygulamamayı düşündüğünü asla anlamayacaklardı.

Toplantıdan sonra Çiller, "Savma falan yok. Ben ve Başbakan mutabakat içinde Bakanlar Kurulunda gerekli talimatı verdik" dedi.

MGK önlemlerini izlemek üzere iki DYP'li, iki RP'li bakan görevlendirildi.

28 Şubattan beri 'rejimi sallayan' MGK kararları Bakanlar Kurulundan 3,5 saatte 'rüzgâr gibi geçmişti!'

Bir başka yoruma göre; "Hoca, MGK kararlarını Bakanlar Kurulunda 'şartsız' kabul etmişti."

Sağ gazeteler –örneğin Zaman– toplantıyı "Hükümette tam uyum" diye yorumluyordu. Uyum mu, korku mu? Artık herkese göre değişen bir yorumdu.

Milli Gazete de; "Her konuda tam mutabakat" diyordu manşetinde.

Cumhuriyet, şeriatçı kafayı daha sağlıklı teşhis ettiği için başlıklarıyla olaya daha başka biçimde baktı:

"Bakanlar Kurulu, kararların uygulanması için 'kısa, orta, uzun' vade takvimi verdi: Hükümet, MGK'yı oyalıyor."

129

Medya Bakanlar Kurulu ile doluydu.

Sabah (14 Mart 1997 Cuma) Demirel; "Birçok şey yatışmış olmakla beraber" diye başladı söze:

"Bilhassa entelektüel kesimde, üniversitelerde, kadın kuruluşlarında falan... Çok enteresan heyetler geldi dün.

Onlara lazım geleni söyledim. Bugün 7-8 heyetim daha var. Bu heyetlerden havayı kokluyoruz.

Bu sabah gazetelere bakıyorum."

CA: "Fakat Bakanlar Kurulundaki durumu kimse inandırıcı bulmadı. Çünkü birtakım manevralar yapıyorlar. Sezilen bu. Kadınla adam birlikte. Bu kadar kısa sürede ne konuşulur ki..."

SD: "Ama 'Birçoğunu uygulayacağız' diyorlar."

CA: "Ama birçoğunu da uygulamayacaklar!"

SD: "Hayır. O ayrı mesele. 'Uygulayacağız' demeleri de bir aşama değil mi?"

CA: "Tabii. Hiç değilse MGK'nın tavsiye kararlarını Bakanlar Kurulunda karar haline geçirmiş oluyorlar."

SD: "Evet."

CA: "Sözlü olmakla birlikte."

SD: "Hayır. Bakanlar Kurulunun şifahisi yazılısı olmaz. Adam, kurul adına beyanat veriyor. Başbakan, kendisi beyanat veriyor. Televizyonların karşısına geçiyor. Anayasayı açıklıyor; diyor ki, 'öncelikle dikkate alınır.'

İşte, böyle diyor. '1. madde olarak bunu ilk toplantıda dikkate alıyoruz' diyor. 'Ele alıyoruz' deniyor. 'Dikkate alıyoruz' diyor. Sonra da beyanat veriyor. Bakanlar Kurulu adına sözcü. Dün baktım ben onlara...

Esengün denilen zat; gayet net, gayet açık. Hiçbir tereddütü icap ettirmeyecek şekilde diyor ki; 'Biz bunları uygulayacağız!'

Ondan sonra laikliğin, Cumhuriyetin, uygarlığın teminatı olan Şaibemiz, o da çıkıyor: mührü basıyor altına.

'Vallahi billahi böyle' diyor!"

CA: "Bozacı şıracı hikâyesi. Yalancının şahidi!"

SD: "Mamafih, nispi sükûnet vardır. Bu mesele daha çok kaşınmazsa ve birtakım yanlışlıklar yapılmazsa, o Meclis Başkanvekili gibi (Hatipoğlu'nu söylüyor) sivriler... Sataşmalar mataşmalar olmazsa mesele hallolmaz ama bir nispi sükûnet devam eder.

Yani tartışmayı kesebilsek!..

Beni rahatsız eden olay o. Bu tartışıldıkça cıvıyor.

Tartışıldıkça lüzumsuz şeylere dönüşür yarın. Kontrol edilemeyecek 'münferit' olaylara dönüşür. Şu olur, bu olur.

Münferit olay? Yani şu olur: İstenmeyen şeyler olur, sıkıntıya gireriz. Geçmişte oldu bunlar."

CA: "Dün sağla solla konuştuk biraz. 'Yapılacak bir şey yok şu anda' diyorlar. 'Bekleyeceğiz, göreceğiz'. Karar bu."

SD: "Tabii, tabii.

Kuşkusuz doğru karar. Bir adam çıkmış, uygulayacağız deyince, aksini yapacaksın demek zor. Ama bunların hedefi 8 yıl kesintisiz eğitim."

CA: "Onu da TBMM'de beceririz, diyorlar. Havaları bu. Erbakan, her yerde söylüyor: 'Bizim hedefimiz 5+3' diye."

130

Bu söğütten düdük çıkar mı?

SD: "Ama geliyor, burada (MGK'da) kabul ediyor kesintisiz 8 yılı."

CA: "İşte mesele bu. Ama bu nasıl şey ki, televizyonlarda Anayasanın 2. maddesini söylüyor. İyi mi?"

SD: "İyi işte bunlar. Şimdi aslında bütün hikâye şu:

Biz 2 kere 2'nin 5 ettiğini veya 3 ettiğini, ama mutlaka 4 etmediğini ispata çalışıyoruz. Neden? Anadolu'da bir tabir vardır. Çok enteresan bir şey. Anadolu'da söğüt dalını keserler. Ondan düdük çıkarırlar. Şimdi bir tabir var: 'Bu söğütten düdük çıkmaz' diyor adam."

CA: (Güldüm) "Buradan nereye geleyim, efendim? Birisinden ses çıkmaz mı?"

SD: "Dal kurumuş. Bunlar Cumhuriyet değil. Yani bunlardan Cumhuriyet çıkmaz!

Düdük çıkmaz. Ama siz uğraşıyorsunuz düdük çıkaracağız diye.

Ama güvensizliğinizi de muhafaza ediyorsunuz. Yahu, bu daldan düdük çıkmaz. Ama adam çıkarmaya uğraşıyor. Dur bakalım, dur bakalım. Ama odur mesele.

Yani seferberlikteki hata, savaşın sonuna kadar devam eder.

Başlangıcı yanlıştır. Başlangıcı yanlış olunca, yine tabirleri var, adam diyor ki; 'Kargayı bülbül yapmaya çalışıyor.'

Çok güzel tabir.

Siz kargayı bülbül yapmaya çalışıyorsunuz. Şimdiki safha o.

Dur bakalım ne olacak!"

CA: "Pek umudum yok ya!"

SD: "Bu safha şöyle önemli bir safha."

CA: "Siz diyorsunuz ki, bu aşamada hiç değilse tartışmalar yatışır."

SD: "Efendim; karşımızda bir hükümet var. Bu hükümetin meşruiyeti tartışılmaz. Usul bakımından."

CA: "Evet, Anayasal yoldan yapılan bir hükümet."

SD: "Ama etik bakımından tartışmalı. Geçen gün de konuştuk.

Bu nasıl hükümet? Adam 'İşte uydurmuş işini' diyorsunuz. Ama belki de birçok işinizi uydurabilirsiniz ama, hükümet, işinizi uydurmayı kaldırmıyor.

Bugünkü sancılar, sıkıntılar o.

Sizin karşınıza geliyor, getiriyor kâğıdı. Onun üzerinde trilyonlar sarfolunuyor. Değil mi? Anlaşma yapıyor, bilmem ne yapıyor.

Buraya gelince bunun dediğine inanılmaz.

Ben de diyorum ki: yani inanın diyemiyorum da. Şu safhada bunlar hükümet. Bunların önüne bu kararlar konulmuş.

Bunlar da bu kararları kabul etmiş."

CA: "Bakalım?"

SD: "Ha, deseydi adam 'Şunu şunu kabul etmiyorum. Bunlar benim parti programımda yok!' O zaman tartışmaya devam etmek lazımdı.

Gene tabii, basın, siyasi çevreler şu bu şüpheciliğini devam ettireceklerdir. Ona kimse bir şey diyemez. O baskıdır bunların üzerinde."

CA: "Örneğin; Adalet Bakanının Cumhuriyet Savcılarına devrim yasalarını uygulayın' diye talimat vereceği kuşkulu."

SD: "Doğru. Ama şimdi ne olacak, bir ay sonra... İkinci ayda bu olay yine MGK gündemine gelir. Zaten her ay MGK'nın aldığı

kararlar yeniden gözden geçirilir. Şunlar olmuş, bunlar olmamış yapılmamış, denilir.

Bu, MGK'nın tabii hakkıdır. Bir üstünlük de ifade etmez.

MGK yaptığı bir şeyi takip ediyordur.

Zaten hükümetin üstüne de çıkıyor değildir. Hükümet MGK'nın içinde oturuyor. Başbakan oturuyor, üç bakan oturuyor. Kararları gözden geçirir."

CA: "Efendim, bunlara güvenemiyoruz."

SD: (Güldü, biraz da alaylı sesle) "Ben de size güveneceğiniz birini bulamıyorum."

CA: "Güreş Paşa ile Çağlar var ya! Bunların ne partisi var, ne pırtısı.

Bunlar sanki birer genel başkan. Parti parti dolaşıyorlar. Böyle bir şeye rastladınız mı daha önce?"

SD: "Fetrettir bu. Tabir çok güzel. Fetret denildiği zaman... Yıldırım'ın Timur tarafından esir edilmesinden sonra Osmanlı Devletinin 4 kardeş arasında paylaşılması, ya da saltanat kavgası... Sonra Düzmece Mustafa olayı.

Herkes kendi başına. Fetrettir işte bu."

Aynı gün. Gece:

Bana o günkü etkinliklerini, AB toplantısına göndermeyi düşündüğü mesajı anlattı. "AB'den ters bir karar çıkarsa iyi olmaz" diyordu.

"Zaten AB ile ilişkiler ve işler iyi gitmiyor ki" dedim. Sonra söyleştik:

131

Demirel'in sırdaşı!

CA: "Ortalık malum. 50 yıllık 'sırdaşınız' konuştu bugün. Biliyorsunuz değil mi?"

SD: "Neyi?"

CA: "50 yıllık sırdaşınız Necmettin Erbakan."

SD: "Sırdaşım mı?"

CA: "Öyle diyor."

SD: "Allah Allah!"

CA: "Evet, sizin için 'Benim sırdaşım' dedi. 'Aynı sırları paylaştık' dedi. 'Avcumuzun içi gibi birbirimizi biliriz' dedi. 'Üstelik karşılaşınca birbirimize dua ederiz' dedi."

SD: "Yahu elli sene evvel! Yani 50 sene bir sene gibi mi muamele görüyor?"

CA: (Güldüm) "Onu bilemem. Ama sırdaşınız işte."

SD: "Şaşılacak bir şey.

Vallahi ben ne yapacağımı bilemiyorum."

CA: "Adam bu gerçeğin, yani siz Cumhurbaşkanısınız, o da Başbakan. Bu söze karşı bir şey söyleyemezsiniz. Bu rahatlığın içinde."

SD: "Yahu diyemem ki, 'Bırak Allah'ın delisini! Ne dediğini bilmiyor' diyemem ki.

Bu lafları önemseyen var mı?"

CA: "Bütün televizyonlar şakır şakır."

SD: "Allah Allah!"

CA: "İkinci olay: Televizyon ekiplerini kabul etmiş Konutta. Aydın Doğan'ı çekiştirmiş. İsmini vererek."

SD: "Allah Allah!"

CA: "'Bana geliyor, şahsi dostumdur. Bu gazete nedir diyorum. RP aleyhine ne kadar haber varsa gösteriyorum. Bana –Ben de ne yapacağımı şaşırdım kaldım. Ben iş adamıyım. Yazarlarıma hâkim olamıyorum diyor.' İyi mi? Bunları açıklıyor televizyonculara."

SD: "Harika!"

CA: "Ne hallerde bulunduğumuz anlaşılıyor, değil mi?

Çarpıcı başka haber; Baykal, 'ANAP+DYP+DSP yapsınlar, sayıları yetiyor' diyor. Ecevit'in önerdiği 4'lü hükümet yerine."

SD: "Eğer başından bu kadar iş geçmiş, bu kadar olaylar yaşamış birisi olup bitenleri sezemiyorsa...

Vallahi bunların başına gelecekler var. Yani bunlara acıdığımdan dolayı değil de... 'Gelecek' bunların başına gelmekle kalsa...

Başkalarını da ıslatıyor."

CA: "Hepimizin canına okur. Yani rejime yazık olur. Fakat askerler ellerini çekmek için ceht sarfediyorlar."

SD: "Evet."

CA: "Komutanlar dün toplanmış söylentiye göre. Hükümet 'uygulayacağız' diyor ya; 'Bakalım ne uygulayacak?' demişler kendi aralarında."

SD: "Tabii. Uygulayacağım diyen adama uygulayamazsın diyemiyor."

CA: "Dediğiniz gibi askerler sükûnet içinde, dediğiniz gibi izleyecekler bir-iki ay.

İkinci olay, 8 yıl kesintisiz eğitim, olayın yumuşak karnı."

SD: "Evet."

CA: "Siz liderlerle konuşmayacak mısınız?"

SD: "Konuşacağım. Biraz şu şeyin tozu dumanı geçsin."

CA: "Adama kimse güvenmiyor. Şüpheyle bakıyor. Bunlara söylemek lazım: Bu işin lamı cimi yok, diye. Size gene iş düşüyor."

SD: "Birkaç gün sonra bu işlerin hepsine girişeceğim."

132

"Bu adamla 1969'dan beri uğraşıyorum!"

CA: "Bu adamla 1969'dan beri uğraşıyorum. Geçende yazıları buldum, baktım. Bir devrim otomobili hikâyesi var."

SD: "Evet. Devrim otomobili 700 metre yürüdü. 700.000 liraya çıktı. Her metresi 1.000 lira, iyi mi!

(Kahkahalar)

Gitmiş Gürsel'e anlatmış. 'Ağır sanayi kuralım,' diye. Paşa da 'Seni ağır sanayi bakanı yaptım' demiş. Koşa koşa gelmiş Başbakanlık Müsteşarı Hilmi İncesulu'ya. 'Gürsel Paşa beni ağır sanayi bakanı yaptı' demiş.

İncesulu demiş ki; 'Böyle bir bakanlık yok'.

Erbakan, 'Onu bunu bilmem' demiş. İncesulu Paşa'ya telefon etmiş. 'Paşam bir adam geldi, ağır sanayi bakanıyım, Paşa tayin etti, diyor. Böyle bir bakanlık yok ki...'

Gürsel Paşa 'Yoksa yok. Yok böyle bakanlık deyiver adama' demiş. İşin içinden çıkmış."

CA: "Bir de Odalar Birliğinden polisle kovmanız vardı Erbakanı?"

SD: "Odalar Birliğinin iki yılda seçimli kongresi oluyor.

Ama her sene mali kongresi yapılıyor. Mali kongrenin olduğu yok. Erbakan Odalar Birliği Genel Sekreteri. Ben yaptırdım, tayin ettirdim genel sekreterliğe. Genel Başkan Suphi Batur'a söyleyerek genel sekreter yaptırdım.

Evvela bu zatı DYP'de sanayi dairesi reisi yaptık. Turgut Özal razı olmadı. 'Abi, yapmayalım bunu' dedi. Sonra sekreter oldu. Ama koyduğun yerde durmaz.

Seçim olmayan kongrede birtakım adamları ayarlamış Anadolu'dan. Kongre dağıldıktan sonra, o adamları toplayarak kongre yaptı ve kendini Odalar Birliğine başkan seçtirdi.

Seçim meçim yok, buna rağmen kendini seçtirdi.

Gitti Suphi'nin yerine, başkanlık odasına oturdu.

Buna yapma etme dediysek... Hiç! Umurumda değil. Eline geçirmiş ya başkanlığı, bırakmak istemiyor.

Bugünkü gibi... Eline geçirmiş.

Danıştaya gidildi. Danıştay 'Böyle şey olmaz' diye karar verdi. 'Keemlenyekûn'dur. Ee? Çıkmıyor odadan. O sırada bizim Ömer Naci Bozkurt Ankara Valisi. İstanbul'a gidiyordum. 'Çıkar bu adamı buradan' dedim. Çıkardı."

CA: "Ama sonra siz partiye almayınca... Konya'dan bağımsız aday oldu ve Sadettin Bilgiç gitti bu adamla konuştu."

SD: "Sadettin kiminle olsa konuşur. Konuştu ama, partiye falan davet etmedi. Bu durumda olan bir kimseyi partiye davet etmek olmaz ki...

1975-77... Beşer işte. Seçim sonrası yine beraber bulunduk.

Sonra Ecevit, motel hikâyesiyle içimizden adamları aldı."

133

Kaydırma...

Yine bir pazar. Yine eski Köşk binasında Demirel'le oldukça uzun bir görüşme. Fakat Can Dündar'la söyleşirken, Köşkte çaya beklendiğimi unutmuşum.

Saate baktım, 17.45. Nefes nefese Köşke gittim.

Herkes bekliyor. Demirel'in yanına "Bir dakika geciktim" diyerek girdim; özür diliyordum:

"Ben de" dedi Cumhurbaşkanı: "Seni bekletmeyeyim diye erkenden indim aşağıya."

Mazeret bulamıyordum doğrusu, "Çok kalabalık etraf" dedim.

"Demek çok kalabalık" dedi.

"Hava güzel, sokaklar dolu."

"Ne var ne yok" üzerinden konuşmaya başladık.

Konu daha baştan itibaren MGK kararları ve hükümetin tutumuyla ilgiliydi:

"Hâlâ kuşkuluyum, RP'liler ve tabii Erbakan, MGK kararlarını uygulamak istemiyorlar" dedim.

SD: "Nasıl? Şöyle yapılacak: Bir kere önlemlerin büyük kısmı DYP'li bakanlara ait."

CA: "İçişleri, Milli Eğitim ve Diyanet!"

SD: "Evet. Önlemleri bakanlara dağıtacak, sonra dönüp 'Ben ne yapayım, yapmadılar' diyecek."

CA: "Fakat bunu kimse yutmaz. Erbakan ve çevresi ise 'Bakanlar Kurulundan geçen kararların hepsini yapmak gibi bir yükümlülüğümüz yok' diyorlar.

Önerilerin yumuşak karnı ise 8 yıl kesintisiz eğitim. TBMM'den nasıl geçecek? Adamlar, '15 DYP'liden, 10 ANAP'lıdan oy aldık mı 8 yıl kesintisiz yasasını reddettiririz,' diyorlar."

SD: (Gayet sakin) "8 yıl kesintisiz eğitim TBMM'den geçecek."

CA: "Ama nasıl?"

SD: "Baksana; kadın kesin konuşuyor. Milli Eğitim Bakanı Sağlam, durmadan '8 yıl kesintisiz olacak' diyor. DYP grubu blok halinde oy verir ve geçer."

CA: "Çok da iyi olur. Ne var ki, bu kadın... Erbakan yeni dosyalar icat eder... Hafif tehdit. Tamamdır. Milli Eğitim Bakanı da hemen döner."

SD: "Belli. Geçen gün okul açmaya giderken bakanı arabaya aldım. Bana 'Askerler beni RP'den sanıyorlar' dedi."

CA: "E, doğrusu, doğru. Milli Eğitim Bakanı RP'den olsaydı, bu Mehmet Sağlam kadar olmazdı."

SD: "Beni düşündüren asıl, bir-iki madde. Mesela pansiyonlar."

CA: (Heyecanla) "Kapatılacak mı?"

134

"Genelkurmay Başkanı imzanın ertelenmemesi için durmadan işaret ediyor."

SD: "Hayır. Ama nasıl kontrol altına alınacaklar? Mesele bu.

MGK notlarıma yine baktım. MİT'in MGK'da okunan raporu. Kurum bu adama bağlı. İki gün önce kendisine (Erbakan'a) verilmiş. Rapora ek önlemler listesi var.

'Bunları çıkarın' demiş. Peki. Ancak zaten çıkarılan önlemlerin büyük kısmı metinde var.

'Genelkurmay da bir rapor hazırlayabilir,' demişler. 'Hakları değil mi?' demiş.

MGK'da RP aleyhine paragraflar olduğu, hem de ağır suçlamalar... MİT raporuna ses çıkarmadı. Aynen geçti.

Genelkurmay projeksiyonlarla fevkalade düzgün bir sunuş yaptı: 'Cumhuriyet kurulduğundan beri bu kadar vahim tehlike ile karşılaşılmadı' dedi.

Önce komutanlara söz verdim. Sonra Milli Savunma Bakanı Tayan'a, İçişleri Bakanı Meral Akşener'e, Tansu'ya ve sonra Erbakan'a 'En son size söz vereceğim' dedim.

Erbakan, ne MİT raporuna, ne de Genelkurmay raporuna itiraz etti.

'Laik Cumhuriyete saldırılar mazur görülemez. Şimdi bir avuç

bunlar. (Yani gericiler, köktendinciler, mürteciler demek istiyor) Ancak daha da büyürler' dedi.

Ve 'Bunları önlemenin çaresi, dinimizi iyi öğrenmek' dedi. Ekonominin çok iyi gittiğini söyledi.

Dikkat edin; 'bir avuç bunlar' diyor ve 'daha da büyüyeceklerini' söylüyor.

Jandarma Komutanı (Teoman Koman) oradan patladı:

'İyi' dedi: 'Demek bir avuç olan bunlarla mücadele dinimizi öğretmekle olacak, öyle mi? Ekonomi de iyi!.. Öyleyse niye biz burada oturmuş, konuşuyoruz? Hadi gidelim' dedi.

Genelkurmay Başkanı, MGK kararlarını hemen orada imzalatmamı istedi. Ben hemen imzalatmadım. (Yanlış bir hareket. Erbakan'ın günlerce direnmesi o sırada başlıyor) Bazı ifadelerin yumuşatılmasını istedim. 'Yoksa halk bizi yanlış anlar' dedim.

Genelkurmay Başkanı, imzalamanın ertelenmemesi için durmadan işaret ediyor. (Gülümsüyor Demirel)

Daha önce de söyledim; askerler bu kadının 'arkamdalar' demesinden çok tedirgin.

Galiba haber de göndermişler, 'Böyle konuşma' diye. Ayrıca Çevik Bir'in de kulağını çekmişler. 'Fazla konuşma' gibi."

(Demirel burada Herald Tribune'de çıkan bir yazıdan söz etti. Sonra Talat Halman'ın bir yazısına değindi. Halman bu yazısında yüzde 1 oyla RP'nin Türkiye'yi eline geçirdiğini 'sandığını' yazıyordu. Daha sonra Daily News'e verdiği demecin kimi bölümlerini, altını kırmızı kalemle çizerek bana okudu. Görüşme metnini yazdıktan sonra Daily News'ten alıntılar vereceğim.)

SD: (Konuşmayı sürdürdü) "Daily News'in kokteyline bu nedenle gittim. Yarın AB'nin toplantısı var, Daily News'e de demeci AB'ye mesaj göndereyim diye verdim. Bugün çıkardıkları karar iyi. 'Türkiye, Avrupalıdır' diyorlar."

CA: "Ama, Türkiye'nin Avrupalı olduğunu yıllardır söylüyorlar. Yeni tarafı ne?"

135

Tarikatlar

SD: "Olsun. Bu, bir açılış. Şimdi hedef aile fotoğrafında yer almak. 11 aday ülkeye katılmak için çalışacağız.

Bizimkiler (herhalde Dışişlerini kastediyor) 'vakti zamanı geldiğinde AB'ye gireriz diyelim,' diyorlardı. Böyle bir politika izleyeceklerdi. 'Yahu olur mu böyle şey' dedim."

Tekrar içeriye döndük. Tarikatların elindeki özel okullar, pansiyon diye adlandırılan sadece dinsel eğitim görülen yerlere döndük:

SD: "Tarikatlar o kadar önemli değil. Yazıldığı gibi değil. Bir Nakşiler, bir Süleymancı'lar. Süleymancı'ların başındaki adam, Kemal Kaçar bizim milletvekilimizdi. İyi adamdır. Ama Ali Kalkan, Müslim... Bunlar adam toplayıp zikir yapıyorlar. Para topluyorlar. Kapatılmalı bunlar.

Beni asıl düşündüren tartışmayı bitirmek! Fakat bunlar rahat durmazlar. Mesela Yasin'in şiiri gibi bir olay yaparlarsa... Kendisine 'Bak' dedim. 'Sunay bir mektup yazdı'... (Bilinen olayı bir kez daha anlatıyor bana)

(Bir başka yineleme daha) Karadayı 'Sizden hiçbir şey saklamıyoruz' diyor bana.

Ama askerler, 'Bu adamlar –Refahçılar– yüzde 20 oyla, ülkenin yüzde 80'ini de götürecekler' kaygısı içinde.

Ya Aydın Menderes'i okudun mu?"

CA: "Evet." (Menderes Refah'ın iktidara 'alışamadığını' söyleyen bir demeç vermiş, bugünkü gazetelerde yayımlanmıştı. "RP muhalefet modundan iktidar moduna geçemedi" diyordu. Çiller'e dönüyor; "4-6 yıl önce yaşlı liderler gitse deniliyordu. Ama yeni liderler, yaşlı liderler kadar başarılı olamadılar" diye konuşuyordu. MGK kararlarını ise, "Önemli olan hükümetin niyetidir" diye yorumluyordu.)

SD: "Şaban Karakaş ki Menderes'in adamıdır, 'Çevresinde 7 kişi var' demişti. 'Aydın Bey'i ikna edebilsem hemen ayrılacağım RP'den'.

Ve Aydın... Eskiden 'pazara kadar değil, mezara kadar RP'

derdi. Ama bugün çıkan demecinde 'mezara kadar'ı kaldırmış. Önemli bir gelişme.

(Sumerset Maugham'dan bir öykü anlattı: Yağmur öyküsünü.

Bir din adamı, bir orospuyu 'iyi yola' getirmeye çalışıyor. Muson yağmurları başlıyor, otelde kapalı kalmışlar.

Din adamı intihar ediyor. İntihar nedeni sonradan anlaşılıyor:

Orospu, din adamını baştan çıkarmış!

Öykudeki din adamıyla orospuyu anlatırken kimleri tarif etmek istiyor acaba, sökemedim.

Liderlerle bu hafta konuşmayı düşünüyorum. 18 Martta Hakkari'ye gideceğim, askerlerle konuşacağım. 19'unda İzmir'deyim. Biraz oralardaki havayı alayım."

CA: "Efendim; siz liderleri çağırırsanız, herkes bunun altında bir şeyler arayacak. Erteleseniz bu görüşmeleri."

SD: "Ben de sizin gibi düşünüyorum. Ama, Kurban Bayramından önce yapalım. Nisan ortalarında."

136

Demirel'in Daily News'e verdiği –Köşkte bana okuduğu– demeçten kimi bölümler:

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Sonra, İmparatorluk çökmüştür. 'Acaba çökmekten kurtarabilir miyiz' gayretleri, çöktükten sonra da, Kurtuluş Savaşıyla, büyük Atatürk'ün dehasıyla bu Cumhuriyet meydana gelmiş.

Ne yapmış bu?

Bu demiş ki, 1839'dan beri, hatta 1808'den beri gelen, 'Bu İmparatorluğu nasıl kurtarırız? Acaba biz bir cihan devletiydik, şu kadar ileriydik, bu kadar ileriydik, geride kaldık, niye geride kaldık?..' Görülmüştür ki, Avrupa'da din ile devletin kavgası bitmiş ve 'din devletin işlerine, devlet dinin işlerine karışmayacaktır' diye bir çizgi çekilmiştir. İşte, Cumhuriyetin temeline konan odur. Din devletin işine karışmayacaktır, devlet dinin işine karışmayacaktır.

Peki, burada din devletin işine karışmayacak dendiği zaman,

büyük çoğunluğu, kahir çoğunluğu, yani hemen hemen halkının tümüne yakın çoğunluğu Müslüman olan bir ülkede, devlet dünya işlerini şeriat hukukuna göre değil, çağdaş hukuka göre tanzim edecektir. Peki, Müslümanlık ne olacaktır? Karışmayacaktır ona. Ne olacaktır? İşte, orada laiklik olayı başlar. Müslümanlık, bu ülkenin insanları, Müslüman olan insanları, Müslümanlığı bütün icaplarıyla yerine getirebileceklerdir. Hiç kimsenin buna karışacağı yoktur, hiç kimse de 'bu icapları yerine getiriyorsunuz, getirmiyorsunuz' diye kimseyi zorlamayacaktır; ama, bütün icapları da yerine getirebileceklerdir.

Bu sayede Türkiye dinsizleşmemiştir. Aksine, bugün 53 ülke içerisinde tek laik ülke olan Türkiye, Müslümanlığı en iyi anlayan ve en iyi uygulayan bir ülkedir. Bu ülkenin 'Ben Müslümanım' diyen vatandaşı 'Müslümanlığın icaplarını yerine getiremiyorum' deme durumunda değildir, hiç kimse değildir.

Evet, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin aslında büyük şeyi bu.

Bu, dinle devletin ayrılması olayı, aşağı yukarı 600 sene, 700 sene daha çok dünya işlerini de dine bağlı olarak tanzim etmiş, ama hep değil, taa Fatih Sultan Mehmet'ten beri, Kanuni Sultan Süleyman... Niye Kanuni Sultan Süleyman?.. Kanun koymuş adam.

Zaten din... Kur'an-ı Kerim 6666 ayet, bunun ancak 230 ayeti dünya işlerine ait. Yani 6436 ayet güzel ahlak, ibadet, inanç, hepsi yürürlükte; vatandaşın hiçbir şekilde bunlardan şikâyeti yok."

Hayri Birler: "Ötekileri yok saymak da mümkün değil ama..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hangisini?"

Hayri Birler: "Geriye kalan 200 küsur ayeti..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "230 ayet..."

Hayri Birler: "Çünkü inanç bir bütün..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Bütün veya yarım, 230 ayet şer'i hukuku tanzim eden ayet. Ve bir ülke karar vermişse ki çağdaş hukuka göre olacak, hem şeri, hem çağdaş hukuka göre olmaz. Bu devrimdir.

Binaenaleyh, nasıl Avrupa bunu ayırdıysa Türkiye de böyle ayırmış. Cumhuriyetin kökünde bu var. Buradan dar-ül harp, dar-ül İslam şeyi çıkar. Yani, 'Türkiye bir Müslüman ülke değildir öyleyse'

diyenler olmuştur. Biz onu kabul etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir çağdaş devlettir, halkı Müslümandır ve devletin bir dini yoktur, yani bir İslam devleti veya şu devleti, bu devleti şeklinde değildir. Halk Müslümandır, ama devlet laiktir.

Ha, buna itirazlar var. Eğer buna itirazlar varsa, Türkiye böyle yoluna devam edecek, başka çaresi yoktur. Ve Türkiye'nin büyük bir kısmı, nüfusunun büyük bir kısmı bunu benimsemiştir. Onun için dedim, bu Cumhuriyeti iyi anlamak lazım diye. Dememin sebebi o.

Binaenaleyh, Cumhuriyetin kurulmasından sonra böyle bir ayrımın yapılmış olması kolay hazmedilmiş bir şey değildir. Nitekim, 1925'te işte Cumhuriyetçi Terakki Perver Partisi kapatılmıştır. Kâzım Karabekir'in kurduğu parti bu sebeple kapatılmıştır. 1930'lu yıllarda mahkeme kararından ötürü kendisinden kapanmıştır Serbest Parti, Serbest Fırka, ama gene sebep budur.

Cumhuriyet kurulduğundan beri din ile devletin ayrılmasından doğan birtakım sürtüşmeler olagelmiştir. Buradaki en önemli hadise; dini istismar gayet kolaydır, halkın din duygularını istismar da gayet kolaydır. Dini istismar etmek suretiyle, halkın din duygularını istismar etmek suretiyle hem devlete, hem dine zarar verecek birtakım hareketler olabilmiştir. Bunlara karşı da devlet daha 1925 yılında tavrını koymuştur, dini istismara karşıdır devlet. Ve nihayet 1982 Anayasasının dibacesinde de, 14, 24 ve 174 üncü maddelerinde de getirip çizgilerini çizmiştir. Ceza Kanununun 312 nci maddesinde ve Terör Kanununun 1, 7 ve 8 inci maddelerinde de kanuni proteksiyonunu koymuştur.

Binaenaleyh, şimdi 'İslam yükseliyor', oraya geliyorum. Yani burada, Cumhuriyet kurulduktan beri ve demokrasiye geçildikten sonra Müslümanlığın üzerinde, bilhassa demokrasiye geçtikten sonra Müslümanlığın üstünde baskılar vardı da bunlar kalktı demek mümkün değil, baskı falan yok. Ama 'biz şeriat istiyoruz' diyen kişiye 'ne istiyorsunuz' diye sorulduğu vakit, ne diyecek adam? Yani, Kur'an-ı Kerim'in hangi kaideleri yürürlükte değil ki? Sana kalmış bir şey. Sadece şer'i hukuk kaideleri yürürlükte değil. Onun yerine de çağdaş hukuk konmuş. İşte Cumhuriyet bu. Buna itirazı olan varsa, tabii ki, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşı olarak bunu kabullenmişsiniz hepiniz, herkes kabullenmiş. Anayasası var, madde-

sine koymuş. Bu Anayasa referandumdan geçmiş ve herkesi bağlayan, herkes için bir üst hukuk kaidesi olarak orta yerdedir.

Ha, 'Buna biz karşıyız, illa ki İslam hukuk düzenini istiyoruz' diyenler varsa, onlar hem Anayasa dışına taşmaktadırlar, hem bugünkü hukuk düzeni dışına taşmaktadırlar. Bir gün Türkiye'de gelir, öyle bir zaman gelir, 'varsın bunları söyleyenler de söylesin, nasıl olsa bir şey çıkmaz...' 'Biz Türkiye'nin bölünmez bütünlüğüne de karşıyız..' Varsın onu da söyleyen söylesin, ondan da bir şey çıkmaz denilecek zaman gelir mi, onu bilmem.

Ama bugün Türkiye eğer bu çizgileri çizmezse, gayri kabili idaredir. Binaenaleyh, Türkiye'nin birinci meselesi kabili idare olmaktır ve bunun da demokrasiye ters düşen bir tarafı yoktur.

Ve burada şimdi diyorsunuz, yani 'To day when the military express concern about growing Islam.' Askerlerin veya Türkiye'deki çeşitli çevrelerin endişesi dinden dolayı değildir; endişe dinin istismarındandır ve dinin siyasileştirilmesindendir, siyasetin dinleştirilmesindendir. Ve Türkiye'nin kanunları, Anayasası ve kanunları, dini istismar eden siyasi partiyi kurdurtmaz. O çizgilere gelinmesini, Türkiye'deki rahatsızlık o çizgilere gelinmesini istemekten geliyor; daha doğrusu o çizgilerin aşılmış olmasından gelir. Binaenaleyh, ne asker, ne entelektüel Türkiye'de dine karşı değildir; olamaz da zaten. Neye karşıdır? Dinin istismarına karşıdır."

137

Refah'tan iki yeni inci:

(18 Mart 1997 Salı) Refah'ın MKYK üyesi, Erbakan'ın sağ kolu Hasan Hüseyin Ceylan rest çekiyor:

"Sarıklıya kimse dokunamaz!"

İkinci haber:

Libya lideri Albay Muammer Kaddafi, Başbakan Erbakan'ın Libya güdümündeki Uluslararası İslami Halk Komutanlığı üyesi olduğunu tekrarladı.

Ceylan'ın sözleri, RP ile asker arasında gerginliğe yeni bir halka eklemekte gecikmedi.

MGK Genel Sekreterliğinden bir yetkili, Hasan Hüseyin Ceylan'ın "Sarıkla namaz kılmak 80 kat sevaptır" sözlerine, "Sevabın ölçüsünü Allah bilir" karşılığını verdi.

Demirel, İzmir'de Gazeteciler Cemiyetini ziyaret etti ve orada bir soruya verdiği yanıtın, basında yanlış yansıtıldığını ve değerlendirildiğini öne sürerek bir açıklama yaptı.

Cumhurbaşkanı'nın, 'geleceğine bakışını' içeren soruyu ve yanıtı 'ileriki günlerde görülecek ya da izlenecek olaylar' açısından buraya almakta yarar var (20 Mart 1997).

Açıklama şöyle:

Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in dün İzmir Gazeteciler Cemiyetini ziyaretlerinde İzmirli gazetecilerin sorularını cevaplarken söyledikleri bazı sözlerin, kimi basın organlarında yanlış yorumlanarak aktarıldığı görülmüştür. Kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla, dünkü söyleşinin ilgili bölümünün deşifresi aşağıda sunulmaktadır:

Soru: "Siz Cumhurbaşkanlığı makamında Türkiye meselelerini ve dünya meselelerini daha geniş değerlendirebiliyorsunuz ama bir siyasi parti lideri gibi değil. Zaman zaman içinizde, 'Tekrar siyasete dönseydim veya siyasi parti başkanı olsaydım şöyle yapardım' şeklinde bir his duyuyor musunuz?"

Yanıt: Sizin sualinize vereceğim cevap sizi ne kadar tatmin eder, bilmiyorum; hatta beni ne kadar tatmin eder, onu da bilmiyorum. Ben şu manada söylüyorum. Hangi şartlar altında Cumhurbaşkanlığı görevini Meclis bana verdi? O günkü ortamda ben ne dedim? Ben dedim ki; 'Madem ki bu görev bana verilmiştir, parti siyasetine ve hükümet siyasetine girmem. Yani Çankaya'ya çıkarken, bir koltuğumda hükümet, bir koltuğumda parti çıkmam.' Dört seneye yakın zaman oldu, bunun aksine kimse hiçbir şey gösteremez. Zaman zaman dedikodu yapılır, ama onların hepsi biraz senaryodur.

Şimdi ben bu yapmakta olduğum görevi –onurlu, büyük bir görevdir– Cenab-ı Allah'ın bana verdiği bütün gücümü kullanarak yapıyorum, ona da hepiniz şahitsiniz. Bunu yaparken 'Keşke başka bir şey yapsaydım' gibi hiçbir şey aklımdan geçmedi. Yani iradi olarak söylüyorum, gayri iradi olarak şu olur, bu olur, insanın canının sıkıl-

dığı zaman olur, öfkelendiği zaman olur; nihayet ben de insanım; dünyaya şekil vermeye kalktığı zaman olur, şu olur, bu olur, ama işin sağduyulu kısmı, ben siyaseti, parti siyasetini, hükümet siyasetini işin içine karıştırmadan buraya kadar geldim. Ülke şartları beni başka bir görev yapmaya mecbur etmediği sürece, ben yapmakta olduğum görevi yapmaya devam edeceğim. Yani 'O nedir?' derseniz, onu ben de bilmiyorum. Ben sadece öyle bir açık kapıyı hep bırakarak geldim. Yani ülkem benden bugünkü görevimin dışında bir hizmet beklerse; o başka. O hizmetin ne olduğunu bilmiyorum, sırf açık kapı için söylüyorum, yoksa hiç kimsenin bir şeyinde gözüm yok. İstediğim şey, ülkemde kuralların işlemesidir; demokratik kuralların işlemesidir. Demokratik kurallar işlerse, biz bugün o kuralların neticesinden memnun olmayabiliriz, ama yarın o kurallar çoğunluğu memnun edecek bir neticeyi hâsıl edecektir. Demek istediğim şey, içerisinde kimseyi kastetmiyorum, sadece kural savunuculuğu yapıyorum."

138

Gerilimin odak noktası: Kesintisiz 8 yıl! ve... B.Ç.G.

Sabah, bir gazetecilik olayına imza attı (19 Mart 1997 Perşembe):

MGK'da kabul edilen 18 maddelik karar metnini açıkladı:

Üstelik, Erbakan'ın imzasını taşıyan metni. Gazete, "Erbakan'ı Atatürkçü ve laik yapan imza" başlığı altında Cumhurbaşkanı, Bakanlar (tabii Başbakan olarak Necmettin Erbakan'ın) ve Komutanların imzalarını da ayrı bir köşede yayımladı.

İşte, Bakanlar Kurulunda aynen kabul edilen MGK kararları:

1- Anayasamızda cumhuriyetin temel nitelikleri arasında yer alan ve yine anayasanın 4'üncü maddesi ile teminat altına alınan laiklik ilkesi büyük bir titizlik ve hassasiyetle korunmalı, bunun korunması için mevcut yasalar hiçbir ayrım gözetmeksizin uygulanmalı,

mevcut yasalar uygulamada yetersiz görülüyorsa yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

2- Tarikatlarla bağlantılı özel yurt, vakıf ve okullar, devletin yetkili organlarınca denetim altına alınarak Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereği Milli Eğitim Bakanlığı'na devri sağlanmalıdır.

3- Genç nesillerin körpe dimağlarının öncelikle cumhuriyet, Atatürk, vatan ve millet sevgisi, Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarma ülkü ve amacı doğrultusunda bilinçlendirilmesi ve çeşitli mihrakların etkisinden korunması bakımından;

a- 8 yıllık kesintisiz eğitim, tüm yurtta uygulamaya konulmalı.

b- Temel eğitimi almış çocukların, ailelerinin isteğine bağlı olarak devam edebileceği Kuran kurslarının Milli Eğitim Bakanlığı sorumluluğu ve kontrolünde faaliyet göstermeleri için gerekli idari ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

4- Cumhuriyet rejimine ve Atatürk ilke ve inkılaplarına sadık, aydın din adamları yetiştirmekle yükümlü, milli eğitim kuruluşlarımız, Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun özüne uygun ihtiyaç düzeyinde tutulmalıdır.

5- Yurdun çeşitli yerlerinde yapılan dini tesisler belli çevrelere mesaj vermek amacıyla gündemde tutularak siyasi istismar konusu yapılmamalı, bu tesislere ihtiyaç varsa, bunlar Diyanet İşleri Başkanlığı'nca incelenerek mahalli yönetimler ve ilgili makamlar arasında koordine edilerek gerçekleştirilmelidir.

6- Mevcudiyetleri 677 sayılı yasa ile men edilmiş tarikatların ve bu kanunda belirtilen tüm unsurların faaliyetlerine son verilmeli, toplumun demokratik, siyasi ve sosyal hukuk düzeninin zedelenmesi önlenmelidir.

7- İrticai faaliyetleri nedeniyle Yüksek Askeri Şüra kararları ile Türk Silahlı Kuvvetleri'nden (TSK) ilişkileri kesilen personel konusu istismar edilerek TSK'yı dine karşıymış gibi göstermeye çalışan bazı medya gruplarının Silahlı Kuvvetler ve mensupları aleyhindeki yayınları kontrol altına alınmalıdır.

8- İrticai faaliyetleri, disiplinsizlikleri veya yasadışı örgütlerle irtibatları nedeniyle TSK'dan ilişkileri kesilen personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarında istihdamı ile teşvik unsuruna imkân verilmemelidir.

9- TSK'ya aşırı dinci kesimden sızmaları önlemek için mevcut mevzuat çerçevesinde alınan tedbirler; diğer kamu kurum ve kuruluşları, özellikle üniversite ve diğer eğitim kurumları ile bürokrasinin her kademesinde ve yargı kuruluşlarında da uygulanmalıdır.

10- *Bu maddenin tam metnini, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerini ilgilendirdiği için yayımlayamıyoruz.*

11- Aşırı dinci kesimin Türkiye'de mezhep ayrılıklarını körüklemek suretiyle toplumda kutuplaşmalara neden olacak ve dolayısıyla milletimizin düşmanca kamplara ayrılmasına yol açacak çok tehlikeli faaliyetler yasal ve idari yollarla mutlaka önlenmelidir.

12- T.C. Anayasası, Siyasi Partiler Yasası, Türk Ceza Yasası ve bilhassa Belediyeler Yasası'na aykırı olarak sergilenen olayların sorumluları hakkında gerekli yasal ve idari işlemler kısa zamanda sonuçlandırılmalı ve bu tür olayların tekrarlanmaması için her kademede kesin önlemler alınmalıdır.

13- Kıyafetle ilgili kanuna aykırı olarak ortaya çıkan ve Türkiye'yi çağdışı bir görünüme yöneltecek uygulamalara mani olunmalı, bu konudaki kanun ve Anayasa Mahkemesi kararları taviz verilmeden öncelikle ve özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında titizlikle uygulanmalıdır.

14- Çeşitli nedenlerle verilen, kısa ve uzun namlulu silahlara ait ruhsat işlemleri polis ve jandarma bölgeleri esas alınarak yeniden düzenlenmeli, bu konuda kısıtlamalar getirilmeli, özellikle pompalı tüfeklere olan talep dikkatle değerlendirilmelidir.

15- Kurban derilerinin, mali kaynak sağlamayı amaçlayan ve denetimden uzak rejim aleyhtarı örgüt ve kuruluşlar tarafından toplanmasına mani olunmalı, kanunla verilmiş yetki dışında kurban derisi toplattırılmamalıdır.

16- Özel üniforma giydirilmiş korumalar ve buna neden olan sorumlular hakkında yasal işlemler ivedilikle sonuçlandırılmalı ve bu tür yasa dışı uygulamaların ulaşabileceği vahim boyutlar dikkate alınarak, yasa ile öngörülmemiş bütün özel korumalar kaldırılmalıdır.

17- Ülke sorunlarının çözümünü "Millet kavramı yerine ümmet kavramı" bazında ele alarak sonuçlandırmayı amaçlayan ve bölücü terör örgütüne de aynı bazda yaklaşarak onları cesaretlendiren girişimler yasal ve idari yollardan önlenmelidir.

18- Büyük Kurtarıcı Atatürk'e karşı yapılan saygısızlıklar ve Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkındaki 5816 sayılı kanunun istismar edilmesine fırsat verilmemelidir.

Gazete, bir gün sonra, "Erbakan laiklikte tam gaz" başlığı altında; Başbakan'ın Bakanlara 'bu kararlara uymaları talimatını veren' mektubunu da yayımladı.

Erbakan'ın tarihsel mektubu (20 Mart 1997):

"28 Şubat 1997'de toplanan MGK'nın aldığı kararların, 13 Mart 1997 tarihinde toplanan Bakanlar Kurulu'nda yapılan müzakereler malumunuzdur. Bu müzakerede alınan irtica ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi kararı mucibince MGK'nın, Bakanlar Kurulumuza bildirdiği hususların bir kopyası ilişikte bilgilerinize sunulmuştur.

Bu konuların önemle dikkate alınarak, Anayasamızın Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olması temel ilkeleri çerçevesinde, bakanlığınızı ilgilendiren konularda, konuyla ilgili kısa, orta ve uzun vadeli tedbirlerin dikkat ve ihtimamla alınması, mali destek ve yasa değişikliğine ihtiyaç gösteren tedbirler varsa, bunlar hakkında da Bakanlar Kurulunca gereğinin yerine getirilebilmesi için Başbakanlığa bilgi verilmesini rica ederim.

Başbakan Necmettin Erbakan"

139

Erbakan'ın gerçek yüzünü gösteren olaylar, artık çorap söküğü gibi birbiri ardına açıklanıyordu.

MGK'da TSK'nın bir bakıma sözcülüğünü yapan Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Erkaya, "MGK kararlarının uygulanmasını 'sabırla' bekliyoruz" diye bir demeç verdi (21 Mart 1997 Cuma).

REFAHYOL, köşeye sıkıştı. Erkaya'nın demeci ilginçti:

"Sanırım demokrasi tarihimizde ilk defa dışardan bir müdahale olmadan sorunlarımızı Meclis çatısı altında çözüme kavuşturacağız.

Askerler darbe istemez, siyasilerin beceriksizliğinin bir sonucu-

dur. Demokrasi olmayan bir ülkede ise zaten sabah erken kalkan darbesini yapar.

Bir de demokrasi içinde, Meclis çatısı altında sorunlar sabır içinde çözüme kavuşturulur.

Milletimiz sabırla demokrasi içinde sorunlarının çözüme kavuşturulmasını bekliyor. Tabii biz de halkın bir parçasıyız.

MGK kararlarının uygulanıp uygulanmadığı konusunda bir şey söylemek için henüz vakit erken.

Bunu hep birlikte göreceğiz.'

Oramiral Erkaya'nın iyimserlik içeren demecinin yayımlandığı gün, Türkiye gazetesi 'mecburi eğitimin uzatılması' tartışmalarına bir 'araştırma' ile katıldı:

"Sekiz yıl için hazır değiliz"

Gazete, ilköğretimin uzaması için 35 bin ek derslik gerektiğini öne sürdü.

140

Tartışma alevleniyor

Günler yeni gelişmelerle akıp giderken; Erbakan'ın, '8 yıl kesintisiz eğitim'i, imam-hatipli liselerin orta bölümünü ortadan kaldıracağı gerekçesiyle MGK'ya geri götüreceği haberleri yayıldı.

RP, ateşin üzerine benzin dökmeye kararlı görünüyordu.

Erbakan, İstanbul'daki bir törende, "Dindarların kılına bile dokunamazlar" diyordu. "Hükümetin uyum içinde olduğunu" söylüyor ve "Bunlar birkaç küçücük medyanın zaman zaman başvurduğu oyunlar. Hepsi gelir geçer" diye konuşuyordu.

Pakistan'da bulunan Cumhurbaşkanı Demirel; "8 yıl kesintisiz eğitime RP'den gelen tepki ve MGK'ya geri gönderileceği haberleri üzerine konuştu (25 Mart 1997 Salı):

"MGK, her zamanki gibi sorunları tartışmış, hükümete bildirmiş. Anayasa da 'MGK kararları öncelikle dikkate alınır' diyor. Hükümet de ilk oturumda dikkate almış. Sonra da hükümet adına 'ka-

rarlar uygulanacak' diye beyanlar yapılmış. Hatta Bakanlara 'uygulayın' diye yazı yazılmış.

Bunların hepsi şaka mı Allah aşkına? Yani bunların ciddiyeti yok mu? Eğer bunların ciddiyeti yoksa, üzerinde duracağımız mesele odur. Bir MGK kararının MGK'ya geri getirilmesine 30 yıldır rastlanmadı. Bu hassas bir konu."

Akit'ten yanıt:

"8 yıllık kesintisiz eğitim entrikası ile İslami eğitim engellenmek isteniyor."

Artık 8 yıllık eğitim başlıca tartışma konusu durumundaydı.

Zaman 'eğitimde 8 yıl krizinden' söz ediyor. Erbakan, bir yandan da Demirel'e yanıt veriyordu: "Bu ülkenin dinine bağlı insanları taviz vermek zorunda değildir. 8 yıl eğitim ancak 5+3 olabilir."

Fakat, tartışmanın tam orta yerinde; hiç beklenmedik bir anda, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı'dan sert bir uyarı geldi:

Yunan Milli Günü resepsiyonuna katılan Karadayı; MGK'nın Anayasal bir kuruluş olduğunu anımsattıktan sonra, "Burada alınan kararlar, herkesin riayet etmesi gereken kararlardır. Buna askeri kisve giydirmenin anlamı yoktur. Orada herkes açıkça fikirlerini söyler. Ortaya çıkan kararlarda herkesin sözleri vardır. Bu bakımdan çıkan kararlar, müşterek kararlardır" dedi.

RP aynı havada sürdürüyordu savlarını.

Erbakan, RP grubunda (25 Mart 1997) yaptığı konuşmada şöyle diyordu:

"Bu Cumhuriyeti dindarlar kurdu, onlar yüceltecektir. Dindarlardan taviz beklemeyin, özür dileyin.

Artık taviz yok!"

Ateşi körükleyenler, "İHL'de kaygılı bekleyiş"ten söz ediyordu.

Tabii, 'basın tahrikçiydi' RP'ye göre.

Tam bu sıralarda tartışmaların ortasına bir başka bomba daha düştü.

RP Genel Sekreteri Asiltürk, "Erbakan kararları değil, protokolü imzaladı" dedi. Daha da ileri gitti: "Bu kararlar hiçbir Bakanlar Kurulu üyesini de bağlamaz."

Oysa, Erbakan'ın imzası da bulunan MGK kararlar metni gazetelerde yayımlanmıştı.

ABD medyası da bir âlemdi. New York Times, "Darbeye karşı çıkıyor", The Washington Post ise "İslami tehdit abartılıyor" diye yayın yapıyordu.

Tarihsel bu belgede, brifingden sonraki günler ve aylarda sık sık adından söz edilecek bir yeni örgütlenmeye değiniliyordu:

Genelkurmay bünyesinde kurulan; 'Batı Çalışma Grubu'.

RP'yi ürperten, köktendinci yayınları çılgına çeviren bir kuruluş:

B.Ç.G.!

Bu grup zaman zaman çeşitli kuruluşlara, meslek kurumlarına brifingler düzenleyecek, bildiriler yayımlayacak ve açıklamalar yapacaktı.

Gazetecilere verilen bu brifing ve dağıtılan metin bir tek öğeyi kesinkes ortaya koyuyordu:

Askerlerin MGK kararlarından bir adım geri atmaları söz konusu değildi!

141

Komutanlar: "MGK kararları taviz vermeden uygulanacak!"

Günler hızla geçiyor.

MGK, 31 Mart 1997'de toplanacak.

Şimdi gözler yeniden MGK'ya çevrildi. Komutanlar, MGK Genel Sekreteri İlhan Kılıç Paşa'nın da katıldığı bir toplantıda, 'durumu gözden geçirdiler' ve;

"MGK kararlarının 'taviz' verilmeden ugulanmasının kararlı bir üslupla dile getirilmesini" kararlaştırdılar.

Bir gerçek daha ortaya çıktı: RP, Mart MGK'sından önce ortamı gerginleştiriyordu. DYP'deki 'rahatsızlık' ise giderek büyüyordu. Hatta bir hükümet krizi öncesi günler yaşandığına inananlar da vardı.

Oysa, Çiller, temmuzda Başbakanlık koltuğuna oturmanın heyecanı içinde iktidar düşleri görüyor ve RP'den kopmayı asla aklına getirmiyordu.

Cumhurbaşkanı Demirel, Bengladeş'ten dönerken uçakta; "Olayları küçümsemenin de bir bardak suda fırtına koparmanın da doğru olmadığını, sağduyulu olmamız gerektiğini" söylemişti.

Kimi gazetelerde 'havanın ısındığını' gösteren haberler yer alıyordu:

Refah'ın açıklamalarıyla hava geriliyor ve 'rejim konusunda endişeler iyice artıyordu.'

142

Yurtdışından döndükten sonra (29 Mart 1997 Cumartesi) görüşmemizde Cumhurbaşkanı 'olağan program içinde' idi.

10 saat rektörlerle görüştüğünü söyledi.

"Onlara da söyledim" diyordu: "Başında bulunduğunuz üniversite, Cumhuriyet üniversitesi. Binaenaleyh, efendim bölücülüktü, mezhepçilikti, köktendincilikti... istemem! Bunu size söyleme durumunda olan benim.

Bu Cumhuriyete sahip çıkmak sadece benim işim değil, hepinizin işi."

Sonra;

"Buralara birtakım şeyleri sızdırtmayın: Lazım gelen tedbirleri alın" dediğini söyledi. Sordu bana: "İyi mi?"

"İyi!"

Üniversitelerin genel durumunu da özetledi:

"Üniversiteler bıçak gibi. Çok iyi."

CA: "Galiba rektörler toplantısında Milli Eğitim Bakanını da oturtmuşsunuz?"

SD: "Oturttum!"

CA: "Söylediklerinizi ve rektörlerin söylediklerini dinlemesi belki faydalı olmuştur. Belki birçok konuda ayılır."

SD: "Ama o da 'Sekiz sene zorunludur' diyor."

CA: "Efendim; önüne gelen buna evet diyor. Asıl olan 8 yıl kesintisiz eğitimin ayrıntısı önemli. Milli Eğitim Bakanımızı tanıyor, biliyoruz da..."

SD: "Doğru."

CA: "Şimdi hava değiştiriyorlar. 8 yıl nasıl olacak? Kur'an kursları ile imam-hatipleri de buraya bağlayalım, temel eğitim içinde erisin. 6, 7, 8'de Kur'an kursu. Arapça dersler.

Böylece MGK kararları 'yumuşatılacakmış'."

SD: "Kur'an kursu yok zaten. Kur'an kursu ayrı bir şey."

CA: "Onu da 8 yılın içine koyup RP'yi tatmin etmek yolunu arıyorlar. Nereye gideceği belli olmayan bir yöntem. Milli Eğitim Bakanı, Karadayı'ya da, Erbakan'a da bu formülleri anlattı. Erbakan'ı mı yoksa Çiller'i mi kurtarmak istiyor, belli değil."

SD: "Böyle formülleri askerlere anlatamaz. Askerler zaten Çiller'e güvenmiyorlar."

CA: "Ağır sözcüklerle adını andıkları haberleri geliyor.

'Bu adamı getirdi başımıza iktidar yaptı' diyorlar."

SD: "Tabii."

CA: "Böyle veya başka türlü dümenler dönüyor."

SD: "Döne dursun bakalım."

CA: "Milli Eğitim Bakanı bunlara alet olmakta değil, başını çekmektedir.

Dedikodular da arttı."

SD: "Vallahi artabileceği kadar artsın! Bir şey ne kadar bozulacaksa bırak bozulsun. Sonra düzelir."

143

Demirel, "Konsere gittim" dedi ve anlattı (30 Mart 1997 Pazar):

"Felaketti. Asfalttan binaya 40 dakikada gidebildim. Metal-İş salonuna kadar zorlukla ilerleyebildim.

10-12 bin kişi gelip salonu doldurmuş. İki bin kişi de dışarda kaldı. Ben gelmeyince konser de başlamıyordu. Geç başladı. Bir ara ümit kesmiştim. Gitmek mümkün değil. Her yer, tarlalar bile araba. İte kaka...

Konser müthiş bir olaydı."

Evet, konser müthiş bir olaydı; karanlığa, gericiliğe, köktendinciliğe, şeriat isteyenlere karşı müthiş bir gösteri.

Ankara müthiş bir gün yaşıyordu. 450 kişilik orkestranın Beethoven'ın 9'uncu Senfonisi'ni seslendirdiği konser öncesi, Demirel'in de bulunduğu salon "Türkiye laiktir, laik kalacaktır" sloganıyla inledi.

Demirel, bu canlı havaya anlam veren bir harekette bulundu:

Ankara Müzik Festivalinin açılış töreni için verilen konserde Cumhurbaşkanı'nın bütün salonu selamlayarak "İşte, çağdaş Türkiye" dediği anda salon ayağa kalktı. Binlerce insan, "laik Türkiye" sloganı attı. Bu sloganı ilk kez bir konsere taşıyan topluluk, RP'li Kültür Bakanı İsmail Kahraman'ı da yuhaladı.

Açılış konserinde modern Türkiye'nin çağdaş yüzü bütün görkemiyle ortaya bir kez daha çıktı.

Demirel'e, TRT'nin 2. kanalının konseri ve görkemli olayı naklen verdiğini söyledim:

SD: "Öyle mi? Memnun oldum. 9. Senfoni'yi yaptılar (icra ettiler). Koro ile muhteşem bir şey.

Ben orada Ali Çavuş'un Dinar bandosunu düşündüm. (Gülmeler) Hükümet kim olsa da yapar demişti ya Evren. İşte Ali Çavuş da yapar. Bu orkestra da yapıyor. Ali Çavuş'u düşündüm, fakir, elinde bir zurna, yanında bir davul, bir de bu orkestra. (Kahkahalar)

Ben sizi aradım, bulamadım. Yetişebilseydim, gelin bir çay içelim diyecektim.

Ben ancak 6'yı çeyrek geçe gelebildim."

CA: "Öyle mi? Hayli bekledim ama..."

SD: "Ancak gelebildim. Sabah Ticaret Odası toplantısına gittim."

CA: "Orada bir sendeleme geçirmişsiniz. Ayağınız bir yere mi takıldı?"

SD: "Yok canım. Ayağım bir yere takılmadı da... Benim etrafımdaki adamlar hemen bana yapışıyorlar, bana bir şey olunca. Bana bir şey olmadı. Tahta gıcırdadı. Üzerine çok adam çıkınca... Bana sarıldılar. Durun, kardeşim acele etmeyin, diyemedik...

Sonra tabii bizim adamlar lambur lumbur konuşuyorlar. Ahmet Çavuşoğlu... Konuşuyor, bir taraftan bunlara, parlamentoya çatıyor. Şuna getiriyor. Rejim tartışmasına... Hiçbir şey demesem olmaz ki... Beni o sözleri söylemeye mecbur ediyor. Mecbur oluyorum. Oradan geçip gidemem ki...

Ama konser, fevkalade iyiydi."

Demirel, ATO Başkanı Çavuşoğlu'nun demokrasiyi hırpalayan, parlamentoya fazla eleştiri getiren sözlerine verdiği yanıtta dedi ki:

"Türkiye'de olup bitenlere bakıp, Türkiye'de yapılan tartışmalara bakıp; hiç kimse bunalmasın. 'Nasıl bunalmayalım' da demeyin. Bunalmayın. Çünkü, Türkiye eğer bu tartışmaları yapıyorsa, bu tartışmalar Türkiye'nin hür ve serbest olmasının işaretidir.

Ve eğer Türkiye hür ve serbest olmasa, bu tartışmaların hiçbirisini yapamazsınız. Ve gönül ister ki bu tartışmalar rahatsız bir biçimde yapılmasın. Ama rahatsız edici veya etmeyici; bu tartışmaların yapılabilmiş olmasını Türkiye'nin hür ve serbest olmasının bir işareti saymalıdır.

Türkiye'de muhafaza edilecek olan; bu tartışmalara bakarak hür ve serbest olmaktan vazgeçmeye kalkmak değildir. Bu tartışmalar, hür ve serbest kalarak aşılacaktır. Ve sağduyu bir yerde hâkim olacaktır. Ve bir konsensüs, bir fikir beraberliği gayet tabii ki olacaktır. Ama bu tartışmalardan rahatsız olup devletin ve rejimin hakkında inançsızlığa kapılmayı fevkalade yanlış bulurum. Aslında, Türkiye'nin rejimi, bugün uygar dünyanın geldiği en son rejim modelidir. Demokrat bir ülke, demokratik cumhuriyet, sosyal, laik, hukuk devleti. İşte, dünyanın geldiği en son yer burası."

Demirel'in tek korkusu; bu tür tartışmaların 'demokrasi dışı rejim' hevesini birden uyandırmasıydı.

Bu nedenle, bu biçim konuşmalar yapıyor, 'kimi darbe heveslerini' kırmaya çalışıyordu.

Görüşmeyi sürdürdük:

CA: "Erbakan artık medyayı suçluyor."

SD: "Vallahi bunu ölçü alarak bir yere varmak mümkün değil. Hayır. Bu ölçü alınmaya devam edilecekse bu defa akli hareket etmek mümkün olmayacak.

Bunun (Erbakan'ın) her şeyi yanlış. Hiçbir şeyi doğru değil. Bunu ölçmek mümkün değil. Ağırlık filan değil ki, kilo ile ölçelim.

Uzunluk değil metre ile ölçelim. Altın değil, ayarla ölçülsün.

Bunun (Erbakan'ın) ölçülmesi mümkün değil."

CA: "Bugün Mehmet Gölhan kendiliğinden mi söyledi, yoksa söylettiler mi, bilemem. 'Elimizden geleni yaptık. Bu kararlar uygulanacak. Ötesini kendileri bilir' demeye getiren bir konuşma yaptı."

SD: "Gölhan mı? Bırak Allahını seversen. Üç gün evvel Çiller Karadayı ile görüştü, geldi bunlara 'iş ciddi' filan dedi."

CA: "Ne yapmaya çalışıyorlar, anlayabildiniz mi? Kadının 8 yıl eğitime olan samimiyetine inanmıyorum. 'Evet' diyor, ama uygulamada ne yapacağı belli değil."

SD: "Dur bakalım önümüzdeki günlerde ne olur?"

CA: "Yarınki MGK'da bu iş tartışılacak mı?"

SD: "Hayır."

CA: "Ertuğrul'un bugünkü yazısından ne anlam çıkardınız?"

SD: "Ben de pek anlayamadım. Şöyle diyor olabilir: 'Ey Refah, sen iddialarından vazgeç. Demokrasi ve Cumhuriyet çerçevesine gir. Biz de seni tanıyalım.'"

CA: "Seni 'sistemin' parçası sayalım?"

SD: "Evet. Adam da diyor ki; 'Ben sisteme karşıyım'. Adamın varlık sebebi bu sisteme karşı olmak!"

CA: "Yüzde 21 oy. O işte."

SD: "Yüzde 21 oy sisteme karşı olan oy da değil."

CA: "Aslında gerçek oyları yüzde 15!"

SD: "Yüzde 8!

Anlatabildim mi? Yüzde 8! Bu, serseriliklerin neticesi. Karşılarında adam yok ki... Halk bu. Biri lafı güzel söylüyorsa onun peşinden gidiyor."

CA: "Ötekilerine oranla daha inandırıcı bulup gidiyor peşinden."

SD: "Gayet tabii. Sonra bunlar din istismarı yapıyorlar. Din istismarının karşısında mütedeyyin kitleyi incitmeden hareket edebilmek lazım. Bunlarla yarışmadan... Ne bunlarla yarışabilirsiniz...

Çünkü, bunlarla din istismarında yarışmak mümkün değildir.

Bunlar o yarışta nasılsa sizi geçerler."

CA: "Kuşku yok."

SD: "Ha... Bunlarla yarışamazsınız. Bunları cevaplandırırken de gayet dikkatli cevaplandırmak lazım. (Mütedeyyin kitleyi) İncit-

meyeceksiniz, ama 'Cumhuriyet budur' diyeceksiniz. 'Senin dinine dokunan mı var' diyeceksiniz.

Ancak böyle olur. Başka türlü çıkamazsınız içinden.

Sizin gazetede Hüsnü Hoca (Göksel) yazmış. Bana da göndermelerde bulunmuş. Hoca büyük yanılgı içerisinde. Benim şartlarımı bilmiyor. Ben o şartları öyle koymasam Türkiye çoktaaan bunların eline geçerdi."

CA: "Fethullah... Siyasete girecek gibi. Dün gece Kanal 7'deki konuşma bunu duyumsatıyor."

SD: "Adamın (Fethullah'ın) haber kaynakları var TSK'da. Ama hepsi yanlış çıkar. Korkudan ölüyorlar."

CA: "Asker gelir, temizler diye..."

144

Hüsnü Göksel'in (30 Mart 1997 Pazar) yazısında Demirel'e değinme:

> "Demirel geçenlerde, kendi iktidarı zamanında açılan imam-hatip okullarının sayısı söz konusu edilince, Şemsetin Günaltay'ın imam-hatip okulları açmasını gerekçe olarak gösterdiği 'Cenazemizi yıkayacak kişi bulamayacağız' dediğini anımsattı. Bilmiyorum imam-hatip okullarında 'ölü yıkama' dersi var mı, varsa uygulamalı ders mi?"

31 Mart Pazartesi günü MGK toplandı.

O gün Cumhuriyet'in başyazısı şu satırlarla sona eriyordu:

"Laik Türkiye Cumhuriyeti hayat memat sınavını veriyor.

Bu sınavda başarısızlık sözcüğüne yer yoktur."

Biz, hemen bütün Cumhuriyet kadrosu, yazarıyla muhabiriyle böyle düşünüyorduk.

Laik Cumhuriyeti korumak, Atatürk devrimlerini sonuna kadar savunmak, Cumhuriyet kadrosunun yıllarca önceden başlayan ve bugünlere kadar –hiçbir dış etki altında kalmadan– sürdüregeldiği inanç manzumesiydi.

Cumhuriyet, REFAHYOL iktidara gelmeden, 28 Şubat olayı patlamadan önce de aynı görüşleri içtenlikle benimseyen tek gazeteydi.

145

Hükümeti hesap verir durumuna düşürmemek!

MGK'dan bir gün önce Cumhuriyet'in manşeti;

"154 demokratik kitle örgütünden ortak açıklama" ve,

"8 yıldan ödün yok" diyordu.

Olmayacağı da kısa süre sonra anlaşıldı.

MGK toplantısından sonra Cumhurbaşkanı ile (31 Mart 1997) görüşmemiz Demirel'in esprisiyle başladı:

"Evet, dediğiniz gibi. Arka arkaya toplantılar. Bugün 'büyük heyet'ten sonra 'küçük heyetleri' kabul ettim."

CA: "'Büyük heyet' nasıldı efendim? Erbakan nasıldı? Yumuşak mı, suskun bir kuş gibi mi?"

SD: "Dün akşam sana söyledim ya; o meseleler gelmeyecekti zaten."

CA: "Gelmedi?"

SD: "Zaten şu da yanlış: O meseleleri MGK'ya getirip adeta hükümeti hesap verir duruma düşürmek de yanlış!

O zaman öbürlerini (askerleri) zaptetmek imkânı da olmaz.

Onun için ben konuşmanın başında söyledim. Dedim ki; 'Milli Güvenlik Kurulu kanununda bir kayıt var. Diyor ki; bu kararların ne olduğunu uygulama durumunu MGK Genel Sekreteri takip eder, diyor.

Bundan sonraki toplantılardan birinde Genel Sekreter bu kararların, bundan evvelki kararların ne olduğunu tahkik eder, getirir, bize bilgi verir' dedim. İyi mi?"

CA: (Güldüm) "Böylece tartışma açılmadan kapandı?"

SD: "Tabii."

CA: "Tabii, öteki hiç açmak istemiyordu?"

SD: "Hayır, hayır."

CA: "İkisi de? Çiller de Erbakan da?"

SD: "Hayır. Öbürü (Çiller) hevesliydi ama."

CA: "Niye hevesli ki?"

SD: "İşte hemen gelecek ve bunların (askerlerin) gözüne girecek. Şunu yaptım, bunu yaptım diye anlatarak."

CA: "Yaptıkları pek fazla parlaklık aksettirmiyor ama."

SD: "Neyse. İşte öyle. Ben de kestim attım, hemen toplantının başında."

CA: "Gazetelerde sürekli yazılan bir haber vardı: Bu hükümet Güneydoğuyu kalkındıracak diye! Bari kalkındırıyorlar mı efendim?"

SD: "Eee. Bunlar bir program yapmışlar. Cumhuriyet kurulduğundan beri Güneydoğu kalkındırılır.

600 tane tedbir hazırlamışlar. Ben de dedim ki; 'Bu kadar tedbiri yapmaya kalkarsanız hiçbir şey yapamazsınız.

Bunların içinden seçme yapın, seçme. Şunları şunları evvela yapacağız, diye.' İlk defa yapacakları şey basit: Oraya adam gönderecekler. Yani kaymakamı olmayan yere kaymakam. Öğretmeni, ebesi olmayan yere ebe, öğretmen. Polisi olmayan yere polis. Savcısı olmayan yere savcı.

Birçok boşluk var. Bunları ve iyisini götüreceksin.

Cumhuriyet hiç başarılı olamamış orada.

(Bu saptamayı Cumhurbaşkanı ve 10 küsur yıl Başbakanlık yapan Süleyman Demirel söylüyor: "Cumhuriyet hiç başarılı olamamış [Güneydoğu'da] orada!)

Sonra bir de bütçe... Bütçenin yüzde 25'ini serbest bırakıyor. İkinci 25'ini de ekime doğru bırakıyor.

Mevsim geçiyor, para yok!

Evvela bunu düzeltin yahu!

Yapılacak işler belli. Yarım kalmış tesisler var... Yüzde 85, 90'ı yapılmış. Oraların valisi diyor ki; 'Polis lojmanı var, yarım. Ben polisi nereye oturtacağım?' '1995-96 yılından beri bir kuruş vermediler' diyor.

'Bari şunları tamamlayın,' dedik."

CA: "Ama, MGK'da Erbakan bir Güneydoğu projesi çizmiş?"

SD: "İşte söylediklerim. Birisi geldi, brifing verdi."

CA: "Bari tutarlı mı?"

SD: "Dedim ya; 75 senedir Türkiye Cumhuriyeti Doğuyu kalkındırır!

Orada hiçbir şey yokmuş da, bu (Erbakan) yeni baştan başlayarak yeniden büyük Türkiye'yi kuruyormuş."

CA: "Bu hayal mi kuruyor, turşu mu?

Bu son MGK'yı da galiba çok büyüttüler?"

SD: "Tabii, çok büyüttüler. 'Çok kritik toplantı' diye... Ama herkes, affedersin, poposunun üzerine oturdu."

146

"Bu testi çatlamıştır!"

CA: "8 yıl eğitimde de değişik çeşitli görüşler, haberler..."

SD: "Daha çok konuşulur üzerinde. Daha çok."

CA: "Çiller ne yapacak? Buna hâlâ akıl veren var mı?"

SD: "Var!"

CA: "Hâlâ?"

SD: "Var!"

CA: "Allah Allah! Eski takım mı?"

SD: "Yok canım. Beyi var." (Gülüyor)

CA: "Bugün ATV'e Aktuna çok açık söyledi. 'İki ay giderse bu hükümet çok iyi' dedi."

SD: "Bu testi çatlamıştır. Sizinle konuştuk ya daha önce. Hükümetin gidici olduğu konuşulmaya başladı ise... Kendisine inanmıyorsa adam, başkası niye inansın?"

CA: "Başka ekler de yaptı: 'Düşünen, konuşan, bir de tereddüt içinde olanlar var içimizde' dedi.

Açıktan söylüyor adam."

SD: "Almış kokuyu."

CA: "Bu hükümet giderse sizin başınıza iş açılır ama, siz alışkınsınız sıkıntılara, zorluklara."

SD: "Evet, evet."

CA: "Hâlâ konser konuşuluyor her tarafta."

SD: "Harika değil mi? İşte spontone bu. Patlama denen de bu."

CA: "Sizin ilk defa devlet adına 'minnettarım' sözcüğünü kullandığınıza tanık olduk."

SD: "Evet ama... (Konserdeki manzarayı anımsayarak söylüyor) Ayaklarım yerden kesildi.

Uçtum yani."

Altıncı Bölüm

AYLARDAN NİSAN

"Örümcek ağlarına dokunmak için elini uzattı ve.."

147

Çöl devletinde olmayacak işler!

Kuşkusuz; insan 'hayal ettiği müddetçe' yaşıyor.

1 Nisan 1997 Salı günü, Erbakan'a yakın gazetecilerin yazdığına göre, Refah 'ordunun er veya geç geri adım atacağına' inanıyor.

RP'li kurmayların yargısı daha geniş bir hayal ürünü:

"Ordu homojen değil. Problem yaratan 2-3 komutan var. Demirel orduyu siyasete çekti. Ancak asker rahatsız."

Bu gelişmeler Çiller'in de atağa kalkmasına yol açtı:

"Bu hükümet tankla topla yıkılmaz" diyordu DYP Genel Başkanı:

"Beni yıkamazlar. Ortağım koalisyon protokolüne bağlı kaldıkça ben buna devam ederim. Bunun devamında da yarar görüyorum."

İçişleri Bakanı Meral Akşener de yörüngeden çıkmıştı.

Emniyet Müdürü Alaaddin Yüksel'i kararnameye gerek görmeden görevden aldı. Çankaya Valiliğine atadı.

Demirel de müdahale etti. Başbakan'a bir mektup gönderiyor.

Genelkurmay olayları izlemiyor gibi bir görüntü verirken; "Türkiye'nin tüm kurum ve kuruluşlarının sahip ve yöneticilerini nisan ayı içinde brifinge davet etti."

Erbakan'ın 8 yıl kesintisiz eğitime bulduğu son formül:

"5+3=8 etmiyor mu? Öyleyse?"

148

Günlerden çarşamba, sabah (2 Nisan 1997).

CA: "Efendim, nasıl mıyım? Sabah kalktım, gazetelere baktım. Mektupların biri geliyor, biri gidiyordu."

SD: "İçişleri Bakanı, Emniyet Genel Müdürüne 'Seni görevden aldım' demiş. Hakkari Valisine 'Seni Emniyet Genel Müdürü yaptım' demiş. Gayri kanuni."

CA: "Neden?"

SD: "Şundan dolayı: Bir kişinin görevden alınması, tayinindeki usule bağlıdır. Tayin edilen adama 'sizi görevden aldım' diyemezsiniz. Bir şartla dersiniz: Hakkında tahkikat varsa, tahkikatın selameti bakımından kenara alırsınız. Görevden de değil."

CA: "Başbakan'a mektup yazdığınız doğru değil mi?"

SD: "Doğru canım. 'Bu işi niye yaptınız?' diye Başbakan'a yazdım.

Çöl devletinde bile böyle şeyler olmaz."

CA: "Peki ama sizin mektup yazdığınız nasıl sızmış?"

SD: "Onu ben bilemem canım. (Acaba kim bilebilir?) Emniyet Genel Müdürlüğü öyle bir mektup yazıldığını biliyor." (Görevden alınan Alaaddin Yüksel'le uzun süre görüştü. Demek ki ona söylemiş mektubu. O da 'sızdırmış'.)

CA: "Demek ki oradan sızdı! Siz, bu olaydan bir gün önce Meral Akşener'le konuştunuz. Bu hareketi size söylemedi mi?"

SD: "Konuştum, ama söylemedi."

CA: "Acayip!"

SD: "Bana 'Bazı tasarruflarla ilgili birtakım düşüncelerim var' dedi. Ben de 'Bunları kesinlikle tartışılır hale getirmeyin' dedim. 'Zaten önemli şeyler değil' dedi."

CA: "Ertesi gün de bu olayı yarattı."

SD: "Ona 'yap' demiş."

CA: "Kim, Çiller mi?"

SD: "Hayır! Kadın mı? Ne hükmü olur!"

CA: "Erbakan mı?"

SD: "Hayır. Yok canım, hayır."

CA: "Peki, kim?"

SD: "Aşkolsun?"

CA: "Aaaa! Özer!"

SD: "Farkında değilsin. Rezalet de bu!"

CA: "Peki neden? Alaaddin Yüksel kötü adam değil ki?"

SD: "Nedeni önemli değil. Kanunlara uygun olmadan yapılması önemli!

Adam (Yüksel) 'Bu tebligatı kabul etmiyorum, çünkü bu hareket kanunun ihlalidir' dese haklı. Hiçbir şey yapamazlar."

CA: "Ya Radikal'deki son MGK toplantısıyla ilgili ayrıntılar? İlginç!"

SD: "Görmedim." (Oysa ben Metin Yalman'a sordum, Radikal kupürünü 'yukarı'ya götürdü. Ben bir saat sonra aradım Demirel'i, "Radikal'i görmedim" dedi.)

CA: "İnanılmaz bir tartışma!"

SD: "Çoğu senaryodur."

CA: (Madem ki Radikal'i görmemiş, ben okudum Radikal'deki İsmet'in [Berkan] yazısını)

SD: "Hayır, hiçbiri doğru değil. Tansu Hanım o toplantıda hiç konuşmadı."

CA: "Ya yemekte?"

SD: "Yemekte hiç konuşulmadı."

CA: "Bakalım, MGK Genel Sekreterliği yalanlayacak mı?"

Aynı gün. Gece. Saat 22.30.

SD: "İsmet'in bugün yazdıklarının hepsi yanlış. Yeniden baktım, baştan aşağı yanlış."

(Berkan, sükûnet içinde geçtiği söylenen Milli Güvenlik Kurulunda Güneydoğu paketi üzerinde Erbakan'ın yaptığı açıklamalarla büyük gürültü koptuğunu yazdı. Hükümet, 'Türk-Kürt kardeşliğini pekiştirmek için din unsurunu kullanmayı' öneriyor. Karadayı hemen müdahale ediyor, 'bu görüşe katılmadığını' söylüyor. Toplantının bir yerinde Jandarma Komutanı Koman, "Türkiye'de sanki bir hükümet sorunu varmış gibi tartışılıyor. Türkiye'nin bir hükümet sorunu yok, rejim sorunu var" diyor. Demirel, işte bu ve benzeri bilgileri yalanlıyor.)

CA: "Emniyet Genel Müdürlüğü için bir kararname hazırlanıyormuş."

SD: "Ne olacak o kararname?"

CA: "Size gelecek!"

SD: "Nazik yerlerine koysunlar."

CA: "İyi olur herhalde."

SD: "Bakınız, bu kadar keyfi bir hareket olmaz. Bu hareketi yapanlar divan-ı harpliktir. (Yüce Divan demek istiyor herhalde!)

Ben Erbakan'a bu konuda mektup yazdım."

CA: "Yasal durumu anlattınız."

SD: "Bu yapılan doğru değildir, dedik. Yasalara aykırıdır Emniyet Genel Müdürünün yerinden ani alınışı ve vali tayin edilmesi. Bir adam bir yere hangi usullerle geliyorsa, uzaklaştırılmasında da usul aynıdır.

Kararname ile gelir, kararname ile gider."

CA: "Bu kararnameyi pazarlık konusu yapmaya çalışıyorlar."

SD: "İsmet'i bugün tekzip ettik."

CA: "Askerler brifing yapacak mı?"

SD: "Bilmiyorum, bana bir şey söylemediler."

CA: "Ama böyle bir şey olsaydı size bildirirlerdi?"

SD: "İsmet'i tekzip ettik; çünkü, bu gibi meselelerde askerleri devreye sokmak istemiyorum.

Kendilerini savunma durumunda kalmasınlar. Onun için ben tekzip ettirdim."

CA: "Partilerdeki son karar değişimi ilginç. DYP ile ANAP birleşip 8 yıl kesintisiz eğitimi benzetecekler ve daha önce konuştuğumuz gibi 5+3'e yanaşacaklar. Arapça ders koyacaklar. Mesut Yılmaz, bugün 'Bu bile az' diyor."

SD: "Dur bakalım ne olacak?"

CA: "Ama gelişmeler tatsız istikamette?"

SD: "Bunalım ortadan kalkmış değil. Biraz askıya girmiş. O kadar."

CA: "Siz liderleri bayram öncesi?.."

SD: "Bayram öncesi... bakayım yapabilecek miyim? Bayram ertesi mutlaka yapacağım."

CA: "Bunlara diyecek bir şey kaldı mı ki?.."

SD: "Olsun. Ben onlara bazı şeyler diyeceğim. Bulurum bulurum."

CA: "Bu liderler laf dinlerler mi?"
SD: "Bulurum, bulurum. Hoşçakalın."

149

Emniyet Genel Müdürlüğündeki 'skandal görev değişimi', Cumhurbaşkanı'nın önüne Slovenya gezisinden dönerken, uçakta (4 Nisan 1997) çıkıyor.

Cumhurbaşkanı ile gazeteciler arasında tatlı bir söyleşiden çok, tartışmalı bir konuşma geçiyor:

Fikret Bilâ: "Dış görevleri sürdürüyorsunuz, bu arada Ankara'da da görevler sürüyor. Bu Emniyet Genel Müdürlüğünün atamasında bir sıkıntı olduğu anlaşılıyor. Gece sabaha kadar bir ziyaretle Genel Müdür değişmiş gibi görünüyor. Usul ve esas bakımından bu konudaki düşüncelerinizi alabilir miyiz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Anlaşılan çocuklar seni fedai seçtiler.

Çok tebrik ederim böyle bir soruyu arkadaşların adına sorduğun için. Gerçi benden endişe etmene mahal yok. Çünkü ben, her sorulan soruyu sizi aydınlatacak şekilde karşılamaya çalışıyorum. Karşılayayım sorunuzu.

...Tabii sizler bizim yetişmiş genç gazetecilerimiz olarak daima ülke meseleleriyle çok yakından ilgileniyorsunuz, bundan memnun oluyorum. Tabii ülkenin güncel meseleleri sizin bütün zamanınızı alıyor. Onun için öbür meselelere pek fazla zamanınız kalmıyor. Yani, biraz orta vadeli, uzun vadeli meselelere pek fazla zamanınız kalmıyor. Zaten gazetecilik güncelliktir; ama bununla size hak veriyor da değilim. Sadece güncel meselelerle uğraşıp diğer meselelerle uğraşmamanıza hak veriyor değilim de, sizi muaheze etmiyorum asgariden.

Sorduğunuz sualin cevabı şu:

Devlet, yani devlet görevlerini yapanları hükümetler değiştirebilir. Devlette makam teminatı yoktur. Yalnız, bu değiştirme keyfiyeti usulüne göre yapılacaktır. Değiştirme keyfiyetinin usulüne göre ya-

pılması, hukuk devletinin şartıdır. Ve devlette görev yapan kişileri itip kakmakta, bir gün kapının önüne koymakta çok büyük sakıncalar vardır.

Devleti işleten idaredir. Binaenaleyh, devlet idaresinde çalışanlardan birisine haksızlık yapıldığı takdirde bundan devletin bütün çalışanları incinir ve çoğu kere de bu incinme moral çöküntüsüne sebep olur. Sadece bu sebepten değil, ama hukuk devletinin gerekleri bence hiç aşılmamalıdır.

Hukuk devletinin gereği şudur:

Devletin görevlilerindeki tayinlerdeki usul neyse, görevlerinden alınmalarındaki usul de aynıdır. Kanun bunu böyle emreder.

Zaten bu zamana kadar olan uygulamalar da böyledir. Yani, görevden birisini almak isterseniz alırsınız. Fakat, tayindeki usule uyarak alırsınız.

Ben bu hususu Sayın Başbakan'a iki gün evvel bir mektupla bildirdim. Yani, 'tayindeki usule uyun.' Şimdi görüyoruz ki bu böyle olmamış.

Şimdi bu durumda ne olur? Hukuk herkesi bağlar. Ve devlet hukukun yanında olur. Hukuk üstünlüğü de budur.

Benim kimseyle tartışmaya girme gibi bir niyetim yok. Zaten benim sorunum kişisel de değil. Ben birisini değiştiremezsiniz demiyorum, tayindeki usule uyun diyorum. Ben bunu dediğimden dolayı kimsenin bana diyeceği bir şey yoktur.

Ne diyeceksiniz; kim ne diyecek?

Ve bundan dolayı da üzüntülerimi belirtmek isterim.

Bundan sonraki kısmı ne olur?.. Bundan sonraki kısmı... Devlet hukukun üstünlüğünü korur.

Birçok kere söyledim; Türkiye'de devlet hükümetten ibaret değildir. Devlet kurumları vardır, önemli bir olaydır devlet. Binaenaleyh, bundan sonraki kısmında ne olacağı, hukuk prensiplerinin uygulanmasıyla ortaya çıkacaktır."

Osman Arolat: "Maksadınız..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hiçbir yorum yok. Ne anladıysanız o."

Fikret Bilâ: "Türkiye Cumhuriyeti Emniyet Genel Müdürü hangisidir diye soracak olursak?.."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Bunu sen bilmiyor musun?"

Fikret Bilâ: "Sizden duymak istiyorum."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ne münasebet!.. Burada ben taraf değilim. Ben, hukuk devletinin içindeyim. Herkes hukuk devletinin içinde. Hukuk hepinizi bağlar. Herkesi bağlar. Anayasa, hukuk hepinizi bağlar. Binaenaleyh, ben hukukun üstünlüğünü savunduğum zaman ben taraf oluyor değilim. Ben, olması lazım geleni yapıyorum.

Binanealeyh, şimdi hadiseyi tartışmanın mihrakına beni koyup hadisenin önemini azaltmayın. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak her biriniz bir gazeteci olmaktan evvel bu ülkenin vatandaşlarısınız. Benim söylediğim de anlaşılabilir bir şey. Ben eğer hukukun üstünlüğüne uyulmamışsa, hukuk üstünlüğünü sağlarım."

Sedat Ergin: "Efendim, tartışmaya koyuyor değiliz, yanlış anlamayın."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Genelde öyle yaparsınız."

Sedat Ergin: "Efendim, hepimizi bağlıyor. Şu an Emniyet Genel Müdürünü kim olarak biliyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Bakın, bu sualleri hiç bana sormamanız lazım."

Şükrü Küçükşahin: "Vatandaş soruyor efendim."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Vatandaşın da sormaması lazım. Siz bu ülkenin gazetecileri değil misiniz? Elinizde kalem yok mu? Var, kâğıt da var. Sizin hepiniz demeniz lazım ki 'bu, hukuka aykırı değildir'. Niye benden bu cevabı almak mecburiyetindesiniz?"

Fatih Çekirge: "Cevabı verdiniz efendim."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Verdim de... Ben size söylüyorum, niye siz kendiniz bu neticeyi çıkarmıyorsunuz da benden almak durumundasınız? Yani, ben söylemesem siz ne yapacaksınız?"

Fatih Çekirge: "Biz öyle söyleyince Sayın Başbakan 'medyaya inanmayın' diyor, onun için..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Benim hiç onunla ala-

kam yok. Benimki gayet açık. Bir hukuk meselesi. Ben ne diyorum: Bu devletin işlerini yapanlar itilip kakılmamalıdır. Tamam mı? Devlet bizim devletimiz. Ben devlet başkanıyım. Bu devletin işlerini yapanların makam teminatı yoktur. Ama, bu devletin işlerini yapanlar o görevlere getirilirken, hangi usulle getirilmişse, o görevlerden alınırken de aynısıyla alınmalı."

Fikret Bilâ: "Tayin usulüne aykırı olarak size bu görevden alma kararnamesi geldi mi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Gelse geldi derim."

Fatih Çekirge: "Efendim, bir şeyi daha merak ediyorum ben. Sayın Başbakan'la bu konuda herhangi bir temasınız oldu mu?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hayır, olmadı."

Şükrü Küçükşahin: "Peki, bu önemli değil mi efendim? Bunu, tamam biz yazacağız."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben size yazın diye söylemiyorum ki, sizin bu sualleri bana sormadan bunları yazmanız lazım diyorum."

Fatih Çekirge: "Efendim, şöyle bir rahatsızlık var, onun için söylüyorum: Emniyet Genel Müdürlüğü bir makam, çok basit bir makam değil. Bu makam üzerinde böyle sabaha karşı gidip oraya oturmalar..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Benim bir şey söylememe gerek var mı burada? Yani sen bu hususta kamuoyuna kendi fikrini söyleyemez misin?"

Fatih Çekirge: "Ben söyleyeceğim de..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Söyle söyle, sen söyle."

Şükrü Küçükşahin: "Sayın Cumhurbaşkanım, herhangi bir vatandaş olduğumuzu söylüyorsunuz, biz de vatandaş olarak soruyoruz. Sabahın köründe bir genel müdürü alıp makama oturan bakan hakkında Cumhurbaşkanı olarak bir şey yapmayacak mısınız?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben ne yapacağım, bunu söyle bakalım."

Şükrü Küçükşahin: "Siz ne yapacaksınız?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Olur mu öyle şey! Ben

görevimi yaptım, şimdi de yapıyorum zaten. Ben size neyi söylüyorum? Hukukun üstünlüğünü savunuyorum ve savunulacaktır diyoruz. Bir kişisel mesele değildir diyoruz. Neyi yapacaksanız, kanuna uygun yapın diyoruz. Daha ne diyeceğiz?"

Fatih Çekirge: "Efendim, hukukun üstünlüğünü dinlemeyen bir irade ortaya çıkıyor. Burada ne olacak? Daha önce biliyoruz ki Sayın Genel Müdürün..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Canım benden alıp ne yapacaksınız? Siz onların cevaplarının hepsini biliyorsunuz. Ben söylediğimi söyledim çocuklar, benden bu kadar."

Sedat Ergin: "Efendim Emniyet Genel Müdürünün görevden alınması üzerine bir kararname gelirse ne olacak?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "O başka bir olay.

Şimdi sizin dile getirdiğiniz olay, bugünkü olaydır. Bugünkü olayda da düşüncelerimi söyledim size. Aslında bu düşünceleri benim düşüncem olarak almanıza, söylemenize gerek yok. Hatta bu suali bana tevcih etmenize gerek yok.

Eğer bu hukuk devletinde, basın, vatandaş, hukukun üstünlüğüne sahip çıkıyorsa, sizin kendiliğinizden benim söylediklerimi söylemeniz lazım. Ben de söyledim."

Şükrü Küçükşahin: "Bunun hukuksal bir durum olduğunu yazacağız. Bu aşamadan sonra..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben size yazın demiyorum."

Şükrü Küçükşahin: "Biz böyle yazacağız. Cumhurbaşkanı olarak bu aşamadan sonra..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Böyle yazacağınız şeyde benden tasdik almanıza gerek yok."

Fatih Çekirge: "Efendim sizin Cumhurbaşkanlığı sorumluluğu neyi gerektiriyor bu aşamadan sonra?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Söyledim ben size neyi gerektirdiğini."

Osman Arolat: "Efendim, Sayın İnönü'nün o zaman size yönelik, partinize yönelik, 'eşkıyanın bu gece ne yapacağı belli olmaz'..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "O söz altı sene önce söylenmiş bir söz.

Benim size söylediğim... Biz biraraya geldik 1964'te. Çankaya'da rahmetli Gürsel'in idaresinde toplantılar yapılıyordu, huzur toplantıları. Hükümetten memnun değildi o günkü siyasi partiler, Meclis... Biz de düşüncelerimizi söyledik. Sayın İnönü döndü dedi ki, 'Çöldeki bedevi şeyhi dahi tehlikenin kendisine nereden geleceğini bilir, siz beni mi istemiyorsunuz?' dedi. 'Evet' dedik."

Hayri Birler: "Az önce siz söylediniz."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Neyi?.."

Hayri Birler: "Aynı lafı. Yaklaşık 20 dakika önce söylediniz."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben onu izah ediyorum hangi şartta söyledim diye. Dağda yol kesme manasında değil canım. Şu an için..."

Hayri Birler: "Efendim, bu konuya ilgili olarak Sayın Başbakan'a bir şey soracak mısınız?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hiç başka bir şey söylemem. Bu kadar söyledim."

Hayri Birler: "Efendim, böyle bir davranışta bulunan bir bakan için neyi uygun görürsünüz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hiç beni sokmayın o işlere. Ben Cumhurbaşkanı olarak söyleyeceğimi söyledim, oldu mu?"

İsmet Berkan: "Sayın Cumhurbaşkanım, 'devlet görevlileri atandığı usulde görevinden alınır' dediniz. Emniyet Genel Müdürü atandığı gibi görevinden alınmadığına göre Alaaddin Yüksel Genel Müdür olarak görevinin başında mıdır?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hiç öyle bir şey demedim. Hiç onlara girmem. Size ne dedim ben? Eğer hukuka uyulmamışsa, hukukun üstünlüğünü koruyacak kurallar vardır. Binaenaleyh, bırakın hukukun işlemesine bakın, oldu mu?"

İsmet Berkan: "Efendim, akşam acil bir konu gerekli ve sizin acilen Emniyet Genel Müdürünü aramanız gerekli, temas etmeniz gerekli... Siz kimi ararsınız?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben Emniyet Genel Müdürünü aramam. Ben Başbakanı ararım, mecbur kalırsam İçişleri Bakanını ararım. Benim hiyerarşim odur."

İsmet Berkan: "Genel Sekreterinizin araması gerekse?.."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Genel Sekreterim aramaz. Hiyerarşi budur."

Fatih Çekirge: "Efendim, gördüğünüz gibi ortada bir karışıklık var. Bu kadar soru sorulduğuna göre..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ortada bir karışıklık olduğunu bana tasdik ettirme mecburiyetiniz yok."

Fatih Çekirge: "Size tasdik ettirmiyorum, yalnızca şunu söylüyorum: Bugün aramızda konuştuk arkadaşlarla, dedik ki, Türkiye'de biz de gazetecilik yapıyoruz. Her birimiz aşağı yukarı 15 yıldır, 20 yıldır gazetecilik yapıyoruz, böyle bir şeyle ilk defa karşılaştık. Burada devlet açısından yönetim açısından bir sıkıntı var. Bizim de tabii, kendimize göre değerlendirmelerimiz var. Gerçi siz de söyleyeceğinizi söylediniz, ama hakikaten vatandaş Emniyet Genel Müdürü olarak kimi görmeli? Siz devletin başındasınız. Her zaman söylediğiniz bir şey var, 'Ben ahenkten sorumluyum..' Ahenk var mı; bir. İki, Genel Müdür kim?.."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hiç zorlama. Ben söyleyeceğimi söyledim. Ortada her şey çözüllmüş veya her şey açığa çıkmış, aydınlığa kavuşmuş bir durum olsa, ben size başka türlü söylerdim."

Mustafa Balbay: "Efendim, Mecliste Susurluk Araştırma Komisyonu görevini tamamladı. Susurluk olayından sonra bakanların da içinde olduğu bir durum ortaya çıktı."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Olabilir. Yani, benden hâkim görevi yapmamı mı istiyorsunuz?"

Mustafa Balbay: "Hayır efendim, Cumhurbaşkanı olarak..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Siz de yapmayın hâkim görevi, yargıç görevi. Susurluk derdesttir. Hukuk okuyanlar derdestin manasını bulur. Devlet el koymuştur Susurluk'a. Devletin yargı organı el koymuştur. Binaenaleyh, Mecliste şu çıkmış, ne olacaktır? Yargıya intikal edecektir. Bakın ne oluyor? Yargının yapması lazım gelen görevi siz yaparsanız veya bana yaptırırsanız, o zaman zihin kargaşası olur. Biraz sabırlı olacaksınız. İşin ortasındasınız. Biraz sabırlı olun.

Benim cevabımdan Fatih memnun olmadı, ama başka..."

Fatih Çekirge: "Oldum efendim."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Başka cevap yok orta-da."

Fatih Çekirge: "Efendim, ben hakikaten memnun oldum. Ama memnun olmam önemli değil, ben alacağım cevabı aldım."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın, alacağın cevabı aldın da, benim dediğimi al sen. Yani, benim dediğimden kendin bir mana çıkarma. Zaman zaman yaparsın onu öyle. Onun için, ben ne dediysem o, oldu mu?

Teşekkür ederim hepinize."

MHP'nin 'efsanevi' lideri ve Türk siyasal yaşamında 'başbuğ' olarak bilinen Alparslan Türkeş, 4 Nisan 1997 Cuma gecesi saat 22.30'da öldü.

150

Türkiye hukuk devleti mi, guguk devleti mi?

DYP Genel Başkanı Çiller'in, 'bu konudaki' düşünceleri:

"(Soru üzerine) Emniyet Genel Müdürü görevinden alınmıştır. Bu doğrudur. Bu siyasi iradenin bir tasarrufudur. Olması gereken biçimi de budur. Yasalara uygundur. Böyle bir şey oldu diye kimse bunu bir kriz şeklinde yorumlamasın. Elbette siyasi irade tercihini ortaya koyacaktır. Böyle gerekmiş, böyle yapılmıştır."

İşte, bu kadar!

Skandal giderek büyüdü. İçişleri Bakanı Akşener, Yüksel'e karşı bir dizi önlem aldığı yetmiyormuş gibi; Yeni Genel Müdür Kemal Çelik'e odasından çıkmaması için talimat verdi.

(5 Nisan 1997 Cumartesi) Cumhurbaşkanı Kocaeli'ye gitmiş, gelmiş:

"Ne var, ne yok?"

CA: "Çiller, iki-üç satırlık bir demeçle, sizin Slovakya'dan dönerken söylediklerinizin hepsini yadsıyor. Karşı çıkıyor."

SD: "Evet. Çıksın varsın! Çıksın varsın, Emniyet Genel Müdürlüğü işinde yarın rezil olacak."

CA: "Nasıl?"

SD: (Söylemekle söylememek arasında bir an duraksadı ve sonunda) "Yarın Danıştay bir karar verecek."

CA: "Alaaddin Yüksel Danıştaya başvurdu mu?"

SD: "Pazartesi günü. Danıştay bu kararı vermezse, hukuk sistemi çöker. Karar verecek Danıştay. Hadi bu kararı icra etme de görelim! Sonra? Açık söyleyeyim. Oraya adam tayin etmeyecek mi?"

CA: "O kararname de size gelecek?"

SD: "Etsin de göreyim.

Onun için ben daha ileri bir şey söylemedim. Benim söylediğim şu: Türkiye hukuk devletidir. Guguk devleti değil.

Hukuka aykırı ne olursa devlet hukuku korur.

Benim dediğim o.

Ben patlayacağım. Ben şimdi ona diyeceğim ki; 'Yediğiniz naneye bakın. Burası babanızın çiftliği mi?'

Ben bunu benden evvel birilerinin demesini bekliyorum."

CA: "Kim diyecek ki?"

SD: "Muhalefet desin."

CA: (Güldüm) "Hangi muhalefet? Kusura bakmayın, siz muhalefetten falan söz edince gülmek geliyor içimden.

Muhalefet falan yok!"

SD: "Şimdi Alaaddin Yüksel gider, Danıştaydan bu karari alır gelir.

Ondan sonra bak... Kıyamet nasıl kopar?

Ben bu zata (Erbakan'a) mektup yazdım."

CA: "Belli."

SD: "O mektuba bunların hepsini yazdım."

CA: "Bu mektup bugün gazetelerden birinde vardı."

SD: "Hayır. Mektup hiç kimsede yok."

CA: "Birinde gördüm bugün. Hem de sizin imzanızla."

SD: "Öyleyse çalmışlar bir yerden. Vermişlerdir.

Bu, bunun yanında kalmaz.

Anlatabildim mi?

Bu, cami duvarına etmiştir. Açık söyleyeyim."

151

"Bana karşı olsunlar!"

CA: "Bütün gazeteler Emniyet Genel Müdürlüğündeki olayı, 'rezalet, skandal' diye veriyor. Olayın siyasal bir yanı var. Hukuk mukuk bir yana; Çiller, Erbakan'la bir kez daha anlaşmıştır.

Hareket size karşıdır. Anlaşma size karşıdır. Erbakan ortaya çıkmıyor, Çiller'i çıkarıyor."

SD: "Olsun. Ellerinden ne gelecek?"

CA: "Onu bilmem, ne hazırladıklarını ne düşündüklerini. Bir saptama yapmaya çalışıyorum."

SD: "Bunlar bana karşı olmakla... Zaten başka yerlere de (TSK'ya da) karşı. Herkese karşılar.

Bana karşı olsunlar.

Ben zaten bunların yanında görünmekten şikâyetçiyim."

CA: (Güldüm) "Zaten görünmeyin de."

SD: "Hayır, hayır. Yani görünmemek için elimden geleni yapıyorum."

CA: "Fakat garip olan şu, dikkati de çeken: Siz 'Bu tür atamalar yasalara aykırı' diyorsunuz. Kadın çıkmış, 'Yasalara uygundur' diyor."

SD: "Yolda gelirken gazetecilere de söylediğim o. İşte ona birisi karar verecek.

Pazartesi veya salı ona öteki taraf karar verecek."

CA: "Çiller, işlemin doğru olduğunu söylüyor?"

SD: "Ha, görür işlemin ne olduğunu!.. Neyin doğru olduğunu!"

CA: "Danıştay ya bu kararı bozmazsa?"

SD: "O zaman devlette hukuk sistemini yürütemeyiz. O zaman bu (Akşener-Çiller-Erbakan) önüne geleni görevden alır.

Valiyi, kaymakamı, müsteşarı alır."

CA: "Erbakan'a yazdığınız mektubu niye açıklamıyorsunuz?

Hadi bize (Cumhuriyet'e) vermiyorsunuz; birine verin de yayımlansın bari."

SD: "Hayır. Kimseye vermek istemeyişimin sebebi, ben daha mutedil gitmek istiyorum.

Ben sonunda meseleyi bir yere getireceğim."

CA: "Uçaktaki sözleriniz de zaten yeterince yumuşak."

SD: "Ondan ileri bir şey söylemem canım. Ben politikacı değilim ki. Ben o zaman demogojiye girerim.

Ben diyorum ki, 'Her şeyi usulüne göre yapacaksınız. Böyle yapmadığınız zaman hukuku ihlal etmiş olursunuz,' diyorum."

CA: "Çiller de 'Usulüne göre yaptık,' diyor."

SD: "Nasıl yapmış usulüne göre? Öyle palavra olur mu?

Vallahi bu kuvvet gösterisi."

CA: "Kime karşı?"

SD: "Bütün Türkiye'ye!"

CA: (Güldüm)

SD:."Herkes ateş püskürüyor yalnız."

CA: "Bu kadın bir basın toplantısı yaptı, 5 Nisan kararları üzerine. Söylediklerinden hiçbiri önemli değil, tek bir cümlesi hariç: 'Lütfen bana vakit tanıyın' diyor."

SD: "Kim tanıyacak o vakti?"

CA: "İşte genel bir laf. Askerden size, parlamentoya, kamuoyuna kadar kapsamlı."

SD: "O bitmiş yahu! Kim ona vakit tanıyacak!"

CA: "Bilmem. Belli olmaz, rayına çıkar. Hani 'Ne olacak, verelim hazirana kadar süre' diyen de çıkabilir. Hiç gidici değil. Tek umut DYP mi? Hiçbir şey çıkmaz."

SD: "Dur bakalım. Ne olacak?"

CA: "Susurluk raporunun altından ne çıkacak? Ağar mı? Sedat mı?"

SD: "Yarın mahkemede onların hepsi çıkar orta yere."

CA: "Pek umutlu değilim."

SD: "Canım mahkeme kadıya mülk mü? Bunları hepsi geldi geçti. Bunlar da gelip geçer.

Bugünden yarına umutlu olmaya gerek yok zaten. Biraz daha orta vade.

Aydın Menderes'in etrafına söylediği şu: 'Bu hükümet bitmiştir.'

Tansu'ya gidip söylediği ise: 'İstifa edin! Pisliğe gidiyorsunuz.'"

CA: "Kadın da Menderes'e 'Hoca'yı ikna edin' demiş."

SD: "Bunun yanındaki çocuklardan biri benimle beraberdi yolda."

CA: "Devlet Bakanı olan mı?"

SD: "O da geldi aynı şeyleri söyledi. Bitmiştir bu iş."

CA: "Hükümet bitmiştir de, resmen ilanı kaldı galiba."

SD: "Bitmiştir. Resmen de bitecek. (Yine aynı şeyi söylüyor. "Hükümet gidiyor" diye direniyor.)

Bunun yolu yoktur.

Bir görelim önümüzdeki günleri."

152

Birinci öncelik: Antilaik hareketler!

Orgeneral Çevik Bir'in Washington Post'a verdiği demeç, çarpıcı öğeler içeriyor. (6 Nisan 1997 Pazar) Gazeteler:

Genelkurmay İkinci Başkanının "Laiklik karşıtı akımlarla mücadelenin PKK'yı geride bırakarak TSK'nın 'bir numaralı' önceliği haline geldiğini" söylediğini bildiriyorlar.

Çevik Bir şöyle diyor:

"Biz TSK olarak antilaik akımları yok etmeye birinci öncelik veriyoruz artık. Bu akımlar orduya bile sızmaya çalışıyor. Laiklik karşıtı tehdit, 12 yıldır süren PKK tehdidinden daha ciddi bir duruma gelmiştir...

MGK kararları üzerinde MGK'nın bütün üyeleri görüş birliğine varmıştır. Bunlar mutlaka uygulanmalıdır. Aksi halde ülkenin geleceği çok olumsuz etkilenecektir. Uygulama geciktikçe problemlerimiz daha da artacaktır."

(7 Nisan 1997 Pazartesi) Demirel, "Yorgun değilim" dedi.

Hacettepe'nin 30. yılıydı.

CA: "'Ellinci yılda buluşmak üzere' demişsiniz." (Gülüşmeler)

SD: "Yanlış yere gitmeyin diye.

Churchill'in çok güzel bir sözü var. Yaş günü kutlanıyor. 20-21 yaşındaki bir fotoğrafçı 84. yaş günü fotoğrafını çekiyor. Diyor ki Churchill'e:

'Sizin 100. yaş gününüzde de fotoğrafınızı çekmeyi çok istiyorum'.

Churchill, 'You looking fine my boy' diye yanıt veriyor:

'İyi görünüyorsun yavrum!' (Gülüşmeler)

Ne var ne yok?"

CA: "Fazla bir şey yok. Herkes Türkeş'in cenazesi ile meşgul."

SD: "Yarın o da biter!"

CA: "Cenaze kalabalık olur. İnşallah olay çıkmaz. Herkes Türkeş'i övmekle meşgul."

SD: "Zaten bunlar kitleleri harekete geçirebilen, ismi üstünde, Hareket Partisi... Vurucu güçleri var. İşte bunu dikkate alarak kimsenin aleyhte tek satır yazabildiği yok. Herkes günah çıkarıyor."

CA: "Basına bakıyorum: Ne kadar büyük adammış!"

SD: "Hayır, o değil. Korku o!"

CA: "Öveceklerine hiçbir şey yazmasalar daha dürüst olmaz mı?"

SD: "Çok daha dürüst olur."

CA: "Yeni Emniyet Genel Müdürünü kabul etmemişsiniz?"

SD: "Benden randevu istemedi ki... Ben öğleden sonraki randevularımın hepsini iptal ettim. Hayri Bey (Aliyev) gelecek. Yarın Adana'ya gideceğiz. Akşam Yunus Emre operası. Hepsi suya düştü. Yarından sonra Harp Akademilerinde konuşacağım."

CA: "Bilgi gelmiştir size. Bu nasıl tezgâhlandı? Kadının aklından çıkabilir mi böyle bir operasyon, yoksa... malum mu?"

SD: "Özer canım!"

CA: "Özer planladı, Akşener'i çağırdı ve... O yapıyor hepsini.

Devletin bu hale gelmiş olmasının nedeni; bir tarafta Özer var, bir tarafta Necmettin Hoca.

Hiçbir şeye ses çıkarmıyor. İyi mi?

Emniyetteki operasyonu Erbakan'a söylemişler mi?"

SD: "Söylememişlerdir."

CA: "Nasıl oluyor bu?"

SD: "Yaparlar. O üstüne yatar."

CA: "Erbakan 'Haberim vardı' diyor."

SD: "Öyle der, işin içinden çıkar. Kapatır."

CA: "Fakat bu konuları sizinle konuşmuyor?"

SD: "Burda bitmez bu canım. Benimle konuşuyor, konuşmuyor. Adap yok ki, devlet adamı yok ki."

CA: "Bu konuların Devlet Başkanı ile konuşulmaması?"

SD: "Bunlar çöl devleti yahu."

CA: "Allah belalarını versin!"

SD: "Versin canım!"

CA: "Orgeneral Bir'in Washington Post'taki demecine ne dersiniz?"

SD: "Çok konuşuyor."

CA: "Sözlerini nasıl yorumluyorsunuz?"

SD: "O da ayrı bir sorun. Onun da bulunduğu yerde rahatsızlık meydana getiriyor. O da bir süredir başka bir şey oldu. Ayrı bir hükümet oldu."

CA: "Mümkün değil."

SD: "Kışkırtıyorlar onu da (Çevik Bir'i), dışardan da..."

153

"Darbe ordudan değil, Refah'la geliyor!"

DSP lideri diyor ki: "Türkiye'ye darbe gelmektedir. Ama orduyla değil, Refah'la."

New York Times ise; "Bir zamanlar laik Türklerin umut olarak gördükleri Tansu Çiller'in artık kendisini destekleyenlerin büyük çoğunluğunun nefretini kazandığını" yazdı.

İki yıl bekledikten sonra Demirel'in; Milliyet'in Washington muhabiri Yasemin Çongar'a 1999'daki ABD gezisinde övgüler yağdırmasının nedeni, 1997'den beri Cumhurbaşkanı için yazdığı övgü dolu satırlar.

Demirel, 1999'daki ziyaretinde Washington'daki basın toplantısında Çongar'a "Sağlam kaynaklarınız var" diye iltifat etti.

Çongar, 1997'den beri Demirel'i ABD'nin nasıl tanımladığına değinen kimi vurgulamalar yapıyor. 7 Nisan 1997'de yayımlanan yazısında; Cumhurbaşkanı Demirel'i 'düzenin dengesi saydığını' ifade etti.

"'Yarı başkanlık' senaryosunda 'güçlendirilmiş Cumhurbaşkanı' rolü biçilen Demirel'den" söz ediyordu daha o tarihlerde.

154

Şapkalı - Takkeli

SD: "Kar fırtınası var. Alparslan Bey'i uğurladık (8 Nisan 1997).

Bir olaydı. Camide bu kadar ahaliyi hiç görmedim.

Namaza falan kalmak mümkün değildi. Hoca'yı masanın üzerine çıkardılar. (Gülüyor)

Danıştay Alaaddin Yüksel'in başvurusu üzerine yürütmeyi durdurma kararı almış.

Böyle gider. Karara uymayıp ne yapacak? Akşener –gazetelere göre– padişahmış. 'Hukukçulara sordum. Böyle yol tayin ettiler' diyor. Hiçbir şeyi doğru değildir. Dün bu kadın çıktı ekranlara (Akşener), yanına o yeni genel müdürü de almış."

CA: "Evet. Akşener 'Alaaddin dedi ki; Cumhurbaşkanı beni iki defa aradı, yerinden kalkma dedi' diye açıklama yaptı."

SD: "Bunların hepsi yalan. Uydurma. Ben Alaaddin Yüksel'le konuşmadım. Necdet (Seçkinöz) ile hukukçular konuştu.

Var say ki ben aradım adamı."

CA: "Hayır; 'Cumhurbaşkanı Alaaddin'e yerinde kal, diren demiş,' diyor."

SD: "Ben ne diyeceğim? 'Sana kalk git demişler, git' mi diyeceğim?

Hep söyledim; devlet hukukunu korur diye. Devlet hukukunu nasıl koruyacak? Mahkemeyle!"

CA: "Çiller de 'GİK'ten kimse konuşmasın GİK dışında' diye karar çıkarmış?"

SD: "Çok iyi. Yasak ne kadar çok artarsa o kadar çok bozulur iş."

CA: "Orası korsan gemisine döner."

SD: "Testi çatlamıştır.

Çatlamış olması yetmez mi? Su kaybediyor canım. Su tutmaz artık."

CA: "'Öbür taraf' içine kapandı. Hiç kimseyle konuşmuyorlar."

SD: "Ben biliyorum onun şeyini. Onlara da söyleyip duruyoruz, 'Beyanat verip durmayın' diye. Ben yarın Genelkurmay Başkanı ile İstanbul'a Harp Akademilerindeki konuşma için gideceğim. Deniz Harp Okuluna gidip orada öğrencilere konuşacağım.

İHarp Akademilerinde yine Türkiye'yi söyleyeceğim.

Niçin çağdaş Türkiye denilmesinden bunlar (RP) bozuluyorlar?

Çağdaş Türkiye yani gâvur Türkiye mi?

Bugün cenazede... Benim ahbabımdı Türkeş, namaza durdum.

Şimdi orada bir manzara görecektin.

Hoca var, bir tarafında ben varım. Başımda fötr şapka. Çağdaş!"

CA: "Öteki takkeli!" (Gülmeler)

SD: "Takkeli... (Karşılıklı kahkahalar) Senin 'takkeli' dediğin var ya. Ben dedim ki yarın gazeteciler bunu yakalar."

CA: "Ekranda izledim. Fethullah da öldü bitti size yanaşmak için."

SD: "Fark etmedim."

155

Söylenen şu: "(Müdahale) Demirel'e rağmen, Demirel'le birlikte..." Demirel: "Ben demokrasi dışında hiçbir şeyin yanında ve içinde olmam!"

Demirel, "İkinci mektup da doğru. Evvelki gün yazdım. Geç vakit" dedi (10 Nisan 1997).

CA: "Danıştay kararı çıktıktan sonra mı?"

SD: "Aynı gün. Daha doğrusu şöyle: Erbakan bana mektup gönderdi. Dedi ki; benim kendisine yazdığım birinci mektup var ya. İşte o mektubu almış. İçişlerine göndermiş. İçişleri de ona bir cevap vermiş. O cevabı bana gönderiyor. Cevap? 657 sayılı kanuna gö-

re... vekâlet verebilirmiş. Halbuki bu hâl-i hususi ile bir alâkası yok onun. Onların dediği şeyin, onun yanlışlığını söyledim.

Yani hukuk incinmiştir. İşte yargı kararı da çıktı. Orta yerde top gibi bir karar. Sen neye itiraz edeceksin? Diyor ki; 'Tayindeki usule uyulması lazım' diyor.

'4'lü kararname ile geldi, 4'lü kararname ile gider' diyor. Benim söylediğimi bana söylüyor adam.

Sonra bana 4'lü kararname gönderip ne yapacak? Bana pislik mi temizletecek?

4'lü kararname lazım idiyse daha önce yapmalıydılar.

Yani bu pisliğin içinden ben çıkmam, kendileri çıksın. Nasıl çıkacaklarsa?

Kararnameyi niye imzalayayım? Ortada yargı kararı var."

CA: "İkinci mektupla uyardınız?"

SD: "Gayet tabii."

CA: "Tezi nedir? Hangi kanuna dayanıyor?"

SD: "657 sayılı kanun Bakanlık makamını, istediği adamı geçici görevle görevlendirmesine imkân sağlıyormuş."

CA: "Durum böyle değil mi?"

SD: "Tabii öyle değil. Emniyet Genel Müdürünü al, bir yere vali gönder; OHAL'den bir valiyi al, Emniyet Genel Müdürü yap!

Böyle bir yetkileri yok. O kanun bu olaya uygulanmaz. Başka bir şeydir."

CA: "Erbakan ne yapmak istiyor?"

SD: "İdare-i maslahat ediyor."

CA: "Bir mektup yazıp sıyrılacak aradan?"

SD: "Sıyrılamaz aradan."

156

(B) Planı: Vuruşarak çekilmek!

Yeni bir tartışma:

"Başbakan Erbakan hacca gidiyor diye Refah Partili milletvekilleri ile bürokratlar Mekke'ye akın ediyor."

Başbakan'ın 25. haccı.

Diyanet İşleri Başkanlığı açıklıyor ki:

(Her yıl hacca gitmeyi yorumluyor) "Din açısından caizdir, ancak nafile hac olur."

Arada siyaset, tabii hükümetin durumu ve geleceği tartışılıyor:

Habere göre, Çiller'in bir (B) planı varmış: 'Vuruşarak çekilmeyi' içeren. Ama Çiller kaygılı: "Gerekirse vuruşarak çekilelim" diyor: "Şimdi, (B) planını uygularız. Ama Meclis Grubu benim arkamda olur mu?"

Neydi (B) planı? 'Komutanların emekliye sevk edilmesi.' Önce Başbakan'la mutabakat sağlanacak ve emeklilik kararnamesi Çiller tarafından Cumhurbaşkanı'nın önüne şu sözlerle konulacaktı:

"Demokrasiden yana mısınız, militarizmden yana mısınız?"

(13 Nisan 1997 Pazar)

Saat 16.00'ya doğruydu. Cumhurbaşkanı aradı, "18.30'da çay içelim" dedi. Çayın gündemini de söyledi: "Olayları gözden geçirelim."

"İçelim" dedim.

Köşke 10 dakika önce gittim. Eski Köşkte birinci kattaki yıllardır bildiğim odadaydı.

Deniz Yaveri geldiğimi bildirdi. Girdim. Oturduk ve çay ısmarladı.

Çay gelirken... "Üniversiteleri 'ateist gençler' yetiştiren yerlerden sayıyorlar" dedi Cumhurbaşkanı. "Bolu gibi" dedim.

"Evet" dedi Cumhurbaşkanı. Kapı açıldı, çaylar geldi.

Kapı kapandı, "Ne var ne yok" konuşması açıldı.

Eskişehir'den söz açtı. İlhan Selçuk'un sanayileşmeye değinen yazısını beğendiğinden söz ettikten sonra, "İlhan Bey yazısında demokrasiyi aristokrasi sınıfının yarattığını anlatıyor. Ben de aynı görüşteyim" dedi.

Şöyle sürdürdü:

"Eskişehir'de Mesut Erez..." diye başladı. "Sizin eski bakanlarınızdan" dedim:

"Evet. konuşması çok ilginçti. Türkiye'nin bütün sıkıntılarını tek tek sıraladı. Hayret verici bir şey. Türkiye'de her yerde büyük canlılık var. Eskişehir sanayi bölgesi için 30 bin dönüm ayrılmış.

Şundan korkuyorum: Türkiye'ye gelen yabancı sermaye azalıyor, başka ülkelerde artıyor."

CA: "Ama durmaz..."

SD: "Bakalım nasıl yol bulacaklar. Bu hızın kesilmesini hiç istemiyorum."

CA: "İnsanlar gelişmeye alıştı mı, siyaseti zorlamaya başlarlar. Başarmak için Ankara'yı zorlarlar."

SD: "Amerika'daki Türkoloji şubelerine (hükümet) parayı kesiyor. Kıbrıs'a 250 milyon dolar kredi verecektik, göndermiyor."

CA: "Hani Kıbrıs Erbakan'ın canı idi? Tamamını almamız lazımdı?"

SD: "Türkolojiye ABD'liler çok önem veriyorlar. Türkçe öğreniyorlar. Fena mı?

Bu gidişle iki yıl sonra Türkileri de kaybederiz. Ben Türkçe konuşanlar Kurultayına katılıyorum. Başkanıyım, ama hava bu."

CA: "Zaten Türki Cumhuriyetleri açıkça söyledi: 'Eğer örnek alacağımız Türkiye bu ise (Erbakan ve Çiller'li iktidar) biz ayrılırız Türkiye'den' dediler.

SD: "Çok yazık olur. Oysa Orta Asya bizim için çok önemli, çok!

Papa'yı öldürmek isteyen üç Türk aranıyor. Bu gerçekleşirse, Avrupa bu iktidarın indirilmesi için çağrı yapmaya başlar."

157

Askerler de... hükümetin gitmesini istiyor.

CA: "Laf bir noktaya geldi. Şimdi ben notlarıma bakayım. 14 Nisanda valiler, 25 Nisanda Anayasa Mahkemesinin kuruluş yıldönümü. 26 Nisanda MGK. 28-29-30'da Genelkurmayda brifingler. 'Bir şey yapacaklar mı? Ama ne?' Gösteri: Hacca gidiş! DYP'de Aktuna konuşuyor: 'Müdahale için MGK kararlarından sonra ayrı bir işaret almaya ihtiyaç yok' diyor.

(A) planı nedir, (B) planı?

Bu tablo mayıs ayında ne olacağını içeren tartışmalara yol açı-

yor. Herkes demeyelim ama, pek çok çevre 'müdahale' bekliyor."

SD: (Gayet sakin ama bilgiyle donanmış olacak ki, kesin bir sesle) "Parlamentoda patlama olacak. Askerler de 'bu işin' (Demirel'in 'bu iş' dediği hükümetin düşmesi) parlamentoda çözülmesini istiyor." (Çok açık söylüyor artık. Askerlerin hükümetin gitmesini istediğini vurguluyor, ama müdahale ile değil, parlamentodaki bir hareketle.)

CA: "Hiçbir ışık görünmüyor ama?"

SD: "Bayram havasına girdik. Bayram sonrasına kaldı." (Kalan nedir bayram sonrasına? Konuşmanın akışından 'hükümetin düşürülmesi veya istifa etmesi'.)

CA: "Oysa 'beklenti' bayram öncesi bir şeylerin olmasıydı?"

SD: "Olmuyor, olmaz."

CA: "Peki efendim; MGK'nın 26 Nisan toplantısına 28 Şubatta alınan kararların müzakeresi gelecek mi? Yoksa klasik bir iç ve dış güvenlik sorunları mı müzakere edilecek?"

SD: "MGK Genel Sekreteri 28 Şubat kararlarının uygulanmasıyla ilgili bilgi verecek..."

CA: "Ve... görüşmeler başlayacak? Ne çare, Erbakan bir rapor hazırlayıp 8 yılın kabul edilemeyeceğini söyleyince 'ötekiler' tabii hemen karşı çıkacaklar. Bu da dışarıya sızacak ya da sızdırılacak. Kavga artık ön plana çıkacak."

SD: "MGK kararları için ben bu ikisine (Erbakan'la Çiller'e) 'Askerleri uyutmaya kalkmayın' dedim.

Onlar uyutulmaya kalkılırsa askerler arkasını bırakmazlar."

CA: "Herkes –hani siz de ATV'de söylediniz— her yerde darbeyi konuşuyor.

Ve söylenen şu: 'Demirel'e rağmen değil, Demirel'le birlikte!'"

SD: (Bu söylemden rahatsız oldu ve bu rahatsızlığını hemen şu sözüyle belli etti) "Ben demokrasi dışında hiçbir şeyin yanında ve içinde olmam."

CA: "Bu, belli ve biliniyor ama..."

SD: "Hayır. Laf sırası geldiği için söylüyorum. (Oysa bal gibi benim söylediğime karşılık veriyordu.)

3-5 gün burada kalacağım diye..." (Yani "Darbeye arka çıkmam" demek istiyordu.)

CA: "Askerler son zamanlarda tam bir kapalı kutu. Bir şey yapacaklar diye bir önsezi var. Ama ne yapacaklar, nasıl yapacaklar? Demokrasi içinde kalarak... bir şey. Ama ne? Biliyorsunuz 12 Eylül planı 7 ay önce kıtalara dağıtıldı, ama hiç sızmadı."

SD: "Parlamento çözecek. Başka yolu yok.

Ben olayları Anayasa ve hukuk çerçevesine oturttum. MGK'da görüşülmesini sağladım. MGK Anayasal bir kuruluş ve orada tartışmayla konular demokratik yollara indirildi."

CA: "Bu hükümet gitmedikçe hiçbir şeyin çözülemeyeceğini biliyoruz. Hükümet gidince her şey normale dönecek."

SD: "Genelkurmay Başkanı dikkatli bir adam. Benimle konuşurken notlarını çıkarıp konuşuyor."

158

Karadayı (Çiller'e): "Size artık içerde dışarda inanmıyorlar!"

CA: "Fakat, bir de başka yüzü var olayın: Tufan Türenç'in yazdığı (A) ve (B) planları doğru mu?"

SD: "Doğru!"

CA: "Doğru olduğu şuradan anlaşılıyor: Konuyu sizinle konuştuğunu söylüyor. Türenç'le konuştunuz mu bu konuyu?"

SD: (Pek inandırıcı gelmeyen bir sesle) "Hayır, konuşmadım. Ama doğru. Şöyle:

Bu kadın 28 Şubattan sonra..."

CA: "Mart başlarında..."

SD: "Evet, üç-beş kişiyle toplanmış, 'Komutanları emekli edelim' diye konuşmuş."

CA: "Necmettin Cevheri?"

SD: "O böyle şeylere girmez. O 'olmaz' demiş. Fakat içlerinden biri... yazmış bunları... Onlara (askerlere) göndermiş. Bir nüsha da bana.

Çiller, randevu istemiş. Komutanların da katılacağı bir görüşme.

Karadayı, 'Olmaz. Bir şey söyleyecekseniz gelin benimle konuşun' diye haber göndermiş. Kadın gelmiş. Karadayı;

'Size içerde ve dışarda artık inanmıyorlar ve siz kaldıkça Türkiye'yi AB'ye almayacaklar' diye konuşmuş ve sonra... iki sayfa olan Çiller'in toplantı tutanağını önüne koymuş.

Daha okumadan Çiller, 'Yalan' diye bağırmış.

Karadayı'nın sözlerine ne cevap vermiş, tam anlatırken karambole geldi, söyleyemedi.

Ama bunları bana anlattı. Karadayı'ya 'Asker siyasete girmemeli' demiş.

Bu sözü sonra gitti grupta söyledi."

CA: "Valiler toplantısından önce yazılan bir genelge var. Çok iyi yazılmış."

SD: "Askerlerle birlikte yazdılar. Ben 'Jandarmadan, polisten, valilikten anlamayan bu kadını bakan yapmayın' dedim, anlatamadım.

80 vali geliyor yanına. 70'i bu kadından (Akşener'den) daha bilgili, okumuş."

CA: "4'lü kararname geldi mi?"

SD: "Dün Eskişehir'den geldim, evraka baktım, gelmemişti.

Ah, bir gelse! Suratlarına çarpacağım."

CA: "Geri?"

SD: "Hem de nasıl? Benim Erbakan'a yazdığım mektup çok ağır. Her şey var içinde. Kayda geçiriyorum böylece."

CA: "Evet. 'Demirel, Erbakan'la konuşuyor, yazıp gönderiyor, böylece olan biteni zapta geçiriyor' diyorlar."

SD: "Necmettin Erbakan'la konuşmak istemiyorum."

CA: "Böylesi, yazılı olan daha iyi. Sözlü olsa bu adam konuşmayı saptırır."

SD: "Bana 'Askerle birleşip Müslümanlara karşı oldu' diye saldırıyorlar."

CA: "Ama sizin Müslümanlığınız bilinir. Geçmez bu konu. Askerlerle nasıl birlik olacaksınız? İki darbe yemiş, 6 kez gitmiş 7 kez gelmiş biri?"

SD: "Askerler de benim için 'Bize yardımcı olmuyor' diyorlardı.

(Ben yüzüne bakınca) Siz söylediniz bana." (Doğruydu. Bu yargıların fazla aşındığını söyleyemem.)

CA: "Ama bunları duyduktan sonra siz 'Ben tarafım' dediniz. 28 Şubat öncesi. Bu minval üzerine sürekli konuşarak sindirdiniz (TSK'ya yardımcı olmaya başladınız)."

SD: "Evet, ben tarafım dedim." (Oysa bu noktaya bugünkü gibi iki pazar hemen hemen aynı saatlerdeki konuşmalarımızda varılmıştı. Anımsatmadım.)

CA: "İlhan (Selçuk) darbe olmasından kuşkulanıyor."

SD: "Son konuşmamızda da söylemişti.

Bu olayın bir başlangıcı var. Onu sadece ben biliyorum.

Ama bugün söylenen her şey bu adama yazdığım iki mektupta var."

CA: "Ama askerler her şeyi demokratik kurallar içinde yapıyorlar. Güneydoğudaki terörü asgari düzeye sıkıyönetimsiz indirdiler."

SD: "İlk başlarda sıkıyönetim istiyorlardı."

CA: "Siz direndiniz?"

SD: "Ben onlara söyledim. (Bir harita açtı önüne. Tarih 10 Nisan 1977. Üç gün önceki bir harita)

Bakın; en çok Hakkari'de. 1.000-1.500 kişi dağlarda. Türkiye sınırları içinde toplam 4 bin. Dışardakilerle 7.000'e yakın terörist!

Yurtdışında da yapacaklar ama konjenktür bekliyorlar.

Yurtdışında 15 bin Kürt var. Hepsi bağlamlı. Dış servisler besliyor parayla bunları. Bağımsız savaşçıları diye. Dışarıda, yabancı devlet resmen yardım yapamıyor ama istiharat servisleriyle veriyor yardımı, parayı.

Bu kadın Türki Kurultayında bana 'Size bazı şeyler anlatmak istiyorum' dedi. Belki askerlerle ilgili. Pazartesi, salı..."

(Bayramda iki gün Antalya'da, 5 gün İstanbul'da. Bazı etkinlikler... Polonya'ya gidecek.)

159

"Kendi meselelerinde telaşlanırlar"

SD: (Sürdürdü) "Genelkurmay Başkanı, bana son geldiğinde Çiller'in generalleri emekliye ayırma meselesine değindi ya.

Biliyorsun; bunlar kendi meseleleri oldu mu çok telaşlanırlar.

Dedim ki; 'Merak etmeyin. Hiçbir şey olmaz.'

Dedi ki; 'Emekliye sevk için önce benim imzalamam lazım. Sonra Bakanlar Kurulu ve siz!'

Bu (Çiller) kimi emekli etmiş ki... Ben ettim. Cemal Tural'ı. Öteki bazı generalleri."

CA: "Peki size göre 'bir şey' olacak mı?"

SD: "Biraz sabretmek lazım. Fakat benim bir kaygım var. Genelkurmay Başkanı ile anlaşmıştık. Komutanlardan vakti gelen emekliye ayrılacaktı. Geçenlerde işledi. Ya şimdi, bu planı (Çiller'in) bahane ederek 'uzatma' diye ortaya çıkarlarsa?.."

CA: "Parlamentoda bir şey olacağına hâlâ olasılık tanıyamıyorum."

SD: "RP içinde de adamlarım var. Beşiktaş İlçe Başkanım şimdi RP milletvekili. Birkaçı geliyor bana. 'Sıkıntı ve sıkışık durum doğarsa, biz, üzerimize düşeni yaparız' diyorlar."

160

Askerler; Çiller'in A-B planlarını şöyle yanıtladı:

"Köktendinci akımlara karşı asla taviz verilmeyecek.

Laik, demokratik, Atatürkçü rejimin korunması yönünde Türk ordusunun kararlılığı hiç değişmeyecek, sürecek.

İrticanın önlenmesi için, alınan 28 Şubat tarihli MGK kararlarının uygulanmasına yönelik hükümet uygulamaları yakın takibe alınacak."

161

Emniyet Genel Müdürlüğü 'olayı', Demirel'in Erbakan'a yazdığı mektubun tam metninin basında yer almasıyla bir kez daha canlandı (15 Nisan 1997 Salı):

Ankara, 08.04.1997

SAYIN PROF. DR. NECMETTİN ERBAKAN
BAŞBAKAN

1) 01.04.1997 tarihli yazınız.

2) 07.04.1997 gün ve 01.51/01515 sayılı yazınız.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86'ncı maddesi ve 2451 Sayılı Kanun'un ilgili maddelerinden oluşan mevzuat gereğince, Emniyet Genel Müdürlüğü gibi son derece önemli olan kamu görevlilerinin, devletin başı olan Cumhurbaşkanı'na haber verilmeden görevlerinden alınmalarının ayrıca devlet gelenekleriyle bağdaşmadığı açıklanarak gereğinin yapılması istenmişti.

İçişleri Bakanlığı'nın 02.04.1997 tarih ve 600 sayılı yazısında, yapılan işlemin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86'ncı maddesine uygun olduğu açıklanmıştır.

Bu düşünce, yasal dayanaktan ve devlet adabından yoksundur.

Zira;

1) 2451 Sayılı Kanuna göre, valilerin Bakanlar Kurulu kararı, Emniyet Genel Müdürü'nün ise müşterek kararname ile atanması ve aynı kanunun 2'nci maddesine göre kamu görevlilerinin aynı usulle görevden alınmaları gerekir.

2) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86'ncı maddesine göre bir görevin vekâleten yürütülmesi için memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırılma nedeniyle işlerinden geçici olarak ayrılması gerekir.

Aynı kanuna göre, boşalan göreve vekâleten görevlendirme yapılabilir.

Ancak, boş bulunan Çankırı Valiliği'ne Emniyet Genel Müdürü değil, gerekiyorsa merkez valilerinden birisi vekâleten görevlendirilebilirdi.

Aynı maddede, vekâlet görevinin önce kurum içinden daha sonra diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanmak suretiyle doldurulacağı belirtilmiştir.

Valiler, "Mülki İdare Amirliği Hizmetleri" sınıfına dahil olduğu halde, Emniyet Genel Müdürü "Emniyet Hizmetleri" sınıfına dahildir.

Kaldı ki, bu tasarruf aynı zamanda Olağanüstü Hal Bölgesi'nde bulunan Hakkari gibi kritik bir ili valisiz bırakmıştır.

Emniyet Genel Müdürü Alaaddin Yüksel'in geçici olarak Çankırı Valiliği'ne atanmasında hukuka uymayan bir işlem teessüs ettirilmiştir.

3) 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 72'nci maddesinde ve müteakip maddelerine göre, Emniyet Genel Müdürü dahil olmak üzere hükümetler, hizmetin gereklerini ve özelliklerini dikkate alarak kamu görevlilerinin yerlerini değiştirebilirler.

Emniyet Genel Müdürü değiştirilecekse işlemin usulüne uygun olarak yapılması ve 2451 Sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde açıklandığı gibi atamalarda tüm yöntem ve usullerin nakil ve görevden alma sırasında da uygulanması gereklidir.

Buna karşılık Emniyet Genel Müdürlüğü makamının geceyarısı işgal edilmesi ve kamu görevlilerinin bu tür muameleye maruz bırakılması esef vericidir.

4) Vekâlet yerine asaleten atama devletin işleyişi açısından çok büyük öneme haizdir.

5) Türk milleti adına yargılama gücünü kullanan Ankara 5'inci İdare Mahkemesi, Emniyet Genel Müdürü Alaaddin Yüksel hakkında, açıkça hukuka aykırı olan uygulamanın işlemesi halinde telafisi güç ve imkânsız zararların doğacağı düşüncesiyle oybirliğiyle yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.

6) Bilindiği gibi Anayasa'nın 112'nci maddesi şöyledir:

"Başbakan, bakanların görevlerinin Anayasa ve kanunlara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek ve düzeltici önlemleri almakla yükümlüdür."

İçişleri Bakanlığı'nın tümüyle hukuka aykırı tasarrufuna Başbakan'ın res'en müdahale etmesi gerekirken, Anayasa'nın uygulanmasını devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetmekle yükümlü Cumhurbaşkanı'na, İçişleri Bakanlığı yazısının hiçbir mütalaa sardedilmeden gönderilmesi yukarıda açıklanan Anayasa ve yasa maddeleriyle kabili telif değildir.

7) Anayasa'nın 104'üncü maddesi, Cumhurbaşkanı'na devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetme görevini yüklemektedir. Ayrıca, Anayasa'nın 8'inci maddesinde de "Yürütme yetki

ve görevi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" denilmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü olayında hem kanunlara uygun olarak hareket edilmemiş hem de devlette uyum kuralına uyulmamıştır.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Cumhurbaşkanı

Gazetelere malzeme olan ikinci konu, Erbakan ve RP'lilerin hacca gidişleriydi.

Milliyet, "Hanedan hacda" diyor, Cumhuriyet Erbakan'ın 25. kez hacı olmak için ailesiyle birlikte Mekke'ye gittiğine değindikten sonra olayı manşette iki sözcükle vurguluyordu:

"Hac sömürüsü"

Bir gün aradan sonra Cumhuriyet, "Erbakan'ın ailesi ile hacca gittiği 150 kişilik uçağın parasını Başbakanlığın ödeyeceğini" bildiren bir haber yayımladı.

"Saltanat uçağı devletten" diyordu. Toplam bilet ücreti 19 milyarı buluyordu.

162

"Sakın, askerleri uyutmaya çalışma!"

(15 Nisan 1997 Salı) Çiller, Çankaya'yı bir saatliğine ziyaret ettiği için; kuşkusuz, Demirel'e ilk sorum 'Başbakan Yardımcısının neler söylediğini' sormak oldu.

Demirel, 28 Şubat kararını amaçlayarak, "Kararlarda kaytarmak istiyor" dedi.

CA: "Büyük kavga çıkar."

SD: "Ona dedim ki; 'Sakın askerleri uyutmaya çalışma. MGK kararlarını görüştük ve sizler son şekli ile kabul etmediniz mi kararları?

Kursları devletin kontrolü altına aldığını kabul ettiniz. İmza da

ettiniz. Yalnız imza değil, Bakanlar Kuruluna getirdiniz.' Bakanlar Kurulu kararlarının hemen üstüne atladı. 'Hay hay uygulayalım' diye.

Şimdi durum bu. 'Benim meselem bunun içinden nasıl çıkılacağıdır' dedim.

'Benim meselem Türkiye'nin meselesi. Eğer siz buna büyük bir proje getirip içinden çıkılacağına inanıyorsanız, mesele yok.

Ama evvela şunu yapalım:

Yahu ayakkabı ayağımı sıkıyor. Şu ayakkabıyı halletsek!'

'Doğru,' dedi. Çıktı gitti.

'AB'ye girmemiz kesin' diyor. 'Hiç kimse buna mani olamaz,' diyor."

CA: "Bütün işaretler de tersini gösteriyor."

SD: "Halbuki AB'deki elçimiz geldi. Gayet uyanık bir çocuk. O dedi ki: 'AB'ye gitmemize tek mani Almanya' dedi.

'Peki bunu nasıl aşacağız' dedim.

'Aşamayız' dedi adam. İyi mi?

Peki ama kardeşim, sen biz buraya gireriz diyorsun. Bir yandan da Almanya bizi sokmaz, diyorsun. Ama 'on sene içinde gireriz' diyor."

CA: "Aaa, evet. 2000 küsurlarda!"

SD: "'Mesele yok. Benim de zaten acelem yok' dedim."

CA: "Bunların 8 yıl için bir planları var mı?"

SD: "Ben '8 yıldan cayamazsın' dedim."

CA: "Ne diyor buna?"

SD: "Hiç! 'Cayamazsınız' dedim. 'Yani efendim, beş yıl olsun. Çocukların 5 yıldan sonra ezberleme gücü, imkânı kalmıyor.' Öyle diyorlar. 'Sen kaç kez beyanat verdin, 8 yıldan cayılmaz' diye!

Bunların ikisi birbirinden beter. Tabii bunları dinliyoruz da...

Güven yok, güven!

Söyledikleri birbirini tutmuyor. 'Gelip konuşmak istiyorum' dedi. Gelme diyebilir miyim?"

CA: "Üstelik bu kadını dinlemekte fayda da var. Deliliğin hangi noktasında olduklarını saptamak için."

SD: "Dinlemesine dinliyorum da. Bir şey çıkmıyor dinlemek-

ten. Çünkü, nesine inanacaksın? Bunlar söylediklerinin tam tersini 24 saat sonra söylüyor."

CA: "Gece Ankara Palas'ta Hukuk Gecesi vardı. Genelkurmay Genel Sekreteri Erol Özkasnak'la Halkla İlişkiler Albayı Hüsnü Dağ, 'çal bacı, çal hacı'yı alkışlamışlar."

SD: "Harika!"

CA: "İşi bu hale getirdiler."

SD: "İşin cıvığı çıktı."

CA: "Askerlerin 'çal bacı, çal hacı'yı alkışlamalarında bir anlam yok mu, bir gösteri değil mi bu?"

SD: "Kokuşmuş!"

163

Çiller, kapı önünde, Demirel'in özetlediği biçimde konuşmuş. Fakat bir soru var, yanıtı da tam Çiller'ce:

Soru: "Sayın Cumhurbaşkanı'nın MGK kararları ile ilgili telkin ve tavsiyeleri oldu mu?"

Çiller: "Güvenlik Kurulu kararlarına ilişkin görüşmemiz elbette devam ediyor. Bunu açıkça söylemek isterim ki, Milli Güvenlik Kurulu kararlarının uygulanacağını esasen söyledik. O kararların içeriği, Doğru Yol Partisi'nin kendi parti programından farklı bir olay değildir. Biz her zaman bunların arkasında olduk. Hükümetimiz, bugün itibarı ile yine bu konuların arkasında olacaktır. Bu konuda hiç kimsenin bir şüphesi olmasın. Bunu yaparken, halkın gönlüne ve içine sinecek biçimde uygulamalara özen göstereceğiz. Türkiye bir yandan insanlarımızın laik, çağdaş bir konumda ileriye gitmelerini sağlayacak, diğer yandan din ve vicdan özgürlüğünün Türkiye'de rahatça ifa edilebildiği ve herkesin rahatça istediği biçimde din alanında dini görevlerini yerine getirebildiği bir konumda yoluna devam edecektir.

Bunu yaparken, bu hassasiyetin devamlı korunmasında büyük yarar görüyorum. Türkiye için dini ve manevi değerler son derece önemlidir. Milli, manevi değerler önemlidir. Türkiye çağdaşlığa da

kendisini adamıştır. Laikliği hem din ve vicdan özgürlüğü hem de laik kavramı içerisinde çağdaş yasaların yer aldığını mutlaka anlamak gerekir. Bunun içerisinde kadın haklarının ve medeni hakların da yer aldığını ayrıca bilmek gerekir. Bunların hiçbirinden geri dönmek olmaz. Hükümetimiz bu konuda kararlılıkla hem icraatını, hem takibini yapmaktadır. Bu konuda hiç kimsenin kuşkusu olmasın."

17 Nisan 1997 gazeteleri Turgut Özal'ın 4. ölüm yıldönümü nedeniyle geniş yayınlar yapıyordu.

Melih Âşık; sütununda "Papazı ararken" başlığı altında yayımladığı yazıda kimi önemli noktaları anımsattı.

Üstelik bir fıkra ile. Bu yazıyı aynen almakta yarar var.

Zira Semra Özal, kocasının 'büyüklüğünü' şöyle açıklamıştı:

"Özal'ın hayali, Türki devletleri birleştirip büyük bir Türk devleti kurmaktı. Son seyahatte (Türki gezisinden döndü, bir süre sonra öldü) yorgunluğa katlanmasının nedeni buydu."

İşte Âşık'ın yazısı (18 Nisan 1997):

Anlamlı bir fıkradır.

Mahallenin imamına, "Ahmet Emmi'nin durumu ağırlaştı, şöyle bir ziyaret etsen iyi olur, adamın maneviyatı düzelir" demişler.

İmam, hastanın evine gitmiş. ölü gibi yatan Ahmet Emmi'nin üzerine eğilmiş:

– Geçmiş olsun Ahmet Emmi, tanıdın mı beni?..

– Tanıdım.

– Kimim ben?

– Aşağı mahallenin papazısın.

İmam doğrulmuş:

– Gayri hayır gelmez, demiş.

– Neden?

– İmamla papazı karıştıran adamdan hayır gelmez...

Böylelerine malum "Papazı bulmuş!" derler.

Toplumların hayatı da biraz insanlar gibidir. Toplum kendine hayrı dokunan adamla, hayrı dokunmayan adamı ayırdedemiyorsa, kuyusunu kazan adamı ölümünden sonra kahraman diye anıyorsa, o toplum kolay kolay iflah olmaz.

Dün Turgut Özal'ın ölümünün 4'üncü yıldönümüydü. Kimi gazeteler birinci sayfalarını Özal övgülerine ayırmıştı. Özal'ın düşü Türk Cumhuriyetlerini birleştirmekmiş... Vasiyetinde Türkiye'yi zengin etmek, demokratlaştırmak, özgürleştirmek varmış... vs.

Rahmetli'nin düşleri ve vasiyeti yanında, icraatı da vardı. Türkiye'yi bir koyup üç almak hayaliyle Körfez Savaşı'na iteleyip 20 milyar dolar zarara sokmuştu.

Çokuluslu tekellerin hatırına ülkeyi yabancı silah ve sigara cenneti yapmıştı. O zenginleri severdi. Hayali ihracat zenginlerinin yanısıra sayısız Selim Edes'ler, Engin Civan'lar yaratmıştı. İşçiyi sevmezdi. Tek bir defa sendikanın kapısından içeri girmemişti.

Ekonominin bugün maaş ödeyemeyecek duruma gelmesinde büyük katkısı vardır. Toplum bellek kaybına uğrar da böyle liderleri kahraman diye alkışlamaya başlarsa papazı bulmuş demektir. O toplumu kimse iyileştiremez.

164

Demirel: "Komutanların altlarını tutması fevkalade güçleşiyor!"

Kurban Bayramının birinci günü. Demirel, Antalya'da. Bayramını kutlamak için aradığımda "ne var ne yok"la söyleşiyi açtı Cumhurbaşkanı:

Çiller, ortaya çıkmış, 8 yıl kesintisiz eğitimin uygulanacağını söylemiş, ama "11 yıl" demiş.

Emniyet Genel Müdürü Yüksel'le ilgili söylentiler de sürüyordu.

Yüksel, MGK'ya katılacak mıydı?

Demirel, "Olur mu öyle şey" dedi:

"Yargının verdiği bir karar var orta yerde. Bir ayı bekliyorum. Bir ay sonra Yüksel, gidip oturacak makamına."

Anayasa Mahkemesinin 'hiç taşınmazı olmadığını bildiren RP'nin varlıklarını incelemeye aldığını' söyledim. Demirel, "Çok önemli bir olay" dedi.

Medya, Fethullah Gülen'i daha ünlü olmaya zorluyor. Kanal

D'deki bir programa çıkan Gülen, RP'ye "Beceremediniz, bırakın" demiş. Aman efendim aman! Manşetlerden taşıyor.

Tabii Erbakan da, Gülen böyle deyince hemen Başbakanlığı bırakacak!

Ordu-Refah geriliminin yeni bir aşaması daha yaşandı (19 Nisan 1997).

Erzurum Bölge Komutanı Tuğgeneral Osman Özbek, Artvin'de vatandaşlarla kaynaşma toplantısında "Protokol konuşmasının dışına çıkacağını" söyledikten sonra:

"Ordunun üzerinde siyasi baskı var. Hazır bir Cumhuriyete kon, sonra 'Ben laikliği yıkarım' de. Yık da görelim! Dedelerimiz yüzüne tükürür. Atatürk'ün kemikleri sızlıyordur.

Adam olan sülalesini o krala (Suudi Arabistan Kralı Fahd'a) devletin bilmem nesini kiralayıp da misafir götürmez!"

Bu çıkışa Elkatmış adındaki RP milletvekili yanıt verdi:

"4 darbe yaptılar, boylarının ölçüsünü aldılar. Önce üniformasını çıkarsın!"

(Tuğgeneral Özbek olayının başlangıcı ve gelişme çizgisi kronolojik olarak şöyle:

5 Nisan 1997: İzmir Fetih Sahnesi, Milli Gençlik Vakfı'nın organizasyonuyla "Bir Halk Düşmanı" adlı oyunu Erzurum'da sahneledi. Oyunda isim verilmeyen Müslüman bir ülkede köktendinci partinin seçimleri kazanması üzerine ordu darbe yapıyor.

18 Nisan 1997: Erzurum Jandarma Asayiş Komutanı Tuğgeneral Osman Özbek, "Adam olan gidip o adama misafir olmaz. Adam olan sülalesini devletin bilmem nesini kiralayıp da hacca götürmez. 13 yıldır PKK ile mücadele ettim, onlarla da mücadele edeceğim" dedi.

20 Nisan 1997: Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hikmet Köksal:

"Kimsenin ağzına fermuar çekecek halimiz yok" dedi.

25 Nisan 1997: Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı Belçika'dan dönüşünde gazetecilerin sorularını yanıtlarken kendisine vekâlet eden komutanların gerekli açıklamaları yaptığını söyledi. "Ama ben yeri gelmişken söyleyeyim: TSK iç politikanın tamamiyle

dışındadır ve dışında kalacaktır" diyen Karadayı kimsenin TSK'yı iç politikaya alet etmemesini istedi. Karadayı, şöyle devam etti:

"Bundan gerçekten üzüntü duyuyoruz. Münferit ve ferdi olaylar TSK'nın siyaset içinde olduğunu göstermez. Bu olaylar değerlendirilir, gerekirse kendi iç disiplinimiz içerisinde lüzumlu tedbirler alınır. Yasalara göre bu tamamiyle bizim işimizdir. Bu arada ülkemizde milletimizin ve TSK'nın fevkalade hassas olduğu, Cumhuriyetimizin Anayasada belirtilmiş olan temel nitelikleri aleyhinde bazı gelişmeler var ise ki vardır, buna kimse tepkisiz ve tarafsız kalamaz. Ancak bunların çözüm yeri TBMM'dir. Bu çatı altında her şeyin çözülebileceğine ve çözülmesi gerektiğine inanıyoruz."

Medya, RP'den çok askerlerin yanında.

Örneğin Hürriyet'teki haber:

Bir üst düzey askerin sözleri: "Eğer hükümet gitmezse, daha ağır açıklamalar gelecek. Buna da hazırlanın."

Ortam yine gergin.

Demirel, Antalya'da. (20 Nisan 1997) Gerginlik üzerine irdelemeler:

Cumhurbaşkanı, "Geçenlerde ben size söyledim, 'Genelkurmay Başkanıyla konuştum' dedim. Bunların (komutanların) altlarını tutması fevkalade güçleşiyor" dedi.

Tuğgeneral Osman Özbek'in sert çıkışını böyle yorumladı Demirel.

Şöyle sürdürdü:

"Türkiye'yi idare etmek böyle laubali hale gelince, birçok adamı susturmak mümkün değil.

İyi oldu da demek mümkün değil. Ben bunlara (askerlere) dedim ki; 'Siz hiçbiriniz konuşmayın. Konuşmak gerekiyorsa biz konuşalım.'"

CA: "Askerlere?"

SD: "Evet. Adam diyor ki; şey diyor... Orda bir tiyatro oynanmış."

CA: "Kanal D ayrıntı verdi. Piyes oynanmadan önce metni valiliğe veriliyormuş. Ama sahte bir metin vermişler."

SD: "Ben onu valilikten sordurdum. 1985'te bir genelge yapılmış. Metin verme ihtiyacını kaldırmış."

CA: "Ama bir metin verilmiş."

SD: "Valinin dediğine göre, yok. Vali şöyle diyor: 'Metin verme ihtiyacı yok.' Olayın geçtiği yerin valisi. Erzurum Valisi böyle diyor."

CA: "Yani sansür mansür palavra öyle mi?"

SD: "Vali, 'İş bu hale gelince savcıya verdik' diyor."

CA: "Ama piyes rezaletmiş. Kanal D gösterdi. Bunlar rezaleti ortadan kaldırır mı?"

SD: "Kaldırmaz. Olay şu: 5 Nisan 1997 tarihinde gelmişler oraya. Milli Gençlik Vakfı. Bu gösterilerin hepsi Cumhuriyete meydan okumadır."

165

Tuğgeneral Osman Özbek'in 'ordudan atılmasını istiyor' köktendinci basın. Vay efendim; Erbakan için böyle konuşulur muymuş!

Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hikmet Köksal, tepkileri yanıtladı:

"Hiç kimsenin ağzına fermuar çekecek değiliz."

(21 Nisan 1997) Demirel, Antalya, Clup Alda'dan Mehmet Ali Birand ile konuşuyor. Show televizyon naklen veriyor.

Cumhurbaşkanı, doğal olarak Erzurum'da orduya saldıran Milli Gençlik Teşkilatının piyesi ile Tuğgeneral Özbek olayına değiniyor.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bakın, bence şu hadise: Türkiye'de tartışmalar var, Türkiye'de birtakım alışmadığımız hadiselerin mevcudiyeti bizi, kendi halkımızı fevkalade karamsar ve fevkalade yanlış kararlara götürmemeli.

Şimdi, sayın generalin yapmış bulunduğu beyanların içeriğine girmiyorum. Bu alışılmış bir olay değil."

Mehmet Ali Birand: "Haklı mı sizce söylediklerinde?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Haklı haksız meselesi

değil, alışılmış bir olay değildir. Şimdi bakınız, bizim Silahlı Kuvvetlerimizin mensupları konuşmazlar, Silahlı Kuvvetlerin bir sorunu varsa, onları rahatsız eden bir sorun varsa; bu, kumanda kademesi içerisinde ilgili mercilere intikal eder, âdet budur."

Mehmet Ali Birand: "Bu defa teamül bozuluyor?..

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi âdet budur ve genellikle buna çok riayet edilir.

Ama şunu söyleyelim: Silahlı Kuvvetler de bu ülkenin insanlarıdır ve onlar da bu toplumun içinde yaşamaktadırlar, onlar da bu televizyonları seyretmektedirler, onlar da bu gazeteleri okumaktadırlar, onlar da bu toplumun içerisindeki hareketlerin içindedirler.

Yalnız Silahlı Kuvvetler bir siyasi parti değildir. Gayet tabii kişilerin siyasi kanaatleri de olabilecektir, ama bu siyasi kanaatlerini de genellikle dile getirmezler."

Mehmet Ali Birand: "İşte şimdi getirdiği için bir yerde teamül bozuluyor mu diye insanların..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi mesele şudur: Tabii ki bu teamüle uygun bir olay değildir. Yalnız böyle bir olay olmuştur. Şimdi ne olacaktır?.. Silahlı Kuvvetler bir disiplin müessesesidir, Türk Silahlı Kuvvetleri dünyanın en disiplinli, en iyi eğitilmiş, en iyi teçhiz edilmiş silahlı kuvvetlerinden biridir ve bizim gözbebeğimizdir.

Şimdi böyle bir hadise, yani bir generalin çıkıp bir beyanda bulunmuş olmasına iyi diyenler de vardır, olmamalıydı diyenler de vardır Türk kamuoyunda.

Şimdi oraya gelelim; demek ki Türk kamuoyunda birtakım kamuoyunu rahatsız edici tartışmalar var."

Mehmet Ali Birand: "Bir rahatsızlık var ortada, yani..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Kamuoyunu rahatsız edici tartışmalar var. Bu tartışmalara, bu tartışmaların muayyen dereceler içerisinde Silahlı Kuvvetleri de ilgilendirdiği bir vakıa.

Şimdi bu konuşma nereden meydana geliyor? Orada yapılmış bir temsilden. Silahlı Kuvvetler Türkiye'nin güvenliğiyle çok yakından ilgilidirler; çünkü, netice itibariyle Türkiye'nin güvenliğiyle ilgili herhangi bir görev çıktığı zaman çok kere o işi Silahlı Kuvvetler yaparlar. Silahlı Kuvvetlerin bir güvenlik kurumu, sadece bir güvenlik

kurumu değil ama, başta bir güvenlik kurumu olmak üzere ülke güvenliğiyle ilgili, ülkedeki tartışmalarla ilgili birtakım meseleleri hassasiyetle takip ettiği doğrudur ve son 4-5 aydır Türkiye'de birtakım tartışmalar cereyan ediyor. Bu tartışmalar aslında Cumhuriyete yönelik tartışmalardır."

Mehmet Ali Birand: "Onu sormak istiyorum; tartışmanın özü nedir? Neyi tartışıyoruz? Çünkü, herkes başka bir şey tartışıyormuş gibi bir karmaşa var."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Tabii, tabii şunu tartışıyoruz: Aslında Türkiye Cumhuriyeti 73 sene evvel kurulduğu zaman, dinle devleti ayırmıştır ve yalnız bununla kalmamış, şeriat hukuku yerine modern hukuku getirmiştir. Bu bir devrimdir ve bu o zamanlar da tartışılmıştı, o zamandan beri de tartışılmıştır; ama son zamanlarda Türkiye'de dini esaslar üzerine devlet kurulması gibi birtakım tartışmalar var. Ve bu tartışmalar yer yer ortaya çıkmıştır.

Bunları şu veya bu şekilde hangi ölçüde ciddi telakki etmek, hangi ölçüde bunların devlet için bir tehdit oluşturduğunu varsaymak ayrı mesele; ama bunların bir hassasiyet yarattığı kesindir."

Mehmet Ali Birand: "Bugünkü durum ciddi mi efendim?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi bugünkü durum şudur: Türkiye Cumhuriyeti Devleti, laik bir sosyal hukuk devleti olarak ayaktadır ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni tehdit edecek herhangi bir şey tehlike sınırına varmaz. Nedenini söyleyeyim: Çünkü, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni koruyacak kâfi hukuki tedbir vardır. Binaenaleyh, bizim istediğimiz şey, vatandaşlarımızla acaba..."

Mehmet Ali Birand: "Yani hukuk derken şeyi mi kastediyorsunuz; herhangi bir şekilde Cumhuriyetin temellerinin değiştirilmesi hukuki yönden imkânsızdır?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Onu kastetmiyorum. Şudur: Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinin değiştirilmesi mümkün değildir. Anayasanın 2'nci maddesinde yazılı bu nitelikleri –laik, demokratik, sosyal hukuk devleti– değiştirmek mümkün değildir. Yalnız, Türkiye'de bugünkü tartışma acaba bu niteliği değiştirmeye yönelmiş birtakım niyetler, birtakım gayretler mi var; herkesin bildiği, yer yer meydana gelen birtakım tezahürler böyle bir endişeye sebep oldu. Yalnız..."

Mehmet Ali Birand: "Yani sizce de böyle bir..."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Bence değil canım, hepiniz bu memlekette yaşıyorsunuz. Herkes bu memlekette yaşıyor."

Mehmet Ali Birand: "Gayet tabii, ama ben sizin fikrinizi sormak istiyorum."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Yani benim var dememi, yok dememi gerektirecek bir şey yok, olup biten hadiseler var; birtakım hadiseler oldu Türkiye'de. Bunlar heyecan yarattı ve ben 3 aydır söylemeye çalışıyorum ki, Türkiye'nin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel nitelikleri değişmez. Yalnız, burada çok ince, fevkalade hassas bir olay var, o hassas olay da şudur: Bütün bunlara rağmen Türkiye'de bir rahatsızlık var. Nitekim bugünkü gazetelerin başlıklarına bakınız ne diyor: 'Bayramdan sonra fırtına'... Başka bir gazete; 'Gerginlik tırmanıyor'. Başka bir gazete; 'Gergin hafta başlıyor?!'

Yani yazılı medyada veya görsel medyada ve siyasette, siyasi tartışmalarda görüyoruz ki..."

Mehmet Ali Birand: "Gerilim sürekli artıyor?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Halkı rahatsız eden birtakım hususlar var. Türkiye'de gerilime ihtiyaç yok..."

Mehmet Ali Birand: "Yeteri kadar var zaten."

166

Hava kurşun gibi ağır

Hava 'kurşun gibi ağırdı'. RP, yüzde 22 oyla Türkiye'yi eline geçirdiği sanısıyla çıktığı yolda, üzerine çöken ağırlığı yeni yeni fark ediyordu.

Siyasal kulislere sinen 'darbe' söylentileri; RP'yi kuşku yok büyük ölçüde etkiliyordu.

Fakat, yine kuşku yok; 'darbeyi kabullenecek' değillerdi.

Elbette, darbe veya askerlerin yeni bir müdahalesinden habersiz görünecekler ve Milli Gazete'ye attırdıkları manşetle gözleri başka yönlere çevirdiklerini sanacaklardı:

"Darbe çığırtkanları" diyordu Erbakan'ın tek silahı, Milli Gazete:

"Darbe çığırtkanları yeni bir nöbete yakalandı.

Krizleri tuttu.

Başta 'geveze medya' olmak üzere muhalefet liderleri ve haddini aşan bazı erkan, yem boruları kesilen rantçılarla birleşince tam bir cunta korosu meydana geldi" diyordu başlıklarında.

Gazete aracılığıyla RP, herkese, her odak noktasına saldırıyordu.

Osman Özbek'in çıkışı allak bullak etmişti RP yönetimini.

Tek bir suçlu yoktu gözlerinde: Cumhurbaşkanı, muhalefet liderleri ve tabii Osman Özbek!

Oysa, 'karşı cephe' dediklerinin düşünce biçimini Demirel, Antalya'daki söyleşisinde Show televizyondan özetledi:

"Türkiye'de kutuplaşmanın her şekline karşıyım" dedi.

Bu cümlenin altında Ecevit'in de, Yılmaz'ın da, Baykal'ın da imzası olabilirdi.

Ülkeyi kutuplaşmaya götüren, Refah ve çevresinde toplananlardı.

REFAHYOL hükümetinden kurtulmayı Aydın Menderes'le 6 arkadaşının RP'den istifasına bağlayanlar yanılacaktı.

Evet, Menderes 'bu hükümetin bittiğini' söylüyordu. Evet, Menderes REFAHYOL'un MGK kararlarını haklı çıkarmadan gitmesine inanıyordu. Evet, Menderes hükümetin küçük düşürüldüğünü, ordunun vites değiştirdiğini söylüyordu.

Tarih 22 Nisan 1997, günlerden salıydı.

Hükümet istifa etmezse Menderes ekibinin RP'yi bırakacağı –Refah'tan kurtuluşun müjdesi gibi– hemen her yerde konuşuluyordu ama... Köprülerin altından daha sular akacaktı.

Haziran 1997'ye kadar...

167

O salı günü, Cumhurbaşkanı Demirel, Antalya'dan döndü.

Çiller'i kabul etti. Saat 18.00'di ve Çiller'le 45 dakika görüştü.

Saat 23.00 sıralarında telefona gelen Demirel'in sesi uykuluydu.

"Hoş geldiniz" dedim:

"Geldik, geldik" diye karşılık verdi. Çiller bugün Recai Kutan'ı çağırmış, 8 yıl kesintisiz eğitim üzerinde konuşmuştu.

CA: "Çiller, Kutan'a rest mi çekti? Sonra size gelip bu durumu mu anlattı?"

SD: "Yok öyle bir şey. İşte şöyle böyle anlatıyor. Onların eğitim programı ne kadar mükemmelmiş gibi."

CA: "Birand'la yaptığınız konuşmada darbe çağrıları yerine seçim diyorsunuz."

SD: "Ben tam seçim demiyorum. Ben şunu diyorum: Hani seçim neyi halleder diyenler var ya; Türkiye'nin bir meselesi varsa seçim bunu halleder. Yoksa... O zaman niye çırpınıyoruz?

Her memleket sıkışınca seçime gidiyor. İşte Fransa... İngiltere... seçime gidiyor."

CA: "Sizin bir teziniz var: 'Eğer seçim yapılabilseydi, 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül olmazdı' dersiniz. Bugün de seçim olsaydı?.."

SD: "Ben yine aynı şeyi söylüyorum. İradenin sahibini daima ayakta tutacaksın. O da halktır."

CA: "'Böyle bir şey' yok galiba?"

SD: "Yok, yok! Bir şey yok!"

CA: "Mehmet Ali size 'askerlerle birlik olacağınız söyleniyor' diye bir soru sordu mu? Hani bir darbede, ya da müdahalede..."

SD: "Yok canım, olur mu öyle şey? Ben açıkça söyledim. Ben demokratım diye."

CA: "Siz askerleri yatıştırmaya çalışıyorsunuz!"

SD: "Doğru."

CA: "Ama zorunlu olarak askerler siyasetin içinde değil mi?"

SD: "Adamların bir şey yaptığı yok. Sivil kadrolar askerleri siyaset içinde tutuyorlar."

CA: "Hemen herkes 26 Nisana (MGK toplantısına) endeksli!"

SD: "Eeee pekâlâ! (Gülüyor)

Görüşürüz."

23 Nisan 1977. Ulusal Egemenlik Bayramını her kesim kendi doğrultusunda yorumlayarak kutluyor. Refah;

"Hâkimiyetin millete verilmesinin, hem de 'kaytısız şartsız' verilmesinin yıldönümü" diye anarak kutluyor.

Tabii, demokratik laik cephe, içerdiği anlamda.

Cumhuriyet'in başyazısının son paragrafları:

> Biz bunu, ülkemizin içinde yaşadığı aymazlığın alacasında, yüzde 20 azınlığın fırsattan yararlanmasına bağlıyoruz. İrtica ne denli hortlasa da Türkiye Cumhuriyeti'ni karanlığa sürükleyebilecek bir güce kavuşamayacaktır.
>
> 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı'nı bu yıl olumsuz koşullar içinde kutladığımızı biliyoruz.
>
> Ancak karamsarlığa ve umutsuzluğa düşmeye hakkımız yoktur.
>
> 77 yıl önce "Egemenlik ulusundur" diye Meclis'i açan Mustafa Kemal'in karşısında kimler vardı?.. Padişahıyla, halifesiyle, şeyhülislamıyla, emperyalistiyle, işgalcisiyle, satılmışıyla, mandacısıyla, uluslararası ittifakıyla koskoca bir cephe...
>
> Bugünkü zorluklarımız o günkülerin yanında çocuk oyuncağı gibi kalır...
>
> 77'nci yıldönümünde 23 Nisan Bayramınız kutlu olsun!

Çiller, Cumhurbaşkanı ile görüştükten sonra (22 Nisan 1997) 'Bir Halk Düşmanı' piyesi ve buna Erzurum Jandarma Bölge Komutanı Osman Özbek'in tepkisiyle ilgili bir soruyu yanıtlamak zorunda kaldı.

> **Gazeteci:** "Efendim ordudan gelen sesleri konuştunuz mu Sayın Demirel ile? Ordudan gelen sesleri, 'Bu hükümet gitsin, ağızlarına fermuar çekemeyiz', Erzurum'dan General Özbek'in yaptığı açıklamayı da konuştunuz mu?"
>
> **Tansu Çiller:** "Şimdi, hep şunu söylüyorum, bakın bu ülkede uzlaşma lazım. Eğer bu ülkede kutuplaşmayı gündeme getirirseniz,

bundan halk zarar görür ve kabullenmez. Ordumuz hepimizin gözbebeğidir. Hep bunu söylüyoruz. Ordu ile halkı karşı karşıya getirmemek lazım. Orduyu siyasete teşvik etmekten kaçmak lazım. Bir büyük teşvik unsurunu görüyoruz. Ve bunu paylaşıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız dün bunları kamuoyu önünde açıkça ifade etti zaten. Ve orduyu siyasete çekmek gibi bir kavramı mutlaka gündemden çıkarmak mecburiyetindeyiz. Ordumuz bir siyasi parti değildir. Ordunun geleneklerinde bu yoktur. Ama bu konuda çok büyük bir teşvik var. Bu konuda Meclisin hassasiyetinin her şeyin üstünde olduğunu düşünüyorum. Demokrasi herkes için gerekli, demokrasi özellikle halktan oyunu alıp Meclise gelenler için gereklidir. Meşruiyet içerisinde her şey olacak. Meşruiyet dışında bir yaptırım içerisine girmek gibi bir yaklaşım, demokrasi içerisinde halktan oy almış olanların yapması gereken en son şeydir. Kendi kendilerini yitirmeleridir, tüketmeleridir. Dolayısıyla tekrar ediyorum; önümüzdeki günlerde bu ülkede herkes hem laik devletten ve çağdaşlıktan vazgeçmeyecek hem de mütedeyyin insanımız rahatsız edilmeyecek. Eğer bunu, ordu ile milleti karşı karşıya bırakmak gibi bir ortamda bunun gerçekleştiğini görürsek yanlış olur, orduyla millet karşı karşıya gelmemelidir. Müslüman ile laik devlet karşı karşıya gelmemelidir. Bunların hepsini uzlaştıran, bütünleştiren bir tutum, bizim doğru yolumuzdur. Bu yoldan bizim şaşmamız mümkün değildir. Ne laik devlet anlayışından, çağdaşlıktan ödün verilir, ne bu ülkenin gelenek-lerinden, göreneklerinden, din ve vicdan özgürlüğünden verilir. Devamlı, her konuyu siyasileştirmek ve daha çok kutuplaştırmak üzerine yapılan birtakım tahrikler yanlıştır. Ben burada basınımızın gençlerini görüyorum. Sizlerle konuyu paylaşıyorum. Sizere bir büyük görev düşüyor aynı zamanda; bu ülkeyi kutuplaştırmayın, bu milleti kutuplaştırmayın. Hem çağdaş olacak bu ülke hem laik devlete sahip olacak, Anayasada bu var, Anayasanın çiğnenmesi mümkün değil. Bugünkü sorunlar bugünkü hükümetin meseleleri değil, bugünkü hükümetin ortaya çıkardığı meselelerdir. Bunlar yılların birikimiyle ama devlet anlayışıyla bugünkü görevlilerin çözmesi gerekli bir biçimde karşımızdadır. Ama bu, yılların birikimidir. Bu yılların birikimini aşacağız derken eğer bu ülkede kutuplaşmaya yol açarsak, yazık olur. Çünkü Türkiye on yıllarına damgasını vurmaya hazırlanı-

yor. Bakın Avrupa Birliği'yle hazırlanıyor. Bakın Türkiye bir büyük güç olarak, iktisadi güç olarak buna hazırlanıyor. Buna her şeyden önce siyasetçi olarak bizim müsaade etmemiz mümkün değil. Etmeyiz de. Ve bu ülkedeki bu kutuplaşma değil, uzlaşma üzerine yapacağımız çözüm siyaseti hep devam edecektir. Hem laik devlete ve çağdaşlığa sahip çıkacağız hem de aynı zamanda din ve vicdan özgürlüğüne. Ve yüzde 99'u Müslüman olan bu milletin rahatsız edilmemesine sahip çıkacağız."

169

Ecevit konuşunca...

ANAP lideri Mesut Yılmaz ise; REFAHYOL'u yıkmayı öngören girişimlerine bir yenisini ekledi: Çiller'e el yazısıyla gönderdiği notta; "İçinde ANAP, DYP ve CHP ile DSP'den birinin katılacağı geniş tabanlı bir hükümet" önerdi.

Fakat hâlâ bir gerçeği görmezden gelmeyi sürdürüyordu:

O gerçek; Çiller'in temmuz ayında Başbakan koltuğuna oturmaktan vazgeçmeyeceği idi.

Ecevit, Refah'a 'öfke saçtı': "Hiçbir ordu, devlete karşı silahlı ayaklanma kışkırtıcılığı karşısında tepkisiz kalamaz" diyordu.

TBMM'de 23 Nisan kutlamalarındaki bu konuşma, Refahlıları adeta çıldırttı. RP'liler Ecevit'in konuştuğu kürsüye doğru hamle yaptılar. Erbakan oturduğu yerden "İnsin aşağı. Yazıklar olsun!" diye bağırıyordu.

Bu rezaleti locadan izleyen Genelkurmay Başkan Vekili, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hikmet Köksal, TBMM'yi terk etti.

DSP lideri konuşmasında "Refah'ın İstiklal Marşı'nda kadın sesine bile tahammül edemediğini, özel polisiyle, devlet polisini çatıştırdığını, tiyatro sahnesinde bile kadınlara kara çarşaf giydirip, kalaşnikoflarla devlete karşı cihat şarkıları okuttuğunu" vurguladı.

"Kısacası" dedi Ecevit: "Refah Partisi, içerde ve dışarda ateşle oynuyor. Kendisini de demokrasiyi de, devleti de yakabilir."

Başkan Kalemli'nin "Hava elektrikleniyor" uyarısı karşısında

Ecevit, "fiziki olarak fiilen engellenmedikçe konuşma hakkını kullanacağını" açıkladı.

Fakat, daha önce basına dağıtılan yazılı metindeki bir cümleyi, "Refah'ın ektiği zehirli tohumların PKK bölücülüğünden büyük tehlike getireceği yolundaki uyarıyı içeren" cümleyi kürsüde söylemedi.

24 Nisan 1997 Perşembe günü gazeteler, "Libya lideri Kaddafi'nin 'Erbakan'ı, iktidara geldikten sonra aşırı teslimiyetçi politika izlemekle' suçladığını" yazdı.

Yeni Şafak da Erbakan'ı uyarıyordu:

"Hem 'içerden' hem de 'dışardan' gelen sistemli saldırılar sonucunda icraat yapmak yerine meşruiyet tartışmalarıyla vakit kaybeden REFAHYOL hükümeti artık bir yol ayrımına gelmiş gözüküyor.

Erbakan'ın 'iktidar olmaksızın' hükümete devam etmektense, ya makamını asıl sahibi olan asker-sivil bürokrasiye terk ederek çekilmesi ya da milli iradenin temsilcisi olma bilinciyle hukuk dışı çıkışlara yönelen güçleri tasfiye ederek ülkeyi krizden kurtarması bekleniyor.

Bugüne kadar ortağının yanında gözüken Çiller'in de son olarak '8 yıllık kesintisiz eğitim' konusunda takındığı tavır, artık bir dönemece gelindiğini gösteriyor. Erbakan ya askeri otoriteye boyun eğmeyi ya da millet iradesini temsil edemez hale gelen bu hükümeti bitirmeyi tercih etmeli" diyordu.

Böylece, REFAHYOL hükümeti sadece ANAP-CHP-DSP blokunun baskısı altında kalmıyordu. Artık köktendinci yayınlar da Erbakan'ı "Ne yapacaksan yap" diye sıkıştırmaya başlamıştı. Beceremiyorsa, 'hükümeti bitirmesini' salık veriyorlardı.

170

İmam-hatip okulları üzerine tartışma

Gidip gelmeler, görüşmeler... Her şey sanki normalmiş gibi görünüyordu. Ama nehir yatağında akmıyordu.

(25 Nisan 1997 Cuma) Bir gün önceki Erbakan görüşmesine değinme fırsatını buldum.

Az değil, Erbakan'la tam iki saat görüşmüştü.

Sabah, saat 09.00'da Demirel, neşeli:

"Gazetelere baktım da toz duman!" dedi.

'Toz duman'ı oluşturan olay; Özbek Paşa'nın REFAHYOL'u ikiye bölmesi; Erbakan Paşa'nın cezalandırılmasını isterken, DYP'li (MSB) Tayan'ın "Paşa'ya dokunamazlar' mesajını vermesiydi.

Başbakan Erbakan, "Ordumuzun bir mensubu, dost bir devlet başkanı ve bendenizin şahsı hakkında lüzumsuz sözler söylemiş. Konuşmanın bandını Genelkurmay Başkanına 'gereğinin ifası için' gönderiyorum" diyordu.

Basında olay 'Özbek Paşa krizi' diye nam saldı.

Köşke çıktıktan sonra basınla konuşan Erbakan ise, 'hamle döneminin başladığından' söz ediyor, "Herkesin hukuka uymak zorunda olduğunu" söylüyordu.

DYP kanadı, Çiller'in hükümetten ayrılma niyetine değinen demeçler verirken; Erbakan, "Tansu Hanım da hükümetin devamında azimli ve kararlı" diye konuşuyordu. Tabii, Erbakan'ın söylediği daha doğru ve daha gerçekçiydi.

Cumhurbaşkanı, "Hükümetin kanı bitmiş" dedikten sonra, "Bu, 8 yıl meselesinde 'öbürü' (Erbakan) muassır (ısrar ediyor).

Dün akşam konuştum onunla. O çok kararlı."

CA: "Erbakan, 5+3 diyor, değil mi?"

SD: "Evet, evet! O (Erbakan) fevkalade kararlı bunda. Öbürleri de (DYP) sağlam görünüyor 8'de. Kesintisiz 8 yılda.

Meclis kürsüsünden de söylemişler. Sonra Mehmet Sağlam (MEB) –ne kadar sağlamdır o ayrı mesele– o da gayet kesin. Dün konuştu benimle.

Dün bu zata (Erbakan'a) 'Bu 8 yıl kesintisiz eğitimden dönemezsin' dedim."

CA: "Ne yanıt verdi?"

SD: "'Ben 8 yıla bir şey demiyorum. Ama bu imam-hatip okullarının orta kısmının kapatılmasına gidiyor' diyor.

Bu laftan şu çıkıyor: 'Bunlar, bunu kullanacaklar.'"

CA: "Kullansın!"

SD: "Kullanacaktır. Ona 'imam-hatiplere bir şey diyen yok' dedim.

Bana diyor ki: 'Bunları (imam-hatipleri) açan sensin!' Halbuki dün diyordu ki; 'Bunları açan benim!'"

CA: "Kapalı kapılar ardında 'sizsiniz' diyor."

SD: "Haaa! (Gülüyor) 'Ben açtım da buralara bulaşıldı' dedim. Ona 'Hiçbir rejim kendi aleyhinde adam yetiştirilmesine razı olmaz' dedim."

CA: "Ama o okullar militan yuvaları halinde."

SD: "Mesele oydu. Şuydu mesele. Cızırtı var telefonda."

CA: "Sizim telefon el telefonu mu efendim?"

SD: "Hayır. Sizinki?"

CA: "Bizim evde el telefonu yok efendim."

SD: "Ben sizi arayayım."

CA: "İsterseniz ben arayayım."

SD: "Yok, ben şimdi ararım."

(Nedir bu? Köşkün telefonları da dinleniyor mu ne? Kapadık telefonu. Biraz sonra Cumhurbaşkanı aradı.)

CA: "Biraz daha iyi galiba."

SD: "Evet. Öteki tarafta bozuk anlaşılan.

Şimdi bunlar iki tarafta kesin görünüyor. Ben Erbakan'a dedim ki; 'Bunun karşısında durulamaz. Slogan haline geldi 8 yıl.'

Bak, 23 Nisanda buraya çocuklar geldi. Koltuğa oturttum. Sonra 'Konuş' dedim. 'Şöyle idare ederim, böyle idare ederim...' (Gülüyor) Çocuk aklı bu. Sonra basın mensuplarına dedim ki; 'Sorunuz var mı Cumhurbaşkanı'na?'

İçlerinden biri, '8 yıllık kesintisiz eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?' diye sordu çocuk Cumhurbaşkanı'na. Çocuk şırak diye cevabı yapıştırdı:

'8 yıllık kesintisiz eğitime taraftarım' dedi."

CA: "Evet, evet!"

SD: "'Bak' dedim Erbakan'a: 'Sual 8 yıl kesintisiz eğitim... Cevap: 8 yıllık kesintisiz eğitim.

Bu yaştaki, 10 yaşındaki çocuğa dahi intikal etmiş Türkiye'de. Bunun aksini anlatmakta zorluk olur. Bu, dönüşü olmayan bir olaydır.'"

CA: "Biri 8 yılı kabul eder, öteki etmezse, bu hükümet gider."

SD: "Canım o, onların işi."

CA: "Peki bu ikilemin sonuçları ne olacak, ne diyor ona?"

SD: "Hükümet gelir gider, o hususlara pek yanaşmadı da. Ben bilirim huyunu."

CA: "İşine gelmediği için yanaşmaz!"

SD: "Yalnız... (Biraz durdu) Çok bozuk yalnız. İlk defa bu kadar bozuk görüyorum Erbakan'ı."

CA: "Bir yandan da Tuğgeneral Özbek işi var."

SD: "O çok enteresan bir şey tabii."

CA: "Siz bu adama (Erbakan'a) demişsiniz ki; çok büyük üzüntü duyduğunuzu söylemişsiniz ve 'gerekeni yapacağınızı' da."

SD: "Gerekeni de değil de, üzüntü duyduğumu söyledim. Çünkü ben bu olayları tahmin ediyordum. Size de söyledim. (Ne zaman?) Genelkurmay Başkanına söyledim; 'Aman bunlara sahip olun. Çünkü yarın başka bir tane, öbür gün başka bir tane çıkar. Devlet idare edilemez hale gelir.'

Şimdi, kanunsuzluk kanunsuzluktur."

CA: "Ama size de söylemiştir. Bir yazı yazacakmış mı yazmış mı; Genelkurmay Başkanına 'Gerekeni yapın' diye?"

SD: "Bana söyledi. 'Yazacağım' dedi. 'Yazdım' demedi? 'Teypleri de ekleyeceğim, gereğinin ifası diyeceğim' dedi."

CA: "Hiçbir şey çıkmayacak."

SD: "O ayrı mesele. Başka yapacağı bir şey yok!"

CA: "Tabii. Sineye çekecek tuğgeneral olayını."

SD: "Bunun da yapacağı bir şey yok. Bu yazıyı yazmaya mecbur."

CA: "'Bir hareket yapmak zorunda' diyorsunuz."

SD: "Tabii canım. Kendisine sövülmüş kardeşim.

İhsan Sabri Bey anlatırdı. Muz cumhuriyeti Colombia'da adamın biri hükümete küfretmiş. Sövmüş. Karakola götürmüşler adamı. Demiş ki; 'Ben bu hükümete sövmedim.' Komiser demiş ki: 'Ben hangi hükümete sövüleceğini bilirim.' İşte o hesap."

(Oysa bu fıkra Sovyet rejimi için üretilmişti.)

CA: "Hasan Ekinci; 'Bu hükümet giderse yerine Çiller'in Başbakanlığında seçim hükümeti oluşur,' diyor.

Hâlâ nelerin peşindeler?"

SD: "Oraya geldilerse önemli.

Gidiş onların işi.

Geliş onların işi değil."

CA: "Peki nasıl görüyorsunuz? Bu hükümet bitti mi?"

SD: "Bugünkü basın o."

CA: "Hükümet yok ortada. Hiçbir şey yapılmıyor. Tansu hükümetin devamı için gayret içindeymiş. Erbakan Başkanlık Divanında 'Tansu bizimle' diye teminat vermiş."

SD: "Bir-iki gün beklemek lazım."

CA: "Yarınki MGK toplantısı önemli."

SD: "Hayır, yarınki toplantı o kadar önemli değil.

Yarınki toplantıda çok tartışma falan olmaz."

CA: "'O' meseleler gelmez mi?"

SD: "Şöyle gelir. Kararlardan sonra şu yapılmıştır, bu yapılmıştır gibi."

CA: "Fakat Erbakan çıkıp, '8 yıla evet diyoruz ama 5+3. İmam-hatiplerin kapanmasına hayır!'"

SD: "Hayır, öyle demez. Öyle demez."

CA: (Hayretle) "Demez mi?"

SD: "Şöyle diyecektir yarın: '8 yıla evet ama bunun bazı mali külfetleri vs. var, bunların halledilmesi lazım' diyecektir."

CA: "Eveeet! (Güldüm) Çiller de size geldi gitti bir ara?"

SD: "O 8 yılcı. O sadece 8 yılcı değil o büyük eğitimci. Eğitim reformunu kaç senedir düşünüyormuş!"

CA: "Bugün Anayasa Mahkemesinde konuşacaksınız?"

SD: "Çağdaş Türkiye'ye devam ediyorum."

CA: "Bir de seçim işi çıkardınız, koşturuyorsunuz peşinizden."

SD: "Koşa dursunlar!

Görelim bakalım neler olur?"

171

DYP'deki huzursuzluk sürüyor: Yalım Erez'le Yıldırım Aktuna'nın bakanlıktan istifa edeceklerine değinen haberler yaygın.

Fakat, medya sözbirliği etmiş gibi, "bunalımın 'dorukta' olduğunu" yazıyor.

Cumhuriyet, bugün toplanacak olan MGK'nın önemine değinirken, "28 Şubattan bu yana 18 maddelik bildiride bir ilerleme kaydedilmediğini" vurguluyor ve "Tamam mı devam mı?" diyor.

Orgeneral Karadayı, "Cumhuriyetin temel nitelikleri aleyhine gelişmeler var ise –ki vardır– buna kimse tepkisiz ve tarafsız kalamaz" diyerek TSK'nın laiklik karşıtı gelişmelere yönelik tavrının altını bir kez daha çiziyor (26 Nisan 1997 Cumartesi).

MGK, (26 Nisan 1997) gece, saat 24.00'e doğru sona erdi.

172

Demirel: "Sen bunları uygulamazsan başka hükümet gelir uygular!"

Hayret etmedim dersem yalan söylemiş olurum.

27 Nisan sabahı saat 9.30'da Demirel'i aradığımda yıllardır ilk kez "Uyuyor" yanıtını aldım.

Büroya gittim, yazımı yazdım. Saat 13.30'da eve döndüğümde Köşkün aradığını söyledi Esin.

"Uzun bir gündüz ve geceden sonra..." diyecek oldum:

Demirel, hemen "Uzun bir sabah" diye tamamladı. Dün gece geç yatmıştı.

CA: "MGK'ya değinen bir yazı yazdım. Gazetelere göre, Erbakan 8 yıl kesintisiz eğitimi kabul etmiş?"

SD: "Kabul ve ret diye bir olay yok! Olay şu: Geçenlerde de söyledim size. Bu kararların yeniden tartışılması söz konusu değil. Genel Sekreter zaman zaman mesela hapishanelerle ilgili veya turizmle ilgili alınan kararların ne olduğunu gelir anlatır, geliyor Kurula anlatıyor.

Genel Sekreter dün 406 sayılı (28 Şubat kararları) kararlar ne olmuş, onu anlattı. Gayet teferruatlı şekilde anlattı. Daha önce de söyledim. Bu kararların bazıları sabahtan akşama olacak işler değil. Mesela Atatürk'e yönelik şeyler var. Bunlar 1950'den beri var. O sırada kanun da çıkarılmış. Bu meselede yapılacak ne? Varolan kanu-

nu uygulamak! Valilere, kaymakamlara, devletin idari ve yargı ünitelerine uygulamayı emretmek.

Uygulayın, ama mevcut kanunu uygulayın demeye gerek var mı?

Var!

Niye? Çünkü aksaklıklar uygulamadan geliyor. Zaten bizim sıkıntımız bu. Biz hukuk devletini yürütemiyorsak yasaları uygulayamadığımız için.

Anayasa Mahkemesindeki konuşmada da söyledim.

Burada ne olmuştur? Bu kararlar ne olmuştur? Gözden geçirilmiştir.

Yine off the record söyleyeyim: Askerler çok iyi hazırlıklı idi.

Bir de tabii... (Gülmeye başladı) Aklına geleni söylüyor Amiral (Deniz Kuvvetleri Komutanı Güven Erkaya).

Ne Libya kaldı, ne İhvan-ı Müslim kaldı. Her şeyi söyledi.

Hiçbirine cevap yok."

CA: "Bunlar söylenirken hazret sanki orada değil! Peki Amiral, nerelere bağlıyor bu sözleri?"

SD: "Amiral, Kaddafi'yi falan da söyledi. 'Türkiye'ye tehdit teşkil eder' diyor. Neler söylüyor! Fevkalade ağır. Ondan sonra iş bana düşüyor."

CA: "Toparlamak?"

SD: "Toparlamak! Biz aslında gündemi muhafaza edelim, orada tartışma çıkmadan meseleyi tamamlayalım diye uğraştık.

Şimdi buradaki hadise şu: Eğitim maddesine gelince, 8 yıl kesintisiz eğitim:

Mehmet Sağlam (MEB) geldi, 'Biz bütün hazırlıklarımızı yaptık. 30 trilyon istiyoruz. Bu parayı bulursak 8 yıl kesintisiz eğitimi uygulayacağız' dedi.

Erbakan demedi bunu, 'Hayır, ben buna taraftar değilim' demedi."

CA: "Tersini söylemiş."

SD: "Ne söylemiş?"

CA: "Gazetelere göre, 'Uygulanacaktır. Çağdaş Türkiye burası. Meclis takdirini kullanır' demiş?"

SD: "Çağdaş Türkiye demesini herkes o anlamda aldı. Çok gü-

zeldi zaten. Böyle versace gravatla... (Gülüşmeler)

Erbakan konuşmasında 8 yılı telaffuz etmedi. Dediği şu:

'Bu kararlar uygulanacak' diyor. Ondan sonra 'Tabii bu kararların kanuna ihtiyaç gösterenleri varsa, Meclisten geçecek.'

Meclise gidilecek demek, şeyi (askerleri) tatmin etmez. Bunlar, altına imza koyunca bu kararların uygulanmasının icabı neyse onun yapılmasını isterler.

Yani, Erbakan 'Ne yapayım yasaları Meclise gönderdim' diyerek çıkamaz işin içinden.

Çıkamaz! Meclis dediğin yer Fransa Meclisi mi, Almanya Meclisi mi?

Türkiye Meclisi değil mi bu?

Türkiye Meclisinde senin çoğunluğun var."

CA: "Zaten dikkat çekici de bu durum. Erbakan 'Grubumla bu sorunun altından kalkarım' demiyor."

SD: "Ama 'bu yapılsın' diyen kararın altına imza koyuyor.

Bence onu orada bırakmamak lazım. Kıstırmak lazım.

'Ben şunu yapıyorum' dediğin zaman, onun yapılmasını taahhüt ediyorsun.

Yapılmasının gereği neyse, onu yapacaksın. 'Olağanüstü Hali uzatın' dedikleri zaman Meclise gidip uzatıyor. Neden? Çünkü, MGK'nın aldığı kararı Meclisten geçirmek onun işi.

Tasarıyı Meclise göndermekle de iş bitmiyor. Hayır, hayır. Bu kararlar uygulanacak diyor."

CA: "Diyor mu?"

SD: "Diyor. 'Zaten ben bunu bakanlıklara yazdım,' diyor. 'Kanun isteyenleri varsa gayet tabii Meclise gidecektir,' diyor.

Ancak, şunu söyleyeyim, bu laf 8 yıldan kaçmak değil."

CA: "Evet bunları söylüyor. Ama tasarıları Meclisten reddettirmeyi planlıyor da olabilir."

SD: "O zaman ne olur?"

CA: "Rezillik olur."

SD: "O zaman bir daha oraya oturamaz. Ondan sonra (MGK'da) ona söylenecek şudur: 'Siz buraya niçin geliyorsunuz Allah aşkına?'"

CA: "Derler?"

SD: "Hayır, hayır. Daha bugün denir o. 'Ne geliyorsunuz? Burada kabul edileni siz gruplarınıza götürüp kabul ettirecek durumda değilseniz, biz sizle niye muhatap olalım?'

Sonra... off the record söylüyorum:

Sen bunları uygulamadan başka bir hükümet gelir uygular yahu!

Bunlar Türkiye'nin ihtiyacı ise... Ben bu olay çıktığından beri, 5-6 aydır söylüyorum, konuşuyoruz.

Bu hadise Türkiye'nin bugünü değil sadece. Bugünün nasılsa haklarından geliriz.

Bu hadise yarınındır.

Yani çağdaş bir Türkiye'yi reddetme hadisesine karşı çıkıştır bu.

Bir şey daha söylüyorum: Bu kararlar da zaten... Seninle gene bakarız onlara... Bu kararlarda da öyle ahım şahım, tedbir mahiyetinde çok fazla bir şey yok.

Saman var da tane yok!

Yap şunu bir aşalım. Oraya varıyor iş."

CA: "Onun için yapılacaktır."

SD: "Kalırsa! Ömrü varsa.

Burda bence MGK'dan daha önemlisi bu iki bakanın istifası ve istifa gerekçeleri.

Çünkü Bakanlar Kurulunun bir üyesi (Sağlık Bakanı Akbulut) 'Bu hükümet faydalı olmaktan çıkmıştır' diyor. 'Zararlı hale gelmiştir.'

Üzerinde durulacak hadise bence bu.

Bu testi su tutmaz."

CA: "Tutmaz, ama Çiller yine macera peşinde, değil mi?"

SD: "Ne yapsın canım? Başka çaresi yok. Tek çıkar yolu o."

CA: "Hükümette kalmak?"

SD: "Başka hiçbir çaresi yok. O, gidinceye kadar gitmeyi düşünmez.

Hükümetten gitmek ölümdür onun için.

Onun durumuna hak vermek değil de, durumunu iyi anlamak lazım.

Yapacağı başka şey yoktur."

CA: "Fakat dünkü MGK'da Çiller konuşmadı mı? O konuşmadan duramaz."

SD: "Konuştu. Birçok kere. Eğitim... Onun için girmiş siyasete. Üç senedir eğitim reformu düşünürmüş."

CA: "Şimdi üç yıl mı oldu?"

SD: "İki buçuk sene."

CA: "Hani iki yıldı da!"

SD: "Genelkurmay Başkanına 'Komuta zincirinde senden başka kimse konuşmasın' diyorum. Medyaya. 'Bir şey varsa gelin bize söyleyin' diye.

Dün gece orda da (MGK'da) söyledik yine. Askeri kendini savunma noktasına getirmesin kimse.

Ve askere bir şey yöneltiliyorsa biz bunun karşısına çıkalım diye dün yine söyledim.

Ben istiyorum ki onlar (askerler) polemiğe girmesinler."

CA: "Turhan Tayan nasıl?"

SD: "İyi. Gayet iyi!"

CA: "Tayan bana dedi ki: 'Erbakan, parlamento ile orduyu karşı karşıya getirmek istiyorsa bu tam bir felaket olur'. Bu noktada çok karamsar. Erbakan, bir olasılık, bunu yapar mı?"

SD: "Kendini batırır."

CA: "Ama bizi de birlikte. Biz derken rejim de tabii."

SD: "Siyasette bir hafta uzun zamandır."

CA: "Şu uzun zaman kısalsa da bu hükümetten Türkiye kurtulsa! Ya Bir Halk Düşmanı?"

SD: "Çok rahatsızlar o piyesten. Ben de rahatsızım. Uç verir onlar, biçeriz."

173

Erbakan, iki aydır "Asla kabul etmem" dediği 8 yıllık kesintisiz eğitimi kabul etti ve imam-hatiplerin orta bölümlerinin kapatılması kararını onayladı (26 Nisan 1997 Cumartesi).

26 Nisan MGK toplantısından "kararları iyi uygulayın" tavsiyesi çıktı ve yayımlanan bildiride 28 Şubat kararlarına atıfta bulunularak şöyle denildi:

"Toplantıda, 28 Şubat 1997 tarihi MGK toplantısında alınan; Anayasa ile Atatürk milliyetçiliğine bağlı demokratik, laik ve sosyal

hukuk devleti olarak belirlenen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne karşı, çağdışı bir kisve altında zemin oluşturmaya yönelik rejim aleyhtarı irticai faaliyetlere karşı alınması gereken tedbirlere ilişkin 416 sayılı MGK kararlarıyla ilgili olarak, sorumlu bakanlık, kurum ve kuruluşlarca bugüne kadar planlanan, programlanan ve icra edilen faaliyetler ve varılan aşamalar hakkında MGK Genel Sekreteri tarafından kurula bilgi sunulmuştur. Söz konusu kararda belirtilen ve esasen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Cumhuriyet yasalarının uygulanarak ülkemizde kanun ve devlet hâkimiyetinin idamesini amaçlayan bu tedbirlerin kısa, orta ve uzun vadeli planlama, programlama, koordine ve bütçeleme gibi safhalarının Bakanlar Kurulu'nca takibi için etkin bir çalışma yapılması hususunda görüş birliğine varılmıştır."

Sağ gazetelerde koro halinde yükselen ses: "Hükümete devam"

Yalım Erez'le Yıldırım Aktuna'nın istifaları büyük bir etki yaptı ve bu istifalar "Şeriatçı tehdide iki istifa" diye nitelendi.

Sanayi Bakanı Erez üstelik iddialıydı da: "DYP'deki diğer muhalif arkadaşlarla biraraya gelip bu hükümeti düşüreceğiz. Bu iş bugün-yarın biter" dedi.

Ama, RP'li kimi bakanlar "Gücü yeten, imam-hatipleri kaldırsın" diye meydan okumaya başladı. Oysa, imam-hatip okullarını 'kaldıran' yoktu! Kaldırmak isteyene de rastlanmıyordu.

Cumhuriyet'teki habere göre: "Ecevit, Yılmaz, Baykal ve Cindoruk'la buluşuyor. Erez 'model taslağı' hazırlıyor."

İsim hazır: "Çözüm hükümeti!"

Sonunda şu noktaya da vardılar:

"Kesintisiz vatana ihanet!" (Akit, 29 Nisan 1997 Salı)

174

Açıklama: "Öncelikli düşman: İrtica!"

Genelkurmay 'birinci öncelikli düşmanı' açıkladı:

İrtica! (29 Nisan 1997 Salı; ve haber, 30 Nisan 1997 gazetelerinde manşet)

Genelkurmayın medyaya verdiği bir brifingde en büyük iç tehdidin PKK ve irtica işbirliği olduğu vurgulandı.

Genelkurmay, "Türkiye'nin 'Milli Askeri Strateji Konsepti'nde Türk ordusu açısından iç tehdidin dış tehdidin önüne geçtiğini" duyurdu.

Brifingde yapılan açıklamada, "Bölücü ve irtica odakları eylem birliği ve dayanışma içinde Türkiye Cumhuriyeti'ni bölmek istiyorlar. Bu, devletin parçalanması demektir. Bu durumda iç tehdit, dış tehditten önce gelmekte ve birinci tehdit durumuna girmektedir" denildi.

Brifingde "mücadelenin silaha bırakıldığı" vurgulandı.

Genelkurmay "bölücü ve dinsel teröre karşı 'yeniden yapılandığını'" duyurdu:

Genelkurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı'nın talimatıyla Genelkurmay Karargâhı'nda verilen "Türk-Yunan İlişkileri" ile "PKK ve Terörizm" konulu brifinglere basın mensupları alındı. Genelkurmay Harekât Daire Başkanı ve Başbakanlık Nezdindeki Askeri Başdanışman Tuğgeneral Kenan Deniz'in verdiği brifingde özetle şu bilgiler aktarıldı:

Amaç, büyük Kürdistan: Terör örgütü, farklı bir dil, kültür ve ırk iddiasıyla "büyük Kürdistan" hedefini ortaya koymuştur. Hedefin aşamaları; kültürel hakların alınması, özerk federasyon oluşumuna gidilmesi, Türkiye'de "kuzey Kürdistan" kurulması ve son noktada İran ile Irak'ı da içerecek Büyük Kürdistan'ın kurulması biçiminde sıralanmaktadır.

PKK, 1986, 1990 ve 1993'te üç kez tasfiye aşamasına gelmiştir. Örgüt 1994'ten beri dağ kadrosunun büyük bölümünü yitirmiş, iç çekişme içine düşmüş ve riski az sansasyonel eylemlere yönelmiştir. Düştüğü zor durumun ardından, daha önce dile getirdiği "siyasi çözüm" ifadesi yerine, "demokratik çözüm"den bahsetmeye başlamıştır.

Bankalar PKK parası taşıyor: PKK, Almanya'da yılda 30 milyon mark karapara sağlamakta ve Türk bankaları aracılığıyla Türkiye'ye karapara transfer etmektedir. Bu konuda belgeler MİT'te bulunabilir. Örgüt yılda yaklaşık 25 bin kişiyi kaçak yollardan, başta Al-

manya olmak üzere, yurtdışına çıkararak 125 milyon mark gelir sağlamaktadır. Almanya'da yasa dışı yollardan 30 milyon mark temin etmektedir, yurtdışına giden araçlardan araç başına 1000-1500 mark almaktadır. PKK, haraç, uyuşturucu ticareti, kumar ve diğer mafya ilişkileriyle yılda toplam 2 milyar dolar finansman sağlamaktadır.

Günde 4 milyon dolar: Terörle mücadele edilen bölgede TSK'nın günlük harcaması 1 milyon 250 bin dolardır. Bu rakam, İçişleri Bakanlığı'na bağlı jandarma ve diğer güvenlik teşkilatının harcamaları da katıldığında, rakam günlük 4 milyon dolara ulaşmaktadır. Ancak, terörle mücadele olmasa da bu bölgede personel ve diğer çalışmalar için yapılacak günlük harcamanın 3 milyon dolar civarında olduğu hesaplanmıştır.

Ümmetçi-Kürtçü/Şeriatçı-PKK işbirliği: PKK, içeride ve dışarıda, şeriatçılar dahil, Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmak isteyen örgüt ve hareketlerle işbirliği halindedir. Radikal İslamcılar "millet" yerine "ümmet"i esas aldıklarından Türk milletine karşıtlık çerçevesinde PKK'yı desteklemektedir. Radikal İslamcılar Türk milliyetçiliğini kabul etmemekte, bölücü örgüt üyelerinin de "Müslüman" olarak haklı bir mücadele içinde bulunduklarını ifade etmektedirler.

Dış tehdidin önünde: Bölücü ve irticai terör odakları Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmak için işbirliği ve dayanışma içindedir. Bu çerçevede yapılan Milli Askeri Strateji değişikliği ile bu tehdit, dış tehditten daha öncelikli olarak değerlendirilmiştir. Öncelikli tehdit bölücü ve irticaidir.

K. Irak ziyaretine tepki: (Şeriatçı-PKK'lı işbirliği konusundaki bulguların sorulması üzerine Kuzey Irak'ta alıkonan askerler için PKK kampına giden RP'li Fethullah Erbaş ve İHD heyetini kastederek) Kuzey Irak'a yapılan ziyaretler var. Kimlerin, kimlerden emir aldığı yolunda haberler, bilgiler var.

PKK ve irticaya İran desteği: ABD, İran, Irak ve Suriye'nin de içinde bulunduğu 7 ülkeyi teröre destek veren ülke olarak ilan etmiştir. Özellikle İran, Türkiye'de hem irticai faaliyetlere destek vermekte, hem teröre lojistik destek imkânı sağlamakta, örneğin sınırda 550 kadar terörist barındırmaktadır. Bunun yanı sıra Rusya Federasyonu, Ermenistan, Bulgaristan, Yunanistan, Kıbrıs Rum Yöne-

timi ve bazı Avrupa ülkeleri Türkiye'deki teröre açık veya yarı açık destek vermektedirler. Özellikle radikal İslamcılara, PKK'yı destekleyen bütün ülkeler, başta İran, Suriye, mali ve askeri destek vermektedirler. Yunanistan'dan bir korgeneral ve 200 subay Bekaa'da terör örgütüne yardımda bulunmuştur.

Sözde demokratlar: Sözde demokrasi ve insan hakları savunucuları, yasal olanakları da kullanarak terör örgütünü açıkça desteklemektedirler. Terör örgütünün faaliyetleri maskelenerek Tunceli, Sivas ve Lice gibi yerlerde Silahlı Kuvvetlerin mücadelesi sekteye uğratılmak istenmektedir.

TSK da mükemmel değil: Medyayı eleştirmeden önce kendimizi de eleştiriyoruz. Silahlı Kuvvetler olarak kapalı bir yapıdayız. Bundan kaynaklanan sorunlarımız var. Hiçbir kişi ve kurum gibi TSK da mükemmel değil.

Çeteler TSK'da yeşermez: TSK, içinde bulunduğu mücadelede çok geniş kapsamlı bir harekât yürütmektedir. TSK'da bir çirkinlik kademe kademe yükselemez. Çete gibi örgütlenmelerin TSK'da yeşermeyeceğinden kimsenin kuşkusu olmasın.

Personele insan hakları broşürü: UNHCR (Birleşmiş Milletler, Mülteciler Yüksek Komiserliği) askeri kanadıyla işbirliği yaptık. İnsan hakları konusunda broşürler hazırlanmış, bölgedeki personele, çavuşlara vs. gönderilmiştir.

Silah halka yönelmez: Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik sosyal hukuk devleti yapısını bozmak isteyenlere karşı sorumluluk TSK gibi bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla yurttaşların da görevidir. Ama bizim elimizde silah olduğu için bu silahı halkın istediği, halkın yararı doğrultusunda kullanma, gerektiği zaman kullanma bilinci içindeyiz. TSK demokratik rejime yönelmemiştir. Biz kendi halkımıza karşı harekât yürütmüyoruz. Genelkurmay Başkanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) "terör"le değil "terörist"le mücadele ettiğini, sosyo-ekonomik önlemlerin ihmal edildiğini belirterek hükümetleri eleştirdi. Genelkurmay Başkanlığı'nca basına verilen brifing sırasında bu konuda şu değerlendirme yapıldı: Silahın yanında aş ve iş: TSK, "terörist"le mücadele etmiş, ama "terör"le mücadele maalesef yeterince yapılmamıştır. Askerler "şahinler" olarak görülmüştür, ama biz çözümü sadece silahta görmeyi yanlış karşılıyoruz. Devle-

tin diğer kurumlarınca yapılması gerekenler maalesef yapılmamıştır. TSK, dağdaki militan gücü gibi, buzdağının görünen kısmıyla mücadele etmektedir. Ama asıl güç, buzdağının altındadır.

Burada, yardım ve yatakçılar, örgüte yardımcı kamu görevlileri yazılı ve görsel propaganda çalışmaları da vardır. Terörle mücadelenin uzaması nedeniyle Kürtçülük ve ideolojisi itibar görür hale gelmiştir. Devletin personel politikasındaki yanlışlar ve dengesizlikler sürmektedir. Bölgeye deneyimsiz elemanlar gönderilmekte, acemiliğin tekrarı olgusu yaşanmaktadır. Bölge için bütçeden trilyonlar harcanmasına karşın uzun vadeli plan yapılmamaktadır. Askerin girdiği her yere ekonomi de girmelidir. Güvenliğin yanısıra bölgeye aş, iş, eğitim götürülmelidir. Bugüne kadar bu konularda yeterli önlem alınmamıştır. Bölücü ve şeriatçılar, eğitim düzeyi düşük insanları kolayca kandırabilmektedir. Genelkurmay'ın Köy Uygulamaları başarılı sonuçlar vermiştir.

Devlette terörle mücadele konusunda yansıyan farklı görüşler, mücadeleye içeride ve dışarıda zarar vermektedir. Terör örgütünün medya gündeminde kalmasının önlenmesi önem arz etmektedir. Cezaevlerinde önlem alınmalı, terör suçlularının cezaları hücrelerde infaz edilmelidir. Terör 1984'teki kontrol edilebilir seviyesine itilmiştir.

Genelkurmay Başkanlığı, Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların temelinin "ideolojik" olduğunu bildirdi. Genelkurmay, diyalog girişimleriyle olumlu gelişmelerin memnuniyetle kaydedildiğini, ancak Yunanistan "Megali İdea"dan vazgeçmedikçe çözüme ulaşmakta güçlük çekileceğini belirtti. Genelkurmay Başkanlığı'nın Çiller hükümetinin "Gümrük Birliği'ne geçiş karşılığında Rum Yönetimi'ne, Avrupa Birliği'ne tam üyelik için takvim verilmesi sürecinde itirazda bulunmaması politikasının" kendi önüne getirilmediğini, bu tutumun "Dışişleri Bakanlığı'nda da tartışılmadan" sergilendiğinin tahmin edildiğini vurgulaması dikkat çekti. Genelkurmay Başkanlığı, Harekât Başkanı Korgeneral Çetin Doğan yönetiminde Türkiye-Yunanistan ilişkileri konusunda basına brifing verdi. Doğan ile Genelkurmay Türk-Yunan İlişkileri Daire Başkanı Tümamiral Mustafa Özbey'in verdiği brifingde, Yunanistan'ın Türkiye'yi karalama kampanyasını sürdürdüğü ve ülkedeki Kemalist-İslamcı ayrılığını körük-

lediğine dikkat çekildi. Brifingde, Türk-Yunan ilişkilerinde gözlenen temel sorun şöyle sıralandı: "Karasuları sorunu, kıta sahanlığı sorunu, Ege adalarının silahlandırılması, ada-adacık ve kayalıklar sorunu, hava sahası sorunu, Batı Trakya Türk azınlığı sorunu ve Kıbrıs sorunu. Dialog memnuniyet verici. Bu sorunların varlığı, iki ülke arasında memnuniyet verici gelişmeleri yapıcı bir diyalog yolunda desteklemeyi engellemez. Türkiye Cumhuriyeti'nin, Lozan'dan bugüne Yunanistan aleyhine tek genişlemesi olmamıştır. Bir deniz sınırının olmamasının da derinleştirdiği sorunların, tüm olumsuzluklara rağmen diyalog yoluyla çözümlenmesi temel hedeftir. Yumuşama yolundaki gelişmeler memnuniyet vericidir. Türk ve Yunan Genelkurmay Başkanlarının yaptıkları görüşmenin Ege'de güven artırıcı önlemlerin yerleşmesi yolunda atılacak adımlarla gelişmesini umuyoruz. Bizim amacımız caydırıcı olmak, emrivakilerle karşı karşıya kalmamak için yeterli askeri gücü bulundurmaktır.

175

Demirel: "Avrupa REFAHYOL'a sırtını dönmüş."

Demirel'e "Eh, artık Aydın Menderes de döndü" dedim (30 Nisan 1997 Çarşamba).

"Nereye döndü?" diye sordu:

"Artık hükümet hakkında konuşmayacağını ve susacağını söylüyor. Demek söylediği doğruymuş. 'Pazara kadar değil, mezara kadar RP'liymiş' diye yanıtladım soruyu."

SD: "Dur bakalım, ne gösterir hadise." (Yine temkinli)

CA: "Ama olaylar tatsız gelişiyor."

SD: "Her gün değişen şartlardır."

CA: "Baykal da hükümet işini suya düşürüyor."

SD: "O hâlâ Ecevit'le kavgayı sürdürüyor."

CA: "Kendisinden 20-25 yaş büyük adam, Ecevit, kalktı gitti ayağına. 'Nasıl istersen yapalım' diyor. O hâlâ '120 sol kişi birlikte olmalıymış' diyor."

SD: "Nasıl olacakmış?"

CA: "İki partinin adamları biraraya gelecek. CHP+DSP bir grup halinde... Ecevit ise 'Biraraya gelsek ne olacak, gelmesek ne olacak? Asıl sorun birlikte hareket etmekte' diyor."

SD: "Birlikte hareket ederlerse bir gün biraraya da gelebilirler."

ANAP'lı Dışişleri Bakanı, Kinkel ve Başbakan Kohl ile görüşmüş. Açıkça söyledikleri şu: 'Bu hükümet olduğu sürece bunlara prim olacak hiçbir şey yapmayız' diyor Avrupa."

CA: "Tabii Avrupa bunu Kohl ile Kinkel'e söyletiyor."

SD: "Dedikleri bir başka şey daha var: 'Fransa size destek veriyor görünüyor. Biz çekilsek...' diyor Alman, 'onlar çıkacak sahneye' diyor.

Avrupa gayet kararlı. Sırtını dönmüş."

CA: "Türkiye'ye mi, bu hükümete mi?"

SD: "Bu hükümete! Türkiye'yi ayırıyor. Ama bunlara sırtını dönmüş. Şaşkınlık içinde Avrupa.

'Nasıl oluyor da yüzde 20 oyla yüzde 80'e sahip çıkılıyor?' Bunları açık açık söylüyorlar."

CA: "Bu Libya'daki başkomutanlık emrinde Erbakan meselesi de ayyuka çıktı. Her yerde bu konuşuluyor. Kaddafi ATV muhabiri Şirin Payzın'a, Erbakan'ın, emrinde görevde olduğunu açıkça söylüyor.

Büyükelçilerden rapor gelmez mi bu konularda?"

SD: "Büyükelçilerin böyle şeylerden haberi yoktur."

CA: "Bu komutanlık rezaleti için bir şey yapılmayacak mı?"

SD: "Dur bakalım ne gösterir. Herhalde Başsavcı olaya el koyar.

Ama Hariciye korku içinde."

CA: "Hariciye de görevini yapmıyor!"

SD: "Yapacak. Mecburen. Kendi aralarında tartışıyorlar. 'Sorumlu olursunuz' dedim Onur'a. 'Sizin siyasal yanınız yok. Kanun ne diyorsa onu yapacaksınız.'"

Yedinci Bölüm

MAYIS 1997

176

Demirel: "18 madde... 10 tanesi fasa fiso... (Darbe için) Gerekçe kalmadı."

Bize göre; 28 Şubat kararlarından sonra Genelkurmay brifingi 'muhtıradan da önemli' idi.

Gazetecilere verilen brifing bu değeri açıkça ortaya koyuyordu.

Gazetenin başyazısında denildiği gibi: "Genelkurmayın düzenlediği son brifingde saptanan 'milli askeri strateji' 28 Şubat MGK bildirisinden çok daha önemli ve kesindi; bir muhtıra değildi, bir 'durum saptaması'ydı. Ama muhtırayı geride bırakan bir anlam taşıyor"du.

Kesinleşen bir başka öğe şuydu: Genelkurmay, irticanın asla peşini bırakmayacak, sürekli izleyecekti.

İşte, örneğin; Genelkurmay döviz hesaplarındaki transferlerin incelenmesini, "şeriatın para akladığı" gerekçesiyle istiyordu.

Nisanın son günü toplanan AB'de Türkiye'nin adaylığı 4 koşula bağlandı: Ankara, Yunanistan'a karşı güç kullanma tehdidinden vazgeçsin. Güneydoğu sorununa siyasal çözüm bulunsun. İnsan hakları uluslararası standartlara getirilsin. Kıbrıs sorununda ilerleme sağlansın.

Bu ağır koşullara karşın, Dışişleri Bakanımız Çiller, şöyle diyordu: "Olay (yani AB adaylığı) rayına oturmuştur."

Çiller ne hallerdedir, bir soru bir yanıtla bir kez daha kanıtlandı (1 Mayıs 1997 Perşembe):

"TSK'nın sözcüleri bize açık açık bir rejim endişesinden bahsediyorlar. Sizin kulağınıza gelmiyor mu?"

Çiller yanıtlıyor:

"Bakın arkadaşlar, bu darbe lafları falan boşuna. Hiçbir şey olmaz. Size çok özel bir şey aktaracağım:

Kısa bir süre önce Genelkurmay Başkanı Orgeneral Karadayı bana çok önemli bir olay aktardı. Karadayı, Mesut Yılmaz'a haber göndermiş, 'Siz çekilin, sağı Tansu Çiller bütünleştirir' demiş. Bunu da bana söyledi."

Bu soruyla yanıtın yayımlandığı gün, Genelkurmaydan yazılı bir açıklama çıktı ve "Çiller'in söylediklerinin tamamen gerçek dışı olduğu" kamuoyuna duyuruldu.

Açıklamada "TSK'nın hiçbir siyasi parti, şahıs ve zümre ile işbirliği veya yakınlık içinde olması söz konusu değildir. TSK'nın iktidar hırslarına, siyasi tartışmalara alet edilme gayreti üzüntü ile karşılanmaktadır" deniliyordu.

Bir günde iki yalan! Erişilmesi, doğrusu güç bir rekordu!

Şu ünlü Kaddafi'nin komutanlığındaki ordu üyeliğine sonunda RP lideri bir açıklık getirdi. Ama ne açıklık!

"Uluslararası İslami Halk Komutanlığı diye bir komutanlık yok" diyordu Erbakan; "olsa komutanı Türkiye olur. Bunlar uydurma, çocukça şeyler."

Çiller ailesi hakkında aleyhte yayınlar yapan Flaş televizyona 'kimliği belli olmayan' kişilerce baskın düzenlenmesi siyasi havayı daha ağırlaştırdı.

Fakat, 'bizim' gerçekleri görmediğimiz anlaşılıyor:

"Çıkarcılar saldırdıkça halk Refah'a koşuyor"muş ve "millet sel gibi akıyor"muş! (Milli Gazete, 4 Mayıs 1997 Pazar)

Bugün pazar, Demirel'den 'çay daveti geldi.'

'Baba' sıfatını pek seviyor. Çok fazla çalışıyor! Bir günde 26 heyet kabul etmiş. Bu bir rekor! Rekor ama, o yaşta biraz fazla değil mi?

"Doğru" dedi Demirel: "Biraz fazla. Ama öyle bir baskı ve görüşme talebi var ki... İnanılmaz bir şey."

CA: "Halk bu. Konuşacak birini bulamayınca size geliyor. As-

kerlere de gidemez ya! Eh, siz de galiba 'sivil-asker otoriteyi' temsil ediyorsunuz artık?"

SD: "Görüşme isteği ve kâğıt akıyor. Allahtan Necdet hepsini karşılıyor. Tek bir kâğıt atılmıyor. Ne yapılabilirse yapılıyor. Yazılıyor ve bürokrasi batağına atılıyor.

Türkiye'de moraliteye ihtiyaç var. İnanılmaz işler yapılıyor."

CA: "Türkiye'de siyasetin çivisi çıkmış. Her şey ayakta. Ama siyasetçiler bu curcunaya bakmıyorlar.

Fakat devletin kurumları curcunaya aldırış etmeden, bu kargaşaya karşın tıkır tıkır çalışıyor.

Biliyorsunuz. İtalya'da aylarca hükümet olmaz veya sık sık değişir. Ama hiçbir iş aksamaz, tıkır tıkır işler. Neden? Çünkü kurumlar sağlam. Siyasallıkla ilgileri yok.

Galiba Türkiye de böyle bir bünyeye doğru ilerliyor.

15-20 yıl önce olsaydı böyle bir kargaşa... Devlet pat diye kıçüstü otururdu. Akıllara başka şeyler takılırdı."

SD: (Dikkatle dinledikten sonra bana doğru eğildi) "Bu tespitiniz ne kadar önemli, biliyor musunuz?"

CA: "Ama doğru!"

SD: "Evet. Bugün bana bir heyet geldi. 'Siyasetçiler ne yaparsa yapsın, biz işimize bakıyoruz' dedi.

Köylüler geldi, çiftçiler. Hükümetten şikâyetçi. Ama ekip biçiyorlar.

Emekli subaylar geldi. Çok önemli fonksiyonları var. Bir emekli general var başlarında. Barut!"

CA: "İşte bütün bunlar içine girdiğimiz son aşamayı gösteriyor."

SD: "Son MGK ile askerlerin elindeki (darbe için) gerekçeyi aldık. 18 madde... Bir kısmı, 10 tanesi fasa fiso. Yasaları uygulamakla ilgili. 18 yıla –Milli Eğitim Bakanının bugün de gazetelerde demeci var– angaje.

Eh, onun da uygulanacağı söylendi.

Gerekçe kalmadı (darbe için)."

CA: "Olayın yumuşak karnı 8 yıl kesintisiz. Kadın ve ekibi uygulanacak diyor ama, Erbakan bu havada değil hâlâ. Takımı tepkili.

'Meclise RP'den önce ANAP ile DYP ortak yapımı bir 8 yıl kesintisiz gelecek' diyorlar, ama REFAH öncelik alacak gibi.

RP milletvekilleri reddettirecek zaten. O zaman ne olacak?"

SD: "İşte olanlar olur o zaman. Patlar!"

CA: "Fakat Türkiye'de darbe için gerekçe bulmak o kadar kolay ki..."

SD: "Şu işten ordu karışmadan bir geçebilsek!"

CA: "Elbette genel arzu bu. Fakat bu iş çözülse bile ordu ile Erbakan arasında, tabii RP arasında gerginlik bitmeyecek."

SD: "Merzifon'da bu adama (Erbakan'a) kötü davrandılar. Karadayı bana 'Sadece Cumhurbaşkanı'na merasim kıt'ası çıkarmaya karar verdik' dedi. Değiştirmişler.

Bu (Erbakan) gelmiş, tören kıt'asına doğrulmuş. 'Kıt'a Cumhurbaşkanı için hazırlandı' diye yarı yoldan döndürmüşler.

Ben geldim, alkış kıyamet.

Erbakan'a hiç! Askerler naziktirler. Ama bir noktadan sonra kabalaşırlar.

Sofrada sadece İsrail ile teknik anlaşma konuşuldu.

F-16'lar çok önemli bir silah. Bir füzeleri var. Gidiyor, radarı vuruyor. Amerikan malı. Fakat onarımları sadece İsrail'de. Hava Kuvvetleri Komutanına dedim ki: 'Buna anlatın.' Anlattılar."

CA: "Hani siz ortada oturuyorsunuz. Erbakan, Hava Kuvvetleri Komutanı ile konuşuyor."

SD: "O sahne. Konuşma bittikten sonra Karadayı bana, 'Acaba anladı mı?' diye sordu. Bunlar anlatılırken kendisine, Erbakan,' Ben ve Malezya bu onarım işlerini birlikte nasıl yaparız?' diye geçirmiştir. Kalın kafa, kalın! Bazen kafamdan 'bu adamı tanımak handikap mı?' diye geçiriyorum."

CA: "Neden olsun? Tanımak, ona göre hareket etme olanağını veriyor size.

Şimdi dönüp dolaşıp aynı noktaya geliyoruz: Bu Meclis var oldukça bu hükümetten kurtulamayacağız?"

SD: "Hayır. TBMM'de mutlaka patlama olacaktır."

CA: "Sizin bildikleriniz bizden fazla olduğuna göre..."

SD: "Bu, bilgi fazlalığıyla ilgili değil."

CA: "Siyasetin ana ilkeleri patlamayı gerektiriyor?"

SD: "Evet. Bu adama neler söylendi. Birisi MGK'da 'Sayın Cumhurbaşkanım, Türkiye 150 yıl geriye gidemez' dedi.

Denizci, Libya'daki başkomutanlıktan, Mısır'da İhvan-ı Müslümlerden, Pakistan'da rejime karşı olan örgüt başı ile görüşmesinden... söz ediyor, 'Bunlara ne diyorsunuz?' diye soruyor.

Sefirler, bu konularda bilgi gönderiyorlar.

Ah, orduyu bulaştırmadan şu işin içinden bir çıksak!"

CA: "Aydın Menderes de fos çıktı."

SD: "Bana Yavuz Onursal, 'Bu adama, Aydın'a inanılmaz' demişti. Geçen gün İzmirli gazetecilerle geldi, 'Nereden biliyordun' dedim.

Refah para vermiş."

CA: "Aman! Allah Allah!

Ya ikili? Bunlar birbirlerinin suçlarını örtüyorlar. Çiller, Erbakan'ı, Erbakan Çiller'i... Bir sorun mu var, hemen biri ötekini savunuyor."

SD: "Evet. Flaş televizyonu sorunu. Hukuk yanı yok. Ama Erbakan savunuyor. Bu, Akşener geldi bana;

'Efendim, siz SHP ile neden hükümet yaptınız: Terörle mücadele edebilmek için' dedi."

CA: "Çiller söyletiyordur bunları."

SD: "Tabii. Erzurum'daki vali, 'Bir Halk Düşmanı' piyesinin üzerine gitmiyor. Savcı adem-i takip kararı veriyor."

CA: "Fakat ordu –şimdilik– sakin görünüyor."

SD: "Fakat aşağısı barut gibi. Tuğgeneralinki bir şey değil. Genelkurmay Başkanı söylüyor bunu bana.

Bu kadının orduyu kullanmasına fena halde içerliyorlar.

Doğan Güreş zamanında Çiller yakınlarına şöyle demiş: 'Bir darbe olursa benim durumum 12 Eylülde Turgut Özal'ın durumu gibi. Ekonomik programı kim yürütecek? Ben! Bana dokunmazlar.'"

CA: "Bir darbe durumunda ordu bu kadını koruyamaz. Yoksa kendi yaralanır."

177

"Bu kadın gitmedikçe... Hiçbir şey yatışmayacak!"

SD: "Genelkurmay Başkanı bana 'ordu arkamda' vs. sözlerinden duyduğu rahatsızlığı Çiller'e söylediğini söyledi. 'Söylemeyin bunları' demiş.

Karadayı bana, 'Çiller'e ben 2-3 defa söyledim, konuşmayın böyle diye' dedi.

Erbakan bana bir dosya getiriyor. 'Yeniden Büyük Türkiye.'

Ben de ona hazırladığım dosyayı veriyorum. 'Önce bu dosyalardakini yap, o zaman yeniden büyük Türkiye'yi kurarsın' diyorum.

Kadın ise geliyor. Hiçbir şey anlatmıyor. 'Cindoruk bana sokak kızı dedi' diyor."

CA: "Bütün bu anlattıklarınızdan sonra yine aynı konu: Bu kadın gitmedikçe..."

SD: "Hiçbir şey yatışmayacak! Biliyorum. Ama TBMM'de patlama olacak.

Geçende Köksal (MİT Müsteşarı) bana geldi. 'Bazı kıpırdanmalar var, Özer'i vuracaklar, ne yapalım?' dedi. 'Gidin adama haber verin' dedim. Sonra bir de baktım, haber bugün gazetelerde."

CA: "Gazetelerdeki Çakıcı'nın sözleri: 'Bu adamı vuracağım' diyor."

SD: "Çok fena olur. Başımıza iş çıkar."

CA: "Canım Özer'i vururlarsa anlatmak kolay. 'Bir menfaat işidir' denilir, geçer gider. Ama herhangi bir siyasetçiyi vururlarsa anlatmak zor!"

SD: "Evet. Benim korkum, tam işler bu halde giderken böyle bir olayın patlak vermesi.

MİT Müsteşarı ABD'ye gitti geldi.

Giderken bana, Karadayı ve Erbakan'a 'Amerika'da sorulacak sorulara ne cevap vereyim' diye sordu.

Amerikalılar şu sorulara cevap arıyorlar.

a) Türkiye'de darbe olur mu?

b) Olursa... RP silahlı direniş gösterir mi? Bu durumda biz nasıl hareket etmeliyiz?

c) Darbe yapılmamalı. Ancak İran'a dönüşürse bu ihtimal kesinleşir. O zaman darbe yapılmalı!

Erbakan, 'Ordumuz yücedir, darbe yapmaz' diye cevap vermiş.

Karadayı, 'Darbe ihtimali yok. Laik, demokratik Cumhuriyeti ve Atatürk ilkelerini korumakta kararlıyız' demiş.

Ben de 'Darbe olmaz' dedim. Müsteşar gitti, bu görüşleri soru üzerine söylemiş Amerika'da."

178

"Böyle devam ederse... emekli ederiz"

Ordu ile kurmaya kalkıştığı 'organik köprüye' yeni örneği yine Çiller verdi:

Çiller –haberlere göre– 16 Nisan 1997 Çarşamba günü Genelkurmay Başkanlığını ziyaret etti.

O sırada, Çiller Başbakan Vekiliydi.

Çiller, Karadayı'ya: "Refah Partisi'nden şikâyetçi iseniz bana destek verin, bunu bertaraf edelim" deyince, Genelkurmay Başkanından şu yanıtı aldı:

"Türk Silahlı Kuvvetleri siyasete karışmaz."

Tansu Çiller, İkinci Başkan Orgeneral Çevik Bir'in kimi sözlerini kastederek, "Siz böyle diyorsunuz ama bazı komutanlar siyaset yapıyorlar. Böyle devam ederse, bunları emekli ederiz" deyince, Karadayı birden sertleşti:

"Arkadaşlarım siyaset yapmıyorlar, görevlerini yapıyorlar.

Ama siz bir şey yapmak istiyorsanız, elinizden geleni ardınıza koymayın" dedi.

Çiller, geri adım atmak gereğini, hatta zorunluluğunu duydu:

"İsterseniz bu konuşmayı hiç yapılmamış kabul edelim" dedi.

Karadayı ödün vermedi:

"Bu konuşma yapılmışsa, bizim açımızdan tutanaklara geçmiştir" yanıtını verdi.

Milli Savunma Bakanı Tayan'ın aynı yöndeki sözleri aynı gün gazetelere geçiyordu:

Bakan, "Türkiye'de, Cumhuriyetin temel ilkelerine inançsızlığın, temel niteliklerine yarı açık, yarı kapalı birtakım saldırıların yoğunlaştığı bir gündem oluştu" diye sert bir çıkış yaptı.

8 yıl kesintisiz eğitime RP'den hâlâ yanıt beklediklerini söyleyen Tayan, olayı "bir siyasi rezalet" diye niteledi.

Çiller, her zamanki Çiller'di. Suçu üstleneceğine, başkasının üzerine atmayı yeğledi.

Karadayı ile arasındaki 'restleşmeyi', yaptığı yazılı açıklamada "ordu ile hükümeti karşı karşıya getirmek" diye niteledi.

Tabii, suçlu basındı!

Karadayı ile arasında geçen –Köşke de yansıyan– sert konuşmayı doğrulamak ya da yalanlamak yerine, başka telden çaldı açıklamada:

> "Şerefli Türk Ordusunun yeri de, yetki ve görevleri de Anayasada ve yasalarda ifade edilmektedir. Türk Ordusunu devlet hiyerarşisi içindeki yerinden başka bir konumda göstermeye çalışmak, devleti de orduyu da yıpratıcı sonuçlar verebilir. Değerli komutanlarımız Anayasal görev ve sorumluluklarının bilinci içindedir. Hükümetle ilişkilerini gene Anayasanın öngördüğü çerçevede yürütmektedirler. İktidarda olsun, muhalefette olsun, hiçbir siyasi parti veya bir grup basın, orduyu iç politika tartışmalarının içine çekmeye çalışmamalı, ordunun şu veya bu konudaki tavrını kendi siyasi çıkarları veya amaçları için istismar etmeye yeltenmemelidir. Türk Ordusunu halkın bir bölümünün karşısında gibi göstermek, tarihi bir yanılgı olur. Ordu hepimizindir."

Bütün bu gelişmeler; 'alternatif hükümet arayışı'nı hızlandırdı.

Yalım Erez başroldeydi. Bir DYP'linin başkanlığında Anayol-Sol önerisini Yılmaz'la Ecevit yadsımadı. Baykal da 'destek' vereceğini söyledi.

Ama, bu seçenek TBMM'de nasıl oluşacaktı? Hâlâ bilinmiyordu.

Demirel, Polonya'da, Avrupa'yı teröre karşı uyarmakla meşguldü. "Dünya deviyiz" diyordu. 8 yılı bile çözemeyen bir dev!

RP'nin sekiz yıla savaş açtığını –bu sırada– gazeteler duyurdu.

Erbakan, MGK'da attığı imzayı unutmuştu!

Refah atağa geçti, ama kışkırtıcı bir atak.

RP'li Çelik, "Şeriat istiyorum. Çok kan dökülecek" diyor; sokaklarında gece yürümenin olanaksızlaştığı, gericiliğin, yobazların egemen olduğu Fatih'teki bir vaazda cihat çağrıları yapılıyordu (10 Mayıs 1997 Cumartesi).

8 yıl kesintisiz eğitimde Çiller çark ediyor ve 1 Ekime kadar rafa kaldırıldığı öğreniliyordu.

179

Erbakan, halatı çekmiyor... Salıveriyor!

Artık şaşırtıcı gelmeyen davranışlarına bir yenisini ekleyen Demirel; Polonya'dan döndü, ertesi gün İstanbul'a gitti, geldi ve... gece yarısına doğru aradı (10 Mayıs 1997 Cumartesi):

"Ne var ne yok" konusunda "ortalığın karmakarışık olduğunu" söylemekle yetinebilirdim. Ama, 'hükümeti düşürme çabalarına' değindim. Bu kez Deniz Baykal da katılıyor kervana. Ama olası hükümette yer almamak koşuluyla.

"Rivayet çok, ama ortada somut hiçbir şey yok" dedim.

"Çiller ise, neredeyse 'çıldırmış' diye nitelenecek vaziyette."

Demirel, "O korkudan" dedi.

Ama, korku hükümetin düşürülmesi olasılığından kaynaklanmıyor.

"Korkuyor, çok korkuyor. Ya 'gelirlerse' ben ne olurum diye" dedim Demirel'e. (Sanki askerlerin gelmesinden sadece Çiller korkuyormuş gibi)

Renk vermedi Demirel, Çiller'in korkusuna yaptığım saptamayı, "Tabii, tabii" diye karşıladı.

Erbakan sahneye çıkmıyor, daha çok meydanı Çiller'e bırakıyordu.

"Geçen gün Danıştayın yıldönümü töreninde söz alanlar Erbakan'ın yüzüne çok kötü konuştular" dedi.

CA: "Ama Erbakan da çıkmış kürsüye. Bir şeyler söyledi mi bari?"

SD: "Bir şey söylememek için..."

CA: "...herkesi kucakladı!"

SD: "'Hepinizi seviyorum' dedi. İyi mi?" (Gülüşmeler)

CA: "Fakat bunları söylediğinde, televizyonlara baktım, onu seven surat göremedim."

SD: "O ayrı mesele. Yani Erbakan, 'Siz bana ne söylerseniz söyleyin, ben sizi seviyorum' diyor. Laf bitiyor böylece.

Yani halatı çekmiyor, salıveriyor.

Salıverince de öbür taraf poposunun üstüne oturuyor."

CA: "Baktım da; Danıştay Başkanı konuşuyor, alkışlıyorsunuz. Barolar Başkanı konuşuyor, alkışlıyorsunuz. Herkes alkışlıyor. Ama Erbakan öyle oturuyor."

SD: "Evet ama, bunun aleyhinde konuşuyorlar." (Demek ki başta Cumhurbaşkanı, törende bulunanların hepsi alkışlarıyla Erbakan aleyhindeki söylemlere katılıyorlar!)

CA: "Evet ama garip bir manzara değil mi? Aleyhindeki sözleri başta devletin başı alkışlıyor, bu da yanı başında oturuyor."

SD: "Onlar da alkışlanacak sözler söylüyorlar. Danıştay Başkanı Firuzan Hanım'ın (İkincioğulları) konuşması çok güzeldi, ağırbaşlı, güzel.

Barolar Başkanı Eralp Özgen'in konuşması hakaretti. Hakaret!

Ben Firuzan Hanım'a söylemiştim; 'Konuşmam' demiştim. Hele Erbakan konuşunca ben niye konuşayım!"

(Danıştayın 129. kuruluş yıldönümündeki konuşmasında Barolar Birliği Başkanı Özgen, "Bizler şeriat düzeninde değil, laik Cumhuriyet idaresinde yaşamak istiyoruz. Ülkemizin İran olmasına asla müsaade etmeyeceğiz" dedi. REFAHYOL hükümetini eleştirdi. Özgen'i Demirel alkışlamadı.)

CA: "Çiller'le Karadayı arasındaki görüşme doğru mu?

İki gazeteye 'malum kaynaklardan' sızdırıldı."

SD: "Haber doğru."

CA: "Çiller askerlere 'Beni destekleyin' nasıl diyebilir?

SD: "Yok, yok. Onlar doğru değil. Haber öyle de değil canım. 'Siz bizim aleyhimizde konuşuyorsunuz. Konuşmayın' falan demişler

buna. 'Konuşurum' falan deyince, 'Senin için iyi olmaz' demişler. Ben bunları size söyledim."

CA: "Evet, evet." (Ama ne tarih verdi ne de Karadayı ile Çiller arasında geçen konuşmaya dayandırarak söyledi. Öyle... "Askerler böyle diyor" gibi.)

SD: "Bu 'tekaüt ederiz' falan sözleri yok orta yerde."

CA: "Söylememiş mi bunu?"

SD: "Hayır, hayır. Yok böyle bir şey."

CA: "Peki niye uyduruluyor?" (Resmen yalanlanmıyor da!)

SD: "Vallahi bilemiyorum, nasıl uyduruluyor?

Bu konuyu Doğru Yol'un Başkanlık Divanında konuşmuşlar. Bu tekaütlük işini."

CA: "Tufan Türenç yazdı."

SD: "Biri alıp götürmüş, askerlere vermiş. Buradan çıkıyor mesele.

O görüşmede Çiller'e de vermişler Başkanlık Divanındaki konuşmanın yazılı notlarını. 'Bunları konuşmuşsunuz' diye.

Hani size söylemiştim. Daha kâğıdı okumadan, kâğıtta ne olduğuna bakmadan Çiller, 'Hayır, bu yalan' diye yalanlamış.

Hadise bundan ibaret!"

CA: "Elbette emeklilik sorununda alınganlık gösterirler?"

SD: "Alınganlığa gerek yok. Çünkü; Genelkurmay Başkanının imzası olmadan emeklilik tekemmül etmez ki..."

CA: "Genelkurmay Başkanı önerecek."

SD: "Tabii. O teklif edecek. Bakanlar Kurulu kabul edecek. Cumhurbaşkanı onaylayacak."

CA: "MGK kararları... MGK Genel Sekreteri bastırıyor. Erbakan hâlâ 'Olmaz' diyor."

SD: "Desin, MGK'nın geçen toplantısına Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam geldi. '8 yıl kesintisiz,' dedi. 'Kesintisiz mi?' diye sordular. 'Evet' dedi. Sordukları; 'Arapça ders seçmeli olacak mı?' Bakan, 'Hayır' dedi.

Zapta geçti bunların hepsi."

CA: "Ama hayret edilecek bir şey. Gerginliği tırmandırıyorlar. Neden?

Hükümet meselesi ortada kaldı. Posası çıkmış vaziyette."

SD: "Ölmüş! Manen yok. Moralman da yok."

CA: "Güven vermiyor. Çiller miting yapıyor. İzleyen çocuklar 10 bin kişi dediler." (Sultanahmet mitingi. "İmam-hatipler kapatılamaz" dediği miting.)

SD: "Doğru. 8-10 bin."

CA: "Ne yapmak istiyor?"

SD: "Ben size söyledim. Normal şablonla çıkamaz bu işin içinden. Bunların şablonu yok.

Koyver gitsin!"

CA: "Yalım Erez'in girişimleri bir işe yarayacak mı sizce?"

SD: "Bilemiyorum. Biraz daha beklemek lazım."

CA: "Bekleyelim?"

SD: "Evet!"

180

Büyük sağ!

Genelkurmay, başta İbrahim Halil Çelik olmak üzere, RP'lilerin 'kanlı' açıklamalarını "meczup hezeyanı" diye niteledi (11 Mayıs 1997 Pazar).

Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral Erol Özkasnak, şöyle dedi:

"Bölücü ve kışkırtıcı demeçler, Güneydoğuda yüce milletimizin huzur ve güvenliğini sağlama uğruna canını veren binlerce şehidimizin kemiklerini sızlatmakta ve ailelerinin acılarını artırmaktadır."

Sultanahmet mitinginde 100.000 kişiyi bekleyen, ama karşısında 10 bin kişiyi görünce DYP il örgütüne çatan Çiller, sık sık gaf yaptı. Örneğin, "orta sağı tek çatı altında toplamak" diyeceği yerde "Orta sağı tek çete altında toplamak" diye konuştu.

Çiller'le medyanın iki büyüğü, Sabah ve Milliyet arasındaki tartışma mitingde de sürdü. Çiller, bu iki grubun "Haksız teşviklerle beslendiğini" söylüyordu.

Tiraj gazeteleri mitingin ertesi günü, Sultanahmet yerine teşvikler konusunda Çiller'e yanıtlarına ayırdılar sayfalarını...

Fakat aşırı sağa değil, orta sağa yakın olmaya çalışan gazeteler –örneğin Türkiye– Çiller'in Sultanahmet'te coştuğunu manşetlerden verdi.

"Hedef: Büyük sağ" diyor ve şunları ön plana çıkarıyordu:

"Sağda birleşme tavanda değil, tabanda olacaktır – Tekelcilerin ortağı olan Yılmaz'la birleşmeyiz – İki medya grubuna 848 trilyon lira nakit verildi."

Köktendinci cephe de hareketlendi: Çiller'in arkasından Sultanahmet'te miting düzenlediler. "IHL'lerin orta kısmının ve Kur'an kurslarının kapatılmasını hedefleyen 8 yıllık kesintisiz eğitim dayatmasını protesto etmek" amacıyla... Köktendinci gazeteler manşetlerde halkı Sultanahmet'e çağırdı.

Fakat köktendinciler Çiller'in mitingine de katılarak gerçek yüzlerini bir kez daha göstermişlerdi.

Refah'ın mitingi siyasal gerginliği sokağa taşıdı. Sultanahmet'te "Yaşasın şeriat! Millet burada, generaller nerede?" sloganları atıldı.

181

"İki saat Necmettin Bey... artı 30 dakika ben!"

Cumhurbaşkanı, iç ve dış gezilerini aksatmak niyetinde değil.

Üç günlüğüne Türkmenistan'a gidiyor.

Buradaki son etkinliklerini anlattıktan sonra, günlük çalışmaya geçti: "Sonra" dedi: "Necdet Bey'le İçişleri Bakanını konuştuk."

SD: "Bana geldi bugün. Emniyet Genel Müdürü için."

CA: "Koltuğundan kaldırdığını yerine oturtması lazım."

SD: "Tabii."

CA: "Oturttu mu?"

SD: "O benim işim değil artık."

CA: "Kararnameyi getirdi mi?"

SD: "Başbakanlık yolladı. Başbakanlık kararnamesini de burası geriye yolladı. 'Yargının (yani Danıştayın) Yüksel hakkında verdiği kararı uygulayın' diye.

İyi mi? Ne yaparsa yapsın?"

CA: "Size ne arzetti bugün?"

SD: "Hiçbir şey. Ben söyledim. 'Bakın, yargıyla takıştınız. Bu sizin için iyi olmaz' dedim. Ne söylediler Danıştay töreninde: 'Kararları icra edin!'"

CA: "Edecek mi?"

SD: "Vallahi, ister etsin, ister etmesin. Ben de geri gönderdim yeni genel müdür kararnamesini. 'Yargı kararını icra edin' diye.

İşte... Akşamüzeri de Erbakan geldi."

CA: "Aman efendim kaç saat öyle? Bir görüşme ki; doğrusu tahammülünüze hayranım!"

SD: "Eee... Ne yapacağız? 2 saat artı 30 dakika."

CA: "Neden artı yarım saat?"

SD: "İki saat Necmettin Bey. Otuz dakika ben! İyi mi?"

CA: (Gülüşmeler) "Tabii parlak ekonomiyi anlattı!"

SD: "Konuşmanın beşte biri.

Ekonominin nesini anlatacak? Ekonomide süngüsü düşük."

CA: "Kendisi de itiraf ediyor artık."

SD: "Bunlar sütten çıkmış kaşık. Başkaları şey. Ben bunlara söyledim: 'Herkesle münasebetleri kopararak hükümet yapmak o kadar kolay bir şey değil.' Herkesle kopardılar, herkesle."

CA: "Nasıl ayakta durdukları hayret verici bir şey.

Size iki saat masallar anlatıyor. Onu bilemem. Ama ortada görünen bir şey var. Neresinden tutarsanız tutunuz iş cıvık!"

SD: "Tabii."

CA: "Bunları, bu cıvıklığı nasıl savunuyor size?"

SD: "Savunmuyor artık.

Savunmuyor ama, 'düzelecek, telafi olacak' gibi bir şeyler söylüyor."

CA: "Ya 8 yıl hakkındaki masallar?"

SD: "Çok! Onu bir saat anlattı. Kaç paraya, kaç dershaneye ihtiyaç varmış. Kaç formül varmış. Kaç bilmem ne varmış. O konuda zihni çok bulanık.

Tabii ben o meselelere girmedim. Benim meselem o değil. Tavsiye kararlarını almış, uygulamaya koymuş. Onun bileceği bir iş.

Onun ve ortağının. Ben niye gireyim 8 yıl planına? Dinledim

ben sadece. (Oysa Cumhurbaşkanı 'konuya girmediğini' söylerken, askerler ısrarla uygulama beklediklerini açıklıyorlar.)

Zihinler bulanık!"

CA: "Net bir şey söylemiyor öyleyse?"

SD: "Hayır. Hiçbir şey söylemiyor."

CA: "Belki size söylemiyor. Korkudan. Haşlarsınız veya 'Bu böyle gitmez' dersiniz diye... Ondan bir şey söylemiyor."

SD: "Daha evvel söyledim; 'Bunun altından kalkamazsınız' dedim. Bu öyle kolay aşılacak bir konu değil."

CA: "TSK ile ilişkilerinin çok iyi olduğunu Çankaya kapısı önündeki sözlerinden anladık."

SD: "Hayır... Onu söylemiyor."

CA: "İçerde söylemiyor?"

SD: "Ben ona söyledim; 'Yahu şu adamlarını kontrol altına al. Her gün hadise çıkarıyorsunuz. 4 aydan beri' dedim. Hiç onlara cevap yok."

CA: "Demek onlara, kanlı laflara cevap yok!"

SD: "Adam 'kan olur' falan diyor. Ne gerek var bu sözlere?"

CA: "Bilemem. Ama tatsız bir mecraya girildiği kesin. Bu kadar vurdumduymaz nasıl olabiliyorlar?"

SD: "Söyledik ki; daha evvel konuştuk sizinle. 'Siz bunu yapmazsanız: Biri gelir yapar. Sizin yapmanız da şart değil aslında.'"

CA: "Başka birinin yapması da yeğlenir aslında."

182

"Kaçın kurtulun yahu, sizden başka kahraman yok mu?"

SD: (Güldü) "Kimin yapacağı önemli değil. Ama bir hükümet üzerine aldığı işi 'yapamıyorum' derse; gider, başka biri gelir. Biraz bunu işlemek lazım."

CA: "Değil mi?"

SD: "Tabii. 'Hakikaten zorlanmayın çocuklar. Bizim sizden istediğimiz fazla bir şey yok. Gidin de kurtulun. Bir başkası yapsın!'

Şaka biçiminde."

CA: "Biraz da alaya alarak."

SD: "Kaçın kurtulun yahu, kaçın kurtulun!

Sizden başka kahraman mı yok? Kim isterse yapsın!"

CA: "Herhalde Çiller'le ilişkilerinin çok iyi olduğunu söylüyordur."

SD: "Hayır. Hiçbir şey söylemedi."

CA: "Ama bunlar birbirine sarılıyorlar."

SD: "'Bakın' dedim. 'Ben dün Peter Gallinier'le (eski IPI Başkanı) konuştum. Adam diyor ki; bir hükümetin basınla arası bu kadar kötü olur mu diyor' dedim."

CA: "Adamın basınla arası böyle. TSK ile böyle..."

SD: "Yargıyla..."

CA: "Öyle!"

SD: "Aydınlarla?"

CA: "Geriye ne kaldı? Siz bununla tartışmaya girmezsiniz!"

SD: "Hayır."

CA: "Eh, sizinle de arası iyi değil."

SD: "Beni alâkadar eden, devlet bakımından görevin yapılmış olması."

CA: "Siz bir devlete, bir de rejime bakıyorsunuz."

SD: "Benim görevim."

CA: "Önümde üç haber, üç köşe duruyor. Birisi son miting. İmam-hatipler meselesi. İkincisi medya ile Çiller savaşı. Üçüncüsü ise Erbakan-Köşk görüşmesi. Her şey bu üçgenin içinde."

SD: "Doğrudur."

CA: "RP mitinginde devletin polisini aldatan cemaatler var. Başına takke koyuyor. Polis alıyor. Polis barikatından geçince cebinden bir başkasını çıkarıp başına koyuyor."

SD: "Yürekli isen takkeyi sokma cebine."

CA: "Adamlar bu. Cemaatleri bile yalancı, takiyyeci."

SD: "İşte bu."

CA: "Mitingde kadınları bir yere ayırmışlar. Caminin kubbesine çıkmış birisi 'şeriat' diye bağırıyor. Yeşil bayraklar... Cihat naraları... Bir kepazeliktir gidiyor."

SD: "Kusuyor; kusuyor. İstanbul kusuyor. Tayyip Erdoğan'ı oraya getiren o İstanbul var ya... İşte o..."

CA: "Ne oluyor getiriyor da... Kaç kişi topluyor?"

SD: "Yüzbin kişi vardı dediler mitingde."

CA: "100 bin olsa da... 10 milyonluk İstanbul'da. Metrekaresine vursak ne hesap çıkar? Fatih ilçesi de var içlerinde."

SD: "Tabii, bütün belediyeler ellerinde. Bütün yobazlar ellerinde."

CA: "Peki Çiller'in basına açtığı savaş için ne diyor hazret?"

SD: "Ağzını açmıyor. Dedim ki; 'Bu savaşı açarak nereye varacaksınız?'"

CA: "Ama bu iki gazetenin durumu da... Almışlarsa teşvikleri, veren de kadın! Tabii şimdi akla şu geliyor: Bir şey almak için bir şey vermek lazım. Almak için teşviki, destek istedi, verdiler. Sonuç bu mu?"

SD: "Öyle! Tabii, tabii.

Aralarında konuşuyorlarmış. Zafer (Mutlu) 2-3 gün önce Barlas'a 'Sen de çok Çillerci oldun' diyor. Barlas da cevaplıyor: 'Beni bu hale siz getirdiniz.'"

CA: "Her çevreden yükselen kokular 'nahoş'!"

SD: "Koyver gitsin!"

183

Teşvik!

(11 Mayıs 1997) Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü; Doğan Holding, Medya Holding ve Koç Holdinge verilen yatırım teşvik belgeleri çerçevesinde sağlanan devlet destekleri hakkında bir basın bildirisi yayımladı.

Bildiri metnini aynen yazmakta yarar var:

> 1) Bazı medya grupları (Medya Holding, Sabah Gazetecilik, ATV ve diğerleri) Doğan Holding (Hürriyet, Milliyet Gazetecilik, Kanal D ve diğerleri) ve Koç Holdingin devletten sağladığı teşvikler ile

ilgili olarak resmi kayıtlara dayanılarak aşağıdaki hususların açıklanmasına gerek duyulmuştur.

2) Türkiye genelinde bugünkü değerlerle 1983 yılından beri yaklaşık 7.1 katrilyon tutarında nakit ve nakit dışı devlet desteği sağlanmıştır.

3) Yukarıdaki toplam meblağın, 1983 tarihinden itibaren 1.7 katrilyonluk bölümünü nakit teşvikler, kalanı ise nakit dışı teşviklerden oluşmaktadır. Başbakan Sayın Prof. Dr. Tansu Çiller'in talimat ve kararları uyarınca nakit teşvikler Temmuz 1994'ten itibaren kaldırılmıştır.

4) 1994 yılına kadar teşvik mevzuatlarında öngörülen teşvik unsurları çerçevesinde teşvik belgesi sahiplerine sabit yatırım tutarının % 70'i nisbetinde devlet desteği sağlanmıştır. Bu destekler aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır.

a) Fon Kaynaklı Kredi
b) Yatırım İndirimi
c) Gümrük Vergisi ve Fon Muafiyeti
d) Yurtiçinde Makine-Teçhizat Alımlarında KDV Desteği
e) İthal Makine-Teçhizat Alımlarında KDV Ertelemesi
f) Vergi, Resim ve Harç İstisnası
g) Yatırım Finansman Fonu (Vergi Ertelemesi)
h) Bina İnşaat Harcı İstisnası
i) Faiz Farkı İadesi
j) Kaynak Kullanımı Destekleme Primi
k) Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kredisi
ı) Döviz Tahsisi

5) Temmuz 1994 tarihinde Başbakan Sayın Prof. Dr. Tansu Çiller tarafından verilen talimat üzerine yukarıdaki teşvik unsurlarından nakit teşvikler uygulamadan kaldırılmış olmakla birlikte eski yıllarda verilen teşvik belgeleri kapsamındaki nakit teşviklerin ödemelerine, devletin taahhüdü niteliğinde olması sebebiyle devam edilmesi yasal bir zorunluluk olmuştur. Bu şekliyle 1994 öncesi teşvik belgesi sahiplerine sabit yatırım tutarının % 70'i nisbetinde devlet desteği sağlanmışken 1994 Temmuzundan itibaren bu oran % 30 nisbetinde düşürülerek % 40 nisbetine çekilmiş ve nakit ve kredili teşvikler uygulamadan kaldırılmıştır.

Halen uygulanmakta olan teşvik unsurları aşağıdaki gibidir:

a) Yatırım İndirimi

b) Gümrük Vergisi ve Fon Muafiyeti

c) Yurtiçinde Makine-Teçhizat Alımlarında KDV Desteği

d) İthal Makine-Teçhizat Alımlarında KDV Ertelemesi

e) Vergi, Resim ve Harç İstisnası

f) Yatırım Finansman Fonu (Vergi Ertelemesi)

g) Bina İnşaat Harcı İstisnası

6) 1983-1997 döneminde iki medya grubuna verilen teşvik belgeleri toplamı aşağıdaki gibidir:

	Yatırım Tutarı (Milyon $)	**1983-93 (Milyon $)**	**1994-97 (Milyon $)**
Medya Holding (Sabah, ATV vd.)	292.1	278.4	13.7
Doğan Holding (Hürriyet, Milliyet vd.)	626.3	581.0	45.4
Toplam	**918.4**	**859.4**	**59.1**

Yukarıdaki toplam teşviklerin 1994 öncesi % 70, 1994 sonrası % 40 nisbetinde devlet desteğinden yararlandığı dikkate alındığında iki medya grubuna sağlanan devlet destekleri aşağıdaki gibidir:

	1983-93 (Milyon $)	**1994-97 (Milyon $)**	**Toplam (Milyon $)**
Medya Holding (Sabah, ATV vd.)	194.9	5.5	200.4
Doğan Holding (Hürriyet, Milliyet vd.)	406.7	18.1	424.8
Toplam	**601.6**	**23.6**	**625.2**

Görüleceği üzere bu iki medya grubuna toplam 625.2 Milyon $ karşılığı devlet desteği sağlanmış olup, bu rakam toplam yatırım teşvik belgesi miktarını değil, bu belgeler kapsamı sağlanan devlet desteğini göstermektedir.

Sözü edilen medya gruplarının dahil olduğu holdinglerin bankacılık, ticaret, turizm ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerine ait teşvikli yatırımları yukarda belirtilen devlet desteği unsurları dışında bulunmaktadır. Gerekli görüldüğünde bunların da açıklaması yapılabilecektir.

Ayrıca tüm medya sektörüne verilen toplam teşviklerin yaklaşık % 90'ı bu iki medya grubuna verilmiş olup, dolar bazındaki rakamlar belgelerin düzenlendiği tarihteki cari kurlar üzerinden tespit edilmiştir.

7) Koç Holding Grubuna ise yine Resmi Gazete'de yayımlanan ve belgelerin düzenlendiği tarihteki kur üzerinden yapılan hesaplamalara göre 1983-94 döneminde 3.1 Milyar $, 1994-97 döneminde 582 Milyon $ karşılığı olmak üzere toplam 3.7 Milyar $'lık teşvik belgesi düzenlenmiştir.

a) Koç Holdinge verilen devlet destekleri 1983-94 arasında nakit teşviği olarak;

- İhracata 311 Milyon $ karşılığı
- Yatırımlara 99.7 Milyon $ karşılığı olmak üzere toplam 400.7 Milyon $ karşılığı sağlanmıştır. Bu nakit teşvik uygulamalarına Temmuz 1994 tarihinden itibaren Başbakan Sn. Prof. Dr. Tansu Çiller'in talimat ve kararları ile son verilmiştir.

b) Nakit dışı devlet desteği olarak 2.4 Milyar $ sağlanan teşvikler ile birlikte toplam nakit ve nakit dışı olmak üzere 2.8 Milyar $'lık devlet desteği sağlanmıştır.

184

"Tarih, Çiller'i affetmeyecek..." (Sabah)

Sağ basın; 'her şeye karşın' Çiller'i iktidar koltuğunda görmek ve elinden geldiğince Çiller'e yardımcı olmak istiyor.

Hükümet arayışlarının hızlandığı süreçte; Türkiye gazetesine göre, "komplolar geri tepmişti."

Çiller'in elinde 5 koz vardı gazeteye göre:

"RP dışında DYP'siz bir hükümet kurulmasının imkânsızlığı – En geç bir yıl içinde Çiller'e geçecek Başbakanlık sırası – Hükümet ortağı olma ve bunun parti içi dengelere yansıması – Bayan lider olarak dış politikada verdiği imaj ve sağladığı başarı, düzelme yolunda olan ekonomi – Seçim."

Tabii, bu 5 madde içinde Çiller için, ona bağlı hareket eden DYP kurmayları için önemli etken, "bir yıl içinde Çiller'e geçecek olan Başbakanlık koltuğu" idi.

Nitekim; Çiller'in 'Başbakanlığı, zamanından önce, örneğin haziran, en geç temmuzda devir almak için kimi planlar üzerinde çalıştığı' haberleri geliyordu.

Medyaya göre, RP'nin ve Çiller'in mitingdeki ağır tahrikleri sonucu, Hürriyet gazetesi kurşunlandı (12 Mayıs 1997 Pazartesi).

Ertesi gün (13 Mayıs 1997 Salı) Çiller'e en ağır saldırı Sabah'tan geldi.

Gazete, büyük harflerle düzenlediği manşetinde, "Tarih, Çiller'i affetmeyecek" diyordu:

"Çiller'in koltuk hırsı sayesinde iktidar olan Refah yüzünden Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en gergin günlerini yaşıyor.

Gazetelere saldırılıyor. Televizyon binaları basılıyor. Şeriat için gösteriler yapılıyor. Toplum tehlikeli biçimde ikiye bölünüyor.

Tarih, Çiller'i affetmeyecek. Çünkü..."

Tarihin affetmeyeceği öğeleri bir bir sıralıyordu.

Bir ikinci başlık: "Çok doğru söylemişsiniz Sayın Çiller... Milletten oy isterken Refah'ı 'rejim düşmanı' ilan etmiş, Erbakan'ı 'bölücülükle' suçlamış ve 'Refah'a karşı göğsümü siper edeceğim, Refah iktidar olursa, ülke karanlıklara gider' demiştiniz. Doğru çıktı Sayın Çiller, siz bugün yaşananları önceden biliyormuşsunuz!"

Birinci sayfada Çiller'in seçimden önce Refah ve Erbakan için söyledikleri alt alta yazılıydı.

Söylediklerinin tümünü 'söylenmemiştir' kabul edip, Erbakan'la ortak olan Çiller'in gazete arşivlerinde kalan kimi sözleri:

* Erbakan'ın adil düzeni Castro düzeni, Mao düzeni, Mercümekçi düzeni... Kadayıfçı Erbakan'a inanmayın. (1 Ocak 1996, Milliyet)

* Erbakan bizi koalisyona zorlayamaz. Refah'a teslim olmam. Ülkem satılık değildir... (20 Şubat 1996, Sabah)

* Ey Mesut Yılmaz! Koltuk uğruna ülkeyi karanlığa gömme... (20 Şubat 1996, Sabah)

* DYP ile aydınlığı ya da RP ile karanlığı seçeceksiniz.. (12 Kasım 1995, Sabah)

* Erbakan, Atatürk'ün açtığı yolu kapatmaya çalışıyor. Buna izin vermem. (15 Aralık 1995, Sabah)

* Refah ülke için çok zararlı. Bu koalisyonun engellenmesi gerekli. (20 Şubat 1996, Hürriyet)

* Şantajla, tehditle beni bir yere çekemezler. Refah'a teslim olmam. Tehditlere aldırmam. (1 Ocak 1996, Milliyet)

* RP'nin devlet içine girmesine karşıyım. RP'nin iktidar olabileceği ihtimali, dış finans çevrelerini tedirgin ediyor. (23 Ocak 1996, Sabah)

* Refah PKK gibi. Ellerinde harita, Türkiye'yi bölmüşler... (16 Kasım 1995, Milliyet)

* Kişisel hırs uğruna ülkeyi tehlikeye atanlara karşı artık rejimin tek sigortası biziz... (20 Şubat 1996, Milliyet)

* Gümrük Birliği bir başlangıç. Açılan bu kapıdan girilmesi lazım. Ama Refah Partisi koalisyon ortağı olursa bunu değiştirir. Ve çok yazık olur. Bu yüzden RP ile koalisyon yapmam. (5 Aralık 1995, Hürriyet)

185

Manzara!

Cumhurbaşkanı Demirel; Türkmenistan'dan dönerken –tabii– uçakta gazetecilerin sorularını yanıtladı ve... konuşma, ister istemez 'son günlerdeki Türkiye manzarasına' kaydı:

Soru: "Sultanahmet birinci mitingi Doğru Yol Partisi tarafından yapıldı. İkinci miting başka bir amaçla yapıldı ve Milli Güvenlik Kurulu kararlarının protesto edilmesi şekline büründü. Hatta bu mitingde çeşitli bayraklar açıldı, tamamen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerine, Cumhuriyetin temel niteliklerine aykırıydı. Milli Güvenlik Kurulu Başkanı ve Cumhurbaşkanı olarak bu konudaki düşüncelerinizi alabilir miyiz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Hay hay. Evvela şunu söyleyeyim: Bugün 14 Mayıs. 14 Mayıs 1950'den 14 Mayıs 1997'ye 47 sene geçti. Bu 14 Mayısa nasıl gelindiği herkesçe belli. Türkiye hür ve demokrat Türkiye olmak için 14 Mayıs 1950'ye geldi. 1946'dan 1996'ya 50 sene geçti çok partide. Türkiye çok partiyi yürütemedi ve Türkiye'de büyük bunalımlar oldu. Bu bunalımların hiçbirisi, şikâyet edilen şeyleri ortadan kaldırmadı. Öyleyse, Türkiye'de dün şikâyet edilen şeyler dünkü davranışlarla ortadan kalkmadıysa ve hâlâ benzeri şeylerden şikâyet ediliyorsa, meselenin köküne inmek ve ona göre arayış tanzim etmek lazımdır.

Sultanahmet mitingi izinsiz bir mitingse gayri kanunidir. Yani hadise şudur: Bir toplantı ve gösteri yürüşüyü hadisesi, işte 50 senedir uğraştığımız demokrasinin en önemli haklarından birisidir. İnsanlar kendi tepkilerini meydanlarda ortaya koyabilmelidir. Birçok kere ifade ettik ki, meydanlar demokrasinin ciğeridir. Şimdi eğer bu meydanlarda rahatsız edici birtakım tezahürler ortaya çıkıyorsa ve bu gerçekten üzücü birtakım sonuçları doğuruyorsa, mitingden vazgeçemeyiz. Bence burada çok iyi düşünmek lazımdır. Türkiye bir hukuk devletidir, bir Anayasa devletidir. Evvela şöyle başlayayım: Türkiye'nin kuralları ve kurumları vardır. Hukuk devletidir. Hukuk devletidir dediğimiz zaman Türkiye'de birtakım hareketler, davranışlar, sözler eğer kanunlara uymuyorsa, suçtur. Türkiye'nin bunları takip edecek kurumları vardır.

Bence Sultanahmet mitinginde olup bitenlere bakarak üzülmemek mümkün değil. Yalnız, üzülmesine üzülelim de, meseleyi ülkenin oturduğu çerçeve bakımından da dikkatle ele alalım. Söylenecek şey, hepimizin üzüntülerimizi yargı haline çevirmek değil ve sorgusuz yargı tesis etmek değil, sorgusuz infaz tesis etmek değil, orada kanunlara aykırı hareketler olmuşsa –ki olmuştur– onların takibi-

ni kanun uygulayıcılarından istemektir. Ve kanun uygulayıcıları zaten hareket halindedir. İdarecisi, polisi, savcısı, orada meydana gelen kanunsuzlukları, orada meydana gelen Türkiye'nin, devletin, Cumhuriyetin temel niteliklerine yönelmiş saldırıları veya başka çeşit yapılmış hareketleri takip etmek ve suçlu kimse suçluyu arayıp bulmak durumundadır.

Denilebilir ki, 'Efendim bunlar bulunamıyor. Olmuyor.' Bulununcaya kadar, oluncaya kadar takip edeceğiz. Şimdi bunlar bulanamıyor, olmuyor diye vazgeçebileceğimiz bir durum yok. Yani gösteri, yürüyüş hakkından vazgeçemeyiz. Yani bir tanesi kötü oldu diye çok iyilerine de mani olamayız. Zaten demokrasi dediğimiz olayın içerisinde her şey iyi değil. Yani bazı münasebetsiz şeylerin bulunabileceği de herkes tarafından kabul ediliyor. Yalnız bizim ülkemizde değil."

Soru: "Bu mitinge bağlı olarak ertesi gün bir gazete baskına uğruyor."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Yani o mitinge dayanıp dayanmadığı ayrı mesele ama, yine önümde duruyor şeyler. Ben de geçmiş olsun dedim. Bir meczubun hareketidir diye mütalâa ediliyor. Tabii çok kötü. Bunlar sürmemeli."

Soru: "Ankara'dan aldığımız haberlere göre, orduda bu Sultanahmet mitinginden sonra belli bir rahatsızlık olmuş. Hatta komutanlar kare kare bu mitingin bandını izliyorlarmış. Ve bu ayki MGK toplantısından 4 gün öncesinde de 'Olağanüstü şûra toplansın' demişler. Başbakanı ve Savunma Bakanını da davet etmişler. Bu çerçevede acaba değerlendirmenizi alabilir miyiz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Şimdi ben size bir şey söyleyeyim: Sanıyorum ki, Türkiye'deki tartışmaları biz Anayasa çerçevesinde yaparsak, rahatsız olmayız. Rahat oluruz demiyorum, rahatsız olmayız. Sanki Türkiye'nin Anayasası yok. Sanki bu Anayasa herkesin yerini, görevini belirlememiş. Ve Sanki Türkiye'nin kanunları yok; sanki Türkiye'nin kanunları neyin doğru, neyin eğri, neyin suç olduğunu belirlememiş gibi hareket ediyoruz. Sanki Türkiye'nin kanunları, kimin neyi tayin edeceğini belirlememiş, sanki Türkiye'nin kanunları herkesin yetkisinin, sorumluluğunun ne olduğunu belirlememiş, böyle hareket ediyoruz. Sultanahmet mitingi olmuş,

devlet de bunu takip etmiş. Şimdi efendim bunu Türkiye'nin iç güvenlik meseleleri bakımından gayet tabii ki Genelkurmayın da iç güvenliği takip eden üniteleri vardır kanuna göre. Eğer Genelkurmayda bu mesele alınıp konuşulmuşsa, hangi seviyede konuşulursa konuşulsun ve bu bir kanuni görevse, kanuni haksa, bundan rahatsız olmanın manası yok.

Şimdi 'Efendim Yüksek Askeri Şûra toplanacakmış ayın 26'sında...' Toplanır! Yüksek Askeri Şûranın nasıl toplanacağı yazılıdır. Yani yılda bir defa toplanır, ama istediği zaman da toplanır diye kayıtları vardır. Binaenaleyh, Yüksek Askeri Şûranın Başkanı Başbakandır ve Yüksek Askeri Şûra toplantıya çağrılmışsa, Yüksek Askeri Şûranın bütün üyeleri biraraya gelir, otururlar ve ne ise gündemleri konuşurlar. Bence bunlardan çok fazla tedirgin olmaya gerek yoktur."

Soru: "Bazı basın organlarında 'bugün darbe yapılacak, yarın darbe yapılacak, zaman az kaldı' şeklinde birtakım yazılar yazılıyor. Türkiye'de darbe tehlikesi var mı? Bu tür yazıları, bu tür yayınları nasıl karşılıyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Ben böyle bir soruya muhatap değilim. Şimdi bakın, beni hiç dinlemiyorsunuz. Ben dört aydır söylüyorum. Bu tartışmaları yapmayın. Bunlar rejim inançsızlığı doğuruyor. Yalnız rejim inançsızlığı doğurmuyor, aynı zamanda devleti işletmeyi zorlaştırıyor. Devlet 2,5 milyon insanla işliyor. Ve devlet, devletin başkanından başlıyor, ormanların içindeki korucuya kadar gidiyor, orman korucusuna kadar gidiyor, köy bekçisine kadar gidiyor. Devlet bunun tümü. Binaenaleyh, okul devlete dahil, hastane devlete dahil. 'Ha bugün geliyor, ha yarın geliyor', ne geliyor bugün ve yarın? Türkiye'de demokrasiyi kaldıracaksın, yerine ne koyacaksın? Onun için söyledim, 14 Mayıs günü, benim halkım demokrasiye kayıtlı şartlı bağlı değil; kayıtsız şartsız bağlı. Onun için yapmayın bu tartışmaları. Yani kimin menfaati var bu tartışmalardan? Bir şeyi daha ortaya koyuyorum: Yani biz bu demokrasi denen şeyi –daha bu ülkeler bunun A'sında değil– 50 sene uygulamışız, bütün sıkıntılarını çekmişiz, birçok şeyleri oturtmuşuz. Ama bu eğreti! Eğreti, yani 'höt' dese, 'Aman al senin olsun' deyip çıkacağız işin içinden. Böyle demokrasi falan olmaz. Türkiye'de demokrasi sade-

ce bana mı lazımdır? Hepinize lazım. Yani hiçbirinize lazım değil de, hiç kimseye lazım değil de, demokrasiyi savunmak bana mı lazım? Herkese lazım. 'Aman hür olmaktan bıktık, öff' diyemezsiniz. Hür olmaktan bıkılmaz. Hür olmak ekmekten daha önemlidir."

186

"Asker tehdidi altında bir rejim olur mu?"

Cumhuriyet, başyazısını (14 Mayıs 1997 Çarşamba) "Hükümet ve Medya"ya ayırdı. Sonuç paragrafları gerçeği yansıtıyor:

"İster tekelleşme sürecini yaşasın, isterse eleştirilecek bin bir yönü olsun, bugünkü medyanın büyük bir bölümü, Sayın Çiller'in Refahçılarla işbirliğinde Türkiye'yi karanlığa sürüklemesine göz yumamıyor.

Niçin?..

1923 Devrimi'nden bu yana Cumhuriyet Türkiyesi'nin yaşadığı endüstrileşme sürecinde oluşan sanayi burjuvazisi, ağırlığını terazinin şeriatçılık değil, laiklik kefesine koymaktadır. Halkın büyük çoğunluğu da ülkenin İranlaşmasına, Cezayirleşmesine ya da Suudi Arabistan'a dönüşmesine razı değildir.

Olay budur.

Medyaya saldırılar, ne olayın içeriğini değiştirebilir ne de Erbakan-Çiller ortaklığının ömrünü uzatabilir. Bu hükümetin tez elden çekilmesi, yalnız Türkiye için değil, koalisyon ortakları için de hayırlı olacaktır."

Sultanahmet'deki RP mitingini Erbakan yorumluyor:

"Halkın sesi Hakk'ın sesidir."

Ekliyor:

"Eğer milletini seviyorsan RP'yi seveceksin, RP'yi sevmiyorsan o zaman kendini tedavi ettireceksin."

Ortaya söylenen laflar... Ama bir hedefi var. Bu hedef sadece Refah'a karşı bayrak açan demokratik kurumlar, medya değil.

Orduya da söylenen sözler.

"RP'yi sevmek neredeyse Allah'ı sevmek" diyecek!

Bu sözlerin medyada yer aldığı gün, bir başka haber, sanki Erbakan'ı yanıtlıyor:

"Genelkurmay Başkanlığı, Yüksek Askeri Şûrayı, 'irticayı' görüşmek üzere 26 Mayısta olağanüstü toplantıya çağırdı."

Haber şöyle yorumlandı: "YAŞ'ın meşru zemininde Silahlı Kuvvetlerin nabız atışları, davet edilen Erbakan'a yansıtılacak."

Genelkurmayın MGK toplantısından 5 gün önce böyle olağanüstü şûra toplamaya karar vermesi Ankara kulislerinde geniş yorumlara yol açtı.

Kimi kaynaklara göre, YAŞ gündeminde 'iç tehdit konusu' bulunuyor.

Ülke için birinci tehlike... Yani irtica!

YAŞ'ın olağanüstü toplantıya çağrılması, gerginliği artıran öteki olaylara kaygılara yenilerini eklerken; RP, TSK'ya karşı yeni bir hamleye hazırlanıyordu: "İç tehdide hükümet karar verir."

Bir başka dikleşme: "8 yıllık eğitim yasası konusunda RP'lilerin tavrı açık: İmzalamayacaklar" (Ali Bayramoğlu)

CA: "Emareler göründü. Bu hükümeti düşürtecekler."

187

Demirel'in Türkmenistan'dan dönerken gazetecilere söyledikleri bende değişik bir izlenim uyandırdı: Cumhurbaşkanı Erbakan'a da TSK'ya da "susmalarını" ve "taraftarlarını da susturmalarını" söylüyor. Sertçe bir konuşma.

(14 Mayıs 1997 Çarşamba) Gece yarısına doğru aradı Demirel. Daha önce not bırakmıştım. Saat 22.15.

Rafsancani ile görüşmesinden uzun uzadıya söz etti. Yeni bir şey yok! "İranlı bize bozuk" diyor. "Eh" dedim, "Biz de onlara."

Uçaktaki konuşmasını 'gördüğümü' söyledim. Burası allak bullaktı.

"Evet, her şeyi söyledim" dedi.

CA: "Bunları söylemeye neden birdenbire gerek gördünüz?"

SD: "Yazılanlara baktım. Fatih Çekirge yazıyor: Ben hükümet kurmalıymışım."

CA: "O yazının altında başka şeyler de olabilir."

SD: "Ne var?"

CA: "Sizin uçaktaki konuşmanız, bana göre, hem Erbakan'a hem de askerlere."

SD: "Her ikisine de."

CA: "Fazla konuşmayın gibi."

SD: "Evet. Sevgili kardeşim, birçok kez konuştum bunları sizinle. Hatta yazdınız da!

Askerinden korkan bir millet olur mu?

Patlayacağım. Affedersin, rejimi yobazlar tehdit ediyorsa... Yani bir taraftan da bunlar (askerler) tehdit ediyor.

Askerlerinin tehdidi altında bir rejim olur mu?

Olmaz öyle şey.

Herkes Anayasadaki yerine otursun, herkes!

Şimdi Allah belasını versin, Sultanahmet'te bu yobazlar miting yapmış.

Ne yapalım, vaz mı geçelim mitinglerden?"

CA: "Vazgeçmeyelim."

SD: "Tamam. Mitinglerde bu sululukları yapanların yakasına kanun mercii yapışacak."

CA: "Yapışmıyor."

SD: "Ha, 'yapış' diyeceksiniz. Biz ne yapıyoruz? Bunu hep yaptık, geliyoruz. Affedersin her pisliğin faturasını rejime çıkarıyoruz.

Rejime, rejime... Olmaz böyle şey yahu!"

CA: "Ama Erbakan gazetecileri topladı yine. Orada söyledikleriyle grupta söyledikleri askerlere özgü yasanın 35. maddesiyle ilgili. 'Buna göre' diyor Erbakan, 'rejimi koruma ve kollamaya askerler ancak hükümetin emri üzerine girerler.'

Bunlar tabii yeniden gerginlik yaratıyor. Fatih'in yazdıkları da bunun üzerine."

Demirel'le bu konuşmamızda zaman zaman sözü geçen Fatih Çekirge, 14 Mayıs 1997 günü çıkan yazısında 'kaynak göstermeden' kimi duyurumlarda bulunuyordu. 'Kaynak' belliydi. Sadece Fa-

tih'in değil, hemen bütün gazetecilerin askeri kaynaklarla yakın ilişkisi vardı ve bu ilişki sürekliydi.

Zira, sivil otoritelerin irtica karşısında hemen hiçbir şey yapamaz duruma düşmeleri, TBMM'deki 'hazin manzara', laik rejime sahip çıkan askerlerin etrafında toplanmamızı emrediyordu.

Çekirge o yazısında Yalım Erez'in yeni hükümet arayışı ve REFAHYOL'un düşürülmesi başarılı olmadığı takdirde 'ne olacağını' araştırıyordu. Yazıda bir ara başlığı ile şu sorular yer alıyordu.

"Ama her nedense bu cevabı Cumhurbaşkanı'nın bilip bilmediği konusunda kuşkular var.

Örneğin şöyle soruluyor:

– Bunca olay yaşanırken, Cumhurbaşkanı (tarafsızlık) zırhının arkasında pasifize oluyor. Ülke bu kadar gerilimli günler geçirirken, bir Cumhurbaşkanı'nın yapacağı hiçbir şey yok mu?

Bir başka soru:

– Cumhurbaşkanı, Milli Güvenlik Kurulu'nun başıdır. Orada alınan kararları, takip eder. Son kararlar, Başbakan ve Yardımcısı tarafından imzalanmasına rağmen uygulanmıyorsa, Cumhurbaşkanı'na bir görev düşmez mi?

– En azından Anayasal yetkisini kullanarak Bakanlar Kurulu'nu toplayıp, kararların neden uygulanmadığını ya da Bakanlar Kurulu'nda neden ele alınmadığını soramaz mı?"

"Keskin ifadeler" ara başlığından sonra şu satırlar:

"Ankara'da bu sorular giderek yükselen bir tondan sorulmaktadır.

Bakın bu yükselen ses tonuyla neler söyleniyor:

– İrtica provaları ve hazırlıkları yapılırken, bir Adalet Bakanı, şeriat çağrısında bulunan Belediye Başkanı'nı cezaevinde ziyaret edip, moral verirken, hükümet, yargıyı, medyayı, polisi, iş dünyasını bir kamplaşma uçurumuna doğru sürüklerken, Cumhurbaşkanı, hâlâ nasıl sessiz ve tepkisiz kalabiliyor?

Evet bu sözler, aslında buraya yazamadığım çok daha keskin ifadelerle dile getiriliyor."

188

"Yahu, ben nasıl azledeceğim hükümeti?"

SD: "Kim yazdırıyor Fatih'e? Askerler!

Yahu, ben bunlara nereden bulup vereceğim bir hükümet? Ben nasıl azledeceğim hükümeti?

O amiralin (Deniz Kuvvetleri Komutanı Erkaya) şeyleri bunlar.

Onun kafasından çıkan şeyler. Tabii birileri söylüyor ona... Etrafındakiler... Onların hukuk müşavirleri var, birtakım adamlar.

Bir de Coşkun Kırca var ortalıkta."

CA: "Evet, olabilir. Coşkun Anayasayı bilir. Siz nasıl hükümet yapacaksınız?"

SD: "Anayasa bilmesi önemli değil ki... Bilmese daha iyi. Adam hayra çalışmıyor ki..."

CA: "Hayır, nasıl yapacaksınız?"

SD: "Ben de bilmiyorum ki. Ben eli kolu sıvayacağım. Meclisin içine gireceğim. Halbuki ben söyledim; 'ben entrikaya girmem' dedim."

CA: "Meclise nasıl gireceksiniz ki?"

SD: "Bunu istiyorlar. O isteniliyor. Yani daha önceleri konuştuk ya; 15 tane adam çekin, falan...

Siz şu Doğan Güreş'i çekin, ben 15 adam çekeyim."

CA: "Siz normal diyorsunuz, ama YAŞ'ın olağanüstü toplantıya çağrıldığı resmen söyleniyor. 15 orgeneral biraraya geliyor."

SD: "Askeri Şûra üyesi kimlerse onları çağıracak. Başkanı da Başbakan."

CA: "Fakat yanlarında 'kor'lar da olacakmış. 'J' başkanları."

SD: "Hiçbiri Şûra üyesi olarak gelemezler oraya. Uzman gibi, ama hep gelirler."

CA: "Peki olağanüstü YAŞ'ın gündemi size daha önce gösterildi mi?"

SD: "Hayır. Göstermeleri de şart değil."

CA: "Hani nezaketen."

SD: "Yok, göstermediler. O yeni çıkan bir şey."

CA: "Pat diye."

SD: "Evet."

CA: "Peki ne yapacaklar?"

SD: "Vallahi ben de anlamıyorum, ne yapmak istediklerini."

CA: "TSK'dan tasfiyeler yapacaklar. Başbakan'ın önüne koyacaklar."

SD: "Olabilir, olabilir."

CA: "YAŞ toplantısının 26 Mayıstaki MGK'dan bir hafta önce yapılması anlamlı değil mi?

Esen hava şu: Bu hükümeti düşürecekler, düşürtecekler galiba. Emareler görüldü."

SD: "Bu nedenle söylediğimiz şu: Hükümet Meclisin işidir. Meclis hükümet meselesini halledemiyorsa, halkın işidir. Yani seçim demektir. Başka bir hükümet mercii yoktur.

Bu ülkenin Anayasası, yasaları yok mu? Sanki yok! Fatih Çekirge veya misûllu adamlar oturuyor, kendilerine göre... beni idareye kalkıyorlar, iyi mi?

Ben bunların dediğini yapsam meşruiyetimi kaybederim.

Meşruiyet çizgisinden bir santim sapmayacağımı herkese söyledim.

Size anlattım, ben bu zata 'siz herkesle karşı karşıyasınız, askerle karşı karşıya olur mu hükümet?'"

CA: "Olmaz!"

SD: "'Olmaz' dedim. 'Niye karşı karşıya kaldığınızı söyleyeyim' dedim: Dört ay önce söyledim bunların hepsini. 'Şu adamlarını sustur.' O da gitmiş grubunda konuşmuş. 'Susun' diye.

Şimdi bakın, Atina'dan Antena televizyonu geliyor Çevik Bir'le mülakata.

Olmaz kardeşim. Konuşacak. Hariciye telaş içinde. Bir de sivilleri konuşturalım diye. Olmaz böyle şeyler. Bir yere kadar anladık her şeyi. Bir yerden sonra kanun nizam dinlenmiyorsa... Yakup Cemil olursun o zaman.

Herkes oturduğu yerde otursun. Herkes yerinde otursun.

Biz bu Cumhuriyeti yıktırtmayız. Hiç kimse endişe etmesin.

Bu çeşit telaşlardan bakın ne oldu? 'Kur'an kurslarını ordu kapattırıyor' dediler, iyi mi?

Ben ona cevap verdim. Aslı yok. Ama sen aslı olmadığını git bir sürü yobaza, bir sürü istismarcıya anlat!"

189

"Ama 'rejim gitsin' olmaz!"

CA: "Bunlar doğru, doğru ama... Adam rahat durmuyor ki..."

SD: "Adam batsın. Biz adamı savunmuyoruz. Savunduğumuz sistemdir. Bu adama çıkarın faturaları, sisteme değil. Ve 'bu adam gitsin' deyin.

Ama 'rejim gitsin' olmaz. Adam bana soruyor dangul dungul: 'Darbeye ne diyorsun?' diye.

'Yahu' dedim. 'Bu bana sorulur mu?'

Evet sorulur mu? Önümüzdeki günlerde buna biraz daha devam edeceğiz. Burası Anayasa devleti, çöl devleti değil birader.

İşlemeyen yeri varsa, düzeltelim. Yani... ve demokrasiden öhööö veya höt deyince vazgeçtim demenin âlemi yok canım."

CA: "Ama mitingde 'Halk burada, generaller nerede' diye bağırıyorlar. Doğu Paşa tankları çıkaracakmış, zor durdurmuşlar.

Tabii, 'işte generaller burada' demek için."

SD: "O çeşit (şeriat isteyen ve 'generaller nerede' diyen) heriflerin yakasına yapışacaksın."

CA: "Tank çıksın, yani buradayız gibi?"

SD: "Tanklar babasının malı mı?

Kime karşı çıkıyor tanklar?

Affedersin, üç tane serseriye tank mı çıkarılır?"

CA: "Ama işte bu tür olaylar istenmeyen olayları getirir. Gergin olan ortamı daha da gerginleştiriyorlar."

SD: "Hepsi doğru.

Ama bunların içerisinden yine rejimi sakatlamadan çıkaracaksınız."

CA: "Tek yolu da bu hükümetin gitmesi."

SD: "Tamam efendim. Aman kalsın diyen de yok.

Orta Asya 'Laiklikten uzaklaşıyorsunuz. Sizi izlemekte zorluk

çekiyoruz' diyor. Fevkalade canım sıkıldı: Adam diyor ki; 'Biz size bakıyoruz. Sizin zedelenmenizden biz çok zarar görürüz.'

Onlara 'Yok yahu, bir şey olmaz' dedim. 'Biz her şeyi bağıra çağıra yaparız' dedim. 'Siz işinize bakın' dedim."

190

"Ben çizgimden ayrılmam"

CA: "Ama şunu söylemek zorundayım: Fatih'in yazısının altında bir başka şey daha var. Askerler sizden yakınıyorlar!"

SD: "Ne diye?"

CA: "'Cumhurbaşkanı bir noktaya kadar getirdi. Bu adama daha fazla pres yapmıyor. Daha fazla üzerine gitmiyor, uzak duruyor. Bu iş uzuyor' falan gibi dalgalanma.

Bir yere kadar iyi götürdünüz işi."

SD: "Ben şöyle düşünürüm:

Benim 35-40 senede çizdiğim çizgiden başka bir çizgi çizmem mümkün değildir.

Binaenaleyh mesele nereye varırsa varır, ayrı mesele ama; ben çizgimden ayrılmam!

Birtakım adamları hoşnut etmek için ben bu çizgimden ayrılmam.

Ve... Onlara da (askerlere de) söyledim açıkça. Söylüyorum da zaten.

Bu meşru sistem işleyecek. Benim aradığım odur.

Ben ne yapacağım?

Dövecek miyim adamı?"

CA: "Biraz daha sıkıştırabilirsiniz şu sıralar!"

SD: "Kardeşim, adama iki gün evvel dünyanın lafını söyledim.

Ben size bir şey söyleyeyim mi? Bana söyleseler bu lafları, ben bir daha oraya gelmem.

Adam belli. Şimdi bunlar hedef saptırmadır.

Beni karşılarına aldıkları takdirde sıkıntıya girerler. Herkes sıkıntıya girer.

Benden meşru olmayan hiçbir şey istememeleri lazım. Meşru olan her şeyi yapıyorum ben zaten.

Bu devletin gücü meşruiyette.

Bir de şu var. Bunlar 18 madde falan. O 18 maddenin 12'si hakkında mübalağasız yapılacak hiçbir şey yok. Kanunlar uygulansın. Pompalı tüfek. Askerden atılan işe alınmasın. Bu çeşit şeyler.

Esas mesele imam-hatip okulları ve bir de yurtlar, pansiyonlar.

Yurtları pansiyonları devletleştirmenin imkânı yok. Parası yok devletin. Bunlar zaman içerisinde kontrole alınacak şeyler.

Gerçekten 8 yıla çıkmak için 40-50 trilyon para lazım.

Birtakım zorluklar var. Kim gelse bu zorlukları bir günde aşamaz. Varsayalım ki (TSK) üstlendiler bu işi. Nasıl yapacaklar?"

CA: "Ama imzalamayacak?"

SD: "İmzalamasın. Başkası gelir yapar. Bunu işlemek lazım. Başka hükümet yapar."

CA: "Yaşadıkça, önümüzdeki günler daha neler göreceğiz, kimbilir?"

SD: "Vallahi, meşruiyetten, açıklıktan ayrılmazsak Türkiye bütün bunların içinden çıkar."

CA: "İşte yeni aşama... YAŞ, sonra MGK?"

SD: "Bir süre de onlar tartışılır. Kıyamet kopacak değil ya.

Bir yerden sonra kıyamet kopacaksa kopsun."

CA: "Her gün kopuyor."

SD: "Akşam oluyorsa her gün, sabah da oluyor."

191

Askerden uzaklaşma...

Bu son görüşme; askerlerin Cumhurbaşkanı'na fazla güven duymadıklarını kanıtlıyordu. Daha doğrusu, ertesi gün gazeteleri gördükten sonra benim yorumum buydu.

Demirel, askerlere bakış açısını da bu görüşmede açıklamıştı.

O gün yazdığım notta "Süleyman Demirel'de 'askerlerden bir uzaklaşma eğilimi' gözlediğimi" belirttim.

Ama bundan daha önemlisi; askerlerde de Demirel'den uzaklaşmanın giderek belirgin hale gelmesiydi.

'Yukarı katlarda' bu değerlendirmeler-yorumlar yapılırken, TBMM'de darbe tartışmaları yapılıyordu.

ANAP'lı Uğur Aksöz'ün darbe uyarısı üzerine Meclis karıştı.

"Hükümet gitmezse Meclis gidecek" diyen Aksöz, şöyle konuştu: "Her yerde darbe konuşulurken başınızı kuma gömmeyin. Hükümeti değiştiremeyen bir Meclis, Meclis değil lacivert elbiseli bir tiyatro seyircisidir."

Ecevit, hükümet arayışlarına yine düşsellik dolu bir konuşmayla katıldı:

"Bu kâbus artık sona eriyor."

Oysa, partilerin çabasıyla 'bu kâbus sona ermeyecekti'!

Cumhuriyet, hükümet sorununa gerçekçi bir bakışla eğildi:

> Ne yapmalı?..
>
> Hiç kimsenin kuşkusu olmasın ki "dinci fanatizm"in bütün dünyadaki niteliği aynıdır. Yobazın gözü hiçbir şeyi görmez; kan dökücülüğü bile Allah adına yaptığını ileri sürerek meşrulaştırmaya çalışır.
>
> Gerçi Türkiye'de girişilecek kanlı bir irtica deneyi, ülkenin silahlı ve silahsız kuvvetleriyle göğüslenip mürteciye gereken ders verilecektir; ama, işi o kerteye tırmandırmak Türkiye'ye yazık etmek demektir.
>
> Dinci kesimin bütün parasal güçleri ve örgütleriyle yurt çapında düzenlediği Sultanahmet mitinginin ne kadar gevşek olduğu görüldü. Bu gücün ilk aşamada bir an önce iktidardan uzaklaştırılması gerekiyor...
>
> O gün, yakındır...
>
> Ya ondan sonra?..
>
> Asıl sorun, o günden sonra başlayacaktır.
>
> Merkez sağ ve merkez solda şimdiye dek çok kötü sınavlar veren politikacıların, bu kez kendilerini toparlamaları gerekiyor.

Osman Ulagay ise yazısında sordu: "Çiller'i bugünlere kimler getirdi?"

Yanıtladı: "Baş sorumlu Demirel!"

192

Demirel'e yönelen oklar

Cumhurbaşkanı'na eleştiri okları giderek yoğunlaşıyordu.

Milliyet'te Nail Güreli, Bakanlar Kurulunun üç haftadır toplanmadığına yazının başlarında değindikten sonra, "Peki" diyordu: "Cumhurbaşkanı Demirel, herkese vatan millet Sakarya havası içinde 'edebi' öğütler vermenin ötesinde, Anayasal 'görevini' niçin yerine getirmiyor?"

Anayasanın 104. maddesinde sıralanan görevler arasında Cumhurbaşkanı'nın "gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kurulunu toplama ve başkanlık etme yetkisinin" bulunduğuna dikkat çekiyordu.

Fakat kuşkusuz Nail'in bilemeyeceği bir gerçek vardı: Demirel, bu hükümeti aklayacak ya da görevini sürdürecek hiçbir hareketin içinde olmayı istemiyordu.

Demirel ise, "Hükümet nasıl geldiyse öyle gidecektir" tekerlemesini yineliyor, kuşkusuz TSK'nın 'müdahale eğiliminden çok kaygılı olduğu için', "Bu kural unutulursa Türkiye'nin 50 sene, 100 sene, 'geriye' gideceğini" söylüyordu.

RP ise, 'ülkenin ayak bağlarını' açıkladı:

"Medya-Muhalefet-Rantiye."

Tabii, bu sloganın altında Demirel'in "Halkın seçimine razı olun"a gelen sözleri yer alıyordu.

Halk ise, RP'ydi!

Çiller, rest çeken Erez'i 'DYP'yi bölmekle' suçladı.

Doğan Güreş, liderini uyarıyordu: "Demokrasiyi tehlikeye atma."

Doğru Yol kaynıyordu ve Çiller, Erez'in derhal partiden ihraç edilmesini emretti.

Bu olayların hemen hepsi 16 Mayıs 1997 gününe sığdı.

Hürriyet'e göre, Çiller'de 'tükeniş paniği' gözleniyordu.

Hükümeti düşürmek için Meclise verilen gensoru önergesine RP'den "Mahcup olacaklar" savunusu geldi ve Milli Gazete, Çiller'in "darbeci bir muhalefet ve darbeci bir medya ile karşı karşıya bulunduklarını" söylediğini manşete almıştı.

Çiller de "Düşüremezler" diye rest çekti:

"Siz gensorudan bir şey mi çıkacak sanıyorsunuz? Vah vah vah... Yine mahcup olacaksınız."

Fakat 'hükümetin çöküşüne kanıt' olacak kimi gelişmeler de izleniyordu: Erez ve Aktuna'dan sonra Devlet Bakanı Işılay Saygın da REFAHYOL'un yarattığı gerginliği sert şekilde kınayarak görevinden ayrıldı." (17 Mayıs 1997)

Bütün orta yol gazetelerin "hükümette yaprak dökümü," "hükümetin eriyişi" diye başlıklar kullandığı gün, Çiller'ci Türkiye karşı siperdeydi:

"ANAP kaynıyor" diyordu.

Refah kaynaklarına göre, "medya-rantiye-muhalefet hezimete uğrayacak"tı. Hükümetin 'alternatifi seçim'di.

18 Mayıs 1997'de Güneri Civaoğlu ile Kanal D'deki söyleşisinde Demirel, bilinen görüşlerini açıkladıktan sonra 'ilk kez açıkça yarı başkanlık sistemi istediğini' söyledi.

193

RP'den 'gizlenen' operasyon

(19 Mayıs 1997 Pazartesi)

'Mutat girişi' yaptı: Gün boyu etkinliklerini...

"Akşamüzeri Necmettin Bey geldi" dedi. "Ani bir ziyaret" dedim.

"Yok, hayır" dedi Demirel. Oysa, normal bir ziyaret ve önceden saptanan günlük programda olsa, gazetelere bildirilirdi. Her neyse.

Sordu: "Ne var ne yok?"

"Siz bizden iyi biliyorsunuz ne olduğunu veya olmadığını" dedim ve sürdürdüm:

"Güneri Civaoğlu ile dün gece Kanal D'de yaptığınız görüşmeyi izledim.

Siz, medyaya yükleniyorsunuz. Medyanın darbeyi kışkırttığını söylemek istiyorsunuz. Bendeki izlenim böyle. Veya darbe yapacaklara da medya aracılığı ile mesajlar gönderiyorsunuz.

Bu iki olasılık basında konuşuluyor."

SD: "Yok böyle bir şey. Ben medyayı suçlamadım hiç."

CA: "Tabii çok usturuplu ve dolaylı biçimde söylüyorsunuz. Basın diyor ki, 'Demirel, herhalde bir şey sezdi. Durmadan darbeye karşı bir şeyler söylüyor.'"

SD: "Ben her şeyin Anayasada yazıldığı gibi yürümesi gerektiğini söylüyorum."

CA: "Siz Şükrü Elekdağ'ın bugün çıkan yazısını okudunuz mu?"

SD: "Hayır, okumadım."

CA: "Ben size belirli yerlerini okuyayım. (Yazıda daha önce altını çizdiğim şu satırları okudum) 'REFAHYOL hükümetini harekât hakkında (Kuzey Irak'ta o sırada yapılan askeri harekâtta 180 PKK'lı öldürülüyor) aydınlattık dersek doğru olmaz. Vereceğimiz bilgilerin karşı tarafa sızmasından endişe ettik. Bunları söyleyen geçen hafta sonunda görmüş olduğum, Silahlı Kuvvetlerimizin yüksek komuta kademesinde önemli görev sahibi bir orgeneral. Düşünün bir kere... Türk Silahlı Kuvvetleri, Kuzey Irak'ta büyük bir askeri operasyona girişiyor ve bu konudaki gizli bilgilerin PKK'ya intikal edebileceği düşüncesiyle hükümete herakât ve zamanlaması hakkında tam bilgiler vermekten kaçınıyor. Duyulan kuşku pek az olsa bile, bu tutumu nedeniyle Silahlı Kuvvetleri eleştirmek mümkün mü? Tabii ki değil. Zira, mesele bir yerde binlerce Mehmetçiğin hayatını ilgilendiriyor.'

Herhalde bu satırları yazan Elekdağ yalan söylemiyor?"

SD: (Okuduklarımdan memnun kalmış olacak ki gülüyor) "Doğru veya değil, o önemli değil."

CA: "Evet, ama Elekdağ'ın yazısı hükümet içinde hainler olduğu sonucunu doğuruyor. Üstelik askerlere atfen bunu yazıyor. Erbakan bugün alelacele bunun için mi geldi? Üstelik 'mutat görüşme gününüz' de değil. Bugün pazartesi."

SD: "Hayır, bir-iki gün önce randevu istedi. (Peki ama neden gazetelere sabah bildirilmedi bu görüşme?) Geldi ve Şükrü'nün yazdığından hiç söz etmedi."

CA: (Sustum)

SD: "Başka şeylerden söz etti. Askeri Şûra toplantısından sıkı-

lıyor. 'Daha gündemi bile belli değil,' dedi. Başbakanlıkta bir izleme bürosu kurmuş.

28 Şubat kararlarını izleme bürosu. Onu getirdi."

CA: (Konuya dönmek için şöyle konuştum) "Siz diyorsunuz ki, 'Anayasa işlesin. Darbe olmasın!' Ne darbe isteyen var basında, ne de Anayasaya aykırı hareketleri destekleyen.

Ancak siz diyorsunuz ki; 'Hükümetler Mecliste kurulur, Meclis-te düşürülür.' Çok doğru. Bu kurala aykırı hareket eden yok.

Ne var ki, şimdi Mecliste bir gensoru önergesi var."

SD: (Büyük bir içtenlikle destekledi) "Evvvet!"

CA: "Kurala göre bu gensoru ile hükümetin düşmesi lazım."

SD: "Evet!"

CA: "Peki ama ortalık malum. Siz de durmadan değiniyorsu-nuz. Herkes darbeden falan konuşuyor. Darbe sadece hükümeti alıp götürmez, yalnız hükümeti götürmez.

Ya hükümet düşürülemezse... Ki, durum bütün umutlara karşın öyle görünüyor. O zaman ne olacak?

Gerginlikler içinde, ordu-hükümet çekişmesi boyutlanarak böy-le devam edecek, öyle mi?"

SD: "Evet. Devam edecek. Yani hükümet güvenoyu alırsa 'Anayasanın emri bu' deyip 'REFAHYOL'a devam' diyecek. O zama-nı görelim.

Ben Mecliste mutlaka bir patlama olacağına inanıyorum.

45 yıldır sürdürdüğüm çizgimden dönemem ya!"

194

"Çizginizden dönmenizi isteyen yok ama..."

CA: "Sizden, 45 yıldır sürdürdüğünüz çizgiden dönmenizi iste-yen yok. Ama Elekdağ ordudan böyle sesleri yazıyor. Bugün Hil-ton'da bir general, söze –Erbakan da orada– 'Sayın Cumhurbaşka-nı, Sayın Komutanlar ve değerli konuklar' diye başlarsa..." (Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nün Bosna Hersek'te görev yapan Türk

Barış Gücü'ne verilmesi nedeniyle yapılan törende ödülü alan Tuğgeneral Metin Yavuz Yalçın söze böyle başladı.)

SD: "Doğru."

CA: "Erbakan'ı defterden silmiş ve basın bunları aktarıyorsa niçin darbeci oluyor?"

SD: "Ben 'basın darbeci' demedim. Ben 'hükümeti koruyan adam' durumuna da girmek istemem."

CA: "Size kimse hükümeti koruyorsunuz da demiyor.

Ama sizde bir kaygının izleri seziliyor. Ta Polonya'dan dönerken uçakta yaptığınız konuşmadan beri. Bugüne dek her konuşmanızda bu kaygı (darbe) seziliyor. Açık bu."

SD: (Yanıt yok)

CA: "Bunları size açık seçik söyleyen de olmaz. Ama ben söylüyorum işte."

SD: "Söyle, söyle... Ben ne yapabilirim ki... Meclise..."

CA: "Müdahale etmenizi isteyen de yok TBMM'ye. Mesela açık bir çağrı. Türkiye'nin içinde bulunduğu koşulları sıralayın, TBMM'de buna göre hareket edilmesini salık veren bir çağrı."

SD: "Yavuz Donat 'devreye girmemi istiyor.' Ne devresi ve niçin gireceğim?"

CA: "Yavuz size bizden yakındır. Belki 'bir çevreden' dinlediklerini aktarıyordur."

SD: "Olabilir."

CA: "Öyleyse?" (Bir şey yapması gerekliliği konusunda direniyorum.)

SD: "Kim olursa olsun Anayasanın uygulanmasını istiyorum."

CA: "Erbakan bugün apar topar size gelince Çiller'le erken seçimde anlaştığını, istifa edeceğini, Çiller'in Başbakanlığa geleceğini ve erken seçime gidileceğini söyleyecek diye umuda kapıldık."

SD: (Kesin bir sesle) "Tansu Çiller'e Başbakanlığı vermez!"

CA: "Bugün istifasını verecek diye..."

SD: "O noktaya gelebilsek..."

CA: "İstifa ederse Erbakan, siz, hükümeti 'kurmaya' birini görevlendirirsiniz. Hem seçim kararı alırlarsa o zaman niye RP'li ve Çiller Başbakanlığında bir hükümet?"

SD: "Tabii, tabii. O noktaya gelsek." (Erbakan istifa edince

Başbakanlığı Çiller'e devredemeyeceğini veya böyle davranırsa 'başka birini' Başbakanlığa atayacağını söylemek istiyor, ama açıkça söyleyemiyor.)

(Kanal D'deki Demirel söyleşisinden sonra Güneri Civaoğlu'na 'durumu' sordum. Bana, "Darbeden kuşkulanıyor" dedi.

"Peki ya hükümet güvenoyu alırsa ne olacağını" sordum.

Güneri, "Gelirler" dedi.

Güneri'ye şunu da söyledim: Demirel, medyanın darbe kışkırtıcılığı yaptığını ima ederek, askerlere basın üzerinden 'yapmayın' mesajı veriyordu.)

195

Çiller'den Kur'an üzerine yemin ve sonraki tarihte önemli açıklamalar

Mayıs ayındaki son konuşmalarımız dikkatle incelenirse; Cumhurbaşkanı Demirel'le aynı koşutta yorumlar yapma olanağının kalmadığı açıkça görülür.

Bana söylediklerini kendi üslubu içinde açıktan söylese, pek çok kaygıyı, kuşkuyu ortadan kaldırabilirdi.

Çevik Bir, Elekdağ'ın yazısında belirttiklerini yalanladı.

Artık hızla gelişen ve şöyle veya böyle bir sonuç vereceği anlaşılan olayları izlemek gerekiyordu.

21 Mayıs 1997 Çarşamba günü, hükümetin yazgısıyla yakından ilgili haber patladı:

Çiller, kimi muhalif milletvekillerini "Size Kur'an üzerine yemin ediyorum ki, Başbakanlığı alamazsam iki hafta içinde bu hükümeti bozacağım" diyerek ikna etti.

Milletvekilleri ile tek tek konuşurken ağlıyordu: "Bu koalisyonu Mesut Yılmaz'ın peşine takılarak yıkmayın. Bırakın ben yıkayım. Eğer ben Başbakanlığı alırsam gerginlik de azalır. Ordu rahatlar" diyordu.

Çiller, ordunun YAŞ toplantısına Erbakan'la gitmek istemediğini, Başbakanlığı alırsa seçime gideceğini söylüyor ve şöyle diyordu:

"Zaten aramızda gizli bir protokol var. Erbakan bu konuda söz verdi."

İşte; Çiller o dakikadan itibaren yeni bir strateji kurdu.

Erbakan'a gidiyor, "Partiyi tutamıyorum. Başbakanlığımı öne alalım" diyor, partiye geliyor "vermezse hükümeti bozacağını" söylüyordu.

Orduyu bir silah gibi kullanıyordu.

Erbakan'ı darbeyle korkutuyor ve bir an önce Başbakanlığı almaya çalışıyordu.

(20 Aralık 1999'da Hürriyet'te bir yazı dizisinin yayımı başladı.

Gazeteciye konuşan, Tansu Çiller'e uzun yıllar danışmanlık yapan Şükrü Karaca idi.

Karaca, bu kitapta ve özellikle bu bölümlerde irdelenen iki konuya açıklık getiriyor. Birinci konu; Erbakan'ın Başbakanlıktan istifaya nasıl ikna edildiğini içeriyor.

İkinci konu 28 Şubatı Çiller'in algılayışıyla ilgili.

Dizinin bu bölümlerini kimi olaylara açıklık getirdiği inancıyla aşağıya alıyoruz:

Şükrü Karaca, 3 yıl boyunca DYP lideri Tansu Çiller'in en yakınındaki isimlerden biriydi.

Akıl hocası, önemli konuşmalarının yazarı, 28 Şubat döneminde ordu dahil pek çok kurumla çatışır hale gelen Çiller politikalarının arkasındaki isim...

Karaca, geçtiğimiz Ekim ayında DYP liderinin danışmanlığından "kişisel" nedenlerle istifa etti. Bugüne kadar göreviyle ilgili tek bir kelime konuşmadı.

18 Nisan seçimlerinde DYP Ankara milletvekili adayı oldu, ancak kazanamadı. "Çiller'in karakutusu" Şükrü Karaca, o kritik günlerle ilgili sorularımızı yanıtlarken bir dönemin perde arkasına da ışık tuttu.

Soru: "28 Şubat süreci başladı. Sivil toplum ayağa kalktı. Ordu hükümeti eleştirmeye başladı. Hükümet bir basınç alanına girdi. Tansu Hanım açısından da gerilimli bir dönemdi. Çiller, Erbakan'ı Başbakanlığı bırakmaya nasıl ikna etti?"

Karaca: "Kolay olmadı tabii. 28 Şubattan hemen sonra bir de-

ğerlendirme yaptık. Mevcut hükümetle Türkiye'nin yeniden bir normalizasyon sürecine çekilmesi mümkün görünmüyordu. Şartlar gitgide ağırlaşıyordu. Bu kulvardan çıkışın tek yolu vardı: Sayın Çiller'in başkanlığında bir seçim hükümeti kurulsun ve ekimde seçime gidilsin. Halk bu anormalleşmeye bir son versin."

Soru: "Anormal olan şeyler nelerdi?"

Karaca: "Çok şey anormaldi. 'Ordu hükümeti eleştirmeye başladı' diyorsunuz, bu normal bir şey midir? Hatırlayınız, o tarihte Genelkurmay Başkanlığı'nca bir Milli Askeri Stratejik Konsept (MASK) yayımlandı. Bir önceki MASK'ın süresinin dolmasına daha 8 ay vardı. MASK'ın çerçevesini hükümet belirler. Ancak askerler bu sefer kendi kendilerine yaptılar bu işi. Sayın Erbakan, 'Ciddi bir sorun yok' diyordu ama, MASK'ta ifade edilen 'öncelikli tehdit' RP'den başka bir şey değildi. Ordu, hükümetin büyük ortağını, dolayısıyla da hükümeti 'öncelikli tehdit' ilan etmişti. Uzun uğraşlardan sonra Sayın Erbakan da gidişin vahametini gördü."

Soru: "İstifa etmesini söylediğinizde Erbakan ne yaptı?"

Karaca: "Önce şiddetle tepki gösterdi. Askerlerle arasının ne kadar iyi olduğunu örneklerle anlatmaya çalıştı. Söylediği şeyler, Sayın Karadayı'nın bürokratik nezaket çerçevesinde sarf ettiği sözlerden ibaretti. Bunlar arka arkaya verilen brifingleri açıklamaya yetmiyordu. Nitekim hadisenin tevil edilemez boyutlara vardığını kabullendiler."

Soru: "Erbakan'ı istifaya ikna ederken hangi argümanları kullandınız?"

Karaca: "Kullandığımız birinci argüman şuydu: DYP grubu dağılıyordu. Hükümet 11 gensoru atlatmıştı ama 12'nci gensoruda kesin gidecekti. Çünkü DYP grubu çözülmüştü. Bu çözülmeyi durdurmanın tek çıkış yolu DYP Genel Başkanını Başbakan yapmaktı. Erbakan'ın direncini çözen de bu oldu. Ayrıca kendisine şu mesajı verdik: 'Etkinlik alanınız giderek daralıyor. İstifa etmezseniz Başbakan olarak kalabilirsiniz, ama koltuğunuzdan başka hiçbir şeyiniz kalmayacak. Darbeye ihtimal vermiyoruz, ama darbeden daha kötü şeyler olabilir, siyasi onurunuz ağır yara alabilir.' Bu argümanımız sonuç getirdi."

28 Şubat ve –Hürriyet'in yazıya koyduğu başlığa göre– "Çiller, askerin kendisine de karşı olduğunu 2 ayda anladı":

Erbakan'ın Başbakanlığı döneminde yaşanan 28 Şubat sürecinde, Çiller Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanıydı. Çiller, REFAHYOL'a olan baskının, kendisinin Başbakan olmasıyla biteceğine inanıyordu. Bu inanç 2 ay boyunca sürdü...

Soru: "28 Şubat sonrası dönemde Tansu Hanım'la askerler arasında yaşanan gerginliği nasıl açıklıyorsunuz?"

Karaca: "Özel hallerini bildiğim için söylüyorum; kalben orduya en fazla sempati duyan liderin Sayın Çiller olduğunu düşünüyorum. Sayın Çiller'in ordu ile çatışmak gibi bir stratejisi yoktu ama demokrasiyi sahiplenme ve hukuk devleti ilkelerini savunmak gibi bir stratejisi vardı.

Demokrasiye saldırı nereden gelirse gelsin ona karşı çıkmak stratejisiydi bu. Rütbeli bir şahıstan geldiyse de tepki verirdi, sivil bir kesimden geldiyse de. Ama asla orduyu bir kurum olarak karşısına almak gibi bir stratejisi yoktu.

Demokrasi bir tehdit altındaydı. Bu bir gerçek. O zaman herkes farklı şeyler söylüyordu ama bugün bu gerçeği herkes teslim ediyor."

Soru: "Tansu Hanım 28 Şubat sonrası süreçte ordunun kendisini istemediği anlaşılınca nasıl tepki verdi?"

Karaca: "Biz, 28 Şubat sürecinin kendisine karşı da bir yönü olduğunu söyledik. Bunu söylediğimizde inanmak istemedi. Sayın Çiller rahatsızlık konusunun doğrudan ve sadece Refah Partisi'ne dönük olduğunu düşünüyordu. Rahatsızlığın kendisiyle de ilgisi olduğunu ancak 2 ay sonra kabullendi.")

196

Hükümetin gidişi

Erbakan, Çiller'in önüne uzattığı oltayı bir süre sonra yutacaktı.

İstifasını verecek, ama Çiller'in kuracağı hükümeti destekleyeceklerini içeren listeyi ve Büyük Birlik Partisi desteğini Demirel 'uygun görmeyecekti.'

Gensoru reddedildi: Evet 265. Hayır 271!

Günlerdir hazırlanan tezgâh boşa gitti.

Hükümet yerinde kaldı. Demirel'in dediği gibi 'güvenoyu almış sayılan' hükümet devam edecek miydi?

Edemeyecekti!

Parlamentoda Cumhurbaşkanı'nın beklediği patlama olmadı ama, Çiller'in Erbakan'la görüşerek saptadığı yöntem, REFAH-YOL'un sonunu getirdi.

Beş sivil toplum örgütü "Biz düşüreceğiz" diye ortaya atıldı.

Mesut Yılmaz'ın tesellisi ise hayli ilginçti: İktidar partilerinin oylamada 15 fire verdiğini söylüyor, "Artık çoğunluğa sahip değiller" diyordu.

Türkiye gazetesi ilan etti ki; TBMM'deki oylama sonucu 'ülkede sevinç yaşanıyor'du.

Milli Gazete mi? Erbakan'ın, gensorunun 'hükümetin icraatlarına hız kazandıracağını' söylediğini belirtiyordu. "ANAP solcuların dümen suyundaydı."

Cumhuriyet, gensorunun Mecliste kavgalı bir oturumda ancak 6 oy farkla reddedildiğini vurguladıktan sonra, 'bunalımın aşılamadığının' altını çiziyordu. "Derinleşen Bunalım" başlıklı çok kısa başyazı şöyleydi:

> "Muhalefetin gensoru girişiminden bir sonuç alınamadı. 271 milletvekilinin ret, 265'inin kabul oyuyla gensoru olanağı ortadan kalktı; koalisyon ortakları bir soluk aldılar.
>
> Ancak ülke bir soluk alabilecek mi?..
>
> Gönül isterdi ki bu hükümet Meclis'te düşürülsün.
>
> Neden?..
>
> Çünkü Atatürk'e ve laik cumhuriyete düşmanlık tohumlarını yapısında saklayan Refah, bundan sonra daha da azacaktır; ülkede gerilim daha da yoğunlaşacak, siyasal yaşamda kutuplaşma artacak, belirsizlik daha da alacalı bir ortam yaratacak...

Gensoru girişiminin reddi, muhalefetin başarısızlığıdır; ama, bu sonuç hükümet ortakları için kötü olmuştur.

Çünkü iktidara oturmuş dinci azınlık, laik cumhuriyetin temellerini kemirmeye devam edecek...

Bu oyun daha ne kadar sürebilir?.."

197

Çiller'e Başbakanlık kapısı kapanıyor ve iktidar partisi RP 'sanık sandalyesinde'

Türkiye'nin siyasal yazgısını değiştiren iki önemli olaya tanık olduk:

Pek çok kimse –tabii DYP kurmayları– Erbakan'ın Başbakanlık görevini Anayasal prosedür işlemeden Çiller'e devrebileceği kanısındaydı.

Ama, 22 Mayıs 1997 Perşembe günü Hürriyet'te çıkan "Köşk, yemini zora soktu" başlıklı haber, Çiller'in ve tabii Erbakan'ın hesaplarını allak bullak etti.

Zira, Cumhurbaşkanı, benimle yaptığı konuşmalarındaki değinmelerine koşut bir açıklama yaptı:

"Koalisyonda görev değişikliği halinde Anayasaya göre benim tarafımdan yeni bir görevlendirme ve Meclisin yeniden güvenoyu vermesi gerekir" dedi.

Anlamı açıktı bu sözlerin: Hükümet istifa ederse yeni bir görevlendirme yapılır, ama bu görevlendirme –partiler arası protokol neyi yazarsa yazsın– Çiller olmayabilirdi.

REFAHYOL'un güvenoyundan kuşkusu yoktu.

Ama Cumhurbaşkanı'nın Çiller'i görevlendirmemesi olasılığı güçlüydü.

Demirel şunları ekledi:

"Başbakan değişikliği bakan değişikliğinden farklıdır. Belli prosedürden geçmeden Başbakanın yerine başkası oturamaz. Başbaka-

nı Cumhurbaşkanı atar. Sonra da yeni hükümetin güvenoyu alması gerekir."

Demirel'in bu açıklamasından sonra Çiller'in 'müthiş telaşlandığı' haberleri geldi.

Çiller, hemen Erbakan'a koşmuş, "Başbakanlığı bana vermeyecek" diye ağlamaklı bir sesle yakınmıştı.

İkinci haber tam anlamıyla bomba etkisi yaptı:

Yargıtay Başsavcısı Vural Savaş Refah'ın 'laikliğe aykırı eylemleri' nedeniyle kapatılması için Anayasa Mahkemesine dava açtı (22 Mayıs 1997 Perşembe).

İktidarda olan bir partinin kapatılması isteniliyordu.

Sabah bu durumu yerinde bir başlıkla yorumladı: "Başbakan'ın partisi sanık sandalyesinde."

Erbakan, şaşkındı. "Kanlı mı olacak, kansız mı?" Bu ve benzeri sözleri, partisinden yükselen şeriat çığlıklarını unutmuş görünüyordu.

Ya Akit: "Yargıtay Başsavcısının RP ile ilgili kapatma davasını, gensorunun reddedilmesinden bir gün sonra açması dikkat çekti."

Manşet mi: "Gözleri döndü."

Milli Gazete, Başsavcının 'iddialarının asılsız olduğunu' öne sürüyor, kapatma davasının 'medya destekli olduğunu' yazıyordu. Halktan büyük tepki vardı!

198

Belge!

Şimdi Başsavcının hazırladığı tarihsel belgeyi aşağıya alıyoruz:

Refah Partisi'nin aşağıda ayrıntılarıyla açıklayacağım eylemleri, Siyasi Partiler Kanununun parti kapatılmasına neden olacak pek çok hükmünü ihlal etmekle birlikte, 23.7.1995 gün ve 4121 sayılı yasanın 7 nci maddesiyle Anayasamızın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir.

"Bir siyasi partinin 68 nci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına ancak onun bu

nitelikteki fiilerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde karar verilir."

Anılan fıkrada yazılı Anayasamızın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında ise;

"Siyasi Partilerin tüzük ve programları ile eylemleri devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz. Suç işlenmesini teşvik edemez." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasamızın 11 inci maddesi "Anayasa hükümleri yasama, yürütme, yargı organlarını, idare makamlarını, diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır" hükmünü, 138 inci maddesi de "Hâkimler, Anayasaya kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler" kuralını içermektedir.

Anayasanın 11 ve 138 inci maddeleri karşısında mahkemelerin hüküm verirlerken Anayasa hükümlerini dikkate almak zorunda oldukları bir gerçekliktir. Ancak aynı konuda farklı biçimde düzenlenmiş yasa ve Anayasa kuralları varsa ne olacaktır?

Bilindiği gibi Anayasadaki yasaklar somut ve soyut olmak üzere gruplandırılmaktadır. Soyut yasaklar ya da yasaklamalar, içerikleri tam olarak belirlenmemiş olanlardır. Yasama organı bunları somutlaştırmak ve Anayasa buyruğunu yerine getirmek zorundadır, yoksa görevini savsaklamış olur. Soyut yasaklar yasama organınca somutlaştırılmadıkça idare ve yargı tarafından doğrudan uygulanmazlar. Anayasada yazılı açık ve net yasaklamalar ise, kendiliklerinden ve doğrudan doğruya uygulanabilir. (Prof. Dr. Bülent Tanör, Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu, s. 261-262; Prof. Dr. Tekin Akıllıoğlu, İnsan Hakları, 1992, s. 53-54; Prof. Dr. Zafer Gören, Başsavcılığımıza yazdığı görüş bildirme yazısı.)

Anayasa Mahkememiz, 1963 yılında verdiği iki kararda, Anayasanın, yürürlüğe girdiği tarihte var olan kanunlardaki aykırı hükümleri kendiliğinden yürürlükten kaldırmasının mümkün olamayacağı belirtilmişse de; o tarihte yürürlükte olan 1961 Anayasasının geçici 9 uncu maddesinde Anayasa Mahkemesinin göreve başladı-

ğı tarihte yürürlükte olan kanunlar hakkında iptal davası açılması gerektiği hükme bağlandığından, Anayasa Mahkememizin aksine bir karar vermesi olanaksızdı. Buna rağmen, 1963 yılından sonra verdiği birçok karara göre (3.6.1976 gün ve 13/31; 3.7.1964 gün ve 22/54; 13.1.1966 gün ve 26/1; 30.9.1969 gün ve 24/50; 2.8.1967 gün ve 22/22; 30.11.1983 gün ve 8/3; 3.6.1976 gün ve 13/31; 17.8.1971 gün ve 41/67 sayılı kararlar) Anayasada sadece özü belirlenmiş bir kural değil de, konuyu ayrıntılı ve doğrudan düzenleyen blr hüküm var ise, Anayasa daha önceki bir kanunun aykırı hükümlerini zımmen ilga edebilmelidir.

Aslında 1982 Anayasasının 177 nci maddesindeki "mevcut kanunların Anayasaya aykırı olmayan hükümleri veya doğrudan Anayasa hükümleri, Anayasanın 11 inci maddesi gereğince uygulanır." açık hükmü karşısında Anayasa Mahkemesinin değindiğimiz kararlarına tarihi bir değer atfedilebilir.

Danıştaya göre "Anayasanın temel hukuk kuralları dışında bir konuyu ayrıntılarıyla düzenlemesi ve bu hüküm daha önceki kanunlarda bulunup, aynı konuyu düzenleyen hükümlere aykırı olması halinde, konuyu yeniden düzenleyen Anayasa hükümlerinin uygulanması tabiidir. (12.2.1970 gün ve 2/1 sayılı Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararı.)

Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararına göre de "Özel kanunun düzenlediği bir konunun, Anayasanın bir hükümüyle açıkça düzenlenmiş olması halinde zımni ilga bulunduğu, doğrudan doğruya Anayasa hükümlerinin uygulanması gerektiği belirtilmiştir. (15.1. 1962 gün ve 1/2 sayılı Ceza Genel Kurulu Kararı.)

23.7.1995 gün ve 4121 sayılı yasanın 7 nci maddesiyle Anayasamızın 69 ve 68 inci maddesinde, Siyasi Partiler Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra değişiklik yapılmıştır. Bir siyasi partinin hangi eylemlerin odağı haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde temelli kapatılmasına karar verileceği, Anayasamızın 68 nci maddesinin dördüncü fıkrasında açık, net ve hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde belirtilmiştir.

O halde, bir siyasi partinin laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı eylemlerin odağı haline gelip gelmediği, Siyasi Partiler Kanununun 103 üncü maddesi göz önünde tutularak değil, Anayasamızın 69

uncu maddesinin altıncı fıkrası yollamasıyla 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası göz önünde tutularak belirlenmelidir.

Siyasi Partiler Kanunu tümüyle yürürlükten kaldırılsa, Anayasamız doğrudan uygulanarak bir siyasi parti kapatılmayacak mıdır? Elbette kapatılabilecektir ve bu konuda doktrinde oybirliği vardır.

Özel yasa olan Siyasi Partiler Kanunu yürürlükte olduğu sürece, açık ve net olan Anayasa hükümleri dahi uygulanamaz, kaldırılsa uygulanabilir demek de mümkün değildir. Çünkü Anayasa hükümlerinden hiçbiri "yedek norm" niteliğinde değildir ve normlar hiyerarşisinde en üst mevkidedir.

Bütün bu nedenlerle Başsavcılığımız, laiklik ilkesine aykırı eylemlerin odağı haline geldiği için Refah Partisi hakkındaki kapatma istemini, Anayasamızın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası yollamasıyla 68 inci maddenin dördüncü fıkrasına dayanarak yapmıştır.

ANAYASAMIZA GÖRE LAİKLİK:

1982 Anayasası, 1 inci maddesinde, devlet şeklini "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir" diyerek belirtmiş ve 2 nci maddede de Cumhuriyetin niteliklerini saymıştır. Bu maddeye göre;

"Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir."

Değiştirilemeyecek hükümleri düzenleyen 4. madde, 2. maddedeki cumhuriyetin niteliklerinin değiştirilmez ve değiştirilmesinin teklif edilmez olduğunu hükme bağlamıştır. Böylece Türkiye Cumhuriyeti'nin niteliklerinden olan laiklik ilkesinin değiştirilemeyeceği açıkça ortaya konmuş, güvence altına alınmıştır.

1982 Anayasasının "Başlangıç" kısmında yer alan;

"Hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkilapları ve medeniyetçiliğin karşısında koruma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının, devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı..."

şeklinde bu ifade ile "laiklik ilkesi"nin açık ve kesin surette ortaya konulduğunu görmekteyiz. Ayrıca;

"Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda..."

sözleri ile de Atatürk ilkelerinin benimsenmesi sonucu zımnen "laiklik ilkesinin" Anayasaya yön veren ilkeler arasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

Anayasanın 176 ncı maddesine göre, Başlangıç kısmı, Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirtir ve Anayasa metnine dahildir. Aynı maddenin gerekçesinde de başlangıç kısmının Anayasanın diğer hükümleri ile eşdeğer olduğu ifade edilmiştir.

Batı sözlükleri, laikliği genel olarak "din ve ruhbanlıkla ilgisi olmayan" diye tanımlarlar. (Yrd. Doç. Dr. Bihterin [Vural] Dinçkol, 1982 Anayasası çerçevesinde ve Anayasa Mahkemesi kararlarında laiklik.)

Aslında laiklik dini değil, hukuki bir kavramdır. Hukuki açıdan laiklik, kısaca ve genel olarak din işleri ile dünya işlerini ayıran bir rejimdir. Bu ifade ile anlatılmak istenen, sadece devlet içinde din ve dünya işleriyle, ilgili otoritelerin birbirinden ayrılması değil, aynı zamanda sosyal hayatın eğitim, aile, ekonomi, hukuk, görgü kuralları, kıyafet vb. gibi cephelerinin din kurallarından ayrılarak, zamana ve yaşamın zorunluluklarına, gereklerine göre saptanmasıdır. Aksi düşünüldüğünde, din işleri ile dünya işlerini birleştiren bir rejim anlaşılır. (Prof. Dr. Niyazi Berkes, Teokrasi ve Laiklik, s. 25.)

Laiklik ilkesi ile dinin siyasi ve hukuki bir güç olması engellenir.

Dinler, dünya işlerine karışıp siyasi bakımdan güç kazandıkları ölçüde asıl ruhani erklerini gözardı edip, soysuzlaşmaya başlarlar. (Hüseyin Batuhan, Laiklik ve Dini Taassup, s.60.)

"Demokrasi her şeyden önce laikliğe dayanır. Gerçek demokrasiler laik olanlardır. Zira demokrasinin iki önemli unsuru özgürlük ve eşitliktir. Bu unsurların gerçekleşmesi ancak, dini zorlamaların olmadığı laik toplumlarda mümkündür.

Anayasa Mahkememizin 21.10.1971 gün ve 53/76 sayılı kararında laiklik ilkesinin şu unsurları kapsadığı belirtilmiştir;

"a) Dinin devlet işlerinde egemen ve etkili olmaması esasını benimseme,

b) Dinin, bireylerin manevi hayatına ilişkin olan dini inanç bölümünde aralarında ayrım gözetilmeksizin, sınırsız bir hürriyet tanımak suretiyle dini Anayasa inancası altına alma.

c) Dinin, bireyin manevi hayatını aşarak, toplumsal hayatı etkileyen eylem ve davranışlara ilişkin bölümlerinde, kamu düzenini, güvenini ve çıkarlarını korumak amacıyla, sınırlamalar kabul etme ve dinin kötüye kullanılmasını ve sömürülmesini yasaklama.

ç) Devlete, kamu düzeninin ve haklarının koruyucusu sıfatıyla dini hak ve hürriyetler üzerinde denetim yetkisi tanıma niteliklerinden oluşmuş bir ilkedir."

Anayasa Mahkememizin 25.10.1983 gün ve 2/2 sayılı kararında, Türkiye'deki laiklik anlayışının batıdaki Hıristiyan ülkelerinden farklı bir yapı ve düşünce biçimine sahip olduğu belirtilmiş ayrıca sosyalist ülkelerin laiklik anlayışı ile de benzerlik taşımadığı vurgulanmıştır. Hıristiyan ve İslam dini inanç ve gereklerinin farklılığına değinildikten sonra kararda şöyle denilmiştir;

"Dini ve din anlayışı farklı olan bir ülkenin laikliği, o ülke batı medeniyetine açık olsa dahi batılı ülkelerdeki anlayış içinde benimsemesi esasen düşünülemez ve beklenemez.

... Atatürk devrimlerinin hereket noktasında laiklik ilkesi yatar ve devrimlerin temel taşını bu ilke oluşturur. Başka bir anlatımla laiklik açısından verilecek en küçük ödün, Atatürk devrimlerini yörüngesinden saptırarak, yok olması sonucunu doğurabilir."

DAVAMIZA DAYANAK YAPTIĞIMIZ DELİLLER:

1) 3511 sayılı Yasanın 2 nci maddesiyle 2547 sayılı yasaya eklenen ek m.16. hükmü şu şekilde idi;

"Yükseköğretim kurumlarında, dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünümde bulunmak zorunludur. Dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü ve türbanla kapatılması serbesttir."

Bu hükmün iptalinin istenmesi üzerine, Anayasa Mahkememiz sorunu "bir yasal düzenlemenin din kurallarına, dinsel inançlara ve

gereklere göre yapılıp yapılamayacağı" şeklinde saptadığı 7.3.1989 gün ve 1/12 sayılı kararında, laik bir devlette hukuk kurallarının kaynağının dinde değil, akılda bulunduğu, kişilerin iç dünyasına ilişkin kurallar getiren din prensiplerinin yasallaştırılmasının düşünülemeyeceği vurgulandıktan sonra;

"Tevhidi Tedrisat Kanunu gereğince dinsel eğitimin bile laik devlet anlayışına göre yapılması gerekir.

... Birlikte çalışmalar yapanların kardeşlikleri, arkadaşlıkları, dayanışmaları yarınları için bile gerekli iken, onları dinsel gereklerle ayırmak, kimin hangi inançtan olduğunu bir işaretle belli etmek, onların yakınlaşmalarını, birlikte çalışıp karşılıklı yardımlaşmalarını ve işbirliğini önler; ayrılıklara, dinsel inanç ve görüşler nedeniyle çatışmalara yol açar.

... Dersliklerde ve ilgili yerlerde dinsel inançları simgeleyen belirtilerden uzak kalınması zorunluluğu nedeniyle yükseköğretim kurumlarında dinsel gereğe bağlanan başörtüleri laik bilim ortamıyla bağdaştırılamaz.

... Laiklik ilkesine ve laik eğitim kuralına karşı eylemlerin demokratik bir hak olduğu savunulamaz.

... Belli biçimde giyinmek özgürlüğü, dinsel inancı aynı, ayrı olanlar ve olmayanlar arasında farklılık yaratmaktadır. Vicdan özgürlüğü, istediğine inanma hakkıdır. Laiklikle vicdan özgürlüğü karıştırılarak, dinsel giyinme özgürlüğü savunulamaz. Giyim konusu Türk devrimi ve Atatürk ilkeleriyle sınırlı olduğu gibi vicdan özgürlüğü konusu da değildir.

... Yükseköğretim kurumlarında dinsel giyim esaslarını içeren düzenleme, dinsel kurallardan arındırılmış devlet düzenine, giyim nedeniyle dinsel bir elatmada bulunmaktadır.

... Söz konusu yasa hükmü, Anayasanın 174. maddesinde yazılı Devrim Yasalarına da aykırıdır."

gerekçesiyle, Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilmiştir.

Anayasamızın 138/son maddesi hükmüne göre "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadırlar; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

Okullarda öğrencilerin dinsel kuralların emrettiği biçimde takılan başörtüsü ile bulunmalarının laiklik ilkesine aykırı olduğu kesinleşmiş yüksek mahkeme kararıyla belgelenmesine rağmen, Genel Başkan Necmettin Erbakan dahil, Refah Partisi'nin tüm yöneticileri, kendilerine oy getirdiği inancıyla hemen her konuşmalarında okullarda ve hatta devlet dairelerinde başörtüsü ile öğrenim görme ve çalışmanın Anayasal bir hak olduğunu ısrarla iddia ederek halkı kışkırtmışlar, eylemler düzenlemişler, hatta Genel Başkan Erbakan "iktidar olduklarında rektörlerin başörtüsüne selam duracağını" bir seçim konuşmasında ileri sürebilmiştir.

"Başörtüsü" konusunda yapılan eylemlerin yaygınlığı, bu hususta parti üyelerince ve yöneticilerince binlerce konuşma yapıldığının dikkatli televizyon izleyicilerince dahi açıklıkla saptanması karşısında; bu partinin yalnız bu konudaki eylemleri, söz ve davranışları bile laikliğe aykırı eylemlerin odağı haline geldiğini kabule yeterlidir.

2) 23 Mart 1993 günü, TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un başkanlığında siyasi parti liderlerinin Anayasa değişikliği konusunda yaptıkları 3. toplantıda Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan;

("Benim inandığım şekilde sen yaşayacaksın" tahakkümünün ortadan kalkmasını istiyoruz. Çok hukuklu bir sistem olmalı, vatandaş genel prensiplerin içerisinde kendi istediği hukuku kendisi seçmeli, bu bizim tarihimizde de olagelmiştir. Bizim tarihimizde çeşitli mezhepler olmuştur. Herkes kendi mezhebine göre bir hukuk içinde yaşamıştır ve de herkes huzur içinde yaşamıştır. Niçin ben başkasının kalıbına göre yaşamaya mecbur olayım?.. Hukuku seçme hakkı inanç hürriyetinin ayrılmaz bir parçasıdır) diyerek, laik devlet düzenimizi eylemli olarak ortadan kaldıracak önerilerde bulunmuştur. (Ek 1)

3) Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan, 13.4.1994 tarihinde Refah Partisi Meclis Grubunda yaptığı konuşmada:

(Şimdi ikinci bir önemli nokta, Refah Partisi iktidara gelecek, adil düzen kurulacak. Sorun ne? Geçiş dönemi sert mi olacak, yumuşak mı olacak, kansız mı olacak, bu kelimeleri kullanmak bile istemiyorum amma, bunların terörizmi karşısında herkes gerçeği açıkça görsün diye bu kelimeleri kullanma mecburiyetini duyuyo-

rum. Türkiye'nin şu anda bir şeye karar vermesi lazım; Refah Partisi adil düzen getirecek, bu kesin şart, geçiş dönemi yumuşak mı olacak, sert mi olacak, tatlı mı olacak, kanlı mı olacak, altmış milyon buna karar verecek) diyebilmiştir.

4) Yine Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın 13.1.1991 günü Sivas'ın Sıcak-Çermik ilçesinde Refah Partisi'nin eğitim seminerinde yaptığı, çeşitli basın organlarında yayımlanan, hatta Deniz Kuvvetleri Komutanımız Güven Erkaya tarafından 28.2.1997 günü yapılan Milli Güvenlik Kurulu toplantısında okunduğu pek çok gazete haberine göre Sayın Erbakan'ın sessizce dinlemekle yetindiği iddia edilen konuşmada (Ek 2):

(... Sen Refah Partisi'ne hizmet etmezsen hiçbir ibadetin kabul olmaz... Çünkü başka türlü Müslümanlık olmaz. Başka türlü kurtuluş yok... Refah bu ordudur. Bütün gücünle bu ordunun büyümesi için çalışacaksın. Çalışmaz isen patates dinindensin... Bu parti İslami cihad ordusudur. Kendi kendine CİHAD ediyorum diye faaliyette bulunamazsın. Karargâha bağlı olmak zorundasın. Her faaliyette karargâha bağlı olmak zorundayız. Karargâha danışılmadan yapılan faaliyetler tefrikadır. Çalışacaksan, burada çalışacaksın. Müslüman mısın? Bu orduda asker olmaya mecbursun... Cihada para vermeden Müslüman olunmaz. Kişinin Müslümanlığı, cihada verdiği para ile ölçülür. Bir Müslüman, zekatını götürüp fakire veremez. Zekatını beytülmale, cihad ordusunun karargâhına, ilçe teşkilatının başkanlığına verecektir. Biz Müslümanız. Biz Kur'an'ı hâkim kılmak isteyene gideceğiz. Hepimiz Refahçı olmaya mecburuz, çünkü cihad ediyoruz... Şuurla Refah'a çalışan cennete gidiyor. Neden? Çünkü Refah demek Kur'an nizamını hâkim kılmak için çalışmak demektir) demiştir.

5) Refah Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Necmettin Erbakan, laikliğe aykırı söz ve davranışlarıyla tanınan bazı tarikat liderlerine, Devrim Yasalarına aykırı kıyafetleriyle geldikleri Başbakanlık Konutunda yemek vererek, bu çeşit kişilerin devlet katında itibar gördüklerini ve eylemlerinin hoş karşılandığını kanıtlamaya çalışılmıştır.

6) Refah Partisi üyesi olup, laiklik ilkesine aykırı söz ve eylemleri tespit edilen pek çok kişi var. Bunlardan önemli görevler yüklen-

miş olan ve konuşmaları video, kaset ve doğruluğundan kuşku duyulamayacak tutanaklarla tespit edilen kişilerin konuşmalarından bazı bölümleri değerlendirmenize sunuyoruz.

A- Refah Partisi Rize Milletvekili ŞEVKİ YILMAZ'ın Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 21.3.1994 gün ve 7444 sayılı yazıları ekinde gönderilen video-bant çözümünde,

(Biz Kur'an nizamından yüz çevirenlerden, ülkesinde Allah Resulü yetkisiz kılanlardan mutlaka hesap soracağız) dediği görülmektedir.

ŞEVKİ YILMAZ, Rize Belediye Başkanı seçilmeden kısa bir süre önce İstanbul'da yaptığı konuşmada;

(Sizleri ahirette dünyada seçtiğiniz liderlerle çağıracağız... Bugün Kur'an'ın kaçta kaçı bu ülkede uygulanıyor hesap ettiniz mi? Ben hesap ettim. Kur'an-ı Kerim'in % 39'u bu ülkede ancak uygulanabiliyor. 6500 ayeti rafa kaldırılmış... Kur'an kursu inşa ettin. Yurt yaptın, çocuk okutuyorsun, öğretmenlik yapıyorsun, vaaz ediyorsun. Bunlar cihad bölümüne girmez. Ameli salih bölümüne girer. Hakkın ihkakı için, hakkın yayılması, Allahın kelimesi yükselmesi için yapılacak iktidar çalışmasına cihad derler. Cenabı Hak bunu siyasi mücerretten emretmemiş. Cahudiden emretmiş. Ne demek? Ordu halinde yapılır. Komutanı bellidir... Namaz kılmanın şartı iktidarın Müslümanlaştırılmasıdır. Allah diyor ki, camilerden önce iktidar yolu Müslüman olacak... Beş vakit namaz kılınacak yerler için kubbeler yapma sizi cennete götürmez. Çünkü bu ülkede Allah kubbe yapıp yapmadığını sormuyor. Sormayacak. Yetkili olup olmadığını soracaktır... Bugün Müslümanların yüz lirası varsa, bu yüz liranın 30 lirasını kız ve erkek evlatlarımızı yetiştirecek Kur'an kurslarına ayırırken, 60 lirasını da iktidara giden siyasi kuruluşlara ayıracağız... Allah bütün peygamberlerini iktidar için mücadele ettirmiştir. Bana tarikat menşeinden iktidar için boğuşmayan bir isim gösteremezsiniz. Size diyorum ki, saçlarım adedince başlarım olsa, her bir baş Kur'an yolunda koparılsa yine bu sahip davasından vazgeçmeyecektir... Allahın size soracağı soru şöyle; Küfür düzeninde İslam devleti olsun diye niçin çalışmadın? Erbakan ve arkadaşları parti görüntüsü altında bu ülkeye İslamı getirmek istiyor. Savcı anladı. Savcı kadar biz anlasak bunu, meseleyi halledece-

ğiz... Bu ülkede dinin simgesinin Refah olduğunu Yahudi Abraham bile anlamıştır... Kim iktidar Müslümanın eline geçmeden cemaati silaha teşvik ediyorsa, ya o cahildir, ya başkaları tarafından görevlendirilen bir halindir. Çünkü hiçbir peygamber devleti ele geçirmeden harbe müsaade vermemiştir... Müslüman akıllı olur. Karşısındaki düşmanı nasıl yeneceğini göstermez. Kurmay çizer, asker uygular. Eğer kurmay planını açıklarsa, yeni bir plan kurması ümmetin komutanları üzerine vaciptir. Bizim görevimiz, konuşmak değil, asker olarak ordu içerisinde harpteki planı uygulamaktır...) demiştir.

Aynı kişi milletvekili seçildikten sonra, 29.11.1996 tarihli konuşmasında şöyle diyor:

(Mecliste 158 tane imam-hatip mezunu kökenli milletvekili var. Bizim derdimiz lise-imam-hatip ayrımı değil, liselileri de aynı imam hatip ruhuyla yetiştirmek... İnsanlara din dersi yetmez. Bir de ahiret hazırlık dersi konulmalıdır... Bu ülkede en büyük terör, en büyük isyan Allaha ve Resulüne yapılıyor. Gelin bu ülkede hep birlikte Başbakanından Cumhurbaşkanına kadar hepimiz ölüm ve ölümden sonraki hayata hazırlık yaptıralım... Samsunspor'un taraftarı olur da Allahın taraftarı olmaz mı bu dünyada... Elhamdülillah şimdi kilit taşı omuzumuzda. Belediyeler merdiven kurdu. Köprünün ortasına ulaştık. Bir buçuk milyar İslam kurtuluş ordusu koruyor. Bak Erbakan hocayı tanımayanlar duysun, o bu köprünün kuruluş ustası ve mimarıdır) demiştir.

B- Refah Partisi Ankara Milletvekili HASAN HÜSEYİN CEYLAN, 14.3.1993 tarihinde Kırıkkale'de yaptığı konuşmada;

(Bu vatan bizimdir, rejim bizim değildir kardeşlerim. Rejim ve Kemalizm başkalarınındır... Türkiye yıkılacak beyler. Türkiye Cezayir olur mu diyorlar? Orada % 81 nasıl olmuşsa, % 20 falan değil, % 81'lere ulaşacağız. Boşuna uğraşmayın ey emperyalist batının, sömürgeci batının, vahşi batının ve dünyayla beraber olacağız diyerek ırz ve namus düşmanlığı yapan, Müslüman kadının bacakları arasına insan yerine köpek yerleştirecek kadar köpekleşen ve enikleşen batının taklitçiliğine soyunmuş olan sizlere sesleniyorum. Boşuna uğraşmayın. Kırıkkalelilerin ellerinde gebereceksiniz) demiştir.

Bu konuşmaya ait bant çözümünün tamamını inceleyen Prof. Dr. Bahri Öztürk'ün, 25.9.1995 tarihli Bilirkişi Raporunda;

(Konuşmada özellikle belli bir dini görüş ve inanca sahip olanlarla olmayanlar arasındaki farklılık ön plana çıkarılmakta, bu dini görüş ve inanca sahip olmayanlar, şayet bu görüş iktidara gelirse "gebertileceklerine" kadar varan düşmanca hareketlerin hedefi olarak gösterilmektedir. Nitekim konuşmanın diğer yerlerinde de, örneğin "bütün hesapları biz soracağız. İstiklal Mahkemelerinin hesabını da biz soracağız. İskilipli Atıf Hocanın hesabını da biz soracağız gibi, faildeki amacı ortaya koyan ifadelere sıklıkla yer verilmektedir. Sanığın eylemi TCK'nın 312/2. maddesine göre "suç işlemeye dolaylı tahrik" suçunu oluşturur) denilmektedir.

Refah Partisi Ankara Milletvekili HASAN HÜSEYİN CEYLAN'ın bu konuşmasına ait kasetler çoğaltılarak Refah Partisi teşkilatına dağıtılmış ve mahalli teşkilatlarca da vatandaşlara dinletilmiştir.

Söz konusu kasetlerden biri Dalaman ilçesinde ele geçince 1995 yılına kadar Refah Partisi Dalaman İlçe Başkanlığını yapan SÜLEYMAN AKBULUT ve 1995 yılında bu görevi devralan ilçe başkanı ÖMER HALİT MALATYALI, 24.10.1995 tarihinde Dalaman C. Savcısı Sinan Esen'e verdikleri ifadelerde "üzerinde (Saltanat ve Emperyalizm) yazılı bu kasetin kendilerine Refah Partisi Genel Merkezi tarafından gönderildiğini" açıklıkla belirtmişlerdir.

C- Refah Partisi Ankara Milletvekili ve Genel Başkan Yardımcısı AHMET TEKDAL, 24.11.1996 günü Kanal D televizyon kanalında görüntülü olarak verilen konuşmasında şöyle diyor:

(Parlamenter sistemin hâkim olduğu yerlerde, eğer bir millet gerekli şuuru göstermez, hak nizamının tesisi sadedinde gayret sarfetmez ise kendisini iki bela karşılayacaktır. Bunlardan bir tanesi bütün münkerler karşısına gelecek, zulüm görecek ve zulmün neticesinde de helak olup gidecektir. Bir diğeri mükellef olduğu hak nizamının tesisi için çalışmadığı için cenabı hakka hesabını veremeyecektir ve bu takdirde de yine zelil olacaktır. İşte değerli kardeşlerim, bu hassasiyetlere dikkat etmek suretiyle hak sistemini tesis etmek isteyen ve bu uğurda mücadele eden topluluklara elden gelen gayretin gösterilmesi elbetteki vazifemizdir. Türkiye'de hak nizamı tesis etmek isteyen siyasal kadronun adı Refah Partisi'dir.)

D- 24.11.1996 günlü Kanal D'de yayımlanan Teke Tek programına katılan Refah Partisi Ankara Milletvekili HASAN HÜSEYİN CEYLAN, görüntülü bant çözümünden açıkça anlaşıldığı gibi;

(Asker kalkmış diyor ki, PKK'lı olmanıza müsaade ederiz ama, şeriatçı olmanıza asla. Bu kafayla çözemezsiniz. Çözüm isterseniz şeriatçılıktır) demiştir.

E- Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı ŞÜKRÜ KARATEPE, 10 Kasım 1996 günü Atatürk'ün hatırasını anmak için yapılan törenden sonra;

(Hakim güçler "ya bizim gibi yaşarsınız, ya da her türlü fitneyi, fesadı içinize sokarız" diyorlar. Bu yüzden de Refah Partili bakanlar bile kendi dünya görüşlerini bakanlıklarına yansıtamıyorlar. Bu sabah ben de, resmi görevim, sıfatım nedeniyle bir törene katıldım. Süslü püslü görünüşüme bakıp da laik olduğumu sakın sanmayın. İnancımıza saygı duyulmadığı, sövüldüğü bir dönemde, içim kan ağlayarak, bugünkü törenlere katıldım. Belki Başbakan'ın, bakanların, milletvekillerinin bazı mecburiyetleri vardır. Ancak sizin hiçbir mecburiyetiniz yok. Bu düzen değişmeli. Bekledik, biraz daha bekleyeceğiz. Gün ola, harman ola, Müslümanlar içlerindeki hırsı, kini, nefreti eksik etmesin) demiş, orada bulunan Refah Partisi Kayseri Milletvekili MEMDUH BÜYÜKKILIÇ, (Başkanımız duygularımıza tercüman oldu) demiştir.

F- 8 Mayıs 1997 günü Refah Partisi Şanlıurfa Milletvekili İBRAHİM HALİL ÇELİK, Meclis kulisinde;

(Refah Partisi iktidarında imam-hatipleri kapatmaya kalkarsanız kan dökülür. Cezayir'den beter olur. Ben de kan dökülmesini istiyorum. Demokrasi böyle gelecek. Fıstık gibi olacak. Ordu, 3.500 PKK'lı ile başedemedi. Altı milyon İslamcıyla nasıl başedecek? Rüzgâra karşı işerlerse yüzlerine gelir. Bana vurana ben de vururum. Ben sapına kadar şeriatçıyım. Şeriatın gelmesini istiyorum) demiş, haber 10 Mayıs 1997 günü çok tirajlı gazetelerimizin hemen hepsinde yayımlanmıştır.

G- Refah Partili Sincan Belediye Başkanı, Sincan'da düzenlediği Kudüs Gecesinde salona İslami terörist örgüt liderlerinin büyük boy posterlerini astırdığı, aydınlarımıza "şeriat enjekte edeceğini" söylediği için Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklanma-

sından sonra, Refah Partili Adalet Bakanı ŞEVKET KAZAN, mahkeme kararını protesto ettiği imajını yaratacak biçimde hapishanede kendisini ziyaret etmiştir.

7- İddianamemizin (6) numaralı bölümünde açıklanan konuşmalar, defalarca görüntülü olarak televizyonlarımızda gösterilmesine, gazetelerimizde defalarca yer almasına rağmen, bu konuşmaları yapanlar hakkında Refah Partisi'nce hiçbir disiplin işlemi yapılmamış olması, bu konuşmaların Refah Partisi yöneticilerince de benimsendiğinin, hatta teşvik edildiğinin en açık delilidir.

8- Din eğitiminin, laik ve demokratik düşünebilen vatandaş yetiştirilmesinin önünde en önemli engel olduğu, en gelişmiş demokratik ülkelerde bile kavranmış; her demokratik devlet, bazen Anayasa ve yasalarına hüküm koyarak, bazen de sadece Yüksek Mahkeme içtihatlarıyla "din eğitimini" daima denetim altında bulundurmuştur. Zira "din adamı" ihtiyacını karşılamak için açılan okullar dışında, milyonlarca çocuğunun din eğitimi görerek ve düşünce yapısının bu eğitime göre şekillenmesine rıza gösteren bir devlet, laik devlet olarak nitelendirilmez.

Bazı örnekler vermek gerekirse (örnekler için bakınız "1982 Anayasası Çerçevesinde ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında Laiklik", Yrd. Doç. Dr. Bihterin Dinçkol, Kazancı Yayınları, 1992, s. 123-128):

ABD'de Anayasanın Ek 1 inci maddesi gereğince, din eğitimi devletçe desteklenmemektedir. Yani ABD'de resmi okullarda dini öğretim yapılmamaktadır.

ABD'de resmi devlet okullarında öğretmenlerin dini kisve taşımaları yasak edilmiştir.

Engel V.Vitale davasında (1962) Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi devlet okullarında dua okutulmasını Amerikan Anayasasına aykırı görmüştür.

1948 yılında görülen Mc Collom Board of Education davasına konu olan olayda, kamu okullarında serbest saatlerde, dini ders öğretmenlerinin ücretsiz olarak ve velilerinden izin de alarak boş odalarda ders vermelerine ilişkin olarak Yüksek Mahkeme, vergiler ile desteklenen devlet okul binalarının, dini doktirinleri yaymak için kul-

lanıldıkları dolayısıyla Evorson prensibinin ihlali olduğu görüşünden hareketle Anayasaya aykırılık yargısına varmıştır.

Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi 1943 tarihli West Virginia V. Barnette davasında da "Anayasal takımyıldız içinde eğer bir sabit yıldız varsa o da, hiçbir resmi makamın, politikada, milliyetçilikte, dinde ya da düşünce ile ilgili herhangi bir alanda tek doğrunun ne olacağını buyurma yetkisine sahip olmadığıdır" şeklinde kararını açıklamıştır. Böylece devletin dini konularda da insanların inançlarına etkide bulunamayacağı görüşü ortaya konulmuştur.

İsviçre Anayasasının 49 uncu maddesine göre, hiç kimse din derslerine katılmaya zorlanamaz.

Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasasının 7. maddesine göre "din dersi devletin denetim hakkına halel gelmeyecek şekilde yapılmalıdır." Almanya'da ayrıca çocukların din dersine katılıp katılmamaları velilerin isteğine tâbi tutulmuştur.

İngiltere'de Eğitim Yasası (Educational Act) "dini inancı olmayan birine dini eğitim yaptırılamaz" hükmünü taşımaktadır.

Okulların laikleştirilmesi, Fransa'da 19. yüzyılın sonlarında gerçekleştirilmiştir ve bunun sonucunda devlet okullarında din öğretimi kaldırılmıştır. (Encychopedia Britannica, Volüma 6, 15 th edition, s.418.)

Yugoslavya Federal Sosyalist Cumhuriyeti Anayasasının 174 üncü maddesinde "dinsel topluluklar, sadece din adamlarının yetiştirilmesi için din okulları açabilir" hükmü ile, dinsel eğitimin sınırları çizilmiştir. (Yaşar Gürbüz, Anayasalar, 1981, s.319.)

3.3.1340 gün ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununun 3 üncü maddesinde "Maarif Vekâleti yüksek diniyat mütehassısları yetiştirmek üzere Darülfünunda bir İlahiyat Fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hidematı diniyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için ayrı mektepler küşat edecektir."

Anayasamızın 174 üncü maddesinde sayılan ve "Anayasaya aykırı olduğu şekilde anlaşılamayacağı ve yorumlanamayacağı" vurgulandıktan sonra İnkılap Kanunlarının en başında yazılı olduğuna göre, Tevhidi Tedrisat Kanunu Anayasa hükmü haline gelmiştir.

O halde, 1) Gereğinden fazla İlahiyat Fakültesi açılması, 2) İmam-hatiplik gibi din görevi görecek memurların yetişmesini sağla-

yacak adedi geçecek şekilde, başka bir anlatımla milyonlarca çocuğumuzu dini eğitime tâbi kılacak şekilde imam-hatip okulları açılması açıkça Anayasaya ve eğitimde laiklik ilkesine aykırıdır.

Hal böyleyken politikacılarımız, ihtiyacın kat be kat üstünde imam-hatip okulu açarak ve böylece milyonlarca çocuğumuzun dini eğitimden geçmesini sağlayarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin "Laik devlet", "Anayasaya uygun şekilde yönetilen devlet" olup olmadığını tartışmalı hale getirmişlerdir.

Bu durumda Milli Güvenlik Kurulunun, görevi gereği "ihtiyaç fazlası imam-hatip okullarının kapatılmasını veya bundan böyle yeni imam-hatip okulları açılmamasını" hükümetimize tavsiye ve bunu ısrarla takip etme hakkı doğmuşken; Refah Partisi'nin mütemadiyen yeni imam-hatip okulları açılması gerektiğinin propagandasını yapması; Milli Güvenlik Kurulunun aldığı sekiz yıllık kesintisiz eğitim yapılmasını hükümete tavsiye etme kararı, imam-hatip okullarından bir tanesini bile kapatma sonucu doğurmayacağı, öğrencilerin bu okullarda dört yıl dini eğitim görmelerini engellemediği halde, bu tavsiye kararının hayata geçmemesi için düzenlediği eylemler ve tüm yöneticilerinin bu konuda halkı kışkırtıcı konuşmalar yapmalarının, laiklik ilkesine aykırı eylemler olduğundan kuşku duyulmamalıdır.

İSTEK: Yukarıda açıklanan nedenlerle, REFAH PARTİSİ'NİN TEMELLİ KAPATILMASINA KARAR VERİLMESİ, Anayasamızın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrası yollamasıyla 68 inci maddesinin 4 üncü fıkrası gereğince talep olunur. 21.5.1997

199

Cumhurbaşkanı'na çağrı!

Hemen her çevrede konuşulan, irdelenen ve sonunda ANAP lideri Mesut Yılmaz'ın çağrısıyla somutlaşan olayın başlığı şu:

"Sayın Cumhurbaşkanı, Anayasal yetkileri çerçevesinde daha aktif olmalı."

Bu başlık altında ANAP lideri Yılmaz Çankaya'ya yaptığı çağrıyı şu başlıklar altında topluyor:

"Cumhurbaşkanı daha aktif olmalıdır. MGK'nın başkanı olarak kararların üç ayı aşkın süredir savsaklanmasına karşı harekete geçmek durumundadır.

Bakanlar Kurulunu kendi başkanlığında toplama yetkisini kullanabilir.

Başbakan'ı çağırıp MGK kararlarının uygulanmasıyla ilgili bilgi isteyebilir."

200

Curcuna!

DYP kaynaklarına göre, "hükümet 'fiilen' bitti" (23 Mayıs 1997 Cuma).

Çiller'in, Erbakan'dan erken seçim koşuluyla Başbakanlığı talep ettiği bildirildi.

RP'nin gözü, kapatma davasından başka bir şey görmüyor. Abdullah Gül, Başsavcı hakkında "suç duyurusunda bulunacaklarını" açıkladı.

Mesut Yılmaz'ın çağrısı Çankaya'da yankı buldu:

Demirel, "Bakanlar Kurulunu kendi başkanlığımda toplantıya çağırmayı düşünmüyorum" dedi.

Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kuruluna başkanlık etmesiyle ilgili yaklaşımı da hafife alıyor ve "Toplantıdan çıkınca bana 'Ne oldu? İçerde neler konuştunuz' diye sormayacak mısınız? Ya ben ne yanıt vereceğim? Kamuoyuna 'İçerde hiçbir şey olmadı. Vallahi, oturduk, çay, kahve içtik' mi diyeceğim? Hayır, hayır. Bakanlar Kurulunu toplamanın kimseye yararı olmaz. Cumhurbaşkanlığı makamı da yıpranır" diye konuşuyordu.

Cumhurbaşkanlığı makamı mı yıpranırdı yoksa kendisi mi?

Anayasayı veya yasaları zaman ve zemine göre yorumlamakta ustaydı.

Yerine göre, Cumhurbaşkanı'nı 'icranın başı' olarak görecek irdelemeler yapar; ama bu günlerde 'Bakanlar Kurulunun başı değ-

lim... Hükümetin amiri değilim" diyerek çağrıları geri çevirebilirdi (Yavuz Donat, 24 Mayıs 1997).

DYP'de çözülme işaretlerinden söz ediliyordu. Ne ki, gerçekleşmeyen çözülmeler!

Çözülme şuysa sonuçsuzdu: DYP Başkanlık Divanında Genel Başkan Yardımcısı Cevheri ile tartıştıktan sonra masaya yumruk atıp kül tablasını yere fırlatan Tansu Çiller, "Beğenmeyen burada oturmaz" deyince, Necmettin Cevheri salonu terk etti (23 Mayıs 1997 Cuma).

Ama, ne Çiller'i ne de DYP'yi terk etti!

Bütün kamuoyunu arkasına alan Başsavcı Vural Savaş'ın istifası istenildi. Tabii RP'den!

Korunması elzemmiş gibi; sağ kanat gazeteler, muhalefet cephesinin hedefini açıkladı:

"Boy hedefi Çiller." DYP lideri entrikalara karşı 4 yıldır savaş veriyormuş!

Çiller, bütün bunları solluyor, yuhalanıyor ama istifaya dönük tek bir adım atmıyordu.

Doğru başlığı yine Cumhuriyet kullandı:

"Koalisyon içerden çöküyor"

201

Erbakan, ordudan ihraçları imzalıyor

Cumhurbaşkanı Demirel'in 'olağan' saydığı MGK toplantısına medya büyük önem verdi. Zira, daha önce YAŞ toplanacak ve bazı kararlar alınacaktı.

Örneğin; "Erbakan'ın Askeri Şûra sınavında" olduğuna işaret eden yazı ve başlıklar yer alıyordu gazetelerde.

Tabii, Şûranın bu toplantısında 'irticai faaliyette bulundukları için ordudan atılacak subay ve astsubaylar' konusu karara bağlanacaktı.

Erbakan, Şûrada 'dinci subayların ihracını onaylayacak', sonra –cumartesi günü– MGK'da 'hesap verecekti.'

Basın bu haftayı böyle görüyor ve değerlendiriyordu.

Milli Gazete, bu gelişmeleri "Yazık bu ülkeye" diye yorumladı.

Gerçekten; bu ülkeye REFAHYOL'la yazık oluyordu!

O gün geldi çattı:

(27 Mayıs 1997 Salı) Gazetelere bakılacak olursa:

3'ü albay 61 subay ve 100 astsubayın ağırlıklı olarak irticai faaliyetler nedeniyle ordu ile ilişiği tamamen kesildi. 3 saat olarak öngörülen Şûra toplantısı aralıksız olarak tam 6 saat sürdü.

Erbakan, ordudan ihraç edilen subayların dosyalarını imzaladı.

Başbakan, yetkililerden "Türkiye için en büyük tehlikenin irtica olduğunu belgeleriyle dinlemek" zorunda kaldı.

Genel anlamda 8 yıl kesintisiz eğitim sorununu aşmışlar gibi; RP, Başbakanlığı Çiller'e bırakmak için DYP ile pazarlığa oturmaya çalışıyordu.

RP'nin klasik anlayışı DYP'nin de önüne geldi:

5+3!

Çiller, artık Başbakanlık için 'çırpınıyor'du.

Erbakan'la 'gizli' görüşmeler yapıyordu.

RP'de umutsuz çırpınışlar gözlendi: Erbakan, RP'yi kapatma girişimini değerlendirdi:

"Sular yokuşa akmaz!"

Ama, akıyordu.

Cumhurbaşkanı, Financial Times'a konuştu:

Siyasal kriz için yol gösteriyor, "En doğru yol darbe değil, seçimdir" diyordu. Demirel'in aklı hâlâ 'darbeye takılı.' Yorumlar böyle oldu.

Ve... Çiller'in Erbakan'a şantajı kargaşaya bir yenisini ekledi:

Çiller, RP liderine şöyle konuşmuştu: "Burada tıkandım. Daha fazla gidemem. Partim de daha fazla gidemez. Buraya gelmeden önce milletvekilleriyle tek tek konuştum. Hepsi Başbakanlıkta değişiklik istiyor. Dört yıllık protokolün dolmasına daha üç yıl var. Ama bu hükümetin gitmeyeceği artık ortaya çıkmıştır. Hükümetin devam edebilmesi için BBP'yi de yanımıza alarak yolumuza devam edelim. Ancak Başbakanlığı bana devredin."

Erbakan, Çiller'i şöyle yanıtlamıştı: "Hükümetin yıkılması için herhangi bir sebep yok. Her şey çok iyi ve yolunda gidiyor. Başba-

kanlığı size vermem kamuoyunda zafiyet görüntüsü verir. Sizin de arzu ettiğiniz gibi BBP'yi hükümete alarak yolumuza devam edebiliriz."

Çiller: "Önünüzü görmüyorsunuz. Size anlatıyorum ama anlamıyorsunuz. Partimi bu şekilde daha fazla götüremem."

Erbakan: "Önemli değil. Siz sağlam durun yeter. Muhalefet gensoru verirse bunu bir kez daha aşarız."

Çiller: "Gensoruyu kiminle aşacaksınız? Başbakanlık bize geçmezse bu işte artık partim olmaz."

Erbakan: "Gensoru verilirse yine geçeriz.

Ben tüm bu zorlukları demokrasi için yapıyorum, sizin için bu fedakârlıklara katlanıyorum. Hükümetin karşılaştığı problemler sizin ve benim değil, problem dışarıdan çıkarılıyor."

Çiller: "Siz önünüzü görmüyorsunuz. Bundan sonra verilen gensoruda partimi ikna edecek gücüm kalmadı. Baskı altında kaldım, grubumu tutabilmek için bazı sözler vermek zorunda kaldım."

Erbakan: "Edersiniz, edersiniz."

Yazıcıoğlu: "Aranızda Başbakanlık sorununu çözün, sonra bizi davet edin."

Erbakan: "Eğer seçime gidilecekse Başbakanlığımda gidilmesi lazım. Bunun da en makul sürede olması lazım."

Gazetelere bu bilgiler şu manşetle geçti:

"Erbakan vermiyor"

Erbakan-Çiller-müstakbel ortak Yazıcıoğlu arasındaki görüşmeden uzlaşma bekleyen gazetecilere Çiller, buğday taban fiyatlarını açıkladı.

Gazeteciler gülünce Çiller de güldü. Ama, "Ülkenin gerçek gündemi taban fiyatıdır" demek zorunda kaldı.

YAŞ kararlarını Erbakan'ın imzalaması hâlâ yorumlanıyordu.

Bir askeri yetkili, "Erbakan hedefe kilitlenmiş" dedikten sonra şöyle konuştu: "161 değil, 300 kişilik bir tasfiye listesi gelseydi, imzalayacaktı. Hedefe kilitlenmek, zırhlı birliklerin zaiyata, dökülüp kalanlara bakmadan hedefe ilerlemesidir. Benzer bir durumla karşı karşıyayız."

29 Mayıs 1997 Cuma günü birden rüzgâr yön değiştirdi.

Gelen haberlere göre; Erbakan, ekimde seçim koşuluyla Baş-

bakanlığı 1 Temmuzda Çiller'e devretmeyi kabul etmişti. Ancak Çiller'in "RP kapatılır da oyu bana kalır" hesabıyla seçimi marta ertelemeye çalıştığı söyleniyordu.

Artık ortada hem bir hükümet sorunu, hem de erken seçim vardı.

Baykal'a göre 'baskın seçim' söz konusuydu.

Bu kadar tartışılan bir konu, nasıl oluyor da 'baskın' diye nitelenebiliyordu, doğrusu anlaşılır bir değerlendirme değildi.

Türkiye gazetesi "Anlaştılar" dedi:

55. Hükümet. Tansu Çiller Başbakan! Tarih, 1 Temmuz 1997!

Fethullah Gülen'in gazetesi Zaman'a göre; "pazarlığı Çiller kazanmıştı."

Ya da Çiller, "darbe geliyor" diyerek Erbakan'ı korkutmuştu.

Bir gün öyle bir gün böyle: 31 Mayıs 1997'de Hürriyet, seçimin aralıkta yapılmasında anlaştıklarını öne sürdü.

Bu arada kimi RP'liler Başsavcıya 'malzeme taşıyor'du.

Rize Milletvekili RP'li Şevki Yılmaz'ın TBMM üyelerini 'pezevenk' diye tanımlaması ortalığı karıştırdı.

Erbakan özür dilemek zorunda kaldı.

Fakat aynı gün Sabah, "devir teslimin haziranda yapılacağını" bildirdi.

Çankaya, hâlâ aynı yörüngedeydi ve Demirel, MGK Genel Sekreterliğinin kuruluşunun 64. yıldönümü töreninde –askerlere karşı önemli saydığı– bir konuşma yaptı ve dedi ki:

> "Böylesine, bana göre makro planda çok önemli bir şekilde hedefini ortaya koymuş bulunan Türkiye'nin devleti, bir kurumlar devletidir. Bir tek yerden idare edilen devlet değildir. Ama, kendi başına dönen çarklardan da ibaret değildir; bir kurumlar devletidir. Bu çağdaş devlettir, kurumlar devleti. Ve kuvvetler ayrılığı prensibine dayanır. Kuvvetler ayrılığı prensibinin kökünde de millet iradesi yatar; ama bunların tümünü Anayasa tanzim etmiştir. Türkiye bir Anayasa devletidir. Anayasa bütün bu kurumları yerli yerine koymuş, görevlerini, yetkilerini, sorumluluklarını belirlemiştir.
>
> Eğer bunlara riayet edilirse, sanıyorum bu devlet ahenk içeri-

sinde işler. Ahenk içinde işledikçe de devleti daha iyi işletmek, rejimi daha iyi işletmek imkânları olur.

Ve Anayasanın 118. maddesi bir Milli Güvenlik Kurulu kurmuştur. Milli Güvenlik Kurulu bir Anayasa kuruluşudur, ki burada biraz evvel ifade edildi. Kimin altındadır, kimin üstündedir tartışmaları son zamanlarda yapılıyor. Türkiye şeffaf bir devlettir. Milli Güvenlik Kurulunun esrarengiz hiçbir tarafı yoktur. Yalnız, Milli Güvenlik Kurulu, Türkiye'nin güvenlik sorunlarını fevkalade vukufla ve fevkalade dikkatle takip eden fevkalade önemli bir Anayasal kuruluştur.

Onun içindir ki, vatandaşlarımıza rahat uyuyun dediğimiz zaman bunun nedeni var orta yerde. Çünkü, devletin kurumları eğer devletin işlerini titizlikle takip ediyor ve devlet harmoni içerisinde, ahenk içerisinde işliyorsa, bu ülkenin vatandaşının akşam rahat uyuma hakkıdır ve rahat uyuduğu zaman da kendi kendini aldatmaz. İşte devletin zaten sağlaması lazım gelen odur."

Sekizinci Bölüm

"UYU VE BAŞKA YERDE UYAN!"

HAZİRAN 1997

202

"Ohhh!.. Nihayet!.."

'Refahlı Şevki Yılmaz olayı' medyada, MGK Genel Sekreterliğinde ve kuşkusuz, Milli Güvenlik Kurulu toplantısında birinci konu.

Gözler sadece Demirel'in konuşmasında mıydı?

MGK'daki törende Genel Sekreter Orgeneral İlhan Kılıç da, TSK'nın değişmez kararlılığını bir kez daha dile getirdi:

"Herkes bilmelidir ki" dedi: "Atatürk'ün kurduğu modern ve laik Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin nitelikleri değişmeyecek ve değiştirilmeyecektir."

Kılıç Paşa kime mesaj vermişti bu sözleriyle? Komutanlar şu yanıtı verdiler:

"İlhan Paşa, Şevki Yılmaz ve temsil ettiği zihniyete yanıt verdi. Milletin vekillerine 'pe...' diyen bize de demiş sayılır. Paşa onun için 'herkes bilmelidir ki' dedi. Bu iş, bu üslupla, bu zihniyetle böyle gitmez."

1 Haziran 1997 Pazar günü gazete manşetleri MGK'daki 'sert eleştirileri' özetliyor ve Refahlı Şevki Yılmaz için Başbakan Erbakan'ı askerlerin topa tuttuğunu ve... ilk kez Cumhurbaşkanı'na da 'sitem ettiklerini' duyuruyordu.

MGK, 5.5 saat sürdü. Toplantıda 28 Şubat kararları ve irtica faaliyetleri ile ilgili hükümetin önlemleri sorgulandı. Askerlerin "Aylardır aynı şeyleri söylüyoruz. Fakat bir türlü netice alamıyoruz. 28

Şubat kararları ile ilgili hiçbir icraatınız yok. Artık icraat bekliyoruz" dedikleri, hatta "içerde başka dışarda başka konuşuyorsunuz" diye açık eleştiride bulundukları söyleniyordu.

203

MGK'da Demirel'e eleştiri ve Demirel 'vaziyet alıyor'

Hürriyet ve Milliyet, Demirel'in ilk kez eleştirildiğini duyururken, haberi şöyle veriyorlardı:

"Komutanlar, Demirel'i yumuşak bir üslupla da olsa ilk kez eleştirdi. Demirel'in 'Her şey yolunda, herkes rahat olsun' sözlerinin, irtica tehlikesi boyutunun düşük görülmesine neden olabileceği belirtildi."

Radikal, "Asker Demirel'e kızdı" diyen manşetle çıktı. Askerlerin, Cumhurbaşkanı'nı eleştirmeleri 'şok etkisi' yapmıştı.

Hiçbir kıymet-i harbiyesi olmayan haber ise;

Erbakan ile Çiller'in seçime ittifak yaparak gitmeleriyle ilgili bir protokol üzerinde anlaştıklarını bildiren haberdi (2 Haziran 1997 Pazartesi).

Fakat, bir başka etken vardı ortada: Çankaya!

Başbakanlığın devri konusunda anlaştıklarını açıklayan ortaklara Demirel'den 'ret' yanıtının işaretleri geliyordu.

Erbakan'la anlaşması üzerine Başbakanlığını güvenceye almak için Çiller Köşke çıktı (1 Haziran 1997 Pazar).

Çiller'in bağlayıcı sözlerini Demirel yalanladı.

Cumhurbaşkanı, 276'yı bulduklarını söyleyerek görevin kendisine verilmesini isteyen Çiller'e, "Anayasada Başbakanlığın devri tanımı yok. Bir hükümet varken yeni hükümet tartışmalarına girmem" yanıtını verdi. (Kısacası, Demirel, iki ortağı kurduğu tuzağa çekiyordu. Bir hükümet varken başka bir hükümet tartışmasına girmeyeceğini söyleyerek, Çiller'li bir hükümet için önce Erbakan'ın istifa etmesi gerektiğini vurguluyordu.

Erbakan'ın istifasından sonra 'görev vermek tamamen kendi yetkisinde'ydi ve Çiller'e verir veya vermez, ayrı sorun; ama vereceğini garanti eden bir davranış göstermiyordu.)

Fakat, erken seçim tarihi, seçim yasası, seçmen kütüklerinin yenilenmesi, nüfus sayımı, partilerin ittifakı ve uyum yasaları konusunda açıklama yapmayan koalisyon ortakları, "makul süre içinde seçime gidileceğini" bildirdiler.

'RP'nin kapatılması üzerine plan kurduğu' yorumları yapılan Çiller, devir-teslimin haziran ayı sonunda gerçekleştirileceğini söyledi.

Başbakan Erbakan ise, "Seçim hükümeti diye bir şey yok. İki partinin hükümet protokolü devam ediyor" dedi.

Bütün bu açıklamalar ortak bir basın toplantısında yapılıyordu.

Çelişkili, nereye varacağı bilinmeyen siyasal gelişmeler ve hükümet oyunlarının tezgâhlandığı bir sırada (3 Haziran 1997 günü) Genelkurmay Başkanlığından çoğu gazetecilere giden bir fax mesajı aldım:

Şöyle diyordu: "Genelkurmay Başkanlığınca 11 Haziran 1997 günü saat 10.30'da Genelkurmay Karargâhında 'İrtica faaliyetleri' konusunda bir brifing verilecektir. Brifinge katılım konusunda istekli olunduğu takdirde, 6 Haziran 1997 günü saat 15.00'e kadar aşağıda yer alan faks numarasına bilgi verilmesini rica ederim. Erol Özkasnak - Tümgeneral - Genel Sekreter."

204

Askere ödenek yok!

Siyasal haberler tam bir kargaşaydı. 'İttifak' çığlıklarından geçilmiyordu. Solda da aynı arayış sürüyordu. Tabii sonuç alamadan!

DYP grubu "RP ile ittifaka hayır" dedi. Tarihi, Başbakanlığın devrinden sonra belirlenmek üzere erken seçim kararı çıktı.

6 Haziran 1997'deki bir gazete haberine göre; "Genelkurmay irticacı kuruluşlardan alışveriş yapılmamasını" tüm birliklere gönderdiği 'gizli bir emirle' istemişti.

İki helikopterimizin PKK tarafından düşürülmesi hükümetle ordu arasında yeni bir gerginliğin ortaya çıkmasına neden oldu:

Tümgeneral Özkasnak. "Kuzey Irak operasyonları için ödenek verilmediğini" açıkladı. PKK füzeleri Rus yapısıydı.

Medya yükleniyordu: "Koltuk hırsı gözlerini kararttı" diyenler vardı. "Oy avcılığına para var, askere yok" diye yüklenenler...

Yeni Şafak'taki habere göre; Erbakan, "Başarısızlıklarını bize maletmeye çalışıyorlar" demişti!

İkinci Başkan Orgeneral Çevik Bir, Başbakanlığa geldi ve... "ödenek konusundaki pürüzün giderildiği" açıklandı (7 Haziran 1977).

Başbakan'ın, RP MKYK'da orduyla ilgili spkülasyonlara sert tepki göstererek, "Toz kondurmayız" dediği, kendi gazetelerinde yer aldı.

Ödenek konusunun gündeme getirdiği yeni bunalımı Cumhuriyet başyazısında şöyle irdeledi (8 Haziran 1997 Pazar):

Başlık: "Hükümet Var mı?"

Kişiye güven bir kez kayboldu mu, artık iş bitmiştir. Adı 'yalancı'ya çıkan ya da 'güvenilmez' damgası yiyen kişi, ağzıyla kuş tutsa, artık kimse ona inanmaz.

Bu kural özel yaşamdan iş dünyasına ve politika iklimine değin her ortamda geçerlidir.

Bütün kamuoyu yoklamalarında ortaya çıkan sonuç şudur: Türkiye'de halk en çok orduya güveniyor. Bu güvenin oranı yüzde 70'i aşıyor.

Ne yazık ki en çok güvenilmesi gereken kurumlara güven yok gibi...

*

Asker, Kuzey Irak harekâtı için talep edilen ödeneğin hükümetçe verilmediğini açıkladı. Bu açıklama hükümet kesiminde kaç kez yalanlandı! Başbakan Erbakan, Başbakan Yardımcısı Çiller, Maliye Bakanı Abdüllatif Şener, Devlet Bakanı Abdullah Gül birbiri ardından televizyonlara çıkarak konuştular.

Halk bu kişilere inandı mı?..

İş işten geçmiştir.

Şimdiye değin gerçekleri birçok kez pervasızca saptırdıkları saptanmış bulunan Erbakan ile Çiller'e, bundan sonra hiç kimse inanmaz ve güvenmez.

Nitekim olay aydınlanınca işin içindeki bit yeniği de ortaya çıktı. Kuzey Irak için gerekli ödenek sorunu hükümetle ordu arasında zaten var olan güvensizliği daha da derinleştirmiştir.

*

Ayrıntı gibi görünse de yaşanan bu olayla bunalımın nereye dayandığı bir kez daha görülüyor.

Bu hükümetin ahı gitmiş, vahı bile kalmamış; koalisyonun ne kendi içinde uyumu var, ne devlet içinde otoritesi.

Bu hükümetle ülkeyi bir erken seçim kargaşasına sürüklemek, Türkiye'ye kötülük yapmaktır.

Erbakan ile Çiller bir gün bile gecikmeden çekilmelidirler.

Ancak 'çekil' talepleri karşısında diyorlar ki: "Biz çekilip de Türkiye'yi hükümetsiz bırakamayız."

Peki, şimdi Türkiye'de hükümet var mı?..

Kim bu soruya 'evet' diyebilir?..

205

Brifinge katılan yargı mensuplarına tehdit: Soruşturma!

Genelkurmay sadece medyaya değil, çeşitli çevrelere, kurumlara brifing vermeyi kararlaştırmış olmalı ki; 10 Haziran 1997 Salı günü pek çok ilin Cumhuriyet Savcılarına "İslami Sermayenin Finans ve Eğitim Stratejisi" konusunda bir brifing verildi.

Bu brifingde İslami sermayenin gıda, giyim, otomotiv, sağlık, inşaat, havacılık, sigorta, bankacılık ve eğitime el attığı, örnekleriyle anlatıldı.

Bu brifinge sadece savcılar katılmadı. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay, Askeri Yargıtay Başkanı ve üyeleri de davetliydi.

Fakat, Adalet Bakanı Şevket Kazan, brifinge çağrılmadı.

Brifing günü Adalet Bakanı acayip bir davranış sergiledi.

Brifinge çağrılan hâkim ve savcıları "Katılana soruşturma açarım" diye tehdit etti.

Hatta brifinge, 'irticaya karşı takındıkları ödünsüz tavır nedeniyle özel olarak çağrılan' Ankara DGM'ye bir başmüfettiş ve bir de müfettiş gönderdi.

Artık olaylar çığrından çıkmıştı.

DGM Başsavcısı Cevdet Volkan, Kazan'ın tehdidini üyelere bildirdi.

Fakat RP hakkında suç duyurusunda bulunan Savcı Nuh Mete Yüksel ile 5 askeri üye brifinge katıldılar.

Genelkurmaydan bir üst yetkili, "Brifinge Cumhuriyetin savcıları katılır, meşrutiyetin savcıları katılmaz" dedi.

Çağrılı olanlar brifinge katıldı.

"Yargı Refah'ın tehdidine boyun eğmemişti."

206

Temel öğeler

Ordu, yargı brifiginde REFAHYOL'a sert bir uyarı yaptı.

Bu birinci brifing laikliği tehdit eden girişimlere zemin hazırlayan, ordu ile yargıya cephe alan Refah'a son uyarıydı.

Brifingde, RP'nin yanı sıra DYP de sert bir şekilde eleştirildi.

"İrtica konusuna devlette hiçbir organın yeterli duyarlılığı göstermediği" belirtildi, Demirel'e de böylece 'imada bulunulması' dikkat çekti.

Brifingde şeriatçı faaliyetler anlatılırken Erbakan ve RP'li belediye başkanları ve milletvekillerinin konuşmaları büyük ekrana getirildi.

İrticanın PKK ile bağlantısına dikkat çekildi. İsmet İnönü'nün 1929'da yaptığı konuşma broşür olarak yargı mensuplarına dağıtıldı.

"Brifingden önemli maddeleri" Cumhuriyet şöyle sıraladı:

"Ordu, Anayasa ve İç Hizmet Yasası'yla vazifelendiriliyor.
Devlette hiçbir organ ilgilenmeyince mecbur kaldık.
'Suni' denilen gündem vahimdir.
En yakın tehlike irtica.
İrticai örgütlenme REFAHYOL'la devlette kadrolaşmaya başladı.
Delilleri ülke huzuru için açıklamıyoruz.
2.500 dernek, 1.200 yurt, 500 vakıf, 1.000 şirket, 800 özel okul şeriatçı.
Sulandırılan laik devlet yıkılma tehlikesi karşısında.
Diyanet bilgisiz, hantal, dağınık, umursamaz.
Diyanet'in boşluğunu tarikatlar ve Milli Görüş doldurdu.
Dış politika zaafları tehdidi besledi.
Kurulan şeyhler ordusu PKK ile fikir birliğinde.
Tarikatlar Başbakanlıkta kabul gördü.
İmam-hatiplilerle devleti ele geçirmeye çalışıyorlar.
Rabıta ve Müslüman Kardeşler bankacılığa da el attı.
Hac organizasyonu irticanın boyutlarını gösterdi.
Özelleştirmeyle şeriatçılara peşkeş çekiliyor.
İrticaya karşı 'Batı Çalışma Grubu' oluşturuldu. Çok duyarlıyız.
Ordu yargının katkısını bekliyor."

Erbakan bir yandan ordu yalakalığı yapıyor, ama öte yandan kapalı kapılar ardında orduyu suçluyordu:

"Hiçbir dönemde ordu bu kadar siyasetin içine girmedi. Yaptıkları çok ayıptır, günahtır, yazıktır. Akıl işi değil" diyordu RP grubunun basına kapalı oturumunda.

DYP mi? RP'ye destek olmayı sürdürüyordu. RP'nin kendine özgü hazırladığı Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasalarına tam destek verdi.

Yargı organlarına ve üyelerine Genelkurmayın verdiği brifing medyada büyük başlıklarla ve coşkuyla karşılandı.

Hele yargı mensuplarının Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın tehdidini hiçe sayarak brifinge gelmeleri "Türkiye sizinle gurur duyuyor" diye övüldü.

Erbakan hâlâ aynı masallarla vakit tüketiyordu:

'D-8 ülkeleri kültür ve sanat şöleni' adlı uydurma bir törende yeni bir dünya kurmanın heyecanından söz ediyor ve;

"Kavga değil kardeşlik" diyordu.

Sanki ayrımcı politikaları bizzat kendisi ve partisi izlememiş gibi. Türkiye'yi laikler ve antilaikler diye ikiye bölme çabaları onlardan gelmemiş gibi.

İşte, o gün, 11 Haziran 1997 Çarşamba günü Genelkurmayın medyaya verdiği brifinge girdik ve...

207

DURUMDAN VAZİFE ÇIKARDIK!

Evet!

Ve...

"TSK'nın 'DURUMDAN VAZİFE ÇIKARMAK' ve İÇ HİZMET KANUNUNA GÖRE 'TEHDİDİ' YENİDEN DEĞERLENDİRMESİNİ" dinledik:

İlk cümleden itibaren brifingde söylenen her sözcük ülkenin içine düştüğü tehlikeyi işaret ediyordu.

Tarihsel brifingde söylenenler şu metinde toplanıyor:

Türkiye Cumhuriyeti devlet yönetiminin İslami kurallara göre düzenlenmesini esas alan siyasal İslam, bütün irticai ve radikal unsurların ulaşmak istedikleri nihai hedeftir.

Bu hedefe ulaşmak için; Cumhuriyetin kurulmasından itibaren, din-siyaset ilişkisine yön vermeye çalışan bu kesim, laik Türkiye olgusu içinde, başlangıçtan itibaren Anadolu'da ortaya çıkan ayaklanmalardan da istifade etmek suretiyle, her türlü ortamda amaçları doğrultusunda eylem yapmışlardır.

Dün olduğu gibi bugün de, bu kesim, eylemlerini geliştirerek tüm kurum ve kuruluşlarda taban kadrosu oluşturma gayreti içine girmişlerdir.

Öncelik ve özellikle;

Çok partili sisteme geçişi müteakip siyasi beklentileri nedeniy-

le Atatürk ilke ve inkılapları aleyhine verilen tavizlerin sonucu olarak, irticai kesim, demokrasi şemsiyesi altında toplum içinde de teşkilatlanma çalışmalarına hız vermiş, laik devlet olgusu, yasal bir teminat olmasına rağmen sulandırılmıştır.

Bu bağlamda;

Ulu önder Atatürk'ün ortaya koyduğu çağdaş ve laik Cumhuriyet, tehdit altına girme temayülü göstermiş, T.C.'nin temel nitelikleri yıpratılarak, irticai hareketler, maksatlı bir şekilde desteklenmek suretiyle ülke ve millet, sonu olmayan bir karanlığın içine çekilmeye çalışılmıştır.

Bu durum;

Bireysel köktendinci faaliyetlerin, kitlesel veçhe kazanmasına neden olmuş ve bu suretle; T.C.'nin kutsal bayrağının yerine, yeşil bayrak çekenler Atatürk'ün manevi şahsiyetine, T.C. varlığının temel güvencesi olan ve Anayasamızla güvence altına alınmış temel ve ortak değerlerimize saygısızlık yapanların cesaretlendirildiği ve ödüllendirildiği bir vasat oluşmuştur.

Otorite boşluğundan istifade ile ortaya çıkan ayrılıkçılık akımları da konuya diğer bir boyut getirmektedir. Türk ulusal kimliğini ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni tanımak istemeyen düşünce sahipleri, laik Türkiye Cumhuriyeti'nin birlik ve bütünlüğüne karşı, nihai hedeflerinden önce birinci adım olarak, daha enternasyonal olan din kimliği altında faaliyetlerini sürdürerek, öncelikle ülkenin siyasal isminin sadece Türkleri değil, tüm bu grupları da içerecek şekilde değiştirilmesine çalışmaktadırlar.

Ayrıca, genel kitleler tarafından bilinmeyen veya basına sızmayan dış politikanın dışında, alınması gereken önlemlerin alınmadığı, Diyanet İşleri Başkanlığı dahil, ülkede din işlerinin tamamıyla kontrolsüz olduğu, hatta kendisini aşamamış birçok akademik olan veya olmayan din adamlarının, nihai hedefi bilerek ve bilmeyerek, temelleri çok önceden atılan bu gelişmelere yardımcı olduğu gözlenmektedir. Ayrıca, "İslam mutlaka iktidar olmalıdır, yönetilemez" ideolojisine sahip üçüncü nesil fanatik ve şovenist köktendincilerin tahminlerin aksine, çok daha kısa sürede yaygınlaşarak, eylemlerini sürdürdüğü esefle müşahade edilmektedir.

Bunun yanısıra; Diyanetin pasif, yönetmek ve yönetilmekten

yoksun kadrosunun, yurtiçinde ve yurtdışında görev yapmamasından ortaya çıkan boşluk, tarikatlar ve Milli Görüş Teşkilatı tarafından doldurulmakta, böylece örgütlenme faaliyetleri hızla artmaktadır.

Bu durum, tarikatların ve Milli Görüş Teşkilatı gibi kurumların hızla büyümesine ve belirli kitleleri tamamen kontrolü altına almasına imkân sağlamaktadır. Böylelikle Anayasanın 136 ncı maddesinde ifadesini bulan, laiklik ilkesi doğrultusunda bütün siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalarak, icra edilmesi öngörülen din işlerinin, devlete bağlı din adamları ile yürütülmesi olgusu kasıtlı olarak De-Facto ile ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Gelişen bu durum muvacehesinde;

Özellikle; son 11 aylık dönem içinde; bazı İslam devletlerince de geliştirilip desteklenen şeriat düzenine dayalı radikal İslami tehdit, laik Cumhuriyeti yıkmaya yönelik faaliyetlerini siyasi, sosyal, ekonomik ve askeri olaylarla entegreli olarak artırmıştır.

Bu artış;

Toplumun huzur ve güvenini sarsmış, böylece, Türk ulusu ümmet kavramı içinde bölünmeye yüz tutmuştur. İç ayaklanmaya doğru ivme kazanan bu irticai faaliyetler bugün maalesef "suni gündem" söylemleriyle kamufle edilmeye çalışılmaktadır.

Şimdi müsaadenizle önem ve önceliğine binaen siyasi İslamın gelişimi doğrultusunda irticai faaliyetlerdeki önemli olayları arz edeceğim.

Haziran 1996 ayında, bugünkü koalisyon hükümetinin oluşturulmasını müteakip irticai kesimin siyasal İslamı gerçekleştirme yolunda, başta teşkilatlanma ve kadrolaşma olmak üzere planlı ve hızlı bir ivme ile tüm alanlarda yoğun faaliyetlere girişti̇ği görülmüştür.

Bu kapsamda;

Laikliğe aykırı söz ve davranışları ile tanınan bazı tarikat liderlerine, devrim yasalarına aykırı kıyafetleriyle geldikleri Başbakanlık Konutunda yemek verilerek bu çeşit kişilerin devlet katında itibar gördükleri ve eylemlerinin hoş karşılandığı kanıtlanmaya çalışılmış, böylelikle siyasal İslam taraftarı ve sempatizanlarına kimlik kazandırmak maksadıyla; olumlu mesaj verilmiştir.

Okullarda öğrencilerin irticanın simgesi haline dönüşen türban ile bulunmalarının laiklik ilkesine aykırı olduğu Anayasa Mahkemesi

kararıyla belgelenmesine rağmen, siyasal İslami kesim ve sempatizanları kendilerine oy getirdiği inancıyla hemen her konuşmalarında okullarda ve hatta devlet dairelerinde başörtüsü ile öğrenim görme ve çalışmanın Anayasal bir hak olduğunu ısrarla iddia ederek halkı kışkırtmışlar, eylemler düzenlemişler, hatta üniversitelerde rektörlerin başörtüye selam duracağını ileri sürebilmişlerdir.

Sözde adil düzen kavramı içinde;

Özellikle belli bir dini görüş ve inanca sahip olanlarla, olmayanlar arasında farklılık ön plana çıkartılmış, bu dini görüş ve inanca sahip olmayanlar, düşmanca hareketlerin hedefi olarak gösterilmiştir.

10 Kasım 1996 günü Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı, böyle bir önemli günde;

"İçim kan ağlayarak bugünkü törene katıldım, bu düzen değişmeli, bekledik, biraz daha bekleyeceğiz, gün ola, harman ola, Müslümanlar içlerindeki hırsı, kini, nefreti eksik etmesin" diyebilmiştir.

Sincan Belediye Başkanı İranlı diplomatların da desteğinde, Sincan'da düzenlediği Kudüs Gecesinde salona İslami terörist örgüt liderlerinin büyük boy posterlerini asmış, aydın kesime şeriatı enjekte edeceğini söylemiştir. Bu olaydan sonra Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklanmasını müteakip, mahkeme kararını protesto ettiği imajını yaratacak biçimde bir bakan tarafından bizzat ziyaret edilmiştir.

Tüm bu gelişmeler, görüldüğü üzere ülkemizdeki irticai kesim tarafından gerçekleştirilen planlı bir eylemin neticesidir.

Bu suretle; demokraside hukukun üstünlüğü ilkesini zedeleyerek, siyasette yönetme ve yönlendirme erkini şahsi menfaatlerine göre siyasal İslam içinde bütünleştirmek isteyen anlayış, toplumun huzur ve güvenliğine yönelik zararlı faaliyetlerini her geçen gün arttırmıştır.

Son dönemlerde, basına da yansıyan tarikat olaylarında kendilerini şeyh olarak ilan eden ve sayıları 5 bin civarında olduğu bilinen bu insanların büyük bir yüzdesi Güneydoğu kökenlidir.

Bu tip insanlar, din kimliği altında ekonomik sıkıntı ve sosyal sınıf farkı karşısında çıkış arayan bölge halkını, kendi saflarına katmak suretiyle siyasal İslamın öncülüğünü yapmaktadırlar.

Tüm bu gelişmeler dışında Türkiye genelinde gözlenen planlı ve bilinçli münferit faaliyetler ile organize eylemler fevkalade dikkat çekici bir boyut kazanmıştır.

Böylece; Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal hukuk devlet yapısı yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya geldiğinden, konunun hayati önemine binaen 28 Şubat 1997 tarihinde MGK'da görüşülmesi kararlaştırılmıştır.

MGK'ca alınan kararlar doğrultusunda görsel ve yazılı basındaki gelişmeler olayları tüm çıplaklığı ile ortaya koymasına rağmen, siyasal İslami kesim her alanda cephe oluşturarak bu kararları uygulatmamak için dayanışma içine girmiştir.

Oysa ki; alınan bu kararlar Başbakan ve Yardımcısı tarafından imzalanmış, hükümet tarafından da benimsenmiş, önce İçişleri Bakanlığı, bilahare Başbakanlık tarafından bu kararların uygulanması yönünde genelge yayımlanmıştır.

Ancak; geçen üç aylık dönem içinde, göstermelik bazı uygulamalar hariç kararların üzerine gidilmemiş, bilakis kararlar askerlerin dayatması olarak kamuoyuna yansıtılmış ve TSK hedef gösterilmiştir.

Bu süre içinde;

Milli Güvenlik Kurulunun aldığı kararlardan 8 yıllık kesintisiz temel eğitime ilişkin karar, kamuoyunda ve irticai kesim içinde en çok tartışılan konu olmuştur.

Dini eğitim veren eğitim kurumları ile taban oluşturma-geliştirme ve siyasal İslamı gerçekleştirme avantajını kaybedeceğini değerlendiren irticai kesim, bu kararı tabanına "TSK imam-hatip okullarını kapatmak istiyor" şeklinde yansıtarak, yurdun çeşitli yerlerinde protesto mitingi ve toplantılar düzenleyerek, mektup ve imza kampanyaları açarak, TSK'yı din karşıtı bir kurum olarak gösterme çabası içine girmiştir.

İrticai kesim, 8 yıllık kesintisiz eğitimin imam-hatip liselerinin orta kısmının kapatılmasını ve velilerin, çocuklarının üzerindeki velayet hakkının alınmasını hedeflediğini ileri sürerek, eylemlerinde yandaşlarından destek bulmuş ve bu suretle bazı siyasi partiler üzerinde baskı oluşturarak konuyu Meclis gündemine sokmaya çalışmıştır.

Oysa çağdaş dünyada eğitim ve öğretim bütünlüğü dikkate alındığında 8 yıllık kesintisiz eğitim vazgeçilmez ön koşul olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda; Sultanahmet mitingi örneğinde görüldüğü üzere, irtica yanlılarının, MGK kararını şiddetle protesto etmenin yanısıra, şeriat özlemlerini dile getiren çeşitli sloganlar atarak, hilafet bayrağı açarak, milletin onur ve şeref timsali olan Türk Bayraklarını ise yere serip üzerine oturarak toplumun birlik ve beraberliğine yönelik kışkırtıcı ve bölücü bir görüntü sergilemeleri esefle izlenmiştir.

Bunun yanı sıra; içlerinde siyasal İslam yanlısı milletvekillerinin de bulunduğu Türk hacı adaylarının Avrupa'dan gelen Milli Görüşçülerle Hac'da birleşerek; şeriat özlemini dile getiren söylemde bulunmaları, dinin, siyasete alet edildiğini, açıkça ortaya koymuştur.

MGK kararlarının uygulanması ile ilgili İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan genelgeden sonra, izinsiz açılan Kur'an kurslarının kapatılması ve kıyafet kanununa aykırı giyinenlerin toplanması gibi sınırlı göstermelik bazı uygulamalar yapılmıştır. Ancak başta devlet daireleri olmak üzere türban uygulamalarında artış olduğu müşahade edilmektedir.

İrticai kesim izinsiz açılan Kur'an kurslarının kapatılma ihtimaline karşılık, kursları vakıflar bünyesinde yeniden organize etme gayretlerine yönelmiştir.

YAŞ kararı ile TSK'dan ihraç edilen subay ve astsubaylar özellikle irtica yanlısı kurum ve kuruluşlarda istihdam edilmeye devam edilmiş ve bir vakıf içinde toparlanmalarına yardım edilmiştir.

İrticai kesim yanlıları TSK'ya yönelik olarak;

Gerçekleştirdikleri yoğun propaganda faaliyetleri ile bir taraftan TSK'yı dine karşı göstermeye çalışmışlar, diğer yandan "TSK belli güçlerin değil, halkın ordusudur. Ordu Peygamber ocağıdır" gibi belli çevrelere sıcak mesajlar göndererek, Silahlı Kuvvetlerin emir-komuta yapısını yıpratmaya yönelik gayret içinde görünmüşlerdir.

İrtica yanlısı bir milletvekili; ordu ile halkı karşı karşıya getirmek için, MGK kararlarından 8 yıllık kesintisiz eğitim konusunun kendileri tarafından kasıtlı olarak tırmandırıldığını açıkça ifade etmiştir.

Siyasal İslamcı olduğunu belirterek, ordunun bir siyasi partiye

oy veren 6 milyon siyasal İslamcıyı görmezden gelemeyeceğini, 3.500 PKK'lı ile başedemeyenlerin 6 milyon siyasal İslamcıyla nasıl başedeceğini ifade ederek, tabanına "TSK'ya karşı cihada hazırlık" mesajı vermiştir.

Diğer bir irtica yanlısı milletvekili ise Türkiye'nin İsrail'le yapacağı tatbikatları istismar ederek Silahlı Kuvvetlerimize ve komutanlarımıza ağır eleştirilerde bulunmuştur.

Propaganda yoluyla;

İrticai kesim, sahip olduğu 19 gazete, 110 dergi, 51 radyo ve 20 televizyon istasyonu ile taban geliştirmeye yönelik propaganda faaliyetlerini kesintisiz olarak sürdürmüştür.

İrticai kesim, 28 Şubat MGK kararları sonrasında propaganda faaliyetlerinin büyük bir kısmını MGK kararlarının engellenmesine teksif etmiştir. Yapılan propaganda çalışmalarında;

İslamın emrinde olan imam-hatip okulları ve Kur'an kurslarının kapatılamayacağı, kapatmak isteyenlerin "halk düşmanı" olarak tarih önünde mahkûm olacakları,

Laiklik ve Atatürkçülüğün Türkiye'nin ilerleme ve gelişmesini engelleyen başlıca etkenler olduğu,

Bugünkü rejimin askerlerin dayatması olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca ordunun, milletin inancını birinci derecede düşman olarak nitelediği; laik rejimin kendini koruması için oluşturduğu ordunun yükünü ise Müslüman halkın çocuklarının çektiği ifade edilmiştir.

Siyasal İslam; taraftarlarının sahip oldukları 2.500 dernek, 500 vakıf, binin üzerinde şirket, 1.200 yurt, 800'ün üzerinde özel okul ve dersaneler ile oldukça yüksek bir ekonomik güce kavuşmuş ve bu yöndeki çalışmalarına devam ettiği görülmüştür.

Bu bağlamda;

Devlet bütçesinden vakıflara yardım adı altında büyük ölçüde parasal destek sağlanmıştır.

Milli Görüşçüler, Milli Gençlik Vakfı vasıtasıyla yasalara ve İçişleri Bakanlığının genelgesine rağmen, yurtiçinde kurban derilerini toplama faaliyetlerini sürdürmüştür.

Aynı grup yurtdışında ise Uluslararası İnsani Yardım Teşkilatı vasıtasıyla kurban başına 200 mark almak kaydıyla 50 bölgede büyük çaplı kurban kesim kampanyası düzenlemiştir. Geçen yıl 36

bölgede düzenlenen bu kampanya ile 30 bin kurban kesimi yapıldığı tespit edilmiştir.

Kendilerine müzahir belediyelerde iş yaptırmak ve ihale alabilmek için, vatandaş ve iş adamlarından bağış adı altında para alınmaktadır.

Özelleştirme kapsamında yapılan ihalelerde, irticai kesim yanlısı şirketlere öncelik verildiği ve bu şirketlerin başta enerji olmak üzere, stratejik öneme haiz sektörlerdeki ihalelere ilgi duyduğu ve birleşerek güç oluşturmaya yönelik çalıştıkları hususu açık kaynaklarda yer almıştır.

Diğer taraftan irticai kesim, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde ülke bütünlüğüne yönelik yıllardır devam eden terör sorunlarına ümmetçilik anlayışı ile yaklaşarak, bölgedeki tabanlarını genişletme çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu kapsamda yapılan tespitler özetle şunlardır:

İrticai kesim bölücü terör örgütünün ısrarla dile getirdiği ateşkes, bölgesel özerklik, genel af, Olağanüstü Halin kaldırılması gibi hassas konuları kendi medya organlarında sık sık tartışmaya açmış, temsilcileri vasıtasıyla da bölücü terör örgütü ve sözde sürgündeki Kürt parlamentosu üyeleri ile doğrudan ilişkilere girmişlerdir.

Bölücü terör örgütünün Türkiye'ye yönelik emellerini gerçekleştirmek için, kendine en yakın müttefik olarak radikal İslamcı grupları gördüğü ve K. Irak'taki kamplarda yapılan eğitimi, cihad hazırlıkları olarak lanse ettiği tespit edilmiştir.

İrticai kesimin yükselişi karşısında bölücü terör örgütünün başı, MED-TV'de yaptığı açıklamada; ülkemizdeki irticai faaliyetlerin artmasını, amaçlarının tahakkuku için uygun bir fırsat olarak değerlendirmiş ve bu kesimle ilişkilerin daha da geliştirilmesi gerektiğini açıkça beyan etmiştir.

Terör örgütünün başı bu beyanı yaparken, irticai görüşe sahip bazı siyasi parti yetkilileri de bölgede taban oluşturmak maksadıyla; PKK terör örgütünün güdümünde bulunan HADEP yetkilileri ile yoğun temaslarda bulunmuşlardır. Bu konu televizyonda yayımlanan bir açıkoturumda bizzat HADEP yöneticileri tarafından kamuoyuna duyurulmuştur.

Bir siyasi partinin irtica yanlısı Diyarbakır İl Başkanı bölücü ör-

güt başının kendi partisinden aday olabileceğini açıklıkla ifade etmiş ve bu görüş maalesef aynı partinin bazı parlamenterlerince de desteklenmiştir. Benzer olay, 1991 yerel seçimleri öncesinde de, HADEP'le işbirliği yapılmak suretiyle sergilenmiştir.

Örgüt tarafından Lübnan'da gerçekleştirilen ikinci konferansta alınan kararlar çerçevesinde; "imamlar birliği" oluşturulmuş, her caminin "propaganda ve isyan merkezi" haline getirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararlar bazı camilerde bölücü ve irtica yanlısı bazı imamlar tarafından hayata geçirilmiştir.

Terör örgütü, daha geniş kitlelere hitap edebilmek düşüncesi ile, bu kez "Kürdistan İslam Hareketi" adlı örgütü hayata geçirmiştir. 1993 yılı Temmuz ayında yapılan Kürdistan İslam Hareketi Kongresinde; diğer din ve gruplarla ilişkilerin geliştirilmesi, kadınların savaş içerisinde yer almaları, sözde Kürdistan'ın birleştirilmesi ve eski Kürt medrese ve külliyelerinin tekrar canlandırılması hususlarında bir dizi karar alınmıştır.

K. Irak'ta faaliyet gösteren ve şeriat düzenini Türkiye'ye de ihraç etme gayreti içinde olan İran tarafından desteklenen İslami Hareket Partisi lideri Şeyh Osman ülkemizde bilinen çevrelerden büyük itibar görmüş ve hacca gönderilmiştir.

K. Irak'ta İslami esaslara dayalı bir Kürt devleti kurmayı amaçlayan Şeyh Osman'ın, Güneydoğu Anadolu bölgesinde de sempatizanları bulunmaktadır. Bu kişi vasıtasıyla bölgede İslami hareket canlandırılmaya çalışılmaktadır.

Bölücü terör örgütünün yan kuruluşu olan Kürdistan İslam Hareketinin hac organizasyonu yaparak hacca personel göndermesi, irticai kesimin sempatisini kazanmak için yapılan bir faaliyet olarak kıymetlendirilmiştir.

Avrupa'daki bölücü örgüt büroları ile Avrupa Milli Görüş Teşkilatının, Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde yapılan eylemleri birlikte organize ettikleri, yurtiçinde de Milli Gençlik Vakfı ile HADEP'in Cumhuriyet rejimine karşı ortak mücadele başlattıkları hakkında önemli tespitler yapılmıştır.

26 Nisan 1997 günü bölücü terör örgütü PKK'nın Almanya'nın Düsseldorf kentinde, Ermeni örgütlerinin Bonn'da Türkiye Büyükelçiliği önünde yaptıkları gösterilerden üç gün sonra irticai unsurların

Köln'de uydu vasıtasıyla yaptıkları rejim karşıtı propaganda yayınının aynı günlere denk gelmesi, batılı ülkelerde Türkiye'ye karşı Kürt kartından sonra Ermeni ve irtica kartlarının da aynı anda oynanmaya başlandığı şüphesini beraberinde getirmiştir.

Türkiye'de etkinliği gittikçe azalan bölücü terör örgütünün yurtiçinde ve yurtdışında irticai unsurların gerisinde ve desteğinde yer almaya başladığı ve ittifak oluşturma çalışmaları ile yeni bir çıkış yolu arama gayreti içinde olduğu bugün belirginlik kazanmaktadır.

Bunun yanısıra;

İrticai kesimin, hedefine ulaşmak için İslami terör örgütleri ve başta İran olmak üzere uluslararası terörizme destek veren ülkelerle olan bağlantıları incelendiğinde durum özetle şu şekildedir:

İran

Şeriat esaslarına dayalı bir rejimin Türkiye'de kurulması için planlı olarak maddi ve manevi her türlü desteği sağlamaktadır. Bu çerçevede;

Terör eylemleri de icra eden radikal İslamcı gruplardan Hizbullah, Selam ve İslami Hareket örgütlerinin İran tarafından yönlendirildiği ve üst düzey yöneticilerinin İran'da eğitildiğine dair tespitler mevcuttur. Bir örnek olmak üzere, yakalanan bir İslami hareket militanı, verdiği ifadede "İran'da eğitildiğini ve Türkiye'deki İranlı diplomatlarla ilişki kurduklarını" beyan etmiştir.

İran, Türkiye'de eylemlerde bulunan İslami terör örgütü militanlarına maddi destek, pasaport ve İran'da barınma imkânları vermektedir. Yakalanan bir Hizbullah terör örgüt militanı açıklamasında; "Tahran'a dönen Ankara Büyükelçisi Ali Rıza Bagheri'nin Türkiye ile İran arasındaki tüm bağlantıyı sağladığını, elçinin ayrılışından sonra Ankara'daki bu görevi İstanbul'da bulunan İran Başkonsolosunun üstlendiğini, kaçaklara para ve pasaport sağladığını, İran'da barınma ve bütün ihtiyaçlarının karşılanması için, görevlilere talimat verdiğini" ifade etmiştir.

İran, özellikle basın yoluyla, icra ettiği propaganda ile, irticai kesime destek vermekte, Türkiye'nin içişlerine açıkça müdahalede bulunmaktadır. Nitekim 4 Mayıs 1997 tarihli Tahran Times gazetesi verdiği haberde Türkiye için "Generaller kısa sürede halkı bastırabilirler, ama uzun sürede Cezayir'de ortaya çıkan olay Türkiye'de de

tekrarlanabilir" ifadesini kullanmış, maalesef bu tip müdahalelere ilgililerce sessiz kalınmıştır.

İran, Türkiye-İsrail ilişkilerini kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktadır. Bu kapsamda; 10 Mayıs 1997 tarihli Kayhan International gazetesinin bir haberinde "Türkiye'deki İslamiyetçiler, İslami dünyanın menfaatlerini tehdit eden tehlikelere karşı çıkmak için diğer İslami ülkeler ile siyasetlerini koordine etmeye gayret edeceklerdir" diyerek irticai kesime destek vermiştir.

İran Türkiye'deki irticai unsurları motive etmek için her türlü gayreti göstermektedir. Nitekim İran Devrim Muhafızları Komutanı General Rızai, televizyonda yaptığı bir konuşmada; iki cephede birden savaşabileceklerini, bunlardan birinin ABD diğerinin de batı komşusu olduğunu söyleyerek Türkiye'deki irticai unsurlara destek verdiğini açıkça ortaya koymuştur.

Libya

İrticai kesimle yakın ilişki içerisinde bulunmakta ve başta maddi destek olmak üzere her türlü yardımı yapmaktadır. Son olarak 14 Nisan 1997 tarihinde Libya'da düzenlenen bir festivale Libya lideri Kaddafi'nin özel davetlisi olarak Türkiye'den irtica yanlısı üç milletvekilinin katılması fevkalade dikkat çekicidir.

Libya ayrıca İslami Selamet Cephesi vasıtasıyla da, Türkiye'deki irticai unsurlarla yakın işbirliği ve desteğini sürdürmektedir.

Suudi Arabistan

İrtica eğilimi olan milletvekili ve bürokratlara ilave hac imkânı sağlayarak sempati kazanmakta ve irticai unsurlara maddi destek vermektedir.

Hac sezonunda S. Arabistan'da işçi olarak çalıştırılmak üzere Türkiye'ye 5.000 kişilik kontenjan verildiği, işçilerin vize işlemlerinin S. Arabistanlı bir firma tarafından yapıldığı, vize ücreti olarak işçi başına 1.000'er dolar talep edildiği ve toplanan paranın Türkiye'deki irticai örgütlere aktarıldığı tespit edilmiştir.

Suudi Arabistan ayrıca, Müslüman Kardeşler ve Rabıta örgütü vasıtasıyla, Türkiye'de faaliyet gösteren bankacılık ve finans sektörleri ile temasta bulunarak irticai kesime yüksek düzeyde maddi destek sağlamaktadır.

Sudan

Türkiye'deki irticai kesimle yakın ilişki içerisinde bulunduğu, İslami terör örgütlerine destek verdiği bilinmektedir. Yakalanan Hizbullah örgütü mensubu bir şahıs verdiği ifadede "Sudan makamlarının kendilerine her türlü lojistik ve para yardımı yaptığını, kamp kurmaları için başkent yakınlarında yer tahsis ettiklerini ve askeri eğitim kampının kurulma aşamasında olduğunu" söylemiştir. Yine bu devlette bulunan teröristlerin içinde irtica yanlısı 4 Türk'ün de bulunduğu belirlenmiştir.

Buraya kadar arz edilen hususlar doğrultusunda irticai faaliyetlerin ulaştığı boyutlar ise şu şekilde belirlenmiştir:

Nihai hedefine ulaşmak maksadıyla; irticai kesimin gayesi din adamı yetiştirmek değil, siyasal İslamı gerçekleştirecek kadrolar oluşturmaktadır. Nitekim geleceğin kadrolarını oluşturmak amacıyla öğrencileri başta hukuk ve siyasal bilgiler fakülteleri ile polis akademileri olmak üzere idareci yetiştiren yüksekokul ve üniversitelere yöneltmekte ve halen artarak devam eden kadrolaşma faaliyetleriyle de uygulamaya geçirmektedirler.

Halen sadece kayıtlı Kur'an kurslarına devam edenlerin sayısı 1 milyon 685 bin olarak belirlenmiş, yapılan incelemede her beş yılda bir bu sayının iki katına çıktığı tespit edilmiştir. Bu durumda 2005 yılında bu rakamın 7 milyona çıkacağı değerlendirilmektedir.

Bu rakamlara, izinsiz olarak faaliyet sürdüren Kur'an kurslarındaki öğrenci sayısı da ilave edildiğinde, ulaşılacak rakamın büyüklüğü takdirlerinize maruzdur.

Bunun yanısıra;

İrticai kesimin İslam devletinin kalesi olarak gördükleri imam-hatip okullarında ise, durum daha da düşündürücüdür. 1995 verileri ile yapılan bir çalışmada, ülkemizdeki 561 imam-hatip lisesinde 492 bin 809 öğrenci bulunduğu ve yılda 53 bin 553 kişinin mezun olduğu tespit edilmiştir. Oysaki yıllık imam ihtiyacı 2 bin 288 kişidir. İhtiyaç fazlası 51 bin 345 kişinin, özellikle hukuk, siyasal bilgiler ve polis akademilerine bilinçli olarak yönlendirilmesinin amacı, kısa ve orta vadede devlet kadrolarını işgal ederek siyasal İslam olgusu içinde, İslami bir devlet yapısını oluşturmaktır.

Öte yandan 92 bin 700 din görevlisinin mevcut olduğu Diyanet

İşleri Başkanlığının yıllık din hizmetlerinde istihdam edilecek personel ihtiyaç sayısı 2 bin 288 kişi olarak belirlenmesine rağmen;

Adından da anlaşılacağı üzere din hizmetlerinde istihdam edilmesi gereken imam-hatip lisesi mezunlarından 51 bin 345 kişinin halen açıkta olması gerekmektedir. Ancak bu kişiler siyasal İslamın kadrolaşması yönünde yerlerini bulmuşlardır.

İrticai kesim, halkın dini duygularını, örf ve âdetlerini, geleneklerini istismar ederek, aidat, yardım ve hibe gibi usullerle trilyonlarca lira maddi yardım toplamakta ve sağladıkları menkul ve gayri menkullerle büyük maddi imkânlara ulaşmaktadırlar.

Bu yardım ve hibeleri yapanların arasında İslamcı kesimden milli gelirden en üst seviyede pay alan kişiler de yoğun olarak yer almaktadır.

Kamuoyunda yüz siyasal İslamcı patron olarak bilinen bu kişilerin servet durumu özetle şöyledir:

- 6 kişinin 100 trilyondan fazla
- 5 kişinin 20-50 trilyon
- 15 kişinin 10-20 trilyon
- 13 kişinin 1-10 trilyon

diğerlerinin ise 1 trilyonunun altındadır.

Bu durum ticaret-siyaset ve tarikat üçgeninin ülkemizde, etkin olarak işlediğini göstermektedir.

İrticai kesim içinde halen 30 kadar radikal örgüt bulunmaktadır. Bu örgütler MGK kararları sonrasında irticai kesimce gösterilen tepkileri yeterli bulmamakta, eyleme geçilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Radikal örgütlerin gelişmeler karşısında daha geniş bir taban içinde yeniden örgütlenerek, terör eylemlerine yönelmesi kuvvetle muhtemel görülmektedir.

Buraya kadar arz edilen iç ve dış gelişmelerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni hedef alması, Cumhuriyetin temel niteliklerine karşı özellikle, laikliği dinsizlik olarak algılayan siyasal İslamcı bir zihniyetin hâkim olması yönünde gayret sarfedilmesi,

TSK'nın, durumdan vazife çıkarmak ve İç Hizmet Kanununa göre verilen ana görevleri doğrultusunda tehdidi yeniden değerlendirmesi keyfiyetini ortaya çıkarmıştır.

Bu noktadan hareketle;

Bilindiği üzere;

Türk Silahlı Kuvvetlerinin görevi 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 35 inci maddesinde "Türk Yurdunu ve Anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti'ni kollamak ve korumaktır" şeklinde belirlenmiştir. Bu madde 1935 tarihli eski İç Hizmet Kanununda da aynı şekilde ifade edilmektedir.

Bu görev TSK İç Hizmet Yönetmeliğinin 85/1 inci maddesinde "Vazifesi, Türk Yurdu ve Cumhuriyetini iç ve dışa karşı, lüzumunda silahla korumak" şeklinde ifade edilmiştir.

Bu nedenle, dışarıdan gelebilecek bir tehlikenin bertaraf edilmesi Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir görevi olduğu gibi, Anayasa tarafından belirlenen Cumhuriyetin niteliklerini değiştirmeye ve ortadan kaldırmaya yönelik olarak içeriden ve dışarıdan gelecek tehlikelere karşı Türk Yurdunun ve Anayasa ile tayin edilmiş Türkiye Cumhuriyetinin koruma ve kollanması TSK'nın görevidir. TSK bu görevini yapabilmek için dış tehdidi olduğu gibi iç tehdidi de değerlendirmek zorundadır. Bu husus, Türkiye'nin milli askeri stratejisinin vazgeçilmez bir öğesi olup, hayati milli menfaatlerimizin bir neticesidir.

Son zamanlarda yazılı ve görsel basında bilgi noksanlığı nedeniyle tartışılan iç tehdit değerlendirilmesi; TSK'nın, asli görevi olup, mevcut mekanizmaya aykırı bir işlemi asla söz konusu değildir. Kendisine yasa ile verilmiş olan görevin gerektirdiği değerlendirmeyi yaptığı ortadadır. Bu durum, diğer bir kurumun görevine müdahale şeklinde düşünülemez. Bilakis Genkur. Bşk.lığının yasa gereği resen yapmak zorunda olduğu bir görevdir.

Diğer taraftan; TSK için durumdan vazife çıkarmak ve gerekli tedbirleri almak da bir görevdir. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti'ni iç ve dış tehdide karşı koruma ve kollama görevini yaparken, mevcut ve muhtemel tehditleri devamlı olarak izlemek ve değerlendirmek milli askeri stratejiyi oluşturmanın yanısıra, en kötü senaryoyu tespit etmenin de, temel noktasıdır.

Bunun yanısıra;

2945 sayılı MGK ve MGK Genel Sekreterliği Kanununun 2 nci maddesinin "A" fıkrasında düzenlenen MGK kavramının tanımında, iç ve dış tehditten bahsedilmesi, iç ve dış tehdit değerlendirmesinin

münhasıran MGK veya Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından yapılacağı anlamına gelmez.

Diğer taraftan, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 5 inci maddesinde de, bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devlet istihbaratına ilişkin olarak kendi konularında, görevlerinin gerektirdiği istihbaratı oluşturmak görevi verilmiştir.

Milli İstihbarat Teşkilatına aynı yasa tarafından Milli Güvenlik İstihbaratını, devlet çapında oluşturma görevi verilmiş olması da, Genelkurmay Başkanlığının görevine ait tehdit değerlendirmesine esas olacak istihbaratı oluşturmasına engel teşkil etmez.

Bu itibarla;

Türkiye'deki irticai faaliyetlerin yarattığı tehdidin, Genelkurmay Başkanlığınca bölücü terör tehdidiyle aynı düzeye çıkarılmasında izlenen usul de, yürürlükteki mekanizmaya uygundur.

Nitekim; Bakanlar Kurulunun 17 Eylül 1992 tarih ve 92/3514 sayılı kararnamesiyle onaylanan "M.G. Siyaseti Belgesi"nde Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik tehdit, iç ve dış tehdit olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmiştir.

Bu çerçevede; bölücü terörist faaliyetler söz konusu dokümanın yazıldığı 1992 yılı itibariyle, ulaştığı boyutlar nedeniyle Türkiye'nin karşı karşıya olduğu tehdit nevileri içinde birinci önceliği olan ve partiler üstü bir anlayışla ele alınması gereken bir mahiyette ve bir devlet sorunu olarak görülmüştür.

Yine iç tehdit başlığı altında; bazı İslam devletlerince geliştirilip desteklenen şeriat düzenine dayalı İslami tehdidin laik devlet düzenine karşı, ciddi bir tehlike teşkil ettiği belirtilmiştir. Bu doküman, ömrü belli bir süre ile sınırlanmış bir belge olmayıp, gelişen siyasi, askeri ve sosyal olaylara bağlı olarak her yıl aralık ayında, ilgili kurum ve kuruluşlardan gelen öneriler kapsamında güncelleştirilen bir dokümandır.

Bu bağlamda; son dönemde Türkiye'de ivme kazanan, devletin sosyal, siyasi, ekonomik ve hukuki temel nizamlarını tamamen veya kısmen değiştirerek şer'i esaslara dayalı bir düzen kurmayı amaçlayan irticai faaliyetler, TSK tarafından değerlendirilerek, 28

Şubat 1997 tarihinde toplanan MGK'da başlıca gündem maddesi olmuştur.

Ancak bundan sonradır ki; TSK irticai faaliyetleri iç tehditte, bölücü terör ile aynı seviyeye, yani birinci önceliğe yükseltilmiş ve bu duruma bağlı olarak, yeni bir teşkilatlanma içinde Batı Çalışma Grubu oluşturulmuş ve faaliyete geçirilmiştir. İşte bu teşkilatın oluşturulması ile, TSK tarafından siyasal İslamın ülke genelinde resmi çıkartılarak, irticai faaliyetlere ilişkin ülke boyutundaki genel görüntü, tüm yönleriyle yakınen takip ve kontrol altında izlenmektedir.

Hal böyle iken; TSK tarafından Türk-Yunan ve Kıbrıs sorunlarına ilişkin dış tehdit değerlendirmesi ile bölücü terörün meydana getirdiği iç güvenlik ile ilgili değerlendirme ve oluşturulan kopsepte bugüne kadar hiçbir tepki gösterilmemesine rağmen bugün, iç tehdit unsurunun diğer bir kolu olan irticai faaliyetlerdeki hayati öneme haiz gelişmeler doğrultusunda, yapılan değerlendirmeye, belli çevrelerce reaksiyon gösterilmesi din sömürüsü ve bezirgânlığını cüretle yapan bu kesimin, TSK'yı kamuoyuna karşı özellikle din düşmanı olarak takdim etmesinin en açık ifadesidir.

Bu noktadan hareketle sonuç olarak;

Atatürk'ün, ilke ve inkılapları doğrultusunda ortaya koyduğu eğitim ve kültür politikalarının, çok partili dönemde oy kaygısı ile terk edilmesini müteakip, meydana gelen boşluğu iyi değerlendiren irticai kesim, ülkemizde halen laikliği dinsizlik olarak algılayan siyasal İslamcı bir kitlenin oluşumuna yönelik propaganda, kurumlaşma ve kadrolaşma faaliyetlerine ağırlık vermiş bulunmaktadır.

Bugün önemli birçok devlet kadrosunun irticai kesimin eline geçmesi artan bir şekilde devam etmektedir. Özellikle devletin karar mekanizmasını oluşturan önemli ve öncelikli görev yerlerinden Mülki İdare, Yargı, Maliye ve Emniyet güçlerine sızılmakta, birçok mahalli idare ve kamu iktisadi teşebbüslerinin büyük bir bölümünde kadrolaşma yönünde altyapı tesis edilmesi çalışmaları yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Diğer taraftan irticai kesime karşı bilinçli olarak devletin ilgili organlarınca yeterli denetim yapılmamasından ve yasaların gereği gibi uygulatılmamasından istifade ile; bu kesimin eylem ve faaliyetlerini artan bir cüretkârlıkla icra ettiği görülmektedir. Özellikle Türk

Ceza Kanunundan kaldırılan 163 üncü maddenin yarattığı boşluğun doldurulmaması, irticai kesime güçlü bir propaganda imkânı ve ortamı sağlamıştır.

Artan irticai faaliyetlere karşı alınan MGK kararları göstermelik bazı tedbirler dışında uygulanmamıştır. Kararların kamuoyu gündemine sokularak engellenmesine çalışılmaktadır.

MGK kararlarını TSK'nın dayatması olarak kamuoyuna yansıtan irticai kesim, TSK ile halkı karşı karşıya getirerek, Silahlı Kuvvetleri yıpratmaya çalışmaktadır.

Önemli bir ekonomik güce sahip olan irticai kesimin, bu alandaki, artırarak devam ettirdiği faaliyetlerini sürdürebilmesi halinde, daha güçlü mali imkânlara kavuşabileceği değerlendirilmektedir.

İrticai kesim, kendi ideolojisini ülkeye yerleştirmek ve hâkim kılmak doğrultusunda, halihazırda ülkenin en hassas konusunu oluşturan kanlı terör örgütü PKK ile ilişkiye girmekten kaçınmamakta, bu şekilde terörü sona erdireceği noktasından hareketle, örgütü ve bölge halkını kendi amaçları için kullanmanın yollarını aramaktadır.

İrticai kesimin, bir yandan içte siyasal İslamı gerçekleştirmeye çalışırken, diğer yandan Türkiye'deki laik ve demokratik rejimi kendileri için tehdit olarak gören başta İran olmak üzere teröre destek veren bazı İslam ülkeleriyle dayanışma içine girerek halkımızı Atatürk'ün hedef olarak gösterdiği batı medeniyetinden uzaklaştırmaya yönelik çabalar içinde olduğu gözlenmektedir.

4 Mart 1929 tarihinde, devrin Başbakanı merhum İsmet İnönü, TBMM'de yaptığı tarihi bir konuşmada; "Efendiler, tehlike kapının eşiğine gelinceye kadar sabreden büyük Meclis, Cumhuriyeti kurtarmak için keskin ölçülerin zamanı geldiğine hükmetmiş, dinin, devletten ve siyasetten uzaklaştırılması da geçen devirde tamamlanmıştır.

Vatandaş mabedinde kendi itikadı ve vicdanı ile serbest bırakılmış, onun arık ve temiz inancı bu dünyanın karışık işlerinden kurtarılmıştır. Hiç kimse bir vatandaşa, dini inancından, ibadetinden ötürü bir engel çıkarmaya nasıl muktedir olamayacaksa, dindar silahı ile de hiç kimse TBMM'nin herhangi bir kanununa, bir vatandaşın emniyet ve haysiyetine dil uzatmaya imkân bulamayacaktır" demiştir. (Alkışlar)

Oysa ki bugün;

Mensuplarına barış, saygı ve sevgi, karşılıklı yardımlaşma ve iyi ahlakı öğütleyen, toplumu ayıran değil kaynaştıran, diğer dinlere dahi hoşgörü ile yaklaşan dinimize aykırı olarak; "dinimize küfrettiler" sloganları ile insan boğazlayan caniler, Abbasi döneminden bile geri bir ilkelliği açıkça sergilemektedir.

İşte bu anlayıştır ki; bu kesim, bugün bilinçli bir şekilde TSK'yı din düşmanı olarak göstermektedir.

Netice olarak irticai kesimin halihazır faaliyetleri itibariyle; Atatürk'ün temellerini attığı ve çerçevesi Anayasamız ile belirlenmiş olan demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışı dışına çıkarak, T.C. Devleti'ni yıkmayı amaçladığı açıkça görülmekte ve ülkemizde siyasal İslamı gerçekleştirme yolunda oluşan irticai tehdidin çok ciddi boyutlara ulaştığı değerlendirilmektedir.

Ancak Türkiye Devleti'nin şekli Cumhuriyet, rejimi Demokrasidir. Cumhuriyet ümmet olmayan bir millet kavramını ve üniter devlet yapısını esas almıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en bariz karakteristiği, Atatürk ilkelerine, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletine, insan haklarına, hukukun üstünlüğüne dayanan çağdaş bir siyasal sistemi benimsemiş olmasıdır.

Nitekim Anayasanın;

Birinci maddesi; Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

İkinci maddesi; Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Dördüncü maddesi ise; birinci ve ikinci maddelerdeki hükümlerin değiştirilemeyeceği ve değiştirilmesinin teklif edilemeyeceği hükümlerine amirdir.

Böylece Anayasanın temel nitelikleri kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına, halkın egemenliğine, milli değerlerine, laikliğe, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne ve üniter devlet yapısına bağlılık Türk devlet sisteminin temel taşlarıdır. Bu husus milleti ile devlet arasında bir antlaşmadır.

Bu antlaşmaya, kuralları bilerek, uygulayarak ve uygulatarak riayet eden her vatandaş Türk milletinin onurlu ve saygıdeğer mensubudur.

Bugün itibariyle; artan boyutta devam eden irticai tehdidin,

Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmayı hedef alan fevkalade ciddi boyutu; Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet ilkeleri doğrultusunda memleketini seven demokratik ve laik her vatandaşın dikkatle izlemesi ve bu tehdidi her kesime anlatması, tarafsız kalmaması ve icraatta bulunması ana görevidir.

Bu noktadan hareketle; Atatürk'ün kurduğu modern ve laik Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin nitelikleri değişmeyecek, değiştirilemeyecektir.

Bunlar;

* Tek Millet,
* Tek Vatan,
* Tek Devlet,
* Tek Dil,
* Tek Bayrak,

olarak ifade edilmektedir.

208

Baba, 'gözden' çıkarıldı mı?

Genelkurmaydaki irtica brifinginde gazeteci dostlarla ayaküstü görüşmeler yaptık. Birçoğu İstanbul'dan gelmişti.

Hürriyet yazı işleri müdürlerinden ve yazarlarından Tufan Türenç bir ara yanıma geldi:

"'Baba'yı (askerler) devreden çıkardılar" dedi.

Benim sezgilerimi doğruluyordu. Demirel'in ince siyaset güderek irticaya karşı çıkarken hükümeti de kollar duruma girmesi bu yolun açılmasına olanak sağlıyordu.

Yargılarıyla yargılarım örtüşüyordu.

Türenç'le konuşurken, Hürriyet'in Ankara temsilcisi Sedat Ergin aramıza katıldı. Hafifçe güldü ve "Baba" dedi bana, her zamanki gibi:

"Seninle konuşmuştuk."

Evet, doğruydu. Bir, bir buçuk ay önceydi. Sedat bana; Cumhurbaşkanı için;

"Askerler, mesela 28 Şubat kararlarının imzalanmasında ve ertelenmesinde veya hatta, irticaya karşı gerektiği kadar katkıda bulunmadığından şikâyetçiler" demişti.

Demirel'in Erbakan'a birkaç mektup yazdığını, uyarılar içeren bu mektupların 'kasalarda kilitli' olduğunu Köşke yakın yazarlardan öğrendik.

'Kozmik' diye adlandırılan bu mektuplar; Demirel'in ne kadar çaba sarfettiğini kanıtlamak için bir süre sonra kimi gazetelere 'sızdırıldı.'

Herhalde askerlerdeki 'havayı' dağıtmak için...

209

İrticaya karşı 'gerekirse' silah kullanılacak

Medyaya verilen brifing büyük bir etki yaptı.

Genelkurmay İstihbarata Karşı Koyma Dairesi Başkanı Tümgeneral Fevzi Türkeri'nin –okuduğunuz metne sadık kalan– açıklamaları gazetelerde geniş yer aldı ve "Muhtıra gibi brifing" içerikli ortak bir başlıkla duyuruldu:

Genelkurmay Başkanlığı, "Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmaya çalışan irticaya karşı mücadelede 'gerekirse silah kullanacağını'" açıkladı.

Erbakan'ın Başbakanlıktan ayrılması ve yerini Çiller'in doldurmasıyla ordu ile aralarındaki gerilimden kurtulacaklarını sanan iki ortak, hâlâ hükümet pazarlığı içindeydiler.

11 Haziran gecesi olağanüstü toplanan DYP grubunda milletvekilleri "Çekilelim" baskısını yoğunlaştırdılar. Bunun üzerine Çiller, Başbakanlığın kendisine devri için Erbakan'a 18 Hazirana kadar süre tanınması konusunda grubunu 'ikna etti.'

DYP milletvekilleri, "Çiller'e süre tanıdık" diyorlardı.

18 Nisan, sadece Erbakan'la Çiller'in değil, pek çok şeyin yazgı günü olacaktı.

13 Haziran 1997'de hemen her çevre Erbakan'ın 'Başbakanlığı bırakacağından' emindi.

Turizm Bakanı Bahattin Yücel de istifa etti. Gerekçe tabii, 'ülkeyi getirdikleri nokta':

"Refah'la devam rejime darbedir."

Dış dünyada da REFAHYOL'un 'bir hafta içinde çekilmemesi' durumunda 'darbe' olacağı yazılıyor, söyleniyordu.

Çeşitli haberler: Çankaya'nın Erbakan'a 'önce istifa, sonra seçim' mesajı gönderdiği söyleniyor.

Bir habere göre, "Ordu, Çiller'i Başbakan istemiyordu."

Cumhuriyet'in başyazısı şöyle diyordu (14 Haziran 1997 Cumartesi).

"Bir mobilya mağazasında ya da bitpazarında bile koltuk satışının kendine göre kuralları vardır. Türkiye Cumhuriyeti'nde Başbakanlık koltuğu nasıl devredilir?.. Bu devir ve teslim işi Anayasaya nasıl uydurulur?..

Cumhurbaşkanı bu konudaki kuralları koltuk mübadelesi için pazarlık yapmaktan usanmayanlara anımsatmıştır.

Erbakan ile Çiller arasındaki pazarlık kendilerini bağlar, Çankaya'yı değil...

Gerçekte Türkiye, REFAHYOL Hükümeti'ni çoktan aşmış bulunuyor; Genelkurmay'ın tutumu, halkın tepkisi, yargının uyarısı, MGK'nin kararları, medyanın muhalefeti, işçi ve işveren kuruluşlarının eylemleri meydandadır. Tüm ülkenin ayağa kalktığı günlerde, bütün bunlardan sorumlu olan koalisyon ortaklarının koltuk pazarlıkları, hükümeti sarıp sarmalayan yozlaşmanın göstergesinden başka bir değer taşımıyor.

Türkiye nerede?..

Bayan ve Bay neredeler?..

Bu komediyi bir an önce bitirmeleri, kendileri için de hayırlı olacak!.."

210

Demirel'e göre; "Devlet dimdik ayakta!"

Demirel, olan bitene bir saptama yaptı:

"Devlet dimdik ayaktadır."

Cumhurbaşkanı, Genelkurmaydaki brifingin 'muhtıra gibi' diye değerlendirildiğini anımsatanlara, "Muhtıranın 'gibisi' olmaz. Kendisi olur. Davet brifingdir. Yani bu yapılmayıp da 'alın muhtıra' denmişse, o muhtıradır" diye yanıt verdi.

Ya Refah?

"Başbakan Erbakan'ın girişimleriyle kurulan D-8, tarihi Çırağan Sarayında 8 ülkenin liderleri tarafından imzalandı." (Milli Gazete, 16 Haziran 1997 Pazartesi)

211

18 Haziran 1997 - "Kader ağlarını örüyor"

İnişler çıkışlar... İrticanın tırmanışı... REFAHYOL... Refah iktidarı... Hemen her gün bir yeni skandal veya skandala benzer bir olay...

Günlerden çarşamba. Haziranın 18'.

Her şey kırk-elli dakika içinde çözüldü.

'Hoca-Bacı' devri sona erdi.

Erbakan, 18 Haziran 1997 Çarşamba günü Çankaya Köşküne Başbakan olarak girdi, milletvekili ve RP Genel Başkanı olarak çıktı.

Cumhurbaşkanı'nın yanına saat 18.30'da giren Erbakan, saat 19.20'de ayrıldı ve... Çankaya Köşkü kapısında istifasını açıkladı.

Köşke çıkmadan önce Çiller ve yeni hükümetin yeni üyesi BBP Genel Başkanı Yazıcıoğlu ile de görüştü.

Refah ve DYP kanadı bu hazırlıklar içindeyken; Ecevit, yeni hükümeti ANAP lideri Mesut Yılmaz'ın kurmasını önerdi.

Evet, yeni bir dönem başlıyordu. Ama yeni dönem Çiller'in istediği biçimde sonuç verecek bir başlangıç yapmayacaktı.

Zira, Çankaya'nın demokratik gelenekleri dikkate alarak geri çevirmeyeceğinden kuşku duymadıkları 'üç parti mutabakatı' işe yaramayacaktı.

212

Erbakan, istifadan sonra konuşuyor

Necmettin Erbakan'ın, istifasını verdikten sonra basına yaptığı açıklama, sorulara verdiği yanıtlar, tarihsel bir değer taşıyor:

Erbakan: "Takip buyurduğunuz gibi sayın Cumhurbaşkanımızı ziyaret ettim. Bugün bileceğiniz üzere Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Sayın Tansu Çiller Hanımefendi ile ve Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Sayın Muhsin Yazıcıoğlu ile Türkiyemizin durumunu gözden geçirmiş ve atılmasını uygun gördüğümüz ve beraberce mutabık olduğumuz adımlar hakkındaki görüşlerimizi sizlere açıklamış idik. Bu açıklama esnasında da saat 18.30'da Sayın Cumhurbaşkanı'nı ziyaret edeceğimi ifade etmiştim. İşte biraz evvel bu ziyareti yapmış oldum.

Bugünkü açıklamalarımızda da belirttiğimiz gibi, Türkiyemizde bir yıldan beri halkımıza çok başarılı hizmetler yapmış, öbür taraftan devletimizi yüceltmek için büyük bir gayretle çalışmış, ülkenin dengelerini kurmak hususunda büyük başarı göstermiş başarılı bir hükümet dönemi geçirdik bir yıldan beri. Elbette böyle başarılı bir dönemin aynen devam etmesi, hepimizin ülkemizde huzur, istikrar bakımından temenni ettiği bir hal, bir durum olurdu. Ancak, hepimizin bildiği gibi ülkemizin çok daha güçlü bir şekilde kalkınması için, ülkemizde huzurun, refahın çok daha kuvvetli bir şekilde tesisi için biz geçen yıl beraberce protokol hazırladığımız ortağımız Doğru Yol Partisi'nin yöneticileri ile o protokolümüzde bir yıl önceden öngördüğümüz madde mucibince, Türkiyemizin durumunu bir yıl sonra gözden geçirdik. Bu gözden geçirme esnasında Türkiyemizin en kısa zamanda bir seçime gitmesinin son derece yararlı olacağına kani olduk. Protokolümüzde 'eğer ülkenin seçime gitmesi yararlı görülürse, bu takdirde bir yıl sonra Başbakanlık dönüşümlü olarak değiştirilir' diyor idi. İşte biz Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi olarak bu taahhütlerimize bugüne kadar nasıl uyum içinde sadık kaldıysak, bugün de aynı şekilde bu taahhüdümüze sadık kaldık ve bu değişikliği temin etmek maksadıyla, protokolümüzdeki taahhütlerimize bağlı ol-

duğumuz için biraz evvel sayın Cumhurbaşkanı'na istifamı sundum.

Bir kere daha ifade ediyorum; bu çok başarılı olan bir yılık bir hükümet döneminin arkasından daha başarılı olmak için atılmış bir adımdır ve taahhütlere uymak üzere ortaya konmuş güzel bir örnektir. Şu anda huzurlarınızda son derece bahtiyarım. Çünkü hatırlayacağınız üzere daha bir yıl evvel ve ondan önce şu propagandalar yapılmaya çalışılmıştır: 'Refah Partisi bir defa iktidara gelirse gitmez. Erbakan Başbakanlığı bırakmaz.' Görüyorsunuz ki, bizim için bir tek gaye vardır; ülkemizi, devletimizi yüceltmek, halkımıza hizmet etmek. Başbakanlık vesaire gibi makamlar, bunların hepsi sadece bir hizmet vesilesidir. Hizmetin gerekleri ne ise, onu yerine getirmek vatanseverliktir.

Gördüğünüz gibi şu anda diğer pek çok diğer köksüz, uydurma birtakım iddialar gibi bu iddialar da bir anda yok olmuştur, diğer boş iddialar gibi. Bu vatanseverliktir, bu ülkeyi sevmektir, bu taahhütlere sadakattir. Biz bunun partilerin sicilinde, insanların sicilinde ne kadar büyük önem taşıdığını yıllarla tecrübemizle biliriz. En önemli şey, güvenilebilirliktir. Böylece her iki parti kendi taahhütlerine uymak suretiyle güvenilebilirliklerini orta yere koymuşlardır. Ne taahhüt ettilerse, o taahhütlerine gördüğünüz gibi harfiyen uymaktadırlar. Her iki partinin bir yıldan beri çalışmaları en güzel uyum örneği içinde olmuştur ve şu andaki bu atılan adım da aynı uyumun, aynı taahhüde sadakatin, aynı sözüne güvenirliğin en açık bir delilidir.

Şimdi bu istifa mektubumla beraber Sayın Cumhurbaşkanımıza bugün üç parti adına, üç partinin genel başkanı olarak birlikte yaptığımız deklarasyonu ve o deklarasyonun temelini teşkil eden bir diğer vesikayı da Sayın Cumhurbaşkanımıza takdim ettim. Bu vesika, Refah Partisi, Doğru Yol Partisi ve Büyük Birlik Partisi Genel Başkanlarının müştereken imzaladıkları bir vesikadır. Bu vesikada denilmektedir ki, 'Bizim daha önceki protokol anlaşmamıza uygun olarak Başbakanlık görevi Sayın Tansu Çiller Hanımefendiye verildiği takdirde, biz Refah Partisi olarak, Doğru Yol Partisi olarak ve Büyük Birlik Partisi olarak, yani Türkiye Büyük Millet Meclisindeki açık çoğunluğun temsilcileri olarak yeni kurulacak olan hükümeti destekleyeceğimizi ifade ediyoruz.' Bu mektubumuzun elbette çok büyük bir önemi vardır. Çünkü Meclisten güvenoyu alabilecek yeni

bir hükümetin alternatifi orta yere apaçık bir şekilde konmaktadır. Bunu biz neden takdim ediyoruz? Çünkü bu ülke hepimizin. Şimdi ben orada istifayı verirken, arkadan Türkiyemiz ne olacak, bunu düşünmemezlik yapamam. Arkadan ne olacağını düşünerek, ülkemize en ufak bir zarar gelmemesini teminat altına alarak bu adımı atıyoruz. Bir hükümet vazifesini başarıyla yapmış, ülkeye zerre kadar bir zarar, herhangi bir kayıp olmadan yeni bir hükümet görevine başlayacaktır. Bunu temin etmek, bizim vatanseverliğimizin bir icabı idi. Görüyorsunuz ki, bunu da beraberce temin etmiş bulunmaktayız.

Şimdi Sayın Cumhurbaşkanımız ne yapacak? Bunu da elbette kendileriyle görüştük. Bu görüşmemiz esnasında ifade ettikleri şey şudur: 'Elbette ben Türkiye'nin bu bulunduğumuz noktada herhangi bir şekilde yeni hükümetin kurulması için zaman kaybını hiçbir zaman temenni etmem. En kısa zamanda yeni hükümetin kurulması için bana düşecek olan görevi yerine getireceğim. Ancak, ben Cumhurbaşkanı olarak herhangi bir şekilde şöyle bir hükümet kurulsun diye dışarıdan bir empoze bana yapılıyor durumunu elbette kabul edemem' demişlerdir çok haklı olarak. 'Bu sebepten dolayıdır ki, bu benim için önemli bir vesikadır, bu üç parti olarak getirdiğiniz vesika. Ancak ben görevim icabı parti başkanları ile çok süratle bir gün içerisinde bir istişare yapmak suretiyle durumu görüp, o gördüğümüz duruma göre süratle kararımı vermek durumundayım' demişlerdir. Burada da elbette yerden göğe kadar haklıdırlar. Ve bu arada da ifade etmişlerdir ki, 'Tabii böyle bir liderlerle yapacak olduğum görüşmede önce ülkemizin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin en büyük partisi olduğu için Refah Partisi ile görüşmeye başlamam icap eder. Ancak işte şimdi biraradayız, ülkemize de zaman kaybettirmememiz lazım. O halde hazır biraraya gelmişken bu görüşmemi, bu istişaremi önce sizinle yapmış oluyorum. Yarın sabahtan itibaren diğer partilerle de görüşmemi süratle yapacağım. Ve hemen derhal kararımı vereceğim' demişlerdir. Biz dolayısıyla bu konuyu da ayrıca görüşmemiz esnasında beraberce fikir teatisinde bulunduk. Ben Meclisin en büyük partisi olarak, Refah Partisi olarak kendilerine, biraz önce takdim ettiğimiz yazılı açıklamadaki fikirlerimizi bir kere daha tekrar ettim. Dedim ki, 'Bizim Refah Partisi olarak koalisyon pro-

tokolümüz her ne kadar sizi bağlamaz ise de bizi bağlar. Çünkü biz taahhütlerine sadık bir partiyiz. Taahhütlerimiz mucibince ortağımıza bu görevi devretmek hususundaki taahhüdümüzü yerine getiriyoruz. Fikrimizi sorduğunuz zaman da, şu anda ülke için en hayırlısının bu olduğuna inancımızı ayrıca da fikir olarak ifade ediyoruz' dedim.

Bizim istişaremiz böylece yapılmış oldu. Şimdi Sayın Cumhurbaşkanı diğer partilerle de yarın süratle istişarelerini tamamlayacaktır. Kendileri daha önce, hatta yarın bir seyahat programladıkları halde o seyahati iptal etmişlerdir, Türkiye zaman kaybetmesin diye. Yarın yapılacak olan süratli bir istişarenin hemen arkasından yeni görevlendirme yapılacaktır. Ortada bir çözüm vardır. Bu çözümün dışında da başka bir çözüm bilindiği gibi gözükmemektedir. Ancak Sayın Cumhurbaşkanımız son derece haklıdır. Her türlü ihtimali hesaplamak onun görevidir. Görmek, incelemek vazifesidir. Bu itibarla yarın bu görevi en süratli bir şekilde yapacaklardır ve ümit ediyorum ki, en kısa zamanda yeni hükümet kurulacaktır.

Bu hükümet kurulduğu zaman da, Türkiyemiz en kısa zamanda seçime gidecektir. Çünkü Türkiyemizde hepimizin bildiği gibi halkımızdan yeniden alınacak güçle, yapılması icap eden çok önemli hamleler vardır, bu hamlelerin güçlü bir şekilde yapılması için halka gidip halktan güç almanın önemi çok büyüktür. Muhtemelen 3-4 ay, –ne zaman olacağı henüz daha kesinleşmiş değildir, önemli bir zamandır ama, bir ülkenin büyük hamleleri bakımından kısa bir zaman sayılır– böyle bir zaman esnasında hem devlet işleri, hizmetler aksatılmadan, hem de halkımızın daha büyük desteği ile, daha güçlü bir Türkiye'nin meydana gelmesini çok hayırlı gördüğümüz içindir ki, bu adımı bilerek, inanarak, halkımıza, ülkemize daha iyi hizmet etmek için atıyoruz. Bu sebepten dolayıdır ki, çok kısa bir zamanda Türkiyemizde seçimin tarihi de belirlenecektir. Türkiye artık bir seçim sath-ı mahalline girmiş demektir.

Bir kere daha ifade ediyorum, hizmetlerin hiçbirisi aksatılmayacaktır, ama aynı zamanda da Türkiyemiz bir yandan bu önemli adımı atarak, büyük hamleler için çok daha güçlü bir Türkiye olacaktır. Aldığımız kararın, attığımız adımın bütün ülkemiz evlatları için, devletimiz, milletimiz, ülkemiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan di-

leyerek hepinize bir kere daha teşekkürlerimi sunuyorum. Sağ olun, var olun."

Soru: "Sayın Erbakan, Refah Partisi yeni kurulacak hükümette görev alacak mı?"

Erbakan: "Şimdi tabii gördüğünüz gibi üç parti yeni bir hükümetin kurulması hususunda fikir birliğine varmıştır. Çiller Hanımefendiye görev verildikten sonra bu hususlar süratle görüşülecek ve kısa bir zamanda intaç edilecektir. Bu buyurduğunuz sualin cevabı da o zaman açığa çıkacaktır."

Soru: "Refah Partisi Sayın Çiller'in kuracağı her türlü koalisyona destek vermeye hazır mı efendim?"

Erbakan: "Nasıl bir şey kurulacağı tahmin buyuracağınız gibi önceden görüşülmüştür. O görüşülmüş şekil üzerine hareket edilecektir. Türkiye'ye birtakım lüzumsuz araştırmalar, alternatiflerle bir saat dahi zaman kaybettirilmeyecektir. Çünkü bu ülke hepimizindir. Biz bir adım atarken, onun arkasından ülkemiz ne olacak, onun hesabını mutlaka yapmış olmak durumundayız. Bu hesaplar yapılmıştır. Bütün halkımıza sesleniyorum ki, en ufak bir şekilde tereddüt edecek bir şey yoktur. Türkiye sağlam yoldadır, istikrarlı bir yoldadır ve yeniden büyük Türkiye olmaya emin adımlarla yürüyecektir. Hiç kimse zerre kadar bundan şüphe etmesin. Herkes işiyle, gücüyle meşgul olsun. Hiçbir işini, hiçbir yatırımını en ufak bir şekilde tehir etmesin."

Soru: "Siz kabinede görev alacak mısınız efendim?"

Erbakan: "Bunların hepsini birkaç günlük sabırla görürsünüz inşallah.

Hepinize çok teşekkürler ediyorum, hayırlı günler diliyorum. Sağ olun, var olun."

213

Yağmur başka tarlaya yağıyor!

Klasik başlıklar gazetelerde yer aldı:
"Gözler Çankaya'da."

Çankaya, parti liderleriyle görüştükten sonra 'görevlendirme' yapacağını duyurdu.

Çiller'e tekrar Başbakanlık koltuğu sunulacak mıydı?

Yoksa?.. Demirel, REFAHYOL dışında bir başka isim mi arayacaktı?

Refah ve DYP çevrelerine göre; Cumhurbaşkanı'nın Çiller'i görevlendirmesi gerekiyordu, hatta zorunluydu.

Zira bugüne dek Cumhurbaşkanı, 'güvenoyu alacak bir hükümet' aramıştı. Hangi parti bir başka partiyle Çankaya'ya gelmeden önce güvenoyu alabileceğini kanıtlarsa, sayı itibariyle fazla olan partinin başkanını görevlendiriyordu.

Ama bu kez durum değişikti. Değişikti; çünkü, Çiller'i görevlendirmesi durumunda REFAHYOL'un sürgiti bir hükümeti işbaşında tutmuş olacaktı.

Bu, 'bunalımın sürmesine' yol açacaktı.

Hemen her çevre ne Erbakan'ı ne de Çiller'i istiyordu.

Tartışmaların önüne geçecek yöntemi uyguladı Cumhurbaşkanı.

Erbakan'ın istifasından bir gün sonra; parti liderleriyle ayrı ayrı görüştü ve (20 Haziran 1997 Cuma) bir bildiri ile ANAP lideri Mesut Yılmaz'ı hükümet kurmakla görevlendirdiğini açıkladı:

Köşk açıklaması RP ile DYP'nin öne sürdükleri öğeleri de karşılar içerikteydi:

> Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel, 18 Haziran 1997 Çarşamba günü saat 18.30'da Başbakan ve Refah Partisi Genel Başkanı Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ı kabul etmiştir.
>
> Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan, bu kabulde Sayın Cumhurbaşkanı'na RP-DYP Koalisyonu olan hükümetin istifasını sunmuştur.
>
> Buna gerekçe olarak; "Ülkede gerginlik meydana geldiğini, hükümetin istifa ederek seçime gidilmesi gerektiğini" ifade etmiştir.
>
> Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan, koalisyonu teşkil eden iki parti arasındaki protokole göre; "Hükümetin DYP Genel Başkanı Sayın Prof. Dr. Tansu Çiller tarafından kurulmasını RP-DYP ve

BBP olarak desteklediklerini" beyan eden bir belgeyi de Cumhurbaşkanı'na tevdi etmiştir.

Cumhurbaşkanı, Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın istifasını kabul etmiş ve kendisine; "T.C. Anayasası'nda, kanunlarında ve geleneklerinde 'BAŞBAKANLIĞIN DEVRİ' diye bir durum ve teamülün bulunmadığını" ifade etmiştir.

Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın istifası ile yeniden "hükümet kurulma" sorunu ortaya çıkmıştır.

Anayasa'nın 109'uncu maddesinde;

"Başbakan Cumhurbaşkanınca TBMM üyeleri arasından atanır" şeklinde bir hüküm mevcuttur. Bu, Başbakanı atama hakkının Cumhurbaşkanına ait olduğunu ifade eder.

Zira; "Bu atamanın dışarıdan yapılıp, Cumhurbaşkanı'nın önüne konulması gibi bir durumun söz konusu olmayacağı" Cumhurbaşkanı'nca Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan'a ifade edilmiştir. Nitekim, Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan da, "buna hak verdiğini" görüşmeden çıkarken basına yaptığı açıklamada söylemiştir.

Cumhurbaşkanı, 19 Haziran 1997 Perşembe günü TBMM'de temsil edilen diğer siyasi partilerin Genel Başkanları;

– Anavatan Partisi Genel Başkanı Sayın Mesut Yılmaz,

– Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit,

– Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal,

– Demokrat Türkiye Partisi Genel Başkanı Sayın Hüsamettin Cindoruk

ile hükümet kuruluşu konusunda istişarelerde bulunmuştur.

Bu istişareler sonunda; genellikle uygulanan kural gereğince TBMM'de temsil edilen en çok üyeye sahip ikinci parti olan Anavatan Partisi'nin Genel Başkanı Sayın Mesut Yılmaz'ı Çankaya Köşkü'ne davet ederek, ülkede meydana gelen gerginliği giderecek bir hükümeti kurmakla görevlendirmiştir.

Anayasa'nın 104'üncü maddesindeki;

"Cumhurbaşkanı; devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir"

şeklindeki ifade de göz önüne alınarak böyle bir görevlendirme yapılmıştır.

Dayatmalara, umutlara, beklentilere paydos!

Mesut Yılmaz'ı görevlendirmekle Köşk, RP ve DYP'den gelen 'dayatmayı reddetmişti.'

ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, 20 Haziran 1997'de görevi aldıktan sonra basına açıklamalarda bulundu. Soruları yanıtladı:

Mesut Yılmaz: "Değerli basın mensupları; Sayın Cumhurbaşkanı biraz önce yeni hükümeti kurma görevini bana tevdi etmiş bulunmaktadır.

Bana tevdi edilen bu görevin Türkiye açısından ne kadar hayati bir dönemde, ne kadar önemlli bir görev olduğunun bilincindeyim. Bu görevi en iyi şekilde yerine getirmek için elimden gelen bütün gayreti göstereceğim. Yeni hükümeti en seri şekilde ve en sağlıklı biçimde kurmayı hedefliyorum.

54'üncü hükümetin istifasına neden olan sebepler hepinizin malumudur, bütün Türk kamuoyunun malumudur. Maalesef 54'üncü hükümet, Türkiye'de siyasi ve toplumsal gerilimin dayanılmaz boyutlara ulaşmasına neden olmuştur. Devletin temel organları arasındaki uyumu sağlayamamıştır. Sivil otoriteyi tesis edememiştir. İcra yapma kabiliyetini kaybetmiştir ve bu nedenle ülkeyi seçime götürmek mecburiyetini hissetmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanı dün benimle ve diğer parti liderleriyle yaptığı istişareler sonucunda, biraz sonra zennediyorum Cumhurbaşkanlığı Basın Merkezi tarafından yapılacak olan açıklamada da belirtileceği gibi, ülkenin bugün içinde bulunduğu durumu sadece sayısal bir bunalım olarak değil, daha köklü siyasi bir bunalım olarak değerlendirmişlerdir. Hükümet kurma görevinin tarafıma tevdi edilmiş olması, Anayasa'ya tamamen uygundur. Anayasamızın 104'üncü maddesinde, Sayın Cumhurbaşkanı'nın görevleri arasında zikredilen, devletin organları arasındaki uyumu gözetme görevinin bir gereğidir. Aynı zamanda demokratik teamüllere de uygundur. Çünkü bildiğiniz gibi, istifasını sunan Sayın Erbakan Meclis'te en fazla milletvekiline sahip olan partinin genel başkanıdır. Bugün

bana verilen bu görev, Mecliste ikinci büyük gruba sahip olan parti başkanına verilmiş olmaktadır. Daha önceki teamüller de bu yöndedir. Görevlendirme konusunda Sayın Cumhurbaşkanı'nın yapmış olduğu tasarrufun, Meclisin iradesine uyup uymadığı da ancak Mecliste yapılacak güvenoylamasıyla ortaya çıkacaktır.

Kuracağım hükümet Meclisten güvenoyu alacak bir hükümet olacaktır. Bu çerçevede yarın Anavatan Partisi Başkanlık Divanını, pazartesi günü de Merkez Karar ve Yönetim Kurulunu toplayacağım. Salı günü Doğru Yol Partisi'nden başlamak üzere Demokratik Sol Parti, Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Türkiye Partisi Sayın Genel Başkanlarıyla, kurulacak olan hükümetin çatısına, ilkelerine, programına ilişkin temaslar yapacağım. Önümüzdeki çarşamba günü Sayın Cumhurbaşkanı'na bu yaptığım ilk temasların sonuçlarını aktaracağım ve kendilerinin bu konudaki görüş ve tavsiyelerini alacağım.

Hedefim, 9 gün sonra, önümüzdeki hafta pazartesi günü hükümet listesini Sayın Cumhurbaşkanı'na sunmaktır.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın şahsıma gösterdiği güven için şükranlarımı sunuyorum. Kuracağım hükümete destek vaadeden sayın parti başkanlarına teşekkür ediyorum. Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu ortamın, artık her türlü zıtlaşmaları, çekişmeleri geride bırakmamızı zorunlu kılan çok hassas bir dönem olduğunu, Türkiye'nin şu anda her şeyden önce siyasi gerilimi azaltacak, toplumda genel bir uzlaşma yaratacak bir hükümete ihtiyaç gösterdiğini bilerek, bütün milletimizden bu görevin yerine getirilmesinde bize yardımcı olmalarını bekliyorum."

Soru: "Efendim Sayın Erbakan'la görüşecek misiniz?"

Mesut Yılmaz: "Dün bu konuda cevap verdim."

Soru: "ANAYOL şansı var mı hâlâ efendim?"

Mesut Yılmaz: "Bu konuya da biraz önce cevap verdim."

Soru: "Sayın Çiller'in içinde bulunacağı bir hükümete razı olur musunuz?"

Mesut Yılmaz: "Sayın parti başkanlarıyla salı günü yapmayı planladığım görüşmeleri tamamlamadan bu görüşmelerin sonuçları konusunda herhangi bir düşünceye sevk etmem yanlış olur."

Soru: "Sayın Cumhurbaşkanı size destek vaadeden yazılı güvence istedi mi efendim?"

Mesut Yılmaz: "Hayır. Sayın Cumhurbaşkanı bizzat görüştüğü parti liderlerinden böyle bir yazılı belge alma ihtiyacını duymamıştır. Bunu da doğal karşılıyorum."

Soru: "Köşke çıkarken –dışarıda medyada ve siyasi çevrelerde konuşulan bir olay bu– DYP'de muhalif 9 milletvekilinin ismini beraberinizde götürdüğünüz –hatta imzalarını diyorlar– bu konuya bir açıklık getirir misiniz?"

Mesut Yılmaz: "Bu konuda bir bilgim yok."

Soru: "Toplumdaki gerginliği azaltacak hangi adımı atmayı düşünüyor kuracağınız hükümet?"

Mesut Yılmaz: "Onu biraz önce söyledim. Toplumda bugün yaşanan gerginliğin nedenleri bütün kamuoyunun malumudur. Kuracağımız hükümet, evvela kendisi bir gerginlik kaynağı olmayacak, toplumdaki bu gerginliği azaltmayı hedefleyen bir hükümet olacaktır. Daha önce de defalarca ifade ettiğim gibi, görevlendirilmeden önce de ifade ettiğim gibi, kuracağım hükümet geniş tabanlı bir uzlaşma hükümeti olacaktır. Türkiye'ye uzlaşma getirmeyi hedefleyen bir hükümetin evvela kendi içinde çok sağlam bir uzlaşıya dayanması zorunluluğu vardır. Geçtiğimiz günler içerisinde sayın parti liderleriyle bu konuda yaptığım temaslar ve bu temasların kısa sürede ortaya koyduğu karşılıklı anlayış tablosu, bana böyle bir uzlaşma hükümetini kısa sürede oluşturacağımız konusunda fevkalade cesaret vermiştir."

Soru: "MGK kararlarını demokrasiye müdahale olarak nitelendirdiniz. Hükümeti kurduktan sonra siz ne yapacaksınız?"

Mesut Yılmaz: "Biz aynı zamanda sivil otoriteyi sağlayan, yetkilerine tümüyle sahip çıkan bir hükümet kurmayı amaçlıyoruz. Bunu da biraz önce söyledim."

Soru: "Hükümeti kurduktan sonra seçim tarihini açıklayacak mısınız?"

Mesut Yılmaz: "Biraz önce söyledim, biz bu hükümeti tek başımıza kurmayacağız. Biz bu hükümeti bir geniş tabanlı koalisyon hükümeti olarak kuracağız. Bu koalisyona katılması söz konusu

olan partilerin liderleriyle temaslarımızı sonuçlandırmadan bunun içeriği konusunda konuşabilme hakkını kendimde görmüyorum."

Soru: "Siz Anavatan olarak bir seçim tarihi öngörüyor musunuz?"

Mesut Yılmaz: "Bizim bu konudaki tercihimiz, kamuoyunca bilinmektedir. Biz bir erken seçimin en erken önümüzdeki sene ilkbaharda yapılmasını uygun görüyoruz. Yine milletvekili genel seçimleriyle mahalli seçimlerin birleştirilerek yapılmasını hedefliyoruz."

Soru: "Siyasi Partiler Kanununda bir değişiklik olacak mı? Böyle bir şey öngörüyor musunuz?"

Mesut Yılmaz: "Siyasi Partiler Kanununda şu anda Meclisin gündeminde olan mevcut hükümet tarafından da öncelikli olarak görüşülmesi Meclis Başkanlığına bildirilen değişiklik teklifi ile hükümetimizin herhangi bir ilgisi söz konusu değildir. Bu teklifi desteklememiz söz konusu değildir. Ama bunun dışında Siyasi Partiler Yasasında özellikle Anayasaya uyum gereği yapılması gereken değişiklikler gayet tabii hükümetin programında yer alacaktır."

Soru: "Baykal'ın şartlı desteği vardı. '97'de seçim olursa hükümeti destekleriz' diye. Bu konuda Sayın Baykal'a bir teklif götürecek misiniz?"

Mesut Yılmaz: "Tekrar söylüyorum; hükümetin ilkeleri konusunda sayın liderlerle görüşmelerimi tamamlamadan hiçbir şey söylemem."

215

Çiller, vuruyor, vuruyor ama nafile!

20 Haziran 1997, heyecanlı saatlerin birbirini kovaladığı bir gündü.

ANAP lideri Yılmaz'ın Başbakanlıkla görevlendirilmesi RP'den çok DYP'de müthiş bir depremin oluşmasına yol açtı.

Çiller, Cumhurbaşkanı'nın 'sürpriz' diye nitelenen bir kararla Yılmaz'ı görevlendirmesini asla sindiremiyordu.

Birçok bakımdan. Öncelikle Başbakanlığı kaçırmıştı. Bir kez daha o koltuğa oturma şansı artık geride kalıyordu.

Tabii, bütün gücüyle Çankaya'ya yüklenecekti, yüklendi.

O gece ATV ana haber bülteninde Ali Kırca'nın sorularını yanıtladı ve TGRT'de Mehmet Barlas'la konuştu.

Barlas, Çiller'e sordu: "Cumhurbaşkanı'nın görevi Yılmaz'a vermesini bekliyor muydunuz? Yoksa sizin için sürpriz mi oldu?"

Çiller, verdiği yanıtta onca şaşkınlığını, düş kırıklığını, Demirel'e duyduğu olumsuz duguları bir çırpıda birkaç cümle içinde söyleyiverdi:

> "Sayın Demirel'in geçmişini bilen birisi olarak ve kendisini Çankaya'ya bir demokrasi tacı olarak çıkardığımızı zannettiğimiz bir kişi olarak, elbette bunu beklemiyordum. Üzülerek söylüyorum. Ama meşru zeminler ve demokrasi Çankaya'nın ve Süleyman Demirel'in her zaman vazgeçmez olarak ortaya koyduğu ve vazgeçilemeyecek olarak ortaya koyduğu birtakım değerlerdir. Bugün bu değerler yara almıştır. Bunu beklemiyorduk. Hiçbirimiz beklemiyorduk."

Fakat, Ali Kırca hem sorularla hem de aldığı yanıtlarla göz dolduran bir program çıkardı. Hem günün olaylarındaki içeriğe değinmesi hem de Çiller'i, istediği yanıtları almaya zorlaması... DYP Genel Başkanını her açıdan gözler önüne sermesi Kırca'nın söyleşisine öncelik vermemize neden oldu.

> **Ali Kırca:** "Sayın Çiller, iyi akşamlar efendim. Önce duygularınızı öğrenmek istiyorum. Böyle bir sonucu, görevlendirmeyi bekliyor muydunuz? Yaşadığınız bir hayal kırıklığı mı? Yoksa başka bir tepki mi?"
>
> **Tansu Çiller:** "Hayal kırıklığı değil de, demokrasi adına bir utanç duyuyorum. Çünkü, biz Sayın Demirel'i çok yakından tanıyan kişiler olarak her zaman meşru zeminleri, sayıların önemini ve demokrasiden şaşılmaması gereğini duyarak geldik. Beklentimiz, demokrasi adına elbette bir düş kırıklığıdır, ama kendi adımıza değil. Çünkü Çankaya genelde atamalar yapar ama onay Meclis'ten çıkar. Onay sayıya dayanan bir olaydır ve toplumun bugün her şeyden çok bir toplumsal uzlaşmaya ihtiyacı var. Bizim ortaya koyduğumuz şey açıktı. Milli irade her şeyin üstündedir. 'Gelin, bu milli iradenin

gereğini yapalım. Sandığa gidelim, seçimleri ortaya koyalım' dedik. Bir seçim hükümeti ortaya çıktı. Zaten bu seçim hükümetinin ortaya çıkacağını bekliyorduk. Daha Meclisin kurulduğu ilk günlerde bekliyorduk. Bunun için bir tarihi fırsat vardı. Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisi belki merkez sağı bütünleştirir demiştik."

Ali Kırca: "Peki efendim o kadar geçmişe gitmeyin de, bugün kamuoyunun cevabını merak ettiği sorular var. Demokrasi ve Anayasa açısından en azından şık bulmadığınızı ve hayal kırıklığına, düş kırıklığına uğradığınızı söylediniz. Ama Anayasa diyor ki, 'İsterse Cumhurbaşkanı sadece Mesut Yılmaz'a, Sayın Çiller'e, Sayın Erbakan'a değil, herhangi bir milletvekiline bu görevi verebilir.' Yani bir anlamda, biliyorum 'üçlü protokolle biz bir çoğunluk koyduk ortaya' diyorsunuz ama, üç liderin imzaladığı protokol bir anlamda Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin iradesine, milletvekillerinin iradesine ipotek koymak olmuyor mu? Veya Cumhurbaşkanı'nın, istediği milletvekilini görevlendirme konusundaki iradesine ipotek koymak olmuyor mu, atılan üç imza ile?"

Tansu Çiller: "Şimdi ben bütün bunlara Sayın Demirel'in bana söyledikleriyle cevap vermek isterim. Ben en fazla hükümeti kuran kişiyim. Sayın Demirel'in Cumhurbaşkanlığında kuran kişiyim. Daima bize şunu söylemiştir: 'Meşru zeminler ve demokrasi, bunun tanımı, Meclis çoğunluğu.' Bana her zaman, 'Çoğunluğu bul, gel' demiştir. Ben Sayın Menzir için istifa ettiğim ve azınlık hükümetini kurduğum zamandan her etapta duyduğum bu olmuştur.

Şimdi bundan vazgeçmek mümkün değildir. Zaten bunun sonucu da aynı olacaktır. Bu çoğunluk varken farklı bir şeye gitmek mümkün değildir. Ama Sayın Kırca asıl önemli olan, toplumsal uzlaşmayı ve hoşgörü içerisinde milli iradeye gitmek fırsatını Türkiye geciktirerek bir istikrarsızlığa yol açıyor."

Ali Kırca: "Burada toplumsal uzlaşma deyince aslında Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel de bugün görevlendirmeyi yaparken benzer ifadeler kullandı, dedi ki; REFAHYOL hükümeti, daha doğrusu şunu söyleyeyim; REFAHYOL hükümeti siz de biliyorsunuz ki sayısal çoğunluğunu kaybettiği için değil, Türkiye'deki gerginlik ve kriz ortamı nedeniyle seçime gidileceği gerekçesiyle istifa etti. Yani ortada bir gergin ortam var. Siz Başbakan olsanız da, Refah Parti-

si'nin bakanlarıyla ortak olacağı bir hükümet neyi değiştirecekti bu gerginlik anlamında, bu bir seçim hükümeti olsa bile?"

Tansu Çiller: "Sayın Kırca, ben hiçbir partiyi şu aşamada korumuyorum. Ama demokrasiyi koruyorum. Demokrasi Meclisin çoğunluğudur, bir. Ve gelinen noktada, Türkiye'nin birinci partisini, 6 milyon insanı reddetmemektir, iki. Böyle bir süreç içerisinde bu 6 milyon insanı nereye koyacaksınız? Cebinize koyarak mı toplumsal uzlaşmayı sağlayacaksınız? Toplumsal uzlaşma, toplumun her kesimiyle uzlaşmaktır. Bugün bu verilen görevde, 5 yıldır iktidarda olan Doğru Yol Partisi'nin ve şu anda çoğunluğu elinde tutan, Meclis çoğunluğunu elinde tuttuğunu belgelendiren Doğru Yol Partisi'nin Genel Başkanı dinlenmemiştir dahi. Büyük Birlik Partisi'yle istişare edilmemiştir dahi. Bunlar demokrasi açısından teamüllere aykırıdır."

Ali Kırca: "Sayın Erbakan dün Cumhurbaşkanlığından çıkarken yaptığı açıklamada, kendisi bizzat ifade etti. Dedi ki, 'zaten esasen bizle görüşmüş oluyorlar' dedi. 'Biz çünkü üç imzalı bir protokol verdik. Dolayısıyla bu süreci –aynı bunu kullandı– bu süreci hızlandırmak anlamında bizimle görüşmesine de gerek yoktur. Bir an önce prosedür işlemelidir' dedi. Yani sizinle görüşmesine gerek olmadığını söyleyen Sayın Başbakan'ın kendisi."

Tansu Çiller: "Sayın Kırca, ben Doğru Yol Partisi Genel Başkanıyım. Ben Doğru Yol Partisi Genel Başkanı olarak Türkiye'nin en köklü partisiyim. Beş yıldır iktidarda olan, Mecliste en uzun Başbakanlık yapmış bir genel başkanım. Benimle istişare edilmemesi konusunda eğer sizin söylediğiniz bu söz sizi ikna ediyorsa, demokrasi açısından..."

Ali Kırca: "Bu Sayın Erbakan'ın sözleri. Sayın Erbakan'ın sözleri sizi ikna etmiyor mu?"

Tansu Çiller: "Sayın Erbakan'ın sözleri değil, beni ikna etmeyen Sayın Çankaya'nın tutumudur. Çünkü Çankaya şunu yapmıştır: Bir Meclis çoğunluğuna rağmen, gidip ve kendisinin tüm inançlarına rağmen, bize söylediklerine rağmen, Meclis çoğunluğu olmayan bir ekibe bu görevi vermekle meşru zeminleri ve demokrasi kurallarını tamamen çiğnemiş olmaktadır."

Ali Kırca: "Meclis çoğunluğu olmadığını nereden biliyorsunuz? Güvenoylamasında –Meclisin sayısal çoğunluğu veya sayısal

iradesi ancak güvenoylamasında– ortaya çıkar. Bu hükümet güvenoyu alırsa o zaman bu söylediklerinizi ne olacak?"

Tansu Çiller: "Bu her zaman geçerli. Sayın Cumhurbaşkanı (biraz dinleyin) bakın şimdi gerekçeler şunlar oldu: Dendi ki, 'Hükümette birtakım dengesizlikler var, daha doğrusu devletin kurumları arasında dengesizlikler var. Bu dengesizlikleri gidermek için meşru zemini bozacağım ve şu âna kadarki teamülleri bozacağım ve çoğunluğu olmayan birisine vereceğim.' Şimdi bu yanlıştır. Yanlış olan bu. Dengeyi sağlayacağım derken, eğer demokrasinin kurallarını çiğnerseniz, bu bir Çankaya darbesi olur. Yanlış olan budur.

Bunu eğer toplumsal uzlaşma adına yaparsanız, toplumsal uzlaşmayı sağlayamayacak bir konuma gelirsiniz. Şimdi daima süreç, parlamentodaki en fazla sayıya sahip olduğunu gösteren belgeden hareket ederek, bu hükümetin kurulmasına imkân verecek bir ortamın yaratılmasıdır.

Ali Kırca: "Bu belgeye göre değil, Anayasadaki teamüllere göre Mecliste en büyük parti olan Refah Partisi'nden sonra Anavatan Partisi'ne bu görevi verdi. Anavatan Partisi Genel Başkanı Mesut Yılmaz'a verdi, yani Mecliste sandalye sayısı itibari ile istifa eden Başbakan'ın partisinden sonraki en büyük parti. Bu, teamüller açısından çok büyük bir yanlışlık sayılabilir mi? Sayın Yılmaz da deneyebilir, kuramayabilir, kurabilir. Çoğunluk olabilir, güvenoylamasını alabilir, almayabilir, ama bunda en büyük parti şu anda istifa edenden sonra."

Tansu Çiller: "Sayın Kırca, 282, geri kalan sayıdan daha yüksek bir rakam değil mi?"

Ali Kırca: "Onu güvenoylaması gösterecek efendim."

Tansu Çiller: "Ama bir dakika Sayın Kırca, ya siz konuşacaksınız, ya ben konuşacağım. Ben sizi dinliyorum, siz de lütfen beni dinleyin."

Ali Kırca: "Buyurun."

Tansu Çiller: "Şimdi 282, 276'dan büyük bir rakamdır. Eğer siz buna derseniz ki, bu yoktur. Bu şu anlamı taşır, veya siz derseniz ki, sizin azınlığınız olmasına rağmen gelin bir deneyin, güvenoylamasını bakalım alabilecek misiniz. O demektir ki, gidin milletvekili pazarları kurun. Bu partilerin üzerinden Güneş Motel tecrübelerine

benzeyen şekilde milletvekilleri almaya çalışın ve milletvekili pazarlarından ortaya çıkacak modellerle bir çoğunluk sağlayın ve güvenoyu almayı deneyin. Bundan çıkan anlam budur. Bu yanlıştır. Bakın bu Türkiye'ye istikrar getirmemiştir.

İkincisi, eğer toplumsal uzlaşma istiyorsanız, daha geniş tabanlı bir hükümet istiyorsanız ki, bu mümkündür, o zaman gelin bu çoğunluk varken buna katılın. Niye bu gerekli? Çünkü toplumsal uzlaşmada Türkiye'nin birinci partisini reddederek veya onu dışlayarak kurarsanız, bu gerginlik azalmaz, bilakis fazlalaşır. Bu da demokrasinin gereğidir. Biz o uzlaşmayı sağlayıp seçime götürmek istiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı'nın da esasen koyduğu formül, seçimdir. Bu seçim kararını da biz bugün aldık ama, bir yıl önce bu Meclis aritmetiğinden dört yıllık bir icraat çıkmayacağını ve belli bir zaman içerisinde seçime gidileceğini zaten gördüğümüz için, bunu protokolle bir yıl önce yaptık. Bu protokol Cumhurbaşkanı'nı bağlamaz ama sayılar bağlar. Niye diye soruyorsanız, ben bunu sayın Cumhurbaşkanı'yla üç kez hükümet kurarken, teker teker kendi ağzından dinlemişimdir. Biz demokrasiyi Demirel ismiyle bağdaştırmış bir ekolden geliyoruz. O açıdan ve tarihi değerlendirme açısından bizi düş kırıklığına uğratmıştır ama, sonuçta bir şey değişmez. Sonuçta netice itibariyle onaylayacak olan Meclis olacaktır. Mecliste bu çoğunluk zaten yoktur. Vakit kaybı olacaktır. Ama biz bu hoşgörü içerisinde bütün bu görevi almış olan arkadaşlarımızın tümüne de başarılar diliyoruz ve umuyoruz ki, bu çerçevede en az zamanı kaybederek, Türkiye'yi istikrarsızlık ortamından bir an önce kurtarıp ve gerçek Meclis çoğunluğu olan hükümete, istiyorsa herkesin de katılacağı bir uzlaşma hükümetiyle Meclisin iradesini ve halkın iradesini halka götürebiliriz."

Ali Kırca: "Siz de 'bir istikrarsızlık ortamı' diye parantez içine alarak söylediniz. Bir yıl içerisinde meydana gelen istikrarsızlık ve gerginlik ortamının sorumlusu olarak hükümetinizi hiç görmüyor musunuz? Şimdi bir noktaya, Cumhurbaşkanlığının açıklamasına yeniden döneceğim. Bu açıklamada, bir yandan ülkede meydana gelen gerginliğin giderilmesinden söz edilerek, bir gerginlik tespiti yapılıyor, ki sanıyorum buna Türkiye'de herkes katılıyor. Bir yandan da 'Cumhurbaşkanı, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını

gözetir' şeklindeki Anayasanın 104'üncü maddesine atıfta bulunuyor. Bu ifadenin gerekçesi de çok açık değil mi size göre? Yani REFAHYOL hükümeti devletin anayasal kurumlarından, işçi-işveren kurumlarına kadar, basına kadar, yargıya kadar her kesimle kavgalı değil miydi son bir yıl içerisinde? Siz bunun rahatsızlığını hiç hissetmediniz mi?"

Tansu Çiller: "Sayın Kırca, hükümeti tanımlarken, hükümetin icraatında bu programı uygulayan bir kişi olarak, bu programda laik devletin aleyhine herhangi bir şey olmadığını bizzat Cumhurbaşkanımızın kendisi söylemiştir. İcraatımızda Avrupa Birliği'nden tutun, özelleştirmeye kadar, dengeli bir dış politikaya kadar, piyasa ekonomisine kadar uygulanan her şey, hatta Olağanüstü Hale kadar uygulanan her şey tamamen hükümet programı çerçevesinde olmuştur. Bunlarda hiçbir sıkıntı yok. Mesele söylemlerdir. Bu söylem, muhalefette olduğu zaman Refah Partisi, yok olacak değildir. Hele hele meşru zeminleri kaybederek ve demokrasi kurallarını hiçe sayarak, onları eğer dışlarsanız, bu gerginliği azaltmaz, çoğaltırsınız. Eğer mesele gerginliği azaltmaksa, tamamen tam tersi sonuca varacak bir noktaya gelirsiniz.

Şimdi ikinci meseleye geliyorum: Anayasada hakikaten dengeleri kurmak, kurumlar arasında dengeleri sağlamak gibi bir madde var. Ama bunu yaparken, eğer demokrasinin dengelerini hiçe sayarsanız, demokrasinin kurallarını hiçe sayarsanız, o zaman muhalefetin yaptığından da daha farklı bir şey yapmış olmazsınız. Muhalefet darbe çığırtkanlığının arkasına sığındı ve bunun etrafında dönerek adeta kendisini demokrasi sınavında kaldığı görüntüsünü millete maletti. Şimdi Çankaya'nın bu yaptığı da, aslında dengeyi sağlayayım derken, demokrasinin dengesini kaybetmektir. Dolayısıyla bir tür Çankaya darbesidir. Yanlış olan budur. Eninde sonunda olacak, yine Mecliste onaylanacaktır. Bu Meclis onaylarken yine bu güvenoyunu bulması mümkün değildir. Yüzde 10 bile ihtimal yoktur. Ben istikrarsızlığı söylerken, işte bu hükümetsizlik dönemindeki istikrarsızlığa işaret ediyorum. Bunu aşmak için tek yol vardır: Millet iradesine gitmek ve seçime gitmek. Bunu uzlaşmayla yapmak. Toplumun her kesimiyle uzlaşarak ve uzanarak yapmak. Bizim yapmak istediğimiz de budur. İnşallah bu da kısmet olacaktır."

Ali Kırca: "Sayın Çiller, bir gerginlik yaşandığı ortada. Demin de söylediğim gibi, zaten siz sayısal çoğunluğunuzu kaybettiğiniz için değil, Türkiye'deki bu gerginlik ortamı nedeniyle istifa ettiniz. Şimdi Refah Partisi'nin iktidar ortaklığından kaynaklandığı söyleniyordu. Bunu söyleyen, seçim öncesinde aslında sizsiniz. Yani 'Refah Partisi ile ittifak, koalisyon yapmak ihanettir' diyen sizsiniz. 'PKK'dan daha tehlikelidir' diyen sizsiniz. Şimdiki üçüncü ortağınız Büyük Birlik Partisi ile ilgili ağır ithamlarda bulunan sizsiniz. Şimdi ahde vefadan söz ediyorsunuz Refah'la işbirliğinizi sürdürürken. Peki sizin seçmeninize karşı bir vefa yok mu? Çünkü atmaya çalıştığınız adım, az önce de söylediğim gibi, seçim hükümeti de olsa yine sizin ağır biçimde suçladığınız ve bir yıl içinde Türkiye'nin gerginlik yaşadığı Refah Partisi ile bir koalisyon hükümeti. Yani seçmene karşı bir ahde vefa duymuyor musunuz?"

Tansu Çiller: "Elbette duyuyorum. O ahde vefaya en fazla hizmet eden kişi de ben oldum. Onun uğruna Başbakanlığı bıraktım, 10 milletvekilim fazla varken. Ve onun uğruna Meclis Başkanlığını Anavatan Partisi'ne götürdüm verdim ve dedim ki, aman gel, bak ben seçmenime bir şey söyledim, sen de söyle. Ben tutuyorum, gel beraber yapalım. Ama gelinen noktada hepimiz gördük ki, bu hükümet gitmedi. Gitmedikten sonra kaçınılmaz olan, milletin emri olan bir şey vardı, o da Refah Partisi ile bir koalisyon kurmak. Bunu biz kurmasaydık, Anavatan Partisi kuracaktı."

Ali Kırca: "Anavatan Partisi kurmadı efendim."

Tansu Çiller: "Bir saniye lütfen. Daha sadece o etapta değil, üç ay öncesinde dahi Sayın Mesut Yılmaz'ın bantlarda olduğu biçimiyle, Refah Partisi'ne şartsız koalisyon teklifi olmuştur biz koalisyonu kurduktan sonra. Susurluk olayları çerçevesinde, 'Gel seninle şartsız kuralım' demiştir ve bu olayda da Anavatan Partisi bu hazırlığını açıkça ifade etmiştir. Şimdi biz bu hükümeti kurduk. Kurduğumuz zaman hükümet protokolüne ve programına uygun gidileceğini ifade ettik ve gidilmiştir de.

Şimdi gelinen noktada bir gerginlik varsa, bu gerginliği azaltmanın yolu, bir başka gerginliği ortaya çıkartmak değildir. Bugün toplumun her kesiminin kucaklanması gereği vardır."

Ali Kırca: "Parlamentodan çoğunluk alacak, yani.."

Tansu Çiller: "Birtakım kesimler dışlandığı için veyahut da rahatsız olduğu için gerginlik odağı haline gelmiş olabilir. Bunda bizim ortağımızın da suçu vardır."

Ali Kırca: "Ortağınızın nasıl bir suçu vardır?"

Tansu Çiller: "Söylemleriyle vardır. İcraat değil, hükümetin icraatı değil, söylemleriyle vardır. Bu söylemler muhalefette azalmaz. Hele hele eğer zorla dışlarsanız, sokak hareketlerine kadar gider, gerginliği artırır."

Ali Kırca: "Ama bu gerginlik zaten yaşanmıyor mu efendim? Söylemlerle de olsa bir gerginliğin sorumlusu dediniz, söylemlerle de olsa. Neticede Türkiye'de bir gerginlik doğdu. Sadece söylem de değil, tabii ayrıntılara girmek istemiyorum. Az önce Erbakan'da gösterdik. Başbakanlıktaki tarikat yemeğinden tutun da, Libya Devlet Başkanı Kaddafi ile ilişkilere kadar çeşitli gergin ortamlar yaşandı. Şimdi 6 milyon üyesi olan DİSK, TÜRK-İŞ, TOBB, TİSK, TÜSİAD, Yargı, bilmiyorum maçlara hiç gittiniz mi, Başbakan Sayın Erbakan maçlara her gidişinde partili-partisiz herkes, 'Türkiye laiktir, laik kalacak' diye onbinlerce kişi bağırırken, bu rahatsızlığın kökeninde acaba ne var diye hiç düşünmediniz mi? Veya ortağınıza bunu söylemediniz mi?"

Tansu Çiller: "Bakın, bir partinin söylemlerini yok etmek mümkün değil. Bugün eğer bu gerginliği azaltacağız diye birtakım partileri saf dışı bırakırsanız, hele hele onlar birinci parti konumunda ise, gelinen bu noktada gerginliği azaltmazsınız, bir. Eğer bunu çağdaş dünya adına yapıyorsanız, ilk etapta sizi çağdaş dünya dışlar. Çünkü Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi gibi bir misyonunda bayraktarlığı yapan kişilerden birisi olarak size açıkça söyleyeyim ki, Türkiye bugün ay sonu itibariyle diğer tam üyelerle davet edilmiştir. İktisadi ölçekleri açısından son yıllardaki yapmış olduğu büyük atılımlarla Türkiye'nin rekabet edebilecek güçte olduğu söylenmiştir. Tek eksiğinin demokrasi olduğunu söylemektedir. Demokrasi içerisinde hoşgörü gereği vardır. Birbirimizi dinlemeyi öğreneceğiz. Hele gelinen bu noktada, herkesin kucaklanması gereği var. Yani Avrupa Birliği'ne inanan, laik devleti savunan ve bunu demokrasi içinde yapmaya mecbur olan bir geniş Türk milleti ve kitle var. Bunlar ikisi birbiriyle kendi içlerinde uzlaşmışlar. Bizim yapmamız gereken siya-

setçi olarak, her kesimi kucaklayan bir süreci mutlaka Türkiye'ye yaşatabilmektir. İşte demokrasinin şu andaki gereği budur, bu hoşgörüdür. Biz bir yandan demokrasi diyeceğiz, ama demokrasinin kural ve teamüllerine veya söylemlerine hiç riayet etmeyeceğiz veya hoşgörü göstermeyeceğiz. O zaman bizi demokrat dünya dışlar. O demokrat dünya da çağdaş dünyadır. Avrupa Birliği'nin ta kendisidir."

Ali Kırca: "Peki Sayın Çiller neden istifa ettiniz, neden bir yıl sonra istifa ettiniz, neden bir yıl sonra hükümet çekildi?"

Tansu Çiller: "Çünkü biz bunu bir yıl önce koalisyon protokolünde görmüştük. Bu Meclis uzun yaşamayabilir. Bu Meclisin ömrü dört yıl olmayabilir. Eğer böyle olur ise ki, olması ihtimali çok yüksek, böyle bir ortamda seçime gidildiği zaman, o zaman Doğru Yol Partisi'nin Genel Başkanının Başbakan olduğu bir süreçte gidilecektir. Benim partim seçime karar verdi. Neden verdi? Çünkü milli iradenin her şeyin üstünde olduğu bir ekolden geliyoruz biz. Şöyle veya böyle bir yaptırımı veya bir başka gücün milli irade yerine geçmesine bizim müsaade etmemiz mümkün değil. Biz Demokrat Parti'de partisi kapanmış, Adalet Parti'de partisi kapanmış bir ekolden geliyoruz."

Ali Kırca: "Mesut Yılmaz'ın Başbakanlığında bir hükümet kurulursa, parlamentodan güvenoyu alarak kurulacak. Bunu milli iradeye aykırı olarak mı niteliyorsunuz?"

Tansu Çiller: "Hayır, şu anda güvenoyu alabilirse mesele yok ama güvenoyu alması ihtimali yüzde 10'un altında."

Ali Kırca: "Ama siz almama ihtimaline karşı..."

Tansu Çiller: "İhtimal değil belge var, bir çoğunluk var. Şimdi bu çoğunluğa diğer partiler de katılmak isteyebilirler. Bu diyebilirsiniz ki, toplumsal uzlaşmanın bir gereğidir. Hay hay deriz. Ne kadar geniş tabanlı olursa, o olsun, ama bir büyük çoğunluğu yok sayacaksınız, onları dışlayacaksınız ve sil baştan toplumsal uzlaşma adına gerginliği azaltma adına, üstelik de seçime de gitmeden, milli iradeden de kaçarak bir hükümet kurma çabası içine gireceksiniz. Bu Türkiye'deki olan istikrarsızlığı artırır."

Ali Kırca: "Seçime gitmeden dediniz. Sayın Yılmaz bugün yaptığı açıklamada, en geç 1998 ilkbaharında seçime gidileceğini, onlar da erken seçim amaçlı hükümet kuracaklarını söylediler."

Tansu Çiller: "Sayın Kırca dinlememişsiniz bile. Kendi teyplerinizi açın ve dinleyin. En erken 1998 baharı deniyor. Bunun politikacı değerlendirmesiyle siyasi değerlendirmesi, bunun çok daha uzun olacağını..."

Ali Kırca: "Bu konuda görüşmeler yapıldı. Sayın Demirel de zaten bir erken seçim şartıyla herhangi bir hükümete görev vereceğini söylemişti. Artı yeni kurulacak koalisyon ortakları veya görüşeceği partiler arasında da zaten erken seçim konusunda Sayın Baykal dahil koşullar var. O nedenle Türkiye er geç bu hükümetle de bir seçime gidecek. Şunu öğrenmek istiyorum; yani 10 gün içinde bu hükümetin güvenoyu alıp alamayacağı belli olacak. Parlamento karar verecek. Bu milli irade. Bunu neden Çankaya darbesi olarak niteleyip, nihayet bir en büyük partinin liderine hükümeti kurma görevi verilmiş, Çankaya darbesi olarak nitelemek, bir yıldır yaşanan gerginliklere yeni bir unsur daha katmak değil mi? Daha yumuşak yaklaşamaz mısınız?"

Tansu Çiller: "Ben son derece yumuşağım. Sadece bu yumuşaklığım, benim gerçekleri görmemi engellemiyor."

Ali Kırca: "On gün daha bekleyemez misiniz?"

Tansu Çiller: "Anayasa bir defalık, birazcık ve 10 günlüğüne ihlal edilse ne olur ki diyebilirsiniz, ama,"

Ali Kırca: "İhlal değil, bir büyük partinin liderine hükümeti kurma görevi verildi. Siz bunu ihlal olarak mı niteliyorsunuz?"

Tansu Çiller: "Gerçek olan bir şey var Sayın Kırca. Gerçek olan şey, Meclisin çoğunluğunun millet iradesi olduğu meselesidir. Meclisin çoğunluğu bir tarafta var..."

Ali Kırca: "Meclis iradesi güvenoylamasında milletvekillerinin serbest oylarıyla ortaya çıkmaz mı efendim?"

Tansu Çiller: "Sayın Kırca, bu olay belgeyle ortaya konmuş."

Ali Kırca: "Belgeler mi önemlidir, Anayasanın öngördüğü milletvekillerinin oyları mı efendim, iradeleri mi?"

Tansu Çiller: "Önemli olan, Anayasada vazgeçilmez görülen demokrasinin kurallarıdır."

Ali Kırca: "Anayasada belge ya da protokol diye bir şey var mı?"

Tansu Çiller: "Sayın Kırca, ya dinleyeceksiniz veya dinleme-

yeceksiniz. Eğer soruyu soruyorsanız cevabını dinlemek için sorun."

Ali Kırca: "Ben o soruyu soruyorum. Net olarak söyler misiniz; Anayasada protokol, belge diye bir kural var mı? Anayasa dediniz de onun için."

Tansu Çiller: "Anayasadaki kural demokrasinin işlemesidir. Meclis çoğunluğunun hâkimiyetidir. Meclis çoğunluğunun ortada apaçık olduğu ve herkesin tescil ettiği, üç partinin imzaladığı bir şeyi siz yok sayarsanız, demokrasinin kurallarını yok sayarsınız, teamüllerini yok sayarsınız. Bunu ben söylemiyorum, bunu Sayın Cumhurbaşkanı, benim kurduğum üç hükümet zamanında bizzat kendisi üstüne basa basa söylemiştir. Eğer bunu siz hiçe sayıyorsanız, o zaman dersiniz ki, azınlık olan kursun. Azınlık olan nasıl kuracak? Partilerden milletvekili çalacak, milletvekili pazarları kurulacak ve kimin Başbakan olacağı belli olmayan bu hükümet modellerini 1980 öncesinde Türkiye denedi. Bu istikrarsızlığın Türkiye'ye neler getirdiğini gördük. O zamanki darbelerin nedeninin böyle istikrarsızlıklar olduğunu ve bu tür kurulmuş hükümetler olduğunu gördük.

Bizim söylediğimiz şey çok açık; gelin demokrasinin kurallarından vazgeçmeyelim. Böyle milletvekili pazarlarına dayandırılması..."

Ali Kırca: "Peki milletvekili pazarları diye kullanmak, tabii milletvekillerine karşı sanıyorum ağır bir bühtan olacak, isterseniz o sözü sarf etmemiş sayalım. Çünkü, nihayet bunu söylediğiniz zaman, bir tek kendi partiniz içindeki, sizin genel başkanlığınız altındaki milletvekillerine bir anlamda bir bühtanda bulunmuş oluyorsunuz. Çünkü şunu söylemek istiyorum; DYP bu bir yıllık Refah serüveninde hemen hemen bütün ağır toplarını kaybetti, buna rağmen daha partiniz içinden muhalefet sesleri yükseliyor. Pek çok DYP milletvekili açıkca Refahlı bir hükümete 'hayır' diyor. Yani ortada konuşmalar var, ayrılanlar var, sizin ihraç ettikleriniz var. Bunları pazarlık çerçevesinde mi değerlendiriyorsunuz?"

Tansu Çiller: "Bakın benim milletvekillerimi bunun içine sokmayın. Benim milletvekillerim bütün bunlara hayır diyebilmiş ve ayakta durabilmiş milletvekilleridir."

Ali Kırca: "Pazarlık olduğu zaman kiminle yapılacak?"

Tansu Çiller: "Milletvekilleri sayısı içinde sadece Doğru Yol Partisi yok. Doğru Yol Partisi'nin dışında koskoca Meclis var. Meclisin aritmetiği içerisinde 251'i ancak bulabilen bir üç parti ile, o da biraraya gelebildikleri takdirde bulabildikleri bir sayı var. Bunu 276'ya koyabilmek için her tarafta bir baskı, her tarafta işte '11 tane memleketsever milletvekili arıyorum' tarzında. Ecevit'in 80 öncesinde yaptığı gibi birtakım girişimler gündemde olacak. Benim partimle bunu bağdaştırıp, benim partimin milletvekillerini tahrik etme doğrusu bu televizyonun bu konuşmasına yakışmıyor."

Ali Kırca: "Milletvekili pazarlığı dediğiniz zaman, hangi partiden olursa olsun ben milletvekillerini tenzih etmek istedim, onun için efendim."

Tansu Çiller: "Siz bana şimdi söyleyin, 250 milletvekili olduğu açık olan bir topluluğun 276'yı bulması için diğer başka partilerden birtakım milletvekilleri almak isteyecekleri açık değil mi? Yani bunun başka yolu var mı?"

Ali Kırca: "Yani gönüllü olarak destek verecek milletvekilleri olamaz mı? Ben isim verebilirim, bu ekranda görüştüğümüz milletvekilleri çok daha önce, Sayın Yılmaz'a görev verilmeden önce, REFAHYOL hükümetine karşı olduklarını ve onun dışındaki alternatifleri destekleyeceklerini açıkça bu ekranlarda söylemişlerdi. Yani böyle pazarlıklar sözü falan edilmeden, sadece rahatsızlıkları nedeniyle."

Tansu Çiller: "Hiçbir Doğru Yol Partisi milletvekili Refah Partisi genel başkanına oy verdikten sonra, kendi genel başkanlarının Başbakanlığında kurulacak bir hükümete 'hayır' demez, bu birincisi. İkincisi, Yolrefah bir seçim hükümeti olacaktır, millet iradesinin tecellisi olacaktır. Hiçbir milletvekili Doğru Yol Partisi'nde, demokrasi mücadelesi yapan bir kökten gelen hiçbir milletvekili genel başkanlarını demokrasi mücadelesinde yalnız bırakmaz, iki. Eğer siz bunu düşünüyorsanız, siz Doğru Yol Partisi'ni ve onun misyonunu, onun kökünü hiç anlamamışsınız Sayın Kırca."

Ali Kırca: "Örneğin bu ekranlarda konuştuğumuz İzmir Milletvekili Hasan Denizkurdu, ötekileri söylemiyorum, sadece karşı karşıya konuştuğum için söylüyorum."

Tansu Çiller: "Biz burada demokrasi mücadelesi yapıyoruz,

hiçbir partinin mücadelesi değil. Demokrasi hoşgörüdür, herkesi kucaklamaktır."

Ali Kırca: "Peki o hoşgörü ve kucaklama çerçevesinde bir soru sormak istiyorum."

Tansu Çiller: "Terör mücadelesini yaparken sizin hep böyle farklı düşündüğünüzü görmüştüm. Aynı şekilde ekonomik birtakım sıkıntıları Türkiye geçirirken yine böyle oldu. Ama bizim haklılığımız zaman içerisinde ortaya çıkmıştır. Bu demokrasi mücadelesinde de tarih ne kadar çok haklı olduğumuzu ve herkesi kucaklamanın Türkiye'nin şu anda en fazla ihtiyacı olan yegâne şey olduğunu, tarih eminim ki tespit edecektir, en azından bunu umuyorum."

Ali Kırca: "Peki son bir soru sormak istiyorum. Sayın Mesut Yılmaz görüşmelere DYP ile başlayacağını söyledi. Refah Partisi ile görüşmeyeceğini söyledi. Siz Sayın Yılmaz'la salı günü görüşecek misiniz?"

Tansu Çiller: "Ben Sayın Yılmaz'a çok başarılar diliyorum. Netice itibariyle bu memleket hepimizindir ve mümkün olduğu kadar kısa bir sürede bir an önce istikrara kavuşturmak gibi bir görevi vardır. Zaten bir çoğunluk var. 282'yi bulmuş bir çoğunluktur. Bu çoğunluk çerçevesinde buna katkıda bulunmak istiyorsa, geniş tabanlı yapmak istiyorsa ve toplumun bütün kesimlerini eğer kucaklamak istiyorsa, Sayın Yılmaz'a elbette kapımız açık olacaktır. Bu arada kendisine de yardımcı oluruz. Çünkü Türkiye'nin gerçekte ihtiyacı olan, bugün bütün kesimlerin, hiç kimsenin dışlanmadan kucaklanarak Türkiye'nin bir meşru zeminde, güvenoyunda şu sıkıntı mı olacak, bu sıkıntı mı olacak diye hesablı olmayan bir hükümetin kurulup bir an önce Meclis iradesinden milletin iradesine ülkeyi taşıması ve demokrasi mücadelesinde, çağdaşlık mücadelesinde doğru olanı yapmak."

Ali Kırca: "Yani salı günü Sayın Yılmaz'la görüşeceksiniz?"

Tansu Çiller: "Kurullarımız tespit eder. Çoğunluk vardır. 282 kişidir. Sayın Mesut Yılmaz zannediyorum ki, daha geniş tabanlıyı, daha büyük bir toplumsal uzlaşma için istemektedir. Kapımız kendisine bu açıdan daima açık olacaktır, kendisi de katkıda bulunursa, çok daha geniş tabanlı ve toplumun bütün kesimlerini daha rahat kucaklayan bir hükümeti, meşru bir hükümeti meşru zeminde, de-

mokrasinin kurallarını işleterek kurmak ve toplumdaki gerginliği azaltmak ve hiç oyalanmadan milletin iradesine..."

Ali Kırca: "Yani siz Sayın Yılmaz'a, 'Gel, DYP, Refah, BBP ile ortaklığa siz de katılın' diyorsunuz. Peki Sayın Yılmaz da derse ki..."

Tansu Çiller: "Katılmak isteyen herkes."

Ali Kırca: "Sayın Yılmaz da sizi kendisinin ya da tarafsız bir Başbakanın başkanlığında 'Gelin sizle birlikte hükümet kuralım' derse, ona var mısınız?"

Tansu Çiller: "Bağımsız başkan, üçüncü başkan dediğiniz şeyler ara rejim modelleridir. Bu ara rejim modellerine inanmadığım için..."

Ali Kırca: "Veya Sayın Yılmaz'ın başkanlığında?"

Tansu Çiller: "Biz onu zaten kendisiyle yaptık. Onun sonucunun ne olduğunu biliyoruz. Kendisinin şu anda Çiller'in Başbakanlığını istemeyişinin sebebinin kendisi olmadığını, güvenoyu alınamayacağı iddiası olduğunu da söylemiştir. Kendisine bu fırsatı da veriyoruz. Hem borcunu ödeme, hem de geniş tabanlı olma, hem de güvenoylaması diye bir sıkıntıya düşmeyeceği bir geniş tabanlı hükümeti kurma imkânı esasen mevcuttur. Kendisini kucaklamaya hazırız. Esasen bizim Mesut Yılmaz gibi hiçbir gündemimiz olmadı. Bizim mücadelemiz bir parti mücadelesi de değil. Bugün yaptığımız mücadele demokrasi mücadelesidir. Sayın Kırca benim söylediğim şeyleri, sizlerin çok daha önceden bana söylediğiniz günleri de hatırlıyorum. Demokrasi tek yanlı olmaz, hoşgörü varsa herkes içindir. Bugün herkesi kucaklama zeminidir. Gerginliği azaltmak için bu gereklidir. Ne kadar geniş tabanlı olursa, belki o kadar iyidir, haklıdır. Hiç kimseyi dışlamayan, demokrasinin kurallarını, teamüllerini işleten, böyle bir ortamda insan haklarını da ortaya koyarak Türkiye'nin çağdaş dünyayla ve Avrupa Birliği'yle bu yıl sonu itibariyle bütünleşmesine imkân kılacak zemini hazırlamalıyız. Çok teşekkür ederim."

Ali Kırca: "Teşekkür ediyorum. Son olarak, bugün haber bültenlerinde yer alacak, diğer televizyonlarda da var, Sayın Libya lideri Kaddafi Sayın Erbakan'la ilgili o iddiasını yineledi, tekrarladı. Kesin olarak 'Sayın Erbakan Libya Halk Komutanının Yardımcısıdır' dedi. Bu konuda bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti her-

hangi bir girişimde bulundu mu? Çünkü yalanlanması durumunda Libya ile ilişkilerin kesilmesi gerekirdi. Doğrulanması durumunda, o sonucu size bırakıyorum."

Tansu Çiller: "Şimdi benim iki dakikalık cevabımı hiç kesmeden dinleyin. Şimdiye kadar bütün yapılan meselelerde, bu hükümetin yaptığı icraatı ve gösterdiği hassasiyeti, bütün söylediğiniz konular dahil olmak üzere hiçbir hükümet gösterememiştir. Bakın Sincan olaylarında ondan önceki dört yıl içerisinde aynı Sincan olaylarının tekrarı olmuştur. Bu hükümet Refah Partisi içinde olmasına rağmen, ama bizim varlığımızdan dolayı hem İran'ın bütün gerekli işlemler yapılmış, sefirler geri yollanmış ve gerekli olan her şey yapılmıştır. İslami kesim diye gösterilen her kesimin üstüne eğer gerekliyse yasalar çerçevesinde bunlar gerekliyse, bu cesareti yasalar gerektirdiği için ortaya koymuştur ve 1990 yılında söylediği ifade edilen Şevki Yılmaz ve diğer bütün kişileri o zamanın ifadeleri o zamanın hükümeti olan ANAP zamanında hiçbir tepki görmemiş olmasına rağmen, bu dönemde netice itibariyle kendi partilerinden ayrılma noktalarına getirilmiştir.

Türkiye bu hükümetle bir bilince kavuşmuştur. Her şey halkın önünde olmaktadır. Halk bu kararları verecektir. Bizim içinde olduğumuz hiçbir hükümet, kiminle olursa olsun, bunlardan taviz veren bir hükümet olmaz, olmamıştır da. Önemli olan halkın kararıdır, geniş kitlelerin kararıdır."

Ali Kırca: "İki dakika tam kesmeden dinledim ama Kaddafi sorusuna yanıt alamadım."

Tansu Çiller: "Dolayısıyla Kaddafi'nin meselesi Sayın Erbakan'ı ilgilendirir. Dışişleri boyutu ise bizi ilgilendirir ve o konuda her zaman tepkilerimiz son derece açık olmuştur. Libya lideri Kaddafi'yi bir çöl haydutu olarak nitelemişizdir. Tepkimizi dünya platformunda dile getirmişizdir ve bunun hiçbir icraata dönen tarafı veya bizim Libya ile yaptığımız hiçbir anlaşma veya hiçbir girişime, yani icraatın kendisine yol açmamıştır. Bizim olduğumuz yerde bunlar olmaz zaten. Ama önemli olan şey, bu hükümetin zamanında bir bilinç ortaya çıkmıştır ki, o bilinç ne Anavatan döneminde olmuştu, bundan 90 öncesinde, ne de bizim CHP ile kurduğumuz dönemlerde olmuştu. Bu bilinç ve bu bilgilendirme ilk kez olmuştur. İlk kez buna tepki-

ler konmuştur. İlk kez yasal çerçevede tedbirler alınmıştır, ama bunun dayatmacılığa çevrilmesi, bunun demokrasi üstünde bir iradenin eline veriliyor görüntüsüne biz müsaade etmeyiz. İşte onun için memleketi seçime götürelim, milli irade her şeyin üstündedir, her şey milletin önünde olmuştur ve kararı millet versin. Ne siz verin, ne ben vereyim, ne hiç kimse; milletin ta kendisi versin."

Ali Kırca: "Güvenoyunu da Türkiye Büyük Millet Meclisi veriversin. Peki çok teşekkürler Sayın Çiller."

216

İstifanın nedenini, istifayı kabul ettikten sonra sormanın nedeni

Başbakanlığa atanan Mesut Yılmaz; demeçleriyle dikkatleri çekti:

"Hükümeti kurarım, güvenoyu da alır Başbakan olurum" dedi.

TBMM'de sayısal denge şöyleydi:

RP	155	ANAP	129	DYP	116
DSP	67	CHP	49	DTP	7
BBP	8	Bağımsız	17	Boş	2.

Bu rakamlara göre; hükümete gireceğine kesin gözle bakılan DSP ve CHP'nin 'dışardan' desteğiyle hükümet güvenoyu alabilirdi.

Zaten, DYP'yi –tabii Çiller'i– bozan da bu olasılıktı.

Demirel'in önüne 282 milletvekilli bir salt çoğunluk koymalarına karşın; Cumhurbaşkanı bu gerçeği bir yana bırakmış, Yılmaz'a Başbakanlık görevini vermişti.

Oysa, ben yakından biliyordum –geride kalan günlerde Demirel'le yaptığımız görüşmeleri okuyanlar da anımsayacaktır– Demirel, REFAHYOL'dan ve kuşku yok Çiller'den kurtulmak için fırsat bekliyordu.

O fırsatı Erbakan, Cumhurbaşkanı'nın önüne koyuverdi.

Cumhurbaşkanı, Erbakan'a 'niçin istifa ettiğini' sormadan, Genel Sekreter Necdet Seçkinöz'e 'hemen gereken işlemi yapmasını' emretmişti.

Bir anlık duraksama... Erbakan ya istifadan vazgeçerse?.. İstifayı kabul ettiğini içeren yazıyı Erbakan'a verdikten sonra, derin bir oh çekmiş ve;

'İstifanın nedenini sormuştu' Erbakan'a!

217

...Ve, Demirel; bir hamlede REFAHYOL'u da, Erbakan'ı da, Çiller'i de bitirdi...

REFAHYOL'u da, Çiller'i de bir hamlede bitirmişti.

Yılmaz da Demirel'in kendisine görevi vermesindeki nedeni açıklıyordu:

"Cumhurbaşkanı ülkenin içinde bulunduğu durumu 'sayısal değil siyasal bunalım' olarak değerlendirdiği için görevi bana verdi" dedi.

Demirel, 21 Haziran 1977 Cumartesi gecesi Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık Muhabirleri Derneğinin balosunda soruları yanıtlayarak 'yeni duruma' açıklık getirdi:

Sorular şöyle başladı: "Çankaya darbesi mi oldu?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Her söylenene inanmayın. Siz de bu memlekette yaşıyorsunuz değil mi? Öyle bir şey olsa herhalde siz de farkına varırdınız. Hükümet Türkiye'de ilk defa yapılmıyor. Birçok kere yapıldı. 7 tane ben kurdum, 6-7 tane de kurulmasına tasdik ettik, yahut görev verdim. Benim görevim hükümet kurmaya Meclisin içindeki birisini memur etmektir. Yani Anayasanın 109. maddesi, ben onu yaptım. Artık eleştirme falan olur, gayet tabii bunlar demokratik memlekette eleştiri olabilir de, netice itibariyle hükümet, kurulacak bir hükümet Meclisin önüne gidecektir. Meclis iradesini ortaya koyacaktır. Burda yanlış olan hiçbir şey yok, kanunsuz olan hiçbir şey yok, hukuksuz olan hiçbir şey yok, hepsi yerli yerinde. Yani telaşa da gerek yok. Kimsenin elinden hak falan da alınmış değil. Çünkü mahkeme kadıya mülk değil. Yani birisi oturacak, şu veya bu şekilde ordan kalkmayacak, böyle bir şey yok. Ve niha-

yet bu uğurda demokratik zeminlerde, demokratik kurallara göre oluyor. Ne diyor; 'Cumhurbaşkanı hükümet kurmak üzere bir Başbakan atar.' O yapılmış. Bu kişi mi olacaktı, o kişi mi olacaktı meselesine gelince. Eğer Cumhurbaşkanı'nın tasarrufu yaptığı iş millet iradesi, yani Meclisin iradesine ters düşüyorsa, Meclis iradesini ortaya kor. Meclis iradesini ortaya koymamışken eğer 2 veya 3 parti çıkar, 'Meclisin iradesi bizim cebimizde, biz bunu koyuyoruz' derlerse, o Meclise saygı olur mu? Veya Anayasaya saygı olur mu? Ben diyor muyum ki, yani, işte ben bunu yaptım, işte bu budur. Hayır. Ben Meclisin iradesini harekete geçirecek mekanizmayı başlattım. Ve birçok kere oldu bu. Meclis güvenoyu verir, vermez, o Meclisin bileceği iş. Biraz sabır lazım. Biraz sabır."

Soru: "Efendim, en sert eliştiri de Tansu Hanım'dan geldi size. 'Benimle niye görüşmedi? Bu kadar oyu olan partinin genel başkanıyım, benimle hiç görüşmedi?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Bakın kendisi bana daha evvel geldi. Ben kendisiyle hükümet varken ben hükümet meselesini konuşmam dedim. Sonra Sayın Erbakan bana geldi. Sayın Erbakan'a ben sordum, dedim ki ben istişare yapacağım, evet en büyük parti de sensin, senden başlayalım istişareye. Ama sen bana bir saat veriyorsun. Diyorsun ki, biz üç parti biraraya geldik, şöyle olsun istiyoruz. Sizin fikriniz bu mu? Evet. Peki ya diğer iki partinin de fikri o. Binaenaleyh ben istişare ettiğim zaman ne çıkacaktı ki, önüme gene üç parti başkanının imzaladığı kâğıt çıkacaktı. Tabii bu üç parti başkanı böyle düşünebilir, ama benim onunla bağlı olmayacağımı ben daha evvel de söyledim. Çünkü Meclis'in iradesini üç siyasi parti başkanı yüklenmiş olmamalı, ona bir nevi ipotek koymuş olmamalı. Yani hiçbir şey yok, yanlış hiçbir şey yok her şey doğru."

Soru: "Peki efendim, bu kadar keskin, bu kadar sert bir açıklama bekliyor muydunuz Sayın Çiller'den?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Benim yumuşak veya sertle alakam yok. Benim doğruyla alakam var. Ben ilk defa yapıyor değilim ki bunu."

Soru: "Efendim izniniz olursa arkadaşlara teşekkür edelim. Sayın Cumhurbaşkanımız misafirimizdir, biz gıdamızı aldık."

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Oldu mu... Hiç konuşmuyordum beni konuşturdunuz. Her şey iyi olacaktır. Demokratik zeminler açık, herkes istediğini söylüyor ve gayet tabii Türkiye bir Anayasa devleti. Anayasaya aykırı olan ne varmış ki, Meclisin iradesi ortaya çıkar. Ama Meclisin iradesi bizim cebimizdedir derseniz o Meclise karşı saygısızlık olur. Ben polemiğe bulaşmak istemiyorum çocuklar açık söyleyeyim. Yani polemiğe bulaşırsam, bunu çok iyi yapacağımı biliyorsunuz. Ben sorumluluk taşıyan kişiyim. Sanıyorum ki bazı cüret ve cesaretliler de, yani 'polemiğe bulaşmak istemez, çünkü sorumluluk taşıyor bence' diyor. Deve nasıl geçti çölleri, sabırla. Hadi sabırlı olun bakalım biraz."

Soru: "Efendim Kaddafi'nin son sözlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?"

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: "Akıldan, mantıktan, nizamdan, her şeyden uzak. Türkiye hakkında söylediklerini söylüyorum. Başka tartışmalara girmem."

218

Özden: "Devir diye bir şey olamaz!"

Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden de Erbakan'la Çiller arasında Başbakanlığın devri konusundaki uzlaşmaya açıklık getiren ve kuşkuşuz Çankaya'yı destekleyen bir demeç verdi: "Devir diye bir şey olamaz" diyordu Özden:

"Bunun dışında iki-üç kişinin biraraya gelip anlaşması, Cumhurbaşkanı'nı da, Meclisi de bağlamaz. Kendi gruplarını özelde bağlar."

Ya Anayasadaki görev verme kuralı?

"Anayasada Cumhurbaşkanı'nı görevlendirme açısından bağlayıcı kural yok" diyordu Özden.

Çiller'in asla yanaşmayacağını bile bile Mesut Yılmaz, DYP'ye de el uzattı:

"Çiller'in televizyonlardaki açıklamaları fevri. Şimdiki beyanlarını yok sayıyorum. Televizyonda söylediklerini izlerse kendisi de pişmanlık duyacaktır. Sağlıklı düşünürse bu tutumunu sürdürmez. Asıl

şimdi beyaz sayfa açma zamanıdır. Uzlaşalım, bunun zemininin ana ekseni de ANAP-DYP olmalı.

İlk randevuyu DYP'den isteyeceğim. Kamuoyu bizden bu uzlaşmayı bekliyor. Er veya geç uzlaşacağız. Hele hele devleti temsil eden Cumhurbaşkanı'nı kavgaya karıştırmak daha büyük yanlış olacaktır.

Hükümete DSP girecek. Ben Sayın Ecevit'in de girmesini isterim."

Özal'dan kalma, Demirel'den Türk siyasetine armağan klasik konu, bu arada yine piyasaya salındı:

RP kurmayları DYP ile anlaşarak "Demirel'i Çankaya'dan indirmeyi" tasarlıyorlardı. Ama, Erbakan bu önerilere çıkış yolu göremiyordu: "Gelişmeleri bekleyelim" diye karşılık vermişti.

219

Dışarda hava

Türkiye, dünya basının gündeminde geniş yer aldı.

Washington Post: "Hükümeti kurma görevi bir laike verildi. Cumhurbaşkanı Demirel laik parti ANAP'ın lideri Mesut Yılmaz'a hükümeti kurma görevi vererek 'ordu'nun baskısını ve krizi bir ölçüde 'engelledi.'"

New York Times: "Demirel'in görevi Mesut Yılmaz'a vermesi laik ordunun zaferidir. Şimdi laik bir kişi hükümeti kuracak. Demirel'in hareketi ülkeyi yeniden laik yöne doğru çekmek olarak algılanıyor."

CNN: "Sıkı laik ve muhafazakâr lider Mesut Yılmaz hükümeti kurmak gibi çok zor bir görevi üzerine aldı. Erbakan'ın istifası ve Demirel'in Tansu Çiller'e hükümeti kurma görevini vermeyişi generalleri memnun etti."

Financial Times: "Demirel'in hükümeti kurma görevini Mesut Yılmaz'a vermesi ordu için bir zafer. Ordu Çiller Başbakanlığında yeniden İslamcı bir hükümet kurulmasına karşı olduğunu geçen hafta iletmişti."

CÜNEYT ARCAYÜREK'İN 11 KİTAPTAN OLUŞAN
"BÜYÜKLERE MASALLAR KÜÇÜKLERE GERÇEKLER"
DİZİSİNİN SON KİTABI

"UZAKTA KALAN TARİH"

Gazeteci-yazar **Cüneyt Arcayürek**'in 11 kitaptan oluşan ve hepsi büyük yankı uyandıran **"Büyüklere Masallar Küçüklere Gerçekler"** dizisinin son kitabı **"Uzakta Kalan Tarih"**; yakın siyasi tarihimize damgasını vuran "28 Şubat"ı takip eden günlerde devletin en üst kademesinde olup biten ama kamuoyuna yansımayan "masal gibi gerçekleri" gözler önüne serip son noktayı koyuyor. Kitap, AKP iktidarının icraatları ve kimi yayınlar nedeniyle yeniden gündeme gelen 28 Şubat gününün bilinmeyen bütün ayrıntılarını; Çankaya Köşkü ile zamanın hükümeti arasında geçen dramatik görüşmeleri aktarıyor. Laik demokratik Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak kendimize sorduğumuz tüm soruların can yakıcı ama gerçek yanıtları **Arcayürek**'in bu dizisini oluşturan kitapların sayfalarında yer alıyor.

GELECEK KUŞAKLAR, TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİNİN SON 55 YILLIK GEÇMİŞİNİ, BU TARİHİ BİZZAT YAŞAMIŞ CÜNEYT ARCAYÜREK'İN KİTAPLARINDAN ÖĞRENECEKTİR.

Bilgi
ISBN 975-22-0060-5
2003.06.Y.0105.2322

PROMOSYON KİTAP
200 187775
3,99 YTL
2187 7759